

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

Contents

Matiyu	1
Mak	114
Luk	181
Joun	311
Apousel	408
Loum	509
1 Koulin	571
2 Koulin	635
Ngkolesiya	674
Efesos	695
Filipai	714
Koulousi	729
1 Tesolounika	742
2 Tesolounika	754
1 Timouti	761
2 Timouti	780
Taitas	792
Filemoun	800
Hipilu	804
Jemis	847
1 Pita	862
2 Pita	880
1 Joun	890
2 Joun	902
3 Joun	904
Jut	907
Toho Wojo Honajo Hungkuno	913

Mat̄yu

Olo Hungkuno Wop̄ingo loso Mat̄yu

Mt̄i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisas̄ye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Mat̄yu mt̄i'mokumentisofoho. Oso Mat̄yu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Mat̄yu huhwo sohwo s̄imo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Mat̄yumo ulimonto, Kiko ngkimo t̄ifi nn̄ingkape. Jisas ose ulahon̄ingki Mat̄yu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisas̄mo in̄ngkamentisofoho. T̄ifi Mat̄yu Jisas̄ye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Mat̄yu sohe engo 9 hon̄ingkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso s̄imo'mo mt̄i'mokumentisofoho. T̄ifi Mat̄yu'nji Luk̄i'nji mt̄i'mokumentisiyefoho. Oso'no Mak̄ye hungkuno pi'n̄ingo fehohnjoso Mat̄yuye hungkunomo weho. S̄imo'mo a'amu toho wojo l̄imotofo sohwa ole l̄imentohofi *Mesaiya* ifaweneponoho. Ose l̄imentohifo so'no a'amu Jutaso nohontohumentan̄ngkofi olo iyoswo loso Mat̄yu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mt̄i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Mat̄yu kako a'amu Juta Jisas̄mo in̄ngkamentohifo somo ufo'mayo'ne mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo mt̄i'mokiyoso Ngk̄lik hungkunomo mt̄i'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Mat̄yu mt̄i'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwap̄ingo neso olenoho. Nakwo atofo l̄ihwasi huno syaf̄isyiyoso Mat̄yu kako olo iyoswo loso t̄ihwamne'no mt̄i'mokumentisoto. Oso'no Mat̄yu kako a'amu Jutaso atofo l̄ikuji Jisas̄mo in̄ngkafitnne'ento mt̄i'mokumentiso kalohi nakwo atofo l̄ihwasi Jisas̄mo un̄ngkohwano.

*Jisas Kilais̄ye hofiyakwosafe yofeso olenoho.
(Luk 3:23-28)*

¹ Olo a'amu lohwa Jisas Kîlaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apîloham'njiye temtitifo mta'ango hweho.

² Apîloham sohwo Aisakiye kanîngkwohweho.

Aisak sohwo Jekoupîye kanîngkwohweho.

Jekoup sohwo Juta'nji homnîngkwa'wehwosanjiye kanîngkwohweho.

³ Juta sohwo kako Pelesî'nji Sela'njiye kanîngkwohweho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesîlouniye kanîngkwohweho.

Hesîloun sohwo Lamîye kanîngkwohweho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kanîngkwohweho.

Aminotap sohwo Nasouniye kanîngkwohweho.

Nasoun sohwo Salîmouniye kanîngkwohweho.

⁵ Salîmoun sohwo Mpouasiye kanîngkwohweho.

Mpouasiye kona'wohisi Lehapîyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kanîngkwohweho. Oupetiye kona'wohisi Lutîyoho.

Oupet sohwo Jesiye kanîngkwohweho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitîye kanîngkwohweho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamîye kanîngkwohweho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kanîngkwohweho.

Apiya sohwo Asafe kanîngkwohweho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kanîngkwohweho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kanîngkwohweho.

Joulam sohwo Usiyafe kanîngkwohweho.

⁹ Usiya sohwo Joutamîye kanîngkwohweho.

Joutam sohwo Ehasîye kanîngkwohweho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kanîngkwohweho.

¹⁰ Hesekiya sohwo Monaseye kanîngkwohweho.

Monase sohwo Emounîye kanîngkwohweho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kanîngkwohweho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homnîngkwa'wehwosanjiye kanîngkwohweho. Hohosohonta a'amu Mpapiloun-ta'angoso a'amu Isîlael somo impe intofontîfi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohofo sohonta Jekounaiya sohwo Siyalîtiyelîye kanîngkwohwo imo'nîmentisofoho.

Siyalîtiyel sohwo Selopapelîye kanîngkwohweho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutîfe kanîngkwohweho.

Apiyout sohwo Elaiyakimîye kanîngkwohweho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kanīngkwohweho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kanīngkwohweho.

Satouk sohwo Ekimiye kanīngkwohweho.

Ekim sohwo Elaiyatîye kanīngkwohweho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kanīngkwohweho.

Eleyasa sohwo Mataniye kanīngkwohweho.

Matan sohwo Jekoupîye kanīngkwohweho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kanīngkwohweho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hwaho.

Maliya Jisasîmo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofîko yofe Kîlaisîyoho mulîmentohofofoho. Hwe huhwo sohumo Anîtu uhwosopento nakwoe hwaho lopono uh-watîmentisofoho.

¹⁷ Apîloham kakoe imuso hofîko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sîfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nîmîwahonîngkofi Ntefit imo'nîmentisofoho. Ntefitîye imuso hofîko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sîfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nîmîwahonîngkofi a'amu Isîael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho. Osohonta hofîko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sîfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nîmîwahonîngkofi Jisas Kîlais imo'nîmentisofoho.

Maliya Jisas Kîlaisîmo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Olo hungkuno Jisas Kîlais imo'nîmentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasîye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya sîmeho Anîtuye Towahuno mta'ango imo'nîmentisofoho. ¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopîngô'nohino hwaho. Jousep ole syafîhu'mento, Maliya wonîmango unonoho. Ose syafîsyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafîhu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wamtîhupo'mo. ²⁰ Oso hiso'no ko syafîsyonto wojo honîngkanîmentisoso a'amu Anîtu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulîmento, Jousep, Ntefitîye imu sohwosi, kîko ape Maliya mayoso'no iyoho kinîngkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe sîmehomo mehomînto imo'nîmaho. Oso hiso Anîtuye Towahuno uyîmaso hwaho. ²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kîko yofe ole muso, Jisasîyoho. Yofe hwapîngoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofîhwosi asomo utîmayo'ne hwaho. Ose ulîmentisofoho.

²² Hohonta Anîtu hwe Aisaiya sohumo hungkuno uya-honîngki kako a'amumo ulîmojo sohwo kako hungkuno hiso

mti'mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehom'i'nyi imo'nimentisofoho.²³ Ole mti'mokumento, Upa'nimno. Ape sijo wopingosi hwehwo momasosi kako si'meho imo'ninkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mulitnnefo Imaniwel.

Yofe hwapingoso ole, Mpohwo Anitu nakwo'nyi humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso honingkanonto nolikafonto a'amu Anitu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. ²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahonengki Jousep hwomu huhwo sohumo yofe Jisasayoho mulimentisofoho.

2

A'amu huno engo'njo Anituye hungkungo mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisasaymo uhwonimentohofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho ango Mpetilehem sopo Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtitofe kengo mta'ango fihwa hofiko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo tipe'mentohofe sohwa Jelusalem si'mofapontifi a'amu sohwamo ulimentohofi, ² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'ninkohoho. Oso huhwo sohwo ntimo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofe'ne pihwono. ³ Ose ulahonengkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofoho. ⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohonimento, Kilais hwe Anitu uhwosopento nakwoe hwahopono uhwatimentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo ango ntipo u'mofapmmontolo. ⁵ Ose ulahonengki ulimentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpetilehemnaho. A'amumo Anitu hungkuno uyahonengki limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, ⁶ U, Mpetilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Is̄lael somo mokosyohumanē sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mt̄'mokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo s̄i'mofapiso hohnta'ango sohwamne'no joho hiyaso lut̄manto Helouti'nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwamo hntokwaliyo hiso i'mofapmentiso s̄ikuno so'no ulohonimentisofoho. ⁸ Ulohoningkahoningki hofiko Helouti'mo hungkuno asomo ulahoningkofi Helout ul̄mento, Sekwo ango Mpetilehem sopo nowekuji hafihafe fitipmno. Sekwo notipemafikuji hungkuno hiso ngkiyepono wapono. Ngko nupa'n'i'mo kakine'no hwomtame uloho'mne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwatimentisofoho.

⁹ Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentaningkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwonimentohofo hiso apa'no i'mofaponto hofikimo s̄imo'mo uperahoningki hofiko tifi iningkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento

ango hwomu wentanjo antife sopo l̄mentisofoho.

¹⁰ Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ¹¹ Simeho

wopingo umo'niningkahoningki hofiko ango homo somo noswontifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'inta'imo uhwonimentohofofoho. Nuhwonontifi hwomtame

ulohofontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofo nofijontifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uyimentohofofoho. Sojo wonyoangkafo

so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wopingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofijo'nji uyimentohofofoho.

¹² Oso hohosohonta hofiko wojo honingkanimentohofoso Anitu ul̄mento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose honingkanontifi hofiko honingkano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe angopono umentohofofoho.

Jousepi'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehoningkofi Jousep humwo kako wojo honingkanimentisososo a'amu ahwomo mta'ango Jousepi'mo ul̄manto ul̄mento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentaningkiji nom'ne ango sopone'no hano iyo so'no hwangku hungkuno apa'no wakilmonnoho. Hwapingooso Helout jiye hwomu sohomo wofonjahumonto tippeelofoho. ¹⁴ Ose ulahoningki Jousep oso s̄ikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto

Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentanìngki Helout poyo pe'nìmentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo Anìtu uyahonìngki lìmojo sohwo mtì'mokumentiso hiso ne imo'nìmentisofoho. Hungkuno ole,

Nje hwomu Ijip nohumentanìngki lutìma'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'nìmentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokusò'njo sohwamo hungkuno ulahonìngki hwomu milongo pi'nìngo engoso fongkumeeo'mentohefoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo sì'mofapiso hohnta'nìngo sohwa Heloutìye hungkuno mehomí songo imo'nìngkiso'eno ho ngkimo ntahpmno, ose ulìmentiso somo hwe huhwo sohwa tìfi minìngkayo'njo yahonìngkofi Helout nupa'nonto sìmeho tohino umnìmentiso so'no kako a'amu itokusò'njo sohwamo ango Mpetìlehem'nji ango mofone sopone'no uhwojahonìngki hofìko hwomu hopi'nono soswo hufa'u tuyakolofe'njo sohwamo fongkumeeo'mentohefoho. Hwapìngoso hwe hntokwaliyo uhwonìmentohofo sohwa ole ulìmentohofi, Hntokwaliyo hiso sìmo'mo imo'nìngkahonìngki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ulìmentohofofoho. ¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohwo mtì'mokumentisoso ne imo'nìmentisofoho.

¹⁸ Hungkuno hiloso ole,

Ango Lama Mpetìlehem mofone sopo mampaho ho'nìmentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e ho'nìmentiso'maho.

Jekoupìye ape Lesel kakoe imuso hofìkoe mehomí so-hwamne'no humotaho lalokwofo.

Hofìkoe sìmeho wopìngo apa'no mmo'nonehoho.

Hofìkoe mehomí nìhu'nahone poyo imo'nìngkahonìngki humotaho ne'no lalokwofo.

Ose mtì'mokumentisofoho.

Jousepìya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijip ulìko'mantìfi ango Nasalet sopo asomo i'mofapmmentohofofoho.

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'nìngkahonìngki a'amu Anìtu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentanìngki i'mofaponto Jousepìmo wojo'mo ulìmento. ²⁰ Nolìkafohoji kìko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Isìael sopone'no asomo fiwanìmno. A'amu hopi'nono mehomí wofonjosyantìfi imentohofo sohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahonìngki Jousep nolìkafonto hwomu'nji kona'wohi'nji

nomanto hwaho Isilael sopo ne'no asomo womentohofo-foho.

²² Jousepi'montohwa nowentifi upa'nimentohofoso hwe Akelaus sohwo kani'ngkwohwo Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho uningkahoningki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo honingkanimentisoso Anitu Jousepi'mo hungkuno nom'ne ulahoningki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso ole,
Hwe Nasaletnnta'ango hweho wolantifeho, limentisofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo. ² Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Si'meho fiwolo'mokumno. Anituye si'kuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lutihwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mti'mokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fesyohumamno. Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mi'hwatimno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji woso-payo ti'me mijo'ntnnohini ni'mojo hweho. ⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. ⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yolojo lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi pi'ningo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahoningkofi Joun

nuhwononto ul̄imento, Sekwo homa mehomi soku, t̄ihwo sel̄imasoto. An̄itu a'amu fe wonyo hon̄ingkano somne'no tohino m̄ikun̄imposo uyo somne'no i'waho fiȳimno. Ose t̄ihwo selahon̄ingki n̄i'mahofo kulo. ⁸ Sekwoe hon̄ingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano l̄ifijo'manji e'wano wop̄ingo'nohini ut̄ihwa'nyopo fiȳimno. ⁹ Sekwoe s̄imeho mo'mo ole syaf̄isȳikutoho. Nakwo Ap̄iloham̄iye imu hn'n̄imo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohn̄ningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel̄imonne'no yohono. Olo sojo loso An̄itu kako Ap̄iloham̄iye imu hwa wamt̄i'mokumo loso'manji kako hopoeno wamt̄i'mokumontonoho. ¹⁰ An̄itu kako iyomo m̄ingo lofo'ne iwa'm̄ingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wop̄ingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹ A'amuso hof̄ikoe hon̄ingkano wonyomne'no s̄imeho tango umn̄ingkahon̄ingki n̄ihu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'n̄ingkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe t̄ifinjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje yofemo n̄iyakolofonefoho. Kakoe yofe engo m̄ikun̄imposo so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyō'ne hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹² Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ij̄hwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaof̄hwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho mas̄impe'nyo ne'no sij̄wo'n̄ingkiso somo woho'nae'montonoho.

Joun Jisas̄imo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili ul̄iko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyon̄imano lonto Joun̄mo u'ma'mentisofoho. ¹⁴ Nu'mahon̄ingki Joun ul̄imento, O'o, k̄iko ngkimo mijo kiyon̄mayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, O'o, k̄iko mijo kiyon̄mayo so'no nekwo ole yasoso An̄ituye hon̄ingkano lakisiyo imentohofo somo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo t̄ifi in̄ngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahon̄ingki Jisas mijomo kunto'no ul̄iko'manto s̄imentisofoho. Nosahon̄ingki ahwomo mtampo lohofahon̄ingki uhwon̄imentisoso An̄ituye Towahuno ȳihufo ntolofiyō hopa imo'nonto Jisas̄imo

wekehumapmmentisofoho. ¹⁷ Mampaho ahwomo mta'ni ho'nimento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wopingo mi'kunimposo uywo'nìngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wopingo iwo'nìngkiso so'no nje simeho wopingo ni'mo'nantofoho.

4

Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo Jisasimo hwaho a'amu mohumunyopono ipemotasimentisofoho. Osopo Seten Jisasimo honìngkano wonyo imokiyo'ne yamofo uloho'mentisofoho. ² Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto wopayo manyo'njo nohumentanìngki mofehi'nyo fouti (40) sìkuno fouti (40) uyakolofahonìngki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³ Jisas mijoho'no nohumentanìngki Seten i'mofaponto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo pi'nìng lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalìwo'nìngki,

A'amu wosopayo'nohini nìngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho.

O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafisyìwo'nìngkohofoso oso hofikoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahonìngki Seten Jisasimo pone wopingo pone'no ipemotasonto Anituye tajo ango engo anti'e yokintahopo uhumajonto ⁶ ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofa. Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno nalìwo'nìngki,

Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwamo kikimne'no ulìhwoso'no

hofiko ji'je ahomo kumakukuji ji'je sifemo sojo mentofomatnnehino.

Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahonìngki Jisas ulimento, Nom'ne ifalifaliyo mtì'mokumentohofoso ole,

Kiko ji'je Hwe Engo Anitu sohomo yamofo nulohofohotoho. Kiko ji'je hunomnohini inìngkuso'manji ole syafisyìkutoho.

Anitu wonimokosyohumamtonoho.

Ose syafisyìkutoho.

⁸ Ose ulahonìngki Seten Jisasimo hwofiki'nyo yokintaho engo sopone'no utimotasonto olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo utìhwamentisofoho. ⁹ Ose utìhwanto

ulimeto, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji ji'je simeho ntapisoso yo'mayo uhwonalo kunoso wokijapmmmonnoho.¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimeto, Kiko i'waho ntohofo. Kengopono f'wano. An'tuye hungkuno ole nal'wo'n'ngki,

Kiko ji'je Hwe Engo An'tu kakine'no hini hwomtame ulohofo. Kakine'no hini syoho ulohofijo.

Ose ulimentisofoho.

¹¹ Ose ulahon'ngki Seten Jisasimo ul'ko'mahon'ngki a'amu ahwomo mta'angoso nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofoho.

Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo intofahumentohfo so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ¹³ Kako ango Nasalet ul'ko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili mit'mom'ngoponoho. A'amu Sep'ylan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo An'tu hungkuno uyahon'ngki l'romo sohwo hohonta ifalifaliyo mt'i'mokumentisoso hohosohonta ne imo'n'mentisofoho. Ole mt'i'mokumento,

¹⁵ Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo mom'ngopo hwaho Sep'ylan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtitofe kengo An'tuye hungkuno mupa'nimmotofo sofeponoho.

¹⁶ Hofiko s'kwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwon'fitnnefoho.

A'amu s'kwo'mjoho so'mo we'enepi n'hu'nahone wape'nanu l'kuji yontan'ngkuji pomponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmontonoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ulimeto, Sekwoe hon'ngkano wonyo somta'ni f'wolo'mokumno. An'tu nemokosyohumayo sohwoe s'kuno mofoneponoho.

Jisas a'amu inaniku syoho'njo sohwamo kakimo tifi in'ngkayo'ne joho ulimentisofoho.

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngopo sopo nowento hwe hufa'u inaniku syoho'njo siko'n'kwa'imo uhwonimentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Ent'ilu'njoho. Saimoun'ye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki u'ma'mentisofoho. Inaniku

ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁹ Nu'manto ulimento, Siko tifi nn̄ngkapinyo. Siko inaniku mawo'n̄ngkisiye pa'n̄ngoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ²⁰ Ose ulahon̄ngki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisas' nji umentohofofoho.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis' nji Joun' njimo uhwonimentisoso siko hamn̄ngkwohwo Sepeti' nji yofayokinomo nohumantifi inaniku ho'yo ito'no esyohumentan̄ngki uhwononto joho ulahon̄ngki ²² siko homn̄ngkwohwo' nji yofayokino' nji komo'no uliko'manji Jisas' nji umentohofofoho.

Jisas Anituye hungkuno a'amu somo lutihwanto a'amu mnokino' njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno lutihwamofoho. Kako nolutihwanto a'amu mnokino kengo kengo' njo a'apaho wonyo umokumojo somo wopingo umokumentisofoho. ²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'n̄mentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo tango' njo mnokino' njo somo Jisas' yepono ipemotapmmentohofofoho. A'amu towahuno wonyo' njo so'nji a'amu nɔp̄wasyonifi yomo yomo iwo'n̄ngkohoho so'nji a'amu si'fe aho pe'nnyo' njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotopahon̄ngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ²⁵ Wopingo umokahon̄ngki a'amu pi'n̄ngengo engo Jisas' in̄ngkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu pi'n̄ngoso in̄ngkamentohofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu pi'n̄ngengo engo uhu'mokontan̄ngkofi Jisas nuh-wononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentan̄ngki inomokomoyo sohwa nu'mahon̄ngkofi ² Jisas kakoe hungkuno ole lutihwamento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisifoho.

(Luk 6:20-23)

³ A'amu fisoo Anitune'no huno engo muyo'njososo hofiko Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji hofiko

simeho wopingo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴ A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wopingo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wopingo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wopingo umo'nono. Yo'mayo wopingo Anitu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefaho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye honingkano wopingtonome'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wopingo umo'nono.

⁷ A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofwo'nningkohoho somne'no hitoho ulofahoningki wopingo'nohini ulohofwo'nningkohofoso simeho wopingo umo'nono. Oso'no Anitu hofikimo wopingo uloho'montonoho.

⁸ A'amu si'e aho timo simeho haloho anga'nohino'njososo hofiko simeho wopingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantfeho.

⁹ A'amu simano hintotohino'njo somo nihoholofwo'nningkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'entifi iwo'nningkohofoso simeho wopingo umo'nono. Anitu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰ A'amu Anituye hungkunomo iningkayo'no syoho wopingo yontaningki a'amu nom'neso oso a'amu somo sitofo ujo so'nji wonyo ulohofo so'no kako simeho wopingo umo'nono. Anitu umokosyohumamontonoho.

¹¹ Sekwo a'amu soku ngkimo tifi nniningkawowo'nningkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofo selohofikujo'no sekwo simeho wopingo wasemo'nono. ¹² Sekwo simeho wopingo semo'nningkuhwoso'no simonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaho lopo iwo'nningkohoho lo'nji ngkimo tifi nniningkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotofwob'nningkohoho hopaso hofiko hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki ulimotofo somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohofo hopaso sekwo womantfeho.

*Anituye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofoho.
(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)*

¹³ Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'nningkuhwosi kakoe

yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Ni'hu'nahone wonyo umo'nimotonoho. A'amu sa hiso mopiijoso me-e miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo sponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, uti'hwah'nyoponoho. ¹⁵ A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶ Olo hiloso sekwo hmmo'nimno. Sekwoe pomponahoso a'amufe t'mopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe honingkano wopingo'omo uhwonifijoso hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mousesiye honingkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyihwoloho. Ngko Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki li'motofo sohwafe hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmmentohe hwoni'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne uti'hwayo'ne pmmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno neholi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso honingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentaningkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki li'motofo sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jiye yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso iningkawesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano wopingo'omo iningkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Ki'ko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'nimno. Sekwoe honingkano wopingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye honingkano wopingomo muyakolofe'manji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnehofo.

O'o, mango mta'nnohini liwo'nìngkohoho soku honìngkano wopìngo somo humayoso hopo'maho.

Hungkuno ito'no mihwajijo'ne hungkunofoho.

(Mak 11:25; Luk 12:57-59)

²¹ Mousesiye honìngkano hungkuno ole nto upa'nìwo'nìngkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hwaho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno waselìmonne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no sìmeho tohino umnyo'eno. A'amu sìmeho tohino umnoso sohwo kako tìfi no'mo Anìtu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hwaho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako Anìtu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hwaho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tìkanomo wene hwaho.

²³ Kìko tajo ango somo noswohoji jìje wonyo wae yaifo'ne Anìtumo jomo ulìmo lohoji kìko nom'ne sohumne'no kikine'no sìmano hintotohino umnoso so'no syafìsyohoji ²⁴ u, kìko tajo ango somo ulìko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhiji hungkuno ito'no mihwajo. Hungkuno ito'no mihwajohosìsi sìmeho pompengo inìngkahosìsi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo Anìtumo jìje wonyo wae yaifo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no sìmeho tohino umnoso so'no kìko komo'no sìmeho wopìngo hmnninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopìhwajijo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopìhwajijo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapìfe tìfo'njo sohwa nokitìmafìkuji impo'angomo intofakohufitnnoho. ²⁶ Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Kìko impo'angoso kunto'no ulìko'ma'mne hwosi'maho. O'o, sìmo'mo kìko jìje yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso whoh'nahumonnoho. Ose ulìmentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulìmentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'nìwo'nìngkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸ I oso hiso'no nje hungkuno waselìmonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe sìmeho fefoyo uyahoniìngki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hwaho.

²⁹ Tìmo aho angahohnta'angoso honìngkano wonyo kumokososo yo'mayo somo tìmo uhwonìngkohoji huno wonyo syafìhujo'manji oso hiso nìhu'no yohotoho. Kìko wonyo iso'no'manji tìmo anga'no fitìhwotofafo. Tìmo

wop̄ingo hufa'u'njo sohwosi t̄kanomo uhnnoho. O'o t̄mo anga'nohino'nji hon̄ingkano wop̄ingomo fiso. ³⁰ Jīje aho angahohnta'ni hon̄ingkano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohofohoji foh'o'naofo. Aho wop̄ingo hufa'u hi'njo hwosi t̄kanomo uhnnoho. O'o, aho anga'nohino'nji hon̄ingkano wop̄ingomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ul̄imentisofoho.

(Mat̄iyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n̄iwo'n̄ingkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo l̄ihwosi ape ho'nasiyo'neso iyoswo mt̄i'mokuhwosi uyono. ³² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon̄ingkano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon̄ingkano wonyo umokumontonoho. Hwap̄ingoso ape hisi nom'ne hwe sohumo uma'nososo An̄itu kako t̄mo uhwonyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon̄ingkano somo mt̄huposo so'no kako huhwo hon̄ingkano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no l̄imentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n̄iwo'n̄ingkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nol̄ikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u s̄ihune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uȳimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon̄ingkuhwosi ito'nohini wosyaf̄hu'montonoho. Ose nto upa'n̄iwo'n̄ingkohofoho. ³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n̄ingo nol̄ikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino filimno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwamne'no jīje hungkuno nehopi imo'nyo'ne nul̄ikutoho. N̄ihu'no n̄iwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwamne'no nol̄ikutoho. Ahwomoso An̄ituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n̄ingkisoponoho. ³⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol̄ikutoho. O'o, hwahoso An̄ituye epohumayo s̄ife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n̄ingkisoponoho. Sekwo Jelusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol̄ikutoho. O'o, Jelusalem sopo An̄ituye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne

so'no nol̄kutoho. O'o, sekwoe mijiyo halojo wofokafono. S̄ikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. S̄ikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ul̄imno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohino. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohofe'eno ul̄imentisofoho.

(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n̄wo'n̄ngkohofoso ole, Hwe fihwo jiye t̄momo wonyo kumokososo k̄ko kakoe t̄mo wonyo umojo. Hwe fihwo jiye mango fonjokujaku-mofososo k̄ko kakoe mangomo fonjokul̄pijaifo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄monne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo k̄ko kakimo iloj̄mofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jiye manjijohopo ku-posososo manjijoho fehohnjo utihwaho. Osopo waku-posono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jiye manji'mofe woma'mo lososo osohumo jiye manji'mofe'nji s̄ife manji'mofe ntnne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji t̄fo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopono fis̄imno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uyimno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinj̄mofkutoho.

Jisas mango hwamne'no s̄imeho umo'nyo'ne hungkuno ul̄imentisofoho.

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'n̄wo'n̄ngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo s̄imeho umo'nyo'ne uyimno. I oso'no sekwo mango hwamo s̄imeho umo'nyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄monne'no yohono. Sekwoe mango hwamo s̄imeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohofe'wo'n̄ngkohofe somne'no Mpohumo jomo ul̄imno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo un̄ngkowantifeho. An̄tu kakoe mofehi'nyoso a'amu wopingo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uyifwo'n̄ngkiso hweho. A'amu hon̄ngkano wopingo'njo hon̄ngkano ito'no min̄ngkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahon̄ngki syuwo'n̄ngkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu s̄imeho umo'nyo'ne sejapifwo'n̄ngkohofe osomne'nohini s̄imeho umo'nyo'ne uyifijoso An̄tu kako wopingo peho'no

wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njos ose iwo'nìngkohofofoho.⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'nìngkohofo so'no sekwoe honingkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anitumo minìngkayo'njo hi ose iwo'nìngkohofofoho.⁴⁸ I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'nìmno. Sekwo a'amu wopingo'nji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'nno Anitu kako humaso hopa fehumamno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingsoso a'amu wonahoni'fe likuji iku-toho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimontonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'nìngkohofo somo yo'mayo uyano lìfijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahoni'fe lontifi Anituye tajo ango'njo sopo honingkano utihwa'nyopo iwo'nìngkohofofoho. Hofiko hwe moyam'i nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwo'nìngkohofofoho. Upa'nìmno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingsoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahoho. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lìfijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehonifitnnehofo. ⁴ O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwo'nìngkohofo so'no Mpohwo Anitu kako nosehoningkuhwosi wopingo wosejapmmontonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo inìngkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lontifi Anituye tajo ango'njo honingkano momingo engo sopo lohofontifi uliwo'nìngkohofofoho. Upa'nìmno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahoho. ⁶ I oseso kiko sohwosi Anitumo jomo ulimo lohoji kiko'nohini jiye angomo swohoji ango hoku'yoso piywasyohoji jiye Mpohumo jomo uso. Kako oso ango hiyaso so'mo kiko'nji

humaho. Jiye Mpohwo osopo kohonìngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'nìngo engo liwo'nìngkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anìtu ne sohune'no huno muyo'njososo hofikoe hwasyo anìtu sohwamo hungkuno pi'nìngo engo uliwo'nìngkohofofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'nìngo engo ulihwasi nakwoe anìtu sohwo kako nonepa'nìngkuhwosi wonejapmmontonoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno.

Nakwoe Mpohwo sohwosi, kiko ahwomomo humahnno.

Nakwo jiye yofe wopingo'nohinoso ne'no
nowentìhwonefoho.

¹⁰ Oso sìkuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jiye hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kinìngkawowo'nìngkohofo hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokinìngkopano.

¹¹ Olo sìkuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofìwo'nìngkohofo sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofo.

¹³ Kiko nakumo yamofo nalohofo somo nonehumajohotoho. O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofo'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwsoho. Yokumpohn'nyo ne hwapingo hwsoho. Pomponaho ne somo humahnno hwsoho.

Ne'nohino nowentìhwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

¹⁴ Upa'nìmno. Sekwo a'amu wonyo selohofo sofe wonyoso nìhu'nahone hohujo hohnta'ne meho'nafìkujo'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho. ¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anìtu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentanìngkuji sekwo a'amu mango'nohinoso sìmano wonyo ikinìwo'nìngkohofo hopa humafìkutoho. O'o, hofikoe sìmano wonyo ikinyoso a'amu wonahonifentifi a'amu wopingofoho wonalife nolontifi iwo'nìngkohofofoho.

Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'nìngkohofofoho. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentofo so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho.¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikuji sekwoe mijiyomo hwone mijo ehaloho'nìngkuji sekwoe sìmanomo mijo fiyatiku'nìmno.¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso kiko manyo'njo humentanìngkijo so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, kiko yo'mayo hiyaso'mo iwo'nìngkinoso jiye Mpohwo a'amu muhwonyo'njo sohwo kako'nohini kohonìngkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wopingo nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho loponjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'nìmtonoho. Oseso a'amu hufo'nohino yìwo'nìngkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyantifeho.²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho mifulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehofo.²¹ Ango jiye ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jiye sìmeho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 11:34-36)

²² Sekwoe tìmoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Tìmo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo.²³ Tìmo pi'nìngo'manji sìkwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pomphahopo humalofo soku yahino pi'nìngo pi'nìngo mafikuji apa'no sìkwo'mjoho'mo fos-yohumafikutoho. Ose ifijo'manji jiye hunomo nìhu'no sìkwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiyono'nehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihimo sìmeho wopingo uyìhwosi nom'nihune'no sìmeho wonyo uyìmtonoho. U, anga'nohino sohwae syoho somne'no hi umo'nìngkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unìmtonoho. Kiko Anìtuye syoho so'nji yo'mayo

hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojozo kiko syoho ito'no mihnnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'ningo engo syafisyo'ne hungkuno ultimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'ningo engo syafisyyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'ningo engo syafisyyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinmonnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶ Sekwo yihihuo somo uhwonimno. Hofiko wopuyo huliwo'ninkohoho'maho. Hofiko wopayo angosomo wopayo momehu'meesyivo'ninkohoho yohofofoho. O'o, seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyivo'ninkohoho. Sekwo Mpohwo Anitu yihihuo sakinjo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wopingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono. ²⁷ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'ningo pi'ningo syafisyyhwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohoho lososo ne umo'nimontolo. Awonoho.

²⁸ Oseso sekwo hwapi'e nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'ningo engo peho'ne syafisyyivo'ninkohoho. Sekwo wokoso fofo so'no huno fisyaftiupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyofivo'ninkiyoho. ²⁹ I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapi'ng'o'njo sohwo kako kakoe hwapi'e wonyoangkofo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofo we'e somo muyakolofonehoho. ³⁰ Ou, oso wokoso fofo sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'ninkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantfeho. I oso'no oso wokoso fofo Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'ninkiso somo uhwonontaneso wopingofoho liwo'ninkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofijo wosemokosyohumamtonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ³¹ Oso'no sekwo huno pi'ningo engo syafisyyikuji. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapi'e peho yanehwono. Ose likutoho. ³² Awonoho. A'amu kengo

hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'ningo pi'ningo syafisyiwo'ningkohoho. I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahonningkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho.³³ I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe honingkano wopingo'ntnno huno fisyafisyiwo'ningkuno. Oso'no syafisyiwo'ningkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontono.³⁴ Oso'no yo'mayo mo'ningkajo somne'no huno syafisye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapiwo'ningkisofoho. Mo'ningkajo sikuno sohwoe tangoso mo'ningka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohoho'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. ² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofitwo'ningkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waseloho'montonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uyitwo'ningkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³ Kiko jije hnniningkwa'wehwoe titmomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonakulo. I jije titmomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije titmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momeho'namo'nyo sohwosi ⁴ kiko jije hnniningkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jije titmomo hintalinyo wojo weleso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyimonto. ⁵ Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije titmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwoniningkohoji hwangku jije hnniningkwa'wehwoe titmomjo hintalinyo weleso wae fiyo.

⁶ A'amu honingkano wonyo'njo siwojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingooso nolutihwafikutoho. Lutihwafijo'manji hofiko ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe njwo yo'mayo wopingooso hwahomo ho'nahufijo'manji yahu hwotoho hulimo lififitnnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tiptenanìngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwanìngo fonjikujo'no Anìtu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ⁸ A'amu hopi'nonohinoso Anìtumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anìtu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tiptifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwanìngo fongkupijoso Anìtu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomii kanìngkwohumo wopayo ntape ulososo kanìngkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho. ¹⁰ Ou, hwomu fihwo kanìngkwohumo inaniku ntape ulososo kanìngkwohwo homa wonyo umtolaho. O'o awonoho. ¹¹ Oseso sekwo honìngkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyìwo'nìngkohofo so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe senìngkwohwo Anìtu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno wopingofo yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopife semo'nìngkiso'manji e'wa, sekwo sìmo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesìye honìngkano hungkuno so'nji a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwanjiye hungkuno hwapingo somo unìngkowantifeho.

Jisas ango songo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.

(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne honìngkanoso engofoho. Oso honìngkano engo homo somo a'amu pi'nìngo engoso tifi inìngkowalokwofo. ¹⁴ Honìngkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo honìngkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso honìngkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi inìngkowalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno lìmentisofoho.

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anìtuye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyìlutìhwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohnta'ni

wopingofoho. I simeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko siwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. ¹⁶ Yo'mayo honingkano imofifo'nningkohofoso sekwo uhwonifijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo me'wampe'njo wamjimtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu honingkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wopingo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wopingoso ipisayo wopingo unto'nimontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nimontonoho. ¹⁸ Iyo wopingoso ipisayo wonyo unto'nimonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wopingo unto'nimonto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofiko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe honingkanomo uhwoningkuji hofikoe hwapingoso sekwo huno waseyono. Seteniyefoho. ²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngkimo ole ntivo'nningkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose ntivo'nningkohofoso Anitu mokosyohumaso ango sopo nohufitnnefoho. Ose syafisyikutoho. Nihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkaweso sohwo kako Anitu mokosyohumaso angoso notipihwononefoho. ²² Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofo'ne somo hwe moya'mi pil'ningo engoso ole ntifitnnefoho, Hwe Engo sohwosi, nakwo a'amu somo jiye hungkuno wopingo lutihwawo'nningkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo jiye yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofifo'nningkuhwonefoho. Nakwo jiye yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo utihwayo'ne iwo'nningkuhwone'nwoho. ²³ Ose ntifijoso ole ulimnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fo humpopmno.

*Jisas ango mojo yahino hufa'uyo so'no ulimentisofoho.
(Luk 6:47-49)*

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'nningkuhwosi tifi iningkaweso sohwo kako hwe huno wopingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako ango hwaho wopingopo molinyo hweho. ²⁵ Ango wopingopo nomolahoninki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto ti'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ango homo somo ifofo mojwohojwafefoho. O'o, ango hiso hwaho wopingopo molinyo so'no mopiwasyonehoho.

²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'nìngkuhwosi tìfi monnìngkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ango wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ango nomolahonìngki ²⁷ ifoyo engo syonto mijo ifofayo yonto tì'mayo ikwato lohofonto ango nontìmo jwohojwoho'namo loho'mentisoso piwahu'mentisofoho. Oso ango nopìwasyonto pomuyo engo ho'nìmentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahonìngki a'amu nupa'nontìfi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofoho. ²⁹ Hwapìngoso hofìko a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapìngo wo'nnyo hweho. Ose lìmentohofofoho.

8

A'amu a'apaho uyo wonyo'njo sohumo Jisas wopìngo umokumentisofoho.

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

¹ Jisas kako hwofìki'nyo sopo nulìko'manto womentisoso a'amu pi'nìngo engo kakimo tìfi inìngkawomentohofofoho.

² Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisasìmo nu'manto hwomtame ulohofonto ulìmento, Hwe Engofo, kìko ngkimo wopìngo wanìmokumo liso'manji jiye yokumpohn'nyoso hoponoho. ³ Ose ulahonìngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohumo ulìmento, Ou, wopìngo wakumokumonne'no yohono. Kìko wopìngo hmmo'nyo. Ose ulahonìngki hwe huhwo sohwo wopìngo komo'no imo'nìmentisofoho. ⁴ Wopìngo imo'nìngkahonìngki Jisas ulìmento, Upa'nyo. Kìko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohumo jiye a'apaho wopìngo loso utìhwaho. Noko-honìngkuhwosi kìko hohonta Mouses yo'mayoso lìmentiso hopaso Anìtumo uyohojayo. Jiye mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwonìngkuji jiye a'apaho uyo wonyoso wopìngo imo'nìngkiso so'no huno wosyofisyantìfeho. Jisas ose ulìmentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiysohumo wopìngo umokumentisofoho.

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwaho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokusò'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo Jisasìmo nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ulìmento, ⁶ Hwe Engofo, nje syoho ntahofofysohwo kako mnokino uyahonìngki ango'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo

songo miyo'njo yonto tohino mīkunīmposo umnalofoho.
⁷ Ose ulahonīngki Jisas ulīmento, Ngko nu'mo wopīnggo umokumo.

⁸ Ose ulahonīngki ulīmento, Hwe Engofo, oso'ne'maho. O'o, kīko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wopīnggo hwo'nnye ango'maho. O'o, kīko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntahofigo sohwo kako wopīnggo umo'nono. ⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofīkoe hungkunomo tīfi ito'no inīngkawo'nīngkohe hwo'nyoho. U, hofīko ngko huhwo'nīmo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ulī'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohumo oyomo ulī'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntahofigo fihumo, Olo syoho fiyo ulī'me'no kako syoho uyīmontohono. Oseso kīko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntahofigo sohwo wopīnggo umo'nīmontonoho. Ose ulīmentisofoho.

¹⁰ Ose ulahonīngki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulīmento, Hungkuno nehopi'nohini waselīmonne'no yohono. Ngko a'amu Isīlael sofe sīmeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹¹ Upa'nīmno. Hwe moyā'mi hungkuno kengo kengo'njosso Anītu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hofīko sekwoe seyakwosa Apīlohamīyo Aisakiyo Jekoupiyo oso hwanji nohumafīkujoso wopayo nonīfitnnefoho. ¹² I, A'amu Isīlael Apīlohamīye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anītu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sīkwo'mjoho'mo fosyohumantokutnne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafīkuji sekwo hulīngkwajingo ifaloho'nīngkuji humotaho engo līfitnne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ulīmento, Kīko sīmeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'nīngkisoso wakiloho'monnoho. Ose ulahonīngki oso hohosohonta syoho ulohofigo sohwo wopīnggo imo'nīmentisofoho.

*Jisas Pitafe konemimo wopīnggo umokumentisofoho.
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)*

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonīmentisosso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosso saho fosyowentanīngki uhwononto ¹⁵ kakoe ahomo nupm'mokahonīngki a'musi kakoe a'apaho toho mttnnosso moi'wo imo'nīngkahonīngki a'musi kako nolīkafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo engo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Oso s̄ikuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moyam'i mi towahuno wonyo ehuhnname'nnyo somo Jisas nohumen-tanjopo motapmmentohofofoho. Nomotopahon'ngkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. 17 Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahon'ngki lutihwamojo sohwae hungkunoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho. Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta limentisofoho.

A'amu fihwo Jisasimo uningkamo limentisofoho.

(Luk 9:57-60)

18 Jisas kako a'amu pi'ningo engo kakimo ifeehu'mo yimahon'ngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no woweke-hwano. 19 Ose ulahon'ngki hwe fihwo hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwosi, kiko ango ntifimno usoso ngko tifi wokin'ngkamonnoho. 20 Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimo hi'njo hwafaho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafaho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho. 21 Ose ulahon'ngki nom'ne hwe Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni tifi wokin'ngkapmonnoho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'nimomo ijopijisyasi'mo pe-eso. Wopingtonaho. 22 Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Awonoho. A'amu ngkimo tifi monn'ngkapfijoso hofiko ujopijisyahufe. Kiko ne'no nn'ngkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmمو'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa tifi in'ngkamentohofofoho.

24 Yofayokinoso mijopo nowentan'ngki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo uehu'mokahumonto yahon'ngki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. 25 I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo

umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo iyoho peho'no senìngkohoho. Sekwoe sìmeho hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolìkafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahonìngki mijo apa'no songo songo miyo'njo nìhu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonontìfi yomo yontìfi hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwolo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnnìmentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno nìhu'no wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino honìngkano somo wopanjitìkenontìfi a'amuso iyoho unìmojofoho. ²⁹ Osohonta siko Jisasìmo joho mohm'no lonji ulìmentisiyo, Kìko Anìtuye Hwomu Ne hwosoho. Kìko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe sìkuno mmo'nyofoho. Kìko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulìmentisiyefoho. ³⁰ Hopo sponjo yahu pi'nìngo engoso kengo nompo humantìfi mno humijohofofoho. ³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasìmo ulìmentohofi, Kìko wae wenao'mji'manji kìko oso yahu pi'nìngo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnaofano.

³² Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, E'wa, sekwo mpanìmno. Ose ulahonìngki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo ulìko'mantìfi yahu somo ehuhnnao'mentohofofoho. Ehuhnnafahonìngkofi yahu hiso hofìko hano kunto kunto'no wentìfe iwo'mangomo mtìku'nontìfi mijo ayomo nìhu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahonìngki mijomo poyo imo'nìmentohofofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no wentìfi oso hungkuno hopi'nonohinoso ulìmentohofofoho. Hofìko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'no humalohofofoho. ³⁴ Osohonta a'amu ango hopo sponjoso hofìko Jisas humentanjopo noswo'nontìfi Jisasìmo nuhwonontìfi hungkuno ole ulìmentohofi, Kìko

nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho.
angopono fiwano. Ose ulimentionohofofoho.

Nom'ne

9

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho. ² I'mofaohwahonìngki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'nìngkiso sohumo Jisasìyepono itokwopmentohofoho. Itokwopahonìngkofi Jisas kako uhwonimentisoso hofiko kakine'no sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohonìngkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohumo ulimento, Nje hwomu sohwosi, kiko iyoho kinìngkuhwoloho. Ngko jiye honìngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

³ Ose ulahonìngki a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa nohumantifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anìtu pa'nyo pojyalofoho.

⁴ Ose hnnìngkahonìngkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wono. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe sìmeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantikwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meeofonehoho losyonifisyantikwofo. ⁵⁻⁶ Anìtu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nìhwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honìngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'no hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jiye honìngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwae hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo sìmeho mo'mo muhwonifitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'no sohwo'ni utìhwa'nyopo setìhwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohumo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohumo ulimento, kiko nolìkafohoji jiye ijempohoso nomahoji jiye angopo ne'no mpano. ⁷ Ose ulahonìngki hwe huhwo sohwo nolìkafonto kakoe angomno umentisofoho. ⁸ Nowahonìngki hwe moyamiso nuhwonontifi iyoho unìngkahonìngkofi hofiko ole lìmentohofi, Anìtu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohumo uyohoho. Huno ose uyahonìngki hofiko Anìtuye yofe ho'noma'mentohofoho.

Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.

(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwonimentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Mat̄iyu. Oso hwe huhwo sohumo Jisas nuhwononto ul̄imento, K̄ko ngkimo t̄ifi nn̄ingkape. Ose ulahon̄ingki Mat̄iyu nol̄kafonto t̄ifi in̄ingkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Mat̄iyuye angomo nohumentan̄ingki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo hon̄ingkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo hon̄ingkano'njo nom'ne so'nji nohumentan̄ingkofi hof̄ko Jisas'i'ngki kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo n̄imento hofofoho. ¹¹ Nonontan̄ingkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonont̄ifi Jisas iye inomokomoyo sohwamo ul̄mentohofe, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo hon̄ingkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofofaho.

¹² Ose ulahon̄ingkofi Jisas nupa'nonto pahn̄nimo hungkuno ul̄mento upa'n̄imno. A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hof̄ko a'amu uyohofahosiyo'njo sohumo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mant̄ifeho. ¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu hon̄ingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'n̄ingkohoho somne'no joho lut̄mayo'nne pmmentohe hwon̄i'maho. O'o, ngko a'amu hon̄ingkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Sekwo An̄ituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofo so'no n̄mo'n̄ingkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntaho font̄ifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'nno ul̄mentisofoho.

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

¹⁴ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisas'mo u'ma'mento hofofoho. Nu'mant̄ifi ul̄mentohofe, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso An̄itumo jomo ujo'nne yahinoso in̄ingkawowo'n̄ingkuhwonefaho. I oso'no ji'e inomokomoyo sohwa hof̄ko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo min̄ingkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵ Ose ulohon̄ingkahon̄ingkofi Jisas pahn̄nimo hungkuno ul̄mento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta oso-hwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hof̄ko s̄meho tango'nji wohuman̄ifi taho. Awonoho. Hof̄ko s̄meho wopingo'nji wopayo engo wonant̄ifeho. I oso'no hwangku oso hwe ape

maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafkujuoso simeho tango'njo humafkuji wosopayo manyo'njo uyantifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento,

¹⁶ Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofhwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahot'montonoho.

¹⁷ Ose ulonto pahnnimo hungkuno tifinjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lhwosi te fisayo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisayo mahwosi mijo ihm'mofhwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisayoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofhwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mingoso ito'nohino'maho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisasaye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wopingo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontaningki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasimo u'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Nje mu olohonta nto pe'niningkohoho. I oso'no kiko nophoji kakimo jiye ahoso fikisyusyo. Kako apa'no songo wolifikafono. ¹⁹ Ose ulahoningki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohumo tifi iningkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentaningkofi nom'ne a'musi Jisasimo iningkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontaningki soswo aho hufa'u hopi'nono sihe mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasimne'no hnnimento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose hnnonto kako Jisasaye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasaye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahoningki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimento, Nje mufo, jiye simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'niningkino kiyoho. Ose ulahoningki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'nimentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwonimentisoso a'amu hofiko te somo hmpehmpe lontaningkofi a'amu wosofe ho'nowentaningki

nuhwononto ²⁴ Jisas ulimeto, Sekwo mpanimno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho fosyaweho. Ose ulahoningki hofiko Jisasimne'no tikafo ujimentohofofoho. ²⁵ Tikafo ujimentohofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahoningki mu sopi lika'mentisofoho. ²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso ango'meemo ho'nimmentisofoho.

Jisas hwe timpi'nyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nowentaningga hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo tifi iningkawenji joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu sohwosi, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahoningki Jisas kako angomo swahoningki oso hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo u'mahoningki Jisas ulimeto, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulahoningkahoningki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas sikoe timopo aho kisasyonto ulimeto, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nosemo'nangkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahoningki sikoe timo honimentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimeto, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisiyefoho.

Jisas hwe iloho'nnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontaningga a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nnyo towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohumo ipemotapontifi Jisasiyepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohumo mampi'nyo mesyimokumentisofoho. ³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahoningki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahoningga hwe moyam'i hofiko yomo yontifi huno pi'ningo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho. ³⁴ Ose lahoningga a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe moyamimne'no hitoho ulo'mentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas angomeemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo

so'no lutīhwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.³⁶ Jisas hwe moyā'mi pi'nīngō engo somo uhwonimentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahonīngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho.³⁷ Hitoho ulofahonīngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnīmo hungkuno ulīmento, Wopayo syoho sponjo pi'nīngō engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho.³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'nīngkiso kakwo'yohumo jomo ulīkujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo līhwajiyō'ne jomo ulīmno. Ose ulīmentisofoho.

10

Jisasīye inomokomoyo aho hopi'nono sīfe mta'ni hufa'uyo sohwafe yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sīfe mta'ni hufa'u sohwamo joho ulahonīngki hofīko nuhu'mokahonīngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyīmentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yafo'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopingo umokiyo'ne so'nji uyīmentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sīfe mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe olenoho. Sīmo'mjoso Saimounīyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Entīlu, Saimoun Pitafe konīngkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemīsī'nji konīngkwa'wehwo Jounīyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho.

³ Nom'nihwa'u ole, Filipī'nji Mpatoulomīyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumasī'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matīyu'njoho. Nom'ne Tatiyosī'nji Alīfiyosīye hwomu Jemīsī'njoho. ⁴ Nom'nihwa'u Saimoun Seloutī'nji Jutas Isīkaliyoutī'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasīmne'no tokoyo'ofo yonto a'amu Jisasīmo fonjasiyō'ne sohwafe ahomo uyīmentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sīfe mta'ni hufa'u sohwamo syoho uyīmentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sīfe mta'ni hufa'u huhwo sohwamo hungkuno ulonto uhwatīmentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitifo kengo sofe ango sopone'no ango Someliya sopone'no nukutoho.

⁶ O'o, a'amu Isīlaelī'nohino sofepono fīwanīmno. A'amu

Isiaeliso hofiko yahu isi'peemofo pa'nyo honingkano'no ti'peelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno. ⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafikuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepi la*) wopingo imo'nngkujo'no towahuno wonyoso wae hmmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahof'o'maho. O'o, ngko sejapohefaho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'nngkutoho. ¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'nngkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso sifkwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'nngkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotipema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo ti'mo ito'no uhwonngkuji oso ango hopo sopo hwe wopingo ito'nohinoso ti'hwo kofosyohumaho, uhwonifijoso oso hwe wopingo sohwae angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafikuji wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentifijo sohwasi fohumpopmno. ¹² Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moy'a'mi angomjo somo ole ulimno. Nakwoe a'amu soku Anitu wopingo waselohofono. ¹³ Ose ulahonngkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifijo'manji hofikoe simehoso ito'nohini'manji sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehopi umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye hungkuno nakwolaho lifijo'manji sekwoe hungkuno wopingoso nom'ne ango pone'no motawomno. ¹⁴ Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njo yihwosi Anituye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentanngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'nimno. Oso homo somo sehonifijoso huno ole uyimontonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. ¹⁵ Upa'nimno. Nje a'amu sohwasi, ngko hungkuno waselmonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwololofo'ne sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji

a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

*Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Upa'nimno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisivojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafisyikuji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiyimno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofo'ne noselikujo'no huno ito'no fi'syafihupmno. *Kaunisoli'njopo ipesemotafitnnoho.* Hofiko tajo ango somo hwaningo sefongkupitnnoho. ¹⁸ Hofiko ngkimo simeho monje wenisyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotawantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtitifo kengo so'njimo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁹ Hofiko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohoningujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. O'o, ofaholohumo Anitu hungkuno nolifitnneso wolosetihwamtonoho. ²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno walimontonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso koningkwa'wehumo hungkuno liwo'ninngkohofo sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kaningkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'ninngkuji fonjahufitnnefoho. ²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontaninguhwosi sikuno ae'uyo sohonta Anitu kako oso hwe sohwo uitima'montonoho. ²³ Ango fipo hofiko fonjofepmnasemofikujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fiwanimno. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo a'amu Isilael sofepono nowentaninguji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontaninguhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu sikule syoho iwo'ninngkiso sohwo kako a'amu kakimo lutihwawo'ninngkiso sohumo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonehoho. ²⁵ Yo'mayo lutihwayo sohumo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sikule syoho iwo'ninngkohofo sohwamo umo'nimontonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohwamo umokosyohumayo sohumo

i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiysoh wamo umo'nimontonoho. Hofiko ango kakwo'yohwo sohumo sitofo ole ulimentohofi, Jiye yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwo soho. Ose ulimentohofo so'no hofiko kakoe mehomisohwamo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

*A'amu kako Anitu ne sohune'no iyoho unono.
(Luk 12:2-7)*

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofikine'no iyoho seningkuhwoloho. Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'nningkohofo hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ²⁷ Hungkuno hiyaso'mo selimaleso sekwo mofehi'nyo lahonningkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'nningkohofoso sekwo utihwa'nyopo mango engo'nji filikuno. ²⁸ A'amu jiye a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kinningkuhwoloho. Hofiko jiye a'apaho'nohini wokufonjantifeho. Jiye huyo'mangoso mofonjakohufitnnehofo. O'o, Anitune'no iyoho wakinono. Kako jiye a'apaho'nji jiye huyo'mango'nji tikanomo mihwajososo hoponoho.

²⁹ Yihufo we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'nningkohofofoho. I oso yihufo hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo Anitu kako hunuyohoho. Mpohwo kako yihufo so'no nope'ningkuhwoloho lososo yihufo huhwo sohwo mape'nonehoho. ³⁰ Sekwo soku, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jiye mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofo nto limentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo poyo semokiyo sohwamne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufo nihi'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyso mokosyohumawo'nningkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasaye yofe yolofo lijwaifo 'ne hungkunofoho.
(Luk 12:8-9)*

³² A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanmofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

*Jisas pmmentiso so'no ikujoho i'mofapmmentisofoho.
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaifo'ne pmmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmentohe hwoni'maho. Awonoho. Ngko a'amu husilofo'ne pmmentohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no peeso ikujoho ulikafo'ne pmmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nn̄ngkapihwoso'no kakoe kan̄ngkwohwo ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nn̄ngkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo non̄ngkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'n̄montonoho. ³⁶ Oso ango afa somjo so'nji oso hopa imo'n̄fitnnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kan̄ngkwohwo'ya'umne'no umo'n̄wo'n̄ngkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'nnyo mumo'nyo'njo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntnne'no s̄meho umo'nyoso yakolo'nnyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'njo yososo nje a'amu ne hwo'maho. ³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokin̄ngkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motipihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nn̄ngkaponto kakoe yahino ho'naofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

*Anitu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkunofoho.
(Mak 9:41)*

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntahoantofoho. Oso a'amu wopingo ntahoantofonjo sohwo nje Mpohwo n̄hwatimentiso sohumo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. ⁴¹ Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohumo uhwononto syafihu'mento, Olo hwe lohumo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohumo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohumo uhwononto hwe wopingo sohumo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'n̄mno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'njo ngkimo nn̄ngkawowo'n̄ngkiso

sohwo noniwoyo sosayo usontanìngkuhwoso osohumo uhwonìngkuhwosi Jisasìye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo sponjoso uyoso sohwo kako wopìngo nomane hweho. Jisas ose ulìmentisofoho.

11

Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasìyepono uhwatiamentisofoho.

(Luk 7:18-35)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sìfe mta'ni hufa'u sohwamo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo ulìko'manto nowento antìme pi'nìngo mofone hopo sponjo hwe moy'a'mimo lutìhwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasìyepono lìhwatìmentisofoho. ³ Luhwojahonìngki hofìko Jisasìmo ulìmentohofi, Joun ole nalìmaho, Hwe tìfi wapmmontonoho ho'nìmentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

⁴ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwonìngkohofo so'nji nupa'nìngkohofo so'ntnno Jounìmo ulìmno. ⁵ Uhwonìmno. A'amu tìmpìl'nyoso tìmo apa'no honalokwofo. A'amu sìfe wonyo'njosó apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nìhu'no wonyo'njosó (*lepiila*) hofìkoe a'apahoso wopìngo imo'nìngkohoho. A'amu haloho pìku'nnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo lìkofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anìtuye hungkuno wopìngo upo'nalokwofo. ⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolìkeno Anìtuye hwolìkeno, ose mosyafìsiyo'njo yontìfi hofìko sìmeho hi'ntnnono kenga'no ntropantokwofoso hofìko sìmonyo uyìfe. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Jounìmo ulìmno.

⁷ Ose ulahonìngki Jounìmo inomokomoyo sohwa nuhwhonìngkofi Jisas hwe moy'a'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ulìmento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohoho sohonta sekwo pehomo uhwonano lontìfi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'nìngo sohwo ifofo ilojaò'mentiso sohumo uhwonano lontìfi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ⁸ Sekwo pehomo uhwonano lontìfi umen-tohoho. Sekwo hwe fihwo hwapiìfe yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lontìfi umentohofotaho. O'o, a'amu hofìko hwapiìfe wopìngo wopìngo'nohini yalok-wofoso hwe engo sohwoe angomo humalofo. ⁹ Oseso sekwo

peho'no umentohofo. A'amumo Anitu hungkuno uyahonìngki hungkuno najo sohomo uhwonano lontìfi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nìmno. Oso hwe sekwo uhwonìmentohofo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahonìngki nalìwo'nìngkohofo somo yakolo'nnyo hweho.¹⁰ Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolìhwatìmonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo sìmo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jìje honìngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho.¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho loponjo imo'nìmentohofo somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounìmo tuyakolofonefoho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sìkuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olahontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontìfi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njoso oso hiso'no womano lalokwofo.¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe honìngkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no lìmìwahonìngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutìhwamentisofoho.¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa ole ulìmentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo sìmeho wopingo semo'noso'manji ole upa'nìmno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho.¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olahonta humalofoso peho pa'nyo lìmnehono. Hofìko mehomì pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnnìmo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulìmentisofoho. Ole ulìmento, Mehomiso hofìko angopo nohumantìfi nom'ne mehomì syohi'nyo hutonìwo'nìngkohofo sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehmpe yoka sìmonyo'ne kulìmokahonìngkuhwoni sekwo sìmonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahonìngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipisayo mijo (wain) manyo hweho. Oseso hofìko sitofo

limentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhnnamo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho.¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni nopenji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji niwo'nìngkohe so'no hofiko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'nìngo engo ny'o'njo hweho. I pisayo mijo pompenjiyo pi'nìngo engo ny'o'njo hweho. Kako a'amufu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amufu honìngkano wonyo'njo so'njiye a'amufu hweho. Ose ngkine'no liwo'nìngkohofihwashoho. I oso hiso'no Anìtuye hunoso ne'njofoho. A'amufu Anìtuye yahinomo inìngkawo'nìngkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anìtu iwo'nìngkisoso ito'nohinoho.

A'amufu Jisasimne'no simeho miwalo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.

(Luk 10:13-15)

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amufu miyiwo'nìngkiyohofoso imentisoso a'amufu simeho miwalo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ulimentisofoho. Hwapìngoso hofikoe honìngkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho. ²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amufu Koulasin sokunonji a'amufu Mpetisaita sokunonji sekwo Anìtuye tohino somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amufu miyiwo'nìngkiyohofoso esetìhwamentohe somo a'amufu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hulìngkwajingo a'apahopo loho'nìngkuji hofikoe honìngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopìngo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaommalofu kuyoho. ²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sìkuno ae'uyo somo Anìtu kako a'amufe honìngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amufu so'nji Saitounjo a'amufu so'nji hofiko Anìtuye tohino engo tìpemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. ²³ I, oso sìkuno homo somo ango Koponeyamjo a'amufu humawo'nìngkohofo soku ngko sekumne'no pehofo selìmnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'nìwo'nìngkohofo soku, sekwo tìkanomo ufitnne kuyoho. U, a'amufu fihwo yo'mayo sekwoe angopo esetìhwamale hopaso a'amufu ango Soutom honìngkano wonyo'njo somo utìhwantentesi hofikoe honìngkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji hofikoe ango ne'no nowentìhwonesohilo. ²⁴ U, ngko sekumo waselìmonne'no yohono. Sìkuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso

ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

Sekwo ngkiyepono usijo'no n̄mapmno.

(Luk 10:21-22)

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n̄ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofo somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan̄ngkwohwo'ya'umo uywo'n̄ngkohofo hopa ki-jopontan̄ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. ²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinosa nje ahomo ho'nan̄humentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fi-hwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso t̄hwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kakol'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno t̄hwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpo-humo wasetihwamo uliwo'n̄ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'njo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo n̄mapmno. Ngko usijo'no wosehumatifi. ²⁹ Nje hungkunomo nn̄ngkafijoso ngko wolosetihwahm'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohofitwo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n̄wo'n̄ngkiyohefoho. O'o, ngko nje yofe monje yasywo'n̄ngkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. ³⁰ Syoho sejapontnneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

12

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahon̄ngki ipisayo mjanmentohofofoho. ² Nomjon̄ngkahon̄ngkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, jife inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho

humayo lomo wopayo mjan^{ing}kohofo so'no nakwoe hon^{ing}kano hungkunoso mtⁱhupehofo.³ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtⁱmokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso sⁱkuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofoso sohonta'ne'no selohon^{ing}kono.⁴ Ntefit kako Anⁱtumne'no hwapi^e ango molinyo somo swonto wosopayo Anⁱtune'no ho'nahumotofoso nⁱmentohofofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sⁱkinjo somne'maho. O'o, a'amu Anⁱtuye tajo ango syoho'njo sohwamne'nohinofofo. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwamo nuyⁱmentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo'njo imentohofoso so'no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon^{ing}kohofotaho.⁵ Nom'ne hon^{ing}kano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu Anⁱtuye tajo ango syoho'njo sohwa hofⁱkoe syoho somne'no sⁱkuno iyoho humayo somo hon^{ing}kano hungkuno somo mtⁱhupewo'n^{ing}kohofoso wonyo'maho. O'o Anⁱtuye syoho wopⁱngofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho.⁶ Ose ulonto pahnnⁱmo hungkuno kakine'no hnnⁱmentisofoho. Nje hungkuno waselⁱmonne'no yohono. Anⁱtuye ango engo olo hwaho loponjo somo anga'nohinohw^o yakolono^ho.⁷ Anⁱtuye hungkunomo ole wo'nnyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofo so'no nⁱmo'n^{ing}kohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntapi^{wo}'n^{ing}kohofoso so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miyi^{wo}'n^{ing}kiyohofo somo tango muyⁱkutnnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sⁱkuno iyoho humayo'ne somo hwapi^{ingo} hwo'nyoho. Oso'no ulⁱmentisofo.

Sⁱkuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohumo wopⁱngu umokumentono.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nulⁱko'manto tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisasⁱmo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulⁱmentohofi, Sⁱkuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohumo wopⁱngu umokiyoso wopⁱngotaho.¹¹ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas hofⁱkimo ulⁱmento, Sekwoe yahu sⁱkuno iyoho humayo somo pi'nⁱmomo usⁱmofawesoso asomo womantifetaho.

12 Ou, womantifeho. Oseso sīkuno iyoho humayo somo yo'mayo wopīngo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohumo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopīngo umokufitnne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. ¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohumo ulīmento, Jīje ahoso sīhwaho fīsīpofo. Ose ulahonīngki aho sīhwoho sīpentō aho wopīngo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nīmentisofoho. ¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonontīfi ango homo somo nulīko'mantīfi Jisasīmo fonjosyane'entīfi hungkuno līmentohofoho.

Jisas Anītuye syoho ulohofiyō ne hweho.

¹⁵ Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahonīngki ango homo somo nulīko'mahonīngki a'amu pi'nīngō engo Jisasīmo inīngkowahonīngkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wopīngo umokumentisofoho. ¹⁶ Wopīngō umokonto ulīmento, Olo hilo so'no a'amumo nulīkutoho. ¹⁷ Oso'no hwe Aisaiya sohumo Anītu hungkuno uyahonīngki līmojo sohwōe hungkuno oso sīkuno somo ne imo'nīmentisofoho. Hungkuno hiloso ole mtī'mokumento,

¹⁸ Olo hwe lohwo sohwo uhwosopo'mentoheso nje syoho ntōhofiyō ne hweho.

Ngko sīmeho wopīngō uyīwo'nīngkohe hweho.

Nje sīmeho kakine'no wopīngō nīmo'nīwo'nīngkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uyī'me'no kako a'amu temtitofo kengo somo honīngkano ito'nohinoso uyonefoho.

¹⁹ Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako honīngkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

²⁰ A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe sīmeho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso masīmpilofasyonefoho.

Kako syoho mjīmīhwosi yahino wopīngō neso u'mofapmmontonoho.

²¹ Nom'ne a'amu temtitofo kengo kengoso kakimo sīmeho hi'ntnnono uyīkuji kakine'no wohontohumantīfeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mtī'mokumentisofoho.

Hofīko Mpelisepul sohwo Jisasīmo ufo'malofoho līmentohofoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Hohosohonta a'amu hofīko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohumo Jisasīyepono ipemotapmmmentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. Tīmo tīmpī'nyo hweho. Jisas kako wopīngō umokahonīngki hungkuno lonto tīmo wopīngō honīmentisofoho. ²³ Oso hiso'no

a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolkeno, tihwolkeno. Ose hnnimentohofofoho. ²⁴ I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahoningki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

²⁵ A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahoningki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'nningkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nningkuji hofkoe hwaho wopingo fosyohumayo'neso wonyo umo'nimontonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'nifijoso oso angoso wonyo umo'nimontonoho. ²⁶ Sekwo ole ntahofo, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahoningki towahuno wonyo somo wae yaofwo'ningkino hwosoho. Ose ntahofo. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'nningkuhwonesohilo. ²⁷ I Seten kako towahuno wonyo wae yaifo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofwo'ningkohofo somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁸ I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yaifo so'no ngkimo nifo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahoningki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lihwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no nifo'maso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

³¹ Oseso ngko sekumo waselimonne'no yohono. Yo'mayo honingkano wonyo so'nji sitofo so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopingo sohumo sitofo uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaifo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeomontonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohumne'no sitofo uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o,

wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'nìngkiso so'no a'amu sitofo ole lososo Seteniyefoho ose lososo oso wonyo hiso Anit u wae meeofonefoho.

Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.

(Luk 6:43-45)

³³ Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijoso'manji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijoso wolantifeho. Iyo wonyofoho.

³⁴ Sekwo homa mehomu soku sekwo hungkuno wopingo pipi lìfitnnefoho. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho. ³⁵ Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

³⁶ Upa'nìmno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwangku sohonta sìkuno hungkuno ikwolofo'ne somo yo'mayo hungkuno sakinjo wonyo yo'mayo so'no Anit selohonefoho. ³⁷ Jìje hungkuno wopingo'nohino somne'no Anit u hwe wopingo hwosoho kilonefoho. Hungkuno wopingo ane sohwosimo hwe wonyo hwosoho kilonefoho.

A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano lìmentohofofoho.

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Oso hohosohonta a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miywò'ningkiyohofo somo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

³⁹ Ose ulahoni'ngkofi Jisas ulimento, A'amu olohonta humalofo soku, honingkano wonyo imofìwo'nìngkohofoso yo'mayo wonyoangkafo netihwayo'ne jomo liwo'nìngkohofofoho. Oso'no mosetihwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anit u hungkuno uyahoni'ngki limojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino wosetihwamonne'no yohono. ⁴⁰ Hohonta Jouna inaniku mikunimposo sohwoe simehomo humentanìngki sìkuno hufa'u sìhune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentani'mo sìkuno hufa'u sìhune womemjanimo'montonoho. ⁴¹ Anit u kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiy'o'ne sìkuno somo a'amu ango

Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho. ⁴² Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofo'ne sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo miningkowalokuyohofo.

*Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(Luk 11:24-26)*

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohumo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi ⁴⁴ kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwoningkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wopengomo uhwonimontonoho. ⁴⁵ Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta honingkano wonyomo humawo'ningkohoho somo u'mofapmmontonoho.

*Jisas'ye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye
hungkunofoho.
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Jisas a'amu somo hungkuno ulontanìngki Jisasìye kona'wohi'nji hamnìngkwa'wehwosanji i'mofapontìfi yolo'ho'mo lohofapontìfi Jisasì'nji hungkuno wolantane'yìhwono ulìmentohofofoho. [⁴⁷ Ose ulahonìngkofi hwe fihwo Jisasìmo ulìmento, Hnna'wohi'nji hnnìngkwa'wehwosanji hofìko yolo'ho'mo lohofontìfi kìko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Nje na'u tìhwalo. Nje nìngkwahwosa tìhwalo. Ose ulìmentisofoho. ⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomo sohwamo aho upiyofonto ulìmento, Uhwoni'mno. Olo nje na'uja, nje nìngkwahwosa, oloholwa humalofo. ⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tìfi inìngkawo'nìngkohofoso nje nìngkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'uajanjoho. Ose ulìmentisofoho.

13

Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ulìmentisofoho.

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nulìko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo momìngo sopo humamentisofoho. ² Osopo nohumentanìngki a'amu pi'nìngo engo uhu'makohonìngkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moy'a'miso ayo momìngo sopo loho'mentohofofoho. ³ Oseso Jisas pahnñìmo hungkuno pi'nìngoso a'amu somo ulìmentisofoho.

Ole ulìmento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahonìngki ufongoyo fehohnjoso honìngkanopo piwesyahonìngki yìhufo sohwa nopontìfi manìmentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantìpe yongo'njo sopo piwesyahonìngki nantìpe yongo'njososo komo'no fokofìkwato lohofonto ufongoyo nontìmo kingkulo'mentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso ne wopìngo into'nìmentisofoho. I pisayo fehohnjoso pi'nìngo engo (*wan hantilet*, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (*sikisiti*, 60), nom'ne we'e'nohino (*teti*, 30), ose into'nìmentisofoho.

⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'no hini ulimentisoso hwapingoso olenoho.

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Oseso Jisas iye inomokomoyo sohwa Jisas mo u'mantifi ulimentohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'no hini peho'no ulalokuno. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. ¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohumo ngko huno nom'ne wopingo pil'ningo engo uyimnefaho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafsiyo'njo sohumo ngko huno nom'ne wopingoso muyimnefaho. ¹³ Oso'no pahnnimo hungkuno'no hini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapingoso yofe mihwofe'njo iwo'nngkohofefoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofaho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mtimokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mtimokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kohi sekwo yofeso mihwopitnnehofo.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefaho.

Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofefoho.

Hofiko timo pijiyo'nnyofaho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwon'ngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'nngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwofiwo'nngkohofefoho. Sekwoe halohoso sefojifwo'nngkisofoho. ¹⁷ Ngko nehopi waselmonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu nom'ne honingkano wopingo'no hini sohwanji yo'mayo sekwo uhwofiwo'nngkohofefoho somo uhwonano lontifi yontifeso muhwonimmentohofefoho. Yo'mayo sekwo

upa'n+iwo'n+ingkohoho so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'n+immentohofofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapingo lutihwamentisofoho.

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapingoso upa'nimno. ¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honingkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'n+ingkohoho. ²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'n+ingkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepi nolohofontan+ngki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohumo tango engo uyahon+ngki kakoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'n+ingkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho engo woma'mo lonto yahon+ngki oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'n+ingkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. ²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n+iwo'n+ingkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'n+ingo engo (*wanhantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofiwo'n+ingkisofoho.

²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fosyowentan+ngkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho. ²⁶ Oso'no uyo wopingoso ne unto'n+mo lonto yahon+ngki a'amuso uhwonimentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontan+ngki uhwonimentohofofoho.

²⁷ Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wopingoso jiye syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nt'i'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahonìngkofi ulìmento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahonìngki syoho ulohofiyò sohwa ulìmentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yaofò'ne lakumo'nìngkohoho. ²⁹ Ose ulohonìngkahonìngkofi ulìmento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaopifijoso uyo wopingo so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno. Uyo wopingo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyò. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ulìmo. Sekwo hoja wonyo kaki'no mìhwofikupmno. Oso fosyo engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wopingo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ulìmentisofoho.

Iyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulìmento, Anìtu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masítet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nìhu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahonìngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'nìngkahonìngki yìhufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'nìngkohofoho.

'Yis' i'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 13:20-21)

³³ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulìmento, Anìtu a'amumo mokosyohumayoso oso *yis* pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nìmontonoho.

Jisas pahnnimo hungkuno'nohini ulìmentisofoho.

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno'nohini a'amu pi'nìngo engo somo ulìmentisofoho. Kako yolofo'nji ulìmentiso'maho. O'o, kako pahnnimo hungkuno'nohino ulìmentisofoho.

³⁵ Hwapìngoso ole, hwe fihumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lutìhwamojo sohwo hohonta hungkuno mtì'mokumentisoso oso hohosohonta ne imo'nìmentisofoho. Hungkuno ole,

Ngko a'amu somo hungkuno ulìmo lì'mo pahnnimo hungkuno ulìmo.

Yo'mayo hwaho songo imo'nìmentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko wolìjwao'mne'no yohono.

Ose mt̄i'mokumentisofoh.

Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'ningo engo somo nul̄ko'manto angomno humentisofoh. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ul̄mentohofi, Oso pahnnimo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolo hoso fonaso. ³⁷ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Hwe kako uyo wopingo fisosomokaofo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponho. Uyo wopingoso oso hwe moyamiso An̄tuye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seten̄ye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mof̄wo'n̄ngkiso sohwo Seten̄yoho. S̄ikuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo s̄ikuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiysohwa a'amu ahwomomjofoh. ⁴⁰ U, hof̄ko hoja wonyoso nom̄hwofijikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangku s̄ikuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiysohmo uhwojahoni'mo hof̄ko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n̄ngkohofo so'nji a'amuhon̄ngkano wonyo'njo somo nom̄hu'mokukuji ⁴² toho engo nont̄mo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumaf̄kuji tohino engo umningkuhwoso'no humotaho engo l̄kuji hof̄koe mango toho lo'n̄fitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta An̄tuye a'amuso hof̄ko An̄tu'njopo nohumaf̄kuji mofehi'nyo liso hopa imo'n̄fitnnefoho. Jisas ose ulonto ul̄mento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ul̄mentisofoh.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni tipemayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁴ An̄tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofo yo'mayo wonyo angkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto s̄imonyo yonto apa'no hiyaso ekoj̄syahumentisofoh. Ekojisyasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon̄ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon̄ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofo'njo sopono mpe imentisofoh.

Nikuyoho wopingo hwafilō'nnyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, An̄tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako n̄kuyoho

wopingo'ne syoho imojo hweho. Kako n̄kuyoho wonyoangkafo'nohinoso wotipema'mo lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo n̄kuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohumo uhwononto mpe uyimo l̄mentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto n̄kuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inaniku ho'yo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inaniku ho'yo mijo ayomo motaswontifeso yo'mayo yo'mayo inaniku pasywo'n̄ngkohofofoho. ⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hofiko hojiyopono ifohusimpemotawentifi osopo nohumantifi hojiyopo ifafontifi inaniku wopingoso iku'yopo nomeho'nasyontifi inaniku wonyoso n̄ihu'nahone wae yaoftwo'n̄ngkohofofoho. Ose ulonto ulimento, ⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nopikuji a'amu wonyoso a'amu wopingo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. ⁵⁰ Hofiko nomafikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafikuji humotaho engo likuji tohino engo umn̄ngkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nefitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwamo ulohonimento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingooso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahon̄ngki ulimentohofi, Eno. Huno nayohoho. ⁵² Ose ulahon̄ngkofi ulimento, Huno ito'no seisoso'no a'amu hon̄ngkano hungkuno lutihwawo'n̄ngkiso sohwo kako nje inomokomoyo imo'noso'manji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Hon̄ngkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ik-injimo'mentohofofoho.

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uliko'ma'mentisofoho. ⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe ango hwapingopono umentisofoho. Osopo nowento hofikoe tajo angomo Anituye hungkuno lutihwahon̄ngki a'amuso nupa'nontifi yomo yontifi l̄mentohofifi, Kakoe huno hwapingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo

wonyoangkafo a'amu miȳiwo'n̄ingkiyohofo umokiyo'ne loso nt̄i'mta'ni ma'masoto.⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako ango mol̄imojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jem̄is, Jousep, Saimoun, Jutas oso homn̄ingkwa'wehwo sohwaloho.⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nt̄i'mta'ni ma'masoto.⁵⁷ Hof̄iko ose lont̄ifi kakine'no s̄imeho wonyo umo'n̄imentisofoho. I oso'no Jisas ul̄imento, A'amumo An̄itu hungkuno uyahon̄ingki li'mojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n̄ingkohofofoho. I kakoe ango neso yofe ane hwaho. Ose ul̄imentisofoho.⁵⁸ Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳiwo'n̄ingkiyohofoso pi'n̄ingo imentiso'maho. O'o, hwap̄ingoso hof̄iko s̄imeho hi'ntnnono muyo'nefoho.

14

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo
imo'n̄imentisofoho.*

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'n̄imentisofoho. ² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiysohiamo ul̄imento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hwaho. Kako poyo imo'n̄imentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳiwo'n̄ingkiyohofoso kako iwo'n̄ingkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmentisofoho. Ose ul̄imentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syaf̄ihu'mentisoto. Hwap̄ingoso Helout kako Joun̄mo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Joun̄mo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwap̄ingoso kola'wehwoe Filip̄ye ape Heloutiyas̄mne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Helout̄mo ul̄imento, K̄ko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso hon̄ingkano pisakino'njofoho. Ose ul̄wo'n̄imentisofoho. ⁵ Ose ulahon̄ingki Helout Joun̄mo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho un̄mojo hwaho. Hwap̄ingoso a'amuso Joun̄mne'no ole syaf̄ihu'mentohofi, Joun sohumo An̄itu hungkuno uyahon̄ingki lut̄ihwamojo hwaho. Ose li'mentofofoho.

⁶ S̄ikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso s̄ikuno somne'no huno syaf̄isiyo'ne a'amu pi'n̄ingo engo so'nji Helout̄nji uhu'mokahon̄ingkofi Heloutiyas̄ye mu kako a'amu somne'no s̄imonyo yahon̄ingki Helout

simeho wopingo umo'nimentisofoho. ⁷ Simeho wopingo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulimento, Yokintahopone'no wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmmonnoho. ⁸ Ose ulahonìngki a'mu simo kona'wohi huno uymentisoso a'mu hisi Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokino noswanopo yìwojwosyalokumphehoji ntape.

⁹ Ose ulahonìngki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'nìngkohofo so'no syafìsyonto ulimento, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyìmno. ¹⁰ Ose ulahonìngki a'amu syoho ulohofiyi sohwa impo'angomo noswontìfi Jounìye ti'wango iwoffito'mentohofofoho. ¹¹ Oseso Jounìye mnokinoso noswanopo iwojwosyalokumpentìfi a'mu sijo simo nuyahonìngkofi nomotawento kona'wohimo uymentisofoho. ¹² Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantìfi ijopijisyasyontìfi Jisasìyepono nowentìfi Joun ne'no ulimentohofofoho.

Jisas a'amu faif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

¹³ Jisas kako Jounìye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nulìko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontìfi hofìkoe ango sopo nulìko'mantìfi Jisas womentiso somo hofìko hwakano womentochofofoho. ¹⁴ Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonìmentisoso hwe moy'a'mi pi'nìngo engo somo uhwononto hitoho ulofahonìngki hofìkoe a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta sìkuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopontìfi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo fìluhwajo. Hofìko nukuji wosopayo mpe uyìfe. ¹⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Peho'no ufitnnehofo. Sekwo huhwasi wosopayo uyìmno. ¹⁷ Ose ulahonìngki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inanìku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸ Ose ulahonìngkofi ulimento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ulimento, Sekwo hoja lopo fosyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inanìku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo tìmo uhwontohumanto

Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutkujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyahonungki hofiko a'amu somo uymentohofofoho. ²⁰ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnnungkahonungki hofiko wosopayo nulifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memeehumento hofofoho. ²¹ Oso hwe oso wosopayo nimentohofo sohwa *faif tausen* (5000) hwafaho. Moya'mi mehomiso atofo majofoho.

Jisas kako mijopo hano umentisofoho.

(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwati mentisofoho. ²³ Nolihwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e sopono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. ²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nompo nowahonungki ififo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho. ²⁵ Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. ²⁶ Nowentanungki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho unungkahonungki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo youwo limentohofofoho. ²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahonungki Pita ulimento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofaofohoji ngkiyepono fipe. Ose njo. ²⁹ Ose ulahonungki Jisas ulimento, Oyomo. Ose ulahonungki Pita yofayokinomo nuliko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰ Nowento ififo somo nuhwononto iyoho unungkahonungki kako mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹ Ose ulahonungki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimento, Pita, jiye simeho hi'ntnnnonohinoso we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopolikeno eso peho'no hnnungkino. ³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahonungki ififo moi'wo imo'nimentisofoho. ³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohofo sohwa nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho. ³⁵ Oso a'amu hopo soponta'angoso hofiko yofe uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. Ose lontifi ango hofiko'njo mofone soponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmentohofofoho. ³⁶ Itokwapontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jiye manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

15

Anituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.

(Mak 7:1-13)

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem uliko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmmentohofofoho. ² Nu'mantifi ulimentohofi, Jiye inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko wosopayo wonantifeso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

³ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnophini iningkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. ⁴ Anitu ole limento, Kiko jiye mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. Anitu ose limentisofoho. ⁵ I sekwo ole liwo'niningkohofihwasoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kaningkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto limatefaho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. Ose lososo kako kaningkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose liwo'niningkohofihwasoho. ⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo iningkawowo'niningkohofihwasoho so'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'niningkohofihwasoho. ⁷ Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento,

⁸ Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofe ho'nonimawo'niningkohofofoho.

I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo
iwo'nìngkohohofoho.
 9 Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi
Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo
lutihwawo'nìngkohohofoho.
 Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo
ntiwo'nìngkohohofoho.
 Aisaiya ose limentisofoho.

*Yo'mayo a'amufe honìngkano wonyo imokiyo'ne
hungkunofoho.*

(Mak 7:14-23)

10 Jisas hwe moyamimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahonìngkofi ulimento, Sekwo ito'no nipa'nìngkuji huno fìsyafìhupmno. 11 Yo'mayo jiye mangomo johufase'mofososo oso jiye honìngkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jiye mango mta'ni lisoso oso jiye honìngkanomo wonyo imokiyo'nefoho. 12 Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'nìngkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

13 Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. 14 Sekwo a'amu Falisi sohwamne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko tìmpi'nyo hwafoho. A'amu tìmpi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu tìmpi'nyo somo honìngkano iputihwawo'nìngkohofìhwafoho. Hwe tìmpi'nyo sohwo nom'ne tìmpi'nyo sohumo honìngkano iputihwasoso oso hwa'u pi'nìmomo wopwesyanjiyoho.

15 Ose ulahoningki Pita ulimento, Oso pahnnimo hungkuno nto lohinoso yolofo fonaso. 16 Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho. 17 Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'nìngkiso oso hiso simehomo wowo'nìngkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'nìmomo wowo'nìngkohoho. 18 I, yo'mayo mango mta'ni swapiwo'nìngkisoso a'amufe huno mta'ni swapiwo'nìngkohoho. Oso hiso a'amufe honìngkano wonyo imo'nìwo'nìngkohoho. 19 Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sakinjomo wonyo ulohofo, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, 20 oso yo'mayo hiso a'amufe honìngkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amufe fihwo kako kakoe

aho mijo miyatiku'nyo'njo ilohofihwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe honingkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasimo si'meho hi'ntnnono nehopi uyimantisofoho.

(Mak 7:24-30)

²¹ Oseso Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. ²² A'mu temtitifo kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Ni'hu'no wonyo ulohofalofoho. ²³ Ose ulahoningu Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kinungkopalofoho. Kiko asomo filihwajo.

²⁴ Ose ulahoningu Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso honingkano'no tipeelokwofo. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahoningu pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitifo kengiyoho.

²⁵ Ose ulahoningu a'musi kako noponto Jisas'no ne loho hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo ni'fo'maho. ²⁶ Ose ulahoningu Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitifo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷ Ose ulahoningu a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaelin'i'maho. O'o, siwojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I siwojoso hofiko ilifiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahoningu kofin iwo'ningu kohofofoho.

²⁸ Ose ulahoningu Jisas ulimento, U, a'mu losiyo, jiye si'meho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko wotipema'monnoho. Ose ulahoningu oso hohosohonta oso a'mu siye mu wopingo imo'nimentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Mijo Ayo Ngkalili momingo mofone sopo nowento hwofiki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. ³⁰ Nohumentaningu hwe hwoya'mi pi'ningsoso nu'mantifi a'amu si'fe wonyo'njo so'nji a'amu t'ampi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji

wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'ningo engo somo Jisas iye sifiki'nyo'mo uhumati'mento hofofoho. Uhumojahonìngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ³¹ Oseso a'amuso uhwonimentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno nihu'no ito'no lahonìngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wopingo imo'nìngkahonìngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwanìngkofi a'amu timpl'nyoso tìmo honìngkahonìngkofi osomo uhwonontifi pisopisaho mjali'miwentifi hofiko Isilaelife Anitu kakoe yofe ho'noma loho'mento hofofoho.

Jisas a'amu foua tausen' (4000) sohwamo wosopayo uyimentisofoho.

(Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo joho ulonto ulimento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sìkuno hufa'u sìhune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwatime'manji u, hofiko honìngkanopo tìmo sìkuno'no ikuji nopi'wahupitnnoho. ³³ Ose ulahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'ningo engo somne'no wosopayo ntì'mta'ni manehwono. ³⁴ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahonìngki ulimentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohntha'ni hopi'nono fehohntha'ni hufa'uyoho. Oso'nji inaniku we'eso anga'no anga'nohino.

³⁵ Ose ulahonìngkofi Jisas hwe moy'a'mi somo ulimento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. ³⁶ Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'ni hufa'uyo oso'nji inaniku'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wopayoso kutkujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo uyimentisofoho. Nomantifi oso hwe moy'a'mi somo uyimentohofofoho. ³⁷ A'amuso wopayo nontifi simeho uhnnìngkahonìngki nulifee'mento hofoso mihi'mokumentohofofoho. Nomihu'mokontifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohntha'ni hufa'u mehu'memeehumento hofofoho. ³⁸ Hwe sohwa oso wosopayo ni'mento hofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moy'a'mi mehomu so'no hofiko atofo malimento hofofoho. ³⁹ Jisas oso hwe moy'a'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasontifi hwaho Makatan nongkihntha'ni wako'mento hofofoho.

16

*Yo'mayo kengo wonyoangafo a'amu miy'iwo'nìngkiyohofo
somo uhwonano li'mentohofofoho.*

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamofo ulohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'iwo'nìngki yohofoso fonetihwaho. ² Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Mofehi'nyo wonìngku'nìmonto yahonìngki ole liwo'nìngkohofi, Ahwomo honijwo imo'nìngkisoso mo'nìngka jefo umontonoho. Ose liwo'nìngkohofofoho. ³ Imìngo'nji sekwo himo sìkwo'mno'nji ahwomo honiyo'nohonomo uhwonontifi ole liwo'nìngkohofi, Ifoyo wahu'montonoho liwo'nìngkohofofoho. Sekwo ahwomomo uhwonontifi ifoyo yo'mayoso huno seyiwo'nìngkisofoho. I oso'no yo'mayo olahontajo imo'nalokunjoso Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatimentiso sohumo uhwonontifeso yofe mìhwofe'njo yalokwofo. ⁴ A'amu olahonta humalofo soku honìngkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko ntìwo'nìngkohofoso ngko oso hiso mutìhwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetìhwamonnehono. Ose ulonto Jisas hofikimo nulìko'manto umentisofoho.

*A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne
hungkunofoho.*

(Mak 8:14-21)

⁵ Jisasìye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no inìngo mo'mentohofe so'no uhwonìngkahonìngkofi ⁶ Jisas pahnnìmo hungkuno ulimento, Upa'nìmno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyìmno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷ Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnnìmentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸ Ose hnnìmentohofe so'no Jisas huno uyahonìngki hofikimo ulohonìmento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnałokwofo. Sekwo ngkimo sìmeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'nìngkohofihwasilo. ⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwamne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutìkujo ulohohmmale so'no inìngo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰ I nom'ne sìkuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwamnekofo.

Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹ Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. ¹² Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofofo. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo lutihwawo'nìngkohoho so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

Pita Jisasimne'no ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho.

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjolimìwalokwofo. ¹⁴ Ose ulahonìngkahonìngki ulimentohofi, A'amuf fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwolìkeno. A'amuf nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatìkeno. Nom'nihwa ole lalokwofi, Jelemayiatìkeno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahonìngki limojo sohwolìkeno. Ose mjolimìwalokwofo. ¹⁵ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasi ngkine'no pehofo ntìwo'nìngkohofihwasilo.

¹⁶ Ose ulahonìngkahonìngki Saimoun Pita ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Saimoun Jounìye hwomu sohwosi, kiko simonyo uyimmonnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntokino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwahoho. ¹⁸ Oso'no wakilimo. Kiko Pita * kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehumé somo milojaofonehoho. ¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmmonnoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. ²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwamo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yolo ho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusalemne'no uhwahoni'mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjanihufitnnefoho. I oso'no sikhuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²² Ose ulahonungki Pita Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalohino loso Anitu ihwoloho. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho.

²³ Ose ulahonungki Jisas ikinjonto Pitamo ulimento, Pita, jiye hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Setenye hungkunofoho. Kiko Seten sohwosi i'waho ntonoho. Jiye hungkunomo ngko haloho mokupa'nimnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwamo Jisas ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'iwo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahinungkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nnungkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahonungkuhwosi kakoe humayoso piwasysososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako ti'kanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uyimtolo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kanungkwohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofo so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjosomape'nontanungkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwonifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

17

*Jisas̄iye a'apahoso nom'ne kengo imo'n̄imentisofoho.
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

¹ S̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahon̄ingki Jisas kako Pita'nji siko'n̄ikwa'i Jem̄isi'nji Jounja oso hwa nut̄imanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono kotas̄imentohofoho. Hofiko'nohini humamentohofoho. ² Nohumant̄ifi Jisas̄iye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwon̄imentohofoho. Kakoe s̄imo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'n̄imentisofoho. Kakoe manji'mofo yo'mayo hopi'nono n̄ihu'no halojo imo'n̄imentisofoho. ³ Ose uhwonont̄ifi uhwon̄imentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mousesi'nji Ilaija'nji siko noponji Jisas̄i'nji hungkuno hnn̄imentohofoho. ⁴ Pita kako huno pi'n̄ingo syofisikaofonto Jisas̄imo ul̄imento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon̄ingkuhwoneso wop̄ingofoho. U, ngko olopo anglo hufa'u s̄ihune mol̄imeso wop̄ingotaho. Anga'no k̄iko'ne, nom'ne Mousesimne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontan̄ingki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'n̄imento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi n̄imo'n̄iwo'n̄ingkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje s̄imeho wop̄ingo n̄imo'n̄ingkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'n̄imno.

⁶ Ose ho'n̄ingkahon̄ingki Jisas̄iye inomokomoyo sohwa nupa'nont̄ifi iyoho un̄ingkahon̄ingki hofikoe s̄imano hwa-homo mongkuto'mentohofoho. ⁷ Ose nohumentan̄ingkofi Jisas hofiko'njo t̄ifone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ul̄imento, Sekwo fil̄ikapmno. Iyoho ikutoho. ⁸ Ose ulahon̄ingki hofiko t̄imo honont̄ifi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohini humentan̄ingki uhwon̄imentohofoho.

⁹ Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapont̄ifi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ul̄imento, Olo hiloso nuhwon̄ingkohofo loso'no nom'ne a'amumo olahonta nul̄ikutoho. O'o, hwangku A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'n̄ingkuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filut̄ihwan̄ingkuno.

¹⁰ Ose ulahon̄ingki kakoe inomokomoyo sohwa ul̄imentohofi, A'amu hon̄ingkano hungkuno lut̄ihwamotofo sohwa ole liwo'n̄ingkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Ti'fi sohonta K̄ilais hwe An̄itu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopl^{ih}wosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyo humamtonoho. ¹² I, ngko waselⁱmonne'no yohono. Ilaija kako nto pmmentisofoho. Oso hune^{'no} a'amuso yofe mi^hwofe^{'njo} yontⁱfi hofⁱko hofⁱkoe hwahoponjo hunomno-hini in^{ing}kawentⁱfi yo'mayo wonyo uloho'mento hofⁱfofoho. Oso pa'nyo hwangku A'amufe Hwomu sohumu tohino engo uyⁱfitnnefaho. ¹³ Jisas ose ulahon^{ing}ki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyⁱmentisofoho kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune^{'no} nalohoho. Ose syafⁱhu'mento hofⁱfofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohuma wopingo umokumentisofoho.

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Oseso hwofⁱki'nyopo nta'ni nokotapontⁱfi a'amu pi'nⁱⁿgo engo'njo sopo ifⁱwahon^{ing}kofi hwe fihwo kako Jisas^{im}mo nu'manto hwomtame ulohofonto ulⁱmento, Hwe Engofo, kⁱko nje hwomumne^{'no} hitoho wakilofono. Kakoe noplⁱwasyonteso yomo yomo iwo'nⁱⁿgkiso hweho. ¹⁵ Kakoe a'apahoso nⁱhu^{'no} wonyofoho. Sⁱkuno pi'nⁱⁿgo somo kako tohomo hwafⁱwo'nⁱⁿgkiso hweho. U, sⁱkuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mofⁱwo'nⁱⁿgkiso hweho. ¹⁶ Ngko jiⁱe inomokomoyo sohwamo nje hwomumo uhwojahohweso. I, hofⁱko wopⁱngko mmokoho yohofo. Hofⁱko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ulⁱmento, Hwe moyam'i olo-honta humalofo soku, sekwo Anⁱtu simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe hon^{ing}kano ito'no hino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sⁱkuno alale womemjanⁱmo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo nⁱ'mayoso sⁱkuno alale womemjanⁱmo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohuma yoka ulahon^{ing}ki towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohuma ulⁱko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopⁱngko komo^{'no} imo'nⁱⁿmentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasⁱyepono no-pontⁱfi hofⁱko'no hini nohumantⁱfi ulⁱmentohofⁱ, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofo.

²⁰ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Ou, ngko nehopi waselⁱmonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono hinoso montopantokuyohofo. Sekwo ngkimo nnⁱⁿgkape-eso nⁱhu^{'no} we'e patnnyo uyo pa'nⁱⁿgo'manji u, sekwo olo hwofⁱki'nyo lomo kⁱko nolikafohoji fⁱwano, ose ulⁱkujo^{'no} hwofⁱki'nyo sohwo warhtonoho. Sekwoe simeho hi'ntnnono hinoso oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo

hi'ndo hwasit'manji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutnne hwasoho. ²¹ [I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yafo'neso honingkano anga'nohino weho. Oso honingkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnnno ifijoso olo towahuno wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no ulimentisofoho.
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe ahomo ho'nanisyikujo'no ²³ hofiko wofonjonisyantifeho. I oso huhwo sohwo sikuno hufa'u sihune memjaofhwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uymentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Koponeyam i'mofiwahoningkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'ninkohoho sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofiwo'ninkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahoningkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo nos wahoninki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'ninkohofoto. Hofiko'montohwa mta'ninkotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulohoningkahoninki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'ninkohofofoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho moho'naopitnnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uymonnto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnnoho. Kiko mijo momingopono uhaji ingkuso finjasyo. Inaniku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no fohonamofo. Ose ulimentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Hohosohonta Jisas̄iye inomokomoyo sohma kakimo nu'mantifi ulimentohofi, An̄itu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwona'ni yofe engo hwofilo'nnyoso t̄ihwolo.

² Ose ulohon̄ingkahonīngkofi Jisas mehomi fihumne'no joho ulonto kako'njo lopo m̄ihumajonto ³ ulimento, Hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. Sekwo hon̄ingkano wonyo somme'no s̄imeho m̄iwolo'mokiyō'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'nyi'njo'manji sekwo An̄itumo mohumafitnnefaho. ⁴ An̄itu a'amumo mokomosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'm̄ingohwon̄i'maho loso oso humo An̄itu ole ulonefaho. Kīko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefaho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohumo nje yofe ho'non̄mayo'ne ufo'maso sohwo kākō ngkimo n̄ifo'makwoho.

Yahino wonyoso a'amufe s̄imeho hi'ntnnnonohino somo wonyo imokiyofaho.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo s̄imeho hi'ntnnnono ntap̄iwo'nyo sohumo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisas̄i mo hohujo fikinjaofo. Hon̄ingkano wonyo lomo t̄ifi fin̄ingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon̄ingkano wonyomo in̄ingkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohumo An̄itu tohino m̄ikun̄imposo uyonefaho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo m̄ikun̄imposo engo so'nji kakoe t̄i'wangomo impe ifakojuj̄ikuji mijomo ho'naofontifitentesi wop̄ingo'nesohilo.

⁷ A'amu nom'ne sohwoe hon̄ingkano wonyo umokiyō sohumne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino m̄ikun̄imposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntoifantofaho.

⁸ Jīje s̄ife aho hon̄ingkano wonyo imokososo s̄ife aho hiso nohwempehoji fohohamofo. A'amu s̄ife aho anga'nohino'njo sohwo hon̄ingkano wop̄ingo t̄ipemayoso wop̄ingofoho. U, s̄ife aho hufa'u'njo hon̄ingkano wonyo imokuhwoso'no n̄ihu'nahone t̄ikanomo weneffo. ⁹ Jīje t̄imo hon̄ingkano wonyo imokososo t̄imoso fitihwotofaofo. A'amu t̄imo anga'nohino'njo sohwo hon̄ingkano wop̄ingo t̄ipemayoso wop̄ingofoho. U, t̄imo hufa'u'njo sohwo hon̄ingkano wonyo imokuhwoso'no n̄ihu'nahone t̄ikanomo weneffo.

¹⁰ Olo mehomi lomne'no sekwo yo'm̄ingohwas̄i'maho ulikutoho. O'o, sekwo upa'n̄immo. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosyohumawo'n̄ingkohofofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mpohumo uliwo'n̄ingkohofofoho. [¹¹ Hwap̄ingoso A'amufe Hwomu

sohwo'ni a'amu wonyo honiŋkanomo humentanin̄ngkuji somne'no utimayo'ne pmmentohefoho.]

Yahu 'sipsip' anga'nohino isipeeofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 15:3-7)

¹² Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sip-sip wan hantileti'njo* (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isipeeofoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontanin̄ngkuji kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isipeeofo sohune'no notipehwosi wotipema'montonoho. ¹³ Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isipeeofo sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipeefe'njo so'no huno mosyafisyonehoho. ¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomilomne'no misipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monnto.

¹⁵ Jiye a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosi si kakoe wonyo'no yolocho uso. Kako jiye hungkunomo nupa'nin̄ngkuhwosi'manji u, jiye a'amu ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁶ Kako Jiye hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanimno. Osopo imofakuji a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. ¹⁷ Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'nin̄ngkohoho sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hwelho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamtonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likuji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wopingofoho likuji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa iningkohosi Mpohumo oso hiso'no jomo ulisososo nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰ A'amu hufa'u sohwa'u sihune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji

nohumentanìngkuji ngko hofìko'njo ajwo'mo wohumamono.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasìmo u'manto ulìmento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohofìwo'nìngkiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyìmonnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulohonìngkahonìngki Jisas ulìmento, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini sefenti (70) ne ti'pemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anìtu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yaifo'ne yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiysohwa yo'mayo siki mawo'nìngkoho so'no hamniyoho hwangku ho'nasiyo'ne hungkuno mihwajijo'ne uyìmo lìmentisofoho. ²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiysohwa kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵ Kakoe hamniyoho nìhu'no ane hwehoho. Oso'no hwe engo sohwo ulìmento, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofìkoe siki syoho ulohofiyso'no mpe uyìfe. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho. ²⁶ Ose ulahonìngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sìfe ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulìmento, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'ìnono wokijapmmonnoho. ²⁷ Ose ulahonìngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahonìngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahonìngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'nìngkiso so'no hamniyoho nìhu'nahone tuyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiysohwo noswolìkofaponto uhwonìmentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohumo uhwonìmentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohumo uhwononto ti'wangomo aho pmpilì'mokonto ulìmento, Nje hamniyoho moho'nanìsyohinosa komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahonìngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame pi'wehumawento ulìmento, Ngkine'no hitoho kilofìhwoso'no nohontohumaho. Ji'je hamniyoho wokijapmmo. ³⁰ Ose ulahonìngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulìmento, Kìko

osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakisihuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹ Ose yahonìngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontifi simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umnìngkahoniìngki hwe yofe engo'njo sohumo oso hiso'no ulimentohofofoho. ³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyu huhwo sohune'no joho ulonto ulimento, Kiko syoho ntohofiyu wonyo hwosoho. Ose ulonto ulimento, Simo'mo kiko ngkimo humotaho sontahoniìngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwosoho. ³³ Ngko kikine'no hitoho ntonfiso hopaso kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohumne'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴ Ose ulonto simeho tohino umnìngkahoniìngki tohino engo uyìwo'nìngkohofo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimento, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinosa ntapohojo'no wakisihuto'mnonoho. ³⁵ Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimento, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mpohwo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

19

Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nuliko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ² Oso hopo sopo a'amu pi'nìngo engoso Jisasìmo tifi inìngkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wopìngo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasìmo yamofo ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohonìmentohofi, Honìngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wopìngotaho.

⁴ Ose ulohonìngkahoniìngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anìtuye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anìtuye yo'mayo hopi'nono mtì'mokumentiso sohonta kako hwe'nji ape'nji mtì'mokumentisofoho. ⁵ Nomtì'mokonto ole límento, Olo hilo so'no fihwo kanìngkwohwo kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjyoho. ⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanjì'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjyoho. Oso'no Anìtu osiya'umo nto mekotìjhawumasofoho. U, olosa nomtìhuposo'eno.

⁷ Ose ulahonìngki a'amu Falisi sohwa ulìmentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mtì'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lìhwosi oso hiso'no iyoswomo mtì'mokuhwosi a'mu simo uyahojìhwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulìmento, A'amu yokumpohn'nyo imo'nìmentohofe so'no Mouses olo hungkunolo mtì'mokumentisofoho. I sìmo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'nìmmojofoho. ⁹ Ngko nje hungkuno waselìmonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape honìngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofìhwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo honìngkano somo mtìhupeso sohwo kako ose yososo kako honìngkano wonyo'njo hweho.

¹⁰ Ose ulahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa ulìmentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwosijo lohofoso wopingofoho.

¹¹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Hwe moy'a'mi olo hungkuno hwosijo sohwafe honìngkano somo inìngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anìtu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uynososo oso a'amuso hofìko olo hungkuno lomo unìngkafe. ¹² Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofìko ape momapitnne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofìkoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwamo ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sìhu peetìmotofofoho. A'amu fehohnjo Anìtuye syoho somne'no syafìsyonte so'no hofìko ape mayo honìngkano hano pitofahini'wo'nìngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo olosu uyìmo loso sohwo kako uyono.

*Jisas mehomì we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofìkoe mehomì we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontìfi Jisasìyepono mehomì somo uhwatìmentohofofoho. Nuhwojahonìngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulìmentohofofoho. ¹⁴ Jisas ulìmento, Sekwo mehomì somo nopìjumofìkutoho. O'o, hofìko ngkiyepono wapìfe. Anìtu a'amumo mokosyohumayoso mehomì pa'nyomnoho. ¹⁵ Ose ulonto kako mehomì somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo nilìko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'ningo'njo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Hwe fihwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwosi, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wopingo pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulahoningkahoninkki Jisas Ulimento, Kiko yo'mayo wopingo so'no peho'no ntoningkino. Ni'hu'no anga'nohino sohwo wopingo hweho. Mpohwo kako'nohino. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko honingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi finingkahwaho.

¹⁸ Ose ulahoningki ulimento, Honingkano hungkuno ntisoto. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyoen. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. ¹⁹ Jiye mpo-hwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'nivoninkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ulimento, Oso hungkunoso ngko iningkowalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Jiye honingkano wopingo hwofilo'nnyo umo'nimo lohoji'manji jiye ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'niningkohofo somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nniningkape.

²² Ose ulahoningki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingo kakoe ho'yango yo'mayoso pi'ningo'njo a'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Nowahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitu umokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho. ²⁴ Ngko apa'no waselimonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo

so'mo wahumo lìhwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵ Ose ulahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontìfi yomo imentohofofoho. Hofìko lìmentohofi, Ose'manji a'amu Anìtu'nji ango wopìingo sopo songo ne'no humayo'neso tìhwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas hofìkimo tìmo uhwononto ulìmento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anìtu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahonìngki Pita ulìmento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tìfi kinìngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentanìngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tìfi nnìngkapìwo'nìngkohoho sohwasi sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo sopo nohumatìkutnnefoho.

²⁹ Hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofìko hofìkoe ango homnìngkwa'wehwosanji hapiyosìjanji mpohwo na'u mehomì hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no ulìko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'nìngō engo wopìngoso mapitnnefoho. Oso'nji hofìko songo ne'no humayo'neso notìpemapitnnefoho. ³⁰ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofìsyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anìtuye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nìmah. We'yo hwo'nyoho syofìsyalokusoso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anìtuye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

20

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anìtu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnnìmo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako imìngó'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiyò'ne utìma'mentisofono. ² Nowento a'amu syoho ulohofiyò so'nji hungkuno lontìfi sìmeho afa inontìfi olo sìkuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofontìfi ipisayo syoho hwapìngō sohwo syoho ulohofiyò somo kakoe syohopono luhwatìmentisofoho. ³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwapìngō sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo

sopo uhwonimentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentan⁴ngkofi uhwononto ⁴ulimeto, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntaho⁵fiyimno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmmonnoho. ⁵Ose ulahon⁶ngki hofiko umentohofofoho. Ipisae syoho hwapi⁶ng sohwo syoho ulohofiyso somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwapi⁶ng sohwo apa'no nowento a'amu siki humentan⁶ngkofo somo uhwononto ulimeto, Olo mofehi'nyo nopolosahon⁶ngki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahon⁶ngki ulimentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahon⁶ngkofi ulimeto, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no fiwanimno. Ose ulimentisofoho.

⁸ Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'n⁶ngkahon⁶ngki ipisayo syoho hwapi⁶ng sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohumo ulimeto, Syoho ntaho⁶fiyso somo joho ulohoji tifinjo pohofo so'nji simo'mjo pohofo so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahon⁶ngki a'amu sikuno'nji pmmentohofo somo kina anga'no anga'no uyimentisofoho. ¹⁰A'amu simo'mjo pmmentohofoso ose uhwonontifi ole hnnimentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hnn⁶ngkahon⁶ngkofi hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. ¹¹Nomantifi ipisayo syoho hwapi⁶ng sohumo yoka ulimentohofofoho. ¹²Ole ulimentohofi, A'amu tifinjoso syoho we'enehwo yahon⁶ngkofi kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo imingo'nji nta'n⁶ng so'nwi syoho tango'njo yontan⁶ngkuhwoni mofehi'nyo we'e nalimaso'n+maho.

¹³ Ose ulahon⁶ngkofi ipisayo syoho hwapi⁶ng sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohumu ulimeto, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simeho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu tifinjo somo uyo'manji ¹⁵nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wopingtongataho. Ngko hwapi⁶ng hwo'nyoho. Ngko a'amumo wopingtongulohofo so'no simeho wonyo ntap⁶wo'n⁶ngkino hwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwapi⁶ng sohwo ulimentisofoho. ¹⁶Jisas ose ulonto ulimeto, A'amu tifinjo so'nji simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uyimo lososo uyimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi songo likafone so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jelusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosontifi Jisas ulimento, ¹⁸ Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. ¹⁹ Oseso hofiko nom'ne a'amu sohwamo uyahoninguji hofiko sitofo ulikuji sohwolontamo'nji hwaningo fonjikuji iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'fosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'nji siko yofe engo womantae'no yihwayo limentisiyefoho.

(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonimentisofoho. ²¹ Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'ninguohoho. Ose ulahoninguji ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihnnne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahoninguji Jisas ulimento, Oso hungkuno ntonhino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisososo siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahoninguji ulimentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisysoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifeehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwasopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'ntnne'no si'meho tohino umni'mentisofoho. ²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶ Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyu umo'nono. ²⁷ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyu pa'nyo umo'nono. ²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso'maho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyu'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu si'kwo'mjohohosi humentaningkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usohuma'mne'ento pmmentiso hweho.

Jisas a'amu timp'i'nyo sohwa'umo timo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'manti'fi pahon'ngkofi a'amu pi'n'ngyo engo Jisasimo tifi in'ngkapmmentohofoho.

³⁰ Hwe timp'i'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji hon'ngkano mom'ngopo nohumanji Jisasine'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Ki'ko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹ Ose ulahon'ngki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwosi, nekumne'no hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon'ngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ulimento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. ³³ Ose ulohon'ngkahon'ngki siko ulimentisi, Hwe Engofo, ki'ko nekwoe timo wopingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas sikine'no hitoho ulofahon'ngki sikoe timopo aho kisosyahon'ngki timoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi in'ngkamentisiyefoho.

21

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo ango Jelusalemmo humentisofoho.

(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, ² Siko oso ango we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahosisi ngkiyepono motapinyo. ³ I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapm-montonoho. Ose lihwajimentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'nìngkahonìngki oso a'amu sohumo Anitu hungkuno uyahonìngki li'mojo sohwae hungkuno ne imo'nìmentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu ango Saiyon sopo humalofo somo ole ulimno. Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho. Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho. Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefaho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho. ⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. ⁸ Hwe moyam'i pi'nìngo engoso hofiko hofikoe hwapi'e Jisas kako hano wene honìngkano sopo hu'meehumamento hofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi Jisas'ye yofe ho'nomayo'ne honìngkanopo hu'meehumamento hofofoho. ⁹ Hwe hwoya'mi simo'mjo so'nji tifinjo so'nji hofiko joho ole li'mento hofi Ntefitiye Imu sohwae yofe woho'nomano.

Kako wopingo'nohini hweho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwamentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohumo isamoyoka ulano.

Ose li'mento hofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno nos wahonìngki oso hopo sponjo hwe moyam'i hofiko yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo tihwolo. ¹¹ Ose ulohonìngkahonìngkofi hwe moyam'i Jisas'ni pmmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas Anituye hungkuno liwo'nìngkiso hweho. Ango Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontanìngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas Anituye tajo ango engo somjo mempo ango somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontaningkofo somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufo mpe uyantifi epohumayo yiwo'nningkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³ Wayo yaofonto Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkuno mtimokumento sohwa ole mtimokumentohofi, Olo nje ango somne'no ole lifitnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'nningkohofoso sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtimokumentohofoho ulimentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentaningki a'amu ti'mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofoho. Nu'mahonningkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji hofiko uhwonimentohofoso Jisas a'amu wopingo umokumentisososo uhwonontifi upa'nimentohofoso mehomiti tajo ango somo Jisasimne'no joho ulimentohofi, Ntefitiye Imu sohwae yofe woho'nomano. Ose lontaningkofi nupa'nontifi hofiko simano hintotohino umnitmentisofoho. ¹⁶ Simano hintotohino umningkahoningki Jisasimo ulimentohofi, Olo hungkuno mehomiti lohwa lalokwofo loso nto lupa'nningkino. Ose ulohoniningkahoningkofi Jisas ulimento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Mehomiti engo so'nji mehomiti milongo so'nji jiye yofe woho'nokumapife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwotimofonto Jelusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Imingo'nji Jisas Jelusalemnasomo simentisoso mijoho engo uyimentisofoho. ¹⁹ Kako uhwonimentisoso ikwongo honingkano lopo lohofontaningki uhwononto oso hopo spono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulimento, Kiko ne apa'no minto'nningkohotnnehino. Nihi'nahone hwosoho. Ose ulahoningki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. ²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontifi hofiko yomo imentohofoho. Yomo yontifi limentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no

yohono. Sekwoe simeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo simeho hufa'u ane hwas'i manji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyantifeho. Oso'nohini'maho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi ufijo'manji sekwo olo hwofiki'nyo lohumo ole ulifijoso, Kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulifijoso hwofiki'nyo sohwo wawontonoho.²² U, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi uyikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulifijoso womantifeho.

Jisas iye yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutihwentaningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Isilaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantifi ulimentohofi, Kiko olo syoho iwo'nìngkino loso tihwo kilimaso'no iwo'nìngkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmasо'ni iwo'nìngkinoto.

²⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo.

²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapingoso ntifima'angoto. Anitu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto.

²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moyam'i peho nalohopitnnehofo. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moyam'i hiso ole syafisyiwo'nìngkohofi, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahoningki nalimentisofoho.

²⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'nìngkohe hwapingo so'no maselimnehono. Ose ulimentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohomo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntahofo. ²⁹ Ose ulahoningki

kakoe hwomu sohwo ulimento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangku kako huno esyafisyon syoho ulohofimentisofoho.³⁰ Oseso kaningkwohwo nom'ne hwomu sohweopono nowento oso hungkuno tisimaso sohumo ulimentisoso apa'no, Ulahoninkki hwomu sohwo ulimento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofoho.³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kaningkwohwoe hungkuno somo tihwo iningkamentono.

Ose ulohoninkahoninkki, Simo'mjo sohweho ulimentohofoho.

I, Jisas ulimeto, Ngko hungkuno hiso'no yolo'no'no hini waselimonne'no yohono. A'amu honingkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moyam'i hwa'nte sofa honingkano wonyo imofwo'ninkohofo sofanji hofiko simo'mo Anituye honingkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simeho yiwo'l mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopone'no simo'mo sepopitnnefoho.³² Hwapingoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mo sohwo sekuyepono pmmentisofoho. Kako honingkano wopingo imofo setihwamentiso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moyam'i honingkano wonyo imofwo'ninkohofo sofanji hofiko Jounye hungkunomo simeho hi'ntinnono uyimentohofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno mikwesya'fisiyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'ninkohofo so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ulimeto, Sekwo pahnnimo hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ninkohofo sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho.³⁴ Hwangku ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiysoh wamo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwatiamentisofoho.³⁵ Uhwojahoninkki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiysoh wamo ma'mentohofoho. Anga'nohino sohumo hwaningo

fonjontifi nom'ne sohumo sojo'nji fongku'mentohofofoho.
³⁶ Ose ulohofahonìngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyò pi'nìngo sohwamo uhwati'mentisofoho. Sìmo'mjo uhwati'mentiso sohwa pi'nìngo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyò sìmo'mjo hopaso tìfinjo sohwamo wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁷ Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohumo uhwati'mentisofoho. Uhwajonto lìmento, Hofìko nje hwomufe hungkunomo haloho upeentifeho. Ose lìmentisofoho. ³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohumo uhwonutìmantifi ole hnnìmentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kanìngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹ Ose hnnontifi hwomu sohumo nutìmantifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nìhu'nohono fonjahumentohofofoho. ⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nopìhwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

⁴¹ Ose ulohoniìngkahonìngki a'amu sohwa Jisasìmo ulìmentohofi, Kako nopìhwosi a'amu huhwo sohwamo nìhu'no wonyo ulohofìhwosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwamo umontonoho. Osohwa sìkuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofìko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴² Ose ulahoniìngkofi Jisas ulìmento, Anìtuye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nìngkohoho sohwa wae yao'mentohofo loso, olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwapìngohwo imo'nìngkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole lìmentisososo imo'nìmentisofoho. Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnnìmo hungkunoso Anìtu lìmentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo waselìmonn'no yohono. Anìtu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wopìngo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnnìmo hungkuno a'amu kakimne'no minìngkayo'njo somne'no ulìmentisofoho.

⁴⁴ [Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fiwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi

p̄wasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempī mt̄'mt̄'me lohof̄hwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo p̄wasyososo fonjomt̄hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'n̄ingo umo'n̄imontonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas̄ye pahn̄mo hungkunomo upa'nont̄fi hof̄kine'no hungkuno hiloso l̄mentiso so'no huno umentisofoho. ⁴⁶ Oseso hof̄ko kakimo aho wokant̄fi ko imentohofoso hof̄ko hwe moy'a'mimne'no iyoho un̄mentisofoho. Hwap̄ingoso hwe moy'a'mi ole syafisȳwo'n̄imentohofi, Jisas sohwo An̄tuye hungkuno l̄mojo hwaho. Ose l̄mentohofofoho.

22

*Ape mant̄fi el̄jwanyo'ne pahn̄mo hungkunofoho.
(Luk 14:16-24)*

¹ Jisas pahn̄mo hungkuno apa'no a'amu somo ul̄mento, ² An̄tu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante el̄jwan̄wo'n̄ngkohofo pa'nyofoho. ³ S̄imo'mo kako a'amu pi'n̄ingo engo el̄jwanyo wosopayo n̄fitnne'ento uhwosopo'mentisofoho. Oso hohosohonta wopayo el̄jwanyo s̄ikuno somo kakoe syoho ulohofiysohwanamo a'amu uhwosopo'mentiso sohwa p̄ifitnne'ento ut̄mayo'ne l̄ihwat̄mentisoso hof̄ko nakwolaho ul̄mentohofofoho. ⁴ Oso'no syoho ulohofiysohwanamo l̄ihwajonto ul̄mento, A'amu uhwosopo'mentohe somo ole ul̄mno. Wopayo nto l̄iku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyont̄fi l̄iku'maho. Sekwo oyoni'mno. Ose ul̄mno.

⁵ Ose ulahon̄ngki nowahon̄ngkofi a'amu uhwosopo'mentisoso hahn'nyo yont̄fi hof̄ko hof̄koepi syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho. ⁶ Nom'neso hwe engo sohwae syoho ulohofiysohwanamo wonyo ulohofont̄fi fehohnjo sohwanamo hwan̄ngko fonjahon̄ngkofi nom'ne sohwanamo fonjahumentohofofoho. ⁷ Oseso hwe engo sohwo s̄imeho tohino umn̄ngkahon̄ngki kakoe a'amu itokus'o'njo sohwanamo luhwat̄mento, Sekwo a'amu nje syoho ntonhofiysohwanamo fonjahumalofo somo nofonjasȳkuji hof̄koe ango toho f̄ihm'mopmno. Ose luhwat̄mentisofoho. ⁸ Ose yahon̄ngkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiysohwanamo ul̄mento, Nje wosopayo nto l̄iku'maleno. I, a'amu uhwosopo'mentohe sohwafe yahino hopo'maho.

⁹ Oso'no sekwo honiŋkano'meemo humpekuji a'amu nuhwoniŋkuji nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ulimno. ¹⁰ Ose ulahoniŋki syoho ulohofiysohwa honiŋkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uhwonimentohoho somo līt̄mantifi ut̄motapmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moyamigo angomo nohumentanin̄gkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohofo somo uhwonimo lonto noswonto uhwonimentisoso hwe fihwo kako manji'mofo wonyo'njo sohwo nohumentanin̄gki uhwononto, ¹² Ulimento, Nje a'amu sohwosi, olo s̄ikuno lomo nje hwomu ape masolo'no welijwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofo songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahoniŋki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiysohmodo ulimento, Olo hwe lohwo kakoe sīfe aho nano mtitofikuji mempo hohnta'ni s̄ikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amumotahao engo līkuji hulinqkwajingo ifaloho'nifitnnefoho. ¹⁴ Ose ulonto Jisas ulimento, Anitu a'amu pi'ningo engo somne'no woswapife lonto joho ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwosopo'mentisofoho.

A'amu sohwa hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohumne'no ho'nasiyo'ne Jisasimo ulohonimentohofofoho.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnnimentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'no impo'angomo untotosyano. Oso'no nohnontifi ¹⁶ hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahoniŋkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonethwawayo sohwosi, kiko hungkuno nehopi'nohini liwo'nin̄gkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amusomo ito'nohini lutihwawo'nin̄gkino hwosoho. A'amukikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jīje huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingo'taho.

¹⁸ Ose ulahoniŋkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofo ulohofo'ne so'no huno uyahoniŋki ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwapiingo'njo hwasoho. Sekwo

ngkimo yamofo peho'no ntohofalokwofo. ¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahonìngki hofiko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi utihwamentohofofoho. ²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tìhwoeto.

²¹ Ose ulahonìngki ulimentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anìtuye yo'mayo so'manji Anìtumo uyimno. ²² Ose ulahonìngki nupa'nontifi hofiko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

Hofiko Jisasimo a'amu nope'nontifeso songo likafo so'no ulohonìmentohofofoho

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oso sìkuno homo somo a'amu Satìyusi fehohnjo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole lutihwawo'nìngkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nìhu'nahone pe'nìwo'nìngkohifo. Apa'no songo molìkafe'nefoho. ²⁴ Oso a'amu Satìyusi Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, Mouses ole lutihwamentono. Hwe fihwo mehomani ane sohwo poyo pe'nososo konìngkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'no konìngkwa'wehwo mehomani wotipema'mtonoho. Ose lutihwamentono. ²⁵ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisìmaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomani motipemaso'njo pe'nìmentisofoho. Nope'nìngkahonìngki konìngkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho. ²⁶ Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mjìmìwentifi ae usaho sohwo pe'nìmentisofoho. ²⁷ Oso hwe hopi'nono pe'nìngkahonìngkofi ape hiso kako tifi pe'nìmentisofoho. ²⁸ E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'nìfijoso songo likapijо sohonta oso homnìngkwa'wehwo sohwa olo ape losi tìhwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

²⁹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anìtuye hungkuno so'nji Anìtuye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohofo. ³⁰ A'amu poyo pe'nìmentohofoso likapijо sohonta hwe moyam'i ape momaso'njo ifitnnefoho. O'o, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'nìfitnnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitnne so'no Anìtunalìmentiso so'no huno maseyo'njotaho. ³² Anìtu ole nalìmento, Ngko Apìlohamja Aisakìja Jekoupijafe Anìtu

hwo'nyoho. Ose nalimentisofoho. Oso a'amu hiso ah-womomo songo humalofo. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho.³³ Olo hungkuno loso ulahonìngki hwe moyam'i mi hofiko yomo imentohofoho.

Anituye hungkunomo inìngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwamo ulahonìngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofoho. A'amu Falisi upa'nìmentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisas'i'njopo uhu'mokumentohofoho. ³⁵ Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo honìngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo yamofo uloho'mo lonto ole ulohonìmento,³⁶ Anituye hungkunomo inìngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

³⁷ Ose ulohonìngkahonìngki Jisas ulìmento, Hungkuno ole, Kiko jiye Hwe Engo Anitu sohune'no sìmeho uyohoji jiye sìmeho hopi'nonohinosa kakimo uyo. Kiko jiye Hwe Engo sohune'no jiye sìmeho uyohoji jiye huyo'mango hopi'nonohinosa kakimo uyo. Kiko jiye Hwe Engo Anitu sohune'no jiye sìmeho uyohoji jiye huno hopi'nonohinosa kakimo uyo. ³⁸ Olo hungkuno loso inìngkayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹ Hungkuno tìfinjoso sìmo'mjo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto sìmeho kumo'nìwo'nìngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u honìngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonìngki lutihwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwapingo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwamo Kìlaisine'no ulohonìmentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentanìngkofi Jisas ulohonìmento, ⁴² Sekwo Kìlais Anitu uhwosopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tìhwoe imu hwolo. Ose ulohonìngkahonìngki hofiko ulìmentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, I, Ntefit Kìlais sohumne'no nje Hwe Engofo lìmentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no Anituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefit ole ulìmento,

⁴⁴ Anitu kako nje Hwe Engo Kìlais.

Anitu nakwoe hwahopo lihwatimentiso sohumo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jiye mango sohwamo jiye sifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumatimmonno.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hwaho mulimentono. O'o, nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶ Ose ulohonikingkahonikingki hwe nom'ne Jisas iye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasimne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasimo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofoho.

23

A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'no Jisas ulimentisofoho.

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moyam'i mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno lutihwamentisofoho.

² Kako ole ulimento, A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mouses iye hungkuno yolo yo losetihwawo'nningkohofihwafoho.

³ Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'nningkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi finingkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'ningkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno lutihwawo'nningkohofo somo hofiko koko tifi miningkayo'njo iwo'ningkohofoho. ⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwafe hungkunomo iningkayo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo honingkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'ningkohofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'ningkohofoho. O'o, ane'njo wowo'ningkohofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko lutihwantifi hofiko miningkayo'njo iwo'ningkohofoho. ⁵ Yo'mayo iwo'ningkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahoniye lontifi iwo'ningkohofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo

utihwa'nyopo intofasyiwo'nìngkohofofoho. Hofikoe manji'mofo momingo lopo wokoso sawemo engo mt'i'mokuwo'nìngkohofofoho. ⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'nìngkohofo sopo hofiko epohumayo si'mo'mjo wopingo'nohino so'no umo'nìngkohoho. ⁷ Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'nìngo engo uhu'mokuwo'nìngkohofo sopo lohofontanìngkofi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'nìngkohoho. U, hofiko nakwoe lonetihwayo hwosoho ujo'njo so'no umo'nìngkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe lonetihwayo hwosoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Losetihwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹ Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho. ¹⁰ U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kìlais Anitu uhwosopo'mentiso hweho. ¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. ¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohini ho'noma'nìwo'nontoso sohumo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahinìngkuhwoso sohumo Anitu wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso whohoni'ma'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³ Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe si'manopo honìngkano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moyam'i hofiko woswantifi yahonìngkofi sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴ [Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo apitojo soafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso sekwo ni'hu'nahone

emawo'nìngkohofìhwasoho. Oseso hwangku sekwo tohino engo notipemapitnnefaho.]

¹⁵ Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyìmno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo ango'meemo emoyìwo'nontìfi a'amu tìfi senìngkayo'ne tìpewo'nìngkohofofoho. Notipemantìfi sekwoe inomokomoyo imokuwo'nìngkohofìhwasoho. Oseso kako Setenìye mehomì sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anìtumne'no huno ito'no mosyaffìsiyo'njo yontìfi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontìfe so'no Jisas yoka ulìmentisofoho. Sekwo tìmpì'nyo sohwasi sekwo a'amu nom'ne somo honìngkano utìhwano liwo'nìngkohofìhwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyìmno. Ole lutìhwawo'nìngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehopi syafìsiyo'ne'ento kako Anìtuye tajo ango engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'nìngkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefaho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anìtuye tajo ango engo somo wojo so'no nehopi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umokono. Nehopi mmo'nyo'njo yahonìngki sekwo oso hwe huhwo sohumo lintofasyìwo'nìngkohofìhwasoho.

¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwasi tìmpì'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anìtuye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anìtuye angoso sojo wopìngo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anìtuye angokofo. ¹⁸ Sekwo ole lutìhwawo'nìngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafìsiyo'neso ole lososo. Oso ijempaho yo'mayo Anìtumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefaho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafìsiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anìtuye ijempaho ho'nasyìwo'nìngkohofo so'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umo'nono. Nehopi mmo'nyo'njo yahonìngki sekwo oso hwe huhwo sohumo lintofasyìwo'nìngkohofìhwasoho. ¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwasi tìmpì'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anìtumo yano uyotaho. Oso ijempaho yo'mayo Anìtumo yano uyo somo wopìngo umokiyosotaho. Ntisoto.

Anituye ijempohokofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sponjo ho'nasyiwo'nìngkohokofo so'ntnne lalofoho. ²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye ango engo so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji Anitu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho. ²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntnne lalofoho.

²³ Sekwo honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino tipemapitnne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'nìngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nìngkahonìngki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honingkano hungkuno we'e somo ito'no inìngkawowo'nìngkohofihwasoho. I, honingkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mihwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo minìngkayo'njo hwotoho fewo'nìngkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso honingkano hungkuno engo so'ntnne'no finìngkamno. ²⁴ Anituye hungkuno we'e somo ko inìngkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'nìngkohokofo so'no sekwo a'amu tìmpl'nyo pa'nyo nom'ne somo honingkano utihwawo'nìngkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji niwo'nìngkohofihwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo hn'nnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajìjwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomne'nohini syafisyyontifeso weho. ²⁶ Kiko Falisi tìmpl'nyo sohwosi, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajìjwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'nìmontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'nìngkahonìngkofi ho'nasyiwo'nìngkohokofo pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo

wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso wopingo uhwonantifeho. I, simeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapifitnne so'no ulimentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwamne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafu ho'nahumentohofo sopo ango wopingo molwo'nningkohofhwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopingo huliwo'ningkohofhwasoho. ³⁰ I oso'no ole liwo'ningkohofhwasoho. Nakwo naningkwohwosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwamo fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. ³¹ Sekwo oso lifitnne so'no ole lonetihwalokwofo, A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwamo fonjahumentohofo sohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwapingo so'no lonetihwalokwofo. ³² Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwaofantifeho. ³³ Sekwo homa mehomu hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomu hwasoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnehofo.

³⁴ Oseso sekwo upa'nimno. Sekuyepono olo hwamo uhwatiimo. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki liwo'ningkohofu sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anituye honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofu sohwanji sekuyepono uhwatiimo. Sekwo'njopo nohumentaninguji sekwo a'amu fehohnjo sohwamo fonjasyikuji nom'ne sohwamo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofasyikuji nom'ne sohwamo sekwoe ango uhu'mokiyo somo hwaniango fonjikuji nom'ne angopono wofonjofepmnaofantifeho. ³⁵ Ose ifijo so'no a'amu honingkano wonyo ane somo siki fonjahumentohofo so'no sekwo tohino engo nomapitnnefoho. A'amu Apelimo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahumifentifi fonjahumifentifi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo Anituye tajo ango engo somo oso ijempoho

yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'nìngkohofo'njo sopo fonjahumentohofofoho. ³⁶ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohofo sofe tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

Jisas Jelusalemne'no humotaho limentisofoho.

(Luk 13:34-35)

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahonìngki selimotofo sohwamo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwojìwo'nìngkiso sohwamo sojo'nji fonjìwo'nìngkohofo kuyoho. Sìkuno pi'nìngo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yìhufoso hofkoe polonyo somo muhu'mokontifi efemokosyawowo'nìngkohofo hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho lìmalofofoho. ³⁸ Sekwo upa'nìmo. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. ³⁹ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontanìngkuji sìkuno pi'nìngo woseyakolo'montonoho. Tìfi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lìfijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

24

Jisas Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas Anituye tajo ango engo somo nuliko'mahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ango hiloso utìhwano lontifi yahonìngkofi ² Jisas ulimento, Olo ango homo losomo sekwo lìhwonalokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopìngo losomo mtìhupekuji womehu'mmokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentanìngki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sìkuno ntisomo i'mofaponeto. Kìko asomo piso sohontalaho. Sìkuno moi'wo

imo'none so'nji s̄imo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso s̄ikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴ Ose ulohon̄ingkahon̄ingkofi Jisas ulimento, Ito'no uhwontohumamno. A'amu sekumo hwasyo hon̄ingkanomo ipemotasewofitoho. ⁵ Hwangku a'amu pi'n̄ingo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe nt̄ikuji ole sel̄ifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. An̄tu n̄ihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose sel̄ifijoso a'amu pi'n̄ingo hofikoe hungkunomo in̄ingkafitnnefoho. ⁶ Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'n̄ingkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo s̄ikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁷ Hwangku a'amu temtitifo kengo sohwanji temtitifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n̄ifitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n̄ifitnnefoho. Ango kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapososo nom'ne ango kengo kengo sopo hwaho hwomihwo mijimweneffoho. ⁸ Olo tango we'eso emayofoho. Tango m̄ikuni'impososo t̄ifi no'mo weho.

⁹ Osohonta a'amuso noset̄imafikuji tohino nosejapikuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe moy'a'mi hopi'nono sekumne'no s̄imeho tohino m̄ikuni'imposo umnoneyefoho. Hwap̄ingoso sekwo nje a'amu sokune'efoho. ¹⁰ Hohosohonta hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo An̄tumne'no s̄imeho hi'ntnnono unyoso noho'naofikuji hofikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofo ifitnnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'n̄ifitnnefoho. ¹¹ Osohonta a'amu pi'n̄ingo hwasyo hungkuno'njo lut̄hwafikuji a'amu hon̄ingkano hwasyomo ipemotawofitnnefoho. ¹² Yahino wonyo m̄ikuni'imposo imo'n̄ingkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'napitnnefoho. ¹³ I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'n'o lohofontan̄ingkuhwosi s̄ikuno ae'uyo imo'nososo An̄tu kako oso huhwo sohumo ut̄manefoho. ¹⁴ An̄tu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wop̄ingoso ango'meemo lut̄hwafijoso a'amu hopi'nono nupa'n̄ingkuji humentan̄ingkuji s̄ikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponeffoho.

Hwahoponjo an̄tu hwasyo sohwoe huyo'mango wonyo sohwo i'mofaponeffoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo an̄tu hwasyo sohwoe huyo'mango n̄ihu'n'o wonyo sohwo An̄tuye tajo ango engo Jelusalem sopo uhwon̄ifitnnefoho. Nuhwon̄ingkuji yomo engo ikuji youwo youwo l̄ifitnnefoho.

Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohwo lìmentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofo loso sohwo huno ito'no wosyafìsyono. ¹⁶ Ose uhwonìngkuji youwo lìkuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofìko hwofìki'nyopono hiyaso komo'nosi'fitnnefoho. ¹⁷ Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo pìwelikofaohwosi kakoe ho'yango ango mta'ni moswomanehoho. ¹⁸ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momaweneffoho. O'o, le'mo'nohini lohofoneffoho. ¹⁹ Oso sìkuno somo moy'a'mi sìmeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapìngoso oso sìkuno homo somo olo hwaho lopo tango mìkunìmposo i'mofapìhwosi Anìtuye sìmeho tohinoso oso hwe moy'a'mi somo u'manefoho. ²⁰ Olo sìkuno hiyaso le'mof'o'ne wojoso sìkuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Sìkuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulìkuno. Sìkuno meeofosomo iyoho humayo somo imo'nìngkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ulìkuno. ²¹ Oso sìkuno somo tango mìkunìmposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'nìmentiso sohonta mjìmo'nìmìwento olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso sìkuno tohino mayo somo Anitu kako tìfo mmokiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'nìfijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafìsyìhwosi sìkuno oso tohino mayo so'no tìfo imokoneffoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noseloneffoho. Uhwonìmno. Kìlais olopo humaho. Ou, Kìlais oso nompo humaho. Ose selìkujo'no sekwo hofìkoe hungkunomo tìfi inìngkayo'eno. ²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kìlais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lutìhwayo sohwanji i'mofapìkuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofo sekumo esetìhwafitnnefoho. A'amu Anìtuye hungkunomo minìngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo inìngkafitnnefoho. I, Anìtuye a'amu neso hungkuno hwasyomo unìngkowantìfitìkeno lìkuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofo esetìhwafitnnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto seloheffoho. Oso'no yo'mayo uhwonìfijo so'no huno ito'no seyoneffoho.

²⁶ Oseso hofìko sekumo ole selìfitnnefoho. Uhwonìmno. Kìlais kako a'amu ane nompo humaso lohunonoho. Ose selìkujo'neso sekwo muhwonafitnnefoho. Ou, hofìko ole selìfitnnefoho. Uhwonìmno. Kìlais kako olo ango

lomo humaho. Ose selikujo'neso oso hungkuno somo sekwo iningkakutoho. ²⁷ Emta'mingo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo ntingku'ningkiso so'mo posomjiyohosawowo'ningkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, A'amufe poyo pe'nyo sohwae pijafo wo'nnyo sopo yihufo aji'mango oso hopo sopo nopikuji uhu'mokufitnnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo nihu'no komo'no sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo notihwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ingkuhwosi uhwonifitnnefoho.

³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofo i'mofapihwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwon'ingkuji humotaho li'fitnnefoho. Osohonta uhwonifijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontan'ingkuhwosi uhwonifitnnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'ningkuhwosi Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi ango'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efophoto'nawojo'meemjo mi'hwofojonefoho.

Iyoswo uyoni'mofo somo uhwon'ingkuji huno ole waseyono jefo iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwon'ingkuji jefo uyimonte'nefoho wolantifeho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon'ingkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moyammi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ingkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowenthwonefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofoho.

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho.

37 Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'nìngoso sekwo yontanìngkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. 38 Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji nìfitnneso ape mapitnneso mjìmìwentanìngkofi Niwa kako yofayokinomo humentisofoho. 39 A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafìsiyo'njo yontìfi nohumentanìngkofi mijo muhulofahonìngki pe'nìmentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafìsiyo'njo yontanìngkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. 40 Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontanìngkohosi Anìtu anga'nohinohumo nutìmahwosi nom'nehumo nulìko'manefoho. 41 A'mu hufa'u fa'u wopayo sìhu kolofontanìngkohosi Anìtu nom'nimo utìmahwosi nom'nisi wohumamontonoho. 42 Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sìkuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sìkuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. 43 Sekwo olo so'no huno fìsyafìhupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'n'e'entìfi sìkuno somne'no huno uyìhwoso'no kako tìmo wohontohumantono. Nohontohumentanìngkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho. 44 Oso'no sekwo soku sìkuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sìkuno sekwo huno mosyofìsyomokosyohumentanìngkujo somo wopmmmonnoho.

Syoho ulohofiyò wopìngò sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnìmo hungkunofoho.

(Luk 12:42-46)

45 Syoho ulohofiyò huno wopìngo'jo sohwo tìhwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohumo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kìko nje a'amu syoho ntohofiyò somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopeehonìngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyìmojo hweho. 46 Tìfi sohonta syoho ulohofiyò wopìngò sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wopìngò mokosyohumentanìngkuhwosi uhwonìngkuhwosi oso syoho ulohofiyò sohwo sìmeho wopìngò umo'nìmontonoho. 47 Ngko hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyò huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho. 48 I oso'no, oso syoho ulohofiyò huhwo sohwo kakoe huno ole

wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. ⁴⁹ Ose syafisyahonìngkuhwosi kakoe syoho ulohofiysohumo uhwontohumayo ikujoho fonjìhwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontìfi nonilohofiwonìngkohofo so'nji wopayo'nji mijo'nji wanìmontonoho. ⁵⁰ Oso syoho ulohofiysohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sìkuno fihumo syoho ulohofiysohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentanìngkuhwosi asomo wapmmontonoho. ⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyohuhwo sohumo tohino mìkunìimposo uyìhwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumamajoso sopo hofiko hulìngkwajingo ifaloho'nìngkuji humotaho engo lìfitnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nonohino sofamne'no pahnnìmo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ulìmento, Hohosohonta Anìtu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entìfi hofikoe sikiloho nomantìfi hwe sohumo ufohonìtìmano lontìfi umentohofofoho. ² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hofo sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³ Oso moya'mi huno'maso sofa hofiko sikiloho'nohini motawentìfi mijo'nji momotawommentohofofoho. ⁴ Moya'mi huno'njo sofa hofiko sikiloho motawentìfi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho. ⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahonìngki sahosfyawo'mentohofofoho.

⁶ Saho fosyowentanìngkofi kuntoliyo sopo joho ole ho'nìmento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohonìtìmamno. ⁷ Ose ho'nìngkahonìngki moya'mi hopi'nonohino sofa nolìkafontìfi hofikoe sikiloho ito'no esyohumamentohofofoho. ⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ulìmentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho sìmpe'nalofoho. ⁹ Ose ulahonìngkofi moya'mi huno'njo sofa ole ulìmentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango angomta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰ Ose ulahonìngkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentanìngkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahonìngki moya'mi ito'no humesyohumantohofo sofanji angomo wopayo

engo wonano lontifi swontifi hoku'yo nihu'nahone piwjahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moy'a'mi nom'ne sofa i'mofapontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofo. ¹² Ose ulahonìngkofi hwe ape mayo sohwo ulimento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ¹³ Jisas ose ulonto ulimento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sìkuno somne'no huno maseyohoyohoho.

Syoho ulohofiysohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 19:11-27)

¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango uliko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiysohwa somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne uamentisofoho.

¹⁵ Hofikoe yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne sohumo *tu tausen* (2,000) kina uyimentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uyonto uamentisofoho. ¹⁶ Oso syoho ulohofiysohwa *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho. ¹⁷ Syoho ulohofiysohwa nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho.

¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'nimomo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwae hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sìkuno pi'nìngo engo memjaafahonìngki oso syoho ulohofiysohwa hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho uamentiso so'no hungkuno ulimo lonto pmmentisofoho.

²⁰ Syoho ulohofiysohwa *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho. ²¹ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulimento, Kìko nje syoho ntohofiysohwa wopingo hwosoho. Kìko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'nìngkino hwosoho. Kìko olo syoho we'e lomo wopingo mokosyohumawo'nìngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kìko ngko'njopo nopohoji ngko'nji sìmonyo uyaho.

²² Ose ulahonìngki syoho ulohofiyò *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ulìmento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. ²³ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulìmento, Kìko nje syoho ntohofiyò wopìngo hwosoho. Kìko syoho wopìngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'nìngkino so'nno ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kìko ngko'njopo nopohoji ngko'nji sìmonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahonìngki syoho ulohofiyò *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ulìmento, Hwe engofo, ngko huno moi'wono. Kìko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulontìfe somta'ni wopayo mawo'nìngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufon-goe fisosomokaofontifeso kìko neso nomehu'meesyonji mawo'nìngkino hwosoho. ²⁵ Oso hiso'no huno niyahonìngki iyoho nnìngkahonìngki jìje hamniyoho nomotawenji hwhomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jìje hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulìmento, Kìko nje syoho ntohofiyò wonyo hwosoho. Kìko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontìfe so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontìfe somta'ni mawo'nìngkohe so'nno huno nto kiyohoho eso nto ntoiho.

²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanìsiyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopp'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo.

²⁸ Ose ulonto ulìmento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafìkuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohumo umasyìmno. ²⁹ Hwapìngoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'nìngkohofo somo ngko nom'ne pi'nìngo engoso uyìmonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ³⁰ Olo syoho ntohofiyò wonyo sohumo sìkwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hulìngkwajingo ifaloho'nìngkuji humotaho engo lìfitnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta

kako hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahonìngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwajìhwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. ³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhumajìhwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhumajonefoho. ³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wopìngo sejape so'no sehwasopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mtì'mokumentiso sohonta olo ango yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nòpi'kuji mapmno. ³⁵ Hwapìngoso ngko mijoho niyahonìngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no nìmo'nìngkahonìngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'ni pahonìngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipenìmotapontìfi wopìngo nìmokosyohumamentohofofoho. ³⁶ Ngko hwapi'fe ane nohumentanìngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentanìngko sekwo wopìngo nìmokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentanìngko sekwo nohonapmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahonìngkuhwosi a'amu wopìngoso ole ulìfitnnefoho. Hwe Engofo, ntonhontalo. Kìko wosopayo mijoho kiyahonìngki nakwo wosopayo kijapmmentìhwoneso, ntonhontalo. Kìko mijo'no kumo'nìngkahonìngki nakwo mijo kijapmmentìhwoneso. ³⁸ Ntonhontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwoximo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotamentìhwoneso, kìko hwapi'fe yo'mayoso ane nohumentanìngkini ntonhonta kijapmmentìhwoneto. ³⁹ Ntonhontalo. Kìko mnokino'nji impo'angomo humentanìngkinoso ntonhonta kohonìmentìhwoneto. Ose ulohonìfitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

⁴¹ Ose ulìhwosi a'amu hwonamonyo hohnta'nìngko somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpanìmno. Anìtu sekumne'no sìmano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo ntìko'mafìkuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fìwanìmno. ⁴² Hwapìngoso hohonta ngko mijoho niyahonìngki wopayo montape'njo

imentohofofoho. Mijo'no nimo'nìngkahonìngki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³ Ngko ango kengopo nta'ni pahonìngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapi'fe manji'mofo ane nohumentanìngko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentanìngko impo'angomo nohumentanìngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

⁴⁴ Ose ulahonìngkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'nìngkahonìngki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapi'fe ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentanìngkini nakwo wopìngo makilohofe'njo ntontalo imenti'hwoneto.

⁴⁵ Ose ulahonìngkahonìngkuji ole ulonefaho. Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶ Ose ulahonìngkuhwosi a'amu hiso nukuji hofìkoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefaho. I a'amu wopìngoso hofìko ango wopìngo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohuman-tokutnnefaho.

26

Hwe engo sohwa Jisasìmo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mento'hofofoho.

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, ² Sekwo huno moi'wono. Sìkuno hufa'u memjaofìhwoso'no Anìtu Kako A'amu Isìlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo * i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohumo iyo hwojiyafìku'nnyo somo wofonjinto'fosyantìfeho. Ose ulimentisofaho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isìlael sohwafe hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwae ango somo uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Osopo nuhu'mokontìfi Jisasìmo hiyasò'mo aho kehwasi

* **26:2:** Oso sìkuno sìmo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomì tisìmaso somo poyo imokumentisofaho. Oseso a'amu Isìlaeliso yahu sìpsip honìyoso hofìko mitìpitìhwayo'nji hoku'moponjo iyo fiji'hofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofaho. Oso sìkuno somne'ne Anìtu Kako A'amu Isìlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo liwo'nìngkuhwonefaho.

wofonjosyano limentohofofoho. ⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontaningkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahoningkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

A'musi Jisasaye mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.

(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)

⁶ Jisas kako Saimounye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. ⁷ Osopo Jisas nohumentaningki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentaningki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. ⁸ Ose yahoningki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umningkahoningki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisyohoho. ⁹ Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'niningkohofo somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnniningkahoningkofi Jisas hofkoe hungkunomo huno uyahoningki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntohokwoho. ¹¹ A'amu umofonyo iwo'niningkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'niningkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepi umo'nimontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntohofo'ne sikuno pi'ningo mauyoho. ¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafoto ito'no yasyiwo'niningkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jutas hwe engo sohwamo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Jisasaye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas

Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwamo nu'manto¹⁵ ulimeto, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohonìngkahonìngki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo teti (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho.¹⁶ Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento honìngkano imofo'ne syofisysoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sìkuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sìkuno Engo uhwonimotofo simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'nìngkohofo so'no Jisasìye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sìkuno Engo osomne'no wopayo naneso ntì'mo esyohumanehwono.¹⁸ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo antime engo somo nukiji hwe fihumu nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'nìngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sìkuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sìkuno Engo somne'no wosopayo jiye angomo wonontane'no yihwono.¹⁹ Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa Jisasìye hungkunomo inìngkawentifi Sìkuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofofoho.

²⁰ Sìkuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimento,²¹ Hungkuno nehopi waseliimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanìhumonte hweho. Tokoyo'ofo wantoho'mtonoho.²² Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahonìngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho.²³ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulimento, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofo uyimte hweho.²⁴ A'amu Anitye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mtì'mokumentohifo pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nìmontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo.²⁵ Ose ulahonìngki Jutas oso hwe Jisasimo tokoyo'ofo imentiso sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose

ulohonìngkahonìngki ulìmento, Kìko nto lohino. Ose ulìmentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nìmentohofoho.

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofìko wopayo nontanìngkofi Jisas wopayo nomanto Anìtumo isamoyoka ulonto kutìkujo lohofonto inomokomoyo sohwamo uyonto ulìmento, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomafìkuji hmñimno. ²⁷ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto Anìtumo isamoyoka ulonto hofìkimo uyonto ulìmento, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasi hmnaopmno. ²⁸ Olo nje honìyo loso a'amu pi'nìingo sofe wonyo wae yasemofo'ne usohumahono. Honìyo loso Anìtu'nji sekwo'nji makotìku'nyo'ne usìhumahono. Nje honìyo losomo Anìtu uhwonìngkuhwosi sekwo Anìtu'nji makotìku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁹ Hungkuno waselìmo. Nom'ne sìkuno somo olo ipisayo mijo apa'no manìmnehono. Manyo'njo nohumentanì'mo sìkuno memjaofìhwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahonìngki hofìko ta anga'no lontìfi noswapontìfi hwofìki'nyo Oulifìne'no kotasìmentohofoho.

Jisas kako Pita Jisasìmne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulìmentisofoho.

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulìmento, Olo sìkwo'miyo lomo sekwo ngkimo nìhwajìkuji hiyaso wahumpeentìfeho. Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohumo fonjasyìkujo'no yahu sohwa hiyaso wahumpeentìfeho. ³² I, oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no sìmo'mo sepo'mnefoho. ³³ Ose ulahonìngki Pita ulìmento, Nom'ne sohwa hofìko ko kuhwotì'mopijoso ngko makuhwotì'mo'mnephono. ³⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Ngko hungkuno nehopi wakilìmonne'no yohono. Olo sìkwo'miyo lomo yìhufo tosìka yoka malontanìngkuhwoso sohonta kìko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sìhune ole ulìmonnoho. Ngko Jisasìmne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yìhufo sohwo yoka walìmontonoho. ³⁵ Ose ulahonìngki Pita ulìmento, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulìmnehono. O'o, ngko kìko'nji ko fonjanìsiyo'manji oso hungkunoso mulìmnehono. Ose ulahonìngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulìmentohofoho.

Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisofoho.

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo olopo fos-yohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷ Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikonimposo umentisofoho. ³⁸ Oso'no ulimento, Nje simeho tango mikonimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo fos-yohumafikuji ngkimo nohontohumamno. ³⁹ Ose ulonto we'nehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitofawento Anitumo ulimento, U, nje Mpohwo, olo tohino loso nonimahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nnikingkahutoho. O'o, jiye hunomnophino hmningkayo.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofosyowentaniningkofi uhwononto Pitamo ulimento, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. ⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'nehwo nowento ulimento, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nnikingkohoho. I, oso'no nje hunomo miningkomnehono. O'o, jiye hunomnophino uningkapmonnoho. ⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho uningkahoniningki saho fosyowentaniningkofi uhwonimentisofoho. ⁴⁴ Ose uhwononto apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. ⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto imofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amufonyo sohwamo tokoyo'ofo nto imasofoho. ⁴⁶ Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amufonyo sohwamo uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisas oso hungkuno ulontaniningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwo imofapmmmentisofoho. A'amufonye engo'njo tajo

ango syoho'njo sohwanji a'amu Isielael hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwamo lutihwahonungkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotasimentisofoho.⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwamo yaifo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho fikopmno. Ose nto ulimentisofoho.⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.⁵⁰ Ose yahonungki Jisas ulimento, Kiko umonji pohino sohwosi komo'no fiyo. Ose ulahonungki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisasini humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyso humo haloho loku'mentisofoho. ⁵² Ose yahonungki Jisas ulimento, Jiye hwakuhwajo asomo foholasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'ni nom'ne sohwamo lofososo oso hwe huhwo sohumo hwakuhwajo'ni wolofosyantifeho. ⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo ulime'no kako ahwomomjo a'amu pi'ningo engo nifo'mayo'ne nihwajhwonesohilo. ⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mtimokumentohofo oso hungkunoso ne pipi imo'nungkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'nungkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'ni itokuso'nji lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lutihwahonungko sekwo ngkimo osopo manikoso'njo iwo'nungkohofihwasoho. ⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahonungki lutihwamotofo sohwafe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'nungkohoho. Ose ulahonungki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofoho.

A'amu kaunisol' syoho'njo sohwafe pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isielaelfe hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofoho.⁵⁸ Pita Jisasimo ko

in-iŋgawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'mi'wesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamen-tisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho. ⁶⁰ A'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahoningkofi nofon-josyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye ango engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimtonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahoningu hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo noltifikafalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusyo losofo. ⁶³ Ose ulahoningu Jisas mampi'nyo humentaningu hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kialais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwosilaho.

⁶⁴ Ose ulohoningukahoningu Jisas ulimento, Kiko nehopi ntoihi. I wakilimonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentaninguuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi pihwoso'no uhwonifitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahoningu oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo simano hintotohino umnitmentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene sisimpento ulimento, Kako Anitune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'ningkohoho. ⁶⁶ Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohoningukahoningu ulimentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁷ Ose ulontifi Jisasaye simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi ⁶⁸ Ulimentohofi, Kiko Kialais sohwosi Anitu hungkuno kijopahoningu hwo'ningkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose ulimentohofofoho.

Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentan^{ingki} hwe yofe engo'njo sohwae syoho ulohofiyosi nu'manto ulimento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n^{ing}kino hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahon^{ingki} a'amu hopi'nono nuhwon^{ing}kahon^{ing}kofi Pita ulimento, Awonoho. Olo hungkuno ntokhino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentan^{ingki} nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwamo ulimento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'n^{ing}kiso hweho. ⁷² Ose ulahon^{ingki} Pita apa'no yofe hiyaso yonto ulimento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohumo huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ⁷³ We'enepi a'amu fehohnjo likofohumamentohofa osohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Nehopi kil^{ih}wono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso Ngkalilinta'ango pa'n^{ing}go ho'n^{ing}kohoho. ⁷⁴ Ose ulahon^{ingkofi} Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno seli'meso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohumo ngko huno maniyohoyohoho. Ni^{hu}'no nehopi lohono. Ose ulimentisososo tosika yoka limentisofoho. ⁷⁵ Yoka lahon^{ingki} nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Hungkuno ole ulimento, Yihufo tosika yoka molontan^{ing}kuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimmonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufo sohwo yoka walimtono. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no si^{meho} tango mi^{kun}imposo uyahon^{ingki} humotaho engo ne'no limentisofoho.

27

A'amu Pailot^{iy}epono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

¹ Im^{ingo} ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofoho. ² Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

Jutas poyo pe'n^{im}entisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³ Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofo uloho'mentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahonìngkofi uhwononto kako simeho tango uyahonìngki huno ole syafhu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo teti (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohumo setihwamale sohwo wape'nìmontonoho. Ose ulahonìngki ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. ⁵ Ose ulahonìngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswhohonofawento nowento nano hmmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasayo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho. ⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mtimokuwo'nìngkohofo sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni noplukuji poyo pe'nìngkujo'no pijafu ho'nasiyofefoho. Ose kotijwontifi imentohofefoho. ⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honyo lifawojoponoho liwo'nìngkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho. ⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohumo Anitu hungkuno uyahonìngki lutihwamojo sohwae hungkuno ne imo'nìmentisofoho. Hungkuno ole, A'amu Isielaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontifi imentohofefoho oso hamniyoho hiso nomantifi ¹⁰ a'amu hwontoho mtimokuwo'nìngkiso sohwae hwaho mpe imentohofefoho.

Oso hwe engo ntimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwosilaho. Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno ulahonìngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. ¹³ Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kikine'no ntonhofoso kiko mupa'nyotaho. ¹⁴ Ose ulohonìngkahonìngki Jisas hungkuno

mujo'ndo yahonìngki Pailot yomo yonto huno pi'nìngo engo syafìhu'mentisofoho.

Pailot Jisasimne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulìmentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso Sìkuno Engo wopayo iloho yanìmotofo sìkuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isìhutofìhwajìmojo hwaho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohumo ulìwo'nìngkahonìngkofi oso hwe huhwo sohumo isìhutofìhwajìmojo hwaho.

¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho. ¹⁷ Hwe moy'a'mi nuhu'mokahonìngkofi Pailot ulìmento, Ngko sekuyepono tìhumo isìhutofìhwajìmnehono. Ngko Mpolapas isìhutofìhwajìmnehono. Ngko Jisas a'amu Kìlaisìyoho ulìwo'nìngkohofo sohumo isìhutofìhwajìmnehono. Ose ulohonìmentisofoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'nìngo engoso Jisasìmo inìngkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa sìmano hintotohino umnìmentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humenanìngki kakoe ape hungkuno ole lìhwatìmento, Kìko oso hwe wopìngo sohumo kìko wonyo ulohofohotoho. Ngko sìkwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwonìngkoheso ngko sìmeho tango nisofoho. Ose lìhwatìmentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'ndo tajo ango syoho'ndo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'ndo sohwanji hofìko hwe moy'a'mi somo ulìmentohofi, Sekwo Mpolapasìmne'no jomo ulìmno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho. ²¹ Hwe yofe engo'ndo sohwo a'amu somo ulohonìmento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tìhumo usìhuto'mnehono. Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, Mpolapasìmo usìhutofo.

²² Ose ulahonìngkofi Pailot ulìmento, Ngko Jisas a'amu Kìlais hwosoho ulìwo'nìngkohofo sohumo pipi imnehono. Ose ulahonìngki a'amuso ulìmentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahonìngkofi Pailot ulìmento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahonìngki a'amuso mohm'no ulìwo'nìmentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontanìngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'nìngkahonìngki ikujoho u'mofapmmonto yahonìngki Pailot kako a'amu

wanohonifento mijo nomanto a'amuso uhwontohumen-tanìngkofi kakoe ahomo mijo yatìku'nonto ulìmento, Olo hwe lohumo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapìngko kuyoho. Oso'no nje aho mijo yatìku'nìngkohono.²⁵ Ose ulahonìngki a'amuso ulìmentohofi, Olo hwe lohumo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomì ntnne'no wone'ma'montonoho.²⁶ Ose ulahonìngkofi Pailot Mpolapasìmo isìhutofìhwajonto kakoe hwe itokuso'njo sohwamo ulìmento, Jisasìmo impe'nji fonjìkuji iyopo fonjinto'ofahumno.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasìmne'no sitofo lìmentohofofoho.

(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)

²⁷ Oseso Pailotìye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotaswontìfi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisasìmo u'ma'mentohofofoho. ²⁸ Hofìko kakoe manji'mofo yajontìfi hofìko manji'mofo nom'ne honìyo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofo honìyo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho. ²⁹ Ose yontìfi hofìko impe yongo'njo nomantìfi nopolopontìfi hnnìmentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofìko fo'me nomantìfi kakoe aho angahohnta'ni umanjontìfi ulìmentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'nìngko sohwosiye ahomo kumanjìhwono. Ose lontìfi kako'njopo hwomtame poji ulohofontìfi sitofo ulìmentohofi, Ou Hwe Engo sohwosi, kìko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nìngkino sohwosilaho. ³⁰ Ose ulontìfi kakoe sìmo'mango sopo memijo uyatì'mofontìfi oso fo'me ahomo umangku'mentohofoso nomantìfi mnokinopo fongku'mentohofofoho. ³¹ Hofìko sitofo moi'wo ulontìfi oso manji'mofo honìyo'nohinoso yojasyontìfi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontìfi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotasìmentohofofoho.

Hofìko Jisasìmo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

³² Ipemotasontìfi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohumo nu'mantìfi kwokwe umofontìfi kako Jisasìye iyo hwojiyafìku'nnyo intofo'ne'entìfi ulìmentohofofoho.

³³ Kako intofahonìngki hofìko hwaho Ngkoulìkota sì'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwapìngo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴ Osopo nohumantìfi hofìko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokontìfi Jisasìmo uyahonìngkofi kako yamofo imentisoso manìmentisofoho. ³⁵ Oseso hofìko Jisasìmo iyopo fonjinto'ofasyontìfi kakoe manji'mofo yo'mayoso tìhwo woma'montolìkeno lontìfi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofontìfi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶ Ose yontìfi osopo nohumantìfi Jisasìmo uhwontohumamentohofofoho. ³⁷ Kakoe iyo hwojiyafìku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mtì'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASÌFYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mtì'mokontìfi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasìnjopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasìye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁹ Hwe moy'a'miso nophohotawentìfi mnokingwa'nìngkwa'nnyo yontìfi sitofo ulìmentohofi, ⁴⁰ Kìko ole liwo'nìngkini, Anìtuye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molìmeso sìkuno hufa'u sìhune memjaofìhwoso'no ango moi'wo umo'nìmontonoho. Ose liwo'nìngkino hwosoho. Kìko Anìtuye Hwomu Ne hwosì'manji kìko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fìkotape. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syohi'nyo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ulìmentohofofoho. ⁴² Ole ulìmentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'nìngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isìlael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotapìhwoso'no uhwonìngkuhwasi nakwo sìmeho hi'ntnnono uyano. ⁴³ Kako Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyonto ole li'mento, Ngko Anìtuye Hwomu hwo'nyoho. Ose li'mento hweho. Anìtu kakine'no umo'nìngkuhwoso'no'manji kako olontha ufo'mano. Ose ulìmentohofofoho. ⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisasìnjopo fonjinto'ofahumentohofo huhwa'u Jisasìmo sitofo ulìmentisiyefoho.

Jisas poyo imo'nìmentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sìkuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji tìli (3) kilouk oso'nji apa'no longkonìngkahonìngki mofehi'nyo

limentisofoho. ⁴⁶ Sıkuno wammonto yahonìngki Jisas joho mohm'no lìmento, *Eli Eli lema sapakitani*. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anìtu, peho'no nìsìkwojantokuno. ⁴⁷ Ose lahonìngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontìfi huno muyahonìngki lìmentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohumne'no joho lalofoho. ⁴⁸ Ose ulahonìngkofi hofìko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasìmo u'manto hwapìfe we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uyìmentisofoho. ⁴⁹ I oso hiso'no nom'neso ole ulìmentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopìhwosi ufo'ma'mtolìkeno. Ose ulìmentohofofoho. ⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'nìmentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta Anìtuye tajo ango engo somjo hwapìfe engo oso ajwoponjo ango we'e Anìtu humayo'nefoho lìmotofo sopo hoku'yopo pmpilìpeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisìmpo lohofonto hofa'u imo'nìmentisofoho. Hwaho hwomìhwo yonto sojo engoso tìhwo'mentisofoho. ⁵² Oso hwaho a'mopijafu ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahonìngki Anìtuye a'amu pi'nìngo pe'nìmentohofoso songo lìka'mentohofofoho. ⁵³ Nolìkafontìfi sìkuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lìka'mentiso somo hofìko ango Jelusalem wopìngo somo noswahonìngkofi a'amu pi'nìngo engo oso a'amu somo uhwoniìmentohofofoho. ⁵⁴ Hwe a'amu itokus'o'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantìfi Jisasìmo uhwontohumantìfi hwomìhwo yo'mayo so'nji imo'nìngkahonìngki uhwonontìfi iyoho unìmentisofoho. Ole ulìmentohofi, Olo hwe lohwo Anìtuye Hwomu Ne hweho. Ose lìmentohofofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'nìngo engo Ngkalilinta'ango Jisasìmo tìfi inìngkamotofo sofa Jisasìmo ufo'mano lontìfi Ngkalili ulìko'mantìfi Jisasì'nji Jelusalemno pmmentohofofoho. Osofa nohumantìfi Jisasìmo uhwoniìhwojamentohofofoho. ⁵⁶ A'mu hofìko'njo loponta'angosi Maliya Makìtola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemìsì'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

Jisasìye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁵⁷ Sıkuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmenisofoho. Kakoe yofe Jousepi'yoho. Kako Jisasìmo inìngkamojo hweho. ⁵⁸ Kako hwe

engo Pailot osohumo u'manto, Jisasīye pijafō mayo'ne ulohonimentisofoho. Ose ulahonīngki Pailot ulīmento, Jisasīye pijafoso olo hwe lohumo uyimno.⁵⁹ Ose ulahonīngki Jousep pijafoso nomanto hwapife songo halojo somo ifohumpento⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ili'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo piywahumentisofoho.⁶¹ Maliya Makitolanta'angosī'nji nom'ne Maliyasi'nji sokimo momiñgo sopo humanji humihwontohumantisiyofoho.

A'amitokuso'njosohwa Jisasīye sokimo'njomofone sopo humohumantohofofoho.

⁶² Mo'nīngka honta sīkuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwī nuyokolofahonīngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoh'o'njosohwanji a'amu Falisi sohwanji Pailotmo u'ma'mentohofofoho.⁶³ Nu'mantīfi ulīmentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njosohwo songo humamentiso sohonta ole līmento, Sīkuno hufa'u sīhune memjaofīhwoso'no ngko songo nolīka'mnefoho līmentisososo huno nayohoho.⁶⁴ Oso hiso'no kīko jīje a'amu sohwamo ole uso, Jisasīye pijafō somo sekwo pīkupījo esyontanīngkujoso sīkuno hufa'u sīhune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafoso hufo ikuji hwe moyā'mi somo hwasyo ole ulīfitnnoho, Jisas songo nto līko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno sīmo'mjo somo nuyakolofonoho.⁶⁵ Ose ulahonīngkofi Pailot ulīmento, Sekwo sekwoe a'amu uhwontohumayo'ne sohwamo uhwajifijoso hofīko sokimo somo yokumpohn'nyo wopījwosyafe.⁶⁶ Ose ulahonīngki hofīko nowentīfi piywahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hofīko a'amu itokuso'njosohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwatīmentohofofoho.

28

Jisas songo lika'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

¹ Sīkuno iyoho humayoso moi'wo imo'nīngkahonīngki Sante imiñgo'nji mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Makitolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji pmmentisiyefoho.² Oso hohosohonta hwaho hwomihwo yahonīngki a'amu ahwomomjo sohwo nulīko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'miñgo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo

yokintahopo humamentisofoho. ³ A'amu ahwomomjo sohwoe s̄imano emta'mīngō yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso n̄ihu'no halojo'nohinofoho. ⁴ A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un̄ingkahon̄ingki poyo hopa wo'mentohofoho.

⁵ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ul̄imento, Siko iyoho sen̄ingkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no t̄peelokusiyo. Ose ulonto ul̄imento, ⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako l̄imentiso hopa nto l̄ika'maho. Oyoninyo. Hofiko Jisasimo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. ⁷ Siko komo'no uhusisi kakoe inomokomoyo sohwamo hwe poyo imo'n̄maso sohwo pi'n̄mo mta'ni nto l̄ika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no s̄imo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwonimno. Hungkuno seloheso in̄ingo seyo'eno.

⁸ Ose ulahon̄ingki a'mu sofa'u iyoho un̄mentisoso siko s̄imeho wopingo umo'n̄ingkahon̄ingki pi'n̄momo nul̄ko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwamo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹ Nowentan̄ngki Jisas hon̄ingkanopo uswo'nonto ul̄imento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon̄ngki t̄fonepo nowenji Jisasaye s̄ife hwompahomo aho upm'mokonji Jisasimo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰ Jisas ul̄imento, Siko iyoho sen̄ingkuhwoloho. Siko nuhusisi nje n̄ingkwahwosamo ulinyo. Hofiko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohon̄fe. Ose ulinyo ul̄mentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'mu sofa'u nowentan̄ngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawentifi a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwamo yo'mayo imo'n̄mentiso so'no ul̄mentohofoho. ¹² Ose ulahon̄ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi hungkuno mtito'mentohofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwamo uyontifi ul̄mentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ul̄mno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko s̄ikwo'miyomo nopontifi nakwo saho fosyowentan̄ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ul̄mno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'n̄ingkuhwosi'manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uȳmontonoho. ¹⁵ Ose ulahon̄ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo in̄ingkamentohofoho. Olo hungkuno

Jisas̄ye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe ango'meemo ho'n̄ngkowahon̄ngki ne'no lont̄feso olohonta ose weho.

Jisas̄ye inomokomoyo sohwa Jisas̄imo uh-wonimentohofofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono s̄ife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwof̄ki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ul̄imentiso sopono s̄imentohofofoho. ¹⁷ Hof̄ko Jisas̄mo uhwonont̄fi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisas̄it̄keno nom'ne hwol̄keno lont̄fi huno pi'n̄ingo syaf̄ihu'mentohofofoho. ¹⁸ Jisas hof̄kimo t̄fonepo u'manto ul̄imento, An̄tu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono ango'meemjo a'amu somo nje hungkuno lut̄hwaf̄kujo'no nje inomokomoyo umo'n̄fe. Sekwo hof̄kimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji f̄kiyomapmno. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontnneso a'amuso hungkuno hiloso in̄ngkape-e'ne filut̄hwamno. Upa'n̄imno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentan̄mo s̄ikuno moi'wo imo'n̄ngkuhwoso'no ne'no hument̄hwaneefoho.

Mak

Olo Hungkuno Wopingo loso Mak

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto si'mentiso sohonta soswo si'fe aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahon'ngki Mak olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingooso ole: Yofe Makiyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hip'ilu hungkuno mta'angofoho. Makiyeye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye ango somo a'amu Jisasimmo in'ngkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasimmo inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasimmo inomokomoyo Saimoun Pita'nji ango Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak ango Loum humanto mt'i'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko huno ole, Mak sohwo Hip'ilu hungkuno so'nji Ngkilik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no ango Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hip'ilu hungkunomo lahon'ngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngkilik hungkunomo iwolo'mokumojo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako nihu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyon tan'ngkofi Mak kako Jisasimme'no ole ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwafe yokumpohn'nyo somo Jisasimmo yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wopingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngkilik Jisasimmo in'ngkunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Mak mt'i'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohofotofo'nefoho. Huno nafohofotofo hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpoyn'nyo somo yakolownnyo hweho.

Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofo lihwasi Jisasimo uningkohwano.

Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno lutihwamentisofoho.

(*Mat'yu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28*)

¹ Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilaus sohune'no hungkuno wopingo wamti'mokumonne'no yohono.

² Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohumo hungkuno uyahonungki iyoswo ole mti'mokumento,

Anitu kakoe hwomumo ulimento,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimmonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³ Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

⁴ Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'nungo uhu'mokahonungkofi ole lutihwamento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofithwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe honingkano songoso utihwayo'nefoho. ⁵ A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'nungo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upalontifi hofikoe wonyo yolo ho lijwaofahonungkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

⁶ Jounye nem'no manji'mofa hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimento. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. ⁷ Joun a'amumo ole lutihwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho.

Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiy'o'ne hwo'nyoho. ⁸ Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'nungkono. Hwe tifinjo sohwo kako Anituye Towahuno Wopingtonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyomahonìngki Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.

(*Matìyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34*)

⁹ Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili ulìko'manto Jounìmo nu'mahonìngki Joun kakimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho. ¹⁰ Jisas mijo mta'ango nosì'mofaponto uhwonìmentisoso ahwomo mtampo lohofahonìngki Anìtuye Towahuno yìhufo ntolofiyò pa'nyo sohwo Jisasìmo wekehumpmentisofoho. ¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nìmento, Kìko nje Hwomu sohwohnne'no, ngko sìmeho wopìngo mìkunìmposo kijapalokweno. Kìko yo'mayo wopìngo iwo'nìngkino so'no nje sìmeho wopìngo nìmo'nantofoho. Ose ho'nìmentisofoho.

Seten kako Jisasìmo yamofo uloho'mentisofoho.

(*Matìyu 4:1-11; Luk 4:1-13*)

¹² Ose ho'nìngkahonìngki Mijo Joutannta'ango Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo Jisasìmo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane sopono uhwatìmentisofoho. ¹³ Osopo Jisas nohumentanìngki sìkuno fouthi (40) memjaofahonìngki Seten Jisasìmo wonyo umokumo lonto Jisasìmo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwojo yo'mayoso nohumentanìngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasìmo ufo'ma'mentofofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(*Matìyu 4:12-17; Luk 4:14-15*)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounìmo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anìtuye hungkuno lutìhwoma'mentisofoho. ¹⁵ Ole ulìmento, Upa'nìmno. Olohonta Anìtuye sìkuno mofoneponoho. We'enepi Anìtu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe honìngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofìkuji Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyìmno. Ose lutìhwamentisofoho.

Hwe osofosaluhu'no inanìku syoho'njo sohwamne'no Jisas joho ulìmentisofoho.

(*Matìyu 4:18-22; Luk 5:1-11*)

¹⁶ Sìkuno fihi Jisas Mijo Ayo Ngkalili momìngopo hano emoyonto uhwonìmentisoso Saimoun konìngkwa'wehwo Entìlu'nji siko inanìku ho'yo mijomo ho'naofontanìngki uhwonìmentisofoho. Inanìku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷ Jisas nuhwononto ulìmento, Siko ngkimo tìfi nnìngkapinyo. Siko inanìku mawo'nìngkisiye pa'nìngoso

Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ¹⁸ Ose ulahonìngki sikoe inanìku ho'yo komo'no nulìko'manji Jisasì'nji umentohofofoho.

¹⁹ Hofiko we'enepi mitimomìngo somo noku'mokwawentifi Jisas uhwonìmentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemìstì'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inanìku ho'yo ito'no esyohumentanìngki uhwonìmentisofoho. ²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ulìmento, Oyoninyo. Ose ulahonìngki Jemìstì'nji Joun'nji siko komo'no kanìngkwohumo ulìko'ma'mentisiyefoho. Kanìngkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiysohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentanìngkofi Jemìstì'nji Joun'nji siko ulìko'manji Jisasì'nji umentohofofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.

(Luk 4:31-37)

²¹ Jisasì'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi pone Koponeyam i'mofawentifi sìkuno Salolemo a'amu iyoho fosyohumayo'ne sìkuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswontifi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lutìhwamentisofoho. ²² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapìngoso hofiko a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapìngo wo'nnyo hweho.

²³ Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo joho mohm'no ulìmento, ²⁴ Jisas Nasaletnnta'ango sohwosi kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. ²⁵ Ose ulahonìngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulìmento, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohumo ulìko'maho. ²⁶ Ose ulahonìngki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohumo yomo yomo engo umasiyonto ulìko'ma'mentisofoho. ²⁷ A'amuso ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnìmentohofi, Olo pehotìkeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahonìngki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi inìngkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'nìmìmentisofoho.

*Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.
(Mat̄iyu 8:14-15; Luk 4:38-39)*

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Ent̄ilu'nji siko'n̄kwa'eye angomo humentofofofoho. Jem̄is̄i'nji Joun'nji hof̄ko'nji humentofofofoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmtnno uhnn̄ngkahon̄ngki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahon̄ngki oso hungkuno hiso komo'no ul̄mentohofofoho. ³¹ Ose ulahonīngkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nul̄kofahon̄ngki a'apaho tohohmtnno moi'wo imo'n̄ngkahon̄ngki kako wopingo imo'n̄mentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

*Jisas a'amu pi'n̄ingo somo wopingo umokumentisofoho.
(Mat̄iyu 8:16-17; Luk 4:40-41)*

³² Oso s̄ikuno somo a'amuso hof̄ko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmentohofofoho. ³³ A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas An̄ituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofo so'no Jisas hof̄kimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo An̄ituye hungkuno lut̄hwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nol̄kafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako An̄itumo jomo ul̄mentisofoho. ³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisas+ne'no t̄peent̄fi ³⁷ Jisas+mo t̄pīhwonont̄fi ul̄mentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wot̄pekohon̄imo'nant̄fi yalokwofo. ³⁸ Ose ulahonīngkofi Jisas ul̄mento, Hof̄koe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolut̄hwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Ose ulahonīngki nowent̄fi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lut̄hwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mat̄iyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji, jiye yokumpohn'nyoso hoponoho. 41 Jisas nupa'nonto hitoho ulofahonìngki aho kisusyonto hwe sohumo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. 42 Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nìkahonìngki kako wopingo humamentisofoho. 43-44 Wopingo humentanìngki Jisas hwe sohumo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohumo jiye a'apaho utìhwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anìtumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwoniìngkuji jiye a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nìngkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho. 45 Lìhwojahonìngki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso ango'meemo ho'nìmentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentanìngki a'amu ango kengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofoho.

2

Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Matìyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Sìkuno nom'ne memjaofahonìngki Jisas Koponeyam asomo nopahonìngki a'amuso Jisas kakoe angopo * humaho upa'nìmentohofoho. 2 A'amu hopi'nono ango Jisas humentanjopo uhu'mokontìfi angomo angiyoho'mo a'amu pi'nìngo engo uhula'mo'mentohofoho. Uhu'mokahonìngkofi Jisas Anìtuye hungkuno lutìhwamentisofoho. 3 Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohumo ijempoho emotapmmmentohofoho. Oso mnokinosa sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasì'njopo i'mofapmmmentohofoho. 4 A'amu pi'nìngo uhula'mo'mentohofo so'no uhwonontìfi hofìko Jisasì'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango

* **2:1:** Oso'no nakwo huno monayofoho. Tìhwoe angotìkeno. Oso hiso Jisas kako oso ango homo somo humamentisofoho. Ango Koponeyam sopo a'amu fiso hofìkoe hunoso ole, Pita'nji Entìlu'nji angotìkeno. (Sohe engo 1 honìngkano we'e 29 somo uhwonyo.)

antifepo kotasontifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humenanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho.⁵ Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentohofa sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahonìngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ulimento, Olo hwomu lohwosi, ngko jiye honìngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahonìngki⁶ a'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofkoe simeho mo'mnöhini ole syafihu'mentohofi,⁷ Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo Anitumo sitofo ulalofoho.⁸ Ose syofisyahonìngkofi hofkoe huno somo Jisas huno uyahonìngki ulimento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo.⁹ Olo hwe mnokino'njo lohumo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jiye honìngkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jiye ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ulimnehono.¹⁰ Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe wonyo wae yaifo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohumo ulimento,¹¹ Wakilimo. Filikaho. Jiye ijempoho nomahoji jiye angopono fiwano.¹² Ose ulahonìngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahonìngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momingo sopo ku'mokuwahonìngki osopo a'amu pi'ningo engo nu'mahonìngkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutìhwamentisofoho.¹⁴ Jisas hano nowento Lifai Alifiyosye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo nohumentanìngki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nnìngkape. Ose ulahonìngki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi inìngkamentisofoho.

¹⁵ Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontanìngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honìngkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi inìngkunyo huhwanji

humohumantohofofoho. ¹⁶ A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe honingkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisas'i nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontaningkofi uhwonontifi Jisas'iye inomokomoyo sohwamo ulimento hofifi, A'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honingkano'njo so'nji Jisas'i nji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷ Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohumo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'niningkohofo somne'no joho lutmayo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o ngko a'amu honingkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

*Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Matiyu 9:14-17; Luk 5:33-37)*

¹⁸ Sıkuno nom'ne fihi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humentaningkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimo u'mantifi ulimento hofifi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso iningkawowo'nningkohofofoho. I oso'no jiye inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. ¹⁹ Ose ulohoniningkahoningkofi Jisas ulimento, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wopingo'njo wonantifeho. ²⁰ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikujoso wosopayo manyo'njo uyantifeho.

²¹ Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapi'e nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohofojasihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahot'i montonoho. ²² Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tifinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisayo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisayo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisayoso nihi'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho

yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

Salolemo s̄ikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(*Mat̄iyu 12:1-8; Luk 6:1-5*)

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hof̄ko syoho'mo nowentifi mijoho uyahon̄ingki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso n̄imentohofoho. ²⁴ Nontan̄ingkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ul̄imentohofi, Ihwoni. Nakwoe hon̄ingkano hungkunoso yo'mayo syoho s̄ikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo s̄ikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi n̄ingkohofoto. ²⁵ Ose ulohon̄ingkahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt̄i'mokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso s̄ikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hof̄ko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofo sohonta ne'no selohon̄ingkohono. ²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentan̄ingki Ntefit kako An̄ituye'no hwapife ango molinyo somo swonto woso-payo An̄ituye s̄imanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sakinjo somne'no'maho. O'o a'amu An̄ituye tajo ango syoho'njo sohwamne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwamo nuyimantisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo'njo imentohofo so'no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon̄ingkohofotaho. ²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwamo ul̄imento An̄itu kako s̄ikuno iyoho humayoso peho'ne mt̄i'mokumentisoto. Kako hwe moyam' mi ufo'mayo'ne mt̄i'mokumentisofoho. I a'amufe hon̄ingkanomo hano pitofasyo iyo'ne mt̄i'mokumentisofoho. I s̄ikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mt̄i'mokumentisofoho. ²⁸ Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko s̄ikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ul̄imentisofoho.

3

S̄ikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohmo wopingo umokumentisofoho.

(*Mat̄iyu 12:9-14; Luk 6:6-11*)

¹ Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahon̄ingki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo

sohwo humunyoponoho. ² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohumo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. ⁴ Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uymentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohoninkahoninki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵ Jisas hofikimo fe'nihwononto simeho tohino umninkahoninki a'amu Falisiye simehomo uh-wonimentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no simeho tango uymentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohumo ulimento, Jije ahoso sihwaho fisipofo. Ose ulahoninki kako haloho'no yonto aho sihwaho si'po'mentisoso kakoe aho wopingo umo'nimentisofoho. ⁶ A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi honingkano tipmmentohofofoho.

*A'amu pi'ningo engoso mijo momingopo
uhu'mokumentohofofoho.*

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentaninkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸ pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'ningo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ⁹ Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nifitnnoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁰ Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'ningo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nimwentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho. ¹¹ A'amu towahuno wonyo'njososo Jisasimo uhwonitmantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentohofi, Kiko Anityue Hwomu Ne hwozoho. ¹² Ose ulahoninkofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.

(Mat̄yu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwof̄ki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahon̄ngki hof̄ko sapmmentohofoho. ¹⁴ Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe inomokomoyo'ne uhwosopento ul̄imento, Ngko'nji fosyohumayo'ne sehwosopehe sohwasi, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lut̄hwayo'ne woloset̄hwamo. ¹⁵ Noloset̄hwahm'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ul̄imentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimoun̄yoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako Pitafoho mul̄imentisofoho. ¹⁷ Jem̄is̄i'nji kon̄ngkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mul̄imentiso Mpouaneses. Oso yofe hwap̄ingo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'n̄ngkiso pa'nyo hwa'uyoho. ¹⁸ Nom'nihwa Ent̄ilu'nji Filip̄i'nji Mpatoulom̄iyu'njoho. Nom'nihwa'u Mat̄yu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jem̄is osohwo kako Al̄ifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyos̄i'nji Saimoun Selout̄i'njoho. ¹⁹ Nom'nihwo Jutas Is̄ikaliyout̄i'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofo yonto a'amu Jisasimo fonjasiyō'ne sohwafe ahomo uȳmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwosopento, kakoe angopo umentisofoho.

Jisas̄i'nji Mpel̄isepul̄i'nji sikoe hungkunofoho.

(Mat̄yu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰ Jisas kakoe Nasalet osopono wahon̄ngki a'amu pi'n̄ngko engo osopo uhu'mokumentohofoho. Angomo uhu'mokumentohofo so'no Jisas kakoe a'amu'nji hof̄ko wopayo manyo'njo imentohofoho. ²¹ Jisas̄iye temtitofo sohwa oso hiso nupa'nont̄fi, Jisas̄iye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwol̄keno. Ose lont̄fi kakimo ut̄mano lont̄fi pmmentohofoho.

²² A'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopont̄fi l̄imentohofi, Mpel̄isepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo sohwo Jisas̄iye simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaof̄wo'n̄ngkohoho. ²³ Ose lahon̄ngkofi Jisas hof̄kine'no joho lut̄manto pahn̄mo hungkuno ul̄imento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. ²⁴ Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'n̄ngkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n̄ngkuji hof̄koe wop̄ingo fosyohumayoso wonyo umo'n̄montonoho. ²⁵ A'amu ango anga'nohinomo

fosyawe sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofiko yosesamo wohumpeentifeho.²⁶ Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hofiko ehusilofo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofikoe yokumpohn'nyo ane umo'nantifeho.

²⁷ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lhwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Setenimo uyakolo'mentohe so'no ngko kakoe towahuno wonyo sohwamo wae yaofalokweno.

²⁸ Olo hungkunolo iningo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hofikoe wonyoso sifajo hungkunoso wonyo hungkunoso Anitumo jomo ulifijo'manji kako wae weesemo'montonoho. ²⁹ I oso'no a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo so'no sitofo lososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simeho'mo ne'no nowentihwonefoho. Ose ulimentisofoho. ³⁰ Jisas kako Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yao'mentiso so'no hofiko Jisasimo kiko towahuno wonyo'njo hwosoho ulimentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ulimentono.

Jisasaye kona'wohi'nji hohmniningkwa'wehwosanji i'mofapmmentohofofoho.

(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Oso hohosohonta Jisasaye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji i'mofapontifi ango mempo hohnta'ni humantifi Jisasine'no lhwatimentohofofoho. ³² A'amu pilingo engo Jisasinji humantifi Jisas ajwopo nohumentaningki a'amu kakimo ulimentohofi, Upa'nyo. Jje na'u hnniningkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humantifi kikine'no joho kilalokwofo. ³³ Jisas nupa'nonto ulimento, Nje na'u ningkwahwosa tihwalo. ³⁴ Jisas a'amu nohumentaningkofi fe'nihwononto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja nje ningkwahwosa, olohi humalofo. ³⁵ A'amu Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofoso nje ningkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

4

Hwe fihwo ufongoyo fisosimoka'mentiso so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentaningki

a'amu we'yo uhu'mokumentohofo'maho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moy'a'miso momi'ng sopo loho'mentohofofoho. ² Kako pahnnimo hungkuno pi'ningo engo hofkoe huno ufophotofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ulimento, ³ Sekwo upa'nimno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahon'ingki ufongoyo fehohnjoso hon'gkanopo piwesyahon'ingki yihufo sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofkwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'nimentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'ningo into'nimentisofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantilet*, 100). ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno so'no ulimentisofoho.

(*Matiyu 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰ Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nimentohofe sohwanji Jisasi'nji nohumantifi pahnnimo ulohoni'mentohofofoho. ¹¹ Jisas ulimento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nife. Sekumo yolocho waselimo. ¹² Hohonta Aisaiya ole mtimokumento, Hofko nuhwon'ngkuji neso nuhwon'fitnne'maho. Hofko nupa'nngkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofko hon'gkano wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofkoe wonyo wae mmofonehoho.

Ose mtimokumentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno hwap'ingoso ulimentisofoho.

(*Matiyu 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisosimoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo

huno pipi seyohoho. ¹⁴ Upa'nimno. Hwapingooso olenoho. Hwe ufongoyo'no sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'ningofoho. ¹⁵ Fiso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moyam'i hofiko hungkuno wopingo upa'nivo'ninkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahoninkki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶ Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'ninkohofoho. ¹⁷ I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'enepi nolohofontaninkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwamo tango engo uyahoninkki hofikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'ninkohofoho. ¹⁸ Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantipe yongo'no pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nimentohofoso ¹⁹ i, yo'mayo hwaho loponjo somne'no huno engo syafisyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahoninkki hofiko ho'yango yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'ninkohofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰ Nom'ne a'amuso hofiko ufongoyo hwaho afofo'no pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso iningkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'ninkohofoho. Oso ne into'nyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantlet* 100). Ose ulimentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.

(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkujhwo si oso pomponahoso hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²² Yo'mayo olahonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'ninkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olahonta pahnnimo hungkuno liwo'ninkohesohwangku a'amu neso upo'nantifeho. ²³ Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisayafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye

hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantfeho. ²⁵ Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enohini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no miningkayo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mtonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷ Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'ningo fosyowelikafo imojo hweho. I pisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapiengoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸ Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Simo'mo swo inikwato lohofhwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. ²⁹ I pisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)

³⁰ Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamne hono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnene hono. ³¹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe masitet kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihi'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hulivo'nikingkohofofoho. ³² Syohopo hulahoningkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihi'aifo syuhwosi pompenjiyo hofijo wonyoangkafopo wokehumantfeho.

³³ Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningo engo ulimentisoso hofiko huno syafhupitnne'ento ulimentisofoho. ³⁴ Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yolo ho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahoningki moi'wo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Oso s̄ikuno hiso mofehi'nyo ntoniñgku'nìngkahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulímento, Mijo nongkikhnta'ni woekehwano. ³⁶ Ose ulahonìngki hofiko a'amu pi'nìnggo engo uhu'mokumentohofo somo ulíko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasontifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofofoho. ³⁷ Nowekentaniñgkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo wee'o'mto imentisofoho. ³⁸ Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofo yasyonto saho fosyowentanìngki hofiko Jisasimo ulíkafontifi ulímentohofi, Lonetìhwayo sohwosi tifonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno. ³⁹ Ose ulahonìngkofi Jisas nolíkafonto ifofomo yoka ulímento, Moi'wo hmmo'nyo. Ose ulonto mijomo ulímento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahonìngki ifofo moi'wo imo'nìngkahonìngki mijo apa'no songo songo miyo'nyo nìhu'nahone lifawo'mentisofoho. ⁴⁰ Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwamo ulímento, Sekwo iyoho peho'no senìngkohoho. Sekwo Anìtumo simeho hi'ntnnono muyo'nyo liyalokwofo. ⁴¹ Ose ulahonìngki hofiko iyoho engo unìngkahonìngki hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo tìhwoe huhwolo.

5

Hwe towahuno wonyo'nyo sohumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matìyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo i'mofapmmentohofofoho. ²⁻⁶ Hwe towahuno wonyo'nyo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilofìwo'nìngkahonìngkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolofìwo'nìmentisofoho. Sìkuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofiko'nyopo humemayonto joho mohm'mo lìmojo hweho. Kako sokisìhu'nji kakoe a'apahomo fongkinìwo'nìmojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisasimo uhwonìhwojawento, kako hano komo'no nowento,

Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisas iye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. 7-8 Jisas towahuno wonyo sohumo ulimeto, Kiko towahuno wonyo sohwosi olo hwe lohumo uliko'maho. Ose ulontaningki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ulimeto, Jisas, kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. Anitu nupa'nningkuhwoso'no ngko jomo wakilimonne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. 9 Ose ulahonringki ulimeto, Nje yofe Ami hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sisihwayo apa'no, pi'ningo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono. 10 Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisasimo joho yokumpohn'nyo ulimeto, Kiko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

11 Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontaningkofo somne'no 12 towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. 13 Ose ulahonringkofi Jisas hofikimo timo honihwajimentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnnaafahoningkofi yahu hiso tu tauseniso (2000) hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo mihulofahoningki nthu'nahone poyo pe'nimentohofofoho.

14 Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moya'mi ango sponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaafahoningkofi ho'nimentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'ninkahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. 15 Hofiko Jisasimo nu'mantifi hwe towahuno wonyo humamojo sohumo uhwonimentohofoso kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nimentisofoho. Ose uhwonontifi hwe moya'mi iyoho imentohofofoho.

16 A'amu yo'mayo uhwonimentohofoso hofiko i'mofapmmentohoho somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'nimentiso so'no ulimentohofofoho. 17 Ose ulontifi hofiko Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahninoso wopingo'maho. Mpano.

18 Ose ulahonringkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisasimo jomo yokumpohn'nyo ulimeto, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. 19 Ose ulahonringki Jisas ulimeto, O'o jiye a'amufe angopo nowehoji yo'mayo

wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no filutihwaho. Anitu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso so'no a'amumo uso. ²⁰ Ose ulahonìngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi'nìngo syafisyonifi pisopisaho mjalimmentohofofoho.

*Jailosiye mu'ngi a'mu nom'ne Jisasìye hwapifemo upm'mokumentiso osofa'umo wopìngo umokumentisofoho.
(Matìyu 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkihnta'ni ki'mofiwahonìngkofi osopo a'amu pi'nìngo engo uhu'mokahonìngkofi Jisas mitimomìngopo humamentisofoho. ²² Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisasìmo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³ sìmeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ulímento, Nje mu wape'nìmonte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jié ahoso fikisyusyo. Kako wopìngo imo'nìngkuhwosi kako songo wohumano. ²⁴ Ose ulahonìngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'nìngo engo siko'nji nowentifi hofiko yohoto yohotofo loho'nìmentohofofoho. ²⁵ A'mu fisi mnokino engo'njosì humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontanìngki soswo aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. ²⁶ A'amu uyo hofaho syoho'njosì hofiko kakine'no molasin ko uyahonìngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'nìmojofoho. Oseso wopìngo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. ²⁷⁻²⁸ Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopìngo umo'nìmonnoho. Ose lonto oso a'musi Jisasìye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapifemo aho upm'mokumentisofoho. ²⁹ Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'nìngkahonìngki kakoe a'apaho wopìngo imo'nìmentisofoho. Wopìngo imo'nonto sìmeho wopìngo komo'no umo'nìmentisofoho. ³⁰ Jisas a'amumo wopìngo imokonto huno uyimentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ulímento, Tìhwo nìpm'mokohoho. ³¹ Ose ulahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa ulímentohofi, Hwe moyam'i pi'nìngo ifehu'mokokumaso so'no kiko tìhwo nìpm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno

monayofoho. Tihwolikeno. ³² Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'nihwoningkahonìngki ³³ a'musi a'apaho wopìngo imo'nìngkohoho huno uyahonìngki iyoho unìngkahonìngki yomo yomo yonto Jisasìye sìfìki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasìmo ulìmentisofoho. ³⁴ Jisas kakimo ulìmento, Nje mupe, Kiko ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wopìngo imo'nìngkino. Kiko sìmeho wopìngo'njo uhiji fohumantono. Jiye a'apaho nìhu'nahone wopìngo kumo'nìngkohoho.

³⁵ Ose ulontanìngki hwe fihwo Jailosìye angopo nta'ni noponto Jailosìmo u'mantìfi ulìmentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jiye mu poyo nto pe'nìngkohoho. Oseso kiko olo Lutìhwayo lohumo jiye ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ³⁶ Ose ulohonìngkofi Jisas upa'nonto Jailosìmo ulìmento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jiye sìmeho hi'ntnnono ntape. ³⁷ Ose ulonto Jisas kako hwe moy'a'mi hopi'nonohinomo angomo lìhumajonto Pita'nji Jemìsì'nji konìngkwa'wehwo Joun'nji hofìko'nohini Jisasì'nji nowentìfi ³⁸ hofìko Jailosìye angomo i'mofawentìfi Jisas a'amu pi'nìngo uhwonìmentisoso hofìko humotaho'nji wosofe angiyò husontanìngki ³⁹ kako noswonto ulìmento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho fosyaweho. ⁴⁰ Ose ulahonìngki hofìko kakimne'no sitofo ulontìfi tìkafo ujìmentohofofoho. Oseso Jisas hofìkimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmmentisoso Jisas mu lopiye kanìngkwohwo'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji ango mu sopi fosyowentanjo somo humentohofofoho. ⁴¹ Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ulìmento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filìkaho. ⁴² Ose ulahonìngki mu lopi nolìkafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni hufa'u uyakolo'niyoho. A'amuso homo somo uhwonontìfi yomo engo imentohofofoho. ⁴³ Jisas kanìngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulìmento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nomìhwoloh. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

6

A'amu Nasaletì'njosò Jisas ne'no nakwolaho lìmentohofofoho.

(*Matìyu 13:53-58; Luk 4:16-30*)

¹ Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentìfi Jisasìye ango Nasalet u'mofamentohofofoho.

² Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sīkuno somo Jisas tajo angomo lutīhwahonīngki a'amuso pi'nīngko nohumantīfi upa'nontīfi Jisasīye huno engo so'no yomo yontīfi ulīmentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno ntī'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'nīngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yīwo'nīngkiso hweho. ³ Olo hwe lohwo kako ango molīmojo lohwolaho. Maliyafe hwomufoho. Jemīs, Jousep, Jutas, Saimoun hofīkoe hofila'wehweho. Homnampija olo ango lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontīfi hofīko sīmano hintotohino umnīngkahonīngki nakwolaho līmentohofofoho. ⁴ Jisas ulīmento, A'amumo hwe fīhumo Anītu hungkuno uyahonīngki līmojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'nīngkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitifo kakoe kanīngkwohwo'ya'u hamnīngkwohwosa hofīko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ulīmentisofoho. ⁵ A'amu hiso hofīko Anītu Jisasīmo oso syoho hiso'no uhwosopo'mentiso so'no sīmeho hi'ntnnono muyo'njo imentohoho so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafoso pi'nīngko mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohino kaka aho kisasyonto wopīngko umokumentisofoho. ⁶ Hofīko Jisasīmo sīmeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anītuye hungkuno lutīhwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sīfe mta'ni hufa'uyo sohwamo syoho umentisofoho.

(Matīyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sīfe mta'ni hufa'uyo sohwamne'no joho ulahonīngki hofīko nuhu'mokahonīngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyīmentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yaofo'ne umentisofoho. Umentisoso hwe sohwamo hufa'u hufa'u līhwatīmentisofoho. ⁸ Jisas hofīkimo ulīmento sekwo ho'yango ane fīwanīmno. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹ Manji'mofo hufa'u nomafīkutoho. O'o, manji'mofo anga'nohino'nji sekwoe sīfīkwongofosyo'nji manji'mo'nīngkuji fīwanīmno. ¹⁰ Sekwo ango fipo i'mofahokuji ango anga'nohino somo saho fosyawopijo. Oseso sekwo oso ango somo nulīko'mafīkuji nom'ne angopono fīwanīmno. ¹¹ Nom'ne angopo sekwo'ne ango mosejape'manji i sekwo oso ango hopo sopo nulīko'mafīkuji hopo sopo hwaho semongki'nososo

hofiko nosehontohumentanìngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwonìngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyaf'hupife. U, nakwo wonyo yìhwono. Ose syafìsyìkuji iyoho unono. 12 Ose ulahoniìngki inomokomoyo sohwa nowentifi a'amu somo hungkuno ole ulìmentohofi, Sekwo sìmeho fiwolo'mokumno. 13 Ose ulontifi towahuno wonyoso wae yaofontifi a'amu mnokino'njo somo hofiko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wopìngo umokumentohofofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nìmentisofoho.

(*Matìyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8*)

14 Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'nìngko engo lìmotofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nìmentisofoho. Fiso a'amu Jisasìne'no ole ulìmentohofi, Olo hwe lohwo Jounìyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lìka'maso hwolìkeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso kako iwo'nìngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. 15 A'amu nom'neso Jisasìne'no ole ulìmentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nìmentiso hwaho. Nom'ne a'amuso ole ulìmentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anìtu hungkuno uyahoniìngki lìmojo pa'nìngko hwaho. Ose lìmentohofofoho. 16 Oseso Helout nupa'nonto ulìmento, Olo Jounìyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hwaho. Ngko a'amu kakoe tì'wango fiwofitofosyamno ulìmentoheso nto yìwafito'mentohofo sohwo apa'no lìka'maso hwolìkeno. Ose ulìmentisofoho.

17 Hwapìngoso hohonta Helout kako Jounìmo impo'angomo mìhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounìmo impo'angomo peho'ne mìhumatì'mentisoto. Hwapìngoso kola'wehwoe Filipìye ape Heloutiyasìmnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. 18 Hohonta Joun Heloutìmo ulìmento, Kìko hnnìkwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'o oso honìngkano pisakino'njofoho. Ose ulìmentisofoho.

19 Impe intofahonìngkofi Heloutiyas sìmano lìkumpo lohofonto Jounìmo poyo umokumonto ko imentisoso

20 Helout Jounìye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe honìngkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hwaho. Oso'no Helout huno uyahinìngki, Heloutiyas Jounìmo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounìmo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jounìye hungkuno upa'nìwo'nìngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'nìngko engo syafìsyonto nom'ne hungkuno

upa'nimo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

²¹ Oseso hwangku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyon'ne'ento honingkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiysohwa wopayo iloho yahoningkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofoho.

²² Heloutiyasye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umo'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helouti'ngi nuhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ²³ Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'ningo engo hi'no hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

²⁴ Ose ulahoningki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahoningki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokino'no nimo'nikingkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵ Ose ulahoningki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokinoso noswonyopo ywojosyalokumpehoji olopo ntape. ²⁶ Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango mìkunimposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'nikingkohoho so'no kako a'mu simo eno ulimentisofoho.

²⁷ Oseso Helout komo'no hwe Jounye mnokino'no uhwojahoningki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jounye ti'wango iwofitofonto ²⁸ Jounye mnokinoso noswanyopo iwojwosyalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ²⁹ Jounye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.

(Matayu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

³⁰ Jisasaye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohofeo so'no hungkuno a'amumo lutihwamentohofeo so'no Jisasimo ulimentohofoho. ³¹ Osopo a'amu pi'ningo engo nowentifi nopontifi nohnaweh yahoningkofi oso'no Jisasaye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no

Jisas ul̄imento, Nakwo a'amu ane sopono nowekehwasí osopo sekwo usijo'no fosyohumamno. ³² Ose ulahon̄ingki hof̄iko'nohini yofayokinopo a'amu ane sopono wowanont̄ifi imentohofo sopone'no. ³³ A'amu pi'n̄ingoso uhwonont̄ifi hof̄ikimo yofe uhwofont̄ifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no hon̄ingkanopo nowent̄ifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwamo uyakolofont̄ifi a'amu ane sopo s̄imo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴ Jisas mit̄mom̄ingopo i'mofaponto uhwon̄imentisoso hwe moya'mi pi'n̄ingo engo somo uhwononto hof̄iko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso so'no hungkuno pi'n̄ingo engo lut̄hwamentisofoho.

³⁵ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisas̄ye inomokomoyo sohwa nopont̄ifi ul̄mentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶ K̄ko oso hwe moya'mi somo ango somne'no l̄ihwajohojo'no hof̄iko nukuji wosopayo mpe uȳife. ³⁷ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uȳmno. Ose ulahon̄ingki ul̄mentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho s̄ikuno *tu hant̄ilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, Wopayo alalelo weho. T̄imo uhwonamno. Ose ulahon̄ingki hof̄iko nowent̄ifi uhwonowent̄ifi ul̄mentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'nō hopi'nonohinofoho. Inan̄iku hufa'u weho.

³⁹ Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄imento, Sekwo a'amu somo ul̄imno, Hoja lopo fosyohumamno. ⁴⁰ Ose ulohon̄ingki hof̄iko nohumant̄ifi fipo a'amu *wan hant̄ilet* (100), nom'nepo a'amu *ff̄iti* (50), ose'no ose'no l̄ihumaj̄i'mentohofofoho. ⁴¹ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan̄iku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo t̄imo uhwontohumanto An̄tumo isamoyoka ul̄mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inan̄iku'nji kut̄kujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyō'ne hu'mmentisofoho. ⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont̄ifi s̄imeho uhnn̄imentisofoho. ⁴³ S̄imeho uhnn̄ingkahon̄ingki hof̄iko wosopayo n̄ilifonao'mentohofoso nuhu'mokont̄ifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumamentohofofoho. ⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisas̄ye aho mta'ni n̄imentohofoso hwe we'e humamentohofo'maho. Hwe'nohini oso wosopayo n̄imentohofo sohwa *faiftausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.

(*Mat̄iyu 14:22-33; Joun 6:16-21*)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomaf̄kuji oso hwaho nongkihnta'ni Mpet̄saita'nō s̄mo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hof̄koe angō pone lihwat̄mentisofoho. ⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo ul̄ko'manto kako hwof̄ki'nyo we'e sopo Anitumō jomo ul̄mo lonto s̄imentisofoho. ⁴⁷ S̄ikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentan̄ngkofi Jisas kako'nohini mit̄mom̄ngopo humamentisofoho. ⁴⁸ Jisas uhwon̄mentisoso yofayokino hono honi wahon̄ngki hof̄ko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwap̄ngoso ole, ifofo engo pahoningki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkon̄monto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. Ngko hof̄kimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹ Jisas mijopo hano sontan̄ngki inomokomoyo sohwa hof̄ko nuhwonont̄fi yomo yomo yont̄fi huno ole syaf̄ihu'mentohofifi, Mewosofoho. Ose syaf̄syont̄fi youwo limentohofofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisas̄mo uhwonont̄fi iyoho engo un̄mentisofoho. Oseso Jisas hof̄kimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hm̄mo'n̄mno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahon̄ngki ifofo moi'wo imo'n̄mentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yont̄fi s̄imeho ul̄kofahoningki huno pi'n̄ingo syaf̄ihu'mentohofofoho. ⁵² Jisas̄ye yokumpohn'nyo hwap̄ngoso so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'n̄ingo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyaf̄isiyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho.*

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wop̄ingo umokumentisofoho.

(*Mat̄iyu 14:34-36; Joun 6:22-25*)

⁵³ Hof̄ko mijopo nowakent̄fi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyahasyont̄fi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴ Hof̄ko yofayokino ho'nosyahoningkofi hwe moyā'mi hopo soponta'angoso hof̄ko yofe komo'no uhwofont̄fi limentohofifi, Jisas̄yoho. ⁵⁵ Hof̄ko yofe uhwofont̄fi hopo

* ^{6:52:} Jisas kako hwe moyā'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo it̄hwamentisofoho. Oso hof̄koe yomo engo yont̄fi uhwon̄mentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ul̄mentisofoho.

sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahoningkofi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisas iyepono itokwapmmentohofofoho. ⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahonungki a'mokus o a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe yìwo'nìngkohoho sopo itofasyontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jìje manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nìmentisofoho.

7

Anituye honingkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Matìyu 15:1-9)

¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye honingkano hungkunoso lutihwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjopo uhu'mokontifi ² Jisas iye inomokomo moyo sohwamo uhwonimentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'nìngkohohofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. ³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso si'mo'mo aho mijo yotiku'nontifi niwo'nìngkohofihwafoho. Hohonta homníngkwahwosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou si'meho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafihu'mentohofofoho. ⁴ A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe yìwo'nìngkohoho sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofiko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'nìngo weho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajijiwo'nìngkohofoso kihone'maho. O'o hofikoe yahinofoho. ⁵ Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohonimentohofi, Jìje inomokomo moyo sohwa neyakwosafe yahinomo minìngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'nìngkohohofoho. ⁶ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulimento, Hohonta Aisaiya hwe Anitù hungkuno ulahonìngki a'amumo lutihwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehopi mti'mokumento, Olo a'amu loso hofiko mango mta'nohini ho'nonimawo'nìngkohohofoho.

I, hofiko ngkimo si'meho montapefoho.

⁷ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitù mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lutihwawo'nìngkohohofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo
ntiwo'nìngkohofofoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumtisofoho. ⁸ Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnöhini inìngkawowo'nìngkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafisyiwo'nìngkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose liwo'nìngkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nìngkohofoso seyakwosafe yahino somo yiwo'nìngkohofihwasoho. ¹⁰ Mouses hohonta ole límento, Kiko jiye mpohwo na'umo tifi finìngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kanìngkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. ¹¹ I, sekwo ole liwo'nìngkohofo, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kanìngkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmonji ko yoheso ngko ole nto límalefaho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. ¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kanìngkwohwo kona'wohimo mufo'maso'njo yiwo'nìngkiso hwelho. Oso'no sekwo Falisi sohwasi wopìngofoho lontifi liwo'nìngkohofofoho. ¹³ Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nìngkohofofo. Seyakwosafe hunomnöhini inìngkawo'nìngkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'nìngo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'nìngkisofoho.

(Matìyu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moyamimo ngkiyepono wapiñfento joho ulímentisofoho. Nopahonìngkofi ulímento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'nìngkuji huno fisyafihupmno.

¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amufe honìngkano wonyo umo'nìmonte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njosoo honìngkano wonyo umo'nìmontonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohwamo ulíko'manto ango nom'nemo swahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa ulímentohofi, Oso pahnnimo hungkuno lohinoso ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahonìngkofi Jisas ulímento, Sekwo huhwasi ngkine'no huno maseyoholiyohoho. Upa'nìmno. Yo'mayo toho nyo'neso honìngkano wonyo imokiyo'maho. ¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'no nìkwato nìhu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jiye hunomne'maho. Ose ulímentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ulímento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo

sopo oso hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyofoho.
²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sakinjomo wonyo ulohofo, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo honingkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofo hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe honingkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono ne-hopi umentisofoho.

(Mat 15:21-28)

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya monfone sopo nowento osopo a'amu fihwae angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofo ose kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵ A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosи Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisas'ye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumamentisofoho. ²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisas'mo jomo ulimento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyo.

²⁷ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantontaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomisо wopayo uyantifeho. ²⁸ I ose ulahon'ngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isael'i'maho. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Osese mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijoso siwojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas yomo yonto ulimento, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jiye angopo nowehoji jiye mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto uliko'maso uhwonimmonnoho. ³⁰ Ose ulahon'ngki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso kakoe mu saho fosyowentan'ngki uhwonimentisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo fosyowentan'ngki uhwonimentisofoho.

A'amu haloho pikunnyo melanyo tango'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.

³¹ Jisas ango Taiya sopo nta'ni nuliko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto ango pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. ³² Osopo a'amu nom'neso Jisasimo a'amu haloho pi'ku'nnyo melanyo tango'njo sohumo ipemotapontifi jomo ulimentohofi, Ji'e aho olo hwe lohumo fikisasyo. ³³ Ose ulahonìngkofi oso hwe huhwo sohumo Jisas utimanto Jisas'ni we'enepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴ Jisas kako ahwomomo uhwononto si'mano esyaofonto ulimento, *Efata*. Hwapìngoso ole, Haloho wokuhwosampeno. ³⁵ Ose ulahonìngki hwe sohwoe haloho komo'no hwosampo lohofahoni'ngki kakoe melanyo wopìngo imo'nìngkahonìngki hungkuno ito'no lìmentisofoho. ³⁶ Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulimento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahonìngki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uliwo'nìmentohofofoho. ³⁷ Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalimìwentifi hofiko ulimentohofi, Yo'mayo Jisas yiwo'nìngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho pi'ku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose lìmentohofofoho.

8

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wopayo umen-tisofoho.

(*Matìyu 15:32-35*)

¹ Nom'ne sìkuno somo a'amu pi'nìngo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofofoho. Hofiko nohumantifi hwe moyam'i wosopayo moi'wo imo'nìngkahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto, ulimento, ² Ngko olo hwe moyam'i lomne'no hitoho ntokwoho. Sìkuno hufa'u sìhune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. ³ Mijoho'nohino hofikoe ango pone'no lihwatìmeso hofiko honìngkanopo ti'mo sìkuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmimalofofoho. ⁴ Ose ulahonìngki kakoe inonokomayo sohwa ulimentohofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moyam'i somne'no ntì'mta'ni ti'pemanehwono. Awonoho. ⁵ Ose ulahonìngkofi Jisas ulohonìmento, Sekwo wopayo alale weho. Ose

ulahonìngki ulìmentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas hwe moy'a'mi somo ulìmento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnnta'ni hufa'uyoso nomanto Anìtumo isamoyoka ulonto wopayoso kutìkujo lohofonto, kakoe inomokomoyo sohwamo uyahonìngki hofìko a'amumo hu'muyìmentohofofoho.

⁷ Inanìku we'e tìpema'mentohofoso Jisas nomanto Anìtumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo ulìmento, Olo'nji a'amumo fohu'muyìmno. ⁸ Hofìko wopayo nonontìfi sìmeho uhnnìngkahonìngki wopayo nìlìfeeo'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentofofo. ⁹ A'amu hiso we'e humamentofofo'maho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentofofo. ¹⁰ Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofìkoe angopo ne'no lìhwatìmentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasontìfi hwaho Ntalìmanuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisasìmo yamofo ulohofantìfi imento-hofofoho.

(Matìyu 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Osopo a'amu Falisi sohwa Jisasìmo u'mantìfi kakimo yamofo ulohofone'entìfi yoka hn-noma'mentohofofoho. Kìko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso fonetìhwaho. Ose uhwonìngkuhwasi Anìtu kìko'nji humaho wolano. Ose lontìfi huno syafìhu'mentohofi, Olo hwe lohwo Anìtuye Hwe Ne hwolìkeno. ¹² Ose ulahonìngkofi Jisas sìmeho tango uyahonìngki sìmano esyamo lohofonto, ulìmento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso peho'no uhwonantìfe'ne lohofo. Hungkuno nehopi waselìmo. A'amu olo hwaho lopo olohonta humalofoso hofìko oso yo'mayo hiso muhwoniñtunnehofo. Nìhu'no awonoho. ¹³ Ose ulonto oso a'amu somo ulìko'manto Jisasì'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofìko yofayokinopo apa'no kotasontìfi asomo wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Heloutì'nji hofìkoe woso-payo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(Matìyu 16:5-12)

¹⁴ Nowakentìfi inomokomoyo sohwa wopayo'no inìngo mofontìfi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho. ¹⁵ Nowekontanìngkofi Jisas sìmano

pento pahnn̄immo hungkuno ul̄imento, Upa'n̄imo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helout̄i'ngki hof̄koe yahino somne'no i'waho fiȳimno. ¹⁶ Inomokomoyo sohwa nupa'nont̄fi hnn̄imentohofi, Nakwo wopayo in̄ingo mof̄hwone so'no hungkuno nalohoho. ¹⁷ Ose hnn̄ingkahoni'ngkofi olo hiloso Jisas huno uyahoni'ngki hof̄kimo ulohoni'mento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnmalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyaf̄siyo'njo liyohofo. ¹⁸ Sekwo t̄mo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyofo. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyofo. Sekwo in̄ingo loseyalofoho. ¹⁹ Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kut̄kujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwamo umaleso oso wopayo n̄ilifeeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ul̄imentohofi, Aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyoho. ²⁰ Ose ulahoni'ngkofi Jisas ul̄imento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kut̄kujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwamo umaleso oso wosopayo n̄ilifeeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ul̄imentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. ²¹ Ose ulahoni'ngkofi Jisas ul̄imento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'n̄ingo peho'no syof̄syalokwofo. Ose ul̄mentisofoho.

Hwe Mpet̄saitanta'ango sohwoe t̄momo Jisas wop̄ingo umokumentisofoho.

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Mpet̄saita i'mofopahoni'ngkofi a'amuso hwe t̄imp'i'nyo sohumo ipemotapont̄fi Jisasimo jomo ul̄imentohofi, Olo hwe lohumo kiko aho t̄mopo fikisyusyo. ²³ Oseso Jisas kako hwe t̄ipi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafopo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto kakoe t̄momo memijo uyat̄i'mofonto aho kisusyonto ul̄imento, Kiko yo'mayoso nto l̄hwoni'ngkino muhwoni'ngkoho liyohino. ²⁴ Ose ulahoni'ngki hwe sohwo fe'n̄i'hwononto ul̄imento, Ngko a'amumo uhwoni'ngkohono. Hof̄ko iyo hopa pohotowalokwofo. ²⁵ Ose ulahoni'ngki Jisas hwe huhwo sohwoe t̄momo aho apa'no kisusyahoni'ngki kako t̄mo yokumpohn'nyo uhwononto t̄mo wop̄ingo imo'n̄imentisoso, yo'mayo ito'no uhwon̄imentisofoho. ²⁶ Ito'no uhwoni'ngkahoni'ngki Jisas ul̄imento, Jiye angopono f̄wano. Olo angkuhwafopo lopono asomo nopohotoho. Ose ul̄mentisofoho.

Pita Jisasimo ulimento, Kiko Kilais kiyoho.
(Matayu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolimwalokwofo. ²⁸ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwolkeno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakuliken. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwolkeno. Kikine'no ose mjokilimwalokwofo. ²⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwasi ngkine'no pehofo ntwo'nengkohofihwasilo. Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko Kilais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasinimo nefo'mayo'ne kuhwotimento hwohoso. ³⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hiso ntoihiioso a'amumo nulohotoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo kako poyo imo'none so'no ulimentisofoh.

(Matayu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji Jutafe honingkano hungkuno lutihwawo'nengkohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikenjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. Nofonjanisyikuji sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³² Ose ulonto olo hungkuno yolo neso ulimentisofoh. Seten kako Pitamo huno ufohofahoningki Pita kako Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopingo'maho. Oso hunoso nosyafisyohtoho. ³³ Ose ulahoningki Jisas ikinjam lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwamo uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jiye hungkunoso ngkilaho. Anitye'maho. O'o, Setenye hungkunofoh. Kiko Seten sohwosi i'waho ntoihofo. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

³⁴ Ose ulonto kako nom'ne hwe moyam so'nji inomokomoyo sohwanjimo joho ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe semo'nwo'nengkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nnengkapmno. ³⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo

ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahonìngkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ³⁶ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷ I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. ³⁸ A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu honìngkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanìmofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjìmo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopingo'nohino sohwafe yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanìmofoso sohune'no ngko hohujo ukinjìmo'monnoho.

9

¹ Jisas kako oso a'amu somo ulìmento, Ngko hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontanìngkuji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wopingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulìmentisofoho.

*Jisasìye a'apaho nom'ne kengo imo'nìmentisofoho.
(Matìyu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Sìkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'ni anga'no memjaofahonìngki Jisas kako Pita'nji Jemìsì'nji Jounja oso hwamo nutìmanto hofìko hwofìki'nyo sawemo engo sopono nokotasontìfi hofìko'nohini nohumentanìngkofi Jisasìye a'apaho nom'ne kengo imo'nìngkahonìngki hofìko uhwonìmentohofofoho.

³ Jisasìye manji'mofo nìhu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'nìmentisofoho. Oso manji'mofo halojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnnehofo.

⁴ Inomokomoyo sohwa uhwonìmentohofoso Ilaija'nji Mousesì'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasìmo u'manji hungkuno hnnìmentohofofoho. ⁵ Pita kako huno pi'nìngo syofisikaofonto Jisasìmo ulìmento, Nakwoe Lonetìhwayohwosi, nakwo olopo humentani sehonìngkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sìhune womolantane'no yìhwono. Anga'no kìko'nefoho. Anga'no Mousesìmnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶ Pita kako oso hiso'no

huno ito'no muyahonìngki ose ulìmentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e unìmentiso'maho. ⁷ Osohonta himo hofìkimo ifeehu'mokosyahonìngki mampaho himo mta'ango ole ho'nìmento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko sìmeho uyìwo'nìngkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nìmno. ⁸ Ose upa'nontìfi fe'nìhwonìmentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwonìmentohofofoho. Jìsasì't'nohini humentanìngki uhwonìmentohofofoho.

⁹ Jìsasì't'ni inomokomoyo sohwanji hwofìki'nyo hopo sopo nokotapontìfi Jìsas ulìmento, Olo sekwo uhwonìngkohofo loso'no olohorta a'amumo nulìkutoho. I, hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'nì'me'no Anìtu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwonìngkohofo loso'no ulìfijo. ¹⁰ Ose ulahonìngki hofìko a'amu nom'ne somo ulìmentohofo'maho. I, oso'no ole hnnìmentohofi, Kako poyo pe'nìngkuhwosi apa'no songo lìkafo'ne hungkuno hwapìngoso pipilo. ¹¹ A'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa ole lìwo'nìngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tìfi sohonta Kìlais hwe Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³ Ose ulahonìngkofi Jìsas ulìmento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako sìmo'mo nopìhwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mti'mokumentohofoso ole, Hwe Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo tìpemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohumo nakwolaho ulìfitnnefoho. Oso'no sekwo huno fìsyafìhupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahonìngki a'amu hofìkoe huno hwahoponjo tìpemantìfi hwe huhwo sohumo wonyo umokumentohofofoho. A'amu Anìtuye hungkuno mti'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mti'mokumentohofoso olohorta ne imo'nìmentisofoho.

Jìsas hwomu towahuno wonyo'njo sohumo wopìngo umokumentisofoho.

(Matìyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Hofìko nom'ne inomokomoyo sohwamo u'mantìfi uhwonìmentohofoso a'amu pi'nìngo engo nohumentanìngkofi a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnnìmentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'nìngo engoso Jìsas nopontanìngki uhwonontìfi yomo yontìfi hano komo'no wentìfi Jìsasìmo u'mantìfi, Nakwoe hwe engo hwosoho ulìmentohofofoho. ¹⁶ Jìsas inomokomoyo sohwamo ulìmento, Sekwo yoka peho'no

hnnalokwofo. ¹⁷ Ose ulahonìngki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulìmento, Nje Lontìhwayo sohwosi, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. ¹⁸ Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'nìngkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahonìngki hwomu sohwo makutotafo sapìwo'nìngkisofoho. Saponto mango kilompusyìwo'nìngkisofoho. Kako a'apaho melohofafìwo'nìngkiso hweho. Oseso ngko ji'je inomokomoyo sohwamo ulohonìngko, Towahuno wonyo lohumo wae feeopmno. I hofiko hopo'maho.

¹⁹ Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwamo ulìmento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono moyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso sìkuno alale womemjanìmo'montolìkeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sìkunoso alale womemjanìmo'montolìkeno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utìmotapmno. ²⁰ Ose ulahonìngki hofiko hwomu ipemotopahonìngkofi towahuno wonyo sohwo Jisasìmo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahonìngki hwomu hwahopo piwasyonto, yi'wolo'mo yi'wolo'mìngo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmmentisofoho. ²¹ Jisas kanìngkwohumo ulohonìmento, Sìkuno alale yi'wo'nìngkisoto. Ose ulahonìngki ulìmento hwomu we'e sohwo imentisofoho.

²² Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'nìngkisofoho. Kìko hopo'manji kìko nakumo hitoho kilofìhwoso'no, Fonefo'maho. ²³ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Ou, nehopi, ji'je sìmeho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kìko woma'monnoho. ²⁴ Ose ulahonìngki kanìngkwohwo komo'no ulìmento, Sìmeho hi'ntnnonohinoso kijopalokweno. Oseso nje sìmeho hi'ntnnonohinoso we'efoho. Ni'fo'maho.

²⁵ Ose ulahonìngki Jisas a'amu pi'nìngo engo uhu'mokontanìngkofi uhwononto, towahuno wonyo sohumo yoka ulonto ulìmento, Towahuno wonyo sohwosi hwomu lohumo mampi'nyo imokuwo'nìngkino hwosoho. Olo hwomu lohumo ni'hu'nahone ulìko'maho. Apa'no nopaswohotoho. ²⁶ Ose ulahonìngki towahuno huhwo sohwo joho mohm'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto ni'hu'nahone ulìko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'nìngkahonìngki a'amu fisо ulìmentohofi, Poyo pe'nìngkohoho. ²⁷ Oseso Jisas hwomu sohwoe aho nomanto

ulīkofahonīngki hwomu sohwo līka'mentisofoho.

²⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontīfi hofīko'nohini nohumantīfi Jisasīmo ulīmentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo. ²⁹ Ose ulāhonīngkofi Jisas ulīmento, Sekwo Anītumo jomo ulīfijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnnehofo. Nom'ne honīngkano awonoho.

Jisas kako poyo pe'nīngkuhwosi apa'no likafone so'no ulīmentisofoho.

(Matīyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Oso ango hopo sopo ulīko'mantīfi hofīko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amu yofe manīhwo so'njo uyīfe lonto imentisofoho. ³¹ Hwapīngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwamo lutīhwamne'ento imentisofoho. Kako ulīmento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nīmo nje mango sohwafe aho somo ho'nonīsyahonīngkuji hofīko wofonjonīsyantīfeho. Poyo imo'nīmo sīkuno hufa'u sīhune memjanīfīhwoso'no Anītu apa'no ntokafonefoho. ³² Ose lutīhwahonīngki inomokomoyo sohwa hofīko huno ito'no syafīhu'mentohofo'maho. I oso'no Jisasīmo ulohonyo so'no hofīko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo tīhwolo.

(Matīyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Hofīko pone Koponeyam i'mofapontīfi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonīmento, Sekwo honīngkanopo pehofo hnnīngkohofo. ³⁴ Inomokomoyo sohwa hofīko wonīmango unīngkahonīngki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwapīngoso honīngkanopo ole hnnīmentohofi, Nakwo sohwona'ni nakwoe hwe yofe'njo sīmo'mjo tīhwolo. Ose hnnīmentohofofoho. ³⁵ Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwamo joho lutīmanto ulīmento, Sekwo hinjo hwasoho oyoni'mno. Upa'nīmo. Hwe fihwo kako Anītuye tīmopo hwe engo umo'nīmo loso sohwo kako a'amufe tīmopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyō hweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶ Ose ulonto, mehomī fihwo utīmanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwamo ulīmento, ³⁷ A'amu fihwo kako olo mehomī lopa'nyo sohumo nje yofe ho'nonīmayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nīfo'mantofoho. A'amu fihwo ngkimo nīfo'mayo oso pa'nīngoso nje mpohwo ngkimo nīhwatīmentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefo'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.

(Luk 9:49-50)

³⁸ Ose ulahonìngki Joun ulímento, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, nakwo uhwonìmalohwoneso hwe fihwo kako jiye yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontanìngki uhwonìmalohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo tìfi mokinìngkowaloku yìhwone so'no nakwo kakimo ulímalohwono, Kìko Jisasìye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulímento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honìngkanomo nopìjumofìkutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. ⁴⁰ A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹ Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafìhu'montono, Anìtuye a'amu hwafoho. Ose syafìsyìhwosi mijo nyo'ne sejapososo, oso hwe sohumo Anìtu wopìingo uloho'mtonoho.

Yo'mayo wonyoso a'amufe sìmeho hi'ntnnnonohinomo wonyo imokiyofoho.

(Matìyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Olo mehomì sìmeho hi'ntnnnono ntapiwo'nyo sohumo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasìmo hohujo fìkinjafo. Honìngkano wonyo lomo tìfi finìngkayo. Ose uloso sohwo mehomì huhwo sohwo honìngkano wonyomo inìngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohumo Anìtu tohino mìkunìmposo uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohumo sojo mìkunìmposo engo so'nji kakoe tì'wangomo impe ifakojujìkuji mijomo ho'naofontìfijontentesi wopìingo'nesohilo. ⁴³ Jisas ose ulonto pahnnìmo hungkuno ulímento, Oso'no jiye aho honìngkano wonyo imofonoho lohoji ahoso hwempeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji honìngkano wopìngomo inìngkahuju Anìtuye angopo sohoji wopìingo wohumamonnoho. Ou kìko aho hufa'u'njo honìngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴ [Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Tohino hiso masìmpe'nyofoho.] ⁴⁵ Jiye sìfe honìngkano wonyo imofonoho lohoji sìfeso hwempeemo lohofohoji sìfe anga'nohino'nji honìngkano wopìngomo inìngkahuju Anìtuye angopo sohoji wopìingo wohumamonnoho. Ou kìko sìfe hufa'u'njo honìngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶ [Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no

wo'nnycoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁷ Jiye
 ti'mo honingkano wonyo imofonoho lohoji ti'hwotofamo
 lohofohoji ti'mo anga'nohino'njo honingkano wopingomo
 iningkahiji Anituye angopo sisoso wopingofoho. Ou
 kiko ti'mo hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho
 ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Oso wonyofoho.
⁴⁸ Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino
 ne'no wo'nnycoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.
⁴⁹ A'amu wopayopo sa mofikuji nifijoso me-eso wopingo
 uyimtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango
 ne'mahwoso'no yamofo nalohofonefoho. Yamofo hiso
 wopingo namokonefoho. ⁵⁰ Nakwo wosopayo sa'nji
 niwo'nningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo
 mijo'nohino imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo
 nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso
 pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wopingo pa'nyo
 hmmo'nimno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo
 fohumantokuno.

10

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Matiyu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolo-fonto Mijo Joutan sohumo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'ningo engo apa'no u'mahoningkofi kako hungkuno lutihwamojo pa'nyo lutihwamentisofoho.

² A'amu Falisi fihwa hofiko Jisasimo nu'mantifi kakimo yamofo ulohofono lontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nali'motofo. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wopingotaho. ³ Ose ulohoningkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ulimojoto. ⁴ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamt'i'mokono. Oseso kako kakoe apemo nihu'nhone woho'nasyono. ⁵ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mt'i'mokumentisofoho. ⁶ I oso'no simo'mo ne'mo Anitu yo'mayo hopi'nono mt'i'mokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mt'i'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mt'i'mokumentisofoho. ⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kaningkwohwo kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso

anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹ Oso'no Anitu osiya'umo nto mokotjwohumasofoho. U, oloso nomtihuposo'eno.

¹⁰ Oso hungkunoso ulahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko Jisasimo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohonìmentohofoho. ¹¹ Jisas ulìmento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo honìngkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape simo'mjo simo honìngkano wonyo imokiyofoho. ¹² Oseso ape kakoe hwehumo nuliko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako honìngkano wonyo imokonefoho. Ose ulìmentisofoho.

Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matìyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ A'amu pi'nìngoso hofikoe mehomii Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motopahonìngkofi Jisasìye inomokomoyo sohwa hofikimo yoka ulìmentohofoho. ¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe simeho tohino umnìngkahonìngki ulìmento, Sekwo mehomii somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. A'amu olo mehomii lohwa pa'nyo imo'nìfijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. A'amu olo mehomii lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nìhu'no awonoho. ¹⁶ Ose ulonto kako mehomii somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ulìmentisofoho. Mehomii ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulìmentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwoe hungkunofoho.

(Matìyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas honìngkanomo nowentanìngki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho. Kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulìmento, Kiko Anituye yahino wopìngo netìhwawo'nìngkohino hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipema'mnephono. ¹⁸ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kiko wopìngo hwosoho eso peho'ne ntokhino Anitu kako'nohino wopìngo hweho. ¹⁹ Kiko honìngkano hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofonjasiyoen. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jiye mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tìfi finìngkayo.

²⁰ Ose ulahon^{ingki} hwe huhwo sohwo Jisas^{imo} ul^{imento}, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upaⁿi^mopmmote sohwo^{'ni} olohorta ne^{'no} ose^{'no}ohini in^{ing}kowalokweno. ²¹ Ose ulahon^{ingki} Jisas kakoe sⁱmo[']mangopo tⁱmo uh-wononto sⁱmeho uyonto ul^{imento}, Nom^{'ne} syoho anga^{'no} fiyo. Ji^{je} ho^{'y}ango yo^{'m}ayo hopi[']nonohinosa a^{'am}u mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho matnne[']eno oso hiso nom-ahoji a^{'am}u yo^{'m}ayoso umofonyo iwo^{'n}ingkohofo somo uyo. ²² Ose ulahon^{ingki} kako sⁱmano pento sⁱmeho tango uyahon^{ingki} kakoe angopono umentisofoho. Hwap^{ingo}so kakoe ho^{'y}ango yo^{'m}ayoso pi^{'n}ingo^{'n}jo hweho. A^{'am}u somo muyⁱmnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas tⁱmo fe^{'n}ihwononto inomokomoyo sohwamo ul^{imento}, Hwe kako ho^{'y}ango engo^{'n}jo yokumpohn^{'ny}o mokosyohumaso sohwo kako Anⁱtuye yokumpohn^{'ny}o mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho^{'y}angoso hofⁱkoe hunomo wonyo umokuwo^{'n}ingkisofoho. ²⁴ Ose ulahon^{ingki} inomokomoyo sohwa hofⁱko yomo imentohofoho. Jisas apa^{'no} ul^{imento}, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho^{'y}ango hwaho loponjo^{'no} ne^{'no}ohini syafⁱsyⁱwo^{'n}ingkiso sohwo kako Anⁱtuye yokumpohn^{'ny}o mokosyohumayo sopo pipi swoneto. ²⁵ Yahu fi^hwo kako yongo imo pa^{'ny}o so[']mo wahumo li^hwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa^{'ny}o hwe ho^{'y}ango hamniyoho yo^{'m}ayoso aho yokumpohn^{'ny}o kemokosyohumunyo sohwo Anⁱtumo enjwa[']mo wohumamo li^hwosi yososo hopo[']maho. O'o, kako yahu yongo imo pa^{'ny}o so[']mo wahumo li^hwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho^{'y}ango engo^{'n}jo sohwo ose yonefoho. ²⁶ Ose ulahon^{ingki} inomokomoyo sohwa hofⁱko yomo engo mⁱkunⁱmposo yontⁱfi ul^{imentohof}i, Ose[']manji a^{'am}u Anⁱtu^{'n}jⁱ ango wopingo sopo songo ne^{'no} humayo[']neso tⁱhwo woma[']montolo. ²⁷ Ose ulahon^{ingkofi} Jisas hofⁱkimo uhwononto ul^{imento}, A^{'am}u Anⁱtuye yokumpohn^{'ny}o mokosyohumayo sopo a^{'am}ufe yokumpohn^{'ny}o^{'n}jⁱ wahumo loso sohwo kako hopo[']maho. I oso^{'no} Anⁱtu yo[']mayo hopi[']nono hwap^{ingo}so sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisas^{imo} ul^{imento}, Ihwoni nakwo yo[']mayo hopi[']nono ho[']nasyontani kikimo tⁱfi kin^{ing}kopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, Ngko hungkuno nehopi[']noohini waselⁱmonne^{'no} yohono. A^{'am}u fi^hwo kako kakoe ango^{'n}jo kon^{ing}kwa[']wehwo kola[']wehwo, kaisi, kona[']wohi, mehomⁱ kakoe hwaho^{'n}jⁱ yo[']mayo hopi[']nono ngkine^{'no} nje hungkunomne^{'no} ho[']nasyososo ³⁰ osohwo

kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'ningo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'nifitnnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'i'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokusoso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'nингкуhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jelusalem honingkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahoningki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'ningo engo syafisyonifi tifi iningkasiamentohofofoho. A'amu nom'neso hofikimo iningkasiamentohofo hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'ento hontohumentaningki hofiko nu'mahoningkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³ Hungkuno ole, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohumo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. Oseso a'amu hofiko nom'ne a'amu sohwamo uyahoningkuji ³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo niyatimofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjosantifeho. I oso'no sikuno hufa'u sihune mjaofhwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.

(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilo-honontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷ Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jiye pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'nингкуhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wopingtonaho. ³⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso

masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹ Ose ulahonìngki siko ulìmentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Tohino ngko ma'me pa'nìngoso siko nomasihnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisysoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰ I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'n'i nje aho hwonamonyo hohntani fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anìtu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹ Ose ulìmentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontìfi hofìko Jemìsì'nji Joun'njin'e'no sìmeho tohino umnìmentisofoho. ⁴² Jisas hofìkimo joho ulìmento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofìko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofìko hofìkoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontìfeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantìfeho. ⁴³ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyu umo'nono. ⁴⁴ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyu pa'nyo umo'nono. ⁴⁵ Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso hwo'maho. O'o, hofìkoe syoho somo ulohofiyu'ne pmmentiso hwelho. Kako a'amu sìkwo'mjohohosi humentanìngkofi somo uhwononto asomo utìmayo'ne kakoe honìyo usìhum'a'mne'ento pmmentiso hwelho. Ose ulìmentisofoho.

*Hwe tìmpi'nyo sohumo Jisas wopingo umokumentisofoho.
(Matìyu 20:29-34; Luk 11:30-43)*

⁴⁶ Hofìko Jelikou i'mofapontìfi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'nìngo engo so'nji Jelikou ulìko'mantìfi wentanìngkofi hwe tìmpi'nyo sohwo honìngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosìyoho, Timeyosìye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo lìmojo hwelho. ⁴⁷ Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulìmento, Jisas, Ntefitìye Imu sohwosi, kìko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸ Ose ulahonìngki a'amu nom'neso yoka ulìmentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahonìngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto

apa'no ul̄imento, Ntefitiye Imu sohwosi ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹ Ose ulahon̄ngki Jisas kako nolohofaponto ul̄imento, Oso hwe huhwo sohumo joho filut̄mapmno. Wapono. Ose ulahon̄ngki hwe huhwo sohumo ul̄mentohofi, K̄ko s̄imonyo fiyo. Fil̄kah. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰ Ose ulahon̄ngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofo yojamo lohofonto, nolikafonto Jisas̄mo u'ma'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ul̄imento, Ngko kikimo pipi wantohofono kin̄ngkohoho. Ose ulahon̄ngki hwe t̄mp̄l'nyo sohwo ul̄imento. Hwe Engofo, ngko apa'no t̄mo wahon̄mo. ⁵² Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, K̄ko mpano. J̄je s̄imeho hi'ntnnnonohinosa wop̄ingo wakumo'nono. Jisas ose ulahon̄ngki hwe huhwo sohwo t̄mo komo'no hononto kako hon̄ngkanopo Jisas̄mo a'amu so'nji t̄fi in̄ngkapmmentisofoho.

11

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto Jelusalemne'no humentisofoho.

(Mat̄yu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hof̄iko Jelusalem mofone sopo i'mofapont̄fi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawent̄fi osopo hwof̄ki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawent̄fi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo l̄hwat̄mentisofoho. ² Jisas oso huhwo sohwa'umo ul̄imento, Siko oso ango ne sopo u'mofahus̄si siko oso kuso somo noswohos̄si t̄mo uhwonisososo ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan̄ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehununyofoho. Oso yahu hiso fis̄hutofomotapinyo. ³ Siko oso yahu hiso isihutofomotapohosiso'no a'amuso ole selikujo'no, Siko peho yalokusiy. Ose selikujo'no siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. ⁴ Siko nowenji yahu mu hon̄ngkano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentan̄ngki nuhwon̄ma'nonji italofoma'mentisiyefoho. ⁵ Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ul̄mentohofi, Siko peho yalokusiy. Yahu peho'no isihutofomalokusiy. ⁶ Ose ulahon̄ngkofi hwe sohwa'u Jisas̄ye hungkuno ulahon̄ngki ul̄mentohofi, Wop̄ingofoho. Noho motahnnyo. ⁷ Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahon̄ngki Jisas sokehumentisofoho. ⁸ A'amu pi'ningo engoso hof̄koe hwap̄ife ife yo'mayoso Jisas wene hon̄ngkanomo ho'nosyahon̄ngkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo

lofontifi honingkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisas iye yofe ho'nomayo'nefoho.⁹ Jisas kako a'amu pi'ningo ajwomo yahupo kehumentaningki a'amu si'mo'mjo so'nji tifinjo so'nji mohm'no ole limentohofi, Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hwaho.

Olo hwe lohumo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatiamentiso hwaho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰ Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohumo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹¹ Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye ango engo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahoningu Jisas inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohumo ulimento, ne apa'no minto'nningkohotnnefoho.

(Matiyu 21:18-19)

¹² Imingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jelusaleme'no nosontifi osopo Jisas mijoho engo uyimentisofoho. ¹³ Jisas iyo fesayo swo langonjo somo uhwonihwojawento ipisayo hi'njotikeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwoniamentisoso ne ane swo'nohino uhwoniamentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴ Jisas iyomo ulimento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwosoho. Ose ulahoningu inomokomoyo sohwa upa'nimentohofofoho.

Jisas a'amu Anituye tajo ango engo somo hamniyoho mayo syoho yantaningu kofi wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵ Hofiko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahoningu kofi mpe ulohofo syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yaofo syoho emamentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufo mpe uyantifi epohumayo yiwo'nningkohofo so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹⁶ Wayo yaofonto, Jisas ulimento, Olo ango lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapikutoho. ¹⁷ Ose ulonto lutihwamento, Anituye hungkuno mt'mokumentohofo sohwa ole mt'mokumentohofi, Nje

ango loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mt̄'mokumentohofofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyas̄'mo hufo mawo'n̄ngkohofo sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt̄'mokumentohofofoho ul̄mentisofoho.¹⁸ Ose ulahon̄ngki a'amu hopi'nonohini Jisas̄ye hungkuno upa'nont̄fi pisopisaho mjalom̄went̄fi hungkuno hiso wonyoangkafofoho syaf̄hu'mentohofofoho. A'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hof̄ko Jisas̄mo nofon-josyane'ent̄fi hon̄ngkano t̄pmmentohofoso hof̄ko hwe moy'a'mi somne'no iyoho un̄mentisofoho.¹⁹ Mofehi'nyo n̄ngku'n̄ngkahon̄ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem ul̄ko'ma'mentohofofoho.

Hwe fihwo Jisas̄mo s̄imeho hi'ntnnono nehopi uyoso so-hwo Anitumo jomo ulososo ne wot̄ipema'mtonoho.

(Mat̄yu 21:20-22)

²⁰ Im̄ingo'nji hon̄ngkanomo apa'no nowent̄fi uhwon̄mentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo n̄hu'nahone yofoho imentisofoho.²¹ Pita huno syaf̄syonto Jisas̄mo ul̄mento, Nakwoe Lonet̄hwawayofo, uhwonyo. Oso iyo k̄ko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwosoho ul̄mahnnoso yofohofoho. Jiye hungkunoso ne imo'n̄ngkohoho.²² Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Oso li'mayoso syoho we'efoho.²³ Hungkuno nehopi wasel̄mo. Hwe fihwo kako Anitumo s̄imeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwof̄ki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwof̄ki'nyo lohwo, k̄ko nol̄kafohoji oso mijo ayo mompo fl̄ikofaofo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwof̄ki'nyo wawomtol̄keno oso hunoso mosyaf̄siyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syaf̄syososo. Ou, hwof̄ki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono.²⁴ Upa'n̄imno. Yo'mayo k̄ko Anitumo jomo ulisoso s̄imeho mom'mo huno ole, Anit̄ wontapmmontonoho. Ose syaf̄hujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

²⁵ Sekwo s̄mano hintotohino semnosō'manji s̄mo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [²⁶ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofo sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ul̄mentisofoho.]

*A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Kiko yo'mayo
y'iwo'n'ingkinoso tihwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.
(Mat̄iyu 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Hof̄ko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontan̄ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu hon̄ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi ²⁸ ulohonimentohofi, Kiko olo syoho iwo'n'ingkino loso tihwo kilmaso'nno iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmas'o'nji iwo'n'ingkinoto. ²⁹ Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohon̄mne'nno yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ³⁰ Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ³¹ Sekwo ntimno. Ose ulohon̄ngkahon̄ngki hof̄ko ole hnnima'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimtonohoh, Ose'manji sekwo Jounye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³² I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hof̄ko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hof̄ko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohumo Anitu hungkuno uyahon̄ngki limojo hweho. ³³ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohon̄ngkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no maselimnehono.

12

*A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.*

(Mat̄iyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusoho mtimokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohofo sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ² I pisayo syoho

ulohofiyso humo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatmentisofoho. ³ Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyso humo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ⁴ Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyso humo ipisayo'ne lihwojahonìngki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. ⁵ Nom'ne syoho ulohofiyso humo lihwojahonìngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyso humamo lihwajìwo'nontanìngki fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. ⁶ Oseso syoho ulohofiyso nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohmo ae'uyo lihwajonto lìmento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wopeentife. Ose lìmentisofoho. ⁷ Hwomu huhwo sohwo nu'mahonìngki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnìmentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kanìngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonìmno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjasyìhwasi nakwo kakoe syohoso nìhu'nahone womantanoho. ⁸ Ose hnnontifi hwomu sohmo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafomo mempo swoho'nao'mentohofofoho.

⁹ Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwamo pipi uloho'montolo. Hwangku kako nopìhwosi a'amu wonyo sohwamo nofonjasyìhwosi kako nom'ne a'amu sohwamo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyìmontonoho.

¹⁰ Olo Anìtuye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,
Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nìngkohoho sohwa wae yao'mentohofo loso olahontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwapìngohwo imo'nìngkohoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo sohwo ole lìmentisoso imo'nìmentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnìmo hungkunoso lalokuhwono Anìtu lìmentisofoho.

¹² Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnìmo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulìmentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahonìngki hofiko Jisasìmo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unìmentisofoho. Oseso hofiko Jisasìmo ulìko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Nowentifi hofiko a'amu Falisi fiwanji a'amu Heloutimo uhwontohoho sohwanji Jisasaye hungkunomo yamofo ulohofo'ne lihwatimento hofofoho. ¹⁴ Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'ninkino sohwohnne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makin'wo'ninkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantnne'no kiko huno pi'ningo mokiyahoninkki Anituye honingkano nehopi'nohino lutihwawo'ninkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingtongataho. Wonyotaho. Nakwoe honingkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵ Ose ulahoninkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahoninkki ulimento, Sekwo ngkimo yamofo peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶ Ose ulahoninkki nuyahoninkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto. Ose ulahoninkki ulimentohofi, Sisafe fohoh. ¹⁷ Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahoninkki hofiko huno pi'ningo engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ A'amu nomnihwa hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uy'wo'ninkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa ni'hu'nahone pe'n'wo'ninkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyiwo'ninkohofofoho. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, ¹⁹ Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole mtipemamento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomii motipemayo'njo sohwo poyo pe'ninkuhwoso'no oso ape hisimo koninkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomii wotipemano. Mouses ose mtipemamento. ²⁰ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomnl'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomii ane poyo

pe'nimentisofoho. ²¹ Oseso koningkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehom i ane poyo pe'nimentisofoho. Oseso koningkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. ²² Ose'no ose'nohinofoho. Homningkwa'wehwosa hopi'nono mehom i ane poyo pe'nimentohofofoho. Ti fi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'nimentisofoho. ²³ Oseso a'am u poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta ti hwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

²⁴ Ose ulohoni'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁵ Upa'nimno. A'am u poyo pe'nimentohofo sohwa nolikafikuji hofiko ape moma'nifitnnefoho. O'o hofiko a'am u ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'nifitnnefoho.

²⁶ Oso hungkunoso a'am u poyo pe'nimentohofo sohwa apa'no li'kapitnne'no sekwo Mousesiye hungkuno atofo majotaho. Iyo tifo somta'ni toho sijontan'ngki Anituye mampaho ho'nimentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisakijanji hofiko poyo pe'nimentohofofoho. I oso'no Anitu Mousesimo ulimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafe Anitu'nyoho. ²⁷ Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofo sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso lutihwamentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'am u songo humalofo sofe Anituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ulimentisofoho.

Anituye honingkano hungkuno simo'mjofoho.

(Matiyu 22:34-40)

²⁸ Hwe fihwo Jutafe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontan'ngkofi upa'nimentisofoho. Jisas iye hungkuno huno'njos o nupa'nonto Jisasimo nu'manto ulimento, Anituye honingkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nyoso ntisoto. ²⁹ Ose ulahoni'ngki Jisas ulimento, Honingkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nyoso olenoho. A'am u Isael soku sekwo upa'nimno. Anitu sohwo kako'nohini nakwoe Anituyoho. ³⁰ Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko

jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. ³¹ Honingkano hungkuno tifinjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simeho kumo'nungkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso honingkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

³² Ose ulahoningki hwe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho. ³³ Ou, jije simeho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso honingkano hufa'umo iningkowaso'manji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafofene yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho. ³⁴ Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofo syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahoningki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

*Jisas hofikimo Kilais sohwo tihwolo ulohonimentisofoho.
(Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Jisas Anituye ango engomo hwe moyam'i pi'ningo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'nungkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwati mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'nungkohoho. ³⁶ Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simeho mo'mo ho'nasyohoningki Ntefit ole mtimokumento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwati mentiso sohumo ole ulimento,
Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotimmonnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mtimokumentisofoho. ³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo

imo'nyoso pipilo. Ose ulahonìngki a'amu nupa'nontìfi hungkuno wonyoangkafofo syafìhu'mentohofofoho.

A'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwafe yahinofoho.

(Matìyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutìhwamento, Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'ne i'waho ito'no fiyìmno. Hofìko hofìkoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontìfi honìngkanopo emoyìwo'nìngkohofofoho. Osopo emoyontanìngkofi hwe moyam'i hofìkimo uhwonontìfi nakwoe hwe engo hwasoho ulìwo'nìngkohoho so'no umo'nìwo'nìngkisofoho. ³⁹ Oso'nji hofìko tajo ango somo a'amufe sìmanopo humayo'no umo'nìwo'nìngkisofoho. Oso'nji hofìko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo sìmo'mjo so'no umo'nìwo'nìngkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofìko Anìtumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontìfi hofìko apìwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontìfi ango hiso hofìko'ne nìhu'nahone emawo'nìngkohofìhwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notìpemapitnnefoho. Ose ulìmentisofoho.

Apìwojo fisi Anìtumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo a'amu Anìtumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofìko ipofomo ho'nosyontanìngkofi uhwonìmentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'nìngo ho'nahumentohofofoho. ⁴² Apìwojo ho'yango anesi

noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho lutìmanto ulìmento, Hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. Sekwo upa'nìmno. Olo

apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anìtumne'no ho'nasyohofo somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosalokwofoso hofìko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofìko oso hamniyoho engo somta'ni Anìtumne'no we'e'nohini ho'nosalokwofoho.

Olo apìwojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyoso hopi'nonohino Anìtumne'no ho'nasyohofo. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso nìhu'no aniyoho.

13

Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo mta'ango sohwo noswopahonìngki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, tìmo uhwonyo. Olo ango wonyoangkafofoho. Sojo wopìngo'nji molinyofofoho.

² Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Olo ango engo lomo luhwonalokuno. Hwangku olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihnl'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo ango wopìngo losomo mtìhupekuji womehu'mmokwojantìfeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mìkunìimposo i'mofapone so'no lìmentisofoho.

(Matìyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas kako hwofìki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo ango engo somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemìs, Joun, Entìlu hofiko'nohini Jisasimo u'mantìfi ulohonìmentohofi, ⁴ Oso hungkuno ntonalohinoso sìkuno ntisomo imo'noneto. Oso sìkuno somo nakwo pipi yaneto. We'enepi u'mofapmmontolah. ⁵ Ose ulohonìngkahonìngkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyìmno. ⁶ A'amu pi'nìngo engo i'mofapìkuji hofiko nje yofe ntìkuji ole selìfitnnefoho, Ngko Kìlais hwo'nyoho. Anitu nìhwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'nìngo hofikoe hungkunomo inìngkafitnnefoho. ⁷ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkunoso nupa'nìngkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapìhwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sìkuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁸ Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nìfitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nìfitnnefoho. Hwaho ango'meemo hwomìhwo yìhwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mìkunìimposo tìfi no'mo weho.

⁹ Yo'mayoso uhwonìngkuji sekwo i'waho ito'no fiyìmno. *Kaunìsolì'njopo ipesemotafitnnefoho.* Hofiko tajo ango somo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisyano lìkuji hofiko sekumo hwe

yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwamo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁰ I, simo'mo a'amu hopi'nono ango'meemjoso nje hungkuno wopingo upa'nìngkujo'no tifi sìkuno moi'wo imo'nonefoho. ¹¹ Hofiko nosetimafikuji hungkuno mi'hwajiyo ango somo mesehumatipijo sohonta selohonitfnnefoho. Sekwo hungkuno ujoso'no huno pi'nìngo syafisivo'eno. O'o, osohonta Anitu sekwoe simehomo hungkuno ho'nasesyihwoso'no sekwo ulifitnnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoe'maho. O'o Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. ¹² Osohonta a'amuso konìngkwa'wehumo hungkuno liwo'nìngkohofo sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kanìngkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'nìngkuji fonjahufitnnefoho. ¹³ Oseso hwe moyam'i hopi'nono sekumne'no simeho tohino mi'kunimposo umnonefoho. Hwapingo nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontanìngkuhwosi sìkuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwo sohumo utimanefoho.

*Yo'mayo wonyo hwapingo sohwo i'mofaponefoho.
(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo ni'hu'no wonyo hwapingo nje ango kakine'no masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo sopon lohofihwoso'no uhwonitfnnefoho. Ose uhwonìngkuji youwo likuji a'amu Jutiya humalofoso hwofiki'nyo pone'no hiyaso sìfitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atofo loso sohwo huno ito'no wosyafisyon. ¹⁵ Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo pi'welikofaohwosi olo wonyo hiso uhwonìngkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswonehoho. ¹⁶ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁷ Oso sìkuno somo moyam'i simeho'njo sofanji mehomis we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸ Olo sìkuno hiyaso le'mofo'ne wojoso sìkuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokweso mi'kunimposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mti'mokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofo sohonta, olahonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo tipemayo

lohonta yakolo'nnyofoho. Ti fi no'mo tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²⁰ Oso s̄ikuno tohino mayo somo An̄itu kako t̄ifo mmokiyo'manji a'amu n̄ihu'no hopi'nono poyo nto imo'n̄ifijo'nesohilo. I oso'no An̄itu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi s̄ikuno oso tohino mayo so'no t̄ifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwon̄imno. K̄lais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwon̄imno. K̄lais oso nompo humaho. Ose sel̄kujo'no sekwo hof̄koe hungkunomo ti fi in̄ingkayo'eno. ²² Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko K̄lais hwo'nyoho. Nom'nihwo An̄ituye hungkuno hwasyo lut̄hwayo sohwa i'mofapikuji yo'mayo wonyoangkafo yamofo sekumo eset̄hwafitnnefoho. A'amu An̄ituye hungkunomo eset̄hwafitnnefoho. A'amu An̄ituye hungkunomo min̄ingkayo'njo hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo in̄ingkafitnnefoho. I, An̄ituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un̄ingkowant̄fit̄keno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofo eset̄hwafitnnefoho. ²³ Oso'no sekwo t̄imo ito'no uhwontohumamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon̄fijo so'no huno ito'no seyonefoho

A'amufe Hwomu sohwo hwangku noponefoho.

(Mat̄iyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ Oso tango hiso moi'wo imo'n̄ingkuhwoso'no mofehi'nyo s̄ikwo'mno imo'n̄ingkuhwoso'no hamno maj'o'njo ihwosi ²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango n̄op̄iwasylonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. ²⁶ Oso hiso i'mofopahonīngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo m̄ikun̄imposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷ Hohosohonta An̄itu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi ang'o'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efophoto'nawojo'meemjo somo m̄ihwofojonefoho.

Iyoswo yon̄imofoso uhwon̄ingkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.

(Mat̄iyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon̄imno. Uyon̄imofoso uhwon̄ingkuji jefo uȳimonte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon̄ingkuji huno ole waseyono. Kakoe s̄ikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. Hwe

moya'mi olopo hwaho lopo nohumentanìngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³¹ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentìhwonefoho.

A'amu hopi'nono oso sìkuno so'no huno tuyonefoho.

(*Matìyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36*)

³² Oso sìkuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anìtu kako'nohini huno uyalofoho.

³³ Oso sìkuno hiso sekwo huno maseyìhwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno. ³⁴ Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnnìmo hungkuno upa'nìmno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyang a'no anga'nohino sohwamo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohumo ole ulìmontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulìhwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulìmento, ³⁵ Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sìkuno'njilìkeno. Sìkwo'miyomtìkeno. Yìhufo yokajo'njilìkeno. Imìngo ne'njilìkeno. Ose'manji tìmo ito'no fohontohumamno. ³⁶ Sekwo saho fosyowentanìngkuji kako komo'noponoho lìkuji ito'no fohontohumamno. ³⁷ Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

14

Jutafe hwe engo sohwa Jisasìmo fonjosyane'entìfi hnnìmentohofofoho.

(*Matìyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53*)

¹ A'amu Jutafe Sìkuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sìkuno hufa'u wentanìngki oso sìkuno sìmo'mjoso Anìtu A'amu Isìlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyofoho. * Sìkuno nom'nehwi hofìko wopayo engo mokamo'nnyoso nìmotofofoho. Oso sìkuno engo hufa'u m'mofape sohonta sìkuno hufa'u nowentanìngki oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontìfi, Hofìko Jisasìmo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'entìfi honìngkano'no tìpmmentohofofoho.

² Ole hnnìmentohofi, olo hiloso Anìtu A'amu Isìlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo osomo wopayo engo nontanìngkuji aho kehwaso'no nonahonìngkuji, a'amu hofìko nakumo ikujoho

* **14:1:** Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

nafongkupitnnoho. Oso hiso'no S̄ikuno Engo homo somo nakwo Jisas̄mo aho kehwaloho. Ose hnn̄mentohofofoho.

A'mu fisi Jisas̄ye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.

(Mat̄yu 26:6-13; Joun 12:1-8)

³ Jisas kako Saimoun̄ye angó Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hwého. Jisas hofiko'nji wopayo nontan̄ngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwan̄po lohofonto Jisas̄ye mnokinopo mijo sohumentisofoho. ⁴ Nos̄syontan̄ngki a'amu fihwa uhwonont̄fi s̄imano hintotohino umn̄ngkahon̄ngki hnn̄mentohofi, Oloso wop̄ingo'maho. Hwone mijo wonyoangkafoso siki s̄isyoso peho'neto. ⁵ Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho m̄kun̄imposo (300 *tenaliyo*) † nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyihwanesohilo. Ose hnnont̄fi a'mu simo yoka ul̄mentohofofoho. ⁶ Yoka ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo s̄imeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wop̄ingo ntōhokwoho. ⁷ A'amu yo'mayo umofonyo iwo'n̄ngkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'n̄ngkohofofoho. Sekwo hofikimo ufo'mant̄fi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumant̄'mne hwoni'maho. ⁸ Olo hiso ntōhofisoso wop̄ingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafó pi'n̄momo woho'nosyano lontani ehulohofifwo'n̄ngkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹ Hungkuno nehopi wasel̄mo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wop̄ingo a'amu somo ul̄kujoso olo a'mu losi ntōhofiso sotnne'no ul̄fitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n̄ingo engo olo a'mu losimne'no syaf̄hupitnnefoho.

Jisas̄ne'no Jutas a'amumo tokoyo'fo imentisofoho.

(Mat̄yu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Osohonta Jutas Is̄ikaliyout kako Jisas̄ye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'u uhwosopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo angó syoho'njo yofe engo'njo sohwamo Jisas̄ne'no aho kopitnne'no ufo'ma'mo lonto hofikoe angopo u'ma'mentisofoho. ¹¹ Hofiko nupa'nont̄fi s̄imeho wop̄ingo umo'n̄ngkahon̄ngki oso

† **14:5:** tenaliyo —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo s̄ikuno anga'nohino'njo tenaliyo kenga'no ma'masofoho. t̄ili huntilet 300 tenaliyo so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

hisō'no hamniyoho wokijopano ul̄imentohofofoho. Oseso Jutas Jisas̄mo ut̄hwamne'ento hon̄ngkano imofo'ne syof̄syoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji S̄ikuno Engo somo wopayo n̄imentohofofoho.

(Mat̄yu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹² S̄ikuno Engo s̄imo'mjo Wopayo Feejo Lohon̄motofo S̄ikuno somo hof̄ko yahu fonjahumotofo sohonta Jisas̄ye inomokomoyo sohwa Jisas̄mo ul̄imentohofi, An̄tu A'amu Is̄lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo S̄ikuno Engo ‡ osomne'no wopayo naneso nt̄'mo nt̄'mo esyohumanehwono. ¹³ Ose ulahon̄ngkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ul̄imento, Siko ant̄ime engo sopo nowehos̄si osopo hwe fihwo kako mit̄hwontoho'njo sohumo uswo'n̄ngkohos̄si kakimo t̄fi fin̄ngkunyo. ¹⁴ Kako angomo syuhwoso'no oso ango kakwo'yohwo sohumo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji S̄ikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso nt̄po wonantaneto. Ose lehwajohoho. ¹⁵ Ose ulohos̄so'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woset̄hwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwant̄mentisofoho. ¹⁶ Uhwat̄mentisoso siko nowenji ant̄ime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ul̄imentiso hopaso t̄pema'mentisiyefoho. Not̄pemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷ S̄ikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmmentohofofoho. ¹⁸ Hof̄ko epohumayopo wopayo nopemo'nowent̄fi nonontan̄ngkofi Jisas ul̄imento, Hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'hanihumonte hwaho. ¹⁹ Ose ulahon̄ngki hof̄ko s̄imeho tango uȳmentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisas̄mo ul̄imentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ul̄imentohofofoho. ²⁰ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄imento, Nje inomokomoyo sohwasi hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹ A'amu An̄tuye hungkuno lut̄hwamotofo sohwa iyoswomo mt̄'mokumentohofo pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'n̄montonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofo ntokhofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hwaho. Kona'wohi

‡ 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. Ose ulimenterisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.

(Mat̄yu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²² Hofiko nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutkujo lohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. ²³ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo uyahoningki hofiko mijo nimentohofoho. ²⁴ Jisas ulimento, Olosa nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwoningkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁵ Upa'nimno. Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimno. O'o Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimnefoho. ²⁶ Ose ulohoningki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.

(Mat̄yu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mtimokumentohofo sohwa ole mtimokumentohofi, Aamu yahu sipsip mokosyohumayo sohumo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wohumpeentifeho. ²⁸ I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹ Ose ulahoningki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwotimopijoso ngko mokuhwotimomnefoho. ³⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka hufa'u malontaningkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. ³¹ Ose ulahoningki Pita nihu'no yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o ngko kiko'nji fonjanisiyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahoningki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo osenohino mjulimmentohofoho.

*Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.
(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)*

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umen-tohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Olopo fosyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo. ³³ Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nutimanto we'eneipi nowentifi Jisas si'meho tango m'kun'imoposo umentisofoho. ³⁴ Oso'no Jisas ulimento, Nje si'meho tango mokun'imposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no fos-yohumafikuji nohontohumamno. ³⁵ Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofo'ne jomo ulimentisofoho. ³⁶ Ole ulimento, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnnehino. Olo tango ni'masoso wae feenimofo. I oso'no nje ni'mo'nyo somo iningkahutoho. O'o jiye kumo'nyo somo tifi finingkayo.

³⁷ Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhmojohamentiso sopo saho fosyowentaningkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no fosyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho. ³⁸ Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyo somo nopiwesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'eneapo nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. ⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timosaho engo uningkahoninki saho fosyowentaningkofi u'mahoninki hofiko wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofofoho. ⁴¹ Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wono. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofo nto imasofoho. ⁴² Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

*A'amu Jisasimo aho ko'mento hofofoho.
(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)*

⁴³ Ose lontaninki Jutas Jisasaye inomokomoyo aho hufa'u hopinono si'fe mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokusoso'njo hosimno'njo

sohwamo lutimahonìngkofi Jutas kako Jisasìyepono ipemotasìmentisofoho.⁴⁴ Jutas oso a'amu sohwamo yamofo itihwayo'ne ole ulìmento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nìmeso oso hwe huhwo sohwo Jisasìyoho. Osohumo sekwo aho kekuji fipemotawomno. Ose nto ulìmentisofoho.

⁴⁵ Oseso Jutas Jisasìmo u'manto ulìmento, Nje Lontìhwawayohwo, ulonto hinjoho hu'nìmentisofoho.

⁴⁶ A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasìmo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho. ⁴⁷ Jisasìye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasìpento kako oso tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyso sohwoe halohomo loku'mentisofoho.

Lojwahoniìngki halohoso pìwahu'mentisofoho. ⁴⁸ Jisas ulohonìmento, Sekwo a'amu hufo iwo'nìngkiso sohune'no aho wokano lontìfi hwakuhwajo'nji itokus'o'nji lomotopalokwofo. ⁴⁹ Sìkuno engolopohamo ngko sekwo'nji Anìtuye tajo ango engo somo Anìtuye hungkuno lutìhwahoniìngko sekwo osopo manìkoso'njo iwo'nìngkohofìhwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mtì'mokumentohofoso olahonta nehopi imo'nalofoho.

Oso'no olo hiloso ntonhofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasìmo ulìko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

⁵¹ Hwomu fihwo kako hwapi'fe'nohini inyohwo Jisasìmo tìfi inìngkowahoniìngki a'amu sohwa hwomu sohumo aho wokano lontìfi imentohofoso ⁵² hwomu sohwoe hwapi'fe mokoloswoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu kaunìsol' sohwamne'no Jisasìmo ipemotawomen-tohofoho.

(Matìyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵³ Hofìko Jisasìmo a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone Anìtumne'no jomo lìmojo sohwoepono ipemotapontifi angopo u'mofopahoniìngkofi a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji hofìko *kaunìsol* syoho so'no uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁴ Pita Jisasìmo ko inìngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'mìwesofoho. Kako hwe engo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji toho imokinìmentisofoho. ⁵⁵ Pita

nohumentan^{ingki} angomno a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisoi* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wotipeentifi ko imentohofoso⁵⁶ a'amu pi'n^{ing}go Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lontifi hofikoe hungkunoso kengo kengo li'mentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi,⁵⁷ Olo hungkunoso upa'nimalohwonefoho.⁵⁸ Jisas ole li'masofoho. Anituye tajo ango engoso a'amu aho'nji molimentohofo somo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no nom'ne ango engo wamolimonnoho. Aho'nji wamolimontifi'maho.⁵⁹ Ose lontifi, Hwasyo hungkuno pi'n^{ing}go lokwoposiwatifi'mentohofoso ne mmo'nyofoho.⁶⁰ Oso'no hofiko Jisasiye hungkuno tango'njo so'no wonyopi ti'peehon^{ing}kofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nolikofalohofonto, Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo.⁶¹ Ose ulahon^{ingki} Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohonimento, Anitu nakwo a'amu Juta hn'nimo nefo'mayo'ne lokuhwatimentiso hwosilaho. Anitu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'n^{ing}kuhwone sohwoe Hwomu Ne hwosilaho. Awolaho.⁶² Ose ulahon^{ingki} Jisas ulimento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentan^{ing}kuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontan^{ing}kuhwosi uhwonifitnnefoho.⁶³ Jisas ose ulahon^{ingki} oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa simano hintotohino umnitmentiso so'no kakoe hwapi fe manji'mofo we'enehwo sisimpento ulimento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono.⁶⁴ O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n^{ing}kohoho. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahon^{ingki} hofiko ulimentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁵ Ose lontifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasimo memijo uyati'mofontifi Jisasimo ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Ti'hwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahon^{ing}kofi a'amu mekino'njo sohwa Jisasiye simo'mango sopo aho pehusi'mentohofofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas hnne'no huno maniyohoyohoho.

(*Mat̄iyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Nofonjontan̄ngkofi Pita angkuhwafopo nohumentan̄ngki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷ Pita toho imokinontan̄ngki uhwononto ul̄mento, K̄ko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoitnno hwosoho. ⁶⁸ Ose ulahon̄ngki Pita ul̄mento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nol̄kafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹ Osopo nohumentan̄ngki a'musi apa'nno Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwamo ul̄mento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisas̄mo t̄fi inomokomoȳwo'n̄ngkiso hweho. ⁷⁰ Ose ulahon̄ngki Pita apa'nno awonoho ul̄mentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohofo sohwa Pitamo apa'nno ul̄mentohofi, Nehopeho. K̄ko hof̄ko'nji emoitnno hwosoho. K̄ko Ngkalilinta'ango hwosoho. ⁷¹ Ose ulahon̄ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul̄mento, Ngko hwasyo hungkuno sel̄meso An̄tu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntahofo sohwo ngko yofe mīhwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷² Ose ulahon̄ngki komo'nno tos̄ka yoka apa'nno l̄mentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ul̄mentiso so'nno huno syaf̄hu'mentisofoho. Jisas ose nto ul̄mentisofoho. Ȳhufo tos̄kasao yoka hufa'u lososo sohonta Pita k̄ko ngkine'no mango hufa'u s̄ihune ole wal̄monnoho. Ngko Jisas̄mne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ul̄mentiso so'nno Pita syaf̄syonto humotaho engo l̄mentisofoho.

15

Hofiko Pailot̄yepono Jisas̄mo ipemotapmmentohofofoho.
(*Mat̄iyu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38*)

¹ Im̄ingo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji *kaun̄sol* a'amu hopi'nono nuhu'mokont̄fi Jisas̄mne'no hnn̄mentohofofoho. Nohnnont̄fi Jisas̄mo aho kent̄fi ahwomo nano kilofont̄fi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisas̄mo ipemotapmmentohofofoho. ² Ipemotopahon̄ngkofi Pailot Jisas̄mo ulohon̄mento, K̄ko a'amu Jutafe hwe engo hwosilaho. Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento. Hungkuno hiso k̄ko nehopi lohino. ³ A'amu tajo ango syoho'njo

yofe engo'njo sohwa Pailot^{imo} hwasyo hungkuno Jisas^{imne}'no mjalⁱmentohofofoho. ⁴ Pailot Jisas^{imo} apa'no ulohonⁱmento, Oso hungkuno pi'nⁱngko kikine'no mjakilⁱmⁱhwifo upa'nⁱngkinoso kⁱko aku hungkuno pehofo ulⁱmto. ⁵ Ose ulahonⁱngki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahonⁱngki Pailot yomo yonto huno pi'nⁱngko syafⁱhu'mentisofoho.

*Pailot Jisas^{ine}'no ulⁱmento, Iyomo fonjinto'ofahumno.
(Matⁱyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)*

⁶ Soswo huhwo huhwi oso sⁱkuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo nⁱhu'nahone isⁱhutofⁱhwatⁱmojofoho. A'amu Jutaso hofⁱko hwe fihwoe yofe ulahonⁱngkofi Pailot hofⁱkoe hungkunomo tⁱfi inⁱngkamojofoho. ⁷ Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofⁱko hofⁱkoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwamo ikujoho nofonjontⁱfi a'amu fehohnjo somo fonjosyahonⁱngkofi impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸ Hwe moy'a'mi pi'nⁱngko engo uhu'mokontⁱfi Pailot^{imo} u'mantⁱfi ulⁱmentohofi, Olo Sⁱkuno Engo lomo kⁱko hwe anga'no impo'ango mta'ni usⁱhutofⁱhwatⁱmonntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰ Oso'no Pailot kako hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo ulⁱmento, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohumo ngko usⁱhutofono lasenⁱngkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'nⁱngko engo Jisas^{imo} isⁱhutofⁱhwajiyo'ne ulⁱmentohofe so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no sⁱmano hintotohino umnⁱngkahonⁱngki Jisas^{imo} aho ko'mentohofofoho. ¹¹ Ose ulahonⁱngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofⁱko a'amu ajwo sopo lohofontⁱfi a'amufe simehomo ulⁱkofantⁱfi ulⁱmentohofi, Mpolapasⁱne'no ulⁱmnno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usⁱhutofo. Ose ulⁱmnno. ¹² Ose ulahonⁱngkofi Pailot apa'no ulohonⁱmento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohumo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³ Ose ulahonⁱngki a'amu hopi'nono joho liⁱmentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴ Ose ulahonⁱngkofi Pailot ulohonⁱmento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahonⁱngkofi a'amu joho mohm'no liⁱwo'nⁱmentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵ Ose ulahonⁱngkofi Pailot hofⁱkoe simeho wopⁱngko umo'nono lonto Mpolapasⁱmo isⁱhutofⁱhwajonto, kakoe hwe

itokuso'njo sohwamo ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofoho.

(*Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3*)

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotaswontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwamne'no joho lutmantifi uhwonimno ulimentohofoho. ¹⁷ Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasaye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njososo nokikisontifi Jisasaye mnokinopo monji'mofahumentohofoho. ¹⁸ Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwosi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nìngkino sohwosilaho. ¹⁹ Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwaningo fonjontifi memijo sìmanopo yatu'mo lohofontifi Jisasaye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji uloho'mentohofoho. ²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotasimentohofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho.

(*Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27*)

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nìmentohofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alek'santa'nji Lufosayo kanìngkwohweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemmne'no wasimo lonto ko yahonìngki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasaye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²² Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulıkota sopo ipemotasimentohofoho. Oso yofe Ngkoulıkota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo sì'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahonìngkofi kako nìmentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohonìngki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasaye manji'mofo yo'mayo so'no tìhwo woma'mtolikenko lontifi yamofo imentohofoho.

²⁵ Mofehi'nyo imingo'nji (9 kilouk) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofoho. ²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mt'mokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso

Jisas̄iye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho.
²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisas̄iye aho angahohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisas̄iye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.
²⁸ [Hohonta hungkuno mt̄i'mokumentohofoso oso s̄ikuno somo ne imo'n̄imentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentan̄ingki a'amu huhwo wonyo hweho l̄imentohofofoho.] ²⁹ Hwe moyā'miso nōpohotawent̄fi mnok̄ingkwa'n̄ingkwa'nnyo yont̄fi sitofo ul̄imentohofi, K̄iko ole liwo'n̄ingkini, An̄ituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo mol̄imeso s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjaof̄hwoso'no ango moi'wo umo'n̄imontonoho. Ose ulont̄fi t̄ikafo j̄imentohofofoho. ³⁰ K̄iko fo'ma'nyo. Ose ulont̄fi ul̄imentohofeo, Iyopo nta'ni f̄ikotape. Ose ul̄imentohofofoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji hof̄iko a'amu ajwo somo lohofont̄fi Jisas̄imo sitofo mohm'no hnn̄imentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n̄ingkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako K̄ilais An̄itu uhwatīmentiso hweho. A'amu Is̄ilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotap̄hwoso'no uhwon̄ingkuhwasi nakwo s̄imeho hi'ntnnono uyantano. Ose lont̄fi t̄ikafo j̄imentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisas̄i'njopo fonjinto'ofahumentohofeo huhwa'u'ntnne'no Jisas̄imo sitofo ul̄imentisiyefoho.

Jisas poyo imo'n̄imentisofoho.

(Mat̄yu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo s̄ikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 kilouk) oso'nji apa'no longkon̄ingkahon̄ingki mofehi'nyo l̄imentisofoho. ³⁴ S̄ikuno moi'wo imo'n̄ingkahon̄ingki Jisas joho mohm'no l̄imento, *Eloui, Eloui, lama sapakitani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje An̄itu, nje An̄itu, peho'no n̄isikwojantokuno. ³⁵ Ose lahon̄ingki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nont̄fi huno muyahon̄ingki l̄imentohofi, Upa'n̄imno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo An̄itu hungkuno uyahon̄ingki l̄mojo sohumne'no joho lalofo. ³⁶ Hwe fihwo komo'no nowento hwapīfe we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ul̄imento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nōp̄hwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtol̄keno. ³⁷ Ose ulahon̄ingki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'n̄imentisofoho.

³⁸ Poyo imo'nìngkahonìngki hohosohonta Anìtuye tajo ango engo somjo hwapi'fe engo oso ajwopo ango we'e Anìtu humayo'nefoho lìmotofo sopo hoku'yopo pmpili'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sìsìmpo lohofonto hufa'u imo'nìmentisofoho. ³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasìye sìmanopo lohofonto, Jisas poyo imo'nìngkahonìngki uhwononto ulìmento, Olo hwe lohwo Anìtuye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofonti'fi Jisasìmo tìmo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makìtola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemìs hwe songo sohwo'nji Jousep'i'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tìfi inìngkawentìfi ufo'ma'mento hofofoho. Oso moya'mi sofa Jisasì'nji Jelusalemne'no pmmentohofofoho.

*Hofiko Jisasìye pijafo sokimomo ho'nahumentohofofoho.
(Matìyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)*

⁴²⁻⁴³ Oso sìkuno Fìlaite somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kako kaunìsol syoho'njo hweho. Kako hwe wopìngo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe Anìtu uhwatìmo lìmentiso sohwe pe-e'ne sìkuno so'no hontohumamojo hweho. Kako sìkuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafìsyonto kako iyoho we'e ko unìngkahonìngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotìmo u'manto Jisasìye pijafo mayo'ne ulohonìmentisofoho. ⁴⁴ Ose ulohonìmentisoso Pailot yomo yonto syafìhu'mento nto kape'nìngkohoho. Ose syafìsyonto hwe engo itokuso'njo sohumo joho lutìmanto ulìmento, Jisas poyo nto limo'nìngkohoho. ⁴⁵ Ose ulahonìngki eno ulahonìngki Pailot Jousepìmo ulìmento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶ Ose ulahonìngki Jousep hwapi'fe halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasìye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwapi'fe somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ilì'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yìwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo piywahumentisofoho. ⁴⁷ Maliya ango Makìtolanta'angosi'nji Maliya Jousisìye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofo sopo uhwonìmentisiyefoho.

16

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(Mat̄yu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ S̄ikuno iyoho humayo'neso nto memjaofahon̄ingki Maliya ango Mak̄itolola nta'angosi, Maliya Jem̄is̄iye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hof̄ko hwone mijo akino'njo Jisas̄iye pijafomo ehulohofo'ne mpe imentohofofoho. ² Mo'n̄ingka Sante im̄ingo'nji iyoho longkon̄ingkahon̄ingki hof̄ko nol̄kafont̄ifi Jisas̄imo ho'nahumentohofo sopo umentohofofoho. ³ Nowent̄ifi hnn̄imentohofi, Oso sojo m̄ikun̄imposo hof̄ku'yopo pijwahumalofoso t̄ihwo womeho'nonaofimontolo. ⁴ Ose hnn̄ont̄ifi uhwon̄imentohofoso sojo m̄ikun̄impososo nto meho'na'mentohofo uhwon̄imentohofofoho. Nto hwosompeehumentohofofoho. ⁵ Oseso sokimo somo noswont̄ifi uhwon̄imentohofoso hwe songo hwap̄ife halojo sawemo'njo sohwo moyam̄i soSAFE aho angahohnta'ni nohumentan̄ingki uhwonont̄ifi hof̄ko yomo yomo imentohofofoho.

⁶ Oso hwe huhwo sohwo ul̄imento, Sekwo yomo iku-toho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofo sohune'nno t̄ipeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwon̄imno. Noho'nohumalofo sopo aneponoho. ⁷ Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwamo ul̄imno. Jisas Ngkaliline'nno s̄imo'mo nto sepo'maho. Ose ul̄imno.

⁸ Ose ulahon̄ingki noswapont̄ifi yomo yomo yont̄ifi komo'no umentohofoso iyoho un̄imentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwon̄imentohofo so'no mul̄immentohofofoho.

Maliya ango Mak̄itolanta'angosi Jisas̄imo uh-won̄imentisofoho.

(Joun 20:11-18)

⁹ Santemo iyohohwe'nji Jisas l̄ikofahon̄ingki Maliya ango Mak̄itolanta'angosi Jisas̄imo kaki'no uhwon̄imentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰ Maliya nowento a'amu Jisas̄i'nji emmotofo sohwamo u'manto hof̄ko s̄imeho tango'nji humotaho lontan̄ngkofi, ¹¹ Maliya ul̄imento, Jisas songo humaho. Nuhwon̄ingokohi'nyoho. Ose ulahon̄ingki nupa'nont̄ifi huno syaffhu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syaf̄isyont̄ifi a'mu hisiye hungkunomo s̄imeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo honingkanopo uswo'nimentisofoho.

(Luk 24:13-35)

¹² Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jelusalem uliko'manji honingkanopo nowentaningki Jisas a'amu nom'ne pa'ningohwo u'mahoningki ¹³ siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo nophonji inomokomoyo nom'ne sohwamo ulahoningki hofiko haloho miyo'njo yontifi si'meho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo u'manto syoho uyimentisofoho.

(Matiyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁴ Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni anga'no sohwa angomo nohumantifi wopayo nontaningkofi Jisas nu'manto yoka ulimentisofoho. Hwapingoso ole hofiko si'meho hi'ntnnono muyo'nefaho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwamo Jisas nto li'ka'maho. Nakwo uh-woninkuhwono ulahoningkofi hofiko hwasyo hungkunofoho huno syafihu'mentofofoho. ¹⁵ Jisas ulimento, Sekwo ango'meemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wopingo filutihwafikuno. ¹⁶ A'amu oso hungkuno hiso nupa'niningkuji si'meho hi'ntnnono sejapikuji mijo mapijoso Anituye a'amu ne imo'nifitnnefaho. A'amu oso hungkuno somo si'meho hi'ntnnono muyo'njo somo Anitu hofikoe honingkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefaho. ¹⁷ A'amu ngkimo si'meho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefaho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnnefaho. A'amu kengofe hungkunoso li'fitnnefaho. ¹⁸ Hofiko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nifijoso poyo mmo'nifitnnefaho. Hofiko a'amu mnokino'njo somo aho kisasykuji ngkimo jomo ntikujo'no wopingo imo'nifitnnefaho.

Anitu Jisasimo ahwomomne'no utima'mentisofoho.

(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)

¹⁹ Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahoningki Anitu Jisasimo utima'mentisofoho. Nosonto Anituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰ Inomokomoyo sohwa ango'meemo nowentifi Anituye hungkuno lutihwentaningkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahoningki hofiko yo'mayo wonyoangkafo yahoningkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anituye hungkuno nehopeho limentohofoho. Hungkuno osohopeho.

Luk Olo Hungkuno Wopingo loso Luk mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahonìngki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasìye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wopingo imojo hwelho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 honìngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasìmo uhwonìmentohofoso mpoyo lutìhwahonìngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo honìngkanomo humentanìngkujo somne'no notìpemahwosi utìmaya'ne pmmentiso hwelho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 honìngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngkìlik osomne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso ntìpo humanto mti'mokumentisotìkeno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontanìngkuwhoni asomo netìmaya'ne pmmentiso hwelho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofo lìhwasi Jisasìmo tìfi unìngkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mti'mokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwosi, kiko nje hungkuno upa'nyo. Kìlais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'nìmentiso somne'no a'amu pi'nìngko engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womti'mokano lontìfi yamofo imentohofofoho. ² Jisasìye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simo'mta'ango somo tìmo uhwonontìfi a'amu nom'ne somo ulahonìngkofi hofiko mti'mokumentohofofoho. ³ I, ngko huhwo'ni Jisasìye mpoyoso kikiyepono wolìhwatìmo lonji mti'mokalokweno. Sìkuno pi'nìngko engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne

a'amu pi'ningo engo somo yo'mayo simo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mti'mokalokweno. ⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitihwawo'nngkohoho somne'no nehopitikenno hwasyotikenno syafisyohoj'tmanji olo hungkuno kikine'no kumt'mokiyalokwe losomo atofo lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohumo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofiko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesiye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapetiyo. ⁶ Hisiya'u siko Anituye timo sopo wonyohofiyu humamojiyeya'uyoho. Siko Anituye honingkano hungkuno ito'nohino somo iningkawenji honingkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho. ⁷ Siko mehomni nihu'no ane yaswoho. Hwapingoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nimentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofo sohwa hofikoe sikkuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahoningki hofiko a'amu uhwosome yahinoso yontifi Sekolaiya sohumo Anituye simano sopo lohofo'ne uhwosopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'nngkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopingo'njosso Anitumne'no tikayo usimokumentisofoho. ¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayo usimokontaningki a'amu pi'ningo engo sohwa hofiko mempo hohnta'ni nohumantifi Mpohumo jomo ulimentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho. ¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayo usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontaningki uhwononto ¹² yomo engo yonto iyoho unimentisofoho. ¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulimento, Sekolaiya, kiko iyoho yohotoho. Anitu kako jitje jomo ujo somo nto kupa'nimaho. Jitje ape Elisapetisi kako hwomu woma'montonoho. Notipemahosi kiko yofe ole muso Jouniyo. ¹⁴ Hwomu huhwo sohwo i'mofopahoningkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyoho.

I a'amu pi'ningo engo hi'nji simonyo engo uyantifeho.
 15 Hwomu huhwo sohumo Anitu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso noningkuhwoloh. Kako kona'wohiye si'meho mo'mo mnawentaningkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wopingo uhula'ofonefoho. 16 Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo ulihwoso'no hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohumo apa'no uningkowantifeho. 17 Kako oso a'amu sohumo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohumne'no a'amufe honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno ulihwoso'no hwe sohwa upa'ningkuji hofiko hofikoe mehomisimeho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu simeho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko a'amu honingkano wopingo'no sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyohumamontonoho.

18 A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahoningki Sekolaiya ulimento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. 19 Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Ngko Ngkepiiliyel hwo'nyoho. Ngko Anituye simanopo lohofiwo'ningkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wopingo'ne kilohe loso'no Anitu kako lonihwatimaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. 20 I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko simeho hi'ntnnono mantape so'no jije mango pi'ku'nnyo imo'ningkohoji kiko hungkuno majo'njo uyimonnoho. Oso hopa nohumentaniingkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sikuno somo ne imo'ningkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no walimonnoho.

21 Oso hungkuno hiso hnnontaningki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumanifi huno pi'ningo engo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Peho u'mahonningki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anitu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njyo yalofoho. Ose hnnimentohofofoho. 22 Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moyami somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini itihwahonningki uhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Sekolaiya kako Anituye ango we'e so'mo nohumanto

yo'mayo wonyoangkafoso uhwonìngkiso hwolìkeno. Ose syafìhu'mentohofofoho. ²³ Kakoe syoho iyo so'no sìkuno moi'wo imo'nìngkahonìngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Ti fi sohonta kakoe ape Elisapet sìmeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humenanìngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Ilisapet kako sìmeho'njo honìngkanonto ole hnnìmento, ²⁵ Nje Hwe Engo Anìtu kako ngkimo wopìngo ntöhokwaho. Ngko mehomì mmo'nyo so'no wonìmango nnontanjopo Anìtu a'amufe tìmopo oso tango hiso wae yanìmokwaho. Ose hnnonto sìmonyo umentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ulìmentisofoho.

²⁶ Elisapet sìmeho'njosì humenanìngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahonìngki Anìtu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkepìliyel sohumo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lìhwatìmentisofoho. ²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lontìfi hwosopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepìyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitìye temtitifo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸ Ngkepìliyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ulìmento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. Anìtu kako wopìngo kilohofalofoho. Kako kìko'nji humaho. ²⁹ Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'nìngō engo syafìhu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwapìngō neso pipineto. ³⁰ Ose syofìsyahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo ulìmento, Maliya, kìko huno pi'nìngō syafìsyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anìtu kako kikine'no sìmeho wopìngo umo'nalofoho. ³¹ Upa'nyo. Kìko sìmeho ihn'nìngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohumo kakoe yofeso Jisasìyo muso.

³² Kako hwe engo umo'nìmontonoho.

A'amu kakine'no ole wolantìfeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo Anìtuye Hwomu hweho.

Ose wolantìfeho.

Olo hwe lohumo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anìtu uhumatìmontonoho.

³³ Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantìhwone hweho.

Kakoe sìkuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahonìngki Maliya ulímento, Oso hiso pipi umo'nìmontolo. Ngko hwehwo manìmahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo ulímento, Hwangku Anìtuye Towahuno Wopìngko kikiyepono pìhwosi Anìtu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso uehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolantìfeho.

Hwomu wopìngko sohwo Anìtuye Hwomu Ne hweho wolantìfeho.

³⁶ Ose ulìkwato lohofonto ole ulímento, Upa'nyo. Jìje a'amu Elisapet a'manesi kako sìmeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho lìmotofosi kako sìmeho ihn'nìngkahonìngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho. ³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amu miywò'nìngkiyohofoso Anìtu kako yo'mayo hwapìngko sohwo yososo ne umo'nìmontonoho. ³⁸ Ose ulahonìngki Maliya ulímento, Ihwoni, ngko Anìtuye syoho ulohofi'nyoho. Kìko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso Anìtu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ulìko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapetìmo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nolìkafonto kako hwofìki'nyo pone'no komo'no sìmentisofoho. Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo sì'mofapmmentisofoho. ⁴⁰ Sì'mofaponto Sekolaiya sohwae angomo noswonto Elisapetìmo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'nìmentisofoho. ⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomì sìmeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta Anìtuye Towahuno Wopìngko Elisapetìmo uhula'mo'mentisoso ⁴² Elisapet kako mango engo ole ulímento, Anìtu kako moyà'mi hopi'nonohino sofamo wopìngko ulohofi'wo'nìngkiso somo kako kikimo wopìngko kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomì jìje sìmeho mo'mo mnawojo sohumo Anìtu kako wopìngko uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'mìngi'nì'maho. Anìtu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. ⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jìje mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje sìmehomjo mehomì mnawojo sohwo nolìkafonto sìmonyo yohoho. ⁴⁵ Oso hungkuno Anìtu kilìmaso somo kìko sìmeho hi'ntnnono uyìmahnnno so'no sìmonyo fiyo. Oseso Hwe Engo

sohwo nokilimaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulimento,

Nje mampahoso Anituye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango Anitu nefo'mawo'nìngkiso sohune'no sìmonyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni yo'mìngi'nì'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nìhu hwangku no'mo nìhu a'amu Anitu kako ngkimo sìmeho wonyoangkafo ntape so'no wolantìfeho.

⁴⁹ Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopingo ntohofo so'no ngko kakoe yofe wopingo'nohinoso woho'nìma'mo.

⁵⁰ Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahonìngki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'nìngkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohinì'maho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentìhwonefoho.

⁵¹ Anituye yokumpohn'nyo itìhwahonìngki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'nìwo'nìngkohofoso somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

⁵² Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwamo monje yasyìhwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'nìngkisofoho.

⁵³ A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo uyìmontonoho.

A'amu yo'mayo ho'yango pi'nìngo'njo somo kako nom'ne wopingoso tuyonehoho.

⁵⁴ Kako kakoe a'amu Juta hn'nìmo hofijo nefo'mawo'nìngkiso hweho.

Oso hungkuno wopingo Anitu hitoho ulofo'ne hofikimo uyìmentiso so'no kako inìngo momofalofiyoho.

⁵⁵ Kako neyakwosamo Apìloham sohwo'nji kakoe imu sohwatnne'no hitoho ulofahonìngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentìhwonefoho.

Maliya ose lìmentisofoho.

⁵⁶ Maliya kako Elisapeti'nji nohumentanìngki hamno hufa'u sìhune memjaofahonìngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Jounìmo aswo ma'mentisofoho.

⁵⁷ Elisapet kakoe s̄ikuno moi'wo imo'n̄ingkahon̄ingki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. ⁵⁸ An̄itu kako oso wop̄ingo hiso Elisapet̄mo uloho'mentiso so'no ho'n̄ingkahon̄ingki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapet̄ye temtitofo so'nji hof̄ko Elisapet̄nji s̄imonyo imentohofofoho.

⁵⁹ S̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnnta'ni hufa'u s̄ihune memjaofahon̄ingki a'amu huhwo sohwa hof̄ko hwomu sohwoe a'apahomo s̄ihu kolofo'n̄entifi uhu'mokumentohofofoho. Hof̄ko kan̄ingkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho. ⁶⁰ Ose yahon̄ingkofi kona'wohi ul̄mento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Joun̄iyoho. ⁶¹ Ose ulahon̄ingki hof̄ko ul̄mentohofifi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Joun̄iyoho eso hi'njo hwa'maho. N̄ihu'no awonoho. ⁶² Ose ulontifi hof̄ko kan̄ingkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho. ⁶³ Upiyofahon̄ingkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahon̄ingki umentohofoso kako ole mt̄'mokumento, Kakoe yofeso Joun̄iyoho. A'amuso ose uhwonontifi hof̄ko yomo yontifi huno pi'n̄ingo engo syaf̄ihu'mentohofofoho. ⁶⁴ Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwosampo lohofonto melanyo ito'no imo'n̄ingkahon̄ingki kako hungkuno lonto kako An̄ituye yofe ho'noma'mentisofoho. ⁶⁵ Oso a'amu ango afaponjoso hof̄ko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un̄ingkahon̄ingki pisopisaho l̄imentohofofoho. Oso yo'mayo imo'n̄imentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwof̄ki'nyo'meemjo ango somo ho'nom̄imentisofoho. ⁶⁶ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'n̄ingo engo syaf̄isyontifi hof̄koe s̄imeho mo'mo ole hn̄imentohofifi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangku pipi wehumamontehwolo. Ose hn̄ontifi huno ole umento, An̄ituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako An̄ituye yofe ho'noma'mayo'ne ta l̄imentisofoho.

⁶⁷ Joun̄iyeye kan̄ingkwohwo Sekolaiya sohumo An̄ituye Towahuno Wop̄ingo ehuhnnaofahon̄ingki Sekolaiya kako hungkuno An̄itu uȳmentisoso ul̄mentisofoho. ⁶⁸ Ole ul̄mento,

Nakwo a'amu Is̄ilael hn̄nwiye Hwe Engo An̄itu sohwoe yofe whoho'nomano.

Kako kakoe a'amu hn̄nwiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako hon̄ingkano wonyo somta'ni is̄hutofonemalofoho.

- 69 Kako kakoe syoho ulohofiyi Ntefitiye temtitifo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.
- 70 Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa nakumo nalimotofofoho.
- 71 Ole nalimentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonetima'montonoho.
A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'n'wo'n'ngkiso sofe aho mta'ni wonetima'montonoho.
- 72 Ose nalonto nom'nepo ole nalimento,
Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulof'wo'nalofoho.
Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uyimentiso somne'no kako huno akwe'no syafisys'wo'n'ngkiso hweho.
- 73 Anitu neyakwo Apiloham sohumo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilimonne'no yohono.
- 74 Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni nosetimahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho
- 75 Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje timopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wopingo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.
- 76 Nje hwomu sohwosi, a'amuso ole kilifitnnefoho.
Kiiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwae hungkuno lut'hwayo'ne hwosoho.
Oso hwe Anitu nakuyepono uhwatimonte'no yalokuso sohumne'no kiiko a'amu somo ito'no wesyohumamonnoho.
- 77 Kiiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uyimtonoho.
Anitu kako nakwoe wonyo wae enaof'hwosi asomo wonetima'monte'ne yohoho. Huno ose uyimtonoho.
- 78 Anitu nakumne'no hitoho engo ulof'wo'n'ngkiso sohwo simeho ne'njo nejapiwo'n'ngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkon'wo'n'ngkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkonimontonoho.
- 79 Oso pomponaho hiso kako a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumontonoho.
Oso pomponaho hiso hon'ngkano wopingo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjonehwatimontonoho.
Sekolaiya ose ulimentisofoho.

80 Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso kako a'amu Isi'ael somne'no Anituye hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho wema'mo lonto hofiko'njopo utihwa'nyopo imofapmmentisofoho.

2

Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.

(Matiyu 1:18-25)

1 Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukasitos, kako honingkano songo imofonto ulimento, A'amu ango'meemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamt'mokano. 2 Ose ulahoningki oso soswo simo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mt'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyo. 3 Oseso hwe moy'a'mi hopi'nonohino hofikoe ango hwapingo pono hofikoe yofe mt'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

4 Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako ango Nasalet hwaho Ngkalili nuliko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho. 5 Jousep kako kakoe ape ufohoto'mentohofosi Maliya simeho'njos'i'nji nekwoe yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

6 Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehom i aswo mayo'ne imofapmmentisofoho. 7 Kako hwomu tisimaso aswo manto hwapife ekojisasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwotimentisofoho. Hwapingoso a'amu fosyawowo'nengkohofo angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwamo hungkuno ulimentohofofoho.

8 Oso hwaho hopo sopo ango pone engo momingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofikoe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentanengkofi 9 a'amu ahwomomjoso nu'mahonengki ahwomo mta'ango pomponaho engo losyahonengki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho unimentisofoho. 10 Iyoho yahonengkofi a'amu ahwomomjo fihwo ulimento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nimno. Ngko hungkuno wopingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wopingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho. 11 Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehom i lohwo a'amu sokumo asomo

setimayo'ne hweho. Kako Kìlais Hwe Engo huhwo sohumo Anìtu uhwosopo'mentiso hweho.¹² Sekwo nowekuji wotipemantifeho. Hwomu huhwo sohumo hwapifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwonìngkuji sekwo huno ole waseyono. Oloholohweho.

¹³ Ose ulahoniñgki nìhu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'nìngo engoso sìmo'mjo so'nji utìhwa'nyopo i'mofapontifi Anìtuye yofe ho'nomayo'ne ole ulìmentohofi,¹⁴ Anìtu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso Anìtuye sìmeho wopìngo umokalokwofoso hofiko sìmeho wopìngo'nji wohumantifeho.

Ose ulìmentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasìmo uhwomentohofofoho.

¹⁵ A'amu ahwomomjoso nulìko'mantifi ahwomomo asomo sìmentohofo sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnnìmentohofi, Nakwo Mpetìlehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonetìhwaso so'no uhwonowano.¹⁶ Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentanìngki tìpìhwonìma'nìmentohofofoho.¹⁷ Hofiko nuhwonontifi hofiko olo hwomu lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'nìmentohofo so'no lìjwao'mentohofofoho.¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ulìmentohofoso upa'nìmentohofo so'no huno pi'nìngo engo syafìhu'mentohofofoho.¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwamo ulìmentohofoso so'no Maliya nupa'nonto kakoe sìmehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anìtuye yofe ho'noma'mentohofofoho. Yo'mayo upa'nìmentohofo so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulìmentohofoso hopaso uhwonìmentohofoso so'ntnne'no Anìtumo isamoyoka ulontifi sìmonyo imentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mulìmentohofofoho.

²¹ Hwangku sìkuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sìhune memjaofahoniñgki mehomì huhwo sohwoe a'apahomo sìhu kolofontifi hofiko yofe ole mulìmentohofi Jisasìyoho. Oso yofe hiso mehomì huhwo

sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

Anituye tajo ango engo somo Simeyoun'ni Ana'ni Jisasimo uhwonimentisiyefoho.

22 Oso honingkano hungkuno Mouses a'amu somo uyimentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno foute (40) memjaofihwoso'no hofiko Anituye tajo ango engo somo mahufitnnehofo. Sikuno hiso moi'wo imo'nningkuhwoso'no hofiko Anitumne'no yo'mayoso wofonjokisosantfeho. Honingkano hungkunoso osenoho.

Osese Maliyafe sikuno moi'wo imo'nningkahoningki kako kakoe mehomini'ni Jousepi'ni ango Jelusalem sopo Anitumo mehomini utihwayo'ne simentisiyefoho. 23 Hwapingo Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomini tisimasoso hwomu'manji sekwo Anitumo uyimono. Hofiko Anituye hwafoho. 24 Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomini songo utihwayo sohonta yihufo ntolofiy fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisasyo. Osese siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasiyo'ne simentisiyefoho.

25 Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jelusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyouniyo. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofiwonningkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatmonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohumo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho. 26 Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatmonnoho selimentiso sohumo kaki'no uhwonningkohoji kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

27 Osese oso sikuno Jisasaye kaningkwohwo'ya'u siko Mousesiye honingkano hungkuno somo ito'no iningkayo'ne Jisasimo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo Anituye tajo ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. 28 Simeyoun oso hwomu huhwo sohumo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

29 U, Hwe Engofe, kiko hungkuno ntimentohinoso olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jiye syoho kilohofiyso sohwo'ni hungkuno
simo'mo ntimentohino hopaso ngko simeho
wopingo'njo hwo'ni wape'ni monnaho.

30 Hwapingooso ngko nje tmo'nji oso hwomu nakumo asomo
netimayo'ne kiko uhwosopo'mentohino sohomo nto
uhwoningkohono.

31 Kiko olo huhwo lohumu emokosyohumanji hwe moyam
temtitofo kengo kengo hopi'nonohino somne'no
utihwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

32 Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu
hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jiye yahino
wopingooso utihwamte hweho.

Jiye yofe engo so'nji jiye yokumpohn'nyo engo so'nji a'amu
Isael somo utihwamtonohoh.

33 Simeyoun ose ulahoni'ngki Jisasaye kaningkwohwo'ya'u
yo'mayo Jisasimne'no ulimentiso so'no upa'nonji
yomo yonji huno pi'ningo engo syafihu'mentisiyefoho.

34-35 Simeyoun Jisasaye kaningkwohwo'ya'umo hungkuno
wopingo'njo aho ulonjimokonto osopo kako kona'wohi
Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohumne'no kiko tango mikunimposo
wotipema'monnoho.

Hwapingooso a'amu Isael pi'ningooso hwomu lohumu uh-
woningkuji nakwolaho wolantfeho.

Ose lifico so'no hofiko ni'hu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'ningooso hofiko olo hwomu
lohumne'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo
ifitnnefoho.

Kako a'amufe simeho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso
utihwa'nyopo ujo wehontojwahumtonohoh.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

36-37 A'mu fisimo Anitu hungkuno uyahoniningki
lmojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso
Anafoho. Kaningkwohwoe yofeso olenoho. Feenueliyoho.
Kako Asyafe temtitofo mta'angiyoho. Kako ni'hu'no
a'maniyoho. Hohonta kako hwehumu uma'nonto
hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne
mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo
pe'ninkahoniningki a'musi kako'nohini nohumentaniningki
soswo eti-foua (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye
tajo ango engo somta'ni noswapiwo'ninkisi'maho.
O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji imingo'nji
hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame
uloho'mojiyoho. Sikuno fisomo kako wosopayo manyo
humanto Mpohumo jomo'nohino ulimojiyoho. 38 Oso
hohosohonta kako hisi Jisasimo u'manto Anitumo

isamoyoka ulimentisofoho. Kako a'amu ango Jelusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatinmonnoho limentiso sohumne'no hontohumentaningkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno luji'mo'mentisofoho.

Jousepi'ya'u Nasaletnne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'mayo honingkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto iningkawenji Jousepi'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletnne'no umentisiyefoho. ⁴⁰ Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisas iye kaningkwohwo'ya'u siko ango Jelusalem sopo oso Anitu A'amu Isi'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikkuno engo * somne'no simojiyofoho. Oso sikkuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. ⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahoningki kako hofiko'nji oso Sikkuno Engo somne'no simotofo hopaso simentofofofoho.

⁴³ Oso Sikkuno Engoso moi'wo imo'nингkahoningki hofikoe ango pone'no asomo womentofofoho. Kaningkwohwo'ya'u ango pone'no ko wahoningki Jisas kako Jelusalem humohumantisofoho. Oshonta kaningkwohwo'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoyimentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'nингkahoningki kaningkwohwo'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho.

⁴⁵ Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmentisiyefoho. ⁴⁶ Sikkuno hufa'u sihune memjaofahoningki Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumentaningki uhwonima'nimentisiyefoho. Kako a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji humamentofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ulimentohofo so'no hofikimo kako aku ulohonimentisofoho.

⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisas iye hungkunomo

* **2:41:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkaofofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kaningkwohwo'ya'u siko Jisasimo notipihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwosi peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahoningki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no notopeentikusiyo. Ngko nje Mpohwoe ango lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahoningki siko oso hungkuno hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁵¹ Oseso Jisas kako kaningkwohwo'ya'u'nji asomo nowentifi hofikoe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kaningkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hwaho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wopingo engo imo'nimentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisasimo uhwonimentohofoso wopingo uhwonimentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako Anituye hungkuno lijwao'mentisofoho.

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeiliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentaningki soswo aho hopi'nono sihe nom'ne mta'ni osofoso fahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hwaho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Ttlakounitis'injimo mokosyohumamojo hwaho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hwaho. ² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwae hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohumo Anitu kakoe hungkuno uymentisofoho.

³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. ⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoningki iyoswomo ole mti'mokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopfe.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Honingkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honingkanopo sojo ipmpingo wo'nnyoso womehu'meeopfe.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mti'mokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi pi'ningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. I'mofopahoningkofi Joun hofikimo ulimento, Sekwo homa mehomisoku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahoningki nit'mahofo kulo.

⁸ Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano yahino wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohnningkutoho. Nakwo Apilohamye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopoeno wamtimokumontonoho. ⁹ Anitu kako iyomo minglo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahoningki hofiko Jounimo ulahoningmentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono.

¹¹ Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hwe manji'mofo hufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofo'ne'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu

wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'nìngkohoho a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonethwayo sohwosi nakwo sohwona'ni pipi yanehwono. ¹³ Ose ulahonìngkofi ulimento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejapiwo'nìngkohoho sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyikutoho.

¹⁴ A'amu itokus'o'no fehohnjo sohwa Jounimo ulimentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahonìngkofi kako ulimento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjìlkutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonjikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejapiwo'nìngkiso somne'nohini sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ A'amuso Jouniye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahonìngki huno pi'nìngo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwolikeno. ¹⁶ Ose hnnìngkahonìngkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'nìngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyi hwo'nyoho. Kako nopihwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹⁷ Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijivo'nìngkiso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'nìngo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohofotofo'ne Anituye hungkuno wopingo lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako konìngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso

so'ngi nom'ne honingkano wonyo pi'ningo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Helouti'mo yoka hungkuno ulimentisofoho. ²⁰ Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jouni'mo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(*Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11*)

²¹ Sikuno fihwi hwe moy'a'mi pi'ningo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jouni'mo u'mahoniningki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahoniningki Jisas kako Mpohumo jomo ulontaniningki ahwomo mtampo'mentisofoho. ²² Ahwomo nomtompeehoniningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo yihufo ntolofiyu hopa ponto Jisasimo wekehuma pmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohnne'no ngko simeho wopingo mikunimposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'ninkino so'no nje simeho wopingo ni'mo'nantofoho.

Jisasaye hofiyakwosafe yofefoho.

(*Matiyu 1:1-17*)

²³ Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahoniningki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moy'a'mi hofiko huno ole syafihu'mentohofofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafihu'mentohofofoho.

Jousepiye kaningkwohwoe yofeso Heliyoho.

²⁴ Heliye kaningkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiyeye kaningkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasyeye kaningkwohwo sohwo Amousiyoho.

Amousiyeye kaningkwohwo sohwo Nahomiyoho.

Nahomiyeye kaningkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiliye kaningkwohwo sohwo Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kaningkwohwo sohwo Matiyoho.

Matiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasyeye kaningkwohwo sohwo Semeniyoho

Semeniyeye kaningkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kaningkwohwo sohwo Joutafoho

²⁷ Joutafe kaningkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kaningkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kaningkwohwo sohwo Selepapeliyoho.

Selepapelîye kanıngkwohwo sohwo Siyalîtiyeliyoho.
Siyalîtiyeliyeye kanıngkwohwo sohwo Neliyoho.

²⁸ Neliye kanıngkwohwo sohwo Melîkiyoho.

Melîkiye kanıngkwohwo sohwo Atiyoho.

Atiye kanıngkwohwo sohwo Kousamîyoho.

Kousamiye kanıngkwohwo sohwo Elîmotamîyoho.

Elîmotamîye kanıngkwohwo sohwo Elîfoho.

²⁹ Elîfe kanıngkwohwo sohwo Jousyîwafoho.

Jousyîwafe kanıngkwohwo sohwo Eliyesafoho.

Eliyesafe kanıngkwohwo sohwo Joulimîyoho.

Joulimîye kanıngkwohwo sohwo Matatîyoho.

Matatîye kanıngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

³⁰ Lifaiye kanıngkwohwo sohwo Simeyounyoho.

Simeyouniye kanıngkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kanıngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

Jousepiye kanıngkwohwo sohwo Jounamîyoho.

Jounamîye kanıngkwohwo sohwo Elaiyakimîyoho.

³¹ Elaiyakimîye kanıngkwohwo sohwo Meleyafoho.

Meleyafe kanıngkwohwo sohwo Menafoho.

Menafe kanıngkwohwo sohwo Matotafoho.

Matotafe kanıngkwohwo sohwo Natanîyoho.

Natanîye kanıngkwohwo sohwo Ntefitîyoho.

³² Ntefitîye kanıngkwohwo sohwo Jesiyoho.

Jesiye kanıngkwohwo sohwo Oupetiyoho.

Oupetiye kanıngkwohwo sohwo Mpouasîyoho.

Mpouasiye kanıngkwohwo sohwo Salîmounîyoho.

Salîmounîye kanıngkwohwo sohwo Nasounyoho.

³³ Nasouniye kanıngkwohwo sohwo Aminotapîyoho.

Aminotapiye kanıngkwohwo sohwo Atîminîyoho.

Atîminîye kanıngkwohwo sohwo Aniyoho.

Aniye kanıngkwohwo sohwo Hesîlounîyoho.

Hesîlouniye kanıngkwohwo sohwo Pelesîyoho.

Pelesîye kanıngkwohwo sohwo Jutafoho.

³⁴ Jutafe kanıngkwohwo sohwo Jekoupîyoho.

Jekoupiye kanıngkwohwo sohwo Aisakîyoho.

Aisakîye kanıngkwohwo sohwo Apîlohamîyoho.

Apîlohamîye kanıngkwohwo sohwo Tilafoho.

Tilafe kanıngkwohwo sohwo Nahoulîyoho.

³⁵ Nahoulîye kanıngkwohwo sohwo Selokîyoho.

Selokîye kanıngkwohwo sohwo Leuyoho.

Leuye kanıngkwohwo sohwo Pelekîyoho.

Pelekîye kanıngkwohwo sohwo Epafoho.

Epafe kanıngkwohwo sohwo Syelafoho.

³⁶ Syelafe kanıngkwohwo sohwo Kainanîyoho.

Kainanîye kanıngkwohwo sohwo Apakisatîyoho.

Apakisatiye kaningkwohwo sohwo Syemiyoho.
 Syemiyeye kaningkwohwo sohwo Niwafoho.
 Niwafe kaningkwohwo sohwo Lamekiyoho.
³⁷ Lamekiye kaningkwohwo sohwo Metuselafoho.
 Metuselafe kaningkwohwo sohwo Inoukiyoho.
 Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.
 Jaletiyeye kaningkwohwo sohwo Mahololeliyoho.
 Mahololeliye kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
³⁸ Kainaniye kaningkwohwo sohwo Enousiyoho.
 Enousiyeye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.
 Setiyeye kaningkwohwo sohwo Atamiyoho.
 Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

4

Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.

(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiyeye simehomo uhumahoningu Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahoningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho. ² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentaningu Seten kako Jisasimo yamofo ulohofontaningu sikuno fouthi (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho. ³ Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosit'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nincki, A'amu wosopayo'nohini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no sihwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'ninckohofoso Jisas uhwonono lonto nihi'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmonne'no yohono. Yo'mayo uhwoningu kohino loso nje'nohino foho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohumo uyimo limeso hoponoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. ⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nincki, Kiko jiye Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofo.

Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemmjo Anituye tajo
ango engo yokintaho sopo sihumojawento ulimento, Kiko
Anituye Hwomu hwosimani kiko olopo nta'ni filikofamofo.
¹⁰ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole
nalivo'nincki,

Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no
hofiko kikimo hofijo wokufo'mantifeho.

¹¹ Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mento-
fomatnnohino.

Tohinoso nihi'no momatnnohino.

¹² Ose ulahonincki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole
wo'nyyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohumo yamofo nulohofohotoho.

¹³ Ose ulahonincki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso
moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no
yamofo uloho'mne'ento uhwatimoi'mentisofoho.

*Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho
ema'mentisofoho.*

(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umenti-
soso kako Anituye Towahuno Wopingofoe yokumpohn'nyoso
hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo so-
ponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no
ho'ninckamentisofoho. ¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo
humanto Anituye hungkuno lutihwawo'ninckahonincki
hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe
ho'noma'mentohofofoho.

*Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo
ikinjimo'mentohofofoho.*

(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo
kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas
kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho
humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo
somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu
humentohofo somne'no Anituye hungkuno atofo ujo'ne
Jisas likofa loho'mentisofoho. ¹⁷ Nolohofahonincki hofiko
oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahonincki iyoswomo
mtimokumentisososo Jisasimo uymentohofofoho. Jisas kako
iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole
mtimokinyoso tipema'mento,

¹⁸ Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto
ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yo'mayo

somne'no umofonyo iwo'nìngkohofo somo ujo'ne nìhwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nìhwatìmentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isìhutofosemahm'me'no sekwo fo humpopmnno.

Sekwo a'amu tìmpi'nyo soku apa'no tìmo fohonìmno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonìhwatìmentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anìtu kako kakoe a'amu ne somo asomo utìmayo'ne sìkuno somne'no ujo'ne lonìhwatìmentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'nìngkiso sohumu uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofìko Jisasìmo tìmo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutìhwayoso loma'mentisofoho. Ole ulìmento, Oso Anìtuye hungkuno mtì'mokinyo somjo seloheso sekwo nupa'nìngkohofoso ne imo'nalofoho. ²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontìfi yomo yontìfi hofìko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'nìngo syafìsyontìfi kakoe yofe ho'nomantìfi hnnìmentohofi, Olo huno wopìngo loso pipi tìpema'masoto. Kako Jousepìye hwomu hwolahoh.

²³ Ose hnnìngkahonìngkofi Jisas hofìkimo ulìmento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta lìmotofo loso ngkimo wontantìfeho. A'amu somo wopìngo imokuhwajìwo'nìngkino sohwosi kìko kakwo'yohwo sohwosi wopìngo hmmokinyo. Hungkuno yolo hoso ole wontantìfeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kìko ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto upa'nìmalohwone hopaso kìko olo jìje hwapìngo loponjo a'amu hn'nìmo fonalohoho. ²⁴ Ose ulonto ulìmento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselìmonne'no yohono. A'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohwoe a'amu hwapìngoponjoso hofìko kakoe hungkuno somo ito'no minìngkawo'nìngkiyohofo. ²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Isìlael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentanìngkofi soswo hufa'u sìhune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho mìkunìmposo i'mofopahonìngki apìwojo sofa pi'nìngo oso hwaho Isìlael sopo humamento hofofoho.

26 I oso'no Anītu kako Ilaija sohumo kako kakoe hwapīngō Isīlael sopo apīwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwātīmentiso'maho. O'o, Anītu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo apīwojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyīwo'nīngki yohofoso ulohofone'ento uhwātīmentisofoho.

27 U, nom'ne hungkuno mne'no fīsyafīsyo. Hohonta Ilaisa Anītu mta'ni hungkuno lutīhwāmojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Isīlael sopo a'amu uyo nīhu'no wonyoso pi'nīngō engo'njo humamotofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwapīngoponjo a'amu somo wopīngō umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wopīngō umokumentisofoho.

28 Jisas ose ulahonīngki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohofo a'amuso hungkuno hiso upo'nantīfi sīmeho tohino umnīmentisofoho. 29 Hofīko nolīkafontīfi Jisasīmo aho kompemotawentīfi ango pone engo somo Jisasīmo momonyomo uyohotofano lontīfi kompemotawomentohofoho. Oso ango antīme hiso hwofīki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofīki'nyo sopo nohumantīfi Jisasīmo ho'nomehwasi woho'naofano lontīfi ko imentohofoso 30 Jisas kako hofīko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohumo towahuno wonyo ehuhn-namo'nnyo sohumo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

31 Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sīkuno iyoho humayo somo a'amu pi'nīngō somo Anītuye hungkuno lutīhwamentisofoho. 32 A'amuso hofīko kakoe hungkunomo upa'nontīfi yomo imentohofoho. Hwapīngoso a'amu sīkuno iyoho humayo homo somo hungkuno līmotofoso hofīkoe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulīmotofoso ulīmotofoho. I, Jisas Anītuye huno ne somta'ni hungkuno wopīngō tīpemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutīhwamentisofoho.

33 Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulīmento, 34 Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwosi, kīko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kīko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kīko Anītuye Hwomu Wopīngō Ne hwosoho. 35 Ose ulahonīngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulīmento, Mampī'nyo fosyohumaho. Kīko olo hwe lohumo ulīko'maho. Ose ulahonīngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'nīngō'njo

sopo hwahopo yohotofasyonto ul̄iko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. ³⁶ A'amu ose uh-wonont̄ifi yomo engo yont̄ifi hof̄ko mjahnn̄immentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon̄ingki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnn̄imentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisasimne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'n̄imentisofoho.

*Jisas kako Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.
(Mat̄yu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimoun̄ye angomo humentisofoho. Saimoun̄ye konemi siye a'apahoso tohohmtnno m̄ikun̄imposo'njoho. Oso hiso'no hof̄ko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lut̄ima'mento hofofoho. ³⁹ Jisas kako a'musi fosyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtnno hwapingo sohumo yoka ul̄imento, K̄iko mpano. Ose ulahon̄ingki kakoe a'apaho tohohmtnnosso moi'wo imo'n̄imentisofoho. Moi'wo imo'n̄ingkahon̄ingki a'musi kako komo'no nol̄kafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moyam̄i pi'n̄ingo engo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mat̄yu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahon̄ingki hwe moyam̄i hof̄koe a'amu mnokino'njo somo Jisasimne'no sopone'no mot̄ihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moyam̄i hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. ⁴¹ Jisas kako hwe moyam̄i pi'n̄ingo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hof̄ko joho mohm'no ole ul̄imento hof̄fi, K̄iko An̄tuyue Hwomu Ne hwosoho. Ose ul̄imento hofofoho. Hof̄ko Jisas K̄ilais sohwo ahwomo mta'ni An̄tu uhwat̄imento hweho huno umentiso so'no Jisas hof̄kimo yoka ul̄imento, Sekwo nom'ne hungkuno ul̄kutoho. Ose ulahon̄ingki hof̄ko mampi'nyo humamentohofofoho.

*Jisas kako ango'meemo syoho iku'mo'mentisofoho.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Im̄ingo ne so'nji Jisas oso ango hopo sopo nul̄ko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moyam̄i hof̄ko haf̄hafe ti'pm'mant̄ifi u'ma'mentohofofoho. U'mant̄ifi yokumpohn'nyo ul̄imento hof̄fi, K̄iko nakumo nonahwot̄'mofohotoho. K̄iko nakwo Koponeyam lopo wohument̄hwano. ⁴³ Ose

ulahonìngkofi kako ulìmento, A'amu ango'meemjo somo Anìtu kako wopìngo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofìkimo hungkuno wopìngo hiso wolìjumo'monne'no yohono. Anìtu kako oso syoho hiso'no nìhwatìmentiso hwo'nyoho. Ose ulìmentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anìtuye hungkuno wopìngoso hwaho Jutiya sponjo tajo ango anga'no anga'nohino somo humolutìhuku'mofisofoho.

5

Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno ulìmentiso so'no inanìku pi'nìngo engo ifammentisofoho.

(Matìyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sìkuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * momìngo sopo nohumentanìngki hwe moyà'mi pi'nìngo engoso Anìtuye hungkuno upo'nano lontìfi hofìko Jisasì'ndo mofonepo wohumano lontìfi yohoto yohotofo mjalofo'nìmopmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonìmentisososo yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentanìngki hofekwosa sohwa hofìko inanìku ifamiyo ho'yoso mijo yojìwontanìngkofi uhwonìmentisofoho. ³ Jisas kako Saimounìye yofayokino somo kotasonto Saimounìmo ulìmento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofo. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anìtuye hungkuno lutìhwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutìhwa lohofonto Jisas kako Saimounìmo ulìmento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kìko jìje a'amu sohwanji inanìku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompo foho'naopmno. ⁵ Ose ulahonìngki Saimoun ulìmento, Hwe Engofo, olo sìkwo'miyo lomo nakwo inanìku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yìhwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kìko ntöhino so'no ngko inanìku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶ Ose ulahonìngki hofìko ho'nao'mentohofoso hiso inanìku pi'nìngo engo ifammentohofoso inanìku ifamiyo ho'yoso we'enepi wamtìhupo'monto imentiso so'no ⁷ hofìko nom'ne yofayokino sponjo a'amu sohwamne'no hofìkimo ufo'mayo'ne joho lutìma'mentohofofoho. Hofìko mofone lopo nopontìfi inanìku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo

* **5:1:** Yofe Ngkenesaletìyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmentiso somo uhwononto kako Jisas̄iye sifiki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimeto, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwot'i'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingo hwon'i'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ⁹ Hwapingooso kako oso inaniku ifammentohoho somo uhwononto iyoho uningkahon'ingki ulimentisofoho. Kako'nohin'i'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohoho huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimoun'mo ulimeto, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangku hwe moyam'i mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatnne hwosoho. ¹¹ Ose ulahon'ingki hofiko yofayokino mitimom'ing no'mo ifohohosasyontifi hofikoe ho'yango yo'mayoso uliko'mantifi Jisas'mo iningkamentohofofoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Mat̄yu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwonimentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan'ingki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisas'mo uhwononto kako Jisas̄iye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopingo wanmokumo liso'manji jiye yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³ Ose ulahon'ingki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohumo ulimeto, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmno'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho. ¹⁴ Oso moi'wo imo'ningkahon'ingki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Ngko jiye a'apaho wopingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohumo jiye a'apahoso utihwaho. Utihwahojo'no kiko oso yahino Mouses netihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohumo uyohojo'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwon'ingkuji jiye a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ningkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho. ¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'nimentisofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syafihu'mentohofi,

Nakwo kakoe hungkuno upo'nìngkuhwaso'no kako nakumo wopìngo wonamokumontonoho. Ose syafìsyontìfi hofìko Jisasìmo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶ I oso'no Jisas kako sìkuno pi'nìngo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kanìngkwohwo Anìtumo jomo ulìmojofoho.

Hwe fihwo kakoe sife aho pe'nnyo sohumo Jisas kako wopìngo umokumentisofoho.

(Matìyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Sìkuno fihumo Jisas kako hwe moy'a'mi somo Anìtuye hungkuno lutìhwentanìngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji hofìko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofìko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofìko Jisasìnjopo u'mantìfi humamentohofofoho. Anìtuye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokiyo'ne Jisasìmo wo'mentisofoho. ¹⁸ A'amu fehohnjoso hofìko hwe fihwo sìfe aho pe'nnyo sohumo ijempohopo Jisasìyepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapontìfi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontìfi ko imentohofoso ¹⁹ hwe moy'a'mi pi'nìngo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'fahonìngkofi hofìko mitofomojì'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofìko ango antìfepo kotosantìfi iku'yo fehohnjo nofentìfi hwe mnokino'njo huhwo sohumo kakoe ijempoho hi'nji antìfepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisasìye sìmanopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰ Jisas kako uhwonìmentisoso oso a'amu itokwapmmentohofo sohwa hofìko Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahonìngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ulìmento, Nje a'amu sohwosi ngko ji'je honìngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahonìngki a'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasìye hungkunomo upa'nontìfi hungkuno pi'nìngo hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo Anìtumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo tìhwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe honìngkano wonyo wae yìmofo'neso hopo'maho. O'o, Anìtu kako'nohino hoponoho. ²² Ose hnnontanìngkofi Jisas kako hofìkoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahonìngki ulìmento, Ngko Anìtumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofìsikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴ Anìtu kako ngkimo

a'amumo ufo'mayo'ne n̄ihwatiメントiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon̄ingkano wonyo wae yaof'o'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo ji'je hon̄ingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo s̄imeho mo'mo muhwon̄ifitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohumo ul̄imonne'no yohono. Hof̄kimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohumo ul̄imento, K̄ko nol̄ikafohoji ji'je ijempohoso nomahoji ji'je angopo ne'no mpano. ²⁵ Jisas ose ulahon̄ingki a'amu t̄mo uhwontohumentan̄ingkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nol̄ikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe ango pone'no nowento kako An̄tuye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶ Oso ango hopo sponyo a'amuso hof̄ko uhwonont̄ifi hi umo'n̄ingkahon̄ingki hof̄koe s̄imeho mo'mo yomo yomo u'mahon̄ingki hof̄ko An̄tuye yofe engoso ho'noma'mentohofoho. Ole l̄imentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon̄ingkuhwone loso yahino n̄ihu'no wonyoangkafofoho. Ose mjal̄immentohofoho.

Jisas kako Lifaimo kakimo in̄ingkayo'ne joho ul̄imentisofoho.

(Mat̄iyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Ti'fi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon̄imentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan̄ingki uhwononto ul̄imento, K̄ko ngkimo ti'fi nn̄ingkape. ²⁸ Ose ulahon̄ingki Lifaiyo nol̄ikafonto kakoe yo'mayoso ul̄ko'manto Jisas̄mo ti'fi in̄ingkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n̄imentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisas̄mne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumant̄ifi wopayo n̄imentohofoho. ³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon̄ingkano hungkuno lut̄hwayo syoho imotofo sohwanji hof̄ko nohumant̄ifi a'amu wopayo nontan̄ingkofo sohwamo uhwonont̄ifi Jisas̄ye inomokomoyo sohwamo ul̄mentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon̄ingkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hof̄ko a'amu uyohofahosiyo'njo sohumo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini

u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'nningkohoho somne'no joho ujo'ne lutimayo'ne pmmentohe hwonit'maho. O'o, ngko a'amu honingkano wonyo'njososo hofiko wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji ngkimo nniningkape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lutihwamentisofoho.

(Matiyu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ulimentisoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Jounye inomokomoyo sohwa hofiko sikuno fehohnjo somo hofiko Mpohumo jomo'nohini uliwo'nontifi wosopayo hopi'nonohinosa maniwo'nningkiyohofihwafoho. I a'amu Falisi sohwafe honingkanomo iningkawowo'ningkohoho huhwanji oso yahinosa iwo'nningkohofihwafoho. I oso'no jitje inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino niwo'ningkohofofoho. ³⁴ Ose ulahoningkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ulimento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amulnji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'ningkohofotaho. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'ningkohofofoho. ³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujo simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ulimento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nyo somo wopingo wamati'mokumo lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni tifonehwo sisimpehwosi lojwoma lohofihwosi manji'mofo tontamo somo lojwohofojasyososo wopingo umo'nimontolaho. O'o, oso hwapife songoso manji'mofo yofoho somo wohofojahumo lihwosi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'nimontonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohumo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimpo'nimontonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tifinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho

yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.³⁹ A'amu fehohnjo hofiko hohontajo yahino so'no hi umo'nìngkahonìngki hofiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'nìngkohofoso hofiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(*Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28*)

¹ Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomo moyo sohwanji hofiko syohopo hano humemoyohofoho. Inomokomo moyo huhwo sohwa mijoho uyahonìngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo laofontifi neso nìmentohofoho. ² Ose yahonìngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Nakwoe honìngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi nìngkohofoto. ³ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofo sohonta'ne'no selohonìngkono. ⁴ Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sakinjo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwamne'no hinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwamo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo'njo imentohofo so'no sekwo nje inomokomo moyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohonìngkohofotaho. ⁵ Jisas ose ulohononto ole ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(*Matiyu 12:9-14; Mak 3:1-6*)

⁶ Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo ango we'e sohumo noswonto hwe moyam'i somo Anituye hungkuno ulimentisofoho. Osopo nohumentantanìngki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo

poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ⁷ A'amu fehohnjo a'amu Jutafe hon^{ing}kano hungkuno lut^{ih}wayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hof^{iko} no-human^{ti}fi Jisas^{imo} hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane^{ent}^{ti}fi ole syaf^{ihu}'mentohofi, Jisas kako s^{ik}kuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumontol^{iken}o. Ose syafisyon^{ti}fi Jisas^{imo} uhwontohumamentohofoh. ⁸ Jisas hof^{ikoe} huno so'mjo yahino so'no huno uyahon^{ing}ki hwe aho wonyo'njo sohumo ul^{im}ento, K^{iko} nol^{ika}fahoji olo ajwo lopo filohofo. Ose ulahon^{ing}ki kako nol^{ika}fonto ajwopo loho'mentisofoh. ⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwamo ul^{im}ento, Ngko sekumo waselohoni^{monne}'no yohono. Oso hon^{ing}kano hungkuno Mouses neyakwosamo uy^{im}entisoso s^{ik}kuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo s^{ik}kuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyan-tantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantan-taho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo t^{im}o fe'n^{ih}wononto hwe aho wonyo'njo sohumo ul^{im}ento, Ji^{je} ahoso s^{ih}waho fis^{ipo}fo. Ose ulahon^{ing}ki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho s^{ih}waho s^{ipee}hon^{ing}ki wopingo umo'n^{im}entisofoh. ¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonont^{ti}fi s^{iman}o hntotohino umn^{ing}kahon^{ing}ki hof^{iko} ole hnn^{im}entohofi, Nakwo Jisas^{imo} pipi ulohofanehwono. Ose hnn^{im}entohofoh.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoh.

(Mat^{iyu} 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ul^{im}o lonto kako hwof^{iki}'nyo we'e sopone^l'no s^{im}entisofoh. Osopo nohumanto An^{itune}'no jomo ne'no ulontan^{ing}ki iyoho longkon^{im}entisofoh. ¹³ Mofehi'nyo sⁱ'mofopahon^{ing}ki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwosopo'mentiso sohwamo kako yofe mul^{im}entisoso apousel^{iy}oho mul^{im}entisofoh. Oso yofe apousel^{is}o hungkuno hwapingoso olenoho. An^{ituye} hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimoun^{iy}oho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mul^{im}entisofoh. Nom'nihwo Ent^{ilu} Saimoun Pitafe kon^{ing}kwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jem^{is}iⁿjⁱ Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filip^t'nji Mpatoulom^{iy}yu'njoho. ¹⁵ Nom'nihwa'u Mat^{iyu}'nji Toumas^t'njoho. Nom'nihwo

Jemis Alifiyosiyehwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. 16 Nom'nihwo Jutas Jemisiye hwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikaliyoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango sohwamo tokoyo'ofo imentisofoho.

Jisas kako hwe moyamipi'ningengo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Matiyu 4:23-25)

17 Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'ningo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moyamipi'ningengo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mitimomingo sponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho. 18 A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'ninkuhwasia'amu mnokino'njo hn'nimo wopingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo'njo so'nji Jisasimo u'mahoningo kofa wopingo umokumentisofoho. 19 Oseso hwe moyamipi'hopi'nono hofiko Jisasimo aho wokisyusano lontifi imentohofofoho. Hwapingo hofiko Jisasimo aho kisusyahoni'ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisosohofoko a'apahoso wopingo imo'nimentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Matiyu 5:1-12)

20 Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

21 Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye honingkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

22-23 Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nninkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoninkuji hofiko sekune'no simeho ni'hu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo

ikinjasemofikuji sitofo woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno nihu'no wonyo selikujo'no sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujo'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningga limotofo sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofo kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitnne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi tifijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. ²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ninggaoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'ninkohoho so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofo sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono.

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'ninkohoho soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejapifo'ninkohoho somo sekwo hofikimo wopingo'no hini ulohopmno. ²⁸ A'amu fehohnjosofo hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikujo'no sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofo'ne jomo ulimno. A'amu sitofo selikujo'no sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jiye manjijohopo kuposihwoso'no jiye manjijoho fehohntha'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jiye manji'mofo so'no hi umo'ninkuhwoso'no kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jiye hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwoso'no kiko

yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jiye yo'mayoso wae yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'nijo'ningkohofo osomnohini sekwo hofikine'no semo'ningkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yijo'ningkohofofoho. ³³ A'amu sekumo wopingo selohofijo'ningkohofo osomnohini sekwo wopingo ulohofikuji'manji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yijo'ningkohofofoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangkuaku nejapifitnne'entifi uyijo'ningkohofo'manji Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yijo'ningkohofofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujo'no nakumo aku wonejapi'fe sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo iningkafijo'manji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejapihwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwae Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwapingoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu honingkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohofijo'ningkiso hweho. ³⁶ Seningkwohwo Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofijo'ningkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

*Nom'ne a'amu somne'no yano ilofo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemofihwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho. ³⁸ Sekwo yo'mayoso

a'amumo uyikujo'no Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikujo'no Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mep+wesyahonìngkuhwosi kipo kipo lohofihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy+wo'nìngkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnnimo hungkuno'nji ulimentisoso ole ulimento, A'amu tìmpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu tìmpi'nyo sohumo honìngkano utìhwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'nìmomo woho'nì'mofanjiyoho. ⁴⁰ Hwomu sìkule syoho iwo'nìngkiso sohwo kako a'amu kakimo lutìhwawo'nìngkiso sohumo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangku kako syoho lutìhwawayo pa'nyo umo'nìmontonoho.

⁴¹ Kìko jìje hnnìngkwa'wehwoe tìmomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalo kuno. I, jìje tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kìko huno makiyotaho. Kìko jìje tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwosi ⁴² kìko jìje hnnìngkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. Nìngkwahwo jìje tìmomjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kìko mango'no hino hwosoho. Sìmo'mo kìko jìje tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kìko tìmo ito'no uhwonìngkohoji hwangku jìje hnnìngkwa'wehwoe tìmomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nìmontonoho.

(Matìyu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Iyo wopìngoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopìngo minto'nonehoho.

⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwonìngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopìngotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono.

⁴⁵ Hwe wopìngo sohwo kakoe sìmeho mo'mo huno wopìngo'njo hweho. Oseso kako yahino wopìngo'nohini wotìpema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe sìmeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotìpema'monte hweho. Yo'mayo huno sìmeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni lìwo'nìngkohoho.

Ango mojo'ne yahino hufa'uyoho.

(Matìyu 7:24-27)

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne nt̄wo'n̄ngkohofo. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo t̄fi monn̄ngkayo'njo kuyoho. ⁴⁷ A'amu ngkimo n̄'manto nje hungkunomo haloho pento t̄fi nn̄ngkawo'n̄ngkiso sohwo kako olo pahnn̄mo hungkuno loso pa'nyoso wolo set̄hwamne'no yohono. ⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wop̄ingo wamol̄mo loso sohwo pa'nyo hwego. Kako hwosa'imō mno kengomo'mo ij̄hwosi hwosaho n̄hu'no yokumpohn'nyo wawont̄montonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ififo engo ihwosi oso ango huhwo sohumo mojwohafonehoho. Hwap̄ingoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n̄ngkuhwosi ngkimo monn̄ngkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hwego. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'n̄fo'nohini hwaho tojwaponohini wawont̄montonoho. Oso hopo sopo ango mol̄hwoso'no ififo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyō sohumō Jisas wop̄ingo u'mokumentisofohō.

(Mat̄iyu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofohō. ² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyō fihwo kako mnokino engo t̄pemanto poyo mofonepo wope'n̄imoto imentisofohō. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyō sohumne'no s̄imeho uȳmojo hwego. ³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwamo Jisas a'amu mnokino'njo sohumo wop̄ingo umokiyo'nno ut̄mayo'nne l̄hwat̄mentisofohō. ⁴ L̄hwojahon̄ngki hofiko Jisas'mo u'mant̄fi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ul̄imentohofi, Olo hwe wop̄ingo'nohini lohwo kako hon̄ngkano ito'nohino iwo'n̄ngkiso hwego. Oseso kiko kakimo ufo'maho. ⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwona'n̄imne'no hitoho ulof̄wo'n̄ngkiso hwego. Kako nakune'no Anituye tajo ango we'eso mol̄mentisofohō. ⁶ Ose ulahon̄ngkofi Jisas hofiko'nji umentohofofohō. Kako ango'njo t̄fonepo i'mofowahon̄ngki hwe yofe engo'njo

sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwamo Jisas'yepono l̄ihwat̄mentisofoho. Hofiko Jisas'mo u'mant̄fi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapont̄fi ul̄imentohofi, Nje ango ne sopo n̄'mayo so'no syoho engo ihnnoho. Hwe Engofo, k̄iko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wop̄ingo hwo'nnye ango'm'maho. ⁷ Oso'no ngko kikiyepono ko pmneso ngko hwe wop̄ingo hwoni'maho. I oso'no k̄iko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntahoifiyo sohwo wop̄ingo umo'n̄montonoho. ⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo t̄fi ito'no in̄ngkawo'n̄ngkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'n̄mo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ul̄'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohumo Oyomo ul̄'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntahoifiyo fihumo, Olo syoho fiyo ul̄'me'no kako syoho uyimontonoho. Oseso k̄iko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntahoifiyo sohwo wop̄ingo umo'n̄montonoho. Ose ul̄imentohofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmentohoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'n̄ingo engo syaf̄hu'mentisofoho. Oso hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo kakimo in̄ngkamentohoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ul̄imento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'intnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon̄ngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwat̄mentiso sohwa hofiko hofikoe ango pone'no asomo nowent̄fi uhwon̄mentohofoso syoho ulohofiysohwo kako wop̄ingo nohumentan̄ngki uhwon̄mentohofoho.

Ap̄iwojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'n̄imentiso sohumo Jisas kako apa'no songo ulika'mentisofoho.

¹¹ S̄ikuno fehohnjo memjaofahon̄ngki Jisas kako ango Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo hi'nji umen-tohohofo. ¹² Oso ango hopo sponjko kuso engo somo i'mofawent̄fi uhwon̄mentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmentohofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hontha poyo pe'n̄imentisosiyoho. Oso ango hopo sponjko hwe

moya'mi pi'ningo engoso a'musi'nji nopontanìngkofi Jisas uhwonìmentisofoho. ¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahonìngki a'mu simo ulìmento, Kìko humotaho lohotoho. ¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahonìngki a'amu itokwapmmentohoho sohwa loho'mentohofofoho. Jisas ulìmento, Olo hwomo lohwosi, ngko wakilìmonne'no yohono. Filìkaho. ¹⁵ Ose ulahonìngki oso hwomu huhwo sohwo songo lìkafonto hungkuno lìmentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uyìmentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonontìfi hwe moyam'i hopi'nono iyoho yontìfi hofìko Anìtuye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ulìmentohofi, Hwe Engo lohumo Anìtu hungkuno uyahonìngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. Anìtu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nomìwento hwaho ango'meemo ho'nìmentisofoho.

Joun Jisasimne'no hungkuno luhwatìmentisofoho.

(Matìyu 11:2-19)

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisasimne'no ho'nìngkiso so'no Jounìye inomokomoyo sohwa upa'nontìfi Jounìmo ulìmentohofofoho. ¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasìyepono hungkuno lìhwatìmentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tìfi wapmmontonoho ho'nìmentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰ Ose lìhwojahonìngki siko Jisasìmo u'manji ulìmentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahonìngkohoho. Kìko hwe tìfi wapmmontonoho lìmentohe sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Jounìye hungkuno ose ulohonìmentisiyefoho.

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwe moyam'i mnokino kengo kengo'njo somo wopìngo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnaamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu tìmpi'nyoso apa'no tìmo honìmentohofofoho. ²² Jisas kako Jounìye inomokomoyo sohwa'umo ole ulìmento, Siko nuhusìsi yo'mayo nuhwonalokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Jounìmo ulohunyo. A'amu tìmpi'nyoso tìmo apa'no honalokwofo. A'amu sìfe wonyo'njosó apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nìhu'no wonyo'njosó (*lepìla*) hofìkoe a'apahoso wopìngo imo'nìngkohoho. A'amu haloho pìku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no

songo lìkofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anìtuye hungkuno wopìngoso upo'nalokwofo. ²³ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolìkeno, Anìtuye hwolìkeno, huno ose mosyafisiyo'njo yontìfi hofìko sìmeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofìko sìmonyo uyìfe. Siko nuhusìsi oso hungkuno hiso Jounìmo ulinyo.

²⁴ Ose ulahonìngki oso hwe Joun lìhwatìmentiso sohwa'u nto wahonìngki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounìmne'no hungkuno ulìmentisofoho. Ole ulìmento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentofo sohonta pehomo uhwonano lontìfi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'nìngo sohwo ifofo iloja'o'mentiso sohumo uhwonano lontìfi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ²⁵ Pehohumo uhwonano lontìfi umentohofoto. Hwe fi-hwo hwapìfe yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontìfi umentohofotaho. O'o, a'amu hwapìfe yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofìko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'nìngkohofofoho. ²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lontìfi, umentohofoto. A'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki hungkuno najo sohumo uhwonano lontìfi imentofofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nìmno. Oso hwe sekwo uhwonìmentohofo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anìtu hungkuno uyahonìngki nalìwo'nìngkohofo somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohumne'no Anìtuye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolìhwatìmonninho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo sìmo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jiye honìngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno waselìmonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofìko Jounìmo muyakolopitnnehoho. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anìtumo enjwa'mo humaso sohumo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ulìmentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'nìngo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hofìko Jounìye hungkunomo upa'nontìfi hnnìmentohofo, Anìtuye yahino nto'nohino somo unìngkowan lahonìngkofi Joun hofìkimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji hofìko Jounìye mijo kiyomayo so'no nakwolaho lìmentohofo so'no hofìko oso honìngkano wopìngo Anìtu utìhwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwamne'no Jisas ole ulimento, Oso a'amu olohonta humalofo sohwa peho pa'nyo hwasimo waselimonnto. A'amu peho hwalo. ³² Hofiko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomis somne'no joho ole limofifwo'nningkohoho pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kuli'mokahon'ingkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahon'ingkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontifi limentohofi, Towahuno wonyo ehuhn-namo'nnyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji niwo'nningkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonimno. Hwe wopayo pi'ningo engo nyo'njo hweho. I pisae mijo pomenjiyo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no liwo'nningkohofhwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moyam'i hofiko Anituye huno engo mawo'nningkohofoso hofikoe hon'ingkano wopingo somo hofikoe ito'no humayo somo a'amu uhwon'ingkuji ne'njofoho wolantifeho.

A'mu hon'ingkano wonyo'njos i kako Jisas iye sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasimo joho ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷ Oso hopo sopo a'mu hon'ingkano wonyo'njos humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofijo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. ³⁸ Kako noswonto Jisas iye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sulimentisofoho. Kakoe t'mijoso Jisas iye sifepo lo'nningkahon'ingki kako kakoe mijivo'nji Jisas iye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisas iye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wopingo'njoso ehuloho'mentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisasimne'no wapono limentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasimne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohumo Anitu hungkuno uyahon'ingki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye

yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no wonyiyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahonìngki nalimojo ne hwo'maho. 40 Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahonìngki ulìmento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilìmonne'no yohono. Ose ulahonìngki Saimoun ulìmento, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, Nohonjo. Ose ulahonìngki 41 Jisas ulìmento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyìmentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantìlet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifìti* (50) kina uyìmentisofoho. 42 Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hisoaku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ulìmentisofoho. Ose ulìmentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no sìmeho umo'nyo engoso tìhwolo. 43 Ose ulohonìngkahonìngki Saimoun ulìmento, Ngko huno ole syofìsyalokweno. Oso hwe *faif hantìlet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no sìmeho umo'nyoso engo umo'nìmentisofoho. I oso hwe *fifìti* (50) kina'nohini ma'mentiso sohwo kako sìmeho we'e'nohoni uyìmentisofoho. Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Jiye huno nehopi kiyohoho.

44 Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounìmo ulìmento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jiye angomo swapohe sohonta kiko nje sìfemo mijo yatìku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe tìmijo'nji nje sìfemo nìyotìjwantofoho. Kakoe mi'jiyo'nji sosayo nìsìpeentofoho. 45 Ngko noswopahonìngko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sìfemo hinjoho ne'nohini nihu'nìngkohoho. 46 Ngko noswopahonìngko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sìfemo hwone mijo akino wopìngo'njoso ehontohokwoho. 47 Oso'no Saimounìkimo, ngko ole wakilìmonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntahofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honìngkano wonyo pi'nìngo engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no sìmeho mìkunìmposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honìngkano wopìngo iwo'nìngkiso sohumo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo sìmeho we'ene uyìmontonoho. 48 Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulìmento, Ngko jiye

wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahon^{ingki} oso a'amu kako'nji humohumantohofoso hof^{iko} hof^{koe} hungkuno ole hnni^tmentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaof^{ivo}n^{ingkiso} lohwo sohwo t^{ihwolo}. Ose hnni^tmentohof^{oho}. ⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulⁱmento, K^{iko} ngkimo simeho hi^tntnnono ntapohino so^tno k^{iko} An^{ituye} a'amu ne imo^tningkohino. Oseso k^{iko} simeho wopingo^{nji} fosyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo in^tingkamentohofo so^tne hungkunof^{oho}.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho^tmo ho^tmeemo uku^tmo^tmentisof^{oho}. Oso a'amu homo somo An^{it}u a'amu kakimo enjwa^tmo humawo^tningkohofo somo hof^{iy}o umokosyohumawo^tningkiso so^tno l^{iku}^tmo^tmentisof^{oho}. Jisas^{tye} inomokomoyo aho hopi^tnono sife mta^tni hufa^tu sohwa kako^tnji hano umentohof^{oho}. ² I, hwoya^tmi fifa hof^{iko} t^{ifi} in^tingkamentohof^{oho}. Oso hwoya^tmi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnnamo^tnnyo somo wae yao^tmentisof^{oho}. Fifa mnokino^tno sofamo wopingo umokumentisof^{oho}. A^tmu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihne^tno Maliya Mak^{it}tola nta^tangiyoho lⁱmentohof^{oho}. Hohonta oso a'amu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi^tnono nom^tne mta^tni hufa^tuyoso ehuhnnamo^tnnyo simo Jisas kako wae yao^tmentisof^{oho}. ³ Nom^tnesi Jouanafoho. Oso a'amu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husaf^{oho}. Kako hwe engo Helout^{tye} angomo mokosyohumayo syoho^tno hweho. Nom^tnesi Susanof^{oho}. Oso fanji nom^tne moy^tmi pi^tn^{ingo} sofanji hof^{iko} Jisas^{ti}mo t^{ifi} in^tingkamentohof^{oho}. Oso moy^tmi hof^o sofa hof^{iko} Jisas^tnji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo^tmano lont^{ifi} hof^{ikoe} hamniyoho yo^tmayoso uy^tmentohof^{oho}.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaof^o so^tne pahnni^tmo hungkunof^{oho}.

(Mat^{iyu} 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Hwe moy^tmi pi^tn^{ingo} engo Jisas^tnji nohumant^{ifi} nom^tne hwe moy^tmi ango ho^tmo so^tmta^tni hof^{iko}nji uhu^tmokahon^tngkofi Jisas olo pahnni^tmo hungkuno ulⁱmento, ⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao^tmentisof^{oho}. Fisosomokofahon^tngki ufongoyo neso fehohnjoso hon^tngkanopo pi^twahu^tmentisof^{oho}. Oso homo somo a'amu nopont^{ifi} hwotoho hmmentohof^{oho}. Fehohnjoso y^thufo sohwa ni^tmentohof^{oho}. ⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo^tnjopo pi^twahu^tmentisof^{oho}. Oso

hisó nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hisó yofoho imentisofoho. ⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantípe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantípe hisó ufongo hisó'nji sofoka'mentisoso nantípe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'ningo engo into'nimentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'ningo engo imo'nimentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulímento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulímentisofoho.

Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulímentisoto. Hwapingooso olenoho.

(Matíyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisasíye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapingo so'no Jisasímo ulohonímentohofofoho. ¹⁰ Jisas ulímento, Anítu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setíhwamentisofoho. I oso'no hwe moyá'mi nom'niso hofíko pahnnimo hungkuno'nohini upa'níwo'níngkofofoho. Oseso hofíko yo'mayo somo tímo ko uhwonantífeso yofe mihwofe'njofoho. Hofíko yo'mayo somo haloho ko upa'nontífeso hofíko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

(Matíyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ulímento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hisó Anítuye hungkunofoho. ¹² Oso ufongoyo honíngkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anítuye hungkuno upo'níngkahoníngkofi tífi Seten hwe wonyo sohwo hofíkoe simehomjo hungkuno somo wae yaofíwo'níngkiso hweho. Seten kako huno ole syofísyalofoho. A'amu Anítuye hungkuno simehomomo mnawe'manji hofíko kakimo simeho hi'ntnnono uyíkujo'no Anítu hofíkimo asomo utímanoho. Ose syafísyonto wae yaofíwo'níngkisofoho. ¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofíko Anítuye hungkuno upa'nontífi simeho mo'mo meho'nasyontífi simonyo iwo'níngkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hisó hofíko Anítumo simeho hi'ntnnono we'enehwo uyontífi yo'mayo tango u'mante

so'no hofiko iyoho uningkahoningga hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofitwo'ninckohofofoho. ¹⁴ Oso ufungoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko iningkawahoningga kofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnophini syafisyahoningga kofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofitwo'ninckisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso mojo miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye honingkano tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho. ¹⁵ I oso'no oso ufungoe hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ninckohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo iningkafitnne'entifi lutihwawo'ninckohofofoho.

Sikiloho nomongkujikuji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho. ¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangku utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangku utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantfeho. ¹⁸ Sekwo Anitumo iningkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokusomo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas nye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisas nye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji kakiye pono pmmentohofofoho.

I oso'no hwe moy'a'mi pi'ningo engo Jisas'injopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko Jisas pone neso m'mofapifitnnehofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasimo ulimeto, Hnna'wohi'nji hnningkwa'wehwosanji hofiko yolo ho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofofoho. ²¹ Ose ulahon'ingki Jisas ulimeto, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi iningkawo'nangkohofoso hofiko nje na'uja nje ningkawahwosafoho.

Jisas kako ifofo engo sohumo moi'wo hmمو'nyo ulimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko yofayokinomo kotasontifi Jisas ulimeto, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahon'ingki nihu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³ Nowekontan'ingkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentan'ingki ifofo engo nto yahon'ingki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahon'ingki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulifikontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahon'ingkofi Jisas nolifikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ingki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'nangkahon'ingki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lofawo'mentisofoho. ²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimeto, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso nt'i'mo weho. Ose ulahon'ingki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnimentohofi, Olo hwe Iohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolo haloho'nohini isolo tihwoe huhwolo.

Hwe sisimaso ho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho. ²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahon'ingki oso ango sponjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohumo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnname'nnyo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafu sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo

sohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkohoho
 sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo
 nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo
 kako ahwomo nano hiso mtihupewo'nìngkisofoho.
 Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no
 ipemotawowo'nìngkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo
 kako Jisasimo uhwononto joho mohm'no lamofonto
 Jisasìye sife ki'nyo'mo piwasyonto mango engo ulimento,
 Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne
 hwosoho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo.
 Hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko
 ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso
 hwapiengoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo
 sohumo ulimento, Kiko olo hwe lohumo uliko'maho.³⁰ Ose
 ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Jiye yofe pihwo'nyo
 hwosilo. Ose ulahoningki ulimento, Nje yofeso Ami
 hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'nìngo,
 pi'nìngo engofoho.) Hwapiengoso towahuno wonyo
 pi'nìngoso oso hwe huhwo sohumo ehuhnnamo'nnyofoho.³¹
 Towahuno huhwo sohwo hofiko Jisasimo yokumpohn'nyo
 ulimentohofi, Kiko tohino mayo so'no tìkano somne'no
 nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'nìngo
 engoso hofiko mno ijontanìngkofo somne'no towahuno
 wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi,
 Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu
 nongkwafe pone'no wohwontane'no yìhwono. Ose
 ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho.
³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo
 nuliko'mantifi yahu somo ehuhnnao'mentohofofoho.
 Ehuhnnaoafahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto
 kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo
 nihi'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo
 uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moyam'i
 ango engo sponjoso so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso
 hungkuno hiso lijwaafahoningkofi ho'nìmìmentisofoho.
³⁵ Oso hungkuno hiso ho'nìngkahoningki hwe moyam'i
 hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko
 Jisas'ni i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe
 towahuno wonyo ulikoma'mentohofo sohwo kako he
 yofonto kako huno wopingo'njo imo'nonto kako Jisasìye
 sifiki'nyo'mo nohumentanìngki uhwonimentohofofoho.
 Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho. ³⁶⁻³⁹ Oso
 a'amu tìfinjo i'mofapmentohofo somo a'amu hofiko

Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofo sohumo wopingo umokumentiso somo uhwonmentohofo so'no mpoyo lutihwamentohofofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohofo hwapingoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mikunimposo uningkahonungki ulimentohofofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahonungki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofo sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahonungki Jisas ulimento, Kiko jiye angopono asomo uhiji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jiye a'amu somo filutihwaho. Ose lihwajonto Jisas kako nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwamentisofoho.

Mu poyo pe'nnysosi'nji a'mu mnokino'njos'i'njiye hungkunofoho.

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ango we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnysosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kaningkwohwo Jisasimo u'manto Jisasaye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje ango pone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihosone'no yontanungki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwamo nto umojiyoho. ⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasaye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasaye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahonungki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho. ⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ulimento,

Ngkimo aho tihwo n̄pm'mokantofoho. Ose ulahon̄ngki hof̄ko anga'no anga'no ul̄mentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontan̄ngkofi Pita Jisas̄mo ul̄mento, Hwe Engofo, hwe moyā'mi pi'n̄ngō engo kikimo ifehu'mokokumant̄fi kakupm'mokohofo. ⁴⁶ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho. ⁴⁷ Ose ulahon̄ngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syaf̄syonto yomo yomo yonto Jisas̄ye s̄if̄ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe t̄mopo kako Jisas̄mo aho kisuhumentiso hwap̄ingo so'no lut̄hwanto ole ul̄mento, Nje mnokinoso n̄hu'no komo'no moi'wo imo'n̄ngkohoho. ⁴⁸ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Nje mupe, k̄ko ngkimo s̄imeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta k̄ko wop̄ingo imo'n̄ngkino. K̄ko s̄imeho wop̄ingo'no siki uhiji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontan̄ngki hwe fihwo Jailos̄ye angopo nta'ni noponto Jailos̄mo u'manto ul̄mento, Jīje mu poyo nto pe'n̄ngkohoho. Oseso k̄ko olo hwe engo lohumo jīje ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahon̄ngki Jisas kako upa'nonto Jailos̄mo ul̄mento, K̄ko iyoho yohotoho. K̄ko ngkimo s̄imeho hi'ntnnono ntahopohoho'no jīje mu wop̄ingo umo'n̄montonoho. ⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailos̄ye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jem̄is oso hwanji kan̄ngkwohwo'ya'u'njimo ut̄manto hof̄ko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ul̄mento, Sekwo noswap̄ikutoho. ⁵² Ose ulahon̄ngki hwe moyā'mi pi'n̄ngō engoso hof̄ko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan̄ngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo humotaho līkutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho. ⁵³ Ose ulahon̄ngki a'amu hiso hof̄ko mu poyo nto pe'n̄mentiso so'no huno uyahon̄ngki hof̄ko Jisas̄imne'no sitofo ulont̄fi t̄kafo uj̄mentohofofoho. ⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'n̄mentiso siye aho manto mango mohm'no ole ul̄mento, Mupe, k̄ko filīkah. ⁵⁵ Ose ulahon̄ngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'fahon̄ngki mu sopi līka'mentisofoho. Nolīkofahon̄ngki Jisas kan̄ngkwohwo'ya'umo ul̄mento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶ Ose ulahon̄ngki kan̄ngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kan̄ngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul̄mento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo

nulohosiloho. Ose ulimentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe syoho somo iyo'ne uhwamentisofoho.

(*Mat̄iyu 10:5-15; Mak 6:7-13*)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lut̄manto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo so'njimo wae yaofīkuji wop̄ingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. ² Jisas hof̄kimo ulimento, Sekwo ango'meemne humpekuji An̄itu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lut̄hwaf̄kuji a'amu mnokino'njo somo wop̄ingo umokumno. ³ Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiȳkuno. ⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no set̄maso sohwoe angomnohini fosyawent̄fijo sohwasi oso ango hopo sopo nul̄ko'maf̄kuji ango nom'nepono nje hungkuno lut̄hwayo'ne f̄hwanimno. ⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu moset̄maso'njo mikujit̄manji oso ango hopo sopo nul̄ko'maf̄kuji hopo sponjo hwaho semongki'nososo hof̄ko nosehontohumentan̄ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon̄ngkuji hof̄ko hof̄koe yahino somne'no huno ole wosyaf̄hup̄fe. U, nakwo wonyo ȳhwono. Ose syaf̄sȳkuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hof̄kimo uhwojahon̄ngki hof̄ko ango'meemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo An̄ituye hungkuno wop̄ngoso l̄ku'mofont̄fi a'amu mnokino'njo somo wop̄ingo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(*Mat̄iyu 14:1-2; Mak 6:14-16*)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyo. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'n̄ingo syaf̄ihu'mentisofoho. Hwap̄ngoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'n̄imo mta'ni apa'no songo nto l̄kakwoho. ⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohumo An̄itu hungkuno uyahon̄ngki kako neyakwosamo hohonta lut̄hwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo

apa'no nto l̄ikakwoho. Nom'ne a'amuso ole ul̄imentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohumo An̄itu hungkuno uyahon̄ingki lut̄hwamojo sohwo nto l̄ikakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syaf̄ihu'mento, Nje a'amu l̄ihwati'mentoheso hof̄iko Joun̄iye t̄i'wangomo m̄ingo n̄tphilijwamokwof̄ihweho. Oseso olo hwe lohwo Joun̄i'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n̄ingkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n̄imaleso t̄ihwolo. Ose syaf̄isyonto kako Jisas̄imo uhwon̄imoto imentisofoho.

Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) sohwamo wopayo uȳimentisofoho.

(Mat̄iyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousel*) uhwatimentiso sohwa asomo nopont̄ifi hof̄iko yo'mayo imentohoho so'no Jisas̄imo ul̄imentohofofoho. Nto ulahon̄ingkofi Jisas kako hof̄iko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwati'mofont̄ifi hof̄iko'nohini ango Mpet̄isaita ne'no umentohofofoho. ¹¹ Hwe moyā'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon̄ingki hof̄iko umentohoho somo in̄ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moyā'mi hiso kakimo nto in̄ngkowahon̄ingkofi uhwononto ul̄imento, Sekwo oyoni'mno. Jisas kako An̄itu hwe moyā'mi somo wop̄ingo umokosyohumamoto iwo'n̄ingkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wop̄ingo umokumentisofoho.

¹² Oso'no s̄ikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisas̄imo u'mant̄ifi ul̄imentohofi, K̄iko oso hwe moyā'mi somo ango so'mne'no l̄ihwajohojo'no hof̄iko osopo fosyawekuji wosopayo wot̄ipemapife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho.

¹³ Ose ko ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uȳimno. Ose ulahon̄ingki hof̄iko ul̄imentohofi, Nakwo wosopayo pi'n̄ingo'njo hwonan̄i'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inan̄iku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I k̄iko ole losyof̄isyalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyof̄isyalokuno. Ose ul̄imentohofofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄imento, Sekwo hof̄ikimo ul̄imno. A'amu *fif̄iti* (50), *fif̄iti* (50) m̄ihu'mokin̄ingkuji wohumafe. ¹⁵ Ose ulahon̄ingki inomokomoyo sohwa hof̄iko Jisas ul̄imentiso hopa m̄ihu'mohu'm̄ingo ȳihu'mat̄i'mentohofofoho. ¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji

inaniku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo ti'mo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiy'o'ne hu'muyimentisofoho.¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnni'ngkahoni'ngki hofiko wosopayo ni'fonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumento hofofoho.

Pita Jisasimne'no Kila'si'yo ose li'jwao'mentisofoho.
(Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Sikuno fihumo Jisas kako'nohini kaningkwohumo jomo ulontan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulohonimento, A'amu ngkine'no pehofo mjolim'iwalokwofo.¹⁹ Ose ulahoni'ngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwolikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikeno. I nom'nihwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoni'ngki lutihwanto pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwolikeno. Kikine'no ose mjolim'iwalokwofo.²⁰ Ose ulahoni'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasi, ngkine'no pehofo nt'wo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahoni'ngki Pita ulimento, Kiko sohwosi Anituye Kila'sikiyoho. Anitu nakwoe hwaho lopone'no kuhwotimento hwosoho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹ Pita ose ulahoni'ngki Jisas kako inomokomoyo sohwamo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimofikutoho.²² Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njohohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho nt'kuji hohujo ikinjanimofikujinofonjanihufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u si'hune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moyam'i hopi'nono Jisasimo iningkamentohofo somo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no

poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofo ne sopo tifi nn̄ingkapmno. ²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop̄wahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahonīngkuhwosi kakoe humayoso piwasysososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁵ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaof̄hwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan̄mofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinj̄mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop̄ingo'nohini sohwafe yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan̄mofoso sohune'no ngko hohujo ukinj̄mo'monnoho. ²⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan̄ngkuji Anitu a'amumo wop̄ingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ul̄imentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne kengo imo'n̄mentisofoho.

(Mat̄yu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahon̄ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jemis̄jambo utimanto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwof̄ki'nyo we'e sopone'no kotas̄mentohofofoho. ²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontan̄ngki kakoe simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nīhu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'n̄mentisofoho. ³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'n̄mentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnn̄mentohofoso Mousesi'nji Ilaija'njoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako anga Jelusalem sopo yo'mayo Anitu kako Jisas yone'ento uyohot̄mentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'n̄montonoho, hnn̄mentohofofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofo sohwa nol̄kafontifi uhwon̄mentohofoso Jisas̄ye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwon̄mentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisas̄mo uhwot̄mofaho lonji imentisiyoso Pita kako

huno pi'ningo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisayo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefaho. Anga'no Mousesimnefaho. Nom'neso Ilaijamnefaho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoninguksi ulimentisofoho. 34 Pita ose ulontaninguksi himo hwahonepo kepijyofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahoninguksi inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofoho. 35 Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. 36 Oso mampaho hiso moi'wo ho'nkwato lohofahoninguksi inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofantaninguksi uhwonimentohofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofo sohonta hofiko nom'ne sohwamo hungkuno mulimmentohofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fihumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Mo'ninkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moyam'i pi'ningo engo honingkanopo Jisasimo uswo'nimentohofoho. 38 Hwe fihwo kako oso hwe moyam'i pi'ningo engo somta'ni Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakili'monne'no yohono. Kiko nje hwomu lohumo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. 39 Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohumo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoninguksi hwomu sohwo kako joho mohm'no liwo'ninkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohumo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahoninguksi hwomu sohwae mango mta'ni makwoangoso sapiwo'ninkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwae a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nimojofoho. 40 Oseso ngko jiye inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae weenimofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. 41 Ose ulahoninguksi Jisas ulimento, Hwe moyam'i olohonta humalofo soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honingkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo

n̄i'mayoso s̄ikuno alale womemjan̄mo'montol̄keno. J̄je hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentan̄ngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae ȳmofonto hwomu sohomo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kan̄ngkwohumo uȳmentisofoho. ⁴³ Hwe moyam̄ mi hopi'nonohinoso hof̄ko An̄tuye yokumpohn'nyoso ut̄hwa'nyopo uhwonont̄fi hi ul̄kofahon̄ngki hof̄ko yomo imentohofofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo kako poyo imo'none so'no apa'no ul̄mentisofoho.

(Mat̄yu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hof̄ko Jisas kako imentiso so'no huno pi'n̄ingo engo syof̄syontan̄ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄mento, ⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso sel̄'me'no haloho ito'no upa'n̄imno. Sekwo in̄ingo mof̄kutoho. Hwangku we'enepi ngko A'amufe Hwomu sohwo'n̄imo nje mango sohwafe aho somo hof̄ko ngkimo woho'non̄syant̄feho. ⁴⁵ Ose ulahon̄ngki hof̄ko oso hungkuno ul̄mentiso so'no huno mummentisofoho. Hwapingooso oso hungkuno hiso hof̄kine'no hiyaso wo'nnyo so'no hof̄ko huno mosyaf̄siyo'njo yont̄fi hof̄ko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho un̄mentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso t̄hwolo.

(Mat̄yu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hof̄ko nakwoe hwe yofe engo'njo s̄imo'mo yakoloso, t̄hwol̄keno sohnnohojikamo'nont̄fi ikujoho wofongki'nant̄fi imentohofofoho. ⁴⁷ Jisas kako hof̄koe huno somjo huno wo'nnyo so'no huno uyahon̄ngki kako mehomu we'eso ut̄manto, momemokosyohumamentisofoho. ⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwamo ul̄mento, A'amu fihwo kako olo mehomu lohumu nje yofe ho'non̄mayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo n̄ifo'makwoho. A'amu ngkimo n̄ifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo n̄ihwat̄mentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyaf̄siyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako An̄tuye t̄mopo hwe engo ne s̄imo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jiye yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontaningki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokininingkowaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yafohofotoho. ⁵⁰ Ose ulahoningu Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahoningki hofiko Jisasimo mutima'mmentohofofoho.

⁵¹ Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'nningkahoningki Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyonanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano smentisofoho. ⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowentaningu kofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho. ⁵³ I oso'no oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutima'mmentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofo yahinoso Jelusalemnohini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴ Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutmehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopingotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahoningu Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningu hofiko nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

*A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Matiyu 8:19-22)*

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'nningkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'nningkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo miningkawo'nningkiyohofo. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofofoho.

⁵⁷ Hofiko honingkanopo noloho'nowentaningkofi hwe fi-hwo Jisasimo ulimento, Kiko ango ntimno usoso ngko tifi wokinengkamonnaho. ⁵⁸ Ose ulahonengki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nnengkape. Ose ko ulahonengki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nnengkape ntokino so'no ngko kikimo wokinengkapmonnaho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingtonaho. ⁶⁰ Ose ulahonengki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko ujopijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwosi ngkimo nnengkapohoji Anitu a'amumo wopingo umokosyohumamoto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofo. Ose ulimentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokinengkamonnaho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihi'no upeemeso wopingtonaho.

⁶² Ose ulahonengki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nnengkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikintmantimo mji'mi'we'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwamo ango'meemo kakoe hungkuno lutihwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) sohwamo kakoe syoho somne'no uhwosopo'mentisofoho. Kako a'amufe ango ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento ango ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ² Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnntimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho spono pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'nengkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiy'o'ne jomo ulimno. ³ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikiswojo sohwafe ango'mne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko

sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwahnne'no huno ose ko niyahonìngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. ⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifìkwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'nìngkutoho. Sekwo honìngkanomo wekuji uhwonifijoso hwe fihwo honìngkanopo nohumentanìngkuhwosi uhwonìngkuji nìjwokohumafìkutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. ⁵ Sekwo a'amufe ango sopo i'mofahokuji ole ulìmno. Anìtu kako sekumo wopìngo waselohomonto iwo'nìngkiso so'no sekwo sìmeho wopìngo'nji fosyohumamno. Ose ulìmno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wopìngo iwo'nìngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wopìngo selohofìhwoso'no Anìtu oso a'amu huhwo sohumo wopìngo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'nìngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anìtu wopìngo uloho'monto iwo'nìngkiso so'no sìmeho wopìngo'njo fosyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selìhwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no sìmeho wopìngo'njo hwasi fohumpopmno. Anìtu kako sekumo wopìngo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohumo mufo'manehoho. ⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setìmahwoso'no sekwo oso ango homo somnohini humafìkuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapìkujo'no sekwo hmñimno. Hwapìngoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ango anga'nohino somo fosyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ango anga'nohino somta'ni nje hungkuno filìku'mopmno. ⁸ Sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amu hofìko sekumo setìmafìkuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuji yano selofifijoso sekwo umapmno. ⁹ Sekwo oso ango hopo sponjo a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokukaji hofìkimo ole ulìmno, Anìtu sekumo wopìngo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰ I oso'no sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amuso sekumo mosetìmaso'njo miyìkuji sekwo oso ango hopo sponjo honìngkano sopo lohofìkuji ole ulìmno, ¹¹ Sekwoe ango loponjo hwaho hintalinyo namongki'nìngkisoso sekwo sekwoe yahino somne'no huno syafìsiyo'nno nakwo hintalinyo hiso wae yasyìhwoneso sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no fìsyafìhupmno. Anìtu kako sekumo wopìngo wosemokosyohumamonto ko yahonìngki oso'no sekwo hohujo ikinjaofìwo'nìngkohofo kuyoho. Oseso

nakwo tohino manoho l̄ikuji An̄itu semokosyohumayo so'no huno ito'no f̄syaf̄hupmno. Nto i'mofapohoho.¹² Ose ulonto ole ul̄imento, Nje a'amu sohwasi ngko hungkuno wasel̄monne'no yohono. S̄ikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hof̄koe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wot̄pemant̄feho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hof̄koe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

A'amu An̄ituye hungkunomo s̄imeho miwolo'mokiyo somne'no sekwo An̄ituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ul̄imentisofoho.

(Mat̄iyu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpet̄saitajo sokunonji sekwo An̄ituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳwo'n̄ngki yohofoso eset̄hwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hof̄ko uhwonont̄fijontentesi hof̄ko hof̄koe yahino wonyo somne'no hul̄ingkwajingo a'apahopo loho'n̄ngkuji hof̄koe hon̄ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaof̄kutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wop̄ingo ngko imalesomo ko uhwonont̄fi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofo kuyoho.¹⁴ An̄itu kako a'amufe hon̄ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hof̄ko An̄ituye tohino engo t̄ipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵ I oso s̄ikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'n̄ngkohofo soku ngko sekumne'no pehofo sel̄mnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n̄wo'n̄ngkohofo soku sekwo t̄ikanomo ufitnne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄imento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'n̄ngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no n̄pewo'n̄ngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemof̄wo'n̄ngkiso sohwo ngko huhwo'n̄mo hohujo ikinjan̄mof̄wo'n̄ngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjan̄mof̄wo'n̄ngkiso sohwo kako An̄itu n̄hwat̄mentiso sohwo huhumo hohujo ikinj̄mofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwamo uhwat̄mentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwat̄mentiso sohwa asomo i'mofapmmentohofoho.

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwatiメントiso sohwa hofiko asomo i'miwentifi simonyo imentohofofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jiye yofe ulimalohwone so'no hofiko jiye yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofofoho. ¹⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'mingo hopa yonto piwesyahonìngki uhwoniメントhefoho. ¹⁹ Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nantihwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seten iye yokumpohn'nyo somo uyakolofo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰ I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mtimokasehumentiso so'no simonyo fiyimno. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no simonyo yonto Mpohumo isamoyoka ulimentisofoho.

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisas iye simeho wopingo umokahonìngki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwasoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'nìngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kanìngkwohwo'ya'umo uyìwo'nìngkohofo hopa kijopantanìngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanìhumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fhwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tìhwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno inyoso tìhwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo woseti'hwamo ulìwo'nìngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohini humantifi Jisas hofikimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo

sekwo uhwoniwo'nìngkohofo somo uhwonìngkuji sìmonyo uyìfe. ²⁴ Ngko hungkuno waselìmonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwanji a'amu yofe engo'ìno hwaho mokosyohumayo pi'nìngo sohwanji hofìko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontìfi ko imentohofoso muhwoniìmmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofìko upo'nano lontìfi ko imentohofoso hofìko mupa'nìmmentohofofoho. Ose ulìmentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahoningki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutìhwamojo sohwo kako Jisasìmo yamofo uloho'mo lonto nu'manto ulìmento, Nje Lontìhwayo sohwosi, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Mousesìye honìngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo wo'nnyyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahonìngki kako ulìmento, Kìko jìje Hwe Engo Anìtu sohune'no sìmeho uyohoji jìje sìmeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kìko jìje Hwe Engo Anìtu sohune'no jìje sìmeho uyohoji jìje huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kìko jìje Hwe Engo Anìtu sohune'no sìmeho uyohoji jìje yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kìko jìje Hwe Engo Anìtu sohune'no jìje sìmeho uyohoji jìje huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kìko'njopo mofonepo humawo'nìngkohofo somo kìko kikine'no kumo'nìwo'nìngkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Hopi lohino. Kìko oso hungkuno nto'nöhino losomo inìngkafijo'manji kìko songo ne'no humayo'neso watìpi'hwonìmonnoho. Noho fìtìpemaho. ²⁹ Ose ulahonìngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wopìngo umokinìmonto yonto ole ulìmento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'nìngkohofo somo ngko hofìkine'no nìmo'nyoso pipilo. ³⁰ Ose ulahonìngki Jisas pahnnìmo hungkuno ole ulìmento,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem ulìko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa honìngkanopo uhwoniìma'nontìfi hofìko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memantìfi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofontìfi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako honìngkanopo nohumanto kako we'enepi poyo wape'nìmonto imentisofoho. ³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo

kako tajo ango syoho'njo sohwo kako honingkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohumo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³² Nto uyokolofahoningki hwe nom'ne Lifaiye temtitifo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho iwo'nningkiso sohwo kako hwe huhwo sohumo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou honingkano homo somo nowento uhwoni'mentisoso hwe huhwo sohwo nohumentanìngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho. ³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofo sohumo ulìkafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohumo noho'nomanto kakoe yahupo mìhumajonto ango fosyawe'ne somo motawento wopìngo umokosyohumamentisofoho. ³⁵ Mo'nìngkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'nìngkiso kakwo'yohwo sohumo sìfe aho hopi'nonohino kina uyonto ulìmento, Kiko olo hwe huhwo lohumo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'nìngkuhwoso'no ji'je hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ulìmento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u sìhune sohwa oso hwe fonjahumentohofo sohumo uhwontopahoningkofi oso a'amumo sìmeho nehopi a'amu mofonepo humawo'nìngkohofo hopaso tìhwo u'masohwolo. ³⁷ Ose ulahoningki oso a'amu honingkano hungkuno lutìhwamojo sohwo ulìmento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahoningki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahoningki Jisas ulìmento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohofo. Ose ulìmentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'iye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisasì'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko Jelusalemne'no hano ne'no nosontìfi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwoni'mentisoso kako Jisasì'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahoningki Maliya kako Jisasìye sìfìki'nyo'mo humanto kakoe

hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho. ⁴⁰ Maliya osopo nohumentanìngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'nìngo pi'nìngo syof+sikaofonto Jisasimo ulìmento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monìfo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinosa wopìngotaho. Kiko nje nampohumo filìhwajo. Ngkimo wonìfo'mano. ⁴¹ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Motafo, Motafo, kiko huno pi'nìngo engo syaf+syonji jiye sìmeho yo'mayo pi'nìngo engo somne'no peho'no kilikakwaho. ⁴² Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kiko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wopìngo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wopìngoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ulìmentisofoho.

11

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.

(Matìyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Sìkuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahonìngki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ulìmento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Mpohumo jomo ujo'ne itìhwamentisofoho. Oso hopa kiko olöhonta fonetìhwaho. ² Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Sekwo Mpohumo jomo ulano lìkjoso sekwo olo pa'nyoso ulìmno.

Mpohwo jiye yofe wopìngo'nohinoso ne'nohini
woho'nìwo'nìngkuhwono.

Oso sìkuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo
nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³ Sìkuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo
nakwo wae yao'malohwone hopaso kiko nakwoe
wonyoso wae fenamofo.

Kiko nakumo yamofo nalohofo somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose lutìhwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno lutìhwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sìkwo'miyo kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo humawo'nìngkiso sohwoe angomo u'mahoji ulìmnoho. Kiko wosopayo hufa'u sìhune ntape. ⁶ Nje a'amu kako honìngkanomo noponto ngkimo nì'maso sohwo ngko wopayo nuyìmnesso ane hwo'nyoho. ⁷ Ose ulohojo'no kako oso hwe ango homo somjo sohwo kako ole wakilìmontonoho. Kiko ngkimo syoho engo

peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto piywasyonji nje mehomini'ngi nakwo saho fosyawotohwono. Ngko yo'mayoso nolikahm'mo mokijapmnehono. ⁸ Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimmonnto. Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe ango somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimmonnaho. Ose ko syafisyihwosi kiko joho ne'no liwo'nontaningkohoji oso a'amu ango somjo sohwo kako nolikafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwapingoso kiko kakimo jomo ne'no uliwo'niningkohino so'no wonimango munyofoho. ⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentaningkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyliwo'niningkohofo so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyo wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yaifo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofofoho.

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahuno wonyo wae yaofahoningu hwe towahuno wonyo sohwo nto li'mofahoningu hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'ningo engoso oso homo somo uhwonantifi yomo yontifi pisopisaho mjalimmentohofofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino

sohwafe hwe engoso Seten^{iy}oho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpeli^{se}pul^{iy}oho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose lⁱmentohofofoho.

¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hof^{ik}o Jisas^{im}o yamofo uyano lont^{if}i ulⁱmentohofi, K^{ik}o yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy^{iw}o'nⁱngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwonⁱngkuhwasi An^{it}u k^{ik}o'nji humaho wolano.

¹⁷ Ose ulahonⁱngkofi Jisas kako hof^{ik}oe huno somo huno moi'wo uyahonⁱngki ole ulⁱmento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'nⁱngkohofoso hof^{ik}o hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nⁱngkuji hof^{ik}oe wopⁱngo fosyohumayo'neso wonyo umo'nⁱmontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hof^{ik}o'montohwa hof^{ik}o yoka hnnⁱngkuji hof^{ik}oe fosyohumayoso wonyo umo'nⁱmontonoho.

¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaofo'ne mantⁱ'mtentesi Seten^{iy}e a'amu sohwa hotitof^{ik}uji ikujoho fongki'nⁱngkutnnesohilo. Ose'manji Seten^{iy}e yokumpohn'nyoso pipi umo'nⁱmontolo.

¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaofo'ne ngkimo nⁱfo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof^{iw}o'nⁱngkohofo somo tⁱhwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁰ I oso'no ngko An^{it}u mta'ango towahuno wonyo wae yaofo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sⁱkuno An^{it}u wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahonⁱngki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoemekino sampe yo'mayo so'nji yohofⁱhwontohumawo'nⁱngkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho.

²² I oso'no hwe nom'ne Seten^{iy}e yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopⁱhwosi kako Seten^{iy}e mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofⁱhwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monⁱfo'maso sohwo kako syoho homo somo fonⁱfonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto ulⁱko'maso sohwo asomo

pe-e'ne hungkunofoho.

(*Matīyu 12:43-45*)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. ²⁵ Asomo nophwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopingo uhwonimontonoho. ²⁶ Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Ose ulimentisofoho.

Simeho wopingo tipemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moyam'i pi'ningo engo nohumentaningkofi a'mu fisi nohumanto Jisasimne'no joho ulonto ulimento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisosi kako kikine'no simonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahoninki Jisas ulimento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moyam'i hofiko Anituye hungkunomo upa'ninyoso iningkafijo'manji hofiko simonyo nehopi uyantifeho.

Yo'mayo kengo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso uhwonano lontifi Jisasimo joho utimentohofofoho.

(*Matīyu 12:38-42; Mak 8:11-13*)

²⁹ Hwe moyam'i pi'ningo engoso Jisasinjopo uhu'mokontaningkofi Jisas kako olo hungkuno loso ulimento, Hwe moyam'i olohonta humalofo soku wopingo ku'maho. Hwapingo sekwo ole nt'wo'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohoningkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko Anituye Hwomu Ne hwoenso. Ose ko nt'wo'n'ngkohofoso ngko oso hiso mutihwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetihwamonnoho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontifi hofiko huno ole umento, Anitu Jounamo lonehwatimentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nt'mante so'no olohonta a'amu humawo'n'ngkohofoso nohoningkujo'no hofiko huno ole uyono. Anitu ngkimo nihwatimentiso hwo'nyoho.

31 Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofo'ne s̄ikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnata'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitume miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo miningkowalokuyohofo. 32 Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiy'o'ne s̄ikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole seliftnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose seliftnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

*Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.
(Mat̄yu 5:15; 6:22-23)*

33 A'amu fihwa sikiloho mongkujontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho. 34 Sekwoe t̄moso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. T̄mo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. T̄mo pi'ningo'manji s̄ikwo'mjoho'mo humalofo. 35 Oseso sekwo huno ito'no f̄isyafihupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'ningo pi'ningo mafikuji apa'no s̄ikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. 36 Sekwoe simeho mo'mo s̄ikwo'mjoho ane hwasimani pomponaho'nohinopo'manji sekwoe s̄imo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulimentisofoho.

(Mat̄yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulikwato lohofahonìngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasimo joho lutima'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo nìwo'nìngkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyatiku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahonìngki uhwononto yomo yonto huno pi'nìngo engo syafihu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahonìngki ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajiwontifeso sekwoe humayoso kihonjo hwasoho. Yo'mayo uhwonontifeso hi semo'nìwo'nìngkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo honìngkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mtì'mokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mtì'mokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'nìngkohoho somo yo'mayoso uyikujo'no sekwoe simeho mo'mo kihon ane umo'nìmontonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijoso hofiko sekwoe simeho mo'mo kihon ane so'no huno uyimontonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo tohino tipemapitnne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'nìngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nìngkahonìngki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo honìngkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyìwo'nìngkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo minìngkayo'manji yahinoso wopingo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'nìngkohoho sofe sìmanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moyam'i uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no yìwo'nìngkohofhwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyìwo'nìngkohoho sopo iyo mowontifofasiyo

sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno myofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahonìngki hwe fihwo kako honìngkano hungkuno lutìhwayo syoho'njo sohwo Jisasìmo ulìmento, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwamo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohoho huhwo sohwasi sekwo huhwasi Anìtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. A'amu sekwoe honìngkano hungkunomo ito'no inìngkayo'ne syoho mìkunìmposo uyìwo'nìngkohofìhwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mìkunìmposo kisasyohonìngkofi hofìko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yìwo'nìngkohofofoho. I oso'no sekwo hofìkimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihñ'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anìtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofìko a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwamo fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofo huhwo sohwafe pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulìmotofìhwasoho. ⁴⁸ Sekwo ose iwo'nìngkohoho so'no ole itìhwalokwofo. Neyakwosa hofìko a'amu huhwo sohwamo fonjahumentohofo yahinoso wopingofoho. Ose lontìfi sekwo wokosuyo hulìmotofìhwasoho. ⁴⁹ Anìtu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahonìngko lìjwafo syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lìhwatìmeso sekwo a'amu fihwamo fonjasìkuji nom'ni hwamo wonyo ulohantìfeho. Ose selalofoho. ⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anìtu kakoe hungkuno uyahonìngki hungkuno hiso lìjwafo'ne syoho'njo sohwamo fonjahumentohofoso Anìtu nakwoe hwaho mtì'mokumentiso sìmo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moyam'i humalofo soku womantìfeho. ⁵¹ Kein kako Apelìmo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofìko Sekolaiya sohum Anìtumne'no yo'mayo ho'nasyìwo'nìngkohoho sopo oso ango Anìtu humaho lìmotofo ajwo sopo fonjahumentohofo oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantìfeho.

⁵² Sekwo honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohoho sohwasi sekwo Anìtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Sekwo Anìtuye hungkuno ne'njo somo minìngkayo'njo yontìfi hiyaso'mo ho'nahumentohofo so'no

a'amu nom'neso hungkuno homo somo unìngkowanoko lahonìngkofi sekwo hofikoe honìngkanomo piјumokosyohumawo'nìngkohofìhwashoho. ⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo ulìko'mahonìngki oso a'amu honìngkano hungkuno lutìhwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko sìmano lìkumpentìfi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lontìfi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasìye hunomo yamofo uyano lontìfi hwasyo hungkuno wonalono lontìfi hofiko yo'mayo so'no Jisasìmo ulohoniwo'nìmentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'nìngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyìmno.

(Matìyu 10:26-27)

¹ Hwe moyam'i mi nìhu'no pi'nìngo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamento-hifo'maho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sìfemo hwotoho wosolongkufinanti fi imento-hofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ikinjamо lohofonto hofikimo sìmo'mo ole ulìmento, Sekwo a'amu Falisi sohwafe yahino somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utìhwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno selìwo'nìngkohofìhwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wojsoso hwangku utìhwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'nìngkohofo hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontìfi tìfi no'mo utìhwa'nyopo i'mofapìhwoso'no a'amu tìmo uhwonantìfeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sìkwo'mjoho'mo lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji woho'nìmontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwangku utìhwa'nyopo mango engo'nji wamjìlìmìwantìfeho.

Yo'mayo so'no iyoho senìngkuhwalocho. Anìtumne'no hini iyoho wasenono.

(Matìyu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulìmento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nìmno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho senìngkuhwalocho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnnehofo. O'o, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselìmonne'no

yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso nihu'nahone ti'kanomo uhwajiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono. ⁶ Sekwo huno seyohoho. Yihufo nihu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufo hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe ytwo'nningkohofofoho. I oso'no oso yihufo nihu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamoftwo'nningkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jiye mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofo nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwamne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufo nihu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyomokosyohumawo'nningkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohonningkujo'no nakwo peho hungkuno utan-tanto. Ose syafisyikutoho. ¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonnoho.

Aamu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'nningkiso sohwae pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moyam'i pi'ningo engo nohumentaniningkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwosi, nje mpohwo poyo pe'nningkahonningki nje tato-hwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango

hisó yano ilofíhwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose loníhwajohoho uso. ¹⁴ Ose ulahoníngki Jisas ulímento, I pipilo. Seníngkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofo'ne syohoso tihwo ntapmmentisoto. Awonoho. ¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulímento, Sekwo huno ito'no físyafíhupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyímno. A'amu ho'yango pi'níngō engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopíngō neso motípuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnntímo hungkuno ole ulímento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'níngō engo ma'mentisofoho. ¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnímento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. ¹⁸ Ose syafísyonto ole límento, U, ole uyímonnaho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mítkunímposo wamolímo. Ose molí'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. ¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnnímo, Jíje yo'mayo wopíngoso pi'níngō weho. Soswo pi'níngō engoso kiyakolofíhwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentí'mtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo níngkohoji simeho wopíngó'no fosyohumaho. ²⁰ Ose ko hnníngkahoníngki Anítu hwe huhwo sohumo ulímento, Kíko huno ane hwsoho. Olo sítkwo'miyo lomo kíko poyo wape'nímonnaho. Jíje ho'yango engo ito'no esyohumahnnoso tihwo woma'mteto. ²¹ Oso pahnntímo hungkunoso ulonto ole ulímento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'níngō engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anítuye tímopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no físyafíhupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'níngō pi'níngō syafísiyo'ne hungkunofoho.

(Matíyu 6:25-34)

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ole ulímento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'níngō engo syafísyíkuji ole nolíkutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'níngō engo syafísyíkuji ole nolíkutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinímonnto. Ose syafísyíkuji. ²³ Hwapíngoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapífe'netaho. O'o, oso'ne'maho. ²⁴ Sekwo yíhufo'ne

fisyaft. Hofiko wopuyo huliwo'n^{ing}kohofo'maho. Hofiko wopayo mehu'meesy*wo*'n^{ing}kohofo'maho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy*wo*'n^{ing}kohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufo somo yakolo'nnyo kuyoho.²⁵ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n^{ing}go pi'n^{ing}go syafisya*hwosi* nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umo'n^{im}montolo. Awonoho.²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitnneso hopoenohini mmo'nyohwas*t*'manji sekwo nom'ne yo'mayo pi'n^{ing}go engo somne'no huno pi'n^{ing}go pi'n^{ing}go peho'ne syofisyalokwofo.²⁷ Sekwo wokoso fofo so'no huno fisyaft. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he yo'mayoso mojiyof*wo*'n^{ing}kiyoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapi*ng*o'njo sohwo kako kakoe hwapi*fe* wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofo we'e somo muyakolofonehoho.²⁸ Ou oso wokoso fofo sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n^{ing}kanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefant*fe*ho. I oso'no oso wokoso fofo Anitu wonyoangkafo mt*t*'mokuwo'n^{ing}kiso somo uhwonontaneso wop*ing*ofoho liwo'n^{ing}kuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofijo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo si'meho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo.²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafisya*kuto*ho. Huno pi'n^{ing}go pi'n^{ing}go seyo'eno.³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anitumo min*ing*kayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n^{ing}go pi'n^{ing}go syafisya*wo*'n^{ing}kohofo. I oso'no sen*ing*kwohwo Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon*ng*kohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop*ing*o wosemokosyohumamontonoho.³¹ Oseso si'mo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'n^{ing}kuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.

Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkunofoho.
*(Mat*iyu* 6:19-21)*

³² Nje yahu mehomu soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen*ing*kuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no si'meho wop*ing*o umo'nalofoho.³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohop*fe*. Sekwo oso hamniyoho

his a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sponjo ho.yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hufo iyoso aneponoho. Namo, mote, yo'mayoso ho.yangomo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jiye ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jiye simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkuno-foho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikuji sikiloho mongkuji kuji ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaniingo fonjihwoso'no syoho ulohofiysohwa hano komo'no wohwosampitmantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiysohwa hano komo'no wohwosampitmantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentaningkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselmonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwoningkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiysohwa wopayo niwo'niningkoho epohumayo sopo uhmajihwosi kako wopayo uyimtonoho. ³⁸ I kako si'kwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yi'hufo yoka si'mo'mjo ho'niwo'niningkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiysohwa uhwoningkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo si'mo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe anga mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe anga hopo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no si'kuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso si'kuno somne'no hontohumentaningkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku si'kuno engolopohamo ito'no fesyohuman-tokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni si'kuno sekwo huno mosyofisymokosyohumentaningkuji asomo wapmonnoho. Ose ulimentisofoho.

Syoho ulohofiysohwa wopingo sohwo'ni wonyo sohwo'niye pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohonìngkahonìngki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiysohiamo umokosyohumayo syohoso uyahonìngkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiysohiamo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontanìngkuhwosi uhwonìngkuhwoso'no oso syoho ulohofiysohwo simonyo uyimontonoho. ⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiysohwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiysohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiysohwo moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini nìngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo nìngkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶ Syoho ulohofiysohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sìkuno fihumo syoho ulohofiysohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentanìngkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiysohwo sohumo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷ Syoho ulohofiysohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahonìngkuhwosi hungkuno homo somo minìngkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸ Syoho ulohofiysohwo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiysohwo yo'mayo wopingo pi'nìngko engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'nìngko engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'nìngko engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.

(Mat^ıyu 10:34-36)

⁴⁹ Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olahonta sijontentesi wopingo'nesohilo. ⁵⁰ Oso toho hiso mosijontan^ıngkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon^ımop^ıhwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. ⁵¹ Ole losyon^ıfisysyant^ıkwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofo'ne pmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyon^ıfisysyant^ıkwofo. O'o, sekwo upa'n^ımnno. Ngko a'amu hotitofo'ne pmmentohe hwo'nyoho. ⁵² Olohontajo'nji hwangku nom'ne'ntnne'no hof^ıko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon^ıngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u s^ıhune sohwafe mangohwa umo'nanjiyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nn^ıngkapohos^ıso'no oso a'amu hufa'u s^ıhune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³ I kan^ıngkwohwo kako ngkimo nn^ıngkap^ıhwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho wal^ımontonoho. I mu fisi kako ngkimo nn^ıngkap^ıhwoso'no kona'wohi ngkilaho want^ımontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nn^ıngkap^ıhwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'n^ımontonoho. Oso hopaso a'amu pi'n^ıngoso hof^ıko wohotitofantifeho. Ose ul^ımentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.

(Mat^ıyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ul^ımento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n^ıngkiso sohohnta'ni himo uhwon^ıngkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose l^ıkuji ou, nehopi wahu'montonoho.

⁵⁵ U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon^ıngkuhwosi uhwon^ıngkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo wal^ımontonoho. Ose l^ıkuji ou, nehopi wal^ımontonoho. ⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syaf^ısy^ıwo'n^ıngkohofo kuyoho. I oso'no yo'mayo olahonta imo'nalokuso somo ko uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohofo. Hwap^ıngoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikimne'no simeho tohino umnoso so'no kiko komo'no simeho wopingo hmmokinyo.

(Mat'yu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wopingo syafisyyikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸ Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo līhwosi ipekumotowahonīngkuhwosi honīngkanopo humahosisi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mīhwajijo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. ⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no ulīko'ma'mne hwosi'maho. O'o, sīmo'mo kiko jiye yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulīmentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe honīngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji sekwo tikanomo uftinne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofiko nohumantifi Jisasīmo ulīmentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjosō hofiko Anītuye tajo ango engo Jelusalem sopo nohumantifi hofiko Anītumne'no yahu fonjokisyosyontanīngkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokusō'njo sohwamo līhwojahonīngki hofiko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho.

² Ose ulahonīngkofi Jisas ulīmento, Ose ntahofo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinjo hiso hofikoe honīngkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango mīkunīmposo tipema'mentohofofoho. Ose losyofisyalokwofo.

³ O'o, sekwo ose syafisyyikuji. Ngko hungkuno nehopi'nohini waselīmonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso notipemapitnne kuyoho. ⁴ I oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sīfe fehohnjoho hopi'nono nom'ne sīfe mta'ni hufa'u sīhune nohumentanīngkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo piwasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moyā'mi hofo sofe yahino wonyoso Jelusalemmjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo. ⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini waselīmonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anītumne sīmeho miwolo'mo kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso notipemapitnne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n'iwo'n'ingkiso so'no pahnnimo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimeto, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hulmentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonomasoso imojofoho. ⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohumo ulimeto, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u sihune ngko oso ikwonjayo hiso womjimonji potnneso huno uhwonapwo'n'ingkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olahonta kiko minggo filofeeofo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wopingo'maho. ⁸ Ose ulahoningu syoho mokosyohumayo sohwo ulimeto, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohumo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno ijii'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'nimontolikeno. ⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n'ingkuhwosi wopingofoho. Awo'manji ngko wolofeo'monnoho. Jisas kako oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wopingo umokumentisofoho.

¹⁰ Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moyamimo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹¹ Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentaningu syoho aho hufa'u sihe fehohnjo hopi'nono nom'ne sihe mta'ni hufa'u sihune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'moziyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho. ¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lutimanto ulimeto, A'mu losiyo ngko jiye mnokino engo kiwo'n'ingkiso somta'ni nto isihutofokumahono. ¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisos a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso nihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wopingo ose umokahoningu a'mu hisi kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wopingo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako si'meho tohino umningkahoningu a'amu pi'n'ingo engo somo ulimeto, Sikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wopingo wonamokfe likujimanji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wopingo semokiyo'ne sikuno iyoho humayo losomo

nopikutoho. ¹⁵ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Sekwo mango'nohino liwo'nìngkohofo kuyoho. Síkuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofíkoe ango somta'ni mawentífi mijomne'no ipemotapíwo'nìngkohofo kuyoho. ¹⁶ Oseso ngko olo Apílohamìye imu simo Setenìye towahunoso kakimo ne'no ehuhnnaofontanìngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sìhune uyakolo'nnyo simo olo síkuno iyoho humayo lomo wopìingo umokoheso wonyotaho. ¹⁷ Jisas ose ulahonìngki Jisasìye mango sohwa upa'nontífi wonìmango engo unìmentisofoho. I hwe moyá'mi pi'nìngoso hofíko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no sìmonyo imentohofofoho.

Anítumo enjwa'mo humayo'ne pahnnímo hungkunoso hufa'uyoho.

(Matíyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnnímo hungkuno nom'ne ulímento, Anítumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetíhwamnehono. ¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe masítet. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nìhu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahonìngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'nìngkahonìngki yìhufoso nopontífi kakoe pamo sopo hofíkoe aifo syontífi osopo kehumawo'nìngkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ulímento, Pahnnímo hungkuno nom'ne Anítumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetíhwamnehono. ²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa'*nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nìmontonoho.

Anítumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnnímo hungkunofoho.

(Matíyu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jelusalemne wasimonto imentisoso honìngkano momìngko somo ango pone mjamolímohnnyo sponjo a'amu somo kakoe hungkuno lutíhwamosimentisofoho. ²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ulímento, Hwe Engofo, A'amu Anítumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho. ²⁴ Ose ulahonìngkahonìngki Jisas ulímento, Anítumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nìmno. Hwapìingo so'no yolohoso waselímonne'no

yohono. A'amu pi'ningo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofo ko ifijoso hofiko hopo'maho. ²⁵ Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yohwo sohwo nolikafithwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto pижwasythwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'ypo hwaningo fonjikuji joho ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofo. Ose ulifijoso kako ole waselimontonoho. Sekwo nt'i'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. ²⁶ Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimenthwone lokono. Kiko nakwoe honingkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono. ²⁷ Ose ulahoninkuji kako apa'no ole waselimontonoho. Sekwo nt'i'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo honingkano wonyo yiwo'ninkohoho kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntopomno. Sekwo mpanimno. ²⁸ Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofithwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikuji uhwonifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Aploham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo wosyihwonihwojowantfeho. Sekwo ose uhwoninkuji sekwo hulingkwajingo ifaloho'ninkuji humotaho engo lifitnne kuyoho. ²⁹ Hwe moya'mi hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopikuji mofehi'nyo ningku'niwo'ninkiso mta'ni u'mofapikuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapikuji hofiko Anitumo enjwa'mo nohumafikuji Anituye angomo wosopayo nifitnnefoho. ³⁰ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofo uliwo'ninkohofoso hofiko yofe engo womantfeho. I a'amu fehohnjo hofikoe yofe olopo ho'nomawo'ninkohofoso hofiko yofe engo ane pa'nyo wohumantfeho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako ango Jelusalemne'no humotaho limentisofoho.
(Matayu 23:37-39)*

³¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho. ³² Ose ulahoninkof Jisas ulimento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulimno. Olohontajo'nji mo'ninkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumonnoho.

No'no mo'nìngka sìkuno hufa'u sìhune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. ³³ Oso'no olohortajo'nji mo'nìngkajo'nji ne'no mo'nìngkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosyì'mo'monnoho. Hwapìngoso a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lutìhwayo sohwamo ango nom'nepo fonjasyìwo'nìngkohofopo'maho. O'o, ango Jelusalemnohini fonjasyìwo'nìngkohofoponoho.

³⁴ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohorta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki selimotofo sohwamo fonjasyontìfi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anìtu uhwojìwo'nìngkiso sohwamo sojo'nji fonjìwo'nìngkohofo kuyoho. Sìkuno pi'nìngo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yìhufoso hofìkoe polonyo somo mìhu'mokontìfi efemokosyawowo'nìngkohofo hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho lìmalofofoho. ³⁵ Sekwo upa'nìmno. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anìtu kako nto ulìko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontanìngkuji sìkuno pi'nìngo woseyakolo'montonoho. Tìfi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anìtu uhwatìmentiso sohumne'no yofe woho'nomano lìfijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantìfeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnnyo sohumo wopìngo umokumentisofoho.

¹⁻² Sìkuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nìmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwafe hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnnyo sohwo Jisasìmo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofìko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohumo pipi ulohofone kiyohoho lontìfi humuhwontohumantohofofoho. ³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohumo uhwononto kako a'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulìmento, Nakwoe honìngkano hungkuno sìkuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokiyoso wopìngotaho. ⁴ Ose ulahonìngki hofìko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wopìngo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatìmentisofoho. ⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne

sohwamo ulimento, Sekwo s̄ikuno iyoho humayo somo syoho miwo'n̄ngkiyohof̄hwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho s̄ikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo us̄'mofawesoso sekwo komo'no ukuji ut̄mantifitaho. Ou, ut̄mantifeho. ⁶ Ose ulahon̄ngki hof̄ko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monjeyahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwon̄mentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontif̄i hof̄ko epohumayo wop̄ingo'nohini so'no haf̄hafe t̄peehon̄ngkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwamne'no pahnn̄mo hungkuno ole ulimento, ⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sponjo wopayeng so'ne'ne kikine'no joho kilososo k̄iko nuhuji epohumayo wop̄ingo sopo nohumayo'eno. K̄iko epohumayo wop̄ingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jiye yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohumo joho uloso'manji jiye yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹ K̄iko jiye yofe we'e'njo sohwosi k̄iko epohumayo wop̄ingopo kaki'no humentan̄ngkiji kohon̄ngkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakilimontonoho. K̄iko olo epohumayo wop̄ingo loso olo a'amu lohumo uyo. Ose kilihwoso'no k̄iko won̄mango engo kin̄ngkuhwoso'no momingo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. ¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayonyo'ne joho kiloso'manji k̄iko noswohoji epohumayo n̄ihu'no momingo sponjo sopo fosyohumaho. K̄iko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon̄ngkuhwosi ole wakilimontonoho, Nje a'amuhwe, k̄iko olopo fisohumape. Ose kilihwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayonontifijo a'amuso nokohon̄ngkujo'no jiye yofe engo umo'n̄mintonoho. ¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n̄iwo'nontoso sohumo An̄itu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin̄ngkuhwoso sohumo An̄itu kako wop̄ingo wonyoangkafo ulohof̄hwosi kakoe yofeso woho'n̄ma'mintonoho.

A'amu jiye angomo wopayonyo'ne joho lut̄imayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayonyo'ne joho lut̄ima'mentiso sohumo ulimento, K̄iko a'amumne wosopayilo iyo sohonta jiye a'amu so'ntnne, jiye temtitofo so'ntnne, jiye angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lut̄mahotoho. K̄iko ose isoso nom'ne s̄ikunomo jiye wosopayosomne'no hofikoe angomne'no joho kilikuji hofikoko

aku wokijopantifeho. ¹³ O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu t̄mpi'nyo so'njimo joholutimahoji uyo. ¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jiye wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohin'maho. Oseso kiko simonyo uyimmonnoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkunomo inngkawentife pe'nimentohofoso likapijohontakakosimonyo. ¹⁵ Oso a'amu Jisas'njopo wopayo nontaningkofi hwe fihwo nohumanto Jisas'ye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pil'ningo engo somo joho lutima'mentisofoho. ¹⁷ Oso sikuno neso i'mofopahoningki kako kakoe syoho ulohofiyosohumo lighwojahoningki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyoni'mno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. ¹⁸ Ose ko ulahon'ngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimento. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntaho uso. ¹⁹ U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ijiwolo'mokiyo'no mpo'maesoyamofo uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntaho uso. ²⁰ Nom'nihwo ole ulimento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu syoho ulohofiyosohwo kakoe hwe engo sohumo hungkuno mopanehwono ulimento. ²² Oso a'amu ulahon'ngki hwe engo sohwo simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umniningkahoningki kako kakoe syoho ulohofiyosohumo ulimento, Kiko komo'no uhuji oso ango saponjo honingkano engo saponjo so'nji honingkano we'e we'e saponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne joho filutimahoji. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji t̄mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje ango lomo

Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 22:1-10)

fipemotoswape. ²² Ose ulahonìngki syoho ulohofiyso sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulìmento, Hwe engofo, jiже hungkunomo inìngkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulìmento, Kiko honìngkano engo somo uhiji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pi'nìngko engo somo utìmahoji fipemotoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife nnìngkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakilìmo, Oso a'amu ngko sìmo'mo joho lutìma'maleso hofìko nje wosopayoso nìhu'no momapitnnehofo. Oso pahnnìmo hungkunoso Jisas ulìmentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasìmo unìngkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesyaftìhu lohofìhwosi yo'mayo nìhu'nahone ho'nasyìhwosi Jisasìmo unìngkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'nìngko engo hofìko Jisasì'ngki hano wentonìngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulìmento, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonnìngkapmmo loso sohwo sìmo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako sìmeho uyìwo'nìngkisoso kanìngkwohwo kona'wohi kakoe ape kakoe mehomì konìngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wopìngko humayo hi oso homo somo kako sìmeho uyìwo'nìngkisoso sìmeho ntapìwo'nìngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo nì'mante hopaso u'mayo so'no wopìngofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'nìmontonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monnìngkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesyaftìsyono.

²⁸ Sekwo olo pahnnìmo hungkuno so'no fìsyafìhupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamolìmo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumahwosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesyaftìhu'montonoho. Olo so'no wosyafìsyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwafo'neso hopolìkeno. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹ Kako oso hopa huno mosyafìsiyo'manji kako hwosaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwonìngkuji tìkafo jìkuji sitofo ulantìfeho. ³⁰ Ole wolantìfeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnnìmo hungkuno fìsyafìhupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohumo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako

kaki'no huno ito'no ukwesyaſiſhu'montonoho. I nje a'amu itokus'o'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafaho. I nom'nihwo kakoeso *tıwenti tausen* (20,000) hwafaho. I oso'no nakwo hofiko'nji ikujoho fongki'nıngkuhwasi nakwo hofikimo wae weeofantantıkeno. Hofiko nakumo we-naofantıfetıkeno. ³² Kako mango sohwamo muyakolofone so'no syafıſyıhwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentanıngkuji a'amu sımeho pompengo isyımofo'ne wolıhwatımontonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakinıngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyaſisyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anıtuyefoho lıhwosi kako Anıtumne'no syoho yokumpohn'nyo uyımontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasımo unıngkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nımontonoho.

(Matıyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji nıwo'nıngkuhwoneso wopıngofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'nıngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopıngo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nımontolaho. O'o, sa hiso nıhu'nahone siki ho'naofıwo'nıngkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nımo lıhwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'nafo'ne pahnnımo hungkunofoho.

(Matıyu 18:12-14)

¹ A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu honıngkano wonyo'njo so'nji hofiko Jisasıye hungkunomo upo'nano lontıfi kakimo u'ma'mentohofefoho. ² A'amu Falisi sohwanji a'amu honıngkano hungkuno lutıhwamotofo sohwanji ose uhwonontıfi Jisasımo sitofo ulımentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honıngkano wonyo imofıwo'nıngkohoho so'nji majopohi'nonto wopayo nıwo'nıngkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahonıngki olo pahnnımo hungkuno ulımento, ⁴ Kiko yahu *sipsip wan hantılet* (100) mokosyohumunyo sohwosi yahu kenga'no isıpeeofıhwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontanıngkuji ulıko'mahoji isıpeeofoso sohune'no hafıhafe wotıpmmonnoho. Hafıhafe ne'nohini tıpehoji wotıpema'monnoho. ⁵ Notıpemahoji yahu hiso jıje sangopo

sa'ni kitofohoji s̄imonyo'nji hofijo womotawomonnoho.
 6 K̄ko jiye angopo i'mofahoji jiye a'amu so'nji jiye
 a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lut̄mahajo'no hofiko
 nuhu'mokukujo'no k̄ko ole ul̄montnnoho. Nakwo
 s̄imonyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeo'maso sohwo nto
 t̄pemahono. Ose ul̄monnoho.

7 Jisas ose ulonto ole ul̄mento, Oso hopaso a'amu *naintinain* (99) hon̄ngkano wop̄ingo in̄ngkuwo'n̄ngkohofoso
 hofiko s̄imeho m̄wolo'mokiyo'njo humenan̄ngkofi a'amu
 ahwomomjoso uhwonont̄fi s̄imonyo miyofoho. I oso'no
 a'amu anga'no hon̄ngkano n̄ihu'no wonyo'njoso kako
 hon̄ngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaof̄hwosi
 An̄tumne'no s̄imonyo m̄ikun̄mposo uyant̄feho.

Hamniyoho impo'naifo'ne pahnn̄imo hungkunofoho.

8 A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono
 mokosyohumunyosi kako anga'nohino impo'naofososo
 kako sikiloho mongkuj̄hwosi angomjo hintalinyo
 hul̄jusȳhwosi t̄mo ito'no fe'n̄hwon̄ngkuhwosi ne'no
 t̄pem̄hwosi wot̄pema'montonoho. 9 Not̄pemahwosi kako
 kakoe a'amu so'nji ango hopo sponjo humawo'n̄ngkohofo
 so'njimo joho lut̄mahwoso'no hofiko kakoe angopo
 i'mofap̄ikujo'no ole ul̄montonoho. Nakwo s̄imonyo uyano.
 Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olahonta ngko t̄pemanji
 nje s̄imeho wop̄ingo n̄mo'n̄ngkohoho.

10 Oso pa'nyoso ngko hungkuno wasel̄monne'no yohono.
 A'amu fihwo hon̄ngkano wonyo'njo sohwo kako kakoe
 wonyo somne'no hohujo ikinjaof̄hwosi An̄tumne'no
 s̄imeho uyahon̄ngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko
 s̄imonyo engo uyant̄feho.

*Hwomu fihwo kako kan̄ngkwohumo ul̄ko'mayo so'no
 pahnn̄imo hungkunofoho.*

11 Jisas ose ulonto nom'ne pahnn̄imo hungkuno ul̄mento,
 Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. 12 Aku'mu
 sohwo kan̄ngkwohumo ul̄mento, Mpohwo, yo'mayo
 ho'yangoso hamniyohoso t̄fi no'mo ejapmmne'enji
 elo fisasȳwo'n̄ngkinoso njeso olahonta ntape. Ose
 ulahon̄ngki kan̄ngkwohwo eno ulonto kakoe hwomu
 hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu
 sohumo uȳmentisofoho.

13 S̄ikuno we'nehwo memjaofahon̄ngki aku'mu sohwo
 kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nom̄ihu'mokonto
 kako ango ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo
 sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo
 yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no

hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.
¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahonìngki oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmentisofoho. I'mofopahonìngki kako honìngkanìmentisoso kakoe yo'mayoso huno honìngkanìmentisofoho. ¹⁵ Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto tìpmmentisoso syoho tìpema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tìpema'mentisofoho.
¹⁶ Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontanìngkofi uhwononto kako huno ole syafìhu'mento, Ngko huhwo'ni womanìmo. Ose syofìsyahonìngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesyafìsyonto kakoe hunoso eholosiyahonìngki ole hnnìmento, Nje mpo-hwoe syoho ulohofiyu sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nali'kuyohono. ¹⁸ Ngkilaho. Ngko nolìkahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulìmo, Mpohwo, ngko honìngkano wonyo imote so'no ngko Anìtu'nji kìko'njimo wonyo seloho'malefoho. ¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wopìingo hwoni'maho. Kìko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyu hwo'ni manìmokufo. ²⁰ Ose hnnonto kako kanìngkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kanìngkwohwo kakoe hwomu nopontanìngki ikanopo nta'ni uhwonìhwojawento kanìngkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nìmentisofoho. ²¹ Ose ulohofahonìngki hwomu sohwo ulìmento, Mpohwo, ngko honìngkano wonyo imentohe so'no ngko Anìtu'nji kìko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wopìingo hwoni'maho. Kìko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. ²² Ose ko ulahonìngki kanìngkwohwo kakoe syoho ulohofiyu sohwamo ulìmento, Sekwo nowekuji manji'mofa sawemo wonyoangkafoso komo'no motapìkuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sìfìkwongofosyo'nji ulohofano. ²³ Sekwo *mpulìmokau* yahu isìku'nnyo engoso fonjasyìkuji iloho enìngkuhwasi sìmonyo uyano. ²⁴ Hwapìngoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nìmentononji yìwo'nìngkohe sohwo olahonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isìpeeo'maso sohwo ngko apa'no tìpemahono. Ose ulahonìngki nìhu'nahone sìmonyo ema'mentohofofoho.

²⁵ Ose yontanìngkofi hwomu tisìmaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nìmentisoso ta'nji sìmonyo'nji ho'nowentanìngki upa'nìmentisofoho. ²⁶ Oseso tisìmaso sohwo kako syoho ulohofiyi fihumo joho lutìmanto ulìmento, Hofiko peho yalokwofo. ²⁷ Ose ulahonìngki ulìmento, hnnìngkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jiже mpohwoe *mpulimokau* yahu isìku'nnyo engoso fonjiyontìfi sìmonyo yalokwofo. Hwapìngoso hnnìngkwohwo kakoe hwomu huhwo sohumo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho. ²⁸ Tisìmaso sohwo ose upa'nonto sìmeho tohino umnìngkahonìngki kako angomo masyuyofoho. Oseso kanìngkwohwo mempo noswaponto tisìmaso sohumo angomo woswapononto hungkuno hofiyi ulìmentisofoho. ²⁹ Ose ko ulahonìngki tisìmaso sohwo ulìmento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyi siki'njo pa'nyo imo'nìwo'nìngkohe hwo'nyoho. Ngko jiже hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitìhwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji sìmonyo niyo'ne kiko yahu *meme we'eso* me aneso ntopahonìngkini nje a'amu'nji sìmonyo nimentìhwonetaho. O'o, awonoho. ³⁰ I oso'no jiже hwomuaku'mu lohwo kako jiже hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I ololahonta kako apa'no ku'mahonìngki kiko sìmonyo iyo'ne yahu isìku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahonìngki kanìngkwohwo ulìmento, Nje hwomu sohwosi, sìkuno huhwo huhwi nekwo majopohi'nìwo'nìngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kiko'nefoho. ³² I oso'no hnnìngkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nìmentononji iwo'nìngkohehwo ifìwalofoho. Oseso nakwo sìmonyo engo ihwasi sìmeho wopìngo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nìmentiso ko huhwo sohwo nakwo ololahonta apa'no ti'pemahwono. Ose ulìmentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnìmo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnìmo hungkuno ole ulìmento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hwehwo. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohumo

ole ulimentohofi, Jiye syoho kilohofiyso sohwo kako jiye hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofiwon'ningkiso hweho. ² Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyso sohumo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no upa'n'ngkoheso pipi imahnne'elo. Kiko nje syoho ntonhofiyoso hopoenohini'maho. Jiye syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawon'ningkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mti'mojo.

³ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnnimento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae weenimo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtnno'njo somne'no ulohofiyso so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonimango'njo hwo'nyoho. ⁴ Nje hwe engo ngkimo wae yanmofososo a'amu hofikoe angomo ntimapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pil'ningo syofisikaofonto huno wopingo tipemanto ⁵ kako kakoe hwe engo sohwae yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohofo sohwamo joho lutima'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahon'ngki ulimento kiko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyhnneso alalelo. ⁶ Ose ulahon'ngki kako ulimento, Ngko sikili'mijo ipofoso wan hantlet (100) siki ma'mentohefoho. Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko olopo komo'no fosyohumahoji olo iyoswo wan hantlet (100) mti'mokinyo lomo fifiti'nohini (50) mti'mojo. ⁷ Ose ulontan'ngki nom'nihwo tifi i'mofopahon'ngki osohumo ulimento, Kiko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyhnneso alalelo. Ose ulahon'ngki ulimento wopaki'yo wan hantlet (100) ma'mentohefoho. Ose ulahon'ngki hwe mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko jiye aku uhnnne so'no iyoswo nomahoji eti'nohino (80) mti'mojo. Ose ulimentisofoho.

⁸ Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnnimento, Nje syoho ntonhofiyso hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amu hwahoponjo yahinomo iningkawowo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe hofiyso humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'n'ngkohofoso a'amu Anitumne'no syafisyiwo'n'ngkohofoso somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopingo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta

hamniyoho yo'mayoso ul̄ko'majo sohonta An̄tu kako kikimo wokit̄ma'montonoho. Osopo wop̄ingo ne'nohino nohumantohotnnefoho.

¹⁰ K̄ko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho. ¹¹ K̄ko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne t̄hwo wokijapmmontolo. ¹² K̄ko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso k̄ko'ne ho'yango yo'mayoso t̄hwo wokijapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ul̄mento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso'manji syoho ulohofiyoso somo ito'no s̄meho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n̄ngkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho un̄montonoho. K̄ko An̄tuye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnnehino.

A'amu An̄tumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mouses̄ye hon̄ingkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.

(Mat̄yu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hof̄ko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisas̄ye hungkuno homo somo upa'nont̄fi hof̄ko Jisas̄imne'no s̄imano wonyo ikinont̄fi sitofo ul̄mentohofofoho. ¹⁵ Jisas hof̄kimo ul̄mento, Sekwo a'amufe t̄mopo yahino wop̄ingo'njo hwafoho nal̄fitnne'ent̄fi yahino ito'nohino iwo'n̄ngkohof̄hwasoho. I oso'no An̄tu kako sekwoe s̄meho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n̄ngkohofosomo a'amu uhwonont̄fi sekwoe yofe ko ho'nosemahon̄ngkofi An̄tu kako sekwoe s̄meho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mouses̄ye hon̄ingkano hungkuno so'nji a'amumo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki l̄motofo so'nji ne'no nowentanīngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmenisofoho. M'mofape sohonta An̄tu kako oso hungkuno s̄mo'mjo somo nn̄ngkap̄ifitnne'ento l̄mentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmenisofoho sohonta kako An̄tumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wop̄ingo loma'menisofoho. Oseso olohonta a'amu

pi'ningo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahonìngkofi sekwo a'amu Falisi sohwasi tìmo'nohini uhwontohumawo'nìngkohoho hwasoho. ¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'nìngkuhwosi Anituye honìngkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Matìyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyìhwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo honìngkano somo mtìhupeso sohwo kako ose yososo kako honìngkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honìngkano somo mtìhupeso so'no kako huhwo honìngkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulìmento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wopingo wopingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nìmojo hweho. ²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasontifi uhumatì'motofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosìyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹ Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mìkufo piwasyonteso womanìmo lonto humamojofofoho. Osopo nohumentanìngki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²² Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'nìngkahonìngki a'amu ahwomomjoso utìmotasontifi Apìloham'njopo uhumatì'mentofofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'nìngkahonìngki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofoho. ²³ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tìkanomo nohumanto a'apaho tohino mìkunìmposo'nji humanto tìmo yokintahopo uhwonìmentisoso Apìloham kengo nohopo nohumentanìngki uhwononto Lasaloso'nji nohumentanìngki uhwonìmentisofoho. ²⁴ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulìmento, Mpohwo Apìloham sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filìhwajo. Kako nopìhwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje

melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo nimnantofoho. ²⁵ Ose ulahonìngki Apìloham ulìmento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wopingo'nohini tipema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopingo humentanìngki kiko tohino'nji fosyohumahnno. ²⁶ Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anìtu kako momonyo mìkunìmposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano lìkuji oso momonyo somo nomtìhupekuji mose'mapitnnehofo. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtìhupekuji hofiko nakuyepono mowekapìfitnnehofo.

²⁷ Ose ulahonìngki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulìmento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakili'monne'no yohono. Kiko Lasalos sohumo nje mpohwoepono filìhwajo. ²⁸ Oso hopo sopo nje nìngkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwamo olo ango tohino'njo lopono i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopìfitnnoho. ²⁹ Ose ulahonìngki Apìloham ulìmento, Hofiko Mousesìye hungkuno'nji a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nìfe. ³⁰ Ose ulahonìngki a'amu ho'yango'njo sohwo ulìmento, O'o, Mpohwo Apìloham sohwosi, hungkuno homo somo mupa'nìfitnnehofo. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolìkafìhwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko sìmeho yìwolo'mo kukuji honìngkano wonyomo hohujo ukinjaofantìfeho. ³¹ Ose ulahonìngki Apìloham ulìmento, Hofiko Mousesìye hungkuno so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwafe hungkuno so'nji mupa'nìfijo'manji a'amu poyo fihwo songo lìkafìhwosi u'mahwosi hungkuno ulìhwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo sìmeho hi'ntnnono muyìfitnnehofo. Jisas ose ulìmentisofoho.

17

A'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Matìyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulìmento, A'amu Anìtuye hungkunomo sìmeho uyìwo'nìngkohofo somo yo'mayo yahino wonyo yamofo ulohofo'neso nehopi

i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pi'nìngoso wopiwesantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo piwasiyo'ne yamofo ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyon. ² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomí we'e sohumo yamofo mulohofe'no sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo mi'kun'imposo ifakojujikui mijo ayomo ho'naofontifijontesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso a'amu nje mehomí lohwamo piwasiyo'ne imokoso sohwo tohino mi'kun'imposo manefoho. ³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Jije nìngkwahwo wonyo kilohofo so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴ Sìkuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontanìngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'nìngkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feenimofo, oseso ne'no kilontanìngkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lutihumi'ku'mofo syoho'no (*apousel*) sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo. ⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohofo. Sekwo ngkimo nnìngkape-eso ni'hu'no we'e patnnyo uyo pa'nìngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'no sohumo ole ulifijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoji mijo ayo nompo filohofayo. Ose ulifijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nnìngkapohiyohofo. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyo hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyo sohwo kako syohopo hwaho mno ijiyotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahoni'ngki kako komo'no humahopihwosi wopayo manonehoho. ⁸ O'o, simo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wopingo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosalokumpehwosi hwe engo sohumo wosopayo uyimtonoho. Kakoe hwe engo sohumo wopayo moi'wo

kaki'no uyihwosi kako tifi wanimontonoho. ⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofijo huhwo sohumo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolah. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofoho lihwosi isamoyoka mujo'njo uyimontonoho. ¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko iningkafijoso sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofijo hn'awi nakwo ito'nohinon'i maho. Kakoe syoho iwo'ninngkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwamo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne honingkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. ¹² Kako ango fipo i'mofopahoningki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho. ¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo joho mohm'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwosi, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahoningki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahoningki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honingkano ajwopo wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo honingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiyeye sifiki'nyo'mo simano mongkut-ofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho. ¹⁷ Jisas osohumo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwamo wopingo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinoso nom'nihwa nt'i'mo humalofo. ¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtitofo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. ¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko nolkafohoji mpano. Kiko simeho hi'ntnnono ntaphino so'no jiye a'apaho wopingo kumo'ninngkohoho. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.

(Matiyu 24:23-28, 37-41)

20 A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimō ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sīkunoso ntokonta u'mofapmmontolo. Ose ulahonīngkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu tīmo'nji muhwoni fitnnehofo. 21 Sekwo ole malifitnnehofo. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nompo weho. Ose malifitnnehofo. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso sīmeho mo'mo wo'nnnyoponoho. Sekwoe tīmo'nji muhwoni fitnnehofo.

22 Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwangku nom'ne sīkuno i'mofapīhwoso'no sekwo ole wohnnantfeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohomo uhwonontane'no yīhwono. Ose ko hnnīngkuji sekwo muhwoni fitnnehofo. 23 Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantfeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo oso nompo humaho. U, olopo humaho. Ose selīkujo'no sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohomo nuhwonīngkakutoho. 24 Sekwo emta'mīngō so'no huno seyohoho. Emata'mīngō kako oso nompo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahonīngki a'amu hopi'nono tīmo uhwonīwo'nīngkohofofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'mīngō uhwonīwo'nīngkuhwone pa'nyoso i'mofapīhwoso'no sekwo uhwonīfitnnefoho. 25 I oso'no sīmo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinjīmofantfeho.

26 Oso a'amu hohonta Nīwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'nīngoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantfeho. 27 Hofiko humamotofo sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'nīmotofofoho. Oso yahino hiso ne'no mjīmīwentanīngkofi Nīwa kako yofayokinomo noswahonīngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihulo'mentisofoho.

28 Apīlohamīye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohifo oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango molimotofofoho. 29 Ose yontanīngkofo sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahonīngki toho'nji sojo hwoyango hnnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo

imokumentisofoho. ³⁰ A'amu oso pa'n̄ingo yontan̄ingkuji oso hwomu An̄itu uhwosopo'mentiso sohwo ut̄ihwa'nyopo i'mofape so'no An̄itu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso s̄ikuno homo somo ut̄ihwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwon̄ingkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyaf̄syonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwon̄ingkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyaf̄syonehoho. ³² O'o, sekwo Lout̄ye ape simne'no f̄isyaf̄hupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syaf̄syonto ikinjao'mentisoso sojo imo'n̄imentiso somne'no f̄isyaf̄hupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fosyohumayoso moi'wo umo'n̄imontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fosyohumayo neso wot̄pema'monte hweho.

³⁴ Ngko wasel̄monne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n̄imno. Oso s̄ikuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fosyowentan̄ingkohos̄si An̄itu nom'nihumo ut̄imahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. ³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo s̄ihu kolofontan̄ingkohos̄si An̄itu nom'nimo ut̄imahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontan̄ingkohos̄si An̄itu nom'nihumo ut̄imahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahon̄ingki inomokomoyo sohwa nupa'nont̄fi Jisas̄mo ul̄mentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso nt̄po umo'n̄imontolo. Ose ulahon̄ingkofi Jisas pahnn̄imo hungkuno ole ul̄mento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo ȳhufo aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnnefaho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnn̄imo hungkuno ul̄mentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ul̄ikuji pis̄o'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnn̄imo hungkuno ole ul̄mento, ² Ango fipo a'amufe hungkuno m̄ihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako An̄itu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'n̄ingkiso hweho. ³ Oso hopo sopo ap̄wojo fisi kako humunyoponoho. S̄ikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no m̄ihwajiyo iyo sohwoepono p̄wo'n̄ingkisiyoho. Ole

ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. ⁴ Ose ko ulahonìngki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apìwojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihu'mento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji ⁵ i oseso olo apìwojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sìkuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo ni'mokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mi'hwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'nìngkohofo so'no sekwo huno fìsyafihupmno. ⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwosopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sìkuno huhwo huhwi imingo'nji sìkuno'nji ulìwo'nìngkohofo so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwati'montolaho. ⁸ Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwati'montonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu ni'hwosopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontanìngkujo wasehonimontah.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopìngo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwamne'no wonyofoho liwo'nìngkohofo somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, ¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hwaho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hwaho. ¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnimenti, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwoni'maho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honìngkano somo mtihupewo'nìngkohofihuafoho. Ngko oso pa'nyo hwoni'maho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwoni'maho. ¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sìkuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'nìngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantnneso ngko aho hofohu'nono

hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyw'no'nìngkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontanìngki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo tìmo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaniango pohn'nonto ulìmento, Anìtu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnìmo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulìmento, Ngko waselìmonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anìtumo ose ulìmentiso so'no Anìtu kako uhwononto hwe wopìngo hweho ulahonìngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkiso sohumo Anìtu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'nìngkiso sohwoe yofeso Anìtu kako woho'nìma'montonoho.

Jisas kako mehomí we'e somo Anìtu kako wopìngo ulohofo'ne jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matìyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'nìngko engoso hofìko hofìkoe mehomí we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontìfi motapmìmentohofofoho. I oso'no Jisasìye inomokomoyo sohwa hofìkimo ose uhwonontìfi yoka ulìmentohofofoho. ¹⁶ Yoka ulahonìngkofi Jisas kako mehomí somo joho lutìmanto inomokomoyo sohwamo ole ulìmento, Sekwo mehomí somo nopìjumofìkutoho. O'o, hofìko ngkiye pono wapìfe. A'amu olo mehomí lohwa pa'nyo imo'nìfijo'manji hofìko Anìtumo enjwa'mo ito'no wohumantìfeho. ¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. A'amu olo mehomí lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofìko Anìtumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nìhu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkiso sohwoe hungkunofoho.

(Matìyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasìmo ole ulìmento, Kiko Anìtuye yahino netìhwawo'nìngkohino wopìngo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tìpema'mnehono. ¹⁹ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kiko wopìngo hwosoho eso peho'ne ntonhino. Anìtu kako'nohini wopìngo hweho. ²⁰ Kiko honìngkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi,

Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasayo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jiye mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo. ²¹ Ose ulahonìngki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimento, Ngko hungkuno homo somo upa'nìmopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohini inìngkowalokweno. ²² Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulimento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jiye ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofikujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nnìngkape. ²³ Ose ulahonìngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto sìmeho tango umentisofoho. Hwapìngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso mìkunìmposo'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe sìmeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulimento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nìngkohofoso hofiko Anìtumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lìhwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anìtumo enjwa'mo wohumamo lìhwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lìhwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. ²⁶ Ose ulahonìngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'nìmentohofo so'no hofiko yomo yontifi ole ulohonìmentohofi, Ose'manji a'amu Anìtu'nji ango wopìngo sopo songo ne'no humayo'neso tìhwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miywò'nìngkiyohofoso Anìtu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahonìngki Pita ulimento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kinìngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. A'amu hofiko Anìtumo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe ango'nji ape'nji hamnìngkwa'wehwosanji, kanìngkwohwo'ya'u'nji kakoe mehomì'nji uliko'mapijо so'no ³⁰ Anìtu kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'nìngo engo aku uyìhwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso

uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'nìngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulìmentisoso hufa'u sìhune imo'nìmentisofoho.

(*Matìyu 20:17-19; Mak 10:32-34*)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo sohwamo lutìmanto ulìmento, Upa'nìmno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yìhwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anìtu a'amumo uyahonìngki lìmotofo sohwa ngko oso Hwomu Anìtu nìhwosopo'mentiso sohwo'nne'no mtì'mokumentohofoso ollehonta ne umo'nìmintonohoh. ³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofìko ngkimo a'amu temtitofe kengo sofe ahomo ho'nanihufitnnefoho. Hofìko ngkimo sitofo ntìkuji ngkimo wonyo ntohofìkuji memijo niyatì'mopitnnefoho. ³³ Hofìko ngkimo impojonyo nìfonjìkuji wofonjonìsyantìfeho. Nofonjonìsyìkujo'no sìkuno hufa'u sìhune memjanìmofìhwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴ Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapìngo ne so'no huno muyahonìngki hnnìmentohofi, Olo hungkuno loso fahosìhwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontìfi hofìkoe hunoso mehohosusìhumentisofoho.

Jisas a'amu tìmpi'nyo sohumo wopìngo umokumentisofoho.

(*Matìyu 20:29-34; Mak 10:46-52*)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mofìwahonìngki hwe tìmpi'nyo sohwo oso honìngkano momìngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶ Osopo humanto upa'nìmentisoso a'amu pi'lìngo engo ntohumpotopahonìngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofo somo ulìmento, Hofìko peho yalokwofo. ³⁷ Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸ Ose ulahonìngkofi kako joho mohm'no ulìmento, Jisas, Ntefitìye Imu sohwosi, kìko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹ Ose ulahonìngki a'amu sìmo'mo sapmmentohofoso hofìko kakimo yoka ulontìfi ulìmentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahonìngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulìmento, Ntefitìye Imu sohwosi, ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁰ Ose ulahonìngki Jisas kako nolohofaponto hofìkimo ulìmento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fìpemotapmno. Ose ulahonìngki oso hwe tìmpi'nyo huhwo

sohumo mofonepo uhwojowahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento,
 41 Ngko kikimo pipi ntnohofo kin^{ing}kohoho. Ose ulahon^{ing}ki kako ulⁱmento, Hwe Engofo, ngko apa'no tⁱmo wahoni^{mo}. 42 Ose ulahon^{ing}ki Jisas ulⁱmento, Kⁱko tⁱmo fohonyo. Kⁱko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jⁱje simeho hi'ntnnonohinoso wop^{ingo} kumokohoho.
 43 Jisas ose ulahon^{ing}ki hwe huhwo sohwo tⁱmo komo'no hononto Jisas^{imo} in^{ing}kawento Anⁱtumo isamoyoka engo ulⁱmentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonont^{ifi} hofⁱko hopi'nonohinoso Anⁱtuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

19

Sakiyos^{iye} hungkunofoho.

¹ Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pasⁱmentisofoho. ² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³ Kako Jisas^{imo} uhwon^{imo} lonto ko imentisoso hwe moy'a'mi pi'n^{ingo} engo hwe tⁱfo huhwo sohumo hoholo hoholofo ulohofahon^{ing}kofi kako Jisas^{imo} muhwonyo'njo yonto ⁴ kako a'amu pi'n^{ingo} homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo pⁱhwoso'no uhwon^{imo} lonto humokehumantisofoho. ⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento tⁱmo yokintahopo uhwon^{ing}kisoso Sakiyos nohumentan^{ing}ki uhwononto ulⁱmento, Sakiyos, kⁱko komo'no fikotape. Ngko olohonta jⁱje angomo wohumamonne'no yohono. ⁶ Ose ulahon^{ing}ki Sakiyos kako komo'no welikofapi lohofonto sⁱmonyo yonto Jisas^{imo} utⁱmanto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. ⁷ Hwe moy'a'mi ose ipemotawahon^{ing}ki uhwonont^{ifi} sitofo ole mjalimⁱmentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon^{ing}kano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisasⁱnjopo lohofonto ulⁱmento, Hwe Engofo, kⁱko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uyⁱmonnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lutⁱma'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutⁱma'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uyⁱmonnoho. ⁹ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ulⁱmento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo sⁱkuno lomo olo ango loponjo hwe moy'a'milofe hon^{ing}kano wonyo somta'ni Anⁱtu kako hofⁱkimo nto isihutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apⁱlohamⁱye imu

hweho. ¹⁰ A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo honiŋkanomo humentaniŋkujo somne'no notiŋpemahm'mo utiŋmayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose uliŋmentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyiwo'nin̄gkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnnīmo hungkunofoho.

(Mat̄īyu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'nin̄gkahonin̄gkofi Jisas kako ango Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahonin̄gki a'amu hopo sponjoso ole syafihu'mentohofi, Oso sikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utiŋhwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syafihu'mentohoho so'no Jisas kako pahnnīmo hungkuno ole uliŋmento, ¹² Hwe engo fihwo kako ango ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ango ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyi aho hufa'u hopi'nonohino sohwamo joho lutimanto hamniyoho aho sīfe hopi'nono kina aho sīfe hopi'nono kina hu'muyonto uliŋmento, Sekwo olo hamniyoho seja pohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentanim' mo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwangku wopihwonimo. Ose uliŋmentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwoe angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi inin̄gkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwaṭimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahonin̄gkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojhamentiso syoho ulohofiyi sohwamo hamniyoho alale kema'malofo uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo sīmo'mo u'manto uliŋmento, Hwe engofo, oso aho sīfe hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko tu hantilet (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ulahonin̄gki hwe engo sohwo uliŋmento, Kiko syoho nīmokosyohumayo wopingo hwosoho. Kiko oso syoho kijapmmentohe somo ito'no mokosyohumamahnno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahonin̄gki nom'ne syoho ulohofiyi osofeponjo sohwo u'manto uliŋmento, Hwe engofo, kiko oso aho sīfe hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko wan

hantilet (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulìmento, Ngko kikimo ango aho fe-hohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhnne'no syoho wok-ijapmmo.

²⁰ Ose ulahonìngki syoho ulohofiyò nom'nehwo u'manto ulìmento, Hwe engofo, oso aho sìfe hopi'nono kina ntapmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapi'fe we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohe wojolo'noho. ²¹ Hwapìngoso ngko jiye yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'nìngkino hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ijìwo'nìngkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nnìngkohoho. ²² Ose ulahonìngki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyò sohumo ulìmento, Kiko syoho nìmokosyohumayoso wonyo hwosoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahonìngki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahnnno so'no ngko wonyo hwosoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'nìngkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ijìwo'nìngkohono. ²³ Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahonìngki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'naniyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohofo sohwamo ulìmento, Sekwo oso aho sìfe hopi'nono kina olo hwe lohumo uyìmentoheso nomafìkuji oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohumo umasimno. [²⁵ Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶ Ose ulahonìngkofi hwe engo sohwo ulìmento, Nje hungkuno waselìmonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nìmno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'nìngkohofo somo ngko yo'mayo nom'neso uyìmonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷ Ose ulonto ulìmento, Nje a'amu fehohnjo olo ango loponjoso ngko hofìkimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nutìmotapìkuji nje tìmo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnìmo hungkunoso ulìmentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo

pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(*Mat̄iyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19*)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon̄ingkano siyo somo kako s̄imo'mo nto s̄imentisomo hof̄iko t̄ifi in̄ngkas̄imentohofohofo. ²⁹ Jisas kako oso hwof̄iki'nyo Oulif̄no l̄wo'n̄ngkohoho sopo ango hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nos̄'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole l̄hwat̄imento, ³⁰ Siko oso ango ne sopo u'mofahus̄i siko oso kuso somo nos̄wohos̄i t̄mo uhwonisososo ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan̄ngkuhwosi uhwonanjijyoho. Oso yahu songo imo'n̄masoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fis̄hutofomotapinyo. ³¹ Siko oso yahu hiso is̄hutofomahos̄iso'no a'amuso ole sel̄kujo'no siko peho'no is̄hutofomasiyeto. Ose sel̄kujo'no siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose l̄hwojahon̄ingki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwat̄mentisoso t̄pema'mentisiyefoho. ³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan̄ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonont̄fi ul̄mentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolfalokusyo. ³⁴ Ose ulahon̄ingkofi siko ul̄mentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisas̄yepono motas̄mentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon̄ingki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶ Noposokehumawento nowentan̄ngki hwe moya'mi hof̄ikoe hwapi'e Jisas kako hano wene hon̄ingkano sopo Jisas̄ye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofohofo. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmm̄womentisofoho. ³⁷ Jisas kako hwof̄iki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon̄ingkano monje we sopo hwe moya'mi hof̄iko Jisas̄imo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syaf̄syont̄fi hof̄iko s̄imonyo yont̄fi mango engo lont̄fi An̄tuye yofe ho'noma'mentohofohofo. ³⁸ Mango mohm'no ole l̄mentohofi,

Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne An̄tuye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe who'nomano.

An̄tu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no s̄imeho wopingo nejahopohoho.

An̄tu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo who'nomano.

³⁹ Ose lontan^{ing}kofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moy'a'mi pi'nⁱⁿgo'njo sopo lohofontifi Jisas^{im}o ulⁱmentohofi, Nakwoe Lonet^{ih}wayo sohwosi, oso hwe moy'a'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso. ⁴⁰ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Sekwo upa'n^{im}no. Hungkuno waselⁱmonne'no yohono. Olo a'amulo hofⁱko mampiⁱnyo humantifijontentesi olo honⁱngkano loponjo sojolo mango engo lⁱkuji nje yofe ho'nonⁱmafⁱkutnnesohilo. Ose ulⁱmentisofoho.

Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho li'mentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho li'mentisoso ⁴² ole li'mento, A'amu Jelusalemmjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon^{ing}ki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wopⁱngo hiso hiyaso'mo wentan^{ing}kuhwosi sekwo motipⁱhwonⁱfitnnehofo. ⁴³ Sekwo upa'n^{im}no. Hwangku sⁱkuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano lⁱkuji sekikitofⁱkuji meku'mofasi lohofⁱkuji hofⁱko tojopo ko'mokwasokiji nolⁱkofaoftⁱkuji ⁴⁴ sekwoe ango fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomni hi'nji hokunonji nⁱhu'nahone poyo moi'wo imo'nⁱfitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kihn'naweso mokihn'nawenefoho. Hwapⁱngoso oso sⁱkuno Anⁱtuya sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe mi'njo imalofo kuyoho.

Jisas kako Anⁱtuye tajo ango engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan^{ing}kofo somo wae yao'mentisofoho.

(Mat^{iyu} 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako Anⁱtuye tajo ango engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyontifi hamniyoho mentan^{ing}kofo somo wae yaifo syohoso ema'mentisofoho. ⁴⁶ Kako hofⁱkimo ole ulⁱmento, A'amu Anⁱtuye hungkuno mtⁱ'mokumentohoho sohwa ole mtⁱ'mokumentohofi, Olo nje ango loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'nⁱngkohofo sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtⁱ'mokumentohofofoho ulⁱmentisofoho.

⁴⁷ Ose imo'nⁱmentiso so'no sⁱkuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moy'a'mimo Anⁱtuye tajo ango engo somo kakoe hungkuno lutⁱhwamojofoho. A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honⁱngkano hungkuno lutⁱhwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofⁱko Jisas^{im}o fonjasivo'ne honⁱngkano wotipemantife'no

imentohofofoho. ⁴⁸ Ose ko yahonìngkofi hwe moy'a'mi hofìko Jisasìye hungkunomo upo'nano mjali'mumentohofo so'no hwe engo sohwa hofìko Jisasìmo fonjasiyo'ne honìngkanoso motìpema'mmentohofofoho.

20

Hofiko Jisasìmo kakoe yokumpohn'nyo hwapìngo so'no ulohonìmentohofofoho.

(Matìyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sìkuno fihumo Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo nohumanto hwe moy'a'mi somo kako Anìtumo u'mayo yahino so'no hungkuno lutìhwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamentohofo huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofìko Jisasìmo u'ma'mentohofofoho. ² U'mantìfi ulìmentohofi, Olo so'no fonaso. Kìko olo syoho iwo'nìngkino loso tìhwo kilìmaso'no iwo'nìngkinoto. Yokumpohn'nyoso tìhwo kijapmmaso'nji iwo'nìngkinoto. ³ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohonìmonne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntonhonìngkofo so'no ngko sekumo waselìmonne'no yohono. ⁴ Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anìtu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ⁵ Hofìko ose upa'nontìfi ole hnnìmentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anìtu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalìmontonoho. Ose'manji sekwo Jounìye hungkunomo sìmeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ⁶ I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moy'a'mi upa'nìngkuji hofìko sojo wonefonjantìfeho. Hwapìngoso a'amu loso hofìko huno ole syofìsyalokwofo, Anìtu kako Jounìmo hungkuno uyahonìngki nalìmentisofoho. ⁷ Ose hnnontìfi Jisasìmo ole ulìmentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso ntì'mto'angotìkeno. ⁸ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'nìngkohe hwapìngo so'no maselìmnehono.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'nìngkohoho sohwamne pahnnìmo hungkunofoho.

(Matìyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnnìmo hungkuno oso a'amu homo somo ulìmento, Hwe fihwo kako ipisayo

syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'nìngkohofo sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho. ¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sìkuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyu fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwamo u'mahwosi ipisayo mayo'ne lìhwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyu huhwo sohumo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofoho. ¹¹ Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyu fihumo lìhwatimentisofoho. Osohumo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofoho. ¹² Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyu hufa'u sìhune sohumo lìhwojahonìngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahonìngki hofiko osohumo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofoho. ¹³ Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnnimento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko sìmeho uyalokwe lohumo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetikeno. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohumo lìhwatimentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohumo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kanìngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Ose fonjosiyhwasi nakwo kakoe syohoso nìhu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohumo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nìhu'nahone fonjahumentohofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimento, Ose imentohofo so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwamo pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwangku kako nophwosi oso a'amu wonyo sohwamo nofonjasiyhwosi kako nom'ne a'amu sohwamo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahonìngki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahonìngkofi Jisas hofikimo tìmo uh-wononto ulimento, Olo Anìtuye hungkuno iyoswomo mtì'mokumentohofo loso hwapingo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nìngkohofo

sohwa wae yao'mentohofo loso
olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne
hwapinqohwo imo'ninqkohoho.

Ose mt̄'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mt̄'mokumentohofoso olenoho. A'amu hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofkoe a'apaho kemp i mt̄'mt̄'me lohofhwosi wohu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pa'ningo umo'nimontonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulahoninqki a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ninqkohoho huno'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole uyimento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyonifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasi wofonjosyano lontifi imentohofoso hofiko hwe moyam'i somne'no iyoho unimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Mat̄yu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne'entifi honingkano wotipemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho. Hofiko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwamo luhwojahoningkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiyehungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife hwasyo humupo'nontohumantohofoho. Ose ko imo'nontifi hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiyehungkunomo yamofo uloho'mentohofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amuhwaho mokosyohumayo huhwo sohwamne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwasi oso a'amuhwaho mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasimo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho. ²¹ Oseso hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moyamimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'ninqkinoso nehopi'nohini lutihwawo'ninqkino hwosoho. Kiko a'amuyofe engo'njo sohwamne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohinoho. Hungkuno ito'nohino liwo'ninqkino hwosoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi

kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho whoh'o nosyano lakin̄ingkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin̄ingkohoho. ²³ Ose ulahon̄ingkofi Jisas kako hofiko poji yamofo ulohofano lont̄ifi imentohofo so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon̄ingki ole ulimeto, ²⁴ Hamniyoho anga'no nt̄hwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji t̄hwoeto. Ose ulahon̄ingki ulimeto hofifi, Sisafe fohoh. ²⁵ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ulimeto, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I An̄tuye yo'mayo so'manji An̄tumo uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahon̄ingki a'amuhuhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lont̄ifi mampi'nyo humamento hofofoho. Oseso oso a'amuhofikimo lihwat̄imentohofo sohwa hofiko Jisas̄ye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyone hwe moyamife t̄mopo makekutnnesohilo.

A'amu Sat̄yusi sohwa Jisas̄imo a'amu poyo nope'nont̄ifi apa'no songo likafo so'no ulimeto hofofoho.

(Mat̄yu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Sat̄yusi fehohnjo sohwa Jisas̄imo u'ma'mento hofofoho. A'amu Sat̄yusi huhwo sohwa hofiko huno ole uywo'n̄ingkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'n̄iwo'n̄ingkohofoh. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyiwo'n̄ingkohofoh. ²⁸ Hofiko Jisas̄imo u'mant̄ifi ole ulohon̄imentohofifi, Nakwoe Lonet̄hwayo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole mot̄imokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomii mot̄ipemayo'njo sohwo poyo pe'n̄ingkuhwoso'no oso ape hisimo kon̄ingkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomii wot̄ipemano. Mouses ose mt̄imokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tis̄maso sohwo kako ape manto mehomii mot̄ipemaso sohwo poyo pe'n̄imentisofoho. ³⁰ Oseso kon̄ingkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomii ane'njo pe'n̄imentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mento hofoso mehomii ane pe'n̄imentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'n̄imentono. ³³ Oseso a'amuhofikimo poyo pe'nyo sohwa likapijoso sohonta t̄hwoe ape umo'n̄imontolo. Hofiko'n̄ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyohwo ape hisimo nto ma'mento hofofoho.

³⁴ Ose ulahon̄ingkahon̄ingkofi Jisas ulimeto, Hwe moyamife olohonta humalofoso hofiko ape ma'n̄iwo'n̄ingkohofoh. ³⁵ I oso'no oso hwe moyamife poyo pe'n̄ifijoso apa'no songo likapijoso hopaso apa'no

lìkafìkuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofìko apa'no ape moma'nìfitnnefoho. ³⁶ Hofìko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafìkuji apa'no poyo mape'nìfitnnefoho. Anìtu hofìkimo poyo pe'nyo somta'ni ulìkafoso so'no hofìko kakoe mehomì umo'nantìfeho. ³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo lìkafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko nìmentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulìmento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apìlohamìye Anìtuyoho. Kako Aisakìye Anìtuyoho. Kako Jekoupiye Anìtuyoho. ³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafìhu'mento, Apìlohamja Aisakìja Jekoupija hofìko hohonta poyo ko pe'nìmentohoho sohwa songo humalofo so'no syafìsyonto oso hungkuno hiso lìmentisofoho. Anìtu kako poyo pe'nyo sofe Anìtu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anìtuyoho. Anìtu kakoe tìmopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahonìngki a'amu fehohnjo honìngkano hungkuno liwo'nìngkohofo huno'njo sohwa Jisasìmo ulìmentohofi, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, hungkuno wopìingo nalohino. ⁴⁰ Ose ulontìfi hofìko nom'ne hungkuno Jisasìmo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwamo Kìlais hwe Anìtu nakwoe hwahopo uhwatì'mentiso sohumne'no ulohonìmentisofoho.

(Matìyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwamo ulìmento, A'amu ole liwo'nìngkohofo Kìlais kako oso a'amu Anìtu nakwoe hwahopo uhwatì'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'nìngkohofo. ⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole lìmento,

Anìtu kako nje Hwe Engo Kìlais, Anìtu nakwoe hwahopo uhwatì'mentiso sohumo ole ulìmento,
Kìko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

⁴³ Osopo kìko nohumahoji ngko jìje mango sohwamo jìje sìfìki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotì'monnoho.

Ntefit ose lìmentisofoho. ⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anìtu nakwoe hwahopo uhwatì'mentiso Kìlais sohune'no nje Hwe Engo hweho lìmentiso so'no Kìlais sohwo kako Ntefitìye imuhwo imo'nyoso pipilo.

A'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohofo huno'njo sohwafe yahino so'ne hungkunofoho.

(Matìyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moyà'mi hopi'nonohinoso hofìko Jisasìye hungkuno upa'nontìfi nohumentanìngkofi Jisas kakoe

inomokomoyo sohwamo ole ulimeto, ⁴⁶ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'nìngkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi honingkanopo emoyiwo'nìngkohofohoh. Osopo emoyontanìngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'nìngkohofoh. so'no umo'nìwo'nìngkisofohoh. Oso'niyi hofiko tajo ango somo a'amufe sìmanopo humayo'no umo'nìwo'nìngkisofohoh. Oso'niyi hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo sìmo'mjo so'no umo'nìwo'nìngkiso hwafohoh. ⁴⁷ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apìwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nìhu'nahone emawo'nìngkohofihwafohoh. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefohoh.

21

Apìwojosì yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofohoh.

(Matìyu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto tìmo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofo so'mo ho'nosyontanìngkofi uhwonimentisofohoh. ² Osopo uhwonimentisoso apìwojosì ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahonìngki uhwononto ³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohofo somo ole ulimeto, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nìmno. Olo apìwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofohoh. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo apìwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nìhu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofohoh.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tìfi no'mo wonyo imo'nnone so'no hungkuno ulimentisofohoh.

(Matìyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafoso

hofiyofoho. Hwe moy'a'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohofo somo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahoningkofi Jisas ulimento, ⁶ Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantfeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntonhonta umo'nimontolo. Simo'mo peho i'mofapihwoso'no huno wonayimontolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunoso we'eneponoho eso. Fonaso. ⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujo'no sekwo hofikoe hungkunomo iningkakutoho. ⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahaponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnnne'no upa'nikingkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofapihwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitifo kengo sohwanji temtitifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho. ¹¹ Hwangku hwaho lopo hwomihwo mikunimposo pi'ningo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo wotipemantfeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'nikingkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofapihwoso'no uhwoniningkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontaniningkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujo'no hofiko sekumo aho sekekiji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumajikuji hungkuno mjaselikuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe simanopono ipesemotawofitnnefoho. ¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne

ko selohofahonìngkuji sekwo hwe engo sohwafe sìmanopo lohofìkuji ngko a'amu wonyo honìngkano somta'ni isìhutofomayo'ne pmmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ulìfitnnefoho. ¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofìko mjaselìkujo'no sekwo aku hungkuno ulìfitnne so'no huno pi'nìngo seyìhwoloho. ¹⁵ O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wopingo wosejapmmonnefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofìko nohnnaìkuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnefoho. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji selosenìngkwejamo nje yofe ulìkujo'no hofìko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumojìpitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moy'a'mi hopi'nono sekumne'no sìmeho tohino mìkunìmposo umnonefoho. Hwapìngoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofìyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijìyo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'nno lohopijoso sekwo songo ne'nno humayo'ne neso notìpemapitnnefoho.

Ango Jelusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ulìmentisofoho.

(Matìyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hofìko ango Jelusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwonìngkuji huno ole seyonefoho. Ango Jelusalem wonyo imo'nyo'ne sìkunoso mofone nto imo'nìngkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofìko hwofìki'nyopono hiyaso komo'no sìfitnnefoho. A'amu ango Jelusalem ne sopo humalofo soku sekwo nulìko'mafìkuji kengopono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jelusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofìko apa'no ango ne montìmo mahufitnnefoho. ²² Oso sìkuno somo a'amufe honìngkano wonyo somne'no Anìtu kako tohino uyone sìkunofoho. Anìtuye hungkuno a'amu oso hiso'no mtì'mokumentohofoso oso sìkuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso sìkuno somo moy'a'mi sìmeho'njo sofaji mehomì we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapìngoso oso sìkuno homo somo olo hwaho lopo tango mìkunìmposo i'mofapìhwosi Anìtuye sìmeho tohinoso oso hwe moy'a'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofìkoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu Anìtumne'no nakwolaho

lalokwofoso hofiko ango Jelusalem somo hwotoho fitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentaningkuji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

*Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.
(Matiyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwonifijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwamo yo'mayo kengo kengo i'mofapihwaso'no uhwonifitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'nikingkuhwosi mithupo mithupe lohofahoningkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwoningkuji hofiko iyoho mikunimposo unonefoho. ²⁶ Hwe moyam'i mi pi'ningo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syafisyikuji hofikoe simeho mo'mo iyoho mikunimposo ehumaningkuji timo hwafihwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahoningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ²⁷ Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape'e'ne mofone imo'nikingkuhwoso'no osohonta sekwo likafikuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuji ahwomomo uhwonimno. Sekwo honingkano wonyo somta'ni isihutofosemayo sohwo asomo setimayo'ne sohwo mofoneponoho.

*Iyoswo songo inyo sohonta uhwoningkuji huno waseyono,
Ifoyo wahu'montonoho.*

(Matiyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnnimo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. ³⁰ Iyoswo songo iningkiso loso uhwoningkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. ³² Hungkuno nehopi waselinmonne'no yohono. Hwe moyam'i olo hwaho lopo ne'no nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

Jisas iye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'ningo syafisyikutoho.

Sekwo wosopayo engo n̄ngkuji mijo yokumpohn'nyo n̄ngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyaftsyikuno. Sekwo siki humayoso wopingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje s̄kuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmniwo'n̄ngkiso hopaso wosema'montonoho. ³⁵ Oso s̄kuno i'mofapeso hwe moyam̄i hopi'nono ango'meemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho. ³⁶ S̄kuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolofikuji A'amufe Hwomu sohwoe s̄manopo lohopitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

³⁷ S̄kuno huhwo huhwi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo hwe moyam̄i mimo Anituye hungkuno lutihwamojofoho. Oseso s̄kwo'miyomo kako oso hwofiki'nyo Oulif liwo'n̄ngkohofo sopo saho fosyawo'mojofoho. ³⁸ Hwe moyam̄i hopi'nonohinosa hofiko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso imingo ne'nji likafontifi Anituye tajo ango engo somo humotofofoho.

22

Jutas kako Jisas̄ye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(Mat̄yu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso Anitu A'amu Is̄lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafsiyo s̄kuno iyoho humayo engoso * umo'n̄monte'no yohoho. Oso s̄kuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kaifo'ne so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini n̄imotofofoho.

² Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisas̄mo fonjasivo'ne honingkanoso ko tipeentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnnoho syafsiyontifi iyoho uningkahoninko ole hnnimentohofi, Nakwo Jisas̄mo pipi fonjosyanehwono. ³ Oso s̄kuno somo Seten kako Jutas Is̄kaliyoutiye s̄imeho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisas̄ye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. ⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwapi'e tifo'njo Anituye tajo ango engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo

* **22:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

u'manto Jisasimne'no tokoyo'ofo imentisofoho. ⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jutasiyé hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. ⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasimo hofikoe ahomo kumangkiyo'ne a'amu pi'ningo mohumunyo sohonta honingkano tippehumentisofoho.

Jisasiyé inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(*Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30*)

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini nimotofo sikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofo'ne fonjohumotofo sikunofoho. ⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lihwajonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹ Ose ulahonningki siko ulimentisiyo, Nekwo ntimo wesyohumantayo'no kumo'ninkohoho. ¹⁰ Ose ulahonningki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo sopono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohumo uswo'ninkohosisi siko kakimo iningkasohosisi ango kako swoso somo finingkasyinnyo. ¹¹ Siko noswohosisi ango kakwo'yohwo sohumo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipo wonantaneto. Ose lehwajohoho. ¹² Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. ¹³ Jisas ose ulahonningki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo kakoe a'apaho'nji kakoe honiyo'nji nyo'ne uyimentisofoho.

(*Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25*)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahoningki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho soponjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho. ¹⁵ Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu

A'amu Isielael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo noniŋkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo niwo'ninngkuhwone loso ninkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manimnehono. O'o, ngko poyo imo'nifme'no olo sikuno engo lomjo wosopayo ninkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tifi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo ninkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njosso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto ulimento, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofanimno. Ose ulonto ulimento, ¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko manimnehono. Ngko ne'no manyo'njo humantifme sohwo'ni hwangku Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nononti'mne hwo'nyoho. ¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo hu'muyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjanimikuji ngkine'no fisyanifisyikuno. ²⁰ Wosopayo moi'wo ninngkahoninngkofi kako wosopayo uyimentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uyimentisofoho. Kako mijo uyonto ulimento, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honiyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.] ²¹ I uhwonimni. Olo a'amu nje mango sohwamo ngkine'no tokoyo'ofo yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. ²² I Anitu kako hohonta hungkuno mtito'mentiso hopaso ngko poyo umo'nimonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³ Ose ulahoniŋki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahnningkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwuo uloho'monteto. Ose humahnningkohofofoho.

Jisas iye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nyyoso tihwolo.

²⁴ Jisas iye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnintifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'ninngkahoninngki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nomihwamo yakolo'nyyoso tihwolo. ²⁵ Ose hnninngkahoninngkofi Jisas ulimento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo

mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahonìngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefo'mayo'nefoho liwo'nìngkohofofoho. ²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnöhini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofifiy়ো hopaso umo'nono. ²⁷ Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo nìwo'nìngkiso sohwolaho. A'amu wosopayo iloho yonto uyìwo'nìngkiso sohwolaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo nìwo'nìngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofifiy়ো pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentanìngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofo ntahofo'neso nu'mahoni'ngki sekwo ngkimo mani'hwat'i'mofefoho. ²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nani'humentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta sekwo nje epohumayo sopo nohumafikuji nje wosopayo'nji mijo'nji nìfitnnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafikuji oso a'amu Isilael hofikoe temtitofa aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'nìngkuhwoso'no sekwo hofikimo mokosyohumantokutnnefoho.

Jisas kako Pitamo ole ulímento, Kiko ngkine'no hohujo ukinjanìmo'monnaho.

(Matìyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ulímento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wopìngo somo kehilo ehilofa waseloho'monte-e'no joho losetimalofoho. ³² Seten ose ko yontanìngki ngko jiye simeho hi'ntnnono ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomo nto ulímaleno. Oseso kiko apa'no ngkimo nnìngkapohoji kiko jiye nìngkwahwosamo nìfo'mahoji yokumpohn'nyo usosofitofo. ³³ Ose ulahonìngki Pita ulímento, Hwe Engofo, hofiko kikimo impo'angomo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untxfaehufe. I hofiko kikimo poyo kumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe. ³⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Pita, ngko olo hungkuno wakili'monne'no yohono. Olo sìkwo'miyo lomo tosìka yoka moho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u sìhune ole ulímonnaho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ulimentisofoho.

35 Hohonta sekwo nje hungkuno lutihwayo'ne losehwatimentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahonìngki hofiko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimmentihwonefoho.

36 Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mifo yajihwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. 37 Hwapingoso

a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohifo sohwa hofiko ngkine'no hungkuno ole mt'i'mokumentohofi, Hofiko kakimo utimafikuji a'amu wonyo hwanji mihumatipitnne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mt'i'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo ngkine'no Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. 38 Ose ulahonìngki hofiko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Hoponoho, ose ulimentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif simojo sopo sahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa inìngkamentohofofoho. 40 Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohwamo ole ulimento, Yamofo se'maso sohonta wonyo piwesyanaho likuji Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. 41 Ose ulonto Jisas hofikimo we'enepi nonje uliko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjontifi piwasyiwo'nìngkiso hopa sopole humawento Anitumne'no hwomtame ulohofonto ole ulimento, 42 Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feenimofo. I, huno ose makiyo'manji wae yanimofohotoho. Jije hunomnohini finìngkayo. Nje hunomo inìngkahutoho.

43 Ose ulahonìngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasimo yokumpohn'nyo usosofito'mentisofoho. 44 Jisas kako tango mikunìmposo engo uyahonìngki kako

Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontanìngki kakoe a'apaho mta'ni wokino honìyo pa'nìngó hwahopo lo'nìmentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolìkafonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonìmentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho fosyowentanìngkofi uhwonìmentisofoho. Hofìkoe sìmeho tango ifisyìmofahonìngki po'nìfo imo'nontìfi saho fosyawo'mentohofofoho. ⁴⁶ Ose uhwononto ulìmento, Sekwo saho peho'no fosyawotofo. Filìkapmno. Sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyoso nopìwesyanoho lìkuji Mpohumo jomo ulìmno.

Jisasìye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.

(*Matìyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11*)

⁴⁷ Jisas ose ulontanìngki hwe pi'nìngó engo sohwa Jisasìmo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasìye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'nìngó engo huhwo sohwamo ipemotaponto Jisasìye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'nìmentisofoho. ⁴⁸ Ose uhu'nìngkahonìngki Jisas ulìmento, Jutas, kìko A'amufe Hwomu sohwo'nìmo hinjoho nìhu'nìngkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwanìhumne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahonìngki Jisasìye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontìfi hofìko ulìmentohofi, Hwe Engofo, kìko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwamo hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰ Ose ulontanìngkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiysohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahoniìngki halohoso pìwahu'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ose uhwononto ulìmento, Oso yahino wonyoso ololahonta fohonamopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahoniìngki halohoso wopingo umo'nìmentisofoho.

⁵² Jisas wopingo ose umokonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Anìtuye tajo ango engo somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofìko kakimo aho ke-e'nne pmmentohofo sohwamo ole ulìmento, Sekwo a'amu hufo iwo'nìngkiso sohune'nno aho wokano lontìfi hwakuhwajo'nji itokusonìji lomotopalokwofo. ⁵³ Sìkuno pi'nìngó engo somo Anìtuye tajo ango engo

somo ngko sekwo'nji nohumentanìngko sekwo ngkimo aho manìko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Setenìye yokumpohn'nyo engo imo'nìngkohoho. Oso'no sekwoe sìkunofoho. Ose ulìmentisofoho.

Pita ole lìmento, Ngko Jisasìne'no huno maniyohoyohoho.
(*Matìyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Jisas ose ulahonìngki hofìko Jisasìmo aho kentìfi ipemotawomentohofofoho. Ipemotawentìfi hofìko oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hofìkimo ko inìngkawomentisoso hofìkimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'mìwesyofoho.

⁵⁵ Oso ango hopo sponjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofontìfi humohumantohofofoho. Osopo Pita hofìko'nji humamentisofoho. ⁵⁶ Pita kako tìpomponaho sopo nohumentanìngki a'mu syoho ulohofiyo fisi kako Pitamo uhwononto ulìmento, Olo hwe lohwo huhwo Jisasì'nji humawo'nìngkiso hwelho. ⁵⁷ Ose ulahonìngki Pita ulìmento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ulìmentisofoho. ⁵⁸ Hwangku we'enepi nohumantìfi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulìmento, Kìko huhwosi kakoe a'amu hwosoho. Ose ulahonìngki Pita ulìmento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwoni'maho.

⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentanìngki mofehi'nyo sìmo'me anga'nohino uyakolofo somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulìmento, Hungkuno nehopi'nohini walìmonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasì'nji humawo'nìngkiso lohwolìkeno. Kako Ngkalilinta'ango hwelho. ⁶⁰ Ose ko ulahonìngki Pita ulìmento, Olo hwe lohwo kìko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontanìngki tosìka yoka kunto'no ho'nìmentisofoho.

⁶¹ Ose ho'nìngkahonìngki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonìmentisofoho. Pita kako Jisasìye sìmanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulìmentiso so'no huno ikwesyafigìhu'mentisoso olenoho. Olo sìkwo'miyo lomo yìhufo tosìka yoka malontanìngkuhwoso sohonta kìko Pita ngkine'no mango hufa'u sìhune ole walìmonnaho. Ngko Jisasìmne'no huno maniyofoho. ⁶² Pita kako huno ose syafìsyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no sìmeho tango mìkunìmposo uyahonìngki humotaho engo lìmentisofoho.

Hofiko Jisasimne'no tikafo ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho.

(Matiyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A'amu Jisasimo aho ko'mentohofo sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ulontifi ikujoho fongku'mentohofofoho.

⁶⁴ Hofiko Jisasaye t'momo hwapi'e kotijiswontifi ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Kiko huno hwapingo'njo sohwosi t'hwo kufonjohoho. Kiko huno kisyomani oso hweho fonaso. ⁶⁵ Ose ulontifi hofiko sitofo mjalomumentohofofoho.

Hofiko kaunisol' sohwafe t'mopo Jisasimo nom'ne hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Imingo ne mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu *kaunisol* sohwa uhu'mokumentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa fehohnjoso hofiko tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo hwafoho. Fehohnjoso honingkano hungkuno lutihwawo'n'ningkohofihwafoho. A'amu sohwa hofiko hofikoe *kaunisol* sohwafe pono Jisasimo ipemotasontifi ole ulimentohofi, ⁶⁷ Kiko yolofo fonaso. Kiko Kilaus Anitu lokuhwatimentiso sohwosilaho. Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montapifitnnehofo. ⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mantifitnnehofo. ⁶⁹ I oso'no olohonta'ni sikkuno engolopohamo memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahoninkki ulimentohofi, Kiko sohwosi, kiko Anituye Hwomu Nehwosilaho. Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹ Ose ulahoninkki hofiko hnnimentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'n'ningkuhwono. Nom'ne hungkuno pehifo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

23

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailotye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailotyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

² Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohumo uhwonwo'n'ningkuhwoneso kako nakwoe a'amu

somo hwasyo honingkanomo ipemotawowo'ninkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasyiwo'ninkuhwone honingkano somo wopijwonao'mto iwo'ninkiso hweho. Kako ole hnniwo'ninkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³ Ose ulahoninkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwosilaho. Ose ulahoninkki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ⁴ Ose ulahoninkki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ulimento, Ngko olo hwe lohunta'ni honingkano wonyo motipemahoyohono. ⁵ Ose ulahoninkki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moyamimo hungkuno ulahoninkki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwamo wae weeofantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjali'mopmmojosae oloponoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho.

Heloutiye timopo a'amu hofiko Jisasimne'no hungkuno ulimentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolah. ⁷ Ose ulahoninkki hofiko hungkuno ulimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahoninkki kako Heloutiyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto smonyo imentisofoho. Hwapingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyivo'ninkiyohofoso ihwoso'no uhwonimo limojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pilingo Jisasimo ko ulohoninkahoninkki Jisas kako hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjali'mimentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokus'o'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ulimentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofo wonyoangkafo a'amu oso homo somo uhwoninkkuji ti'kafo ujiyo'ne ulohofihwajontifi Pailotiyepono asomo lihwatimentohofofoho. ¹² Hohonta

Helout*ि*nji Pailot*ि*nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso s̄ikuno homo somo siko s̄imeho afa inonji nje a'amuhwe hnn̄mentisiyefoho.

Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'fasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mat̄iyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moy'a'mi hopi'nonohino somne'no lut̄manto ¹⁴ ul̄mento, Sekwo olo hwe lohumo ngkiyepono ipemotapohofo lohune'no sekwo ntahofo, Kako hwe moy'a'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntahofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe t̄mopo ulohon̄ngkeso ngko kakoe hon̄ngkano wonyoso mot̄pemahoyohono. O'o, sekwo upa'n̄imno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohumo asomo l̄ihwat̄maso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe hon̄ngkano wonyoso mot̄pemuyonto l̄ihwat̄maso hweho. Upa'n̄imno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjosantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwat̄monne'no yohono. Ose ul̄mentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnycoponoho. Oso An̄tu A'amu Isīael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo s̄ikuno iyoho humayo engo uhwon̄motofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwat̄mojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasimo usihutofihwat̄mo l̄imentiso so'no hwe moy'a'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ul̄mentohofi, Oso hwe sohumo fonjasȳkuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwat̄mno. Ose ul̄mentohofohofo.

¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nont̄fi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hof̄ko impo'angomo uhumat̄mentohofo hweho. ²⁰ Pailot kako Jisasimo usihutofihwat̄mo lonto hungkuno apa'no ul̄mentisofoho.

²¹ I oso'no hof̄ko mango mohm'no ul̄wo'n̄mentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno.

²² Ose ulahon̄ngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u s̄ihune umo'nono lonto ul̄mento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso mot̄pemahoyohono. Kako poyoso peho'no umo'n̄montolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwat̄monne'no yohono.

²³ Ose ko ulahon̄ngki hof̄ko n̄hu'no yokumpohn'nyo

imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailot²⁴ye mangomo hwotoho hmmentohofofoho. Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisas²⁵mo fonjas²⁴mo'ne hungkuno ulimentisofoho. Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumat²⁵mentohofo sohumo Pailot kako isihutof²⁵hwat²⁵mentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo iningkawento Pailot kako kakoe a'amu itokus²⁵o'njo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisas²⁴mo iyo hwojiyafiku'nnymo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mat^{27:32-44}; Mak^{15:21-32}; Joun^{19:17-27})

²⁶ Hofiko Jisas²⁴mo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohumo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontan²⁵ngki hofiko Jisas²⁴ye iyo hwojiyafiku'nnymoso Saimoun²⁴ye sangopo n²⁵tofiahon²⁵kofi kako intofonto Jisas²⁴mo tifi intof²⁵mij²⁵mentisofoho.

²⁷ Nto wahon²⁵ngkofi hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisas²⁴mo iningkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisas²⁴mne'no hitoho ulofahon²⁵ngki humotaho limentohofofoho. ²⁸ Ose lontan²⁵ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemmjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntant²⁵kwofo. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehom²⁵i'ntnne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'nimno. Hwangku s²⁵kuno wonyo imofap²⁵hwoso'no ole l²⁵fitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
moya'mi mehom²⁵i amno manyo sofanji,
hofiko simonyo uyife.

³⁰ Oso s²⁵kuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo ffehu'mokonesyohumamno. Ose ulifitnnefoho. ³¹ Hungkuno ole liwo'n²⁵ngkohofo, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo t²⁵pemapiro sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n²⁵ngkuhwoso'no pipi uyant²⁵feto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon²⁵ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jissas²⁴nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho.

³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho liwo'n²⁵ngkohofo sopo

i'mofawentifi osopo Jisasimmo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasaye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasaye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁴ Hofiko Jisasimmo fonjinto'ofosyahonningkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mpohwo sohwosi olo wonyo ntonhofantikwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasaye manji'mofo yo'mayoso tihwo tihwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. ³⁵ Hwe moyammi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwosopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. ³⁶ Ose lahonningkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasinjo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi ³⁷ ulimentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino nehwosimmanji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho. ³⁸ Jisasaye iyo hwojiyafiku'nyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasinji fonjinto'ofahumentohofo sohwa'u nom'nehwo Jisasimmo sitofo ole ulimento, Kiko Kilais nehwosimmanji kiko fo'ma'ningkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahoningki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kiko pe'ningkino loso'no Anitumne'no iyoho makinningkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako honingkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. ⁴² Ose ulonto kako Jisasimmo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo. ⁴³ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wopingo Palatais sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'ni mentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo s̄ikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon̄ngkahon̄ngki mofehi'nyo l̄imentisofoho. ⁴⁵ S̄ikuno mjao'mentiso hohosohonta An̄tuye tajo ango engo somjo hwapīfe engo oso ajwoponjo ango we'e An̄tu humayo'nefoho l̄imotofo sopo hoku'yopo pmpil̄peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte s̄isimpo lohofonto hufa'u imo'n̄mentisofoho. ⁴⁶ S̄isimpeehon̄ngki Jisas kako mango mohm'no ole ul̄imento, Mpohwo, nje huyo'mangoso j̄ije ahomo woho'nakohumne'nō yohono. Ose ulonto kako poyo imo'n̄mentisofoho. ⁴⁷ Poyo imo'n̄ngkahon̄ngki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto An̄tuye yofe ho'nomanto ul̄imento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako hon̄ngkano wonyo ane hwaho. Kako ito'nohino hwaho. Ose l̄imentisofoho. ⁴⁸ Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'n̄mentiso somo t̄imo humuhwontohumantohofoso s̄imeho tango m̄ikun̄impeso uyahon̄ngki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofoho. ⁴⁹ Jisas̄ye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisas̄mo in̄ngkamotofo sofanji kengo nompo lohofontifi yo'mayo imo'n̄mentiso somo humuhwontohumantohofoho.

Hofiko Jisas̄ye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofoho.
(*Mat̄iyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42*)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hwaho. Kako hwe wopingo'nohini hwaho. Kako *kaunisol* syoho'njo ko huhwo ⁵¹ kako oso wonyo hofiko Jisas̄mo uloho'mentohofo so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe An̄tu uhwat̄imo l̄imentiso sohwae pe-e'ne s̄ikuno so'no hontohumamojo hwaho. ⁵² Oso hwe huhwo sohwo kako Pailot̄imo u'manto Jisas̄ye pijafoso mayo'ne ulohon̄mentisofoho. ⁵³ Oseso kako Jisas̄ye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapīfe halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mt̄i'mokumentohofo somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'o, songofoho.

⁵⁴ Oso s̄ikuno F̄ilaite somo hofiko s̄ikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne s̄ikunofoho. S̄ikuno iyoho humayoso umo'n̄monte'no yohoho. ⁵⁵ Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisas̄mo in̄ngkapmmentohofoso sofa hofiko Jousepi'nji nowentifi Jousep Jisas̄ye pijafoso sokimomo ho'nosyahon̄ngki humuhwontohumantohofoho. ⁵⁶ Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofoho. Nowentifi

yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasīye pijafomo ehulohofane'entīfi ito'no esyohumamentohofofoho. Oso sīkuno iyoho humayo somjo honīngkano hungkuno līmotofo hopaso hofīko iyoho humamentohofofoho.

24

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(Matīyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)

¹ Santemo nīhu'no imīngō ne'nji oso moyā'mi hof sofa hofīko Jisasīye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofo'ne ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantīfi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umēntohofofoho. ² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pīwahumentohofoso nohwosompo'nowentanīngki uhwonontīfi ³ sokimomo swontīfi uhwonīmentohofoso Jisasīye pijafoso motīpīhwonīmentohofofoho. ⁴ Oso hiso'no hofīko huno pi'nīngō engo syafīsyontīfi humēntanīngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofe mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofīko'njopo lohofahonīngki ⁵ moyā'mi sofa iyoho unīngkahonīngki hofīko ingku'ni ingku'ni lohofontīfi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulīmentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nīmentohofo lohwafepono peho'ne tīpmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anītu nto ulīko'maho.] ⁶ Kako hwaho Ngkalili humanto selīmentiso hungkuno so'no huno apa'no fīkwesyafīhupmno. ⁷ Ole so'no selīmento, A'amufe Hwomu sohumo a'amu honīngkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyīkujo'no hofīko iyo hwojiyafīku'nnyo somo fonjinto'ofasyīkujo'no sīkuno hufa'u sīhune memjaofīhwoso'no apa'no songo līkafone hweho.

⁸ Ose ulahonīngki hofīko Jisas hofīkimo hohonta ulīmentiso so'no syafīsyontīfi ⁹ oso sokimo homo somo ulīko'ma'mentohofofoho. Nulīko'mantīfi hofīko Jisasīye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sīfe mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulīmentohofofoho. ¹⁰ Oso moyā'mi hof sofa ole fafoho. Maliya ango Makītolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemīsīye kona'wohisī'nji nom'ne moyā'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwamo ulīmentohofofoho. ¹¹ Oso a'amu *apousel* sohwa hofīko moyā'mi sofade hungkuno somo upa'nontīfi ifofo hungkuno lohapohofo ose syafīsyontīfi hofīko sīmeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ¹² I oso'no Pita kako nolīkafonto sokimomo uhwonīmo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo

hohnta'ni hwomtame ehumu lohofonto t̄mo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapi'e halojo so'nohini wentan̄ngki syuhwonihwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'n̄mentiso so'no huno pi'n̄ingo engo humosyafisisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos hon̄ingkano sopo Jisas̄imo uhwon̄imentisiyefoho.

(Mak 16:12-13)

¹³ Oso s̄ikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyosine'no hano umentisiyefoho. Oso hon̄ingkano Jelusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni anga'no kiloumitafoho. ¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'n̄mentiso so'no humomjahnn̄im̄husiyefoho. ¹⁵ Siko hungkuno mjohnn̄im̄wentan̄ngki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. ¹⁶ Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisas̄imo yofe m̄hwofe'njo imentisiyefoho. ¹⁷ Jisas sikimo ul̄imento, Siko peho hungkuno mjolim̄walokusiyo. Ose ulahon̄ingki siko lohofu lohofonji simeho tango'njo sohwa'u s̄imano upo'mentisiyefoho. ¹⁸ Hwe nom'nihwo kakoe yofe Kiliyoupas sohwo kako Jisas̄imo ul̄imento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofo sohonta humamahnno sohwosi yo'mayo imo'n̄maso so'no k̄ko huno makiyoho liyohoho. ¹⁹ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, Peho imo'n̄masoto. Ose ulahon̄ingki siko ul̄mentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n̄maso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohumo imo'n̄masofoho. An̄tu kakimo hungkuno uyahon̄ingki nal̄mojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno l̄mojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwon̄imentihwone hn'nnonji An̄tu huhwo'nji wopingo hweho lalokuhwono. ²⁰ Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hof̄ko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalof̄hweho. Noho'nosyahon̄ngkofi hof̄ko poyo umo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofo hweho. ²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'n̄mo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentan̄ngkujo sohwa mta'ni isihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'n̄masoso s̄ikuno hufa'u s̄ihune memja'o'masofoho. ²² Oso'no olo im̄ingo lo'nji moyam̄ fehohnjo nakwo'nji Jisas̄imo in̄ngkamotofo sofa hungkuno nelahon̄ngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho.

Hofiko olo imingo lo'ni Jisas^{ye} pijafu ho'nohumalofo sopo ²³ huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwon^{ing}kahon^{ing}kuhwoni siku ole nalisivo, Kako songo humaho. Ose nalohofo. ²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'ni humant^{ihwone} sohwa hofiko Jisas^{ye} pijafu ho'nohumalofo sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moyamⁱ sofa uhwon^{ing}kahwofo hopa hofiko uhwon^{ing}kohofofoho. I oso'no hofiko Jisas sohumu muhwon^{ing}kiyohofo.

²⁵ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ulimento, Siku huno ane hwahu-soho. Siku a'amu Anitu hungkuno uyahon^{ing}ki limotofo sohwafe hungkunomo si'meho hi'ntnnono moyo'njo peho'no imasiyoto. ²⁶ Hofiko ole nalimotofi, K'lais kako si'mo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho. ²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mouses^{ye} hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahon^{ing}ki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mt'mokumentohofoso Jisas sikimo lijumo'mentisofoho. Oso'no kako yolo neso lutihwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lutihumuhwahon^{ing}ki oso ango Emeyos siku wowanji imentisiyo sopo mofonepo imofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahon^{ing}ki ²⁹ siku hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'ni fosyohumaho. Mofehi'nyo wan^{ing}ku'nimoto isoso we'enepi si'kuno wonammtonoho. Ose ulahon^{ing}ki Jisas siku'ni ango fihumo noswontifi humamentohofofoho. ³⁰ Oseso hofiko wosopayo nyone epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. ³¹ Ose uyahon^{ing}ki sikoe timo ehohos^{is}yahon^{ing}ki Jisas^{mo} yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahon^{ing}ki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahon^{ing}ki siku kakimo apa'no muhwon^{im}mentisiyefoho. ³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'ni hon^{ing}kanopo nopontani kako Anituye hungkuno yolo neso le-eti^{ihwam}opiso so'no nekwoe si'meho wonyoangkafo emo'n^{ing}kisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siku nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siku Jisas^{ye} inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'ni humamotofo so'njimo u'mahon^{ing}ki ³⁴ hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimoun^{mo} u'mahon^{ing}ki Saimoun

uhwonìngkohoho. ³⁵ Ose ulahonìngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo honìngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulìmentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahonìngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwonìmentohofoho.

(*Matìyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8*)

³⁶ Hofiko oso hungkunoso hnnontanìngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ulìmento, Sìmeho wopìngo'njo fosyohumamno. ³⁷ Ose ulahonìngki hofiko yomo yontìfi iyoho unìngkanìngki hnnìmentohofi, Pehotìkeno. ³⁸ Ose hnnìngkahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehofo. Sekwoe sìmeho mo'mo huno pi'nìngo peho'no seyohoho. ³⁹ Nje sìfe aho nohonìngkuji sekwo aho nìpmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohonìngkohofo pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mìkufo so'nji anefoho. ⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sìfe'nji aho'nji hofikimo utìhwamentisofoho.

⁴¹ Ose uhwonontìfi hofiko kakimo sìmeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofìsyontìfi hofiko sìmonyo yontìfi pisopisaho mjali'mìhwanìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴² Ose ulahonìngki hofiko inanìku iloho yahumentohofoso umosiyahonìngkofi ⁴³ nomanto nonìngkahonìngki hofiko kakimo tìmo uhwonìmentohofoho.

⁴⁴ Ose uhwonìngkahonìngkofi kako hofikimo ulìmento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selìmentoho, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mtì'mokumentiso so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki ngkine'no lìmotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mtì'mokumentohoho so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mtì'mokumentohofoso ne imo'none so'no nto selìmentohefoho. ⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosìyahonìngki hofiko Anìtuye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶ Ole ulìmento, Anìtuye hungkunoso ole nalohi, Kìlais oso hwe Anìtu uhwatìmentiso sohwo tohino engo nomahwosi sìkuno hufa'u sìhune memjaofìhwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolìka'montonoho. ⁴⁷ Oso hungkuno wopìngoso a'amufe honìngkano wonyo somta'ni isìhutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuji wolutìhwafìkufe. Hungkuno

hisō olenoho. Anītu kako a'amumo wopīngo uloho'mentiso so'no a'amu hofīkoe honīngkano wonyo somne'no nīhu'nahone hohujo ikinjaofīkujo'no Anītu hofīkoe wonyoso wae umo'montonoho.⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwonīmotofo sohwasi oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutīhwafīkuno.⁴⁹ Upa'nīmno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho selīmentisoso sekuyepono wolīhwatīmonnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentanīngkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'nne angopono wohumpehwano līfijo'manji noho fohumpekuno. Ose ulīmentisofoho.

*Anītu kako Jisasīmo ahwomomne'no motasīmentisofoho.
(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)*

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofīkimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho.⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hofīkimo uhwotī'mofahonīngki Anītu Jisasīmo ahwomomne'no motasīmentisofoho.⁵² Hofīko Jisasīmne'no hwomtame nto ulohofontīfi hofīkoe sīmeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pontīfi sīmonyo imentohofofoho.⁵³ Hofīko sīkuno huhwo huhwi Anītuye tajo ango engo somo humantīfi Anītuye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukīye hungkunoso osohoponoho.

Joun

Olo Hungkuno Wopingo loso Joun mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo mofonepo *sikisiti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisas¹ye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Simo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae inomokomoyo hweho. Tifi Jisas¹ye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Olo iyoswo loso Matiyu, Mak, Luk²ja mti'mokumentohoho pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapingo ole: Matiyu'nji Luk³'nji siko iyoswo mti'mokiyoso Jisas¹ye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mti'mokumentisoso olenoho. Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta K⁴lais, An⁵tuye Hungkuno sohwo, kako An⁶tu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n⁷ngkiso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 hon⁸ngkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mti'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 hon⁸ngkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mti'mokonto ole limento: Ngko olo iyoswo mti'mokohe loso'no sekwo Jisas K⁴lais⁹mo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho. Joun mti'mokumentiso hungkuno hwapingo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mti'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo An⁵tuye Hwomu Ne hweho syafisyiku'ntnne'ento mti'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofo lihwasi Jisas sohwo An⁵tuye Hwomu Ne hweho lihwasi nakwo kakimo tifi un¹⁰ngkohwano.

Songo ne'no humayo hwapingo sohwo a'amu imo'nimentisofoho.

¹⁻² Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta K⁴lais, An⁵tuye hungkuno sohwo kako An⁶tu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n⁷ngkiso hweho. Kako huhwo An⁵tuyoho. ³ An⁶tu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapingo mta'ango'maho. O'o,

kako'nohini yo'mayoso hwapingo hweho. ⁴ K̄lais kako songo ne'no humayo hwapingo sohwo kako songo humayo hon̄ngkano nejapmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. ⁵ Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino s̄ikwo'mjoho'mo humentan̄ngkuhwaso hn'n̄mo lonasiyo'ne hweho. Oso s̄ikwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohumo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nol̄wo'n̄ngkuhwonefoho.

⁶ An̄tu kako hwe fihumo uhwatimentiso sohwo kakoe yofeso Jouniyoho. ⁷ Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'n̄ngkuji s̄imeho hi'ntnnono uȳfitnne'ento pmmentisofoho. ⁸ Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o, An̄tu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo ut̄hwayo'ne Joun̄mo uhwatimentisofoho.

⁹ Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'n̄mo hon̄ngkano net̄hwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentan̄ngki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amumo hon̄ngkano wopingo ut̄hwayo hweho. ¹⁰ An̄tu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mt̄'mokumentiso sohwo olopo nopahon̄ngki a'amu olo hwaho loponjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho. O'o, muhwoso'njo yont̄fi monje yahumentohofofoho. ¹¹ Kako kakoe hwapingo i'mof̄wahon̄ngki kakoe temtitofo a'amu Jutaso hof̄ko kakimo s̄imeho moyo'njo yont̄fi hwotoho hmmentohofofoho. ¹² I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hof̄ko K̄lais̄mo yofe uhwofont̄fi kakoe hungkunomo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hof̄ko K̄lais̄mo s̄imeho unyo somo K̄lais kako kakoe yokumpohn'nyo uȳmentiso so'no An̄tuye a'amu ne umokumentisofoho. ¹³ Moya'mi sofa hof̄ko mehomu aswo mawo'n̄ngkohoho hopaso a'amu An̄tuye mehomu mmo'n̄fitnnefoho. O'o, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu An̄tuye mehomu ne imo'nyoso mmo'n̄fitnnefoho. O'o, An̄tu kako huno ole syaf̄hu'mento, A'amuso nje hwomumo s̄imeho uȳkujo'manji hof̄ko nje mehomu ne imo'n̄fitnnefoho. Ose syaf̄hu'mentisofoho.

¹⁴ An̄tuye hungkuno hweho liwo'n̄ngkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto K̄lais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'n̄mo wopingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini lonet̄hwamentiso hweho. Nakwo a'amu fehohnjo

hn'awi nakwo Kìlaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anìtu kakoe Hwomumo uyahonìngki uhwonontani Anìtuye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. 15 Joun kako i'mofaponto Kìlais huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selimentohefoho. Ngko sìmo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Ti fi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapìngoso ngko nje na'u aswo monìmaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

16 Kako nakumo wopìngo nalohofoso hwapìngo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nìmo kakoe wopìngo'nohinoso nakumo wopìngo ne'no ne'no nalohofìwo'nìngkiso hweho. 17 Hohonta Anìtu kako neyakwo Mousesìmo kakoe honìngkano hungkuno uyìmentisofoho. Oso honìngkano hungkuno homo somo a'amu nto'no minìngkammentohofoso hofìko tohino engo ti pema'mentohofefoho. I oso'no olohonta Jisas Kìlais kako none'mahonìngki kako honìngkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopìngo'nohini nalohofìwo'nìngkiso hweho. 18 Nakwo a'amu hwahoponjo hn'awi nakwo Anìtumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anìtuye Hwomu Anga'nohino sohwo kanìngkwohwo'nji nohumanji kako Anìtuye yahino ne so'no nakumo netihwawo'nìngkiso hweho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo, kako hungkuno li'mentisofoho.

(Matìyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

19 A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofìko a'amu fihwamo Jounìmne'no uhwati'mentohofefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofìko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho yìwo'nìngkohofo oso huhwo sohwa Lifaiyoho liwo'nìngkohofo, oso hwanji hofìko Jounìmo nu'mantifi ulohonìmentohofi, Kìko ti hwilosilo. Anìtu kako kuhwosopo'mentiso sohwosilaho. 20 Ose ulohonìngkahonìngkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulìmento. Oso hwe Anìtu a'amu Juta sohwona'nìmo nefo'mayo'ne nìhwosopo'mentiso sohwoni'maho. Ngko Kìlaisìni'maho.

21 Ose ulahon^{ing}ki hof^{ko} ulⁱmentohofi, I ose'manji k^{iko} tⁱhwosilo. K^{iko} neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijanⁱ'maho.

Ose ulahon^{ing}ki apa'no ulⁱmentohofi, I k^{iko} oso hwe engo sohumo An^{itu} hungkuno uyahon^{ing}kuhwosi wonalⁱmonte'no hontohumalohwone sohwosilaho.

Ose ulahon^{ing}kahon^{ing}kofi ulⁱmento, O'o, ngko osoho hwo'nⁱ'maho.

22 Ose ulahon^{ing}ki hof^{ko} ulⁱmentohofi, I k^{iko} tⁱhwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwatⁱmalof^o sohwamo kikine'no pehofo ulanehwono. K^{iko} kikine'no pehofo hnⁱnalokuno.

23 Ose ulahon^{ing}kofi ulⁱmento, Hohonta Aisaiya sohumo An^{itu} hungkuno uyahon^{ing}ki lⁱmojo sohwo ole lⁱmento, Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'nonef^oho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no honⁱngkano nto'no hmmopmno.

Oso hungkuno honⁱngkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta lⁱmentisoso ngkine'no lⁱmentisof^oho. Joun ose lⁱmentisof^oho.

24 Oso a'amu Jounⁱmo hungkuno ulohon^{ing}mentohof^o huhwo sohwamo a'amu Falisi sohwa lⁱhwatⁱmentohof^ofoho. 25 Hof^{ko} Jounⁱmo nom'ne hungkuno ulⁱmentohofi, An^{itu} a'amu fihumo nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso K^{ilais} sohwo k^{iko} oso hwosi'maho. K^{iko} Ilaija ki'maho. K^{iko} oso hwe engo sohumo An^{itu} hungkuno uyahon^{ing}kuhwosi wonalⁱmonte'ne hontohumalohwone sohwosi'maho. Ose'manji k^{iko} hwe moy^a'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno.

26 Ose ulohon^{ing}kahon^{ing}kofi Joun ulⁱmento, Ngko a'amu somo mijo'nohini kiyomawo'nⁱngkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho. 27 Ngko sⁱmo'mo se'ma'mentohef^oho. Oso hwe tⁱfinjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohof^oyo'nohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahinⁱmentisof^oho. 28 Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso ulⁱmentisof^oho.

Jisas kako An^{ituye} Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

29 Mo'nⁱngkanta Joun kako uhwon^{ing}kisoso Jisas kako nto pahon^{ing}ki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ulⁱmento, Sekwo uhwonⁱmno. Olo hwe lohwo An^{ituye} Yahu *Sipsip* Pa'nyo hweho. Hwapⁱngoso kako nakwo

hwe moy'a'mi hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho.³⁰ Olo hwe lohumne'no ngko ole nto selimalefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwapingo ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto selimalefoho.³¹ Hohonta olo hwe Anitu nakwoe hwahopo nefo'mayo'ne uhwatimentiso lohumo ngko huhwo'ni yofe mihwo'mmalefoho. I oso'no kakoe honingkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'nangkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofapihwoso'no hofiko kakimo yofe uhwofantifeho. Hofiko itihwayo'ne hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

³² Joun kako uhwonimentiso so'no oso a'amu huhwo sohwamo ole ulimento, Ngko nuhwononji ole uhwonimentalefoho. Anituye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wopingo yihufo ntolofiyi pa'nyoso noponto olo hwe lohumo nto kehumahoho.³³ Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohumne'no huno manimmasofoho. I oso'no Anitu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lonihwatimentiso sohwo ole ntimento, Hwangku kiko Anituye Towahuno Wopingo ahwomo mta'ango noplhwosi hwe fihumo kehumaso sohumo uhwoningkohoji kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho.³⁴ Ose ntimentiso so'no olahonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako Anituye Hwomu hweho. Joun ose ulimentisofoho.

Jisas kako'ne inomokomoyo simo'mjo osofosofahu'nohino sohwamo ma'mentisofoho.

³⁵⁻³⁶ Mo'nangkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'njii nohumantifi Jisasimo uhwonimentohofefoho. Jisas kako hano emoyontanangki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako Anituye Yahu *Sipsip Pa'nyo* sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho.³⁷ Joun ose ulahonangki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi inangkamentisiyefoho.³⁸ Jisas kako ikinjaofonto uhwoningkisoso siko nto inangkopahonangki uhwononto ulimento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulahonangkahonangki siko ulimentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno nalivo'nangkino sohwosi, kiko ango ntipo humawo'nangkino hwosilo.³⁹ Ose ulahonangki Jisas

ulimeto, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fipinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahonìngki siko Jisas humawo'nìngkiso ango somo uhwonimentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwapìngoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 kilouk) sìkuno so'njoho.⁴⁰ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jounìye hungkunomo upa'nonji Jisasìmo inìngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entìluyoho. Saimoun Pitafe konìngkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mtì'mokalokweno.⁴¹ Entìlu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimounìmo tìpìhwononto ulimeto, Nakwo oso hwe Anìtu nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohumo nto tìpìhwonìngkuhwono. Kako Kìlaisìyoho.⁴² Entìlu ose ulonto kako Saimounìmo Jisasìyepono ipemotowahonìngki Jisas kako nuhwononto Saimounìmo ulimeto, Kìko Saimoun sohwosi Jounìye hwomu hwosoho. Yofe songo womeekilìmo. Sifas kiyoho. Ose ulimentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngkìlik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwapìngo neso sojo hweho.

Jisas kako Filip'i'nyi Notaniyel'i'njimo nnìngkapinyo ulimentisofoho.

⁴³ Mo'nìngkanta Jisas kako hwaho Ngkaliline'no wamonto kako Filipìmo uswo'nonto ulimeto, Kìko ngkimo nnìngkape.⁴⁴ Filip kakoe pone Mpetìsaitanta'ango hweho. Oso ango hopo sopo siko'nìkwai'i Entìlu'nji Saimoun'nji humamojiyoponoho.⁴⁵ Filip kako Notaniyelìmo tìpìhwononto ulimeto, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anìtuye honìngkano hungkuno mtì'mokonto kako hwe fihwo Anìtu nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso so'no mtì'mokumentisofoho. A'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwantnne'no olo hwe huhwo sohumne'no ifalifaliyo mtì'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo ngko nto tìpìhwonìngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnnta'ango hweho. Jousepiye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo.⁴⁶ Ose ulahonìngki Notaniyel ulimeto, O'o, a'amu Nasalet sohwa wopìngo hwa'maho. Hwe wopìngo oso ango sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahonìngki Filip ulimeto, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kìko uhwonae.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisasìyepono pontahonìngki Jisas kakimo uhwononto nom'ne a'amu somo kakine'no ulimeto, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohumo uhwonìmno. Oso a'amu Isìlael sohwo wopìngo'nohini hweho. Kako hwasyo honìngkanoso ane hweho.⁴⁸ Jisas ose ulahonìngki Notaniyel kako nupa'nonto Jisasìmo

ulohonimento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahonìngki nohonìma'nìngkohino. Ose ulohonìngkahonìngki Jisas ulìmento, Jiye angomo'mo kiko iyo fisayo pmpongo somo nohumentanìngkini Filip kako mokohonontanìngki ngko kaki'no kohonìma'nìngkohefoho. ⁴⁹ Ose ulahonìngki Notaniyel ulìmento, Nje Lontìhwayo sohwosi, hungkuno lonetìhwayo sohwosi, kiko Anìtuye Hwomu hwosoho. Kiko nakwo Isìlael sohwona'niye Hwe Engo Ne hwosoho. ⁵⁰ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kiko fisayo pmpongo somo nohumentanìngkini kohononji kilohe so'no kiko sìmeho hi'ntnnono ntapohino so'no hwangku yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso ngko i'me'no kiko uhwoniomonnoho. ⁵¹ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ulìmento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo nohwosompo'nawehwosi Anìtuye a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu nìhwosopo'mentiso sohwo'niyepono nopìkuji nosìkuji yontanìngkuji sekwo uhwonifitnnefoho. Ose ulìmentisofoho.

2

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.

¹⁻² Sìkuno hufa'u sìhune memjaofahonìngki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne sìkuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitnne'ento joho ulìmentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisasìye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kako'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofìko'nji uhu'mokumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo a'amu pi'nìngo engo uhu'mokumentohofoso hofìko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo *wainìso moi'wo* nto naofahonìngkofi Jisasìye kona'wohi Jisasìmo ulìmento, Hofìkoe mijoso moi'wono. ⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntoiho. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasiy'o'ne sìkunoso mmo'nyofoho. ⁵ Ose ulahonìngki kona'wohi oso a'amu ango homo somjo syoho ulohofiyso sohwamo ulìmento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne selìhwoso'no u, sekwo haloho'no fiyìmno. Ose ulìmentisofoho.

⁶ Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu Jutaso hofìkoe yahinoso ole aho mijo yatiyuo'ne hungkuno wo'nnyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso honìngkano hungkuno homo somo ito'no inìngkowalokuhwone so'no

nakwo hn'awi honingkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnyoponohoh. Oso hwakwontoho mīkunimposofoho. ⁷ Jisas kako syoho ulohofiyoh sohwamo ulimento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahoningki a'amuhuhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. ⁸ Moi'wo ihm'mofahoningkofi Jisas ulimento nosisyasykuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uyimno. Ose ulahoningki hofiko sohumemotamentohofofoho. ⁹ Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso muningkonimentisoso mijo me'wampe'njo wain muningkonimentisofoho. Oso hiso hwapingo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyoh sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohoho so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no joho ulimentisofoho. ¹⁰ Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohomo ulimento, A'amuhofiko wopayo engo iloho yan'wo'nningkohofo sohwa hofiko a'amuhopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo wainiso kaki'no uyikuji hwangku hofiko oso mijoso simeho uhnnngkuhwoso'no oso mijo wain wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentaningki simo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto ningkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentaningkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ulimentisofoho.

¹¹ Oso syoho simo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amuhwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho simo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amuhomo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonontifi hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ¹² Oso hiso moi'wo imo'nningkahoningki Jisas ango Koponeyam sopone'no homningkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofoho. Osopo sikuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

*Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amuhomo yontaniningkofo sohwafe yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.
(Matayu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)*

¹³ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * liwo'nìngkohofoso mofonepo umo'nìmonto yahonìngki Jisas kako ango Jelusalem sopone'no sìmentisofoho. ¹⁴ Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwonìmentisoso yahu *mpulimokau sipsipi'nji yihufo* oso hu'mesyontanìngkofi uhwonìmentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontifi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontifi hofikoe ijempoho sopo nohumentanìngkofi uhwonìmentisofoho. ¹⁵ Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopolopojonto *sipsipi'nji mpulimokau* oso'nji mofonjiyohoto'mìhwatì'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwafe hamniyohoso iwonto'meeofonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofoho. ¹⁶ Ose yonto Jisas oso a'amu yihufo'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'nìngkohofoso sohwamo ulìmento, Sekwoe yihufo nomafikuji mpanìmno. Sekwo olo nje Mpohwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpanìmno. Ose ulìmentisofoho. ¹⁷ Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesyaftihu'mentohofo sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisasìmne'no mtì'mokumentiso Anituye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syafihu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Ngko olene'no nìmo'nìngkohoho.

Jiye ango kihö ane wopingo'nohini wentìhwone so'no nìmo'nìngkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nìmokufitnnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syafihu'mentohofofoho.

¹⁸ Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anituye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa uhwonontifi sìmeho tohino umnìngkahonìngki Jisasìmo ulìmentohofi, Olo hiloso tìhwo kilisomo yohinoto. Kiko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miywò'nìngkuhwoneso uyimne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anitu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. ¹⁹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Olo'nohini wosetìhwamonne'no yohono. Sekwo olo Anituye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u sìhune memjaofìhwoso'no ngko apa'no ango hiso nuliko'mnefoho.

* **2:13:** Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

20 Ose ulahonìngki a'amu Juta sohwa ulìmentohofi, Olo ango syoho ne'no yontanìngkuhwoni soswo *fouti-sikis* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no kìko sìkuno hufa'u sìhune memjaofìhwoso'no kìko apa'no mojoso hopolaho. Awonoho. Kìko hopo'maho. Ose ulìmentohofofoho.

21 I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulìmentisoso kakoe a'apahomne'no pahnnìmo hungkuno hnnìmentisofoho.
 22 Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'nìngkahonìngki Anìtu apa'no songo ulìka'mentiso sohonta Jisasìye inomokomoyo sohwona'ni olo hungkuno Jisas nalìmentiso somne'no huno ikwesya fisyontani yo'mayo hungkuno Anìtuye iyoswo somo a'amu mtì'mokumentohofo so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalìmentiso somne'no sìmeho hi'ntnnnonohino umentìhwonefoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyìmentisofoho.

23 Oso Anìtu A'amu Isìael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo sìkuno engo † somo hofìko elìjwonontanìngkofi Jisas kako ango Jelusalem sopo no-humentanìngki a'amu pi'nìngsohwa uhwonìmentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso yontanìngki uhwonontìfi ole hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo Anìtu mta'ango ne hweho. 24 Ose ko hnnìngkahonìngkofi Jisas kako huno ole syafìhu'mento, A'amu fehohnjoso hofìko sìmeho hi'ntnnnono nehopi montape'njo yalokwofo. Ose syafìhu'mentisofoho. 25 Hwapìngoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe sìmeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasìmo mulìfitnnefoho. O'o, kako a'amufe huno ikwesya fisyìwo'nìngkohofo so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofìko olo hwe lohwo Anìtu mta'ango ne hweho, ko hnnìngkahonìngkofi Jisas kako sìmonyo miyofoho. Hwapìngoso hofìko huno ukwesya fisyontìfeho unìngkanìngki kako tìmo'nohini uhwonìmentisofoho.

3

Jisas kako Nikoutemosì'nji hungkuno hnnìmentisiyefoho.

1 Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe honìngkanomo inìngkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. 2 Sìkuno fihumo sìkwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasìmo nu'manto ulìmento, Nje Lontìhwawayo sohwosi, Anìtu kako kikimo kakoe hungkuno lonetìhwawayo'ne lokuhwatìmentiso

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hwosoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nìngkiyohofoso miyohotnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

³ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Hungkuno nìhu'no nehopi wakilimonne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mmo'no so'manji kako Mpohwo Anítumo enjwa'mo humayo somo motipihwononefoho.

⁴ Ose ulahonìngki Nikoutemos ulímento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomawesoso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filontihwaho.

⁵⁻⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohumo Anítuye Towahuno Wopìngo ehuhnnamo'nnyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehopi wakilimne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anítumo enjwa'mo humayoso motipihwononefoho. ⁷ Kiko songo apa'no hmمو'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. ⁸ Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinom-nohini inìngkawowo'nìngkisofoho. Oso ififo huhwo sohwo kengo kengo no'meemo mjìmìwowo'nìngkohoho. Kiko ififo neso muhwonhnnehino. O'o, mo'mayo'nohini uh-wonìhwajìwo'nìngkino. Ififo hiso ntì'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehusasyìwo'nìngkohoho. O'o, kiko huno makiyone-hoho. Oso hopaso Anítuye Towahuno sohwo kako a'amu fihimo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹ Ose ulahonìngki Nikoutemos Jisasìmo ulímento, Olo ntonhino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Kiko a'amu Juta somo Anítuye hungkuno lutìhwayo yofe engo'njo sohwosi olo hungkuno losomne'no kiko huno nto'no mehohosakisiyotaho. ¹¹ Hungkuno nehopi kilalokweno. A'amumo hungkuno lutìhwawo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo tìmo uhwonyo so'ntnne'no ulìwo'nìngkuhwone hwona'nyoho. I oso'no a'amu Jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo sìmeho muyo'njo yontifi hohujo ikinjaofalokwofo. ¹² I ngko yo'mayo olo hwaho loponjo i'mofopalokunjo so'no selahonìngko sekwo oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo

yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no seli'me'no sekwo huno pipi waseimontolo. ¹³ A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu tihwo waselimontolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wojozo uhwoningkohono eso tihwo waselimontolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmentohe hwo'nyoho. ¹⁴ Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentaningkofi Mouses kako homa huyo'mango mti'mokonto tokemo montitofosyahoninkki a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofoho. Oso pa'nyoso hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofku'nnyo sopo fonjinto'ofanihufitnnefoho. ¹⁵ A'amu hopi'nonohinoso ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko songo wopingo ne'no nohumantokutnnefoho.

¹⁶ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anitu kakoe Hwomu nihu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simeho mikunimposo sejapmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. ¹⁷ Anitu kako ngkine'no ole mosyanifisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lonihwatimentono. Nje Hwomu sohwo kako a'amufe honingkano wonyo'ne tohino engo uhumnitmontonoho. Oso hunoso mosyanifisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe honingkano wonyo somo humenaningkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo isihutofomayo'ne ngkimo lonihwatimentiso hwo'nyoho. ¹⁸ A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi monninkape'njo yontoso sohwo kakoe tohinoso mayo'ne hweho. Hwapingoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'nne'no simeho hi'ntnnono montapmmojo hweho. ¹⁹ Oso tohino mayo hwapingoso olenoho. Pomponaho honingkano wopingo wonyoangkafo somo utihwayo'ne nto pmmentisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofikoe honingkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'ningkahonjoso ole liwo'ningkohofoho. Nakwo pomponaho somo iningkayoso nakwolaho. O'o, sikwo'mjoho'mo wohumentihwano lontifi

iwo'nìngkohofofoho. ²⁰ A'amu honìngkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'nìwo'nìngkohofofoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwonìfitnnohontifi pomponaho so'no i'waho yontifi sìkwo'mjoho'mo humawo'nìngkohofofoho. ²¹ I oso'no a'amu Anìtuye honìngkanomo tifi nehopi'nohini inìngkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto i'mofapontifi osopo humolawotofo. Hofiko oso pomponaho sopo nohumentanìngkofi a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'nìngkohofofoho so'ntnne'no uhwonontifi Anìtuye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnnìmentohofofoho. Jisas ose ulìmentisofoho.

Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisasìye hwapingo ne so'no lìjwao'mentisofoho.

²² Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no umentìhwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moyam'i somo mijo kiyoma'mentìhwonefoho. ²³ Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso ango hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahoniìngkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho. ²⁴ Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Jounìmo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵ Sìkuno fihi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentanìngkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofikimo u'manto a'amu Jutafe honìngkano wopingo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yatìku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Jounìye inomokomoyo sohwanji hnnìmentohofofoho. ²⁶ Oseso Jounìye inomokomoyo sohwa hofiko Jounìmo u'mantifi ulìmentohofifi, Nakwoe lonetìhwawayo sohwosi, kiko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihn'a ni kiko'nji humamentiso sohune'no kiko kakine'no hungkuno lìjwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo. ²⁷ Ose ulahoniìngkofi Joun ulìmento, Anìtu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofikoe syohoso muyo'njo yontentesi hofiko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasìyepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. Anìtu kako Jisasìmo oso syoho hiso uyìmentisofoho. ²⁸ Olo hungkuno hohonta selìmentohe loso nto upa'nìmentohofo, Ngko Kìlais oso hwe Anìtu

nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lìhwajone sohwonit'maho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne honingkanoso ito'no esyohumayo'neso Anitü lonit'hawatimentiso hwo'nyoho.²⁹ Ose ulonto pahnnit'mo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofiko kakine'no simeho wopingo wonyoangkafo umo'nimontonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasit'ye a'amu sohwo'ni uhwonit'ngkoheso a'amu pi'nit'ngko Jisasit'yepono walokwofo so'no uhwononji nje simeho wopingo wonyoangkafo nto nimo'nimaho.³⁰ Jisasit'ye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahonit'mo nje yofeso monje wantoho'montonoho.

³¹ Ose ulikwato lohofonto ole ulimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nimo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwaho loponta'angoso olo hwaho loponefoho. Hofiko yo'mayo olo hwaho loponjo so'no liwo'nit'ngkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho.³² Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wopingo kanit'ngkohwoe ango wopingo sopo uhwonit'mentiso so'nji yo'mayo upa'nit'mentiso so'ntnne'no lonet'hawawo'nit'ngkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonet'hawawo'nit'ngkiso homo somo nupa'nontifi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'nit'ngkohofofoho.³³ A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo simeho uyonto Anitü kako nehopeho linyo hweho.³⁴ Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no Anitü lìhwatimentiso sohwo kako Anituye hungkuno nalit'wo'nit'ngkiso hweho. Hwapingo Anituye Towahuno Wopingo sohwo oso hwe huhwo sohumo ifehu'mokahumentisofoho.³⁵ Mpohwo Anitü kako kakoe Hwomu huhwo sohumo simeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho.³⁶ A'amu fihwo kako Anituye Hwomu sohumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu Anituye Hwomu sohwae hungkunomo tifi minit'ngkayo'njos o hofiko Anitumo enjwa'mo humayo somo motipihwoni'fitnnefoho. O'o, hofikoe wonyomne'no tohino mayo'nefoho. Hofikine'no Anituye simeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ulimentisofoho.

4

Jisas i'ngi a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnnimentisiyefoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofiko olo hungkuno upa'nimentohofi, A'amu pi'ningo engo Jisas iye inomokomoyo imo'ninkahoninkofi Jisas hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Jouniye inomokomoyo sohwamo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'nimentohofofoho. ² Ose ko upa'nimentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hwefeho. O'o, kakoe inomokomoyo sohwona'ni a'amu somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ³ Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'nimentohoho so'no Jisas kako huno uyahoninkki kako oso hwaho Jutiya hopo sopo uliko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohono limentisofoho. ⁴ Ose lonto kako honingkano somo nowento kako hwaho Someliya sopoe umentisofoho.

⁵ Oso hopo sopo nowento kako ango Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso ango hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousepimo hwaho umentisososo mofoneponoho. ⁶ Oso hopo sopo mijimo Jekoup nihu'no hohonta ijimentisoso wo'nnyoponoho. Jisas kako osopo hano nowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehil'nyo mijiyoo kwa'ofiyoo ne lopo lohofontaninkki (12 kilouk somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

⁷ A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmmentisofoho. Oso a'mu hisi nopahoninkki Jisas ulimento, Mijo ntape. Ngko wanimo. Ose ulimentisofoho. ⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no ango ne sopo nto umentihwoneponoho. ⁹ Jisas kako'nohini nohumentaninkki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisasimo ulimento, Kiko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no kiko mijo ntape. Ngko wanimo eso peho'no ntoiino. Ose ulimentisofoho. Hwapingoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya so'nji hofiko hungkuno molanimotofofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofofoho. ¹⁰ Jisas kako oso a'mu simo ulimento, Anitu kako a'amumo yo'mayo wopingoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wanimo kiloheso sohwo'nnontnne'no kiko huno nto'no kiyontentesi kiko ngkimo mijo'no jomo ntoihojo'no ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo. ¹¹ Ose ulahoninkki a'musi ulimento, Hwe Engofo, kiko mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso ntif'mta'ni woma'monnto.

12 Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomisohwanjimo olo mijimo loso nejapmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomisohwanji hofikoe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta n̄imotofofoho. Oseso nakwo jiye mijoso peho'no womantantoho. Jiye yofe engoso neyakwo Jekoup sohwae yofe engo somo yakolo'nnyo hwosilaho.

13 Ose ulahon̄ingkahon̄ingki Jisas ul̄imento, A'amu olo mijo loso n̄wo'n̄ingkohofoso hofiko nom'ne s̄ikunomo mijo'ne apa'no umo'n̄imontonoho. ¹⁴ I oso'no a'amu fihwo kako olo mijo uyime loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uyime loso non̄ingkuhwosi kakoe s̄imeho mo'mo mijolimo hopa imo'n̄ingkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swapiwo'n̄ingkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hwehwo. ¹⁵ Ose ulahon̄ingki a'musi ul̄imento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwangku ngko mijo'no mijoho mape'n̄imnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmnehono.

¹⁶ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, Kiko jiye angopo nowehoji jiye hwehumo ut̄imahoji olopo asomo fipe. ¹⁷ Ose ulahon̄ingki a'musi ul̄imento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, Ou, kiko hwehwo ani'nyoho ntohinoso n̄hu'no nehopi lohino. ¹⁸ Kiko hohonta hwehwa aho hopi'nonohino sohwamo uma'n̄imentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo olohonta kiko'njo humasiyoso jiye hwehwo'maho. Oso jiye hungkuno nehopi lohino. ¹⁹ Ose ulahon̄ingki a'musi yomo yonto ul̄imento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo Anitu hungkuno kijopahon̄ingki limotnno hwosoho. ²⁰ Nakwo a'amu Someliya hn'niyiye neyakwosa hofiko olo hwofiki'nyo lopo * Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofofoho. I oso'no sekwo a'amu Juta soku ole liwo'n̄ingkohofi, A'amu hopi'nono ango Jelusalem soponohini Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

²¹ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo kiko s̄imeho hi'ntnnono uyo. S̄ikuno fihiwi umo'n̄imonto yalokunjo somo sekwo olo hwofiki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnnehofo. I a'amu ango Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnnehofo. O'o, a'amu ango'meemjoso hofikoe hwap̄ingopo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokantifeho. ²² I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwap̄ingo neso huno maseyofoho. Nakwo a'amu Juta

* **4:20:** Oso hwofiki'nyo sopo a'musi liimentisoso Hwofiki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya soponoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

hn'awi nakwo Anituye yofe ho'nomawo'nìngkuhwone ne sohumo nakwo huno nayohoho. Hwapingooso nakwo a'amu Juta hn'nimta'ni Anitu kako hwe fihumo uhwosopeehonìngki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isihutofomayo'ne hweho. Oso'no hwapingo neso huno nayohoho.²³ Oso sìkuno hiso umo'nìmonte'no kilohe hiso olahonta nto i'mofapohoho. A'amu fihwo kako ngko Anituye yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyimontonoho. Kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo Anituye yofe ho'nomayo'ne honìngkano neso utihwahonìngkuhwosi oso hwo inìngkohwoso'no kako Anituye yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'nìngkohoho.²⁴ Anitu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu Anituye yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi kako honìngkano nto'nohinomo unìngkamontonoho. Oso yahinoso Anituye yofe ho'nomayo'ne nefoho.²⁵ Ose ulahonìngki a'musi ulìmento, Ngko huno ole niyohoho. Anitu kako ole nalìmento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwosopo'mentohe sohumo sekuyepono uhwatìmonnoho. Oso a'amu huhwo sohumne'no Kìlaisìyoho lìwo'nìngkuhwonefoho. Kako nopìhwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonetìhwamontonoho.²⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko kìko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ulìmentisofoho.

²⁷ Ose ulìkwato lohofahonìngki Jisasìye inomokomoyo sohwona'ni u'mentani uhwonìmentìhwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontanìngki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'nìngo syafìhu'mentìhwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. Kìko peho'no kumo'nìngkohoho. I Jisasìmo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho.²⁸ Oseso a'musi kako kakoe mijìpo'nyoso nulìko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ulìmento,²⁹ Sekwo nopìkuji olo hwe lohwo uhwonìmno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntaho. Oso hwe Anitu uhwatìmnoho nalìmentiso Kìlais sohwolìkeno.³⁰ Ose ulahonìngki hofìko hofìkoe angopo ulìko'mantìfi Jisasìmo uhwonano lontìfi pmmentohofofoho.

³¹ Oso hohosohonta Jisasìye inomokomoyo sohwona'ni Jisasìmo ulìmentìhwoni, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, kìko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo.³² Ose ulahonìngkuhwoni Jisas nalìmento, Ngko wosopayo sekwo

huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho. ³³ Ose nelahonìngki inomokomoyo sohwona'ni ole hnnìmentìhwoni, A'amu fi-hwo kako Jisasìmo wopayo nto uyisohwolìkeno. ³⁴ Ose syofìsyahonìngkìhwoni Jisas nalìmento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo nìhwatìmentiso sohwoe hunomo tìfi inìngkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syohoso hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayoso pa'nyo yokumpohn'nyo ntapìwo'nìngkisofoho.

³⁵ Ose nalonto ole nalìmento, Sekwo ole lìwo'nìngkohofi, Hamno osofoso fahu'no neyakolofìhwoso'no wosopayoso toyo ihwoso'no womantanoho. Ose lìwo'nìngkohofo kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayoso somo fe'nìhwonìmno. Toyo nto imaho. ³⁶ I oso wosopayoso selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hofìko nje hungkunomo upa'nìngkuji sìmeho komo'no wontapìfe ntnne'no selalokweno. Hwe fi-hwo kako wosopayoso hujo sohwo tìfi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayoso hiso kakoe ho'yango pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anìtuye hungkuno nom'ne a'amumo ulìwo'nìngkohofoso hofìkoe ho'yangoso olenoho. Hofìkoe hungkunomo nom'ne a'amu upa'nìngkuji Anìtumo sìmeho uyìfijo'manji oso a'amu hiso hofìkoe ho'yangofoho. Hofìko oso ho'yango hiso'nji engolopohamo nohumantokutnnefoho. Oseso oso wosopayoso hulìwo'nìngkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'nìngkohofoso so'nji hofìko sìmonyo afa'no afa'no uyantìfeho. ³⁷ Oseso oso hungkuno lìwo'nìngkohofoso loso nehopeho. Hwe fi-hwo kako wopuyo hulahonìngki nom'nihwo wosopayoso toyoso emawo'nìngkisofoho. Ose lìwo'nìngkohofofoho. ³⁸ Sekwo wopuyo ko mahulìmmalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syohoso yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Sìmo'mo a'amu nom'neso hofìko Anìtuye hungkuno nom'ne a'amumo lutìhwawo'nìngkohofoso so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulìkujo'no hofìko nje a'amu ne umo'nantìfeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ulìmentisofoho.

³⁹ Oso a'musi Jisasì'nji hungkuno hnnìmentisiyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntaho hohonta ulìmentiso so'no a'amu pi'nìngo engoso Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono uyìmentohofofoho. ⁴⁰ Oso a'amu hiso Jisasì'njopo i'mofapontìfi Jisasìmo hungkuno yokumpohn'nyo ulìmentohofi, Kìko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahonìngkofi Jisas hofìko'nji sìkuno hufa'u

humamentisofoho. ⁴¹ Osopo nohumentan^{ingki} a'amu pi'n^{ingo} engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁴² Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Simo'mo jiye hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafihu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwahoponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiysohwoe hwomumo wopingo umokumentisofoho.

⁴³ Oso s^{ik}kuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'n^{ing}kahon^{ingki} Jisas oso ango hopo sopo nul^{iko}'manto Ngkalilino umentisofoho. ⁴⁴ Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso lⁱmentisofoho. A'amu fihumo An^{itu} hungkuno uyahon^{ingki} lⁱmojo sohwo kako kakoe hwap^{ingo} sopo yofe engo ane hweho. Ose lⁱmentisofoho. ⁴⁵ I oso'no Jisas kako kakoe hwap^{ingo} sopo Ngkalili i'mofopahon^{ingki} a'amu hopo sponjoso hofiko Jisas pmmentiso so'no sⁱmonyo imentohofofoho. Hwap^{ingoso} hofiko hi ango Jelusalem S^{ik}kuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo sⁱmentohofofoho. Osopo nohumantifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyⁱwo'n^{ing}kiyoho Jisas yahon^{ingki} uhwonⁱmentohofofoho.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne s^{ik}kuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahon^{ingki} ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo *wain* imo'nⁱmentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentan^{ingki} hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'nⁱmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasⁱmo tipiⁱhwononto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Nje hwomu kako poyo wape'nⁱmonte'no mofoneponoho. Oso'no kiko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasi nje hwomumo wopingo nⁱmokiyo. ⁴⁸ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulimento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyⁱwo'n^{ing}kiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no

masemo'nyo'njo kuyoho, simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ⁴⁹ Ose ulahonìngki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiysohwo ulìmento, Hwe Engofo, kiko komo'no fiþe. Nje hwomu poyo pe'noloho. ⁵⁰ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kiko jiþe angopono asomo fiþe. Jiþe hwomu sohwo wopìngo wohumamontonoho. Ose ulahonìngki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasìye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. ⁵¹ Nowentanìngki kakoe syoho ulohofiysohwa honìngkanopo uswo'nontìfi ulìmentohofi, Jiþe hwomu sohwo wopìngo humaho. ⁵² Ose ulahonìngkofi kako ulohonìmento, Nje hwomu sohwo wopìngo mofehi'nyo ntisohumo imo'nìmahao. Ose ulahonìngki hofiko ulìmentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'nìngkahonìngki wopìngo humaho. ⁵³ Ose ulahonìngkofi kanìngkwohwo huno ole uyìmento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ulìmento, Jiþe hwomu wopìngo wahumamontonoho. Ose ikwesyaftisyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasìmo simeho hi'ntnnono umentohofoho. ⁵⁴ Oso wonyoangkafoso a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso sìmo'mo ahu'mo mijomo wain imo'nìmentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohumo wopìngo umokumentisofoho.

5

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetesita sopo hwe mnokino'njo sohumo wopìngo umokumentisofoho.

¹ Oso moi'wo imo'nìngkahonìngki a'amu Jutafe Sìkuno Engo iyoho humayo'nne i'mofopahonìngki Jisas Jelusalemne'no sìmentisofoho. ² Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'no yahu sipsipmnefoho lìmotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetesita. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho. ³ Oso ango hopo sopo a'amu pi'nìngi engo mnokino'njosohumamotofoho. Fehohnjoso tìmpì'nyo fehohnjo sìfe wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofoho. [Hofiko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'nne hontohumamotofoho. ⁴ Hwapìngoso sìkuno fehohnjo Anìtuye a'amu ahwomomjo lhwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahonìngki uhwonontìfi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo sìmo'mo

ho'nima'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'nimentisofoho.]

⁵ Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumenaningki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. ⁶ Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo fosyowentaningki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umoho hweho. Ose syafisyonto ulimento, Kiko nje a'apaho wopingo wanimo'nono lakiningkohoho. ⁷ Ose ulahonningkahonningki a'amu mnokino'njo sohwo ulimento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomafikuji mijomo menihumajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontnneso nom'ne a'amuso niyakolofitwo'nningkohoho hwo'nyoho. ⁸ Ose ulahonningki Jisas ulimento, kiko nolikafohoji jije ife ho'yango yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. ⁹ Ose ulahonningki nihu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apaho wopingo imo'nningkahonningki kako nolikafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso sìkuno hiso sìkuno iyoho humayomnoho.

¹⁰ Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe wopingo umokumentiso sohumo ulimentohofi, Olo sìkuno loso iyoho humayo'nefoho. Jije ife yo'mayoso mokoho'nawe'ne sìkuno m'maho. Kiko nakwoe honingkano hungkunomo mtihupeelokuno. ¹¹ Ose ulahonningkofi kako ole ulimento, Oso hwe kako wopingo nimokonto ntuhoho, Kiko nolikafohoji jije ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. ¹² Ose ulahonningki hofiko ulahonmentohofi, Tihwoe a'amuhwo kilisoto. Jije ife yo'mayoso mahoji mpano eso. ¹³ Ose ulahonningkofi oso hwe wopingo imo'nimentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwapingoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohumo wopingo umokonto a'amu pi'ningo engo somo uhwononto kako komo'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁴ Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohumo Anityue tajo ango engo somo tipihwononto ulimento, Kiko upa'nyo. Wopingo nto imo'nningkino hwosoho. I kiko honingkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo mikunimposo ku'manoho. ¹⁵ Ose ulahonningki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwamo ulimento, Oso hwe ngkimo wopingo nimokumaso sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko Jisasimne'no wonyo ulohofano lontifi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofofoho. Hwapingoso Jisas kako oso hwe wopingo umokumentisoso sìkuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷ Hofiko Jisasimo yoka hungkuno ulahonìngkofi Jisas ulìmento, I nje Mpohwo kako sìkuno huhwi a'amumo wopingo'nohini ne'no ulohofìwo'nìngkiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayo hweho. Oso pa'nyo sìkuno huhwi a'mumo wopingo ulohofìwo'nìngkokohe hwo'nyoho. Ose ulìmentisofoho. ¹⁸ Jisas ose ulìmentiso so'no a'amu Jutaso hofiko Jisasimo wofonjosyano lontìfi imentohofofoho. Hwapìngoso hofiko huno ole syafìhu'mentohofi, Jisas kako sìkuno iyoho humayo somo syoho iwo'nìngkiso hweho. Oso'nohini'maho. O'o, kako Anìtu nje Mpohweho naliso'manji kako huno ole syofìsyalofoho. Ngko Anìtu'nji afa hwo'nyoho. Ose syafìsyontìfi hofiko Jisasimo wofonjosyano lontìfi imentohofofoho.

Anìtuye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so'ne kako yokumpohn'nyo hi'njo hweho.

¹⁹ Jisas a'amu Juta huhwa sohwamo ulìmento, Hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. Ngko Anìtuye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'nìngkohoho. ²⁰ Nje Mpohwo kako sìmeho engo mìkunìimposo Ngkimo ntapìwo'nìngkiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso ntìhwawo'nìngkisofoho. Oseso yo'mayo ntìwo'nìngkisoso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo tìmo uhwonìmalofo sohwasi hwangku Anìtu kako syoho engo olo syoho we'e homo lomo hwofilo'nyyoso ntapìhwoso'no sekwo uhwonìngkuji sekwo yomo uyantìfeho. ²¹ Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ulìkafonte sohwo songo apa'no umokuwo'nìngkiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ulìka'mo lìmeso i ulìka'monnoho. ²² Olohonta Mpohwo Anìtu kako a'amufe honìngkano somne'no wopingofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'nìmo ntapmmentisofoho. ²³ Oseso hwe moyà'mi hopi'nonohinoso hofiko Mpohwoe yofe ho'nomawo'nìngkohoho hopaso hofiko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'nonìmapitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'nonìmayo'njo hwo'manji hofiko nje Mpohwo nìhwatìmentiso sohwoe yofe hi moho'nomayo'njofoho.

²⁴ Ose ulìkwato lohofonto ole ulìmento, Ngko nehopi'nohino waselìmonne'no yohono. A'amu hofiko nje hungkunomo upa'nìngkuji Anìtu nìhwatìmentiso

sohumo simeho hi'ntnnnono uyikuji hofiko songo ne'no wopingo humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofikoe yahino somne'no hungkuno ikwolofo angkuhwafo sopo m'mofapitnnefoho. Hofiko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fentifi songo ne'no humayo yahinoso nto tipema'mentohofofoho. ²⁵ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso sikuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olahonta a'amu poyo pe'nimentohofoso hofiko Anituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nantifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo simeho uyikuji'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ²⁶ Nje Mpohwo kako songo humayo hwapingo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwapingo nimokumentisofoho. ²⁷ Oseso Anitu kakoe Hwomu sohwo'nimo oso syoho a'amufe yahino somne'no wopingofoho wonyofoho ujoso ntapmmentisofoho. Hwapingoso Ngko A'amufe Hwomu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ²⁸ Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne sikuno imo'nyo sohwi i'mofapihwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi pi'nimomo wotofoso hofiko nje mampaho wonupo'nantifeho. ²⁹ Hofiko nupa'ninkuji apa'no songo wolikofantifeho. A'amu yahino wopingo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo tipemapitnnefoho.

Anitu kako kakoe hwomufe hwapingo so'no ujo ehonto-jwahumentisofoho.

³⁰ Ngko a'amufe yahino somne'no yano milofihwajiyo syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'nimmo osomnohini ngko tifi iningka'mo ngko a'amumo yano milofihwajiyoso nto'nohino uyimonnoho. Hwapingoso ngko nje huno mta'ni uyimonji'maho. O'o, nihwati'mentiso sohwo yo'mayo umo'nososo uyimonnoho.

³¹ Ngko sekumo ngkine'no hungkuno selime'no sekwo huno ole wosyofisyantifeho. Kakoe hungkuno nehopitkeno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³² I oso'no nomnihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwapingo so'no setihwalofoho. Oso ngkine'no setihwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. ³³ I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae hungkunomo sekwo upo'nane'entifi kakiyepono sekwoe a'amumo uhwati'mentohofofoho. Oso hwe huhwo'nji nje hwapingo so'no hungkuno nehopi nto

selimojofoho. ³⁴ Ngko hwaho loponjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwapingo so'no selimentiso so'no ngko huno pi'ningo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho ntapfitnne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni ishutofosemayo'ne Jouniye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno. ³⁵ Joun sohwo kako sikelohohopo imo'nonto sekumne'no pomponahopo losesiyo'ne hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'enepi wohumano lontifi simonyo imentohofofoho. ³⁶ I oso'no olohonta nom'ne wopingo Jounimo hwofilo'nnysoso nje hwapingo so'no losetihwalofoho. Oso hiso nje syoho wopingo Mpohwo ntapmentiso a'amu miywo'ningkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwoninkuji nje hwapingo so'no huno waseyono. Mpohwo Anitu lihwatimentiso hweho waseyono. ³⁷ Nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'njo ko yontifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'njo ko yahoninkofi kako huhwo nje hwapingo so'no nto sethwamentisofoho. ³⁸ Kakoe hungkunoso sekwoe simeho mo'mo maseuyoho. Hwapingoso sekwo Anitu nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono montape kuyoho. ³⁹ Sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkunomo sikuno huhwo huhwi atofo liwo'nasoso nakwo songo ne'no humayo'ne wotipemantanoho. Ose syafisyontifi sekwo oso hungkuno homo somo hafihafe tipewo'ningkohofofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwapingo so'no ko lijwaofifo'ningkisoso ⁴⁰ sekwo ngko songo ne'no wonyoangkafo humayo hwapingo sohwo'nimo ni'mayo so'no nakwolaho liwo'ningkohofofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso matppmmopiyo hwasoho.

⁴¹ Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'nonimantife'no maselalokuyohono. ⁴² O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo Anitumne'no Nakwolaho lalokwofo. ⁴³ Ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo'nji nopenji se'ma'mentoheso, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo moho'nonimaso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo woho'nomantifeho. ⁴⁴ Sekwo sekwoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohumo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo. ⁴⁵ Tifi no'mo

sekwoe honⁱngkano somne'no hungkuno ikwololofo'ne sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnemehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwololofo'ne sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapⁱngoso sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Mousesⁱye honⁱngkano hungkunomo ito'no inⁱngkowalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wotipemantanoho. Ose syofisyalokwofo. ⁴⁶ I oso'no sekwo Mousesⁱye hungkunomo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nontapikutnnesohilo. Hwapⁱngoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mtif'mokumentisofoho. ⁴⁷ Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mtitmokumentiso somo sekwo nto'no minⁱngkayo hwasif'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wotipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.

(Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipeliyasyoho. ² Osopo Jisas nowahonⁱngki hwe moyam'i pi'nⁱngko engoso Jisasⁱmo tifi inⁱngkapmmentohofofoho. Hwapⁱngoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyⁱwo'nⁱngkiyohofoso Jisas yahonⁱngki uhwonimentohofofoho. A'amu mnokino'njo pi'nⁱngko somo Jisas kako wopingo umokahonⁱngki uhwonontifi inⁱngkapmmentohofofoho. ³ Jisasⁱnji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho. ⁴ Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisayo Sikuno Engo * sohwi we'enepi umo'nⁱmonte'no imentisofoho. ⁵ Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'nⁱhwonimentisoso hwe moyam'i pi'nⁱngko engoso Jisasⁱyepono sapantanⁱngkofi uhwononto kako Filipimo ulimento, Olo hwe moyam'i lomne'no nakwo wosopayo mpe mtif'mta'ni yanehwono. ⁶ Oso hungkuno hiso Jisas Filipimo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syafihu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofo uloho'mo lonto oso hungkunoso

* **6:4:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ulohonimentisofoho. ⁷ Jisas ose ulahonìngki Filip kako ulìmento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sìkuno tu hantìlet (200) memjaofoso hi'njo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe yìhwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini nìngkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo ikutnnesohilo. ⁸ Ose ulahonìngki Jisasìye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Entìlu, Saimoun Pitafe konìngkwa'wehwo sohwo Jisasìmo ulìmento, ⁹ Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inanìku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'nìngo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. ¹⁰ Ose ulahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nìmo nalìmento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fosyohumamno ulìmno. Ose nalìmentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'nìngo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumantìfi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofofoho. Moya'mi sofamo atofo majofoho.

¹¹ Ose humentanìngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso noman Anìtumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inanìku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inanìku so'nji uyahonìngki a'amu hofìko nonontìfi sìmeho uhnnìmentisofoho. ¹² Hofìko wosopayoso nto nìngkahonìngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nìmo nalìmento, Sekwo oso wosopayo nonontìfi nilìfeefohofoso apa'no mìhu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoholo. ¹³ Ose nelahonìngki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'nìngo nilìfee'mento hofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sìfe mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mmentìhwonefoho.

¹⁴ Oso wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngki yohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hofìko nuhwonontìfi ole hnnìmentohofi, Oso hwe sohumo Anìtu hungkuno uyahonìngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnnìmentohofofoho. ¹⁵ Ose hnnontanìngkofi Jisas kako huno uyìmento, Hofìko ngkimo aho yokumpohn'nyo nìkekuji hofìkoe hwe engomo menìhumatìpitnnoho lonto kako'nohini hwofìki'nyopono kotasìmentisofoho.

Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.
(*Matìyu 14:22-33; Mak 6:45-52*)

¹⁶ Sìkuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijo ayo momìngko so'mne'no womentìhwonefoho. ¹⁷ Osopo nohumentani Jisasìmne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo

ayo sopo Koponeyamne'no woka'mentihwonefoho. Nowekontaningkuhwoni ajwopo sikuno nto mee honingki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta ifofo engo yahoningu mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. ¹⁹ Inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mijimiwako'mentihwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwonimentihwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentaningu uhwonimentihwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nanimentisofoho. ²⁰ I oso'no Jisas nakumo nalimento, Ngkonoho. Sekwo iyoho seningkuhwoloho. ²¹ Ose nelahoningu nakwo utimano lontani imentihwoneso kako nakwo'njo ajwomo'mo humahoningu yofayokino hiso nakwo wowantani humiyihwone sopone'no komo'no umentisofoho.

*Hwe moyami hofiko Jisasimne'no hafihafe
tipmmentohofofoho.*

²² Mo'ningu kanta hwe moyamijo ayo momingo nongkihnta'ni humamento hofoso Jisasimo uhwonano lontifi hnnimentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotasi malofofoho. Jisas'i nji'maho hofiko'nohini kotasontifi humpo'malofofoho. Ose hnnimentohofofoho. ²³ Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no Anitumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimento hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwonimentohofoso yofayokino fiso Taipeliyasnta'ango i'mofopahoningki uhwonontifi ²⁴ Jisas'i nji kakoe inomokomoyo sohwona'nonji mohumunyo uhwonontifi hofiko Jisasimo wotipemano lontifi yofayokinomo kotasontifi Koponeyamne'no wako'mento hofofoho.

Jisas ole limento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵ Nowakentifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisasimo nto tipihwonimentohofo sohonta Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, kiko olopo ne'no ntoi honta pmmahnno hwosilo. ²⁶ Ose ulahoningu koko ulimento, Hungkuno nehopi waselmonne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miytwo'nningki yohofo imale so'no sekwo nje hwapingu neso huno eholosasesiyo'neso montipeentikuyohofo. O'o, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lontifi ntopeentikwofo. ²⁷ Ose ulonto ulimento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho

tohohmtnno'njo ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmtnno'njo fiyikuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmmonnoho. Ngko Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'nningkiyohoho yalokwe so'no Anitu kako ngkine'no ole setihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahoninki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono Anituye syohosofo. ²⁹ Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye simeho wopingo umokano lificio'manji sekwo olo syoho sejapmmentisoso fiyikuno. Sekwo oso hwe Anitu sekuyepono nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahoninki ulimentohofi, I kiko nom'ne wopingo wonyoangkafo a'amu miyiwo'nningkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokufisyantanoho. Anitu kuhwotmentiso nehwosoho. Ose wosyokufisyantanoho. Oso'no pipi ihnnehino.

³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'ningoso (mona) nimotofofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso sohwa ole mtimokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uyimojofoho. Ose mtimokumentohofofoho. ³² Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopinohino waselmonne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyimmojofoho. O'o, nje Mpohwo uyimoho hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. ³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. Anitu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe moyam'i hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

³⁴ Ose ulahoninki ulimentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sikuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho. ³⁵ Ose ulahoninkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo niwo'nningkohofoso hofiko mijoho apa'no uyimontonoho. I oso'no a'amu ngkimo nimasoso mijoho apa'no tuyonefoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. ³⁶ I oso'no nje hwapingo ne so'no nto setihwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi simeho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho. ³⁷ A'amu fehohnjoso Anitu ngkimo ntapmmentisoso

hofiko ngkine'no wonningkopantifeho. Oso a'amu homo somne'no wae meeomnemehono. Ngkilaho mulimnemehono. 38 Hwapingoso ngko ahwomo mta'ni pmmentoheso nje huno mta'ni pmmentohe hwonimaho. O'o, Anitu nihwatimentiso sohwoe hunomnophini iningkayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. 39 Anitu kako nihwatimentiso sohwo ole'ne'no umo'ninkohoho. Hwe moyammi hopi'nonohinoso Anitu ngkimo nto ntapmmentiso kalohi ngko anga'no musikwajimnemehono. O'o, ngko hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantimeso hwangku no'mo sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo nulikahm'me'no hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. 40 Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'ninkohoho. Hwe moyammi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'nimo nohoninkuji nje hwapingo ne so'no simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko songo ne'no humayo'neso nomafikujo'no sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo songo nulika'mnefoho. Ose ulimentisofoho.

41 Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko hofikoe simeho wonyo umo'ninkahoninkki Jisasimne'no sitofo hungkuno hnnimentohofofoho. 42 Ole hnnimentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepiye hwomu Jisasiyoho. Kaninkwohwo'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho eso hwasyoso peho'no nelalofoho. 43 Ose hnninkahoninkkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no sitofo hungkuno hofiyoka peho'no hnnalokwofo. 44 A'amu fihwo kako ngkimo tifi nninkaposo sohwo kakoe huno mta'ni monimanehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikinjihwajiyoso kako ngkimo wonimamontonoho. Ososo oso hwe ngkiyepono Anitu lhwajoso sohomo ngko sikuno ae'uyo somo ulika'mnefoho. 45 A'amu Anitu hungkuno uyahoninkki limotofo sohwa ole mtimokumentohofi, Hwe moyammi hopi'nonohino somo Anitu kako hofikimo huno uyo'ne itihwanefoho. Ose mtimokumentohofofoho. A'amu hopi'nono Anituye hungkuno upa'ninkuji kakine'no huno nto'no syafisyikujo'no hofiko ngkimo wonimantifeho. 46 I a'amu hopi'nonohinoso hofiko nje Mpohwo Anitu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmentohe hwo'nyoho.

47 Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'no hu-

mayo'neso hi'njo hweho. ⁴⁸ Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho. ⁴⁹ I seyakwosa sohwa hofiko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi wosopayo ahwomo mta'ni (*mona*) n̄imotofo sohwa hofiko hohonta nto pe'n̄imentohofefoho. ⁵⁰ I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo uliko'manji pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humantihwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'no selalokweno. Hwapingoso ngko a'amu hwahoponjo somne'no poyo imo'n̄i'me'no a'amu ngkine'no simeho ntapi'fijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho.

⁵² Ose ulahonìngki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentohefoho. Ole hnn̄imentohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. ⁵³ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji manifijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motipihwonifitnnefoho. ⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho. ⁵⁵ Hwapingoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje honiyooso mijo ne pa'nyofoho. ⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo wonihumamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. ⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako n̄ihwatimentiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji n̄iwo'n̄ingkiso hopaso kako ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syanifisyiwo'n̄ingkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. ⁵⁸ Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumunyo sopo n̄imotofo pa'nyo hwo'n̄i'maho. O'o, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'n̄imotofofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'n̄imo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho. ⁵⁹ Jisas kako oso ango Koponeyammjo tajo ango somo humanto oso hungkuno

hiso lut̄hwamentisofoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwap̄ingo hweho.

⁶⁰ Oso hungkuno homo somo Jisas iye inomokomoyo pi'n̄ingo sohwona'ni nupo'nontani fehohnjoso hnn̄imentohofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwap̄ingo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho t̄ihwo upo'monteto. ⁶¹ Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnn̄imentohofoso Jisas kakimo ko mulahon̄ingkofi kako oso hiso'no huno uyahon̄ingki hof̄kimo ul̄imento, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo won̄hwot̄'mofant̄fetaho. ⁶² I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo s̄ime sohonta sekwo ngkimo nonohon̄ifitnne'manji sekwo huno pipi seyoneto. ⁶³ An̄tuye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwap̄ingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohumta'ni womant̄feho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu An̄tuye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso mot̄pemanehoho. I oso'no sekwo An̄tuye Towahuno mayo so'no nto selohefoho. Nje hungkunomo in̄ngkafijoso sekwo songo ne'no humafitnnefoho. ⁶⁴ A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hof̄ko ngkine'no s̄imeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nal̄imentisofoho. Hwap̄ingoso s̄imo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo s̄imeho hi'ntnnono muȳifitnne somne'no kako huno nto syaf̄hu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofo ulohofone sohune'no huno umentisofoho. ⁶⁵ Jisas a'amu huhwo sohwamo nom'ne hungkuno ul̄imento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo s̄imeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiy'o'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnnefoho.

⁶⁶ Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahon̄ingki kakoe inomokomoyo pi'n̄ingoso kakimo uhwat̄'mofont̄fi humpo'mentohofofoho. Hof̄ko kako'nji hano apa'no memayofoho. N̄hu'nahone uhwat̄'mo'mentohofofoho. ⁶⁷ Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo sohwona'n̄mo nal̄imento, Sekwo huhwasi won̄hwot̄'mofant̄fetaho. ⁶⁸ Ose nelohon̄ingkahon̄ingki, Saimoun Pita ul̄imento, Hwe Engofo, Nakwo t̄ihwoepono humpeenehwono. O'o, k̄ko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwosoho. ⁶⁹ J̄je hungkuno homo

somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwosi wopingo'nohini hwasoho. ⁷⁰ Ose ulahoni'ngki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sohwasi ngko sehwosopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehononji anga'nohino sohwosi towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwasoho. Ose nalimentisofoho. ⁷¹ Oso hungkuno Jisas nalimentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumne'no nalimentisofoho. Hwapingoso Jutas huhwo sohwo kako Jisas'ye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasimne'no tokoyo'ofo uloho'mentisofoho.

7

Jisas kakoe homningkwa'wehwosa Jisasimo simeho hi'ntnnono muyimmentohofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emointisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. ² Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwapife ango molontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofijo mokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. ³ Oseso Jisas kakoe homningkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ulimentohofi, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'no'n'ngkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umo'nimontonoho. ⁴ Kiko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwosi'manji kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu hopi'nonohino somo fitihwaho. Ose ulimentohofoho. ⁵ Hwapingoso homningkwa'wehwosa huhwanji Jisasimo simeho hi'ntnnono mumentohofoho. ⁶ Jisas hofikimo ulimento, Ngko ango Jelusalemne'no utihwa'nyopo simne sikunoso m'mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likujit'manji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. ⁷ Olo hwaho loponjo hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalokuyohofo. O'o, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwapingoso yo'mayo yahino wonyo

hofiko iwo'nìngkohofo so'no ngko lìjwaofìwo'nìngkohe so'no sìmeho tohino ntapìwo'nìngkohofofoho.⁸ Nje nìngkwahwoso sohwasi sekwo nosìkuji sekwo oso sìkuno iyoho humayo engo somo fisìhwonamno. I, ngko oso sìkuno iyoho humayo engo somo mosìhwonamnehono. Nje sìkuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho.⁹ Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

Jisas kako oso Sìkuno Engo hofiyakwosa hwapi'fe ango molimentohofo somo sìhwojamentisofoho.

¹⁰ Jisas homnìngkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sìkuno Engo somne'no sìkwato lohofahonìngkofi Jisas kako huhwo sìmentisofoho. I oso'no kako utìhwa'nyopo sìmentiso'maho. O'o, hiyaso'mo sìmentisofoho. ¹¹ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Sìkuno Engo somo humawo'nìngkohofo sopo humantìfi Jisasìmne'no hafihafe tìpentìfi a'amu somo ulohoni'mentohofi, Jisas kako ntì'mo humaho. ¹² Hwe moyà'mi pi'nìngo engoso hofiko mtitofo mtitofo syohumolawentìfi a'amu fehohnjoso ole lìmentohofi, Jisas kako wopìngo hweho. A'amu fehohnjoso ole lìmentohofi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno lìku'mofìwo'nìngkiso hweho. Ose lìmentohofofoho. ¹³ I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwamne'no iyoho unìngkahonìngki hofiko hungkuno utìhwa'nyopo mahnnìmentohofofoho.

¹⁴ Oso Sìkuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo utìhwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho. ¹⁵ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasìye hungkunomo upo'nantìfi yomo yontìfi ole hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso ntì'mta'ni tìpema'masoto. Kako nakwoe sìkule ango hungkuno atofo lutìhwawo'nìngkuhwone somo masyuyo hweho. ¹⁶ Ose hnnìngkahonìngkofi Jisas kako hofikimo ulìmento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'o, Anìtu kako ngkimo nìhwatìmentiso sohwo ntahonìngki selalokweno. ¹⁷ A'amu fihwo kako Anìtuye hungkunomo unìngkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'nìngo'maho. O'o, Anìtuye huno mta'nìngofoho. Kako huno ose uyono. ¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lìhwosi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lìhwatìmentiso sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitnne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Honìngkano wonyo ane hweho. ¹⁹ Jisas ose ulonto ole

ulimēnto, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso honingkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no minngkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentofo so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyantife'no yalokwofo. ²⁰ Ose ulahoningki hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofiko Jisasimo ulimēntohofi, Kikimo tihwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. ²¹⁻²³ Hofiko ose ulahoningkofi Jisas ulimēnto, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohumo wopingo umokumentohe so'no sekwo simeho tohino ntapiwo'nningkohofofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'nningkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo honingkano hungkuno ole sejapmmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofihwoso'no mo'nningkanta hwomu milongo sohwamo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwapingo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunoso memjaofihwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'nningkohofihwasoho. Sekwo oso ko iwo'nningkohofo so'no ngko hwe sohumo wopingo umokumentohe oso sikuno somo sekwo ngkine'no simeho tohino peho'ne ntopantokwofo. ²⁴ Sekwo yo'mayo yahino somo uhwoniningkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo simo'mo hwapingo ne so'no huno nto'no ikwesyaftisyikuji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji huno nto'no wotipemantifeho. Ose ulimēntisofoho.

A'amu fehohnjoso hofiko ole limentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwatimentiso lohwolikeno.

²⁵ Hwe moyam'i fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnimentiōtōhōfō, Olo hwe lohumo a'amū hwe engo sohwa wofonjosyano lontifi iwo'nningkohofo lohwolaho. ²⁶ I uhwonimno. Kako utihwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lontaniningki hofiko yoka hungkuno mulalokuyohofo. I nakwoe hwe engo sohwa hofiko olo hwe lohumne'no Anitu uhwatimentiso hweho ose kosyofisyalokwofo. ²⁷ Ose hnontifi nom'niso ole hnimentiōtōhōfō, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo angō ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwatmonnoho nalimentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwapingo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnimentiōtōhōfō.

²⁸ Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulimento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wono. I oso'no nje hwapingo neso nje Mpohwo ngkimo nihwati mentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmmentohe hwoni'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwati mentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwapingo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. ²⁹ Ngko'nohini kakine'no huno moi'wono. Hwapingoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lonihwati mentiso so'no pmmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahonìngki hofiko kakimo impe untofantifi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwapingoso Jisas kakoe sìkunoso mmo'nyofoho. ³¹ Hwe moyam'i pi'nìngoso hofiko Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono uyontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohumo Anitù uhwati mentiso sohwo nopihwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaho. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi inìngkamentohofofoho.

A'amu itokus'o'no sohwamo Jisasìmo impe intofo'ne lihwati mentohofofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasìmne'no hnnimentohofo homo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ango syoho'no yofe engo'no sohwantnne'no hofiko Anituye ango engo somjo a'amu hwapi'e tifo'no sohwamo Jisasìmo impe intofo'ne lihwati mentohofofoho.

³³ Lihwati mentohofo so'no Jisas kako huno uyahonìngki kako a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sìkuno we'nehwo ngko sekwo'nji wosìmonnoho. Nohumahm'mo ngko nihwati mentiso sohwoepono asomo wawomonnoho.

³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohoni'fitnneho. Hwapingoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo moni'mapitnneho. ³⁵ Ose ulahonìngki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonyosofo. Kako a'amu Ngkilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'nìngkohofo so'nji a'amu temtitifo kengo Ngkilik so'njimo kakoe hungkunoso woluti'hwamtolikeno. ³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohoni'fitnneho. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ango ngko humame sopo sekwo

moni'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwapi'ng
neso pehomto. Ose hnnimentohofofoho.

Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunofoho.

³⁷ Oso s̄ikuno n̄ihu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nol̄kafonto mango engo ole ul̄mento, A'amu mijo'no umo'noso sohwo kako ngkiyepono nopi'hwosi ngkinta'ni wannono. ³⁸ A'amu An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa ole mt̄'mokumentohofi, A'amu ngkine'no s̄imeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe s̄imeho so'mo mijol̄mo hopa imo'n̄ingkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyeofoho. Ose mt̄'mokumentohofofoho. ³⁹ Mijo'no Jisas ul̄mentisoso An̄tuye Towahuno Wop'ng somne'no ul̄mentisofoho. A'amu s̄imeho hi'ntnnono unyo sohwa hof̄ko An̄tuye Towahuno mapitnne'no ul̄mentisofoho. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji momaso'njo oso'no An̄tu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoho.

Hwe moya'mi sofanji ajwopo hotito'mentohofofoho.

⁴⁰ Hwe moya'mi fehohnjo sofanji Jisas̄ye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohumo An̄tu hungkuno uyahon'ngki nalone sohune'no hontohumawo'n̄ingkuhwoneso olo huhweho. ⁴¹ Ose hnn̄ngkahon'ngkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo K̄lais̄yoho. An̄tu kako ahwomo mta'ni uhwat̄mentiso hwaho. Ose lahon'ngkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, K̄lais̄ kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. ⁴² I a'amu An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa olo hiso'no yolo olo mt̄'mokumentohofofoho. K̄lais̄ kako hwe engo Ntefit̄ye temtitifo i'mofapihwosi oso anglo Mpetilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. Oso huno hwasyo syaf̄hu'mentohofofoho. ⁴³ Oseso a'amu Jisas̄imne'no huno kengo kengo syaf̄syontifi hwe moya'mi hof̄ko Jisas̄imne'no hotito'mentohofofoho. ⁴⁴ A'amu fehohnjo sohwa hof̄ko Jisas̄imo impe untosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisas̄imo aho mokisahumentisofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hof̄ko Jisas̄imo s̄imeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.

⁴⁵ Oseso a'amu hwapi'fe t̄ifo'njo sohwa hof̄ko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo anglo syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'no asomo nopahon'ngkofi hwe engo sohwa yoka ul̄mentohofi, Sekwo Jisas̄imo impe

mintokwape pipi yohofo. ⁴⁶ Ose ulahonìngkofi hwapi'fe tì'fo'njo sohwa ulìmentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'nìngkohoyìhwono. ⁴⁷ Ose ulahonìngkofi a'amu Falisi sohwa ulìmentohofi, I sekwo huhwahnji Jisasìmo sìmeho uyahonìngkofi hwasyo honìngkanomo ipesemotasesotaho. ⁴⁸ I nakwo hwe engo sohwona'nnonji a'amu Falisi sohwona'nnontnne hwe fihwo kako Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono unyo sohumo lìhwonalokwofo. Nìhu'no awonoho. ⁴⁹ Olo a'amulo Jisasìmo sìmeho uyalokwofo sohwa hofìko Mousesiye honìngkano hungkuno somo huno muyofoho. Oso'no Anìtu a'amu homo somo tohino uyimontonoho. Oso hwasyo hungkuno ulìmentohofofoho.

⁵⁰ Nikoutimos kako hohonta Jisasìmo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofìko'nji nohumanto ulìmento, ⁵¹ Nakwoe honìngkano hungkunoso ole naliwo'nìngkisotaho. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose naliwo'nìngkisotaho. O'o, sìmo'mo kakoe hungkuno yolo ho neso upa'nìngkuhwasi yo'mayo iwo'nìngkiso so'no huno nto'no nayìhwaso'no u, osohonta kako'ne hungkuno nano womtitofantanoho.

⁵² Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, I kìko huhwo hnnonji Ngkalili nta'ango hwosilaho. Anìtuye hungkunomo atofo fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotìpema'monnoho. A'amu Anìtu hungkuno uyìhwoso'no nalone sohwo hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. Oseso kìko huno wotìpema'monnoho. ⁵³ Ose ulahonìngkofi hofìko hofìkoe angopono humpo'mentohofofoho.

8

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

¹ [Oso sìkwo'miyo somo Jisas kako hwofìki'nyo Oulif sopo sìmentisofoho. ² Mo'nìngka sohonta imìngo'nji Jisas apa'no Anìtuye tajo ango engo somo asomo noponto sìmentisofoho. Hwe moyà'mi hopi'nonohino Jisasìmo u'mahonìngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutìhwamentisofoho. ³ Ose lutìhwentanìngki a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofìko ape hwa'ntesimo ipemotasontìfi Jisasì'njo ajwopo uhumatìmentohofofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho fosyowentanìngki hwe engo sohwa uhwonìmentohofofoho. ⁴ Oseso hofìko Jisasìmo ulìmentohofi, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, olo ape losi hufo yontanìngki uhwonìmalohwoniyoho. ⁵ Mousesìye honìngkano hungkunoso ole naliemento, Hwoya'mi yahino

wonyo'njo ose somo sojo mehwasi wofonjosyano. Ose nal̄imentisofoho. I oso'no k̄ko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. ⁶ Hof̄ko Jisas̄ye hunomo yamofo ulohofo'ne oso ulohon̄mentohofofoho. Huno ole syaf̄hu'mentohofi, Jisas kako Mouses̄ye hon̄ingkano hungkunomo mt̄ihupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantanoho. Ose syof̄isyahon̄ingki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mt̄'mokumentisofoho. ⁷ Hof̄ko Jisas̄mo ne'no ne'no ulohon̄ingkahon̄ingkofi Jisas kako nol̄kafonto ul̄mento, A'amu fihwo hon̄ingkano wonyo n̄hu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo s̄mo'mjoso a'mu simo woho'namofono. ⁸ Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mt̄'mokumentisofoho. ⁹ Hof̄ko Jisas̄ye hungkunomo upa'nont̄fi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa s̄mo'mo hotoswopahon̄ingkofi hwe nom'ne sohwa hof̄ko t̄fi hotahumentohofofoho. A'amu hopi'nonohinosa Jisas̄mo ul̄ko'mahonīngkofi Jisas kako'nohini nohumentan̄ingki oso a'musi kako Jisas̄ye s̄imanopo ne'no loho'mentisofoho.

¹⁰ Jisas nol̄kafonto a'mu simo ul̄mento, Olo a'mu losi, a'amuso nt̄'mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohofo. ¹¹ Jisas ose ulahon̄ingki a'musi ul̄mento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehofo. Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄mento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohono. K̄ko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, hon̄ingkano wop̄ingo'nohini fiyohoho. Ose ul̄mentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹² Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ul̄mento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo t̄fi nn̄ingkaposo sohwo kako s̄kwo'mjoho'mo memoyone-hoho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo hweho. ¹³ Ose ulahon̄ingki a'amu Falisi sohwa ul̄mentohofi, K̄ko kikine'no hnn̄wo'n̄ingkino hwosoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. J̄je hungkuno nehopit̄keno, hwasyot̄keno. Nakwo huno monayohoyohoho. ¹⁴ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄mento, Ngko ngkine'no hn̄nalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwap̄ingo ne pmmentohe sopono huno niyohoho. Oso'no ngko ango nos̄mne sopone'no huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwap̄ingo ne sopono huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne sopone'no sekwo huno maseyohoyohoho. ¹⁵ Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo

yano ilof[†]wo'ningkohof[†]hwasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milof[†]wo'n[†]ngkiyohe hwo'nyoho.¹⁶ I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulo'mnoho. Hwap[†]ingoso ngko'nohin[†]maho. O'o, nje Mpohwo n[†]hwat[†]mentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo.¹⁷ Sekwoe hon[†]ngkano hungkuno somo ole wo'nnyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nnyofoho.¹⁸ Ngko ngkine'no hungkuno hnn[†]wo'n[†]ngkohef[†]foho. I nje Mpohwo n[†]hwat[†]mentiso sohwo kako huhwo nje hwap[†]ingo so'no l[†]wo'n[†]ngkiso hweho.¹⁹ Ose ulahon[†]ngki hof[†]ko ul[†]mentohofi, J[†]je Mpohwo nt[†]'mo humaho. Ose ulohon[†]ngkahon[†]ngkofi Jisas ul[†]mento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyaf[†]siyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyaf[†]siyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwasi'manji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no wasey[†]montonoho.

²⁰ Oso hungkuno hiso Jisas kako An[†]tuye tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno lut[†]hwamentisof[†]foho. Kako ut[†]hwa'nyopo ko humentan[†]ngki a'amu kakimo impe mintafe'njo imen-tohofofoho. Hwap[†]ingoso kakoe s[†]kuno poyo imo'nyo'ne s[†]kunoso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitnne hwasoho. Jisas ose ul[†]mentisof[†]foho.

²¹ Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ul[†]mento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no haf[†]hafe wonyopi wonyopi wot[†]peent[†]feho. Sekwo sekwoe hon[†]ngkano wonyo somo poyo nope'n[†]ngkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no humantokutnnef[†]foho. Oso'no sekwo ngkimo moni[†]mapitnnef[†]foho.²² Ose ulahon[†]ngki a'amu Juta sohwa hnn[†]mentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwap[†]ingo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnef[†]foho. Pipineto. Kako kakimo wofonjahin[†]mtol[†]keno.²³ Ose hnn[†]ngkahon[†]ngkofi Jisas ul[†]mento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho.²⁴ Oso'no ngko ole nto selohef[†]foho. Sekwo poyo pe'n[†]ngkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo n[†]hwat[†]mentiso so'no sekwo s[†]imeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵ Ose ulahon[†]ngki hof[†]ko ul[†]mentohofi, K[†]ko t[†]hwosilo. Ose ulohon[†]ngkahon[†]ngkofi Jisas ul[†]mento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. S[†]mo'mo nto sel[†]mentohe so hwo'nyoho.

26 I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'ningo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangku oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo nihwati'mentiso sohwo ntimentiso so'nohini waselimonne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hweho.

27 Jisas ose ulahonìngki hofiko Jisas Anitumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno moyo'njo imentisofoho. 28 Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjanisyikuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwati'mentiso sohweho. Sekwo huno ose wotipemantifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'nohini selimentohefoho. 29 Mpohwo kako nihwotimentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'nìngkoheso Mpohwo kakoe simeho wopingo umokiyo'ne iwo'nìngkohe hwo'nyoho. Kako monisikwajonehoho. 30 Ose ulahonìngki hwe moyam'i pi'ningo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Hungkuno neso sekumo wopingo wasemokumontonoho.

31 A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofo somo Jisas ole ulimento, Sekwo simeho nehopi ntapikujo'no sekwo nje hungkunomo tifi nehopi inìngkafijo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. 32 Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni usihutofosema'montonoho. 33 Ose ulahonìngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe neyakwo Apiloham sohwae imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntokhonta kilo'mokomokonesyohumamojoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipinet. 34 Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino honìngkano wonyo'njo somo oso honìngkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso honìngkano wonyo sohwae syoho ulohofiy pa'nyofoho. 35 A'amu syoho ulohofiy sohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo nihu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiy nohino hweho. I oso'no hwe engo sohwae hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'nìngkohoho. 36 Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo honìngkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso

nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, n̄ihu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'n̄ingkohoho. ³⁷ Sekwo Ap̄lohamiye imu sohwona'nyoho l̄wo'n̄ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Ap̄loham sohwo kako An̄tuye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Ap̄lohamiye imu ne hwas̄'maho. ³⁸ Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahonīngki loset̄hwawo'n̄ingkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe sen̄ingkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Sen̄ingkwohwo sohwo Seten̄yoho. Jisas a'amu Juta somo ose ul̄imentisofoho.

³⁹ Jisas ose ulahonīngki hofiko ul̄imentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Ap̄lohamiyo. Ose ulahonīngkofi Jisas ul̄imento, I sekwo Ap̄lohamiye imu ne hwas̄'manji sekwo Ap̄loham imojo yahinoso sekwo ikutnnesohilo. ⁴⁰ Yo'mayo hungkuno nehopi An̄tu ntahonīngki ngko sel̄wo'n̄ingkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyatife'no yalokwofo. Ap̄loham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. ⁴¹ O'o, sekwo sekwoe sen̄ingkwohwo ne sohwoe yahinomo in̄ingkowalokwofo.

Ose ulahonīngki ul̄imentohofi, Nena'wohis i hwa'nyo yonto nakumo t̄ipenema'mentiso hwonan̄'maho. Nan̄ingkwohwo anga'nohino sohwo An̄tuyoho. ⁴² Ose ulahonīngkofi Jisas ul̄imento, Sekwo An̄tu sen̄ingkwohwo ntentesi sekwo ngkimo s̄imeho ntapikutnnesohilo. Hwap̄ingoso ngko An̄tu'nji nofosyohumanji pmmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohe hwon̄'maho. O'o, An̄tu kako n̄ihwojahonīngki pmmentohe hwo'nyoho. ⁴³ Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyaf̄isiyo'njo peho'neto. Hwap̄ingoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

⁴⁴ Sekwoe sen̄ingkwohwo sohwo Seten̄yoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe sen̄ingkwohwoe yahinomo t̄ifi in̄ingkowalokwofo. Kako s̄imo'mta'ango a'amumo wofonjahumo l̄mojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho l̄mojo hweho. Hwap̄ingoso yahino neso kakoe s̄imeho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini l̄mojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwap̄ingo hweho. ⁴⁵ I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahonīngko sekwo nje hungkuno homo somo s̄imeho hi'ntnnono montopalokuyohofo.

46 Ngko honingkano wonyo yoheso'no tihwo wantimontolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini seliwo'nningkohe'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. 47 Anituye mehom i ne sohwa hofiko Anituye hungkunomo haloho pewo'nningkohofofoho. I sekwo Anituye mehom i hwas'i'maho. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas ulimento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.

48 Ose ulahonìngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehopi liwo'nìngkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwosoho. Kiko mewoso hwosoho. Setenye towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwosoho. Nehopi liwo'nìngkuhwono. 49 Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. 50 Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anitu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisyiwo'nìngkohofo so'no Anitu kako tohino yano ulofiyonefoho. 51 Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no inìngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho.

52 Ose ulahonìngki a'amu Jutaso Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwosoho. Apiloham kako poyo pe'nìmentiso hweho. I a'amu Anitu hungkuno uyahonìngki limotofo huhwanji pe'nìmentohofofoho. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no inìngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. 53 Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'nìmentiso sohumo yakolo'nnyo hwosilaho. I kiko oso a'amu Anitu hungkuno uyahonìngki lontifi pe'nìmentohofo sohwamo uyakolo'nnyo hwosilaho. Kiko tihwo pa'nyo umo'nìmonji lalokuno.

54 Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, I ngko nje yofe engo imokinanti'mtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohinesohilo. I oso'no sekwo nanìngkwohwo Anituyoho liwo'nìngkohofo sohwo kako nje yofe engo nìmokalofoho. 55 I oso'no sekwo Anitu ne sohumo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lonti'mtentesi, Ngko Anitu sohumo huno

maniyohoyohoho. Ngko ose lonti'mtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko Anitu ne sohumo huno niyahonìngki kakoe hungkunomo tifi inìngkowalokweno.

⁵⁶ Senìngkwohwo Apìloham sohwo kako Anìtuye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahonìngki so'no kako ngkimo tìmo nehopi nohonìmentisofoho. Oso'no kako ngkine'no sìmonyo imentisofoho. ⁵⁷ Ose ulahonìngki a'amu Jutaso ulìmentohofi, Soswo *fifiti* (50) mokiyakolofe hwosoho. Kiko Apìlohammo tìmo uhwonìmentohino hwosilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno. ⁵⁸ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. Apìloham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ulìmentisofoho. ⁵⁹ Oseso hofiko sojo nomantifi Jisasìmo wofonjosyano lontifi ko imentohofoso Jisas kako a'amu pi'nìngo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

9

Jisas kako hwe tìmpi'nyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

¹ Jisas kako hano emoyonto hwe tìmpi'nyo fihumo uhwonìmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso tìmpi'nyo humoma'mentisofoho. ² Jisas oso hwe huhwo sohumo uhwonìngkahonìngki Jisasìye inomokomoyo sohwona'ni kakimo ulohonìmentìhwoni, Nakwoe Lonetìhwayo sohwosi, oso hwe sohwo tìmpi'nyoso peho'ne imo'nnysto. Kako honìngkano wonyo imofonto imo'nìmentisotaho. Kanìngkwohwo'ya'u honìngkano wonyo imo'mentisiyomo imo'nnysto.

³ Inomokomoyo sohwona'ni ose ulahonìngkuhwoni Jisas nalìmento, O'o, olo hwe lohwoe tìmpi'nyo imo'nyo hwapìngoso kakoe honìngkano wonyo mta'ango'maho. Kanìngkwohwo'ya'uye honìngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo tìmpi'nyo imo'nyo hwapìngoso Anitu kako olo hwe lohumo kakoe yokumpohn'nyo utìhwa'nyopo uyìmo lìmentisofoho. ⁴ Ose ulonto kako pahnnìmo hungkuno ole ulìmento, Mofehi'nyo ne'no lohofontanìngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho Anitu ngkimo nìhwatìmentiso sohwo nejapmmentisoso komo'no uyano. Sìkuno mehwoso'no nakwo syoho miyanewono. ⁵ Ngko olo hwaho lopo nohumentanì'mo olo hwaho loponjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶ Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwa-homo uyati'mofonto yoko'nyo imokonto t̄mpi'nyo sohwoe t̄mopo uloho'mentisofoho. ⁷ Ose ulohofonto ulimento, Kiko nowehoji oso mijo ayo Silouam sponjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulimentisofoho. Oso mijo yofe Silouam'i yoso hwapi'ngoso olenoho, Lihwajiyofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako t̄mo wop'ingo hon'mentisofoho.

⁸ Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako t̄mpi'nyo nohu-manto hon'ingkano mom'ingo sopo nohumentan'ingki a'amu nopasontifi nopawentifi yontan'ingkofi kako hofikinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulimojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe t̄mpi'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hofiko hnnimentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako hon'ingkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo naliwo'n'ingkiso lohwolaho. ⁹ Ose hnn'ingkahon'ingkofi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nihwo ole limentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwolikeno. Ose lahon'ingkofi oso hwe t̄mpi'nyo wop'ingo umokumentiso huhwo sohwo ole ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon'ingki hofiko ulimentohofi, Jiye t̄mo wop'ingo kumo'n'ingkisoso pipi yohinoto. ¹¹ Ose ulohon'ingkahon'ingkofi kako ulimento, Oso hwe Jisas'yo ho liwo'n'ingkohofo sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje t̄mopo ntahofisofoho. Kako nantohofonto ntoi. Kiko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahon'ingki ngko nowenji mijo yoma'n'ingkoheso nje t̄mo wop'ingo n̄mo'n'ingkohoho. T̄mo yo'mayo somo uhwon'ingkohono. ¹² Ose ulahon'ingki hofiko ulimentohofi, Oso hwe huhwo sohwo nt̄'mo humaho. Ose ulahon'ingkofi kako ulimento, Kakoe humayo spono'no ngko huno maniyohoyohoho.

¹³ Ose ulahon'ingki hofiko oso hwe t̄mpi'nyo emmojo sohumo a'amu Falisi sohwafepono ipemotamentohofofoho. ¹⁴ Hwap'ingoso oso s̄ikuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwoe t̄mo wop'ingo umokumentisoso s̄ikuno iyoho humayo somnoho. ¹⁵ Hofikoe ango sopo i'mofapontifi hofiko kakimo apa'no ulohon'imentohofi, Jiye t̄mo wop'ingo imo'nyoso pipi yonji honimahnnoto. Ose ulahon'ingkofi kako ulimento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje t̄mopo ntahofahon'ingki ngko mijo yoma'n'maleso ngko t̄mo honimalefoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁶ A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole limentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako s̄ikuno

iyoho humayo somo syoho iwo'nìngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako Anìtu mta'ango hwo'maho. Ose lahonìngkofi nom'nihwa ulìmentohofi, I kako nakwoe honìngkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangkafo nakwo miyìwo'nìngkuhwone loso pipi imasoto. Ose lontìfi hofìko hwasyopo hotitofontìfi yoka hungkuno hnìmentohofofoho.

¹⁷ Oseso a'amu Falisi sohwa hofìko oso hwe huhwo sohumo apa'no ulohonìmentohofi, Oso hwe jiye tìmo wopìingo kumokumaso sohumne'no kiko huno pipi kiyohoho. Ose ulohonìngkahonìngkofi kako ulìmento, Oso hwe huhwo sohumo Anìtu hungkuno uyahonìngki nalìwo'nìngkiso hweho. Ose ulìmentisofoho. ¹⁸ Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofìko oso hwe tìmpi'nyo emmojo sohwoe hungkunomo sìmeho hi'ntnnono mummentohofo so'no hofìko huno ole syafìhu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako tìmpi'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syafìsyontìfi kanìngkwohwo'ya'umne'no joho ulìmentohofofoho. ¹⁹ Joho ulontìfi ulìmentohofi, Oloso sikoe hwomutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta tìmpi'nyo ma'mentiso hwo'manji i olahonta kakoe tìmo wopìingo pipi imo'nìngkohoho. ²⁰ Ose ulohonìngkahonìngkofi kanìngkwohwo'ya'u siko ulìmentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwae hwomu hweho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako tìmpi'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. ²¹ I oso'no olahonta kako tìmo pipi yonto honìngkohoho. Oso'no nekwo huno meyohoyohoho. I oso a'amu kakoe tìmo wopìingo umokumaso sohune'no oso'ntnne nekwo huno meyohoyohoho. I sekwo nekwae hwomu sohumo ulohonìmno. Kako engo nto imo'nìmentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²² Oso hungkuno kanìngkwohwo'ya'u ulìmentisiyo hwapìngoso hofìko Jutafe hwe engo sohwamne'no iyoho unìmentisofoho. Hwapìngoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kotìku'mentohifo, A'amu fiwo kako Jisasìmne'no kako Kìlaisìyoho. Anìtu uhwatìmentiso hweho lijwaofoso'manji hofìko oso a'amu huhwo sohumo tajo ango mta'ni wae yaopitnnefoho. ²³ Oso hungkuno nto kotìku'mentohifo so'no kanìngkwohwo'ya'u ulìmentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'nìmentiso hweho. Kakimo ulohonìmno.

²⁴ Ose ulìmentisiyo so'no hwe engo sohwa hofìko oso hwe tìmpi'nyo emmojo sohune'no apa'no joho ulontìfi ulìmentohofi, Olo wonyoangkafo imo'nìmaso so'no

kiko Anituye yofe'nohini foho'nomaho. Jisas:iye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe honingkano wonyo'njo hweho. ²⁵ Ose ulahon:ngkofi kako ulimento, Jisas kako hon:ngkano wonyo'njo hwolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'nohini huno niyohoho. Hohonta ngko t:mp'i'nyo humamote hwo'nyoho. Olohonta ngko t:mo nto'no honalokweno. ²⁶ Ose ulahon:ngki hofiko ulimentohofi, Kako kikimo pipi kiloho'masoto. Kako ji:je t:mo wop:ingo pipi kumokumasoto. ²⁷ Ose ulahon:ngkofi ulimento, Oso hungkuno hiso ngko nto selimalefaho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imalof:hwashoho. Sekwo apa'no upo'nantifi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'nantifi'no lolalokwofo. ²⁸ Ose ulahon:ngki hofiko hungkuno wonyo ulimentohofi, Kiko kiko'nohini kakoe inomokomoyo hwosoho. I oso'no nakwo Mouses:iye inomokomoyo hwona'nyoho. ²⁹ Anit u kako Mouses:mo hungkuno ulimentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako ntif'mo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. ³⁰ Ose ulahon:ngkofi kako pisopisaho lonto ulimento, Oso hwe sohwo kako nje t:mo wop:ingo n:mokumaso lohune'no sekwo kakoe hwap:ingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwashoho. ³¹ I olo so'no nakwo huno nayohoho. Anit u kako a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe hungkunoso mupo'nalofiyoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anit u mo hwomtame ulof:wo'n:ngkiso sohwo kako Anituye hungkunomo tifi in:ngkayo so'no kako Anituye simeho wop:ingo imokuwo'n:ngkiso osohumo Anit u kakoe hungkunomo haloho upo'nalofoho. ³² Simo'mta'ango sikuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnycoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta t:mp'i'nyo meesyoso sohwoe t:moso hwangku hwe nom'nihwo wop:ingo umokonefoho eso mupa'nyofoho. ³³ I Anit u oso hwe huhwo sohumo mi:hwat:mentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miyihwonesohilo. ³⁴ Ose ulahon:ngki hofiko ulimentohofi, Kiko tohwo'nanjwo mehom i hwosoho. Ni:hu'no wonyo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wolonetihwamonntaho. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulontifi kakimo wae yao'mentofofoho.

A'amu simeho hi'ntnnono ane sohwo t:mp'i'nyo hwafoho.

³⁵ Oso hwe t:mp'i'nyo emmojo sohumo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentofoho so'no Jisas upa'nonto oso hwe sohumne'no tipihwononto ulimento, Kiko A'amufe

Hwomu sohumo simeho hi'ntnnono luyalokuno.³⁶ Ose ulahonìngki ulìmento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo tìhwolo. Kiko yolo ho ntahojo'no ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyìmonnoho.³⁷ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kiko nto nohonìngkohino. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno.³⁸ Ose ulahonìngki kako Jisasìmo ulìmento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisasìye yofe ho'noma'mentisofoho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohino somo ulìmento, Ngko olo hwaho lopo pmmentoheso a'amu olo hwaho loponjofe yahino somo yano ilofo'ne pmmentohesohwo'nyoho. Oseso a'amu Anìtuye yahino yo'mayo so'no nto tìpema'mentìhwone so'no nakwo huno hwapìngo'njì'nwaho. Nom'ne huno songo tìpemayo'ne syoho engo peho'ne yanehwono. Nakwo tìmpi'nyo'nì'maho. Ose liwo'nìngkohofoso hofìko tìmpi'nyo hwafoho. Hofìkoe tìmpi'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji pmmentohono. I a'amu Anìtuye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'njì'maho lontìfe oso a'amu hofìko tìmpi'nyo pa'nyo ko huhwo hofìko huno wopìngo tìpemayo'ne syoho engo yalokwofo. I ngko honìngkano ito'nohino somo hofìkimo utìhwammonji pmmentohesohwo'nyoho. Ose ulahonìngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasì'no mofonepo humamentohesohwo oso hungkuno hisomo upa'nontìfi Jisasìmo ulìmentohofifi, Nakwo sohwona'ni tìmpi'nyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno.⁴⁰ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo ole lontìfijontentesi, Nakwo Anìtumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'nì'maho. O'o, nakwo a'amu tìmpi'nyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lontìfijontentesi sekwo sekwoe honìngkano wonyo somne'no tohino momapitnnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo Anìtuye yahino somne'no huno hwapìngo'no hwona'nyoho. Nakwo tìmo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe honìngkano wonyo somne'no tohino nomapitnne hwasoho. Ose ulìmentisofoho.

10

Yahu 'sipsip' ijojo'ne pahnnìmo hungkunofoho.

¹ Jisas nohumanto ulìmento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. A'amufe fihwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'no sohwo kako nom'nepo kotasyìhwosi swoso sohwo kako hufo'ne

hwaho. ² Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'nìngkiso hwaho. ³ A'amu kuso sopo mokosyohumawo'nìngkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohumo uhwonìngkuhwosi wohwosampo'montonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomini hopi'nonohinoso hofiko yofe anga'no anga'no ulìhwoso'no kakwo'yohwo sohwae mampaho upa'nìngkuji kakwo'yohwo sohumo tìfi unìngkoswantìfeho. ⁴ Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotaswonto kako sìmo'mo uperahonìngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa'nìngkuji tìfi unìngkowantìfeho. ⁵ Yahu hiso hofiko a'amu nom'nehumo minìngkafitnnehofo. Hwapìngoso hofiko mampaho nom'ne kengo upa'nìngkuji hiyaso'mo wowantìfeho. ⁶ Jisas oso pahnñimo hungkuno ko ulahonìngki a'amuso hofiko hwapìngo ne so'no huno mosyafìsiyo'njo imentohofofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wopìngo hwaho.

⁷ Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolo hoso ulìmento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. ⁸ A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmentohofoso hofiko hufo'ne i'mofapmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomini neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. ⁹ Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'nìmo noswahoniìngki ngko oso a'amu somo wopìngo nomokosyohumahm'me'no kako wopìngo ne'no nohumantìhwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usìhutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswapìhwosi ihwosi wosopayo wanìmontonoho.

¹⁰ A'amu hufo'nohinoso hofiko siki mapìfitnnehofo. O'o, hofiko yahu hufo ikuji wofonjosantìfe'nofoho. Nìhu'no wonyo umokantìfe. I oso'no ngko nje yahu mehomini somo songo ne'no humayoso uyìmonji pmmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomini somo ko u'masoso hofiko nje ahomo humawo'nìngkohofo so'no hofiko sìmeho wopìngo engo yamo'nnyofoho. ¹¹ Ngko yahu mehomini mokosyohumayo wopìngo hwo'nyoho. A'amu yahu mehomini mokosyohumayo wopìngo sohwo huno ole syafìsyìwo'nìngkiso, Nje mehomini poyo nope'nìfitnnoho lonji ngko hofikimo ufo'mayo'ne wape'nìmonnoho. ¹² A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'nìngkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentanìngki siki jo nopahonìngki

a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofiwo'nìngkiso hwaho. Hwapìngoso kako yahu mokosyohumayo hwapìngo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahonìngki yahuso hiyaso humpewo'nìngkohofofoho. ¹³ Hwapìngoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'nìngkiso hwaho. Kako yahu somne'no huno mosyafìsiyo'nji iwo'nìngkiso hwaho.

¹⁴⁻¹⁵ Ngko yahu mehomí mokosyohumayo wopìngo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno niyohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomí ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hofìko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomí somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'nìmonnoho. ¹⁶ Nje mehomí fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko utìma'mo hofìko nje mampaho somo haloho wopeentìfeho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nantìfeho. Hofìkoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. ¹⁷ Ngko nje yahu mehomí somne'no poyo pe'nì'mo ngko apa'no songo wolìka'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako sìmeho engo ntopalofoho. ¹⁸ A'amu fihwo kakoe huno mta'ni mofonjonìsyanehoho. O'o, ngko nje mehomí lomo ufo'mayo'ne poyo wape'nìmonne'no yohono li'mentohe so'no hofìko ngkimo wofonjonìsyantìfeho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo li'kafo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹ Ose ulahonìngki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nontìfi apa'no hotito'mentohofofoho. ²⁰ A'amu fehohnjo pi'nìngoso ole hnnìmentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. ²¹ I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnnìmentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofìko a'amu tìmpi'nyo somo wopìngo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnnìmentohofofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofìko Jisasimne'no mangohwa imo'nìmentohofofoho.

²² Oso angó Jelusalem sopo nom'ne Sìkuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmmentisofoho. Oso Sìkuno Engoso hofìko hohonta Anìtuye tajo angó engo somo hano hwosayo'ne huno syafìsiyo'nefoho. Oso hohosohonta

kwongkwonganjohontanoho. ²³ Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somjo mempo ango hiso Soulomounⁱyefoho liwo'nⁱngkohofofoho. ²⁴ Jisas osopo hano emoyontanⁱngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofⁱko Jisas^{imo} ehofo'mokomantⁱfi ulⁱmentohofi, Nakwo ji^{je} hwapi^{ng}o so'no huno akwe'no syafisⁱsyi^{hw}oneso yolohoso ntihonta wonalⁱmonnto. Anⁱt^u ngko hwe uhwatⁱmonnaho nalⁱmentiso sohwosilaho. Yolohoso fonaso.

²⁵ Ose ulahonⁱngkofi Jisas ulⁱmento, Yolohoso nto selⁱmentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wopⁱng^o nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'nⁱngkohe somo sekwo nuhwonⁱngkuji Anⁱt^u uhwatⁱmentiso lohweho liⁱkutnnesohilo. ²⁶ I oso'no sekwo nje yahu mehomiso hofⁱko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofⁱkine'no huno niyahonⁱngki hofⁱko ngkimo tiⁱ nnⁱngkapⁱwo'nⁱngkohofofoho. ²⁷ Nje mehomiso homo somo ngko songo ne'no humayoso uyⁱmentohefoho. Oso'no hofⁱko tiⁱkanomo mafitnnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomiso hisomo wae meenⁱmofonefoho. ²⁹ Hwapⁱngoso mehomiso hiso nje Mpohwo Anⁱt^u sohwo kako ngkimo ntapmmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomiso homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. ³⁰ Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'ni afa hwo'nyoho.

³¹ Ose ulahonⁱngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofⁱko Jisas^{imo} wofonjosyano lontⁱfi sojo ma'mentohofofoho. ³² Sojo nomahonⁱngkofi Jisas ulⁱmento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wopⁱng^o pi'nⁱng^o iwo'nⁱngkohe somo sekwo uhwonⁱwo'nⁱngkohof^o so'no syoho ntisomne'no wofonjonⁱsyantife'no yohofo.

³³ Ose ulahonⁱngkahonⁱngki hofⁱko ulⁱmentohofi, Nakwo ji^{je} syoho wopⁱng^o so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuyⁱhwono. O'o, kⁱko Anⁱtune'no sitofo ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. Kⁱko a'amu olo hwaho lopo nta'nⁱng^o hwsoso. I oso'no kⁱko ole nalohino, Ngko Anⁱt^u hwo'nyoho nalohino hwsoso.

³⁴ Ose ulahonⁱngki Jisas ulⁱmento, Sekwoe honⁱngkano hungkuno somo anⁱt^u kako nom'ne hwe engo sohwamne'no ole ulⁱmento, Sekwo anⁱt^u hwsoso. ³⁵ I nakwo huno ole nayohoho. Anⁱtuye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anⁱt^u kako oso a'amu kakoe hungkuno uyⁱmentiso huhwo

sohwamo sekwo anitu hwasoho ulimentisoso hungkuno nehopeho. ³⁶ I oso'no ngko Anitu nihwati mentiso sohwo'ni ngko Anituye hwomu hwo'nyoho selimentohe so'no sekwo Anitumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntantikwofo. ³⁷ Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo no honingkuji'manji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho. ³⁸ I oso'no ngko nje Mpohwo Anituye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miywo'nningkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohoningkuji oso syoho imesomo simeho hi'ntnnono uyifitnnefaho. Ose ifijo'manji sekwo huno wopingo ole wosyofisyantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'nne'no Anituyoho wosyonifisyantifeho. Mpohwo ngkimo nihumaho. Ngko Mpohumo humaleno. ³⁹ Ose ulahoningki hofiko Jisasimo impe untofano lontifi ko imentohofoso Jisas kako hofikimo uliko'manto umentisofoho.

⁴⁰ Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. ⁴¹ Osopo Jisas kako nohumentaningki hwe moy'a'mi pi'ningo engo hofiko kakimo u'mantifi hnnimentohofi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nningkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nalimentisoso ne imo'nningkohoho. ⁴² Ose hnnontifi hwe moy'a'mi pi'ningo engoso hofiko oso hiso'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

11

Lasalos kako poyo pe'nimentisofoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. ² Oso a'mu Maliya hisi kako tifi no'mo nakwoe hwe engo Jisasaye sifemo hwonemijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe koningkwa'wehweho. ³ Oseso Lasalos kako mnokino tipemahoningki kaisifa'u siko Jisasimne'no hungkuno ole lihwaitmentisi, Hwe Engofo, jiye ningkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lihwaitmentisiyefoho. ⁴ Lihwojahoningki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ulimento, Olo mnokino loso

n̄ihu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, An̄ituye yokumpohn'nyoso ut̄hwa'nyopo uhwonyo'nefoho. An̄ituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ul̄imentisofoho.

⁵ Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalos;jontnne'no s̄imeho engo uȳimentisofoho. ⁶ Jisas kako Lasalos mnokino'njo hwaho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne s̄ikuno hufa'u humamentisofoho. ⁷ S̄ikuno hufa'u memjaofahon̄ingki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n̄imo nal̄imento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalos;ye ango sopo asomo wos̄hwano.

⁸ Ose nelahonīngki kakoe inomokomoyo sohwona'ni ul̄imentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, a'amu Jutiya spono hwe engo sohwa hof̄ko kikimo sojo wokufonjant̄ifi imalofo sopone'no k̄ko asomo wos̄hwantane'no lonalohino.

⁹ Ose ulahonīngkuhwoni Jisas kako pahnn̄imo hungkuno kakoe s̄ikuno syoho iyo'ne ole nal̄imento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hof̄ko hano emoȳikujoso mop̄wahupitnnehofo. Hwap̄ingoso hof̄ko olo hwaho loponjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwonalokwofo. ¹⁰ I oso'no a'amu hof̄ko s̄ikwo'mjoho'mo hano emoyont̄ifi hof̄ko piwasȳwo'n̄ingkohofoho. Hwap̄ingoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne'no An̄itu pomponaho ntopalokuso somo s̄imeso mop̄wahu'mnehono.

¹¹ Ose nalonto t̄ifi ole nal̄imento, Sekwo upa'n̄imno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto fosyawenton. I oso'no ngko nu'mo kakimo ul̄ikofamne hwo'nyoho.

¹² Ose nelahonīngki kakoe inomokomoyo sohwona'ni ul̄imentihwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi fosyaweso'manji kako wop̄ingo umo'n̄imontonoho. Ose ul̄imentihwonefoho. ¹³ Jisas kako Lasalos poyo nto pe'n̄imaho huno ose ko uyahonīngki saho fosyaweho nal̄imentiso so'no inomokomoyo sohwona'ni nakwo nakwoe hunoso ole syaf̄hu'mentihwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi fosyowentan̄ingki nalohoho syaf̄hu'mentihwonefoho.

¹⁴ Oso'no Jisas kako yolo ole nal̄imento, Lasalos sohwo poyo nto pe'n̄imaho. ¹⁵ I sekwo ngkimo s̄imeho hi'ntnnono ntap̄iftnne'nji Lasalos kako poyo pe'n̄imaso sopo ngko mohumayoso wop̄ingofoho nn̄ingkohoho. I oso'no olahonta kako poyo pe'n̄imaso sopone'no wos̄hwano.

¹⁶ Ose nelahonīngki Toumas hufa'u mehomimo'n̄imentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwona'n̄imo nal̄imento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu

Jisasimō sojo'nji wofonjosyano lontifi yalokwofo spono noho woshwano. Nakwo Jisasimō poyo umo'nano. Ose nelahonängki nakwo Jisasimō simentihwonefoho.

A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ulikafihwosi songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo Jisasiyoho.

¹⁷ Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo si'mofonto kako honängkanopo lohofahonängki a'amuso hofiko ulimentohofi, Lasalosiye pijafoso sokimomo ne'no nowentanängki sükuno osofosofahu'no memjao'masofoho. Ose ulimentohofoho. ¹⁸ Oso ango Mpetani sopo ango Jelusalem mofonepono. Honängkanoso sawemopo'maho, hufa'u sihune kiloumitaponoho. ¹⁹ A'amu Juta pi'nüngoso ango Jelusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono konängkwa'wehwo pe'nümentiso so'no hofiko sikoe simeho wopingo umo'nyo'ne humotaho'ne womentofofoho.

²⁰ Mota kako hungkuno ole upa'numento, Jisas ntopohoho. Ose upa'nonto komo'no nowento Jisasimō honängkanopo uswo'nüngkahonängki Maliya kako angomo humohumantisofoho. ²¹ Mota Jisasimō uswo'nonto Jisasimō ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje nüngkwahwo poyo mape'nüngkuhwonesohilo. ²² I oso'no ngko huno niyohoho. Kiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulisoso kako yo'mayo kiko ihnneso wokijapmmontonoho huno niyohoho.

²³ Ose ulahonängki Jisas ulimento, Oso'no ji'je nüngkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. ²⁴ Ose ulahonängki Mota ulimento, Ngko huno ole niyohoho, Sükuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos huhwo nolikafone hwehwo. ²⁵ Ose ulahonängki Jisas ulimento, Ngko a'amumo apa'no songo ulikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontonoho. ²⁶ A'amu hofiko olo hwaho lopo songo humalofoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko poyo mape'nüfitnneho. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi'ntnnono luyalokuno.

²⁷ Ose ulahonängki Mota kako Jisasimō ulimento, Ou Hwe Engofo, kiko Kilais sohwosi, Anituo kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwosopo'monnoho nalimentiso sohwohnne'no ngko kikine'no simeho hi'ntnnono kijahopohono. Kiko Anituye Hwomu Kilais hwosoho.

Jisas kako humotaho limentisofoho

²⁸ Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahonìngki Maliya kakimo u'mahonìngki Mota hofiyoka ulìmento, Nekwoe Letìhwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoh. ²⁹ Maliya ose upa'nonto komo'no mokolìkapo lohofonto Jisasìyepono umentisofoh. ³⁰ Jisas kako ango ne sopo m'mofapmmentisofoh. O'o, Mota uswo'nìmentiso sopo humohumantisofoh. ³¹ A'amu Jutaso hofìko Maliya'nji ango'mo nohumantìfi Maliyamo sìmeho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hofìko kakimo uhwonìngkohofoso kako komo'no lìkafonto mempono nto poswahonìngki uhwonontìfi hofìko kakimo uhwonontìfi hofìko huno ole syafìhu'mentohofi, Kako konìngkwa'wehwoe pijafu ho'nahumalofo sopono humotaho walìmonjiti'keno ose syafìhu'mentohofofoh.

³² Maliya kako Jisas humentahanjo so'mne'no wento Jisasìmo uhwononto kako Jisasìye sìfìki'nyo'mo hwomtame ehumanto ulìmento, Hwe Engofo, kìko olopo humantontentesi nje nìngkwahwo sohwo poyo mape'nìngkuhwonesohilo.

³³ Jisas kako Maliya humotaho lontanìngki uhwononto uhwonìngkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofosu humotaho nto mjolìmìwahonìngkofi uhwononto kako kakoe sìmeho tango uyahonìngki ³⁴ ulìmento, Sekwo ntì'mo ho'nahumalofo. Ose ulohonìngkahonìngki ulìmentohofi, Hwe Engofo, kìko nopohoji uhwona. ³⁵ Ose ulahonìngkofi Jisas kako humotaho lìmentisofoh. ³⁶ A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontanìngki uhwonontìfi hnnìmentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohumo sìmeho mìkunìimposo uyìmojo hweho. ³⁷ I a'amu nom'nihwa ole hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu tìmpì'nyo somo wopìngo umokumentiso hopaso kako Lasalosìmo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'nìngkuhwonesohilo. Sitofo hungkuno ose hnnìmentohofofoh.

Jisas kako Lasalosìmo apa'no songo ulìka'mentisofoh.

³⁸ Oseso Jisas kako sìmeho tango engo apa'no uyahonìngki Lasalosìye pijafu ho'nahumentohofo sopo umentisofoh. Oso hopo sopo Lasalosìye pijafu ho'nahumentohofo sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomantìfi piywahu'mentohofofoh. ³⁹ Jisas oso hopo sopo nohumanto ulìmento, Olo sojo piywahumalofo loso wae feeopmno. Ose ulahonìngki hwe poyo pe'nìmentiso sohwae konanisi Mota ulìmento, Hwe Engofo, kakoe pijafu ho'nahumalohwoneso oso sìkuno osofosofahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafuso pisakino'njofoho. ⁴⁰ Ose

ulahonìngki Jisas ulìmento, Olohonta nto kilohefoho. Kìko ngkine'no sìmeho hi'ntnnono ntapiso'manji kìko Anìtuye yokumpohn'nyoso uhwonìmonnoho. Ose nto kilohefoho. ⁴¹ Motamo ose ulahonìngki hofìko sojo ewafo engo mehwosompeehumentohofofoho. Nomehwosompesyahonìngkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ulìmento, Nje Mpohwo sohwosi kìko nje hungkunomo haloho nìpewo'nìngkino sohwohnne'no ngko isamoyoka kilalokweno. ⁴² Ngko huno niyohoho. Kìko engolopohamo nje hungkuno jomo kiliwo'nìngkohe somo nupa'nìwo'nìngkino hwosoho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kìko ngkimo olo hwaho lopone'no nìhwatìmentohino so'no sìmeho hi'ntnnono uyìfitnne'enji kilalokweno.

⁴³ Ose ulìkwato lohofonto joho mohm'no ulìmento, Lasalos kìko noho fusyape. ⁴⁴ Ose ulahonìngki a'amu poyo pe'nyo sohwo nolìkafonto swapmmentisofoho. Kakoe sìfe aho hwapi'fe nano popojontìfi kakoe sìmo'mango hi hwapi'fe ifohumpeehumentohofoho sohwo hi'nji swopahonìngki Jisas ulìmento, Yo'mayoso misihuto'meefìkujo'no wopaweno. Ose ulahonìngki hofìko kakoe hungkunomo inìngkamentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo sohwa hofìko Jisasìmo fonjosyane'entìfi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Matìyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ A'amu Juta hwe moy'a'mi pi'nìngo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonontìfi hofìko kakimo sìmeho hi'ntnnono uyìmentohofofoho. ⁴⁶ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofìko a'amu Falisi sohwafe angopono asomo nowentìfi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwamo tokoyo'ofo imentohofofoho. ⁴⁷ Ose yahonìngkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofìko a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo uswo'nontìfi hnnìmentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso yalofoho. Pipi piywaoafanehwono. ⁴⁸ Nakwo kakoe yahino losomo mopiywaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofìko kakimo sìmeho hi'ntnnono uyìkuji kakimo tìfi inìngkafitnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'nìngkohoho sohwa nonahonìngkuji huno ole wosyofìsyantìfeho. A'amu Juta hofìko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syafìsyìkuji hofìko nakwoe tajo ango engo somo wonyo

umokantifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo wonyo wonemokantifeho.

⁴⁹ Ose hnnontifi hwe fihwo hofiko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofasiyoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nolikafonto ulimento, Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. ⁵⁰ Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokantifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moyamoi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ulimentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no Anitu oso huno hiso uyimentisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nimontonoho eso ulimentisofoho. Ose ko ulimentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulimentisoso a'amu ango'meemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. ⁵² O'o, Anitu kakoe mehomangomeemjo hn'nwi temtitifo anga'nohino hopa imo'nifitnne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasimo uyahonungki ulimentisofoho.

⁵³ Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ulimentiso sikuno somta'ni oso hungkuno Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno loma'mentohofofoho. ⁵⁴ Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe timo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo uliko'manto kako nom'ne ango Efklaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji umenthwonefoho. Oso ango Efklaim a'amu mohumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji humamenthwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isiael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engof * mofonepo umo'nimoto imentisofoho. Oso'no oso Sikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu ango'meemjoso ango Jelusalemne'no wopayo engo nyo'ne hofiko hofikoe honungkano hungkuno ito'no inungkayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojujosyihwasi nto'no wehumano lontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwasimani nakwoe honungkano kihomaso umo'nantanoho. Ose syafisyontifi simentohofofoho. ⁵⁶ Hofiko nosimofontifi Jisasimne'no tippeentifi tajo ango engo somo uhu'mokontifi hofiko

* **11:55:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ole hnnimentohofi, Olo S̄ikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontol̄keno. Ose hnnimentohofofoho.⁵⁷ Hwap̄ngoso a'amu Falisi sohwanji hwe engo sohwanji hof̄ko a'amu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lont̄fi, Sekwo Jisas humentahon̄ngkuhwosi uhwon̄ngkuji nowenet̄imapikujo'no nakwo huhwo sohumo impe untufano. Ose ul̄mentohofofoho.

12

*Maliya kako Jisas̄ye s̄ifemo hwone mijo sohumentisofoho.
(Mat̄yu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Oso An̄tu A'amu Is̄lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo s̄ikuno engo * mmo'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'no nowentan̄ngki Jisas kako ango Mpetani sopo umentisofoho. Oso ango hopo sopo Lasalos kako poyo pe'n̄ngkahon̄ngki Jisas kako ul̄ka'mentiso sopono umentisofoho. ² Oso ango Mpetani hopo sopo i'mof̄wahon̄ngki Jisas+mne'no wosopayo engo iloho yont̄fi Mota kako wosopayo iku'yopo polofosyalokumpento hu'mmentisofoho. Jisas̄nji a'amu nom'ne so'nji Lasalos kako huhwo'nji hof̄ko nohumant̄fi wopayo n̄mentohofofoho. ³ Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentisoso nomanto Jisas̄ye s̄ifemo sisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji s̄ifemo sosayo us̄po'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wop̄ngoso ango homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho. ⁴ Jisas̄ye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Is̄kaliyout kako Jisas̄mo fonjasiyo'ne tokoyo'fo iyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ul̄mento, ⁵ Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisyohoho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yont̄fijontentesi hamniyoho m̄ikun̄mposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejap̄kuji nakwo a'amu umofonyo iwo'n̄ngkohoho somo uȳhwanesohilo. ⁶ Ose ul̄mentisoso kako a'amu umofonyo iwo'n̄ngkohoho somne'no huno nehopi syaf̄syonto ul̄mentiso'maho. O'o, kako hamniyoho hufo imojo so'no ul̄mentisofoho. Jisas̄nji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo hano emoyontan̄ngkukwone Jutas Is̄kaliyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipofo mokosyohumante somta'ni hufo imojo hweho.

* **12:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁷ Oseso Jisas ulimento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo t̄mo'nohino uhwon-tohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentanīngkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nje pijafomo nto'no en̄syohumaniyoho. ⁸ I a'amu umofonyo iwo'nīngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'nīngkohofofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sīkuno moi'wo we'enepi umo'nīmontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopīngo ntohofo'ne sīkuno pi'nīngo mauyoho.

A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko Lasalosimō fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mento'hofofoho.

⁹ A'amu Juta hwe moyā'mi pi'nīngoso Jisas ango Mpetani sopo humaho upa'nontifi oso pone'no womento'hofofoho. Hofiko Jisasimnenohini uhwonantifi womento'hofo'maho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'nīmentiso sohumo ulīka'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lontifi womento'hofofoho. ¹⁰ Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso hiso uhwonontifi hofiko Jisasimne'nohini mtito'mento'hofo'maho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjosyiyō'ne mtito'mento'hofofoho. ¹¹ Hwapīngoso a'amu Juta hwe moyā'mi pi'nīngoso hofiko Lasalosimne'nohuni pi'nīngo syafisyonifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo ulīko'mantifi Jisasimne sīmeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat̄yu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Oso ango Jelusalem hwe moyā'mi pi'nīngo engoso oso Anītu A'amu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisyo Sīkuno Engo † somo uhwonano lontifi sīmentohofofoho. Oso hopo sopo nohumantifi upa'nīmentohofoso Jisas kako mo'nīngkanta Jelusalemne'no wapmmontonoho upa'nīmentohofofoho. ¹³ Oseso hofiko yo'mayo wokoso wopīngo wopīngoso nomotawentifi Jisasimne'no honīngkanopo hontohumamentohofofoho. Nohontohumantifi Jisasimne'no joho ole līmentohofi,

Anītumo isamoyoka ulano.

Kako wopīngo'nohino hweho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anītu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwati'mentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

[†] **12:12:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Nakwo a'amu Isielael hn'nwiye hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hweho.

Ose limentohofofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwae hohujopo kehumanto simentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nnyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu ango Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho seningkuhwoloho.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho. Kako yahu *toungkipo* nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mt'i'mokumentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jisas'ye inomokomoyo sohwona'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokumentohofo so'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kako ahwomomo simentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafihu'mentihwoni yo'mayo wopengoso Jisasimne'no oso sikuno homo somo a'amu uloho'mentohofo so'no huno ikwesiyafihu'mentihwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'nimomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'ningo engoso Jisas'ngi humamentohofofoho. Jisas kako Lasalosimo joho ulonto nulikofahonjoso hofiko uhwonimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko nom'ne a'amu pi'ningo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no lutihwamentohofofoho. ¹⁸ Oseso hwe moyam'i pi'ningo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontifi oso a'amu hiso Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho. ¹⁹ Uswo'ninkahoninkofi a'amu Falisi sohwa hofiko nuhwonontifi simeho tango uyahoninkgi ole hnnimentohofi, Ihwoni, a'amuso hofiko nakumne'no huno mosyonefisyalokuyohofo. O'o, a'amu ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko nakumo nosikwojonaofontifi Jisasimnophini inomokoho'nawotofo. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Ngkilik fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo uhwonano lontifi imentohofofoho.

²⁰ A'amu pi'ningo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi ango Jelusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne simentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkilik fehohnjo hi'nji simentohofofoho.

²¹ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko Filipimo umantifi ulimentohofi, Hwe engofo, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahopihwone hwona'nyoho. Ose ulimentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili ango Mpetisaita mta'ango hweho. ²² Filip kako

hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahonìngki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulìmentisiyefoho. ²³ Jisas kako sikimo ulìmento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'nì'mo apa'no songo lìkahm'mo nje yofe engo mayo'ne sìkunoso mofonepo nto i'mofapohoho. ²⁴ Ose ulìkwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnìmo hungkuno ole ulìmento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hamि hiso siki wehwosi piso nìhu'nahone uyimtonohoh. I oso'no hwe fihwo kako hamि mofososo hamि hiso piso ihwoso'no nom'ne tìmo sahopìhwosi ne pi'nìngo umo'montonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohini huno syafìhu'nonto kakoe yofe'nohini ho'noma'nìwo'nìngkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'nìngkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafìhu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohini syafìsyìwo'nìngkiso sohwo kako poyo pe'nìngkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notìpemane hweho. ²⁶ Oso a'amu Ngìlik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lìfijo'manji siko nuhusìsi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonnìngkopantìfi'manji oyoni'mno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntahofigoso hofiko ngkimo tìfi nnìngkapìwo'nìngkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntahofigoso ngko humame sopo hofiko wohumapi'fe. Nje syoho ntahofigo ne somo Mpohwo Anìtu sohwo kako hofikimo uhwonìngkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulìmentisofoho.

Hofiko A'amufe Hwomu sohumo woho'nomapife.

²⁷ Jisas kako nohumanto ulìmento, Nje sìmeho tango mìkunìmposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulìmnehono. Nje Mpohwo sohwosi olo tango engo ngkimo wonì'ma'monto iso losomo kìko wae yanìmotnnehino. Ose ulìmnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pm-mentohono. ²⁸ Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulìmo, Mpohwo sohwosi olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko ji'je yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapìfijo'manji noho wontapìfe.

Jisas ose ulahonìngki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'nìmento, Ngko oso hwaho sopone'no kuhwotìmentohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uh-wonontìfi nje yofe ho'nonìma'mentohofofoho. I kìko poyo imo'nìngkohoj'o'no ngko apa'no songo kilìka'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwonìngkuji nje yofe apa'no noho'nonìmapitnnefoho.

29 Ose ho'nìngkahonìngki hwe moy'a'mi kako'njo mofonepo humohumantohofoso oso mampaho hiso upa'nontìfi a'amu fehohnjoso ole hnnìmentohofi, Ahwomo yoka ho'nìngkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnnìmentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

30 Ose hnnìngkahonìngkofi Jisas hofìkimo ulìmento, Olo mampaho ho'nìngkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'nìngkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'nìngkisofoho. 31 Oso'no olohonta Anìtu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo yìwo'nìngkohofo so'no yano ulofihwoso'no hofìko hofìkoe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anìtu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwoe yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho. 32 Ngko olo hwaho lopo nohumentanì'mo a'amu hofìko ngkimo iyo hwojiyahofìku'nnyo yokintaho sopo monìhumatìpijo sohonta ngko a'amumo wohu'mema'monnoho. 33 Oso hungkuno ulìmentisoso a'amu somo ngko poyo imo'nìmne'no honìngkano umofìtìhwamo lonto kako oso hungkunoso ulìmentisofoho.

34 A'amu huhwo sohwa upa'nontìfi Jisasìmo ulìmentohofi, Kìko poyo umo'nìmonnoho lalohino. Nakumo Anìtuye hungkuno ole nalìmento, Oso hwe Anìtu a'amu ufo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantìhwone hweho. I oso'no kìko A'amufe Hwomu sohwosi'manji iyo hwojiyahofìku'nnyo sopo womonìhumojantìfeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tìhwolo. 35 Ose ulahonìngkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnnìmo hungkuno ole ulìmento, Sekwo olopo nohumentanìngkuji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyìhwoso'no sìkuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fosyohumamno. Sìkuno semenoho. A'amu sìkwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. 36 I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentanì'mo sekwo sìmeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tìfi nnìngkapìfijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomì umo'nantìfeho. Ose ulìkwato lohofonto Jisas kako hofìkimo ulìko'manto hiyaso humamentisofoho.

A'amu Juta hwe moy'a'mi pi'nìngoso Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho.

37 Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso ko yahonìngki a'amu Juta pi'nìngoso sìmeho hi'ntnnono muyìmmentohofoho.

38 Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohumo Anitu uyahon'ngki limojo sohwo mtif'mokumentisoso ne imo'nif'mentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono ti'hwo wonejapmmontolo.

Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyifwo'nifngkiyohofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso ti'hwo wonalimontolo. Aisaiya hohonta ose mtif'mokumentisofoho.

39 Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mtif'mokumentisoso olenoho.

40 Anitu kako a'amuso nohoniftnnaho syafisyonto hofikoe ti'mo upijiyo'mentisofoho.

Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyafihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose uloho'mentiso so'no hofiko hofikoe honifngkano wonyo somta'ni ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

41 Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwonifmentisoso Kilaishiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uh-wononto kako oso hungkunoso Kilaismne'no limentono.

42 A'amu Jutafe hwe engo pi'nifngi sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahonifngkofi hofiko a'amu Falisi sohwamne'no iyoho unifngkahonifngki hofiko Jisasimne'no hungkuno yolohoso molijwaofe'njo imentohofofoho. Hwapingoso ole syafihu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofiko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofofoho. 43 Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofiko huno mosyafihu'mmentohofofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnohini syafisyontifi inifngkamentohofofoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofo'ne hungkunofoho.

44 Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lonifhwatimentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. 45 A'amu ngkimo ti'mo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnohino monehonantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo nifhwatimentiso oso hwo huhwo'njimo ehalalofoho.

46 Ngko olo hwaho loponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sīkwo'mjoho'mo mohumafitnne so'no pmmentohe hwo'nyoho. 47 A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'nīngkuhwosi hungkuno homo somo tīfi minīngkayo'njo sohumo ngko kakoe yahino somne'no tohino muyimnehono. O'o, ngko a'amufe yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwoni'maho. Ngko a'amufe wonyomjo tohino mta'ni isihutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho. 48 I a'amu ngkimo hwotoho nifekuji nje hungkunomo tīfi minīngkayo'njoso hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiysohwo hi'njofoho. Oso sīkuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lījwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. 49 Hwapīngoso yo'mayo hungkuno selīwo'nīngkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nīhwatīmentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lījwasemofo'ne ntahonīngki selalokweno. 50 Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tīfi inīngkaweso sohwo kako songo ne'no humantīhwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo ntīwo'nīngkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

13

Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.

¹ Oso Anītu A'amu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafīsiyo sīkuno engo * iyoho humayo'ne no'no mo'nīngka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyīmento, Mo'nīngka ngko olo hwaho lopo ulīko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasīmne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho loponjo hwe moyā'mi kakine'no hitoho ulofīwo'nīngkohoho somo Jisas kako hitoho mīkunīmposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontanīngki kakoe poyo imo'nyo sīkunoso i'mofapmmentisofoho.

² Jisasī'ngi kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nohu-mentani sīkuno'nji wopayo nontanīngkuhwoni Seten kako Jutas Isīkaliyout Saimounīye hwomu sohumo olo hunolo nto uyīmento, Kīko Jisasīmne'no tokoyo'ofo uyīmonji yalokunoso olohonata olo sīkwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. ³ Oso hohosohonta Jisas kako

* **13:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

huno ole uyimeto, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimeto, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo nihwati mentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho.⁴ Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mifo wae yaofonto kako sosayo si'po'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahinimentisofoho.⁵ Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwona'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo si'po'nyo kakoe simehopo mtitofahinimentiso so'nji sosayo nasipo'mentisofoho.

⁶ Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahoniñgki Pita ulimento, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyonima'monntaho.⁷ Ose ulahoniñgkahoniñgki Jisas ulimento, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangku kiko huno wakiyimontonoho.⁸ Ose ulahoniñgki Pita ulimento, Nje sifeso mijo niyanimahotoho. Ni'hu'no ngkilaho. Ose ulahoniñgki Jisas ulimento, Ngko ji'je sifemo mijo miyokumaso'manji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwosoho. Kiko nje syoho mantohofiy'o'ne hwosoho.⁹ Ose ulahoniñgki Saimoun Pita komo'no ulimento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yonimahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fiyonimaho.¹⁰ Ose ulahoniñgki Jisas ulimento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'ninkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'ninkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonoho. Olo ango lomo humalohwone sohwasi anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwasi kiho ane hwasoho. Ose ulimentisofoho.¹¹ Hwapingoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofo yone sohune'no huno uyahoniñgki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ulimentisofoho.

¹² Oseso Jisas hofkoe sifemo mijo moi'wo esojwamoto fonto kakoe nem'nomanji'mifo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nalimento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho.¹³ Ose ulonto ulimento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonetihwayo hwosoho. Nakwoe Hwe Engo hwosoho ntwo'ninkohofihwasoho. Oso hungkuno ntwo'ninkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne oseno-hinoho.¹⁴ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselutihwayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo

mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnnoho lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwasi sekwo nom'ni hwafe sifemo mijo yimaofikujo'no hofiko sekwoe sifemo uyosemapife.¹⁵ Olo selohofohe yahino loso nto setihwaheso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno.¹⁶ Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Upa'nimno. A'amu fihwa hofiko nom'nihwoe syoho ulohofiyiwo'nningkohoho sohwa hofiko hofikoe hwe engomo muyakolopitnne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'nningkohoho sohwa hofiko a'amu lihwatimentiso sohumo muyakolopitnne hwafoho.¹⁷ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwapingo huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohe hopaso ifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nimontonoho.

¹⁸ Ose ulonto ole ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwahnne'maho. Ngko sehwosopo'mentohe sohwahnne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no Anituye hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjan+mofhwosi nje mangohwo umo'nimontonoho.

Ifalifaliyo ose mti'mokumentohofofoho.¹⁹ Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'nningkuhwoso'no sekwo huno ole wosyonifisyantifeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyonifisyantifeho.²⁰ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Ngko a'amu fihimo uhwojahoni'mo a'amuso osohumo utimafikuji wopingo ulohopifijo'manji hofiko ngko huhwo'nimo ntimafikuji wopingo wontohofantifeho. A'amu ngkimo ntimalokwofo sohwa hofiko nje Mpohwo Anitu huhumo utimalokwofo. Ose nalimentisofoho.

Jutas kako Jisasimo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hi tango mikun+imposo uyahon+ngki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanhumonte hweho.²² Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwona'ni hon+ngkonontani ti'hune'no kalohoho huno

syafihu'mentihwonefoho. ²³ Ngko Joun olo hungkuno ifal-ifaliyo mtî'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntapiwo'nîngkiso so'no ngko Jisas'ni afapo humohumantohe hwo'nyoho. ²⁴ Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahonîngki ngko kakimo uhwonîngkahonîngko Pita ole ntîmento, Kîko Jisasîmo ulohonyo. Ti'hune'no kolalofoho. ²⁵ Ose ntahonîngki ngko Jisasîmo ikinjamo lohofonji ulîmentoho, Hwe Engofo, kîko ti'hune'no lalokuno. ²⁶ Ose ulahonîngko Jisas nalîmento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uyîmonnaho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isîkaliyoutîye hwomumo uyîmentisofoho. ²⁷ Ose uyahonîngki Jutas nîmentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasîmo ehuhn-nao'mentisofoho. Jisas Jutasîmo ulîmento, Kîko yo'mayo umonji yohinosa olahonta komo'no fiyo. ²⁸ Oso hungkuno Jisas Jutasîmo ulîmentisoso kakoe inomokomoyo sohwona'ni osopo humohumantihwone sohwona'ni hwapînggo neso huno monayo hwona'nyoho. ²⁹ O'o, fehohnjo sohwona'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofo mokosyohumawo'nîngkiso so'no huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako oso Sîkuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe-e'ne lihwatîmentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. Fehohnjo sohwona'ni huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwajîmentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. ³⁰ Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwonîmentisoso sîkuno nto mja'o'mentisoso uhwonîmentisofoho.

Jisas kako honîngkano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwamo lutihwamentisofoho.

³¹ Jutas kako syukwato lohofahoniîngki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwona'nîmo nalîmento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utîhwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anîtuye yokumpohn'nyo engo somo a'amu tîmo uhwonîngkuji hofîko kakoe yofe engo woho'nomantîfeho. ³² Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'nîmo komo'no wontapmmontonoho. ³³ Ose nelîkwato lohofonto ole nalîmento, Nje mehomî sohwasi ngko sekwo'nji we'enepi nohumahm'mo woselîko'ma'monnaho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafîhafe wonyopi wotîpeentîfeho. Ngko

a'amu Juta sohwamo hungkuno nto ulimaleso olohonta sekwo huhwahnnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo moni'mapitnnohofo. ³⁴ Oseso ngko honingkano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no simeho wosema'nono. Ngko sekumo simeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno. ³⁵ Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo'no nom'ne a'amuso sehoningkuji ole waselife, Jisas iye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

Jisas kako Pita kakine'no hohujo ikinjimofone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Saimoun Pita kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo kiko ntii'mne hwosilo. Ose ulohoningkahoninki Jisas ulimento, Ngko ume sopone'no kiko olohonta manningkapihnnohino. Ioso'no hwangku sohonta kiko ngkimo ni'matnne hwosoho. ³⁷ Ose ulahoninki Pita ulimento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokininkapeso pipine'elo. A'amu sohwa hofiko kikimo fonjakohufijo'manji hofiko ngkimo fonjanisiyoso wopingofoho. Ngko kikimo kufo'mayo'ne pe'nimeso wopingofoho. Wape'ni'mo. ³⁸ Ose ulahoninki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nifo'mayo'ne wape'ni'mo lalo'hino. Hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olohonta tosika yoka maho'nyo sohonta kiko mango hufa'u sihune ole walimonnoho, Ngko Jisas sohune'no huno maniyo hwo'nyoho. A'amu somo ose ulimonnoho. Jisas Pitamo ose ulimentisofoho.

14

Jisas sohwo kako Mpohwo Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nohumentani nakumo nalimento, Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'niningkuhwoloho. O'o, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyimno. Oso'no sekwo ngko huhwo'ni'mo simeho hi'ntnnono ntapmno. ² Nje Mpohwoe angoso sohe pi'ningo'njoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta seli'mnesohilo. Ngko sekwoe ango ito'no wesyohumamne hwo'nyoho. ³ Ngko sekwoe ango ito'no yasesi'mo ngko sekumo setimayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo humentihwanefoho. ⁴ Ngko simne honingkano somne'no sekwo huno seyohoho.

⁵ Ose nelahonìngki Toumas ulìmento, Hwe Engofo, kiko ntì'mne hwosilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso honìngkano somne'no hunoso pipi ihwasi syofìsyanehwono.

⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Ngko sohwo'ni Mpohumo u'mayo'ne honìngkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwapìnggo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapìnggo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako Anìtumo u'mayo'ne honìngkano nom'neso mauyoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne honìngkano hwapìnggo hwo'nyoho. ⁷ Sekwo nje hwapìnggo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno seyìhwonesohilo. Olohonta sekwo Anìtune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwonìngkohofo. Sekwo ngkimo nohonìngkohofo so'no sekwo Anìtu huhumo uhwonontìfi kakine'no huno nto'no seyohoho.

⁸ Ose ulahonìngki Filip ulìmento, Hwe Engofo, kiko Mpohumo fonetìhwaho. Nonetìhwahojo'no nakwo sìmeho wopìnggo wonamo'nìmontonoho.

⁹ Ose ulahonìngki Jisas kako ulìmento, Filip ngko sekwo'nji sìkuno pi'nìnggo engo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo kiko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwosilaho. A'amu ngkimo nohoniwo'nìngkiso sohwo kako nje Mpohwo Anìtumo uhwonalofoho. Oso'no pipine'no lohino. Kiko Mpohumo fonetìhwaho lohinosofo. ¹⁰ Kiko ole losyofìsyalokuno. Jisas'nji kanìngkwohwo'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hwelho. Kanìngkwohwo kengo hwelho. Ose losyofìsyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo Anìtu kako ngkimo humaso sohwo kako yo'mayo syoho iwo'nìngkohoho. ¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyìmno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono moyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miywò'nìngkiyohofo iwo'nìngkohe so'no sekwo huno ikwesya fìsyìkuji sekwo sìmeho hi'ntnnono ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi'nohino waselìmonne'no yohono. A'amu ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'nìngkoheso kako uyìmontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono sìme sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. ¹³ Hwapìngoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no

jomo ul̄ikuji nje yofe l̄ifijoso ngko yo'mayoso wosejap-mmonnoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomafikujo'no kakoe yofe engoso umo'n̄imontonoho. ¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ul̄ifijoso ngko yo'mayo imneso'no jomo nt̄ikujo'no ngko uȳmonnoho.

Jisas kakoe Towahuno Wopingo somo uhwajone'no hungkuno ul̄imentisofoho.

¹⁵ Sekwo ngkimo s̄imeho nehopi ntap̄fijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekuji ito'no wonningkopant̄feho. ¹⁶ Ngko Mpohumo jomo ul̄i'me'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohument̄hwant̄fe hweho. ¹⁷ An̄itu kakoe Towahuno sohumo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini waset̄hwamontonoho. I oso'no a'amu hwahoponjo yahino somo in̄ngkuwalokwofoso hof̄ko oso Towahuno huhwo sohumo momaso'njofoho. Hwap̄ingoso hof̄ko kakimo t̄mo muhwonyo'njo ikuji hof̄ko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwap̄ingoso ollohonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe s̄imeho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸ Ngko sehwot̄'mo'me sohonta An̄ituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo s̄ikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wap-mmonnoho. ¹⁹ We'enepi olo hwaho loponjo a'amuso hof̄ko ngkimo apa'no manohonfitnnefoho. I oso'no sekwo wonohonant̄feho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwap̄ingo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohuman̄feho. ²⁰ Ngko nje Mpohwoepono sehwot̄'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumant̄feho. Ngko sekumo wosefosyohumamonnoho. ²¹ A'amu fi-hwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no t̄fi in̄ngkaweso sohwo kako ngkimo s̄imeho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo s̄imeho ntap̄wo'n̄ngkiso osohumo nje Mpohwo kako s̄imeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohumo s̄imeho uȳ'mo ngko kakimo ut̄hwa'nyopo ikin̄'me'no kako ngkimo wonohoni'montonoho. Jisas ose ul̄imentisofoho.

²² Jisas̄ye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutas̄yoho. Osohumo kako Jutas Is̄kaliyout̄'maho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako

nohumanto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko nakwo sohwona'ni'mo ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo simeho nehopi ntaposo'manji kako nje hungunomo ito'no wonn'ngkamontonoho. Oso hwe huhwo sohumo nje Mpohwo Anitu kakine'no umo'ni'montonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohumo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohumantanoho. ²⁴ A'amu nje hungunomo tifi ito'no min'ngkayo'njo sohwo kako ngkimo simeho hi'ntnnono mantapiwo'n'ngkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo ni'hwatimentiso sohwoe hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

²⁵ Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. ²⁶ I oso'no ngko sekumo sehwoti'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwatimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyu wolosetihwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefohotofihwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheso huno ikwesyafigsyikuji huno waseyimontonoho.

²⁷ Ngko sekumo sehwoti'mofalokwe so'no ngko nje simeho wopingo'nji simeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe simeho pompenjiyoso simeho wopingooso iyoswo ilo'molajo iwo'n'ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje simeho wopingo nje simeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen'ngkuhwoloho. ²⁸ Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesyafighupmno. Ngko Mpohwoepono nosi'mo sekuyepono asomo wapmonnoho. Sekwo ngkimo simeho nehopi ntape'manji ngko nje Mpohwoe ango wonyoangkafo sopo nosi'me'no sekwo simeho wopingo wasemo'ni'montonoho. Hwapingoso Mpohwo Anitu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. ²⁹ Yo'mayo hiso mmo'nontan'ngki selalokweno. Oso'no hwangku sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofapihwoso'no sekwo osomo uhwon'ngkuji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifitnne'no selalokweno.

³⁰ Nje sikuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofo nto imo'ni'maho. Hwapingoso Seten hwe wonyo olo hwaho loponjo yahinomo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako wonyo ntohofo'neso nto i'mofapohoho. I oso'no

kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyakolofontan'ingkuhwosi ngko poyo wape'nimonnoho. ³¹ Hwapingooso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngko nje Mpohumo si'meho engo uyalokwe so'no huno tipemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmmentiso somo ito'no tifi un'ingkamonnoho. Yo'mayo tango ko ni'mahon'ingkuhwosi ngko ne'no un'ingkamonnoho. Ose nalonto nalimento, Filikapmno. Wohwano. Ose nalimentoisofoh.

15

Jisas kako 'wain' iyo hwapingo ne hweho.

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwona'nimo pahnnimo hungkuno ole nalimento, Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'nimo mokosyonihumunyo hweho. ² Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weeo'mtonoho. Iyopamo ne into'nyyo hopi'nonohinoso kako nofasyihwosi pamo ne'njoso wawo'mtonoho. Hwapingooso ipisayo engo into'n'ingkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. ³ Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwasi sekwo nje hungkunomo ito'no in'ingkowalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. ⁴ Sekwo ngkimo fosyonihumamno. Ngko sekumo wofosyosehumamonnoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwapingo somta'ni nosanjihwosi piwasysososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo monifohi'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵ Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyonihumaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamonnoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo nisikwatifijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitnne hwasoho. ⁶ A'amu fihwo kako ngkimo nisikwatnnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofontifi tohomo ho'naefiwo'n'ingkohoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohumo wae yaofonefoho.

⁷ Sekwo ngkimo nonihumafikuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji'manji yo'mayo so'no semo'n'ingkuhwoso'no ngkimo jomo ntifijoso yo'mayoso sekumo wose'ma'mtonoho. ⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'n'ingkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'nifitnne hwasoho. Oseso a'amu hofiko Anitu kako sekumo hofijo

semokosyohumentanìngkuhwosi sehonìngkuji hofìko nje Mpohwoe yofe engo noho'nomapitnnefoho. ⁹ Nje Mpohwo kako ngkimo sìmeho engo ntapìwo'nìngkiso hopaso ngko sekumo sìmeho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumafìkuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syafìsyìkuji yo'mayoso ifitnne so'no sekwo Anìtumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'nìmno. ¹⁰ Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tìfi ito'no inìngkawowo'nìngkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tìfi ito'no inìngkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. ¹¹ Olo hungkuno selalokwe loso nje sìmonyo iyoso sekwoe sìmeho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso sìmonyo iyoso sìmeho mo'mo engo mìkunìmposo wasemo'nìngkuhwono.

¹² Jisas ose nalonto nalìmento, Sekwo olo hungkuno losomo tìfi ito'no finìngkamno. Ngko sekumo sìmeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uyìmno. ¹³ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo sìmeho uyìhwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwamo ole ulìmontonoho. Olo a'amu lomo sekwo nusìhutofìkuji ngkimnohini fonjanìhumno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo sìmeho uyoso yakolo'nnyo hwefeo. ¹⁴ Sekwo sohwasi nje hungkunomo tìfi ito'no nnìngkapìfijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. ¹⁵ Syoho ulohofiyso sohumo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yolo ho mujo'njo hwefeo. O'o, syoho ulohofiyso sohwo kako syoho'nohini inyo hwefeo. I ngko olahonta nje syoho ntaho fio hwasoho eso apa'no maselìmnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntìmentiso so'no ngko yolo hoso nto selimalefoho. Oso'no olahonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶ Sekwo ngkimo sìmo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehontìfi nìhwosopo'mento hofìhwoni'maho. O'o, ngko sìmo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mento he hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahoniìngkuji a'amu pi'nìngoso nje hungkuno nupa'nìngkuji tìfi nnìngkapìfijoso nakwo'nji ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'nìngkuhwoso'no ne'no nowentìhwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ulìkuji yo'mayo so'no jomo ulìfijoso kako wosejapmmontonoho. ¹⁷ Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo sìmeho nehopi uyìmno.

A'amu hwahoponjo sohwa hofiko Jisas̄ye inomokomoyo sohwamne'no mangohwa imo'nifitnne so'ne hungkunofoho.

¹⁸ Hwe moy'a'mi hwahoponjo yahinomo t̄fi in̄ngkowalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'nifijo'manji sekwo huno ole waseyono, S̄mo'mo ngkine'no mangohwa imo'nimalofofoho. ¹⁹ Sekwo olo hwaho loponjo yahinomo t̄fi in̄ngkafijontentesi u, a'amu hwaho loponjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho selifijoso s̄meho sejapikutnnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho loponjo a'amu hwas̄l'maho. O'o, ngko olo hwaho loponjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwosopo'mentohefoho. Oseso hwe moy'a'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho. ²⁰ Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no f̄syaf̄hupmno. A'amu syoho ulohofiyso sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo in̄ngo seyihwoloh. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'nimo a'amu hwahoponjoso wonyo ntonhofiwo'n̄ngkohoho hopaso hofiko sekumo woselohofantifeho. I hofiko nje hungkunomo haloho n̄popijo'manji hofiko sekwoe hungkunomo haloho wosepeentifeho. ²¹ A'amu hwahoponjoso hofiko An̄tu n̄hwatimentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo t̄fi nn̄ngkapiwo'n̄ngkohoho so'no hofiko yo'mayo wonyoso woselohofantifeho.

²² Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntentesi nje hungkuno hofikimo mulonti'mtentesi hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko tohino engo momafikutnnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'n̄motofoso hungkuno homo somo s̄meho muyofoho. Oso'no s̄kuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hofiko mampi'nyo ifitnnefoho. ²³ A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'n̄monte hweho. ²⁴ Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hofiko miyiwo'n̄ngkiyohofoso ngko hofiko'njopo it̄hwamentohefoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yonti'mtentesi hofikoe wonyo honingkano somne'no tohino engo momafikutnnnesohilo. I oso'no olahonta oso syoho wopingo imentohe somo hofiko timo uhwonontifi hofiko ngkine'no nakwolaho nt̄mentohofoso hofiko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'n̄mentohofofoho. ²⁵ Oseso hofikoe yahino homo somne'no oso An̄tuye hungkuno anga'no mt̄'mokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofikimo wonyo ko mulohofahoningko hofiko ngkine'no siki

mangohwa imo'nnyofoho.

²⁶ Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohumo ngko sekuyepono walihwati'monnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'nìngkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako nopihwosi ngkine'no hungkuno wolijwasemo'montonoho. ²⁷ I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnnonji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso filutihwafikuno.

16

¹ Ngko sehwoti'mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjanimopitnnohonji yo'mayo yolooso lijwosemofalokweno. ² Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo ango somta'ni wae wesemofantifeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofiko sekumo fonjasesyikujo'no hofiko huno hwasyo ole wosyofisyantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiyiwo'nìngkuhwone so'no olo hwe lohumo wofonjosyano. Hwasyo ose wosyofisyantifeho. ³ Hwapingoso hofiko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontnne'no huno nto'no muyofoho. ⁴ Tifi no'mo olo yo'mayo loso imofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesyaftihupitnne'enji selalokweno.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho. ⁵ I oso'no olohonta Anitu kako ngkimo sekwoe ango lopone'no nihwatimentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahonìngko sekwo ngkimo peho'ne nehwoti'mofalokuno eso mantohonyofoho. ⁶ I olohonta ngko wasehwoti'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe si'meho tango seyohoho. ⁷ I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasi'monne'no yohono. Ngko sekumo masehwoti'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko si'me'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohumo sekuyepono walihwati'monnoho. ⁸ Kako nopihwosi syoho hufa'u si'hune yone hweho. Si'mo'mo kako a'amufe

yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofiko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honingkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anitu kako yano ulofiyone so'ntnnne'no ulimontonoho. ⁹ Hofikoe yahino wonyo hwapingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honingkano wonyoso hi'njofoho. ¹⁰ Anituye Towahuno sohwo kako honingkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko honingkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntimanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohoni'fitnnefoho. ¹¹ Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho loponjo a'amu mokosyohumawo'nngkiso sohumo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo in'ngkowalokwofo so'ntnnne'no yano ulofiyihwoso'no hofiko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

¹² Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselimonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasimaho. O'o, hopi'nono selime'no sekwoe simeho tango engo seyonoho. ¹³ I oso'no hwangku Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nophwoso'no kako sekwo'ni humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womikinjosehwatimontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisyihwasi waselimonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'niwo'nngkiso so'no waselimontonoho. Oso'ni yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnnne'no waselimontonoho. ¹⁴ Kako nje hungkuno selimentoreso nomahwosi sekumo selihwoso'no yolocho neso lijwasemofihwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetihwamontonoho. ¹⁵ Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselimonnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji apa'no simonyo uyantifeho.

¹⁶ Sekwo we'enepi ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'nehwo humafikuji hwangku sohonta

ngkimo nonohonifitnnefoho. ¹⁷ Ose nela honingki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwona'ni ole hnnimentihwoni, Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepi sekwo ngkimo monohonifitnnefoho. I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nohonifitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. ¹⁸ Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalo-hoho. Yoloh neso nakwo huno monayohoyohoho.

¹⁹ Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahoningkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahoningki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepi sekwo ngkimo manohonifitnnefoho. We'enehwo humafikuji apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepi yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'ningo engoso hofiko simonyo yontaningkuji sekwo sohwasi humotaho engo likuji simeho tango waseyimontonoho. I oso'no sekwoe simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho. ²¹ Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomis aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wopingo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomis aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no iningo mofihwosi simonyo uyimontonoho. ²² Oso mehomis aswo mawo'ninkohofo pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwangku sohonta ngko apa'no sehonime'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yaifo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho. ²³ Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mantifitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syanifisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. ²⁴ Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofihwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulimmotofo soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ulifijoso yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho loponjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.

²⁵ Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'nìngkohefoho. I tìfi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yolo'nohini woljwasemo'monnoho. ²⁶ Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijoso kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. ²⁷ Hwapingoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohwahnne'no Anitu nihwati'mentiso so'no huno seinyo sohwahnne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. ²⁸ Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwati'mentiso sohwo'ni olo hwaho lopono pmmentohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwot'i'mohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹ Ose nelahonìngki kakoe inomokomoyo sohwona'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yolo'nohini nalohino. ³⁰ Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwosoho.

³¹ Ose ulahonìngkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopantikwofo. ³² Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunoso we'enepi umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo nihwot'i'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo nihwot'i'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnoho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamontonoho. ³³ Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahoni'ngkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyonifisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syanifisyikuji sekwo simeho wopingo'nji wohumanifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohumentanìngkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiyimno. Hwapingoso ngko olo hwaho loponjo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nalimentisofoho.

17

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.

¹ Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwona'nimo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kaningkwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwamo nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko utihwahojo'no ngko jiye hwamu sohwo'nne'no yofe engo nihwofikujo'no hofiko jiye yofe woho'nomantifeho. ² Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumatim'mentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uyine'enji ntapmmentohinofoho. ³ Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwosoho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas K'lais sohwo'nne'no ole wonihwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentiso hweho. Ose wonihwofantifeho. Yofe ose nihwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnnefoho.

⁴ Ngko olo hwaho lopo nohumanji jiye yofe engoso jiye yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. ⁵ U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶ Olo hwe lohwa hwaho loponjo ntapmmentohino lhwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofo. Jiye a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahoninkini hofiko jiye hungkunomo haloho pentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi iningkopalokwofo. ⁷ Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahoninko hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkunoso Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. ⁸ Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahoninko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no nihwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwofo.

⁹ Olo a'amu huhwo lohwamne'no jomo wakilimonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho loponjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwamne'no jomo kilalokweno. Jiye a'amu hwafoho. ¹⁰ Hwe moyam'i hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi iningkawowo'nningkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jiye mehom iuhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso jigefoho. Jiye yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹ Ngko kikiyepo wosapmmo li'mo hofikimo uhwati'mo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumanitfeho. Oso'no nje Mpohwo wopingo'nohino sohwosi olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntapifitnne'enji uhwosopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitnne so'no kiko jiye yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa inimotohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. ¹² Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wopingo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo ni'huh'nahone mikinjanimofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wopingo nnungkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohumne'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo piwahu'mentisofoho. ¹³ Olohonta olo a'amu lohwamo uhwti'mahm'mo kikiyepo wosapmmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wopingo umo'none'enji kilalokwe so'no nje simeho wopingo nimomniwo'nningkiso hopaso engo womantfeho.

¹⁴ Jiye hungkunoso olo a'amu lohwamo nto umotefoho. A'amu hwe moyam'i olo hwaho loponjoso hofikoe mangohwa imo'nimentohofefoho. Hwapingsoso ngko hopa hofiko olo hwaho loponjo yo'mayo somo miningkayo'no hwafoho. ¹⁵ Ngko hofiko'nji yanimofo'ne makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumen-taningkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwamo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyoo mokosyohumane'enji kilalokweno. ¹⁶ Ngko olo hwaho loponjo yahinomo iningkunyo hwoni'maho. Oso pa'nyoso hofiko huwanji olo hwaho loponjo yahinomo iningkunyohwa'maho. ¹⁷ Mpohwo jiye hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwamo kiko itihwahonangkiji hofiko hofikoe huno eholhosasyihwoso'no hofiko yo'mayo

yahino wonyomo ul̄ko'maf̄kuji jīje yahino wop̄ingo'nohini ikuji jīje a'amu ne wop̄ingo umo'nant̄feho. ¹⁸ Hohonta k̄ko ngkimo n̄hwojahon̄ngkini ngko a'amu olo hwaho loponjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwamo hwe moya'mi hwahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hof̄kimo uhwojalokweno. ¹⁹ Ngko k̄ko'nji nohumahm'mo olo syoho s̄imō'mjolo uȳmonne'no yohono a'amu lohwa hof̄ko jīje hungkuno so'ne huno ufohotofohojo'no hof̄ko jīje yahino wop̄ingo mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hof̄ko jīje a'amu ne wop̄ingo umo'nant̄feho.

²⁰ Ose ulonto ole ul̄mento, Olo a'amu lohwamnohini mokosyohumaho eso makil̄imnephono. O'o, hwe moya'mi nom'neso hof̄ko olowafe hungunomo haloho upa'n̄ngkuji ngkimo s̄imeho hi'ntnnono ntap̄fijo somo k̄ko hofiyō mokosyohumaho kilalokweno. ²¹ Ngko ole'no n̄mo'n̄ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo s̄imeho ejap̄ikuji hof̄ko nekwo hopa s̄imeho hunoso afa'njo umo'nant̄feho. Mpohwo, k̄ko ngkimo n̄humahnno. Ngko kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hof̄ko nekumo ehumayo so'no n̄mo'n̄ngkohoho. Hof̄ko ose ehumaf̄kujo'no a'amu hwahoponjoso hof̄koe yahino wop̄ingo somo uhwon̄ngkuji ole wosyof̄syant̄feho. Ou, An̄tu kako Jisas K̄lais sohumo nakwoe hwaho lopo uhwat̄mentiso sohweho līkuji ngkine'no s̄imeho wont̄pant̄feho. ²² Jīje yokumpohn'nyo k̄ko ntap̄mentohinoso ngko hof̄kimo uȳmaleno. Oseso ole'no n̄mo'n̄ngkohoho. Nekwo s̄imeho afa inontai humalohwoyo hopaso hof̄ko s̄imeho afa'njo umo'nant̄feho. ²³ Jīje hungkuno lontnneso nje s̄imehomo mnawojo hopaso nje hungkuno hof̄koe s̄imehomo ose mnaweho. Oseso hof̄ko s̄imeho afa in̄ngkuji wop̄ingo humafitnne so'no n̄mo'n̄ngkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hof̄koe humayo somo uhwon̄ngkuji ole wohnnant̄feho. An̄tu kako Jisas̄mo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwat̄mentiso hweho. An̄tu Jisas̄mo s̄imeho uȳwo'n̄ngkiso hopaso kako olo a'amu lomo s̄imeho uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ul̄mento, Mpohwo, ole'no n̄mo'n̄ngkohoho. Hwe moya'mi k̄ko ntap̄mentohino hopi'nonohinoso hof̄ko ngko'njopo wohumant̄feho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyō sohonta k̄ko s̄imeho ntaponji jīje yofe engoso jīje yokumpohn'nyo engo ntap̄mentohinofoho. Olo a'amu lohwa hof̄ko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntap̄mentohino somo uhwon̄fitnne so'no n̄mo'n̄ngkohoho. ²⁵ Ou Mpohwo, k̄ko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'n̄ngkino

sohwosimo olo hwaho loponjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo nihwatimentohino sohwo'nne'no huno unyofoho.²⁶ Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahm'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

18

Jutas kako Jisasimne'no mango sohwamo tokoyo'ofo imentisofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisas kako Anitumo ose ulahoniñki kako kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitilon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. ² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofo yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hwefo. Hwapingoso sikuno pi'ningo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko a'amu hwapiñe tifo'njo sohwanji a'amu itokus'o'njo sohwanji Jutas'i'ngkofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofofoho. ⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no simo'mo huno nto unyo sohwo humentanjopo a'amu sohwamo nuhwonit'manto ulimento, Sekwo ti'hune'no tipeelokwofo. ⁵ Ose ulahoniñgkahoniñki hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahoniñgkofi Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoyo'ofo yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho. ⁶ Jisas kako olo huhwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko iyoho yontifi hohokuhano asohosile we'enepi wentifi hwahopo piwahu'mentohofofoho. ⁷ Oseso Jisas kako apa'no ulimento, Sekwo ti'hune'no tipeelokwofo. Ose ulahoniñki hofiko ulimentohofi, Jisas Nasaletnnta'ango sohune'nefoho. ⁸ Ose ulahoniñgkofi Jisas ulimento, Nto selohefoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo wantimantifi pohofihwasimani njem inomokomoyo lohwamo timo'nohini fohoniñhwatimno. Hofiko wahumpopife. Jisas ose

ulimantisofoho. ⁹ Si'mo'ijo Jisas kaningkwohumo ole nto ulimento, Oso a'amu ntapmmentohino sohwamo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. Oso hungkuno ulimentiso so'no huno ikwesyafisyonto wahumpopife ulimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwamne'no ulimentisososo ne imo'nimentisofoho.

¹⁰ Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosipema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahon'ingki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyi hweho. Kakoe yofeso Malikos. ¹¹ Pita ose yahon'ingki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. Kiko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, limentisososo ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

Hofiko Jisasimo Anaskiyepono ipemotamentohofofoho.

¹² Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapife tifo'njo sohwanji hofiko hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo aho kentifi kakimo impe intokwomentohofofoho. ¹³ Si'mo'mo hofiko Anaskiyeono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanengkwohweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. ¹⁴ Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ulimento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moyami hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ulimentisofoho.

Pita ulimento, Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho limentisofoho.

(Matiyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontaningkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisasimo iningkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasimne'no oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefoho. ¹⁶ I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo fosyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimentohefoho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto ¹⁷ Pitamo ulimento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwosilkeno. Ose

ulahonìngki Pita ulìmento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ulìmentisofoho.

¹⁸ Oso ango sponjo syoho ulohofiyso so'nji a'amuhwapife tìfo'njo sohwanji kwongkwongo usahonìngkitoho intofontìfi a'apaho toho imokinìmentohofofoho. Pita huhwo'nji hofìko'nji nolohofontìfi a'apaho toho imokinìmentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo Jisasìmo hungkuno ulohonìmentisofoho.

(Matìyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako Jisasìye inomokomoyo sohwantnne'no yo'mayo hungkuno Jisas hofìkimo lutìhwawo'nìngkiso so'ntnne'no Jisasìmo ulohonìmentisofoho. ²⁰ Oseso Jisas ulìmento, Ngko hwe moya'mi hopi'nonohino somo utìhwa'nyoponohini lutìhwawo'nìngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anìtuye tajo ango engo'njo sponjo tajo ango we'eso a'amuh Juta uhu'mokuwo'nìngkohofo sopo nje yo'mayo hungkunoso lutìhwamentohefoho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho. ²¹ Oso'no kìko ngkimo peho'no ntonhonantokuno. Kìko oso a'amuh nje hungkuno upa'nìwo'nìngkohofo somo ulohonyo. Oso hungkuno ngko lìwo'nìngkoheso hofìko huno moi'wo'nnyofoho.

²² Ose ulahonìngki hwe hwapi'fe tìfo'njo fihwo kako Jisasì'njopo lohofonto Jisasìye manjijohopo hwanìngofonjonto ulìmento, Kìko olo hwe yofe engo'njo lohumo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohini uso. ²³ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Ngko hungkuno wonyo ulohe so'no lanìfonjohino. I ngko hungkuno wonyo ulohe'manji kìko olo a'amuh lohwamo uso. I ngko hungkuno nehopi ulohe'manji peho'ne nìfonjohino. Ose ulìmentisofoho. ²⁴ Oseso oso impe Jisasìmo into'mentohofoso Jisas into'nowentanìngki Anas kako oso hungkuno Jisasìmo ulohonìmentiso sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njotajo ango syoho'njo sohwoepono lìhwatìmentisofoho.

Pita apa'no Jisasìmne'no ngko huno maniyohoyohoho ulìmentisofoho.

(Matìyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimoun Pita a'amuh'nji lohofonto a'apaho toho imokinìntanìngki a'amuh huhwo sohwo ulìmentohofi, Kìko huhwosi kakoe inomokomoyo hwosilìkeno. Ose ulahonìngkofi Pita hwasyo hungkuno ulìmento, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwoni'maho.

²⁶ Ose ulahonìngki oso hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyso nom'ne sohwo kako oso a'amuh Pita kako haloho

lojwao'mentiso sohwoe a'amu sohwo kako Pitamo ulimento, Ou, nehopi. Kiko Jisas*im*'nji oso iyo uyo syoho sopo nohumenan*ing*kini ngko kohon*ing*kohe hwosoho. ²⁷ Ose ulahon*ing*ki Pita apa'no ulimento, Awonoho. Ngko osoho hwon*im*'maho. Ose ulahon*ing*ki yihufo tosika yokaso oso hohosohonta ho'n*im*entisofoho.

*Hofiko Jisasimo Pailot*iy*epono ipemotasimentohofofoho.*
(Mat*iyu* 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasimo ut*im*ant*if*fi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe ango engo sopone'no im*ingo* ne hos*we* hos*we* iyo so'nji Jisasimo ipemotamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe An*itu* Kako A'amu Is*ila*el somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf*isi*yo S*ik*uno Engo * iyoho humayo somne'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yo'mayoso mijo nto yati*ku*'mentohofofoho. Oso'no hofiko huno ole syaf*ihu*'mentohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo min*ing*kayo'njo sohwafe angomo nakwo syukwato lohof*hwosi* kih*n*jo imo'n*ing*kuhwasi nakwo el*jwanyo* engo sopo wopayo monanehwono. Ose syaf*isyont**if*fi mempo hohnta'ni humamentohofofoho. ²⁹ Oseso oso hopo sopo nohumentan*ing*kofi Pailot mempono noswaponto ulimento, Sekwo olo hwe lohumo olo hungkuno nto'no m*ihwajiyo* ango lopone'no peho'no ipemotapohof*hwolo*. Peho wonyo imaso'neto. ³⁰ Ose ulahon*ing*ki hofiko ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo ango lopo kikiyepono mipemotap*ihwonesohilo*. ³¹ Ose ulahon*ing*kofi Pailot ulimento, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe hon*ing*kano hungkuno somne'no huno syaf*isyiku*ji kakoe hungkunoso nto'no m*ihwati*mno. Ose ulahon*ing*ki a'amu sohwa ulimentohofi, Sekwo a'amu Loum sohwasi nakwo a'amumo fonjasiy'o'no hon*ing*kano somo pi*wonaof**tw*'n*ing*kohofofoho. [†] Ose ulimentohofofoho. ³² Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somne'no kako poyo imo'none so'nno lut*ihwamentiso* sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyaf*iku*'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofo hopaso wape'n*im*ontonoho nal*imentisofoho*. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'n*im*onte'no yohoho.

* **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **18:31:** A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwafoho. Oso'no hofiko hungkuno m*ihwajiyo*'neso yono li*mentihofofoho*. Oso'no hofiko hon*ing*kano yokumpohn'nyo ho'nahumentohofofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wop*ing*ofoho.

³³ Oseso Pailot kako ango engo somo apa'no swonto Jisasimne'no joho litimanto ulimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwosilaho. ³⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohinoso jiye huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kilimalofoyoho kantohino. ³⁵ Ose ulahonìngki Pailot ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jiye temtitifo Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohofo. Kiko peho imahnno'neto. ³⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. O'o, ngko olo hwaho loponjo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'nifijoso a'amu Juta sohwa monimafikutnnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nyo hwoni'maho. ³⁷ Ose ulahonìngki Pailot ulimento, Ose'manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho. Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho ntohinoso hungkuno nto'nohino. Ngko olo hwaho lopo imo'nimentoheso syoho anga'nohino hungkuno nehopi'nohino lijwaofonreso imo'nimentoheso hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohino umo'nìwo'nìngkisoso nje hungkunomo haloho pewo'nìngkohofofoho. ³⁸ Ose ulahonìngki Pailot ulimento, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tihwolo. Ose ulimentisofoho.

Pailot kako Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho.

(Mat'yu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimento, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipihwonìngkiyohono. ³⁹ I oso'no sekwoe yahinoso ole wo'nnyofoho. Anitu A'amu Isielael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo [‡] iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo ntìwo'nìngkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohumo usihutofonehwajono lasemo'nìngkohoho. ⁴⁰ Ose ulahonìngki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohumo nusihutofophotoho. O'o, kiko Mpolapas sohumo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofofoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

[‡] **18:39:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

19

¹ Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuson'jo sohwamo impe'nji fongkupmno, ulimentisofoh. ² Hofiko Jisasimo nofonjontifi impe yongo'njos o nkokisontifi hnnimentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofo pa'nyofoh. Ose lontifi Jisasaye mnokinopo monji'mofahumentohofofoh. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'nningkohofo hopaso Jisasimo uloho'mentohofofoh. ³ Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi sitofo ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwosi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nningkino sohwosilaho. Ose ulontifi kakoe manjijohopo fongku'mentohofofoh.

⁴ Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimento, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotoswapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo honingkano ane hweho. ⁵ Ose ulahoningki Jisas kako mempono swapmmentisofoh. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mtimokumentohofoso Jisasaye mnokinopo monjimofahumentohofofoh. Oso manji'mofo miyo'nohinoso hi'njo hweho. Jisas osopo nohumentanikingki Pailot a'amu somo ulimento, Ihwoni, olo hwe lohumo uhwoni'mno. ⁶ Ose ulahoningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapi'e tifofijo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Olo hwe lohwoe honingkano wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikuji iyomo fonjinto'ofahumno. ⁷ Ose ulahoningki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofo nalimentisofoh. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho nalimentisofoh. Oso'no nakwoe honingkano hungkuno olo yahino loso'nno wape'nono nalivo'nningkohoho.

⁸ Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyoho engo mukunimposo unimentisofoh. ⁹ Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ulimento, Kiko ntimta'ni pmmentohino hwosilo. Ose ulahoningki Jisas oso hungkuno ulimentiso somo asomo mujo'njo yahoningki ¹⁰ Pailot ulimento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahnno. Ngko kikimo kisihutofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹¹ Ose

ulahonìngki Jisas ulìmento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnoso Anìtu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnnesohilo. Oso a'amu ngkimo jiye ahomo ho'nanìhumalofo sohwa hofikoe wonyoso jiye wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso mìkunìmposofoho.

¹² Pailot kako Jisasìye hungkunomo upa'nonto Jisasìmo usìhuto'mo lonto huno pi'nìngo engo syafìhu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofikoe Pailotìmo mango engo ulìmentohofi, Kiko olo hwe lohumo isìhutofìhwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwae a'amu hwosi'maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho lìwo'nìngkiso sohwo kako Sisafe mango hweho. ¹³ Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasìmo mempono ipemotoswapmmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no mìhwajyo'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole lìmotofofoho, Sokumnangoponoho. A'amu Hipìluso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole lìmotofofoho, Ngkapatofoho lìmotofofoho. ¹⁴ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anìtu A'amu Isìael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo * iyomo mo'nìngkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sìkunomno. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahonìngki Pailot a'amu Juta somo ulìmento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwonìmno. ¹⁵ Ose ulahonìngki hofikoe joho mohm'no ulìmentohofi, Wayo yafìkuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahonìngkofi Pailot ulìmento, Ngko sekwoe hwe engo sohumo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'nìngkohoho. Ose ulahonìngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ulìmentohofi, Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. ¹⁶ Ose ulahonìngkofi Pailot kako Jisasìmo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofikoe Jisasìmo iyo hwojiyafìku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matìyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Oseso Jisasìmo utìmantifi iyo hwojiyafìku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jelusalem ulìko'mantifi

* **19:14:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

A'momnokinoponoho liwo'nìngkohoho spono kotasimentonohofofoho. Hipìlu hungkunoso oso hopo sopone'no ole liwo'nìngkohoho Ngkoulìkotanoho liwo'nìngkohofofoho.¹⁸ Oso hopo sopo hofiko Jisasimo iyo hwojiyafìku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisas'no sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'ni fonjinto'ofasyontìfi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako iyoswo nomanto Jisasìye mijo kwa'ofiyo tokwajo nohonje sopo mtì'mokohofojahumentisofoho. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mtì'mokumentisofoho.²⁰ Jisasimo fonjinto'ofahumentohofo hopo sopo ango Jelusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'nìngoso nosapontìfi oso iyoswo mtì'mokohofojahumentiso homo somo atofo lìmentohofofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u sìhune'njo mtì'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngkìlikife hungkuno'nji a'amu Loumìfe hungkuno'nji mtì'mokohofojahumentisofoho.

²¹ Oseso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontìfi Pailotìmo ulìmentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mtì'mokinyoso hwasyofoho. Ole mtì'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho lìmojo hweho. Ose mtì'mojo.²² Ose ulahoningkofi Pailot ulìmento, Hungkuno mtì'mokohe loso olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ulìmentisofoho.

²³ A'amu itokus'o'njo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasimo iyo hwojiyafìku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontìfi hofiko kakoe manji'mofo yo'mayo so'nji nomantìfi yano ilofoso osofosofahu'no ilo'mentohofofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwamnefaho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohofotoso ane'njo uhwonontìfi²⁴ ole hnnìmentohofi, Oloso nosìsìmpehwaloho. O'o nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofo sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentohofoso Anìtuye hungkuno a'amu mtì'mokumentohofoso ne imo'nìmentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapi'fe yo'mayoso yano ilofontìfi hu'mema'mentohofofoho.

Nje manji'mofo so'no hofiko syohi'nyo yontìfi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokus'o'njo sohwa oso hiso imentohofofoho.

²⁵ Oso Jisasìye iyo hwojiyafìku'nnyo'njo mofone sopo Jisasìye kona'wohi'nji konosìma'nji Kìloupasìye ape

Maliya'nji nom'ne Maliya ango Makitola nta'angos'i'nji humamentohofofoho. Oso moya'mi hofosofa Jisas'iye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo tifo ne sopo loho'mentohofofoho.²⁶ Ngko Joun Jisas'iye a'amu sohwo'nnonji Jisas'iye kona'wohi'nji afapo lohofontaningkuhwori Jisas ehononto elimento, Na'uyo oso hwe sohwo jiye hwomu hweho.²⁷ Ose ulonto ntimento, Olosi jiye na'uyoho. Ose ntahoninguksi oso siküno somo ngko Jisas'iye kona'wohihn'ni nje angomo mokosyohumamotefoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(*Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49*)

²⁸⁻²⁹ Ose imo'nimentiso sohonta Jisas kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syafisyonto ole ulimento, Ngko mijo'no nimo'ninkohoho. Ose ulimentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowentaninguksi hofiko hwapi fe pa'nyo we'eso mijo homo somo yomantifi tokemo popojontifi noho'nomantifi Jisas'iye mangomo uymentohofofoho. Ose imentohofo sohonta oso hungkuno Ntefit Jisasimne'no hohonta mti'mokumentisososo ne imo'nimentisofoho. Mt'mokinyoso olenoho. Ngko mijo'no nimo'ninkohoho.³⁰ Ose ulahoninguksi Jisas mijo hiso nononto limento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Osohonta kakoe huyo'mango Anituye pone'no uhwamentisofoho.

A'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasimo hosimno hupepo honje hmmentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofikoe Sükuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikünomnoho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syafihu'mentohofi, Nakwoe Sükuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo a'amufe pijafu ne'no weso nakwolaho lontifi hofiko Pailotimo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ulimentohofi, Kiko jiye a'amu itokuso'njo sohwamo ulahoninguksi hofiko a'amu iyoponjo sohwafe sife kutikujo lohofikuji hwahopo womeho'nahufe.³² Ose ulahoninguksi Pailot hungkuno ose ulahoninguksi a'amu itokuso'njo sohwa hofiko oso hwe hufa'u Jisas'i'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohofo sohwa'uye sifemo kutikujo loho'mentohofofoho.³³ Nokujontifi Jisasimo u'mantifi kako poyo nto imo'nimentiso uhwonimentohofofoho. Ose uhwonontifi Jisas'iye sifemo makuiyo'njo imentohofofoho.³⁴ I oso'no a'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasimo hosimno hupepo honje hmmentisoso honiyo'nji mijo'nji

usihuma'mentisofoho. ³⁵ Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'nimentiso somo uhwonimentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwonimentoheso yo'mayo upa'nimentoheso olo iyoswo lomo ifalifaliyo mti'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyifitnne'enji mti'mokalokweno. ³⁶ Yo'mayo uhwonimentoheso imo'ningkahonìngki Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno anga'no mti'mokumentohofoso olenoho.

Hofiko kakoe yokinoso makuiyofoho.

³⁷ Nom'ne hungkuno mti'mokumentohofoso olenoho. Oso hwe sohumo hofiko hosimno hmmentohofo sohumo uhwonantifeho.

Hungkuno mti'mokumentohoho hiso oso sikuno homo somo ne imo'nimentisofoho.

Hofiko Jisasìye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofoho.
(Mat'yu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Oso hiso moi'wo imo'ningkahonìngki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailotimo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisasimne'no simeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho unìngkahonìngki kako simeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no molijwafe'njo imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto ulmento, Ngko Jisasìye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahonìngki Pailot eno ulahonìngki Jousep Jisasìye pijafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. ³⁹ Jousep kako'nohini'maho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasimo sikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasìye pijafo ma'mentisiyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wopingo'njo so'nji iyoswo akino wopingo'njo so'nji pijafo somo ho'nasyiyo'ne pi'ningo engo motapmmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) kiloufoho. ⁴⁰ A'amu Jutaso hofiko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijasisayiyo'ne esyohumamotofo hopaso siko Jisasìye pijafo so'nji yo'mayo akino wopingo'njo so'nji hwapifemo popoku'mentisiyefoho. ⁴¹ Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnycoponoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko sokimo songo a'amufe pijafo ho'nasiyo'ne'entifi mti'mokumentohofoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso moho'nasiyoponoho. ⁴² Oso sikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisasìye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone sponjо somo ho'nahumentisiyefoho.

20

*Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.
(Mat̄iyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)*

¹ Sante imingo ne'nji s̄ikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasimo ho'nahumentohoho sopone'no uhwonimentisoso pi'nimomjo sojoso hwosampo'nnyo uhwonimentisofoho. ² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo t̄ipehonima'nonto elimento, Nakwoe Hwe Engo sohumo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko nt̄'mo koho'nahumalofo. Ngko huno maniyohoyohoho.

³ Ose elahonìngki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai ⁴ ngko Pitamo uyakolofonji ngko s̄imo'mo sokimo somo i'mofapmmentohefoho. ⁵ Ngko i'mofaponji iku'nīhwonìngkoheso hwapi'e yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho. ⁶ Saimoun Pita kako t̄ifi n̄imjimentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso hwapi'e'nohini nowentanìngki uhwonimentisofoho. ⁷ Oso hwapi'e nom'neso Jisasîye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo ku'mokahinyo nowentanìngki uhwonimentisofoho. ⁸ Ngko s̄imo'mo sokimomo i'mofapmmentohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako likafone so'no ngko s̄imeho hi'ntnnono uymentohefoho. ⁹ Hohonta sohonta nakwo Anituye hungkuno mt̄'mokumentohoho so'no yofe muhwofe'njo imentihwonefoho. Hungkuno mt̄'mokumentohofoso Jisas kako poyo imo'nīngkuhwosi apa'no songo likafone'no mt̄'mokumentohofoho. ¹⁰ Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo s̄imeho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo uh-wonimentisofoho.

(Mat̄iyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹ Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho likementisofoho. Humotaho lonto iku'nīhwonimentisoso sokimo ajwomo'mo ¹² a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofo sawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisasîye pijafu ho'nahumentohoho sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohnta'ni humentanìngki nom'nihwo s̄ife hohnta'ni humentanìngki uhwonimentisofoho. ¹³ Siko Maliyamo ulimentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no

lalokuno. Ose ulahonìngki Maliya ulìmento, Hofìko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yanìmo'malofo'no ntì'mo koho'nahumalofo lonji lotìpeelokweno.

¹⁴ Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwonìmentisoso Jisasìmo ko uhwononto kako Jisas sohumo yofe mìhwofe'njo imentisofoho. ¹⁵ Jisas Maliyamo ulìmento, A'mu losiyo, kìko humotaho peho'no lalokuno. Hafìhafe tìhune'no tìpeelokuno. Ose ulahonìngki Maliya ole syafìhu'mento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'nìngkiso hweho. Ose syafìsyonto ulìmento, Hwe engofo, kìko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. ¹⁶ Ose ulahonìngki Jisas kakoe yofe ulìmento, Maliya. Ose ulahonìngki Maliya ikinji lohofonto Jisasìmo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwfonto Jutafe hungkuno ulìmento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lontìhwayo hwosoho. ¹⁷ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kìko ngkimo aho nonìpmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kìko nuhuji nje a'amu sohwamo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasìmne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Mpohweho. Nje Anìtu sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Anìtuyoho. Ose uso. ¹⁸ Ose ulahonìngki Maliya ango Makìtolanta'angosi nowento Jisasìye inomokomoyo sohwona'nìmo tìpenahononto nalìmento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohumo nto uhwonìngkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ulìmentiso so'nji nalìmentisofoho.

*Inomokomoyo sohwa Jisasìmo uhwonìmentohofofoho.
(Matìyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)*

¹⁹ Oso sìkuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasìye inomokomoyo sohwona'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho nenìngkahonìngki nakwo oso ango humamentìhwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pìjwasyontani humohumantìhwonefoho. Nohumentanìngkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'nì imo'nomanto nalìmento, Nìngkwahwosafo, sekwo iyoho senìngkuhwoloho. Sìmeho wopìngo'nji fosyohumamno. ²⁰ Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netìhwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohumo uhwonontani sìmonyo engo imentìhwonefoho.

²¹ Jisas nom'nne hungkuno nalìmento, Sekwo sìmeho wopìngo'nji fosyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nìhwatìmentiso hopaso ngko sekumo wosehwatìmonnoho. ²² Ose nalonto kako kakoe mammtnno nafohusonto

nalimento, Sekwo Anituye Towahuno Wopingo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehuhnnosemafono.²³ Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Simeho mo'mo momniwenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamniwo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nimo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitimosiyoho. Hufa'u mehom i hweho.

²⁵ Oseso inomokomoyo nom'ne sohwona'ni Toumasim ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohumo nto uhwonimalohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahoninkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasaye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwonimmo ngko ime homo somo nupm'moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimonnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntahofo waselimonnoho. Ose nalimentisofoho.

²⁶ Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahonink Jisasaye inomokomoyo sohwona'ni nakwo angomo nohumentaninkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo piywasyontani nohumentaninkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wopingo'nohino hwasi fohumamno.

²⁷ Ose nalonto kako Toumasim ulimento, Toumas, kiko olopo fipe. Nje ahomjo ime somo nohoninkohoji nipp'mojo. Nje hupeponjo imesomo jije aho motapohoji nipp'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho'naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape.²⁸ Ose ulahonink Toumas ulimento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje Anitu kiyoho.²⁹ Ose ulahonink Jisas ulimento, Kiko ngkimo nohoninkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyantfeho. Ose ulimentisofoho.

Olo hungkuno Joun mtimokumentiso loso hwapingoso peho'neto. Hungkuno hwapingoso olenoho.

30 Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwona'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso pi'ningo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamti'mokiyo'njo imentohefoho. ³¹ I oso'no ngko olo iyoswo mt'i'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilaismō simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hwaho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho.

21

Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasimo uhwonimentohofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwona'nimo mijo ayo Taipeliyas sopo nohumentan'ngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. ² Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwona'ni oso hopo sopo humamentihwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Toumas a'amu hufa'u mehomu sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili ango Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho. ³ Nohumentan'ngkuhwoni Pita kako nalimento, Ngko inaniku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahon'ngki nakwo ulimentihwoni, Nakwo huhwona'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'miyo sohumo inaniku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inaniku mifammentihwonefoho. ⁴ Mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitimomin'go sopo lohofontan'ngki inomokomoyo sohwona'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho. ⁵ Oseso Jisas nalimento, Oso a'amu sohwasi, sekwo inaniku hi'no hwasilaho. Ose nelahon'ngki nakwo ulimentihwoni, Ane hwona'nyoho. ⁶ Ose ulahon'ngkuhwoni kako nalimento, Sekwo inaniku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohnta'ni ho'naopijoso inaniku ufomeentifeho. Ose nelahon'ngki nakwo inaniku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inaniku we'e pi'ningo ifammentihwone'maho. Inaniku pi'ningo engo inaniku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷ Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hwaho. Ose ulahon'ngko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumantiso

sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisas¹mo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho. ⁸ Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwona'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inan²ku ifamiyo ho'yoso hus³mpemotowentani ifohohosahument⁴hwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni hus⁵mpemotament⁶hwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) hus⁵mpemotapmmment⁶hwonefoho. ⁹ Nakwo ifohohososyontani uhwon⁷ment⁸hwoneso t⁹kwolojo'nohini imnontan¹⁰ngki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inan²ku'nji wentan¹⁰ngki uhwon⁷ment⁸hwonefoho. ¹⁰ Ose uhwon¹¹ngkahon¹²ngkuhwoni Jisas nal¹³mento, Sekwo inan²ku olohonta ifomahofoso fehohnjoso n¹⁴motapmno. ¹¹ Ose nelahon¹⁵ngki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inan²ku ifamiyo ho'yoso mom¹⁶ingo sopone'no hus⁵mpemotapmmmentisofoho. Inan²ku engo'nohinoso *wan hantilet fifiti-tili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inan²ku ifamiyo ho'yoso mamtimmentisofoho.

¹² Jisas kako nal¹³mento, Sekwo nopl¹⁴kuji wosopayo hmni¹⁵mno. Ose nelahon¹⁵ngki a'amu anga'no anga'no Jisas¹mo t¹⁶hwosilo mul¹⁷mmment¹⁸hwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwona'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'ment¹⁸hwonefoho. ¹³ Jisas kako wosopayo'nji inan²ku'nji nomanto nakumo nejapmmmentisofoho. ¹⁴ Jisas poyo imo'nonto apa'no songo li¹⁹ka'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwona'nimo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u sihune imo'n²⁰mentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uy²¹mentisofoho.

¹⁵ Nakwo wosopayo moi'wo nontani humen-tan²²ngkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ul²³mento, Saimoun Joun²⁴ye hwomu sohwosi, kiko olo nom'ne lohwafe si²⁵meho ntopantokwofo somo uyakolofonji si²⁵meho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahon²⁶ngki Pita ul²³mento, Ou, Hwe Engofo kiko huno kiyohoho. Ngko ji²⁷je a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahon²⁶ngki Jisas ul²³mento, Kiko nje yahu mehom²⁸ somo wopayo nuyo.

¹⁶ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ul²³mento, Saimoun, Joun²⁴ye hwomu sohwosi, kiko ngkine'no si²⁵meho kumo'nalofoho. Ose ulahon²⁶ngki Pita ul²³mento, Ou, Hwe Engofo, kiko huno kiyohoho. Ngko ji²⁷je a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahon²⁶ngki Jisas ul²³mento, Nje yahu mehom²⁸ somo wopayo nuyo.

¹⁷ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sīhune umo'nononto ul̄imento, Saimoun, Joun̄ye hwomu sohwosi, Kiko nje a'amu nehopi'nohinohwosi limo'nalokuno. Ose ulahon̄ngki Pita kako sīmeho tango uyahon̄ngki kako huno syaf̄ihu'mentono. Kako hungkuno hufa'u sīhune hiloso peho'no ntohon̄wo'nantofoho. Ose syaf̄isyonto kako Jisas̄mo ul̄imento, Hwe Engofo, kiko yo'mayo hopi'nonohino nje sīmehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jīje a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon̄ngki Jisas Pitamo ul̄imento, Kiko nje yahu mehomisomo wosopayo uyohoji hofijo mokosyohumaho. ¹⁸ Ngko hungkuno nehopi'nohino wakil̄monne'no yohono. Kiko hwe songo nohumanji kiko jīje huno mta'ni wemoimo lontnne somne'no ahuloho hwapīfe yo'mayoso ito'no yonji umotnno hwosoho. I oso'no hwangku kiko a'mane imo'njo sohonta kiko jīje aho ȳhusosyohumentan̄ngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtitof̄kuji kiko ango ngkilaho kinoso sopone'no wokumotowantifeho. ¹⁹ Jisas ul̄mentisoso yolo neso olenoho. Pita kako t̄fi poyo pe'none so'no ul̄mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu hof̄ko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako An̄tuye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syaf̄isȳkuji hof̄ko An̄tuye yofe ho'nomapitnnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no ut̄hwanto ul̄imento, Kiko ngkimo nn̄ngkape.

Jisas kako Joun sohwo'nne'no hungkuno l̄mentisofoho.

²⁰ Jisas ose ulahon̄ngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontan̄ngko nohon̄mentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisas̄ye huyo ne'mo nohumanji ul̄mentohohi, Kikine'no tokoyo'ofo t̄hwo kilohofalofoho. ²¹ Ngko oso huhwo sohwo'n̄mo Pita nonohononto Jisas̄mo ul̄imento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohumo pipi uloho'noneto. ²² Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jīje syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kiko ngkimo t̄finohini nn̄ngkape.

²³ Jisas ose ul̄mentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syaf̄ihu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nonehoho syaf̄isyahon̄ngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'n̄m̄mentisofoho. I oso'no Jisas kako ose mal̄mmentisofoho. O'o, ole'nohini l̄mento, Oso hwe

sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jiye syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulimentisofoho.

²⁴ Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lijwasemofonji ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwonìngkuji huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwonìmentiso so'no mt'i'mokumentisoso nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵ Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso Jisas imentisoso nowentaniŋki ngko fehohnjo'nohini semti'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wamt'i'mokumo lihwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesyiyo'neso hopa'maho. Nīhu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

‘Apousel’ ‘Apousel’ sohwafe Syohofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti-t̄ili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno Luk olo iyoswo loso mt̄'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosimne'no mt̄'mokonto t̄ifi olo iyoswo *Apousel* loso mt̄'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasimo a'amu songo in̄ingkamentohofe so'nji Pouli'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Pouli'nji nom'ne a'amu so'njimo Anituye Towahuno n̄ihu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontnne'no Luk mt̄'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'n̄ingo womulantifi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwamo Anituye Towahuno uhula'ofo iyoswofoho. U, Pita'nji Pouli'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe t̄ifo mulinyoso ole: *Apouseliyoho*. Luk iyoswo simo'mjo mt̄'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mt̄'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasimo in̄ingkunyoso Anituye hungkuno liku'meefo yahonin̄gkofi a'amu Jisasimo min̄ngkunyoso tango uyontifi fonjasiyo uloho'motofo so'ne mt̄'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapin̄go Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso n̄ihu'nahone Jutiya piwekihn'nawo lohofonto osoporta'angoso Someliya piwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mijimo'n̄imoponto nakwoe ango lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapin̄goso *Apousel* sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk ango Loum humanto mt̄'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofiko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofe kalohi nakwo atofo l̄hwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

Jisas ulimento, Nje Towahuno Wopin̄goso sekuyepono wolihwatimmonnoho.

¹ Nje Tiyoufilos sohwosi, ngko Luk'i'ni mt̄'mokalokweno. Iyoswo simo'mjo kikimne'no mt̄'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutihwanto kakoe syohoso

nomjimiwento ahwomomo s̄imentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mt̄'mokumentohefoho. Hungkuno songoso olenoho. ² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako An̄tuye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwosopo'mentiso sohwamo oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitnne'ento ul̄mentisofoho. ³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontan̄ngkofi s̄ikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonont̄fi ole syaf̄hu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uȳmentisofoho. Jisas nohumanto An̄tu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lut̄hwamentisofoho.

⁴ S̄ikuno fihi Jisas iye inomokomoyo sohwa Jisas'ni juhu'mokont̄fi Jisas ole ul̄mento, Nonje nonje humpeku-toho. Jelusalemnohini fosyohumantokuno. Oso hiso An̄tu kako sejapone so'no nto sel̄imentohe so'no fohontohuman-tokuno. ⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. S̄ikuno mofonepo An̄tuye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ul̄mentisofoho.

⁶ *Apousel* sohwa Jisas'ni juhu'mokumentohoho so'no Jisasimo ulohon̄mentohofi, Hwe Engo sohwosi, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Is̄rael engo umo'n̄montolaho.

⁷ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Oso s̄ikuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo An̄tu oso s̄ikuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho. ⁸ I oso'no An̄tu kakoe Towahuno Wop̄ingo sekumo se-hula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomaf̄kuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filut̄hwaf̄kuno. Pone Jelusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no ango ya-wojo'meemo filut̄hwaf̄kuno.

Jisas ahwomomo s̄imentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹ Oso hungkuno hiso Jisas ulahon̄ngki a'amu sohwa uhwontohumentan̄ngkofi kako ahwomomo s̄imentisofoho. Nosontan̄ngki himo a'amufe t̄momo uhoholo'mentisofoho.

¹⁰ Hof̄ko ahwomomo t̄mo huno honamofont̄fi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hof̄ko'nji lohofonji ul̄mentisi. ¹¹ Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofont̄fi ahwomomo peho'no uhwontohumalofo. An̄tu nto ut̄makwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo

olohonta uhwonìngkohofo pa'nyoso hwangku asomo nōponefoho. Ose ul̄mentisiyefoho.

Hofiko Jutasìye syohomne'no hwe fihumo uh-wosopo'mentohofofoho.

¹² Oso hwofìki'nyo Oulif sopo nta'ni nokapontìfi Jelusalemno umentohofofoho. Ikanopo'maho. O'o, tìfoneponoho. A'amu Jutaso sìkuno iyoho humayo osomno hofìko hano tìfonepo emmotofoso pa'nyoponoho.

¹³ Jelusalem i'mofapontìfi angó tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohofo sopo kotasìmentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemìsìja, Entìluja, Filipìja, Toumasìja, Mpatoulomìyuja, Matìyuja, Alìfiyosìye hwomu Jemìsìja, Saimoun Seloutìja, Jemìsìye hwomu Jutas sohwanjoho. ¹⁴ Hofìko sìmeho afa'nohino inontìfi Anìtune'no jomo ul̄wo'nìmentohofofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasìye kona'wohi'nji konìngkwa'wehwosanji hofìko'nji Anìtune'no jomo ul̄wo'nìmentohofofoho.

¹⁵ Hofìko Anìtumo jomo ulontanìngkofi sìkuno fiso memjao'mentisofoho. Sìkuno fihumo a'amu wan hantìlet tiwenti (120) Jisasìmo inìngkamotofoso nohumentanìngkofi Pita nolìkafonto ul̄mento, ¹⁶ Nje a'amu soku, hohonta Anìtuye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitìye sìmehomo'mo ho'nosyahoniìngki Ntefit oso hungkunoso mtì'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefoho. Jutas kako Jisasìmne'no tokoyo'ofo imentisofoho. Oso'no Ntefit mtì'mokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne imo'nìmasofoho. ¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'enohinosa Jisas nahwosopo'mentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto pìwahu'mentisofoho. Nopìwasyonto kakoe sìmeho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'nìngkahoniìngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontìfi oso hwaho hopo sopono mul̄mentohofi, Akelìtamanoho. Hopo sopone yofe yìwolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mtì'mokumentisofoho. Hungkuno ole, Kakoe angoso siki wawentìhwono. A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mtì'mokumentisofo, Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutasìye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwosopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo

lîka'mentiso so'no wolutîhwantano. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasî'nji nohumentanîngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mjîmîwento osohonta Anîtu Jisasîmo utîma'masofoho. Oso hopi'nono uhwonîwo'nîngkiso sohomo nakwo uhwosopeeno.

²³ Pita ose ulahonîngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwosopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulîmotofoso Josîtosîyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. ²⁴ Oso hwa'umo uhwosopentîfi Anîtumo jomo ulîmentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe sîmehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohumo uhwosopeenehwono. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutasîye *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasîmo kîko uyahonîngkini Jutas syoho wopîngoso ulîko'manto nîhu'nahone tîkanomo umentisofoho. ²⁶ Anîtumo ose ulontîfi hofîko sojo we'e so'nji syohi'nyo yontîfi Matiyasîmo uhwosopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jutasîye *apousel* aho hopi'nono sîfe mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofoho.

2

Anîtuye Towahuno pmmentisofoho.

¹ Oso Sîkuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* * osomo a'amu Jisasîmo inîngkawo'nîngkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofofoho. ² Osopo nuhu'mokahonîngkofi ti'mayo yoka pa'nîngko ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohofo somo uhula'o'mentisofoho. ³ Oso a'amuso oso ti'mayo yoka upa'nontîfi uhwonîmentohofoso ti'melanyo hopa yonto oso hiso mtîhupo mtîhupe lohofonto a'amu nohumentanîngkofo somo a'apahopo humolawopmmenisofoho. ⁴ Oseso Anîtuye Towahuno Wopîngko a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofîkoe mangomo umasiyahonîngki hofîko hungkuno kengo kengo lîmentohofofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wopîngoso umentisofoho.

⁵ Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesîye honîngkano hungkunomo inîngkamotofoso Jelusalem humamentohofofoho. ⁶ Oso ti'mayo yoka hiso ho'nîngkahonîngki a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontîfi a'amu pi'nîngko engo oso angopo komo'no

* **2:1:** Oso iyoho homayo sîkunoso sîkuno fifitiso (50) Anîtu Kako A'amu Isîlael somo Uyakolo'mentiso somme'no Syafîsiyo Sîkuno Engo somo humantîfe sohonta Pentikous imofapîwo'nîngkisofoho.

uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontan^{ing}kofi a'amu hopi'nonohinoso hof^{ik}oe mango hungkuno li^motofoso upa'nⁱmentohofofoho. ⁷ Nupa'nontⁱfi yomo yontⁱfi huno pi'nⁱng^o engo syaf^{ih}u'mentohofifi, Olo pipil^{ik}eno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofo osohonta upa'nⁱment^{ih}wone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹ Nakwo kengo kengopo nta'nⁱng^o'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, ¹⁰ Filiyiya, Pamⁱfiliya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo inⁱngkowalokwofo so'nji, Kilitnnta'angoso Alepiya'njos^o nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anⁱtu iwo'nⁱngkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹² Ose syaf^{is}yontⁱfi yomo yomo yontⁱfi huno engo syaf^{is}yontⁱfi ulⁱmentohofifi, Oloso pipilo. ¹³ A'amu fehohnjo sitofo ole ulⁱmentohofifi, olo hwe lohwa Anⁱtuye hungkuno nelalokwofo lohwa hof^{ik}o mijo iyoho'njo niloho'nontⁱfi kolalokwofo. Ose ulⁱmentohofofoho.

Pita kako Anⁱtuye hungkuno lutⁱhwamentisofoho.

¹⁴ Pita *apousel* aho hopi'nono siⁱfe mta'ni anga'nohino sohwanji nolⁱkafonto mango engo ulⁱmento, Sekwo Jutiyanta'ango soku a'amu Jelusalem humalofo sⁱkunonji nje hungkuno waseliⁱmonne'no yohono. Sekwo upa'nⁱmn^o. ¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontⁱfi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶ O'o hohonta Jouel hwe Anⁱtuye hungkuno li^mojo sohwo olo hilo so'no li^mentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mtⁱ'mokumentisofoho.

¹⁷ Anⁱtu hohonta ole ulⁱmento, Sⁱkuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hof^{ik}o Anⁱtuye hungkuno ulⁱfitnnefoho.

Hwe songo sohwamo ngko wojo uhwonyo pa'nⁱng^o yo'mayo so'no utⁱhwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwonⁱfitnnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moy'a'mi syoho ntohofiy^o somo uyimnefoho.

Ose uyohon'i'mo hofiko nje hungkuno nalifitnnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo t̄mo uhwon̄ngkujo'no nom'ne kengoso set̄hwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomt̄'mokumnefoho.

Oso kengoso hon̄yo'nji toho'nji t̄kayo hujenjemo'nji nomt̄'mokumnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo s̄kwo'mno imo'n̄ngkuhwosi s̄kuno meefonefoho.

Hamnoso hon̄yo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwon̄ngkuji u nje S̄kuno Engoso imo'nonefoho.

²¹ Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no joho nt̄kujo somo ut̄ma'mnefoho.

Nje a'amu imo'n̄fitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mt̄'mokumentisofoho.

²² Sekwo a'amu Is̄lael soku, olo hungkuno haloho upa'n̄imno. Jisas Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. An̄tu Jisas̄mo kakoe yokumpohn'nyo uyahon̄ngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso net̄hwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas An̄tuye Hwomu Ne hweho. ²³ An̄tu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwahopo uhwat̄monne'no yohono. Ose syaf̄hu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwo An̄tu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nosyahon̄ngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasont̄fi hofiko iyo hwojiyaf̄ku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁴ An̄tu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni is̄hutofomanto apa'no songo ul̄ka'mentisofoho. Jisas sohomo sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. ²⁵ Hohonta Ntefit ole mt̄'mokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohomo ngko uhwon̄iwo'n̄ngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mop̄wahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milojan̄mofonehoho.

²⁶ Hiso'no nje s̄meho wop̄ingo n̄mo'n̄ngkohoho.

Nje mampaho An̄tuye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'n̄me sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko An̄tumo uhwon̄mnefoho.

²⁷ Nje huyo'mangoso t̄kanomo humayo'ne n̄s̄kwajiyoen.

J̄je hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne hon̄ngkano nt̄hwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo nimo'nìngkohoho.

Ntefit hohonta ose mtì'mokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mtì'mokumentiso so'no yolooso waselimo. Ntefit kakine'no mtì'mokumentiso'maho. O'o, kako poyo pe'nìngkahonìngki hofiko ijopijisyahumentohofofoho. Kakoe pi'nìmomo olo hwaho lopo weho. Nakwo tìmo uhwonìwo'nìngkuhwono. ³⁰ Ntefit kako Anìtuye hungkuno lìmojo hweho. Anìtu Ntefitìmo ulìmento, Jìje imu hwe yofe engo'njo jìje yofe pa'nyo imo'nìngkìhwosi a'amumo umokosyohumane hweho. Ose ulahonìngki Ntefit kako huno umentisososo oso hungkuno hiso ne imo'nonefoho. ³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo Anìtu yone'ento uhwonìmentisososo oso'no hwe Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo poyo nope'nìngkuhwosi apa'no songo nolìkafone so'no lìmentisofoho. Ole mtì'mokumento, Kakoe huyo'mango tìkanomo humayo'ne nusìkwajiyoen. Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasìyoho. Anìtu nto ulìka'mentiso lohumo nakwo uhwonìmentìhwone. Osohune'no lalokuhwono. ³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anìtuye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nalìmentisofoho. Ngko Anìtuye Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahonìngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahonìngki Jisas Towahuno hiso nehwojahonìngki olohonta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji selìhwoneso yo'mayo yìhwoneso hwapiango Anìtuye Towahuno nehulo'ofalofoho.

³⁴ Upa'nìmno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti'mokumentisofoho. O'o, kako ahwomomo masìmmentisofoho. Ole mtì'mokumentono,

Anìtu nje Hwe Engo Kìlais Anìtu nakwoe hwahopo uh-watìmentiso sohumo ole ulìmento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jìje mango sohwamo jìje sìfìki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotì'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Isìlael soku, huno ito'no fìsyafìhupmno. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyafìku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofo lohune'no Anìtu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohumo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kìlaisìyoho. Pita ose ulìmentisofoho.

*Hwe moyà'mi pi'nìngo engoso sìmeho
yìwalo'mokahonìngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.*

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mìkunìmposo umentisofoho. Pita'nji *apousel* nom'ne sohwanjimo ulìmentohofi, Ou, hwe sìfahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahonìngkofi Pita ulìmento, Sekwo a'amu anga'no anga'no honìngkano wonyo foholnaopmno. Anìtuye hungkunomo tìfi finìngkamno. Jisas kako jiye wonyo wae yakumofìhwosi kakoe a'amu ne imo'nìngkohojo'no a'amumo utìhwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wopìngo wosejapmmontonoho. ³⁹ Anìtu selìmento, Nje Towahuno Wopìngo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomì mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anìtu kakine'no joho ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wopìngo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'nìngo engo ulonto, ulìmento A'amufe honìngkano wonyomne'no i'waho fiyimno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anìtumo finìngkamno.

⁴¹ Ose ulahonìngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo inìngkowahonìngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sìkuno somo a'amu *tìli tausen* (3,000) Anìtumo sìmeho uyìmentohofoso Anìtuye a'amu ne imo'nìmentohofoho.

A'amu Jisasìmo inìngkawo'nìngkohofo sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofofoho.

⁴² Anìtuye a'amu ne imo'nìmentohofoso *apousel* sohwa Anìtuye hungkuno lutìhwentanìngkofi hofìko upa'nìmotofofoho. Hofìko nuhu'mokontifi ufo'ma'nìmotofofoho. Hofìko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anìtumo jomo ulìmotofofoho. ⁴³ Anìtu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* sohwamo uyahonìngki hofìko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjali'mìwentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. ⁴⁴ A'amu Jisas Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofìkoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. ⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njos oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho. ⁴⁶ Hofìko sìmeho yano inontifi sìkuno huhwo huhwi Anìtuye ango engo somo nuhu'mokontifi Anìtuye yofe ho'noma'motofofoho. Hofìko wopayo nom'ne ango kengo kengomo nonontifi hofìkine'no

† **2:42:** A'amu pi'nìngo engo huno'njo Jisas Kìlaisìmo inìngkunyoso nihu'mokontifi wopae nìmentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofìko hunso Jisasìye mìkufo'nji honìyo'nji ne'no syafìhu'motofofoho.

huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho. ⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moyam'ni nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'ningo engo imo'nimentohofoho.

3

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

¹ Sikuno fihi Pita'nji Joun'nji siko Anituye ango engo somno smentisyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 kılouk) a'amu pi'nıngoso Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. ² Kuso somne'no ole liwo'nıngkohof wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihi sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwae a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofhweho. A'amu ango engo somo nohotoswahonıngkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. ³ Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonımentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontanıngki uhwononto ulimento hamniyoho we'e ntapinyo. ⁴ Ose ulahonıngki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. ⁵ Ose ulahonıngki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwonımentisofoho. ⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kılais Nasaletnnta'ango sohwae yokumpohn'nyo'nji wakilımonne'no yohono. Hano fiyo. ⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahonıngki hwe huhwo sohwae sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸ Siko'nji ango engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentofofoho. ⁹ A'amu ango engo somo nohumantifi uhwonımentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahonıngki uhwonontifi ¹⁰ ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahonıngki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofoho.

Anituye ango engo somo Pita hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehonìngkofi hwe moy'a'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulo mouniyefoho lìmotofofoho. ¹² Osopo uhu'mokahonìngkofi Pita nuhwononto ulìmento, Sekwo a'amu Isìael soku, yomo yomo peho'no yohofo. Nekumo tìmo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wopìngo imo'nìngkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³ O'o, Apìlohamja Aisakìja Jekoupija nakwoe ajuyohwosafe Anituyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasìye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohumo sekwo nokentifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahonìngkofi osopo Pailot usìhuto'mto yahonìngki sekwo nakwolaho ulìmentohofofoho. ¹⁴ Oso Jisas huhwo sohwo honìngkano wonyo ane hwaho. Wopìngo'nohino hwaho. Oso humo nakwolaho ulontifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailotìmo jomo ulìmentohofo kuyoho. ¹⁵ Ose ulontifi sekwo yo'mayo songo humayo hwapìngō sohumo sekwo a'amu Loum somo uyahonìngkofi hofiko fonjahumentohofofoho. Nofonjosyahonìngkofi Anìtu apa'no ulìko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Nekwo Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono uyahonìngkuhwoi Jisasìye yokumpohn'nyo olo hwe lohumo wopìngo imokohoho. Sekwo olo hwe sìfe kokato'nnyo lohumo huno moi'wonoho. Olo sìmeho hi'ntnnono Jisasìmo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohumo wopìngo umokahonìngki uhwonalo kwofo.

¹⁷ Nje a'amufo, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisasìmo fonjahumentohofo sohonta huno ito'no mosyafìsiyo'njo imentohofo kuyoho. Oso'no ngko huno nìyohoho. ¹⁸ Hohonta a'amu Anituye hungkuno lìmotofo sohwamo Anìtu ulìmento, Hwe uhwosopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahonìngki a'amu somo ulìmentohofofoho. Sekwo Jisasìmo fonjahumentohofo sohonta oso hungkuno hiso ne imo'nìmentisofoho. ¹⁹ I oso'no olahonta sekwo huno fìkwesyafìhupmno. Sekwoe sìmeho yìwolo'mo filohopmno. Sekwo sìmeho yìwolo'mokukujo'no Anìtu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ²⁰⁻²¹ Wayo yasemofìhwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji sìmeho

wopingo'nji wosejapmmontonoho. Hohonta Anitu nakune'no fohu'nimentisoso nefo'mayo'ne kakoe hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofo so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'ninckihwosi nopone hweho. ²² Hohonta Mouses seyakwosamo ulimento, Hwe Engo Anitu sekwo'njo mta'ango fihumo wamihwosopo'mtonoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'ningo hweho. Oso hwe huhwo sohwae mangomo sekwo haloho ito'no upa'ninckuno. ²³ Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwae hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso Anitu oso a'amu somo kengopo uhumajososo nihu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ulimentisofoho. ²⁴ Anituye hungkuno limotofo sohwa Samueljanji nom'ne tifinjo sohwanji hofiko olo sikuno lomne'no limentohofofoho. ²⁵ Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwosamo ulimentisoso sekumne'nefoho. Anitu Apilohammo ulimento, Jje imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Oseso Anitu kakoe hwomu Jisasimo uhwosopento sekumne'no wopingo selohofo'ne kaki'no uhwatimentisofoho. Kako ole umo'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no ngko wopingo uloho'mo. Ose lalofoho.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontaningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Satiyusi sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ² I'mofapontifi simano hintotohino umnimentisofoho. Hwapingoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho lutihwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'nifijoso hwangku nolikapitnnefoho. ³ Simano hintotohino umningkahoningki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahoningki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'ninckanta hungkuno ulane'entifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'nimentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu we'e

pi'ningo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵ Mo'nìngka imingo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji hofìko Jelusalem uhu'mokumentohofoho.

⁶ Hofìko nuhu'mokontìfi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno lìmentohofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasijanji, Jounjanji, Alekìsanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasìye temtitofomjo sohwa hofìko'nji uhu'mokumentohofoho.

⁷ Hofìko Pita'nji Joun'njimo hofìko'njo ajwo lopo uhumajontìfi ulìmentohofi, Oloso pipi imasiyoto.

Tìhwoe yokumpohn'nyo'nji tìhwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wopìngosofo.

⁸ Ose ulahonìngkofi Anìtuye Towahuno Wopìngo Pitafe sìmehomo uhulo'fahoniìngki Pita ulìmento, Sekwo hwe

engo Isìlaelnta'ango sohwasi,

⁹ olohonta sekwo a'amu sìfe wonyo'njo sohumo wopìngo umokumalohwoyo

so'no ehonìngkohofotaho.

¹⁰ Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono.

A'amu Isìlael hopi'nonohinoso huno wosyafìhupìfe.

Jisas Kìlais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohumo wopìngo umokahoniìngki kako nakwo'njopo lohofoho.

Oso Jisas huhwo sohumo sekwo iyomo fonjinto'fosyahonìngkofi

Anìtu poyo pe'nyo sohumo apa'no ulìko'mentisofoho.

¹¹ Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'nìngkohofo sohwa hofìko wonyofoho lontìfi ho'nao'mentohofoho.

Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwapìngohwo imo'nìngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mtì'mokumentohofoso olo hungkuno Jisasìmne'no mtì'mokumentohofoho.

¹² Nom'ne hwe nefo'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho.

Anìtu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho.

O'o, Jisas kako'nohino hwelho. Pita ose ulìmentisofoho.

¹³ Ose ulahonìngki hofìko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontìfi huno

syafìhu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho.

We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho munìngkohoyohoho.

Jisasìye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho.

¹⁴ Ose syafìsyontìfi uhwonìmentohofoso hwe wopìngo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontanìngki

uhwonontìfi hofìko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oseso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofi, Siko mempono swohosisi osopo fosyohumunyo. ¹⁶ Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahonìngki a'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷ I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'nimuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. ¹⁸ Ose hnontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasìye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahonìngkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentisiyo, Nekwo Anìtuye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi senìngkowasoso Anìtu kako huno pipi uyimtolo. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwonimentihwoyoso hungkuno wopingo'nohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahonìngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingooso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anìtuye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. ²² Olo hwe lohwo wopingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo fouti (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasimo inìngkawowo'nìngkohofoso Anìtuye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi lutihwane'entifi Anìtumne'no jomo ulimentohofofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. ²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anìtumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mtif'mokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtif'mokumentohino hwosoho. ²⁵ Hohonta jiye Towahuno Wopingo sohwo jiye hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jiye syoho kilohofiyso sohwae mangomo mufohofafahonìngkini Ntefit ole ulimento,

A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho. Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'njo peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anit'u'nji oso hwe uhwosopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'nimasofoho. Olo ango lopo Helout'i'nji Pountiyos Pailot'i'nji a'amu kengo so'nji a'amu Isael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwosopo'mentohino sohumo fonjane'entifi imentohofofoho. ²⁸ Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinosa olahonta oso a'amuso jiye hungkunoso ne imokumalofofoho. ²⁹ I olahonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nalimafososo upa'nimahnno. Jiye hungkuno liwo'nyo sohwona'nimo yokumpohn'nyo fisisofitofonesyohumaho. Oso'no nakwo jiye hungkuno lontaningkuhwasi iyoho monanonehoho. ³⁰ I oso'no nakwo jiye hungkuno lontaningkuhwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umojo. Yo'mayo wonyoangkafoso jiye hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹ Anitumo ose ulahon'ngkofi oso ango humamentohofoso mo'mayo yonto Anituye Towahuno Wopingo hofikimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisososo hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho munimmentisofoho.

Jisaskiye a'amu neso hofiko yo'mayoso inimentohofofoho.

³² A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyliwo'nimentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisiyo'njo imentisofo, Oioso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, oioso huno mosyafisiyo'njo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo inimentohofofoho. ³³ Apousel sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye yokumpohn'nyo utihwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. Anitu a'amumo wopingo'nohino uloho'mentisofoho. ³⁴ Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwaho'njoso ango'njoso yo'mayo ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso apousel sohwamo umentohofofoho. ³⁵ Apousel sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmmentohofofoho.

³⁶ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Apousel sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso yiwole'mo ole, Sosofitofhwe hweho. ³⁷ Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtitifo mta'ango hweho. Hwaho Saipilos nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo

lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahonìngki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyasì'nji Sofaila'nji siko Anítumo hwasyo ulímentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofoho.

² Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³ Oso

hiso Pita nuhwononto ulímento, Anonaiyas, Setenìye hungkunomo inìngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji Anítuye Towahuno Wopìngomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴ Jìje hwaho mpe

makiloho'mmalofo sohonta hwaho hopi'nono jìjefoho. Mpe ntokiloho'malofo sohonta hamniyoho hopi'nono jìjefoho. I oso'no oso hungkuno sìmehomo'mo peho'no syafìsyohino. Kìko hwe sohwona'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, Anítumo hwasyo ulohino. ⁵ Ose ulahonìngki Anonaiyas nupa'nonto nopìwasyonto, poyo pe'nìmentisofoho, Oso hungkunoso ho'nìngkahonìngki a'amu nupa'nontifi iyoho unímentisofoho. ⁶ Hwe songo sohwa nolìkafohumantifi Anonaiyasìye pijafomo hwapi'fe ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nìmomo ijopijisyahumentohofoho.

⁷ We'enepi a'amu poyo pe'nìmentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nìmmenisosi,

⁸ noswopahonìngki Pita ulímento, Jìje hwahomne'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahonìngki ulímento, Eno, osenoho. ⁹ Ose ulahonìngki Pita ulímento, Kìko jìje hwehwo'nji hiyahusi Anítuye Towahuno sohomo yamofo peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jìje hwehwo sohomo pi'nìmomo ijopijisyasyontifi nto pohofo.

Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰ Ose ulahonìngki a'musi Pitafe sifiki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'nìmentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo

pe'nìmentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofoho.

¹¹ Oso hungkuno hiso noho'nìngkahonìngki Anítuye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unímentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utihwamentohoho somo a'amuso uhwonimentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasimo iningkawowo'nningkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokumentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'ningo engoso Jisaskiye hungkuno upa'nontifi hungkuno neholi lontifi simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'ningoso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi honingkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofofi, Pita nopihwosi kako kote uhumiyofthwoso'no a'amu mnokino'njos wopingo umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu ango kengo mta'ango Jelusalem mofone sponjoso Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisimaso'o'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmmentohofofoho. Hopi'nonohinosa wopingo imo'nimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwamo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umnimentisofoho. Hwapingooso a'amu *apousel* sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'nningkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafaho. Oso'no simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umningkahonngki *apousel* sohwamo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto ulimento, ²⁰ Sekwo Anituye ango engo somo nowekuji osopo lohofikuji olo honingkano songomne'no a'amumo filutihwamno. Ose ulimentisofoho. ²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso imingo ne'nji Anituye ango engo somo noswontifi Anituye honingkano songomne'no lutihwamentohofofoho.

Oso imingo so'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no

hungkuno l̄ihwat̄imentohofofoho. A'amu impe'njo sohwamo f̄ipemotapmno. Ose l̄ihwat̄imentohofofoho.
 22 Hungkunoso l̄ihwojahon̄ngkofi a'amu impo'angomo noswont̄fi uhwon̄imentohofoso huno uhwonont̄fi asomo nopont̄fi *kaun̄isol* a'amu sohwamo ul̄imentohofofoho.
 23 Ole ul̄imentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontan̄ngkofi uhwon̄ngkuhwonefoho. I angō ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwon̄ngkuhwonefoho.

24 Ose ulahon̄ngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo angō syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nont̄fi huno pi'n̄ingo engo syaf̄syont̄fi pipi imo'n̄ngkohoho syaf̄ihu'mentohofofoho.
 25 Ose syaf̄syont̄fi nohumentan̄ngkofi hwe fihwo noswonto ul̄imento Upa'n̄imno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofo sohwa An̄tuye angō engo somo nolohofont̄fi a'amu somo lut̄hwalokwofo.
 26 Ose ulahon̄ngki hwe engo a'amu itokus'o'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowent̄fi An̄tuye angō engo somo i'mofapont̄fi *apousel* sohwamo nomant̄fi ipemotaumentohofofoho. Hof̄ko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hof̄ko iyoho un̄ngkahon̄ngki a'amu nom'neso sojonofongkupitnnehont̄fi *apousel* sohwamo mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hof̄ko 'kaun̄isol' sohwamne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

27 Ose ipemotawent̄fi a'amu *kaun̄isol*'njopo uhumat̄'mentohofofoho. Osopo nohumentan̄ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ul̄imento, 28 S̄imo'mo ole sel̄malohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lut̄hwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'n̄imalofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaun̄isol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. 29 Ose ulahon̄ngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ul̄imentohofi, Nakwo An̄tuye mampaho haloho ȳihwasi t̄fi in̄ngkayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohwafe hungkunomo min̄ngkowanehwono. 30 Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye An̄tu sohwo Jisasimne'no ul̄ko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, 31 Nul̄kafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahon̄ngki nakwoe Hwe Engo imo'n̄mentisofoho. A'amu Is̄lael hn'nwiye wonyo wayo'ne pe'n̄mentiso hweho. Oso'no a'amu Is̄lael soku,

hon̄ingkano wonyomne'no hohujo ikinjaof̄kuji wonyo hiso wae yasemof̄hwosi hon̄ingkano nom'ne songo wosejapmmontonoho. ³² Ooso nuhwonontani nakwo An̄tuye Towahuno Wop̄ingo'nji sohwona'ni olo hilo so'no ul̄iwo'n̄ngkuhwono. A'amu An̄tuye hungkunomo t̄fi in̄ngkayo somo An̄tu kakoe Towahuno Wop̄ingo uȳmasofoho. Ose ul̄imentohofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwamne'no hungkuno l̄imentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaun̄isol* a'amu sohwa nupa'nont̄fi s̄imano hintotohino umn̄imentisofoho. *Apousel* a'amu sohwamo wofonjano lont̄fi imentohofoho. ³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaun̄isol* syoho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon̄ingkano hungkuno lut̄hwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohumo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'n̄mentohofoho. Oso hwe sohwo nol̄kafonto ul̄imento, A'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni fil̄hwaj̄imno. ³⁵ Ose ulahon̄ingki hof̄ko l̄hwojahon̄ingkofi Ngkomeliyel ul̄imento, A'amu Is̄ilael sohwasi olo hwe lohwamo ulohopitnne so'no huno ito'no f̄syaf̄hupmno. ³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ul̄imento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahon̄ingki a'amu fehohnjo *foua hant̄let* (400) sohwa in̄ngkamentohofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu itokus'o'njo sohwa hwe huhwo sohumo nofonjosyahon̄ingkofi inomokommotofo sohwa hiyaso humpo'mentohofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. ³⁷ T̄fi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amufe yofe mt̄i'mokomayo sohonta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nol̄kofahon̄ingki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomant̄fi in̄ngkamotofofoho. Osohwo poyo imo'n̄ngkahon̄ingki inomokommotofo sohwa humpo'mentohofoho. Hof̄ko apa'no muhu'mokiyofoho. ³⁸ Oseso ole wasel̄imonne'no yohono. Olo a'amu *apousel* sohwamne'no iyoho masen̄ingkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hof̄koe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nnonefoho. ³⁹ Olo syoho hiloso An̄tu mta'ango'manji milojaopitnneho. Ne'nohini went̄hwonefoho. Sekwo An̄tumo fongkupitnnoho.

* **5:34:** Osohonta Poul Jisas K̄lais̄mo min̄ngkayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Pouliye syo itihwayo imo'n̄mojo hweho. (Sohe engo 22, hon̄ingkano we'e 3 somo uhwonyo.)

A'amu 'apousel' sohwa Jisasi'mne'no tohino ma'mento'hofo so'no simeho wopingo umo'nimentiso'foho.

⁴⁰ Ose ulahonìngki hungkuno nehopeho ulontìfi a'amu *apousel* sohwamne'no joho lontìfi oso hwamo fonjontìfi yokumpohn'nyo ulìmentohofi, Jisasiye yofe apa'no nolìkutoho. Ose ulontìfi uhwatìmentohofofoho. ⁴¹ *Apousel* sohwa *kauni'sol* sohwamo nulìko'mantìfi hnnìmentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namnìngkahonìngki sìmeho wopingo namo'nìngkohoho. Anìtu wopingo nahonìngkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴² Sìkuno huhwo huhwi hofìko Anìtuye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasi'mne'no hungkuno wopingo ulìwo'nìmoto'fofo'foho. Anìtu a'amu ahwomo mta'ni uhwati'mentisoso Jisasiyoho lutìhwamentohofofoho.

6

A'amu aho fehohn'ta'ni hopi'nono fehohn'ta'ni hufa'u'yo sohwamo 'apousel' sohwamne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mento'hofo'foho.

¹ Osohonta a'amu Jisasi'mo inìngkamotofoso we'e pi'nìngo imo'nìmentohof'o'maho. A'amu fehohnjo Ngkìlik hungkuno'njo'foho. A'amu fehohnjo Hipìlu hungkuno'njo'foho. A'amu Ngkìlik hungkuno'njosó a'amu Hipìlu somo yoka ulìmentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahonìngkofi nakwoe apìwojo sofa we'e'nohino mawo'nìngkohofofoho. Hipìlu apìwojo sofa engo mawo'nìngkohofofoho. Ose ulìmentohofofoho. ² Oso hungkunoso ho'nìngkahonìngki a'amu *apousel* sìfe mta'ni hufa'u'yo sohwa a'amu hopi'nono Jisasi'mo inomokommotofo somne'no joho ulahonìngkofi nuhu'mokontìfi ulìmentohofi, Nakwo syoho hufa'u'no sohwona'ni wopingo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anìtuye hungkuno pipi losetìhwanehwono. ³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwamo uhwosopopmno. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwa Anìtuye Towahuno Wopingo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'no sohwa a'amu hopi'nonohino sohwamo hwe wopingo'nohino hwafoho li'wo'nìngkohofofoho. Uhwosopopijoso hofìko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumantìfeho. ⁴ Ose yontanìngkujoso nakwo Anìtumo isamoyoka ulìwo'nìngkuhwasi a'amu somo Anìtuye hungkuno wolutìhwantanoho.

⁵ Ose ulahonìngkofi, E, wopìngofoho lontìfi Sítifenìmo uhwosopo'mentohofoho. Sítifen huhwo sohwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyìwo'nìmojo hweho. Anìtuye Towahuno Wopìngo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwamo uhwosopo'mentohofoso ole, Filipìja, Piłoukoulasìja, Nikanouja, Timounja, Pamenasìja, Nikoulasìjanjoho. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyouknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. ⁶ Oso a'amu sohwamo uhwosopentìfi *apousel* sohwamo utìhwamentohofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwafe mnokinopo aho kisasyontìfi hofìkine'no Anìtumo jomo ulìmentohofoho.

⁷ Oseso Anìtuye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'nìmentisofoho. A'amu Jelusalem humamento-hofo Jisasìmo inomokommotofoso pi'nìngo engo imo'nìmentohofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anìtuye honìngkano songo ti'pemantìfi Jisasìmo inìngkamentohofoho.

A'amu Juta fehohnjoso Sítifenìmne'no hwasyo ulìmentohofoho.

⁸ Anìtu Sítifenìmo yo'mayo wopìngoso ulohofahonìngki Sítifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwonìmentohofoso ole li'mentohofi, Anìtu oloso yalofoho. Ose li'mentohofoho.

⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa nolìkafontìfi Sítifen'nji Anìtuye hungkuno so'lno yoka hnnìmentohofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofìko afapo humawo'nìngkohofo sopo ole li'mentohofi, Ango sakinjohwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anìtumne'no isamoyoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Alekìsantìliya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hofìko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sítifenìmo yoka ulìmentohofoho. ¹⁰ Anìtuye Towahuno wopìngoso Sítifenìmo huno wopìngo uyahonìngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sítifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho. ¹¹ Oso'no a'amu sohwa sìmano hintotohino umnìngkahonìngki a'amu sohwamo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahonìngkofi ole ulìmentohofi, Olo hwe Sítifen sohwo kako Mousesìmne'no sitofo li'maso hweho. Ou, kako Anìtu ntnne'no sitofo li'masofoho. Hwasyo ose ulìmentohofoho. ¹² Oso hwasyoso ho'nìngkahonìngki nehopeho lontìfi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe honìngkano hungkuno lutìhwamotofo

sohwanji simeho wonyo umo'nìngkahonìngki Sítifenimo u'mantífi aho kentífi *kaunis̄ol* uhu'mokumotofo sopo ipemotasímentohofofoho.¹³ Osopo a'amu hwasyo ulífitnne sohwa mihumatí'mentohofofoho. Ole ulímentohofi, Olo hwe lohwo Anítuye ango engo so'no wonyo hungkuno ulímasofoho. Mousesiye honìngkano hungkunomne'no hwotoho hmmaaso hweho.¹⁴ Olo hungkuno Sítifen nalímasofoho. Jisas Nasaletnnta'ango sohwo Anítuye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango inìngkawo'nìngkuhwoneso Jisas wae yafíhwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso Sítifen nelahonìngki upa'nímalohwonefoho. Hwasyo ose ulímentohofofoho.¹⁵ A'amu *kaunis̄ol* sohwa nohumantífi Sítifenimo uhwonímentohofoso kakoe símo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'nímentisofoho.

7

Sítifen kakoe hungkuno kaunis̄ol' sohwamo ulímentisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo sohwo Sítifenimo ulímento, Oso hungkuno kikimne'no nalohofoso nehopitaho.

² Ose ulahonìngki Sítifen ulímento, Nje a'amu soku, sekwo upa'nímno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Apíloham kako ango Helanímne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentanìngki Anítu wonyoangkafo sohwo u'mahonìngki Apíloham nuhwonìngkahonìngki Anítu ulímento,³ Olo hwaho lo'nji jíje a'amu so'njimo uhwati'mofo. Nom'ne hwaho nokitíhwahm'me'no osopo fohumantohoho.⁴ Ose ulahonìngki Apíloham oso hwaho Kalítiya ulíko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kanìngkwohwo poyo pe'nímentiso sohonta Anítu ulímento, Hwaho nom'ne kitíhwahm'me'no mpano. Ose ulahonìngki olo hwaho humalohwone lopo pmmentisofoho.⁵ Anítu Apílohammo olo hwaholo nutíhwanto osohonta kako yano muyímmenisofoho. O'o níhu'no awonoho. I oso'no Anítu ulímento, Oso hwaho hiloso kíko'nji jíje imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ulímentisofoho. Osohonta Apíloham kako hwomu ane hweho.⁶ Nom'ne hungkuno Anítu ulímento, Jíje imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijoso osopo siki syoho ulohofíkutnnefoho. A'amu kengoso jíje imu somo tohino engo uyífitnnefoho. Soswo *foua hantílet* (400) u yokolofontanìngkuhwosi jíje imuso osopo humafitnnefoho.⁷ Oso a'amu kengo jíje imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno

tango'njo ikwolofo'ne uyimnefaho. Osohonta jiye imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'nonimapifitnnefaho. Ose ulimentisofaho. ⁸ Anitu nom'ne hungkuno Apilohammo uyimentisofaho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulimentisofaho. Anituye hungkuno iningo mamofe'ne honingkano hiso uyimentisofaho. Oseso Apilohamye hwomu Aisak imo'ninkahoninkki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnita'ni hufa'u sihune memjaofahoninkki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofaho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'ninkahoninkki sihu ukolo'mentisofaho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'ninkahoninkkofi sihu ukolo'mentisofaho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofoho.

⁹ Jekoupiye hwomu sohwa hamningkwa'wehwo Jousep'ne'no hintotohino umninkahoninkki a'amu kengo sohwa Jousepimo mpe uyahoningkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofoho. ¹⁰ Yo'mayo tango so'nji Jousepimo u'mahoningkki Anitu ufo'ma'mentisofaho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahoningkki Anitu Jousepimo huno engo wopingo'njo uyahoningkki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulimento. Kiko hwe wopingo hwosoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijipi'nji, nje a'amu lo'nji nje anglo lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwosoho. Ose ulonto Jousepmmo angolnji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulimentisofaho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentaninkki wopayo nosyofahoninkki mijoho engo i'mofapmmentisofaho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyimentisofaho. ¹² I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwatimentisofaho. ¹³ Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulimento, Ngko Jousep'nyoho. Ose ulahoningkki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousep'ye a'amu sohwamne'no huno umentisofaho. ¹⁴ Oseso Jousep kaningkwohumne'no hungkuno lihwatimentisofaho. Jekoupi'montohwa hofiko *sefenti-faiffoho* (75). Osomne'no Jousep lihwatimentisofaho. ¹⁵ Oso'no Jekoup Ijipi'ne'no nowento osopo poyo pe'nimentisofaho. Neyakwosa osopo poyo pe'nimentohofoho. ¹⁶ Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso

sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso sokimo hwaho'njosō Ap̄iloham hohonta Hem̄iye hwomu sohwamo hamniyohō uyonto mpe imentisofoho.

17 Oso hungkuno An̄itu Ap̄ilohammo ul̄imentisoso ne umo'n̄imonte'no yahonīngki a'amu Is̄laeliso pi'n̄ingo engo imo'n̄imentohofofoho. 18 Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'n̄jo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. 19 Oso hwe huhwo sohwo neyakwosamo wonyo ulohofahon̄ingki tohino engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo ul̄imento, Sekwoe mehom̄i milongo imo'n̄ifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon̄ingkuji fohō'naof̄ikuno. Osopo wape'n̄ingkuhwono. Ose ul̄imentisofoho. 20 Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'n̄ingkahon̄ingki kan̄ingkwohwo'ya'u hamno hufa'u s̄ihune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohumo angomo hiyasō mokosyohumentan̄ingki 21 Mouses̄imo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mouses̄imo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'n̄imentisofoho. 22 Ijipmjo hwe huno'n̄jo sohwa Mouses̄imo yo'mayo so'no mesyomti'mokut̄hwamentohofofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'n̄imentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wop̄ingo'nohino hwelho. 23 Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahon̄ingki l̄imento, Ngko nje a'amu ne Is̄lael somo uhwonamo. 24 Ose syaf̄isyonto nowento uhwonīmentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyo mokosyohumayo sohwo a'amu Is̄lael sohumo wonyo ulohofontan̄ingki Mouses nuhwononto syaf̄ihu'mento, Nje a'amu Is̄lael sohumo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip̄'n̄jo sohumo fonjahumentisofoho. 25 Hwe sohumo fonjasyonto Mouses huno ole syaf̄isyonto, Nje a'amu Is̄laeliso ole huno syof̄isyalokwofo, An̄itu Mouses̄imo nefo'mayo'ne uhwat̄maso hwelho. Ose syaf̄ihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Is̄laeliso oso hunoso huno masyaf̄isiyo'n̄jo imentohofofoho. 26 Mo'n̄ingkanta hwe Is̄lael sohwa'u ikujoho fongki'nontan̄ingki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ul̄imento, Nje a'amu sohwahusi, Siko'n̄ikwahisoho. Siko ikujoho peho'n̄o fongki'nalokusiyō. 27 Ose ulahon̄ingki hwe fihwo kon̄ingkwa'wehumo wonyo ulohofo sohwo Mouses̄imo ilojaofonto ul̄imento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. T̄ihwo kil̄masoto. K̄iko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyō'ne hwosilaho. 28 Ou, k̄iko fosi hwe Ijip mta'ango sohumo fonjahumahnno hopa wofonjan̄humonne'elaho. 29 Ose ulahon̄ingki Mouses

nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitian humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u tipema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo fouti (40) uyakolofahonìngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesìmo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwofìki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwonìhwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sijahonìngki ose uhwononto, yomo yonto kako tìfonepo nowento toho hwapìngko ho'mo so'mo uhwonìmentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesìmo ulìmento, ³² Ngko jìje ajuyohwosa Apìlohamja, Aisakìja, Jekoupija, hofìkoe Anìtu hwo'nyoho. Ose ulahonìngki Anìtuye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho unìngkahonìngki sìmo'mango akofaho hi'nìmentisofoho. ³³ Ose yahonìngki Anìtu ulìmento, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no jìje sìfìkwongo fosyo fiyojasyo. ³⁴ A'amu Ijipìso nje a'amu Isìlael somo wonyo engo nolohofahonìngkofi hofìko tohino engo malokwofo so'no uhwonìngkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'nìngkohefoho. Hofìkimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuhwatìmo. Ose ulìmentisofoho.

³⁵ A'amu Isìlaeliso hofìko Mousesìye hungkunomo hwotoho nto hmmentohofofoho. Ole ulìmentohofi, Kìko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo hwosilaho. Mousesìmo ose ulohoniìmentohofofoho. Huhwo sohumo Anìtu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohumo uhwosopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohumo u'ma'mentiso sohwo Mousesìmo sosofitofosyohumamentisofoho. ³⁶ A'amu Isìlael Ijip nohumentanìngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotasìmentisofoho. Soswo fouti (40) uyokolofontanìngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Honìyo'nohino * pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. ³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isìlael somo ulìmento Anìtu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anìtuye hungkuno selohe sohwo ngko pa'nìngo hweho. ³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isìlael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofìki'nyo Sainai sopo Mousesìmo hungkuno

* **7:36:** Iyoswo yofoho mjoso hunguno fisò oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

uyimēntisofoho. Mouses neyakwosanjopo humēntanīngki Anītu Mousesīmo honīngkano hungkuno wopīngō uyimēntisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiyeefoho.

³⁹ I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho līmentohofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso Ijipmne'no asomo wowantīfi imentohofoho. ⁴⁰ Oseso hofīko Elounīmo ulīmentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anītu nom'ne kengo mtī'mojo. Mouses Ijip mta'ni nehwajoponto kako ntī'mtīkeno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulīmentohofoho. ⁴¹ Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anītu kengo pa'nyo mtī'mokontīfi yahu nom'ne nofonjasyontīfi anītu huyo'mango hwasyo sohumo ulīmentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasyīhwonefoho. Ose ulīmentohofoho. Olo hiloso hofīkoe aho'nji imentohofo so'no sīmeho wopīngō umō'nīmentisofoho. Oso'no hofīko elījwanīmentohofoho. ⁴² Oso'no Anītu hofīkimo hohujo ikinjīmofahonīngki hofīko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofīko hwomtame uloho'mentohofoho. A'amu Anītuye hungkuno mtī'mokumentohofo sohwa ole mtī'mokumentohofi,

A'amu Isīlāel soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohūmentanīngkuji soswo fouti (40) seyokolofontanīngki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo anītu hwasyo Molouk kakoe hwapīfe ango molontīfi motasīmentohofoho.
Nom'ne anītu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mtī'mokontīfi motasīmentohofoho.

Oso hwamne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwatīmo.

Ose mtī'mokumentohofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapīfe ango molīmentohofoho. Anītu ne sohune'no hwomtame ulohofo'ne molīmentohofoho. Oso hwapīfe ango hiso'no Anītu Mousesīmo huyo'mango utīhwanto ulīmento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahonīngki hwapīfe ango molīmentohofoho. ⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwapīfe ango nomantīfi Jousyīwa'nji motasontīfi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anītu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofoho. Oso hwapīfe ango hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentanīngki Ntefit kakoe sīkuno imo'nīmentisofoho. ⁴⁶ Ntefit imo'nīngkahonīngki Anītu nuhwononto līmento, Ntefit hwe wopīngō hweho. Kakimne'no sīmeho wopīngō nīmo'nīngkohoho. Ose

lahonìngki Ntefit Anìtumo jomo ulìmento, Jekoupiye Anìtu hwosoho. Kìko'ne ango wamolìmonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko lahonìngki Ntefitìye hwomu Soulomoun Anìtuye ango molìmentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anìtuye hungkuno lìmotofo sohwa ole lìmentohofi, Anìtu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa molìfijo somo mohumanehoho. ⁴⁹ Anìtu ole ulìmento, Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sìfe ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molìfitnnehofo.

Ngko ntì'mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwapìngoso tìhwolo. Ngkonoho.

Anìtu ose ulìmentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe sìmeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'njo hwasoho. Nje Towahuno Wopìingo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'nìngkohofìhwasoho. ⁵² Seyakwosa Anìtuye hungkuno lìmotofo hopi'nonohino sohwamo wonyoso ulohofìwo'nìmentohofofoho. Anìtuye hungkuno lìmotofo sohwa ole selìmotofi, Hwe Wopìingo sohwo noponefoho. Ose selahonìngkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe wopìingo sohwo nopahonìngki sekwo osohumo tokoyo'ofo yontìfi fonjahumentohofofoho. ⁵³ A'amu huhwo sohwasi sekwo Anìtuye honìngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selìmentisososo ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sìtifen ose ulìmentisofoho.

Sìtifenìmo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu kaunìsol sohwa Sìtifenìye hungkuno nupa'nontìfi huno nehopi ko uyahonìngki sìmano hintoto-hino umníngkahonìngki mpuyo lìmentohofofoho. ⁵⁵ Oseso Anìtuye Towahuno Sìtifenìmo u'mohulofahonìngki, Sìtifen ahwomomo uhwonìmentisososo Anìtuye pomponaho mofehi'nyo pa'nìngo uhwononto Jisas Anìtuye aho anga sohohnta'ni nohumentanìngki uhwononto, ulìmento,

⁵⁶ Uhwonìmno. Ahwomo mtampotoho. Anìtuye hwomu Anìtuye aho anga hohnta'ni lìkofohumaho, uhwonalokweno. ⁵⁷ Ose ulahonìngki hofìko haloho pìku'nontìfi mamuyo mjali'mìwentìfi Sìtifenìmo ifeehu'mo uloho'mentohofofoho. ⁵⁸ Sìtifenìmo aho yokumpohn'nyo nokentìfi nomotawentìfi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafontìfi sojo fongku'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sìtifenìmne'no hwasyo hungkuno

ulimmentohofo sohwa hofikoe manji'mofo yojomantifi hwe songo Soul⁵⁹ye huyo'mo ho'nahumentohofofoho. Sojo ne'no ufonjontan⁶⁰ngkofi S⁶¹tifen Anitumo joho ulimento, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimah. Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo olo wonyo ntohofofofo loso'no kiko olo a'amu sohwamo wonyo uyohotoho. Ose ulonto nihu'nahone poyo pe'nimentisofoho.

8

Soul kako a'amu Jisasimo iningkamotofo somo wonyo umokumentisofoho.

¹ S⁶²tifenimo fonjosyahon⁶³ngkofi Soul nohumanto ulimento, S⁶⁴tifenimo fonjasiyoso wopingofofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jelusalem humamentofofo somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahon⁶⁵ngkofi tohino engo ma'mentohofofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohofofoho. A'amu *apousel* sohwa hofik'o'nohini Jelusalem humamentofofoho. ² Hwe Jisasimo iningkamotofoso S⁶⁶tifenye pijafoso motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohofofoho. ³ Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo iningkawowo'n⁶⁷ngkohofo somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

Anituye hungkuno a'amu Someliya somo lutihwamentohofofoho.

⁴ Oso a'amu Jelusalemno humpo'mentohofofo soango kengo kengo sopo Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho. ⁵ Filip angoo Someliya sopono nowento osopo Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Anitu nakwoe hwahopo uhwatmentiso sohwo Jisas⁶⁸yoho. ⁶ Ose ulahon⁶⁹ngki a'amu hopi'nono nupa'nontifi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonontifi huno engo syafihu'mentohofofoho. ⁷ A'amu sis⁷⁰'masoho'njo towahuno wonyo'njosso nohumantifi mamuyo engo lontifi towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njosso a'amu sife wonyo'njosso wopingo umokumentisofoho. ⁸ Ose uhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁹ Hwe fihwo Saimoun oso angoo hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo hwapingo'njo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo

hwaho. Saimoun ulimojofoho, Ngko huno hwapingo'no hwo'nyoho. Ose ulimojo hwaho. A'amu Someliyaso Saimoun ne'no pisopisaho limotofofaho. ¹⁰ A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nihu'no hopi'nono Saimouniye hungkunomo nupa'nontifi ulimotofi, Saimoun hwe huno'njo hwaho. Anituye yokumpohn'nyo hi'njo hwaho. Ose limotofofaho. ¹¹ Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo iningkamotofofaho. ¹² Oseso Filip noponto Anitu enemokosyohumayo so'nji Jisas Kilais ntnne'no lutihwahonungki a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonungkofi hwe moyam'i'nji mijo kiyoma'mentisofaho. ¹³ Saimoun huhwo sohwo Filipiye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyahonungki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofaho. Saimoun Filipi'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho limentisofaho.

¹⁴ A'amu *apousel* Jelusalem humamentofo sohwa ole upa'nimentohofi, A'amu Someliyaso Anituye hungkunomo tifi iningkamentohofofaho. Ose upa'nontifi Joun'nji Pita'njimo lhwatmentohofofaho. ¹⁵ Siko nowenji a'amu Anitumo iningkayo so'no jomo ole ulimentisi, Mpothro jiye Towahuno Wopingo'so a'amu somo uyo. Ose ulimentisiyefoho. ¹⁶ Hwapingo'so Filip Jisasiye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo muhula'mo'mmentisofaho. ¹⁷ Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahonungki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'mo'mentisofaho.

¹⁸ Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwonimentisoso siko a'amu somo aho kisosyahonungki Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulimento, ¹⁹ Nje hamniyoho nomahosisi Anituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anituye Towahuno uhula'mofono.

²⁰ Ose ulahonungki Pita ulimento, Oloso Anitu a'amu somo uyalokusoso mpe uyemonntaho. Kiko jiye hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho. ²¹ Olo syohoso jiye'maho. Anitu jiye simehomo kohonalofoho. Wopingo'maho. Wonyo mnaweho. ²² I oso'no jiye honingkano wonyoso foho'namofo. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anitumo, Jiye huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. ²³ Jiye honingkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴ Ose ulahonìngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulìmento, Siko ngkine'no Anìtumo jomo ulinyo. Oso nthino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ulìmentisofoho.

²⁵ Apousel sohwa'u Anìtuye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutìhwani Jelusalemno umentisiyefoho. Oso honìngkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anìtuye hungkuno lutìhwamentisiyefoho.

Filip Anìtuye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohumo lutìhwamentisofoho.

²⁶ Hwe ahwomomjo sohwo Filipìmo ulìmento, Kìko Jelusalem honìngkano sopo nìhuji ango Ngkasa honìngkano osomo fìwe. Ose ulìmentisofoho. Oso honìngkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. ²⁷ Filip nolìkafonto umentisofoho. Kako honìngkanopo nohumanto uhwonìmentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hwaho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hwaho. Kako Anìtumne'no hwotame uloho'mo lonto Jelusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmmentisofoho. ²⁸ Kako ijempoho sohwe kokapitofo'njo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anìtuye hungkuno lìmojo sohwo mtì'mokumentisoso atofo lìmentisofoho. ²⁹ Filip osohumo uhwonìngkahonìngki Anìtuye Towahuno Wopìngko ulìmento, Kìko tìfonepo uhuji oso sohwe kakopitofo'njo sohwoepono fìwano. ³⁰ Ose ulahonìngki Filip fu lìmentisoso mafone sopo i'mofawento upa'nìmentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofo lontanìngki upa'nonto ulìmento, Oso hungkuno atofo lalokunoso neso huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahonìngki ulìmento, A'amu malontìhwawayoso ngko huno pipilo. Kìko ngko'njo lopo fisape. Filontìhwaho.

³² Anìtuye hungkuno Aisaiya mtì'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofo lìmentisoso ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasiyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohumo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohumo hwotoho fentìfi hungkuno tango'njo ikwolofo'neso hwasyo lìmentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahonìngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso tìhwo lone'ento imenti-soto.

Hof^{it}ko nofonjosyahon^{ing}kofi kako olo hwaho lopo mohumamentisofoho.

Oso Aisaiya mtⁱ'mokumentisofoho. ³⁴ Atofo ose lonto, Filip^{im}o ulⁱmento Aisaiya tⁱhumne'no mtⁱ'mokumentisoto. Kako kakine'no hnnⁱmentisotaho. Nom'ne hune'no lⁱmentisotaho.

³⁵ Ose ulohon^{ing}kahon^{ing}ki Filip Anⁱtuye hungkuno Aisaiya mtⁱ'mokumentisoso yolo^{ho}'no nolonto Jisasⁱye hungkuno wopⁱngoso ulⁱmentisofoho. ³⁶ Siko hon^{ing}kanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulⁱmento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Hon^{ing}kano njisohwo pⁱjwanⁱmokwoho ngko mijo mokiyonⁱmasosofo.

³⁷ [Ose ulahon^{ing}ki Filip ulⁱmento, Kⁱko Anⁱtumo sⁱmeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahon^{ing}ki ulⁱmento, Eno. Jisas Kⁱlais Anⁱtuye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofo mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahon^{ing}ki Filip hwe sohumo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁹ Mijo mta'ni sⁱmentisiyoso Anⁱtuye Towahuno Wopⁱngoko'mo Filip^{im}o kengopo mⁱhumati'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filip^{im}o apa'no muhwonⁱmentisoso sⁱmeho wopⁱng'o'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asyⁱtout i'mofawento ango hopi'nonohino somo Jisasⁱye hungkuno wopⁱngo lutⁱhwawento hwangku ango Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Soulⁱye hunomo yⁱwolo'mokahon^{ing}ki Soul kakoe inomokomoyo imo'nⁱmentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasⁱmo inomokommotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumo ulⁱmento, ² Iyoswo mtⁱ'mokohoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasⁱkos a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo utⁱhwamo. Ose ulahon^{ing}ki uyⁱmentisofoho. Iyoswo ole lⁱmentisofoho, Soul a'amu Jisasⁱye hon^{ing}kanomo inⁱngkowalokwofo somo notⁱpemahwosi hwe moyⁱmi sofamo impe intofⁱhwosi Jelusalemne'no womotaweno. Ose mtⁱ'mokumentisofoho.

³ Soul Ntomasⁱkosⁱmne'no nowentan^{ing}ki ango mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni uloh^o'mentisofoho.

⁴ Ose ulohofahon^{ing}ki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'nⁱmento, Soul, Soul, kⁱko

ngkimo wonyo peho'no n̄imokantokuno. ⁵ Ose upa'nonto ul̄imento, Hwe engo t̄hwosilo. Ose ulahon̄ingki ul̄imento, Ngko Jisas̄i'nyoho. K̄iko ngkimo wonyo n̄imokantokuno. ⁶ K̄iko nol̄ikafohoji ango ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo k̄iko ihnne so'no wakil̄imontonoho. Ose ul̄imentisofoho.

⁷ A'amu Soul̄i'nji umentohofo sohwa mampi'nyo no-humant̄ifi mampaho ko upa'nont̄ifi ne sohumu muh-won̄imentohofofoho. ⁸ Soul nol̄ikafonto t̄mo hononto t̄mpi'nyo imo'n̄imentisofoho. Ose yahon̄ingki a'amu aho umpo'n̄imentohofofoho. Aho impo'nomotawent̄ifi Ntomas̄ikos i'mofamentohofofoho. ⁹ Soul t̄mpi'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentan̄ingki s̄ikuno hufa'u s̄hune memjao'mentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisas̄imo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwon̄ingkahon̄ingki An̄itu ul̄imento, Anonaiyas. Ose ulahon̄ingki ul̄imento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹ Ose ulahon̄ingki An̄itu ul̄imento, K̄iko nol̄ikafohoji oso hon̄ingkano Nto'nohinofo mul̄imentohofoho somo mpano. Osopo Jutas̄ye ango somo hwe fihwo ango Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Soul̄yoho. Osohumo uh-wonae. ¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwon̄ingkisoso ole uhwon̄ingkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas no-ponto kakoe mnokinopo aho kisusyahon̄ingki t̄mo wop̄ingo umokohoho.

¹³ Ose ulahon̄ingki Anonaiyas ul̄imento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'n̄ingo upa'n̄imalefoho. Kako jīje a'amu neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴ Hwe yofe engo'njo tojo ango syoho'njo sohwo iyoswo uȳmasofoho. Iyoswo hiloso jīje a'amu ne impe intofo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahon̄ingki An̄itu ul̄imento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwosopo'mentohefoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Is̄lael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolut̄ihwamte hweho. ¹⁶ Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no ut̄ihwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahon̄ingki Anonaiyas nowento ango so'mo nos-wonto Soul̄mo aho kisusyonto ul̄imento, Nje n̄ingkwahwo Soul, Hwe engo Jisas hon̄ingkanopo uhwon̄imahnno sohwo jīje t̄mo wop̄ingo kumokiyo so'no lon̄hwaji so'no pohe hwo'nyoho. An̄ituye Towahuno Wop̄ingo s̄imehomo wokuhulo'ma'mtonoho. ¹⁸ Ose ulahon̄ingki Soul̄ye t̄mo mta'ango fefo pa'n̄ingo hu'mewasi lohofahon̄ingki t̄mo wop̄ingo imo'n̄imentisofoho. Wop̄ingo imo'nonto nol̄ikofahon̄ingki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. ¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo

nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'nimēntisofoho. Sīkuno memjaofontanīngki Soul a'amu Ntomasīkos Jisasīmo inomokommotofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasīkos ango sopo Soul Anītuye hungkuno lutīhwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no Anītuye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisasīmne'no ole lutīhwamento, Jisas Anītuye Hwomu hweho. ²¹ Ose ulahonīngki a'amuso nupa'nontīfi yomo yomo yontīfi ole hnnīmentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemno a'amu Jisasīmo jomo ulīwo'nīngkohofo somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofīhwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnīmentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasīmne'no hungkuno lutīhwamentisofoho. Ole lutīhwamento, Hwe Anītu nakwoe hwahopo uhwatiimentiso sohwo Jisasīyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutīhwahonīngki a'amu Juta ango Ntomasīkos sopo humamentohofoso nupa'nontīfi hono-hono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso līma'mentisofoho.

²³ Sīkuno pi'nīngō memjaofahonīngki a'amu Jutaso nuhu'mokontīfi Soulīmo fonjane'entīfi hungkuno kotīku'mentohofofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'nimēntisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulīmne'no ne'no uhwontohumamotofofoho. ²⁵ Oseso sīkuno fihumo Soul kakoe inomokommotofo sohwanji sok-ilojopo kotasontīfi Soulīmo sohwo ho'yo engomo kamentīfi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jelusalem humamentisofoshō.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusalemne'no nowento a'amu Jisasīmo inomokommotofo sohwaji ufohi'nīmo lonto ko yahonīngki hofīko Soulīmne'no iyoho unīmentisofoho. Soul Jisasīye inomokomoyo ne sohune'no sīmeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulīmo utīmanto apousel sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulīmento, Soul honīngkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasīmo uhwonīngkahonīngki hungkuno ulīmasofoho. Soul Ntomasīkos a'amu somo Jisasīmne'no hungkuno lutīhwanto iyoho munīmmaso hweho. ²⁸ Ose ulahonīngki Soul hofīko'nji nohumanto Jelusalem emoyonto Jisasīne'no hungkuno lutīhwanto iyoho munīmmēntisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngkīlik hungkuno'njo so'nji Soulī'nji hungkuno

hnnontifi Jisasimne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulomo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasimne'no inomokommotofoso oso hunoso uyahonìngki Soulomo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofoho. Anituye hungkuno haloho upeehonìngkofi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moyami pi'nìngko engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.

³² Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho.

³³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentanìngki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u sihune uyakolo'mojofoho. ³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulimento, Ainiyas olohonta Jisas Kìlais wopingo wakumokono. Filikaho. Jiye ijempoho ito'no fesiwaso. Ose ulahonìngki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho. ³⁵ A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohumo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yìwolo'mokumentohofofoho.

Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammojosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkilikiso ole limotofo Ntoukas. Sìkuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. ³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho.

Kakoe pijafu mijo yajìwontifi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo lihwojahonìngkofi Pitamo ulimentisiyo. Kìko nakwo'nji fìpe. Kìko nohontohumahotoho. ³⁹ Ose ulahonìngki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. I'mofawentifi oso ango yokintaho sopo kotasimentohofofoho. Apìwojo sofa

Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mtimokumentisoso Pitamo utihwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ulimento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafu wentanjo sohohntani ole ulimento, Tapita, filikaho. Ose ulahonningki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji apwojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo utihwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'nningkahonningki hwe moyam upa'nimentohofofoho. Oseso a'amu pilningo engo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mtimokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentaniningki sikuno pilningo memjao'mentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumu u'manto hungkuno ulimentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuson'no fehohnjo wan hantilet (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulimojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 kilouk) wojo hopa uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ulimento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahonningki Kouniliyos nuhwononto iyoho unningkahonningki ulimento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahonningki ulimento, Jije hungkuno Anitumo uliwo'nningkohinoso upa'nliwo'nningkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnoso Anitu nuhwononto kikine'no huno wopingo syokufisyalofoho. ⁵ Olohonta hwe fihwo angou Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe angou mitimomengopo molinyofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyo sohwa'u'nji hwe itokuson'no sohwatnne'no joho

ul̄imentisofoho. Oso hwe itokusō'njo Kouniliyos̄'njo humamojo sohwo An̄itumne'no huno syaf̄ihu'mojo hweho.⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwamo yo'mayo imo'n̄imentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwatīmentisofoho.

Pita wojo hopa hon̄ingkon̄imentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowentifi hon̄ingkanopo saho fosyawo'mentohofoho. Im̄ingo ne'nji nol̄kafontifi Joupa mofonepo i'mof̄wentan̄ingkofi Pita ango tokilonjwa'mjomo nohumanto hinjopo An̄itumne'no jomo ul̄mo lonto ant̄fepo kotas̄mentisofoho. ¹⁰ Pita mijoho uyahon̄ingki wopayo wan̄imo nto ko yahon̄ingki hof̄ko wopayo sokafo esyohumentan̄ingkofi Pita wojo hopa uhwon̄imentisoso, ¹¹ ahwomo mtompeehon̄ingki hwapīfe m̄ikun̄imposo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapīfe tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowentifi ant̄fepo pmmentohofoho. ¹² Hwap̄ife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji yihufo'nji nohu'mehinowentan̄ingki uhwononto, ¹³ mampaho ole upa'n̄imento, Pita, nol̄kafohoji tongo yihufo yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. ¹⁴ Ose ho'n̄ingkahon̄ingki Pita ul̄mento. Hwe Engo sohwosi, mimnehono. Tongo manilongoso manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe hon̄ingkano hungkunoso non̄ingkutoho nal̄mojofoho. ¹⁵ Ose ulahon̄ingki mampaho hiso apa'no ho'n̄imento, Yo'mayo An̄itu wop̄ingofoho l̄imentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'n̄imentisofoho. ¹⁶ Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto t̄finjo apa'no imo'nonto ahwomomo n̄ihu'nahone s̄imentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'n̄ingo engo syaf̄syonto huno uyimento, Oso uhwon̄ingkoheso hwapīngoso pipilo. Ose syof̄syahon̄ingki a'amu Kouniliyos uhwatīmentiso sohwa ifawo'mentohofoho. Ifawentifi Saimoun̄ye ango somne'no ulohonontifi nowentifi, ¹⁸ Saimoun̄ye hoku'yopo loho'mentohofoho. Osopo lohofontifi joho ul̄mentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohumaho. Ose ul̄mentohofoho. ¹⁹ Pita ahwomomjo uhwon̄imentiso so'no huno syof̄syahon̄ingki An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo ul̄mento, Upa'nyo. A'amu hufa'u s̄hunehwa kikine'no t̄peelokwofo. ²⁰ Oso'no nol̄kafohoji hof̄ko'nji fiwan̄imno. Huno pi'n̄ingo engo syaf̄siyo'eno. Ngko uhwatīmalefoho.

²¹ Ose ulahon̄ingki Pita nowento a'amu sohwamo ul̄mento, Oso a'amu sekwo haf̄hafe t̄peelokwofo sohwasi ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. ²² Ose ulahon̄ingki ul̄mentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo

a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nalimaso'no pihwono. Oso hwe wopingo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole liwo'ninngkohofo, Hwe wopingo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohumo ole ulima, Saimoun Pitamne'no filihwajo. Kakoe hungkuno upa'nimnaho. Ose ulahoningkofi,
²³ Pita nolutimanto mokosyawo'mentisofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne Jisasimo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofoho.

Pita Kouniliyosiye ango sopono umentisofoho.

²⁴ Nowentifi mo'ninngkanta ango Sisaliya imofamentohofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitifo so'nji a'amu nom'ne joho lihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamentohofoho. ²⁵ Pita wahumo lonto yahoningki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefaho. ²⁶ I oso'no Pita nulikafonto ulimento, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷ Pita'nji Kouniliyosi'nji hungkuno hnnonji angomo noswonji hwe moyam'i mi nuhu'mokontifi humentaningkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hofikimo ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayo afapo nta'ni maniwo'ninngkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho limotohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole ntihwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno so'no huno moyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwonivo'ninngkisofoho. ²⁹ Ntihwahonningki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lontima'malofo.

³⁰ Ose ulohoningkahoningki Kouniliyos ulimento, Sikuno osofosofahu'no memjanimo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 kilouk) Anitumo ulontaningko hwe fihwo nem'no he nihi'no tingkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto ³¹ ntima, Kouniliyos, jitje hungkuno Anitumo uliwo'ninngkinoso upa'nivo'ninngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'ninngkinoso Anitu nuhwononto huno wopingo syokufisyalofoho.
³² Oso'no Joupa ango sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filihwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitimomingopo

molinyofoho. ³³ Ose ntahonìngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lìhwatìmalefoho. Ose'no kìko pohinoso wopìngofoho. Anìtu nakwo'nji humalohwono. Anìtu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyosiye angomo hungkuno ulìmentisofoho.

³⁴ Ose ulahonìngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anìtu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohofìwo'nìngkiso hweho. ³⁵ Anìtu a'amufe a'apaho so'no temtitifo so'no huno mosyafìsiyo'njofoho. O'o, a'amu Anìtumo sìmeho uyososo kakoe honìngkanomo inìngkaweso sohumne'no Anìtu sìmeho wopìngo umo'nìmontonoho. ³⁶ Oso hungkuno Anìtu a'amu Isì'læl somo uyìmentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kìlais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anìtu'nji a'amu'nji sìmeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷ Sekwo soku huno moi'wonoho. Sìmo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wopìngo lutìhwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya ango ho'mo ho'meemo ho'nìmentisofoho.

³⁸ Ole upa'nìmentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohumo Anìtu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahonìngki Jisas kako ango'meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontanìngki Jisas wopìngo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentiso'maho. O'o Anìtu huhwo'njoho. ³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwona'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwonìmentìhwone so'no selalokweno. Hofìko Jisasìmo fonjinto'ofahumentohofofoho.

⁴⁰ Nope'nìngkahonìngki sìkuno hufa'u sìhune memjaofahonìngki Anìtu ulìkofahonìngki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmentisofoho. ⁴¹ Nulìkofahonìngki a'amu hopi'nono Jisasìmo uhwonìmentohofo'maho. O'o Anìtu Jisasìye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwona'ni uhwonìmentìhwonefoho. Jisas nope'nìngkahonìngki Anìtu apa'no ulìka'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa nìmentìhwonefoho. ⁴² Ole nalìmento sekwo nje hungkuno a'amumo yolo filutìhwamno. Ole ulìmno. Anìtu Jisasìmo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'nìmentohofo so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no mìhwajiyo'ne honìngkano yano ilofìhwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. ⁴³ A'amu hohonta Anìtuye hungkuno lìmotofo sohwa kakine'no ulìmentohofofoho.

Ole ulimentohofi, A'amu Jisasimo si'meho hi'ntnnono uyifijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtitoto kengo somo Anituye Towahuno Wopingo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontaningki a'amu upa'nimentohofo somo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no ⁴⁵ Jisasimo inomokommotofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmmentohofo sohwa nuhwonontifi pisopisaho mjalimwentifi yomo imentohofofoho. ⁴⁶ Ole upa'nimentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lontifi Anitumo hungkuno wopingo isamoyoka'nji ulimentohofofoho. ⁴⁷ Pita nuhwononto ulimento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwo lonehoho. Awonoho. ⁴⁸ Ose ulonto ulimento, A'amu somo Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ulimentohofi, Sikuno nom'ne memjaofhwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ulimentohofofoho.

11

A'amu Jelusalemmjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

¹ Nom'ne apousel sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi iningkamentohofofoho.

² Pita Jelusalemmne'no sahoningki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ulimentohofofoho. ³ Oso a'amu sohwa Pitamo ole ulimentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwanji humanji wopayo nimahnno hwosoho. Oso wonyofoho.

⁴ Ose ulahoningkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'no yolocho ulimentisofoho. ⁵ Ole ulimento, Ngko ango Joupa sopo nohumanji Anitumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentoheso, hwapi'e engo ahwomo mta'ango pmmentisofoho. Oso hwapi'e tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmmentohofofoho. ⁶ Nopahoningkofi hwapi'e ajwomo'mo uhwonimaleso yo'mayo tongo, homa, yi'hufo somo uhwonimentohefoho. ⁷ Ose uhwonimentoheso ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. ⁸ Ose ho'nikingkahoningki ulimentoho, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso maniwo'nngkiyoh he hwo'nyoho. ⁹ Ose

ulahonìngko mampaho apa'no ho'nìmento, Yo'mayo Anìtu wopìngofoho lìmentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰ Ose ho'nìngkahonìngki oso hopa hufa'u sìhune imo'nìngkahonìngki nìhu'nahone ahwomomno sìmentisofoho. ¹¹ Nosontanìngki hwe hufa'u sìhune nje ango humayo sopo i'mofapmmentohofofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u sìhune sohwamo uhwatìmentisofoho. ¹² Anìtuye Towahuno Wopìngo ntìmento, Oso hwanji fiwano. Huno pi'nìngo engo syafìsiyo'eno. Ose ntahonìngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofìko'nji Sisaliya'no umentìhwonefoho. Nowentani Kouniliyosiye angomo humamentìhwonefoho. ¹³ Kouniliyos nalìmento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntìmento, Kìko ango, Joupa'no a'amu filìhwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filìhwajo. ¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'nìngkohoji kìko jìje a'amu so'nji Anìtuye honìngkano ne wotìpemantìfeho. Ose nalìmentisofoho. ¹⁵ Ngko Anìtuye hungkuno ulìmentanìngko Anìtuye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no sìmo'mo pmmentiso hopafoho. ¹⁶ Ose uhwononji Jisasìye hungkunomne'no ole syafìhu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangku Anìtuye Towahuno Wopìngo wosehulo'afono. ¹⁷ Sìmo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono umentìhwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko Anìtumo pìjwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulìmentisofoho. ¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontìfi oso yokaso noho'naofontìfi Anìtumo isamoyoka ulontìfi ulìmentohofi, Anìtu a'amu kengo somo sìmeho uwolomokuwo'nìngkiso hweho. Hofìko honìngkano wonyo ho'naofìkujo'manji oso a'amu somo Anìtu songo ne'no humayo'ne uyìmtionoho. Ose ulìmentohofofoho.

A'amu Antiyouk humamotofoso Anìtuye syohoso kahopi imentohofofoho.

¹⁹ Sìtifenìmo fonjahumentohofo sohonta a'amu Jisasìmo inìngkamotofo somo a'amu Jisasìmne'no nakwolaho lìmotofo sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'nìngkahonìngkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpentìfi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahonìngkofi nom'neso hwaho we'e Saipìlos sopo i'mofopahonìngkofi nom'neso ango Antiyouk

sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisasimo iningkamotofoso hwaho we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyouk sopo uhu'mokontifi a'amu kengo somo Jisasaye hungkuno lutihwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngkilik somo lutihwamentohofofoho. ²¹ Lutihwamentohofo somo Anituye yokumpohn'nyo yano uyahoninkki hwe moyam'i kengoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ²² Anituye a'amu ne Jelusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo ango Antiyoukine'no lihwatimentohofofoho. ²³ Mponopas imofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno iningo seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fosyohumamno. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hwaho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nnyo hwaho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hwaho. Oso'no a'amu pilningo engo Anitumo iningkamentohofofoho. ²⁵ Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soulismne'no hafihafe tipmmentisofoho. ²⁶ Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Osopo Antiyouk a'amu Jisas Kilaismne iningkamotofo so'nji nohumantifi hwe moyam'i pilningo engo somo Anituye hungkuno lutihwentaninkki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yofe Kilaiz we'e'nwoho hnynomam'mentohofofoho.

²⁷ Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jelusalemta'ango nuliko'mantifi Antiyoukimne'no umentohofofoho. ²⁸ Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohumo Anituye Towahuno hungkuno uyahoninkki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kilotiyo a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso imofapmmmentisofoho. ²⁹ Antiyouk'ijo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo iningkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnimentohofi, Hwe hamniyoho

engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnnimentohofofoho. ³⁰ Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Souli'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe hwe engo sohwamo uymentisiyefoho.

12

Helout kako Jemisimo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kilaismoi iningkawo'nningkohofo somo wonyo umokumentisofoho. ² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokus'o'njo sohwamo uhwojahoningu'ki hofiko Jounye kola'wehwo Jemis oso hwi hosimno'nji fahumentohofofoho. ³ Fahumentohofo so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umo'nningkahoningu'ki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sikuno Engo uhwonimotofofoho. Oso sikuno so'no ole limotofo. Sikuno hiso wopayo engo kamo'nyyoso ane nyo'nefaho limotofofoho. ⁴ Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokus'o'njo mtitofo osofosofahu'nohino sohwamo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofo anga'nohino sohwa a'amu osofosofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole unimento, Olo Anitu A'amu Isiela somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * moi'wo imo'nningkuhwoso'no ngko Pita sohumo hwe moyamife timopo uhwatimo. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵ Pita impo'angomo nohumentaningu'ki a'amu Jisas Kilaismoi iningkawo'nningkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni isihutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'nimonte'no yahoningu'ki Helout huno ole syafihu'mento, Mo'niningka ngko Pitamo hungkuno ulimo. Ose limentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokus'o'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho fosyowentaningu'ki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokus'o'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwamo uhwontohumayo'ne'entifi loho'mentohofofoho. ⁷ A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Nos wahoningu'ki

* **12:4:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

iyohohopa longkonimentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwaningo ufonjonto ulimento, Komo'no filikaho. Ose ulahoninki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isihuto hmmokwajimentisofoho.⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ulimento, Jiye ahuloho yohoji sifikkwongofosyo fiyo. Ose ulahoninki Pita yahoninki ulimento, Jiye manji'mofo yohoji tifi nninkape.⁹ Ose ulahoninki Pita hwe sohumo tifi iningkowahoninki impo'angomo uliko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyimmentisofoho. Wojo hopa honingkonimentisofoho.¹⁰ Siko nowenji a'amu itokusonjo simo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentaninkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokusonjo ayo sponjo sohwamo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'ninkahoninki mempo hohnta'ni swolikofawenji honingkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwotimam'entisofoho.

¹¹ Nuhwotimofahoninki Pita kako huno ito'no uyahoninki ole limento, Ngko huno niyohoho. Anitu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni isihutofonimakwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutijonji yo'mayo wonyoso wontohofantifi imalofoso ne mmo'ninkohoyohoho.¹² Huno ose uyahoninki Joun Makije kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'ningo nuhu'mokontifi Anitumo jomo ulontaninkofi,¹³ Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwaningo fonjahoninki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmmentisofoho.¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole limento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso'no mihwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ulimento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho.¹⁵ Ose ulahoninki ulimentohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahoninkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulimento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihi'no nehopi selohono. Ose ulahoninki hofiko ulimentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontaninkofi Pita hoku'yopo hwaningo ne'no fongku'mentisofoho. Hofiko hano hwosampo lohofontifi uhwonimentohofoso Pita nohumentaninki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho.¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahoninkofi Pita ulimento, Anitu impo'ango mta'ni

isihutofonihwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulimento, Sekwo Jemisi'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku imingo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokus'o'njo sohwa yomo yontifi ole hnnimentohofi, Pita ntii'mto. ¹⁹ Ose hnningkahoningkofi Helout ulimento, Sekwo Pitamne'no haf'hafe fti'pmno. Ose ulahonikingki wonyopi tpmmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokus'o'njo sohwamo ulimento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwamo fonjahumno. Osuhonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nimentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi limentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitosi'nji hungkuno ito'no melhwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwo kako Heloutiye ango engo somo mokosyohumayo hwaho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulimentohofofoho.

²¹ Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapi'e wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulimentisofoho.

²² Ose lontanikingki a'amu sohwa joho ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anitu pa'ningo hwaho. ²³ Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Heloutiyepono uhwojahoningki Helout sohumo hwaningo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnnyo Heloutiye a'apaho nolongkwopmmokosyahoningki poyo pe'nimentono.

²⁴ Anituye hungkuno angomeemo ho'nikingkahoningki a'amu pi'ningo engoso Jisasimo iningkamentohofofoho.

²⁵ Mponopasi'nji Souli'nji Jelusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyoukimne'no umentisiyefoho.

13

Hofiko Mponopasi'njji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwamentohofofoho.

¹ A'amu Jisasimo iningkamotofo ango Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahonìngki lutìhwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutìhwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetìlak, sohwo'njji humamojo sohwo, Souli'njoho. ² A'amu Jisasimo iningkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontanìngkofi Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Sekwo Mponopasi'njji Souli'njji nom'ne syoho uyimale so'no uhwosopopmno. ³ Ose ulahonìngki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwamentohofofoho.

Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno lutìhwamentisiyefoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo hwe sohwa'umo uhwojahonìngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahonìngki hwaho we'e Saipilosine'no motowako'mentisofoho.

⁵ Nomotowekahonìngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafe tajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutìhwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶ Siko Salomis ango sopo uliko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Juta fihwo kakoe yofe Mpajisasìyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo lìmojo hweho. ⁷ Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiyas Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiyas Poulos sohwo hwe huno wopingo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'njji Souli'njine'no joho ulimentisofoho. ⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'njji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Anitumo simehohi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkilikinjoso yofe nom'ne ole mulimotofi Elimasìyoho. ⁹ Soul

osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, * ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'nìngkahonìngki Anituye Towahuno Wopingo kako Pouliye hunomo ufohofafahonìngki hwe hwoso sohumo sìmano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. ¹⁰ Kiko Seteniyé hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo honìngkano wopingo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji honìngkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwapingo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wopingo yiwolo'mokonji hwasyo lutìhwamotnno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto. ¹¹ Kiko upa'nyo. Olohonta Anìtu wonyo wakumokumontonoho. Kiko tìmpi'nyo imo'nìngkohoji mofehi'nyoso muhwonhnnehino. Hwangku apa'no nuhwonhnnefaho. Ose ulahonìngki Elimasiye tìmo komo'no tìmpi'nyo imo'nìmentisofoho. Tìmpi'nyo imo'nonto kako a'amu honìngkano utìhwawayo'ne hafihafe tìpmmentisofoho. ¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo sìmeho hi'ntnnnono uyonto Anituye hungkuno Poul lutìhwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyouk Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³ Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafoes ango sopo nulìko'mahonìngkofi yofayokino nutìmanto hwaho nom'ne Pamìfiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwotì'mofonto Jelusalemne'no umentisofoho. ¹⁴ Hofiko ango Peka ulìko'mantìfi nosontìfi ango Antiyouk hwaho Pisitiya sopo sì'mo'mentohofofoho. Sìkuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontìfi osopo humamentohofofoho. ¹⁵ Mousesiye honìngkano hungkuno so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofo lontìfi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lìhwatìmentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwasi, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe sìmehomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasì'manji noho filimno. ¹⁶ Ose ulahonìngkofi Poul nolìkafonto aho ho'noma lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Isìlael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo ulìwo'nìngkohifo soku sekwo upa'nìmno.

* **13:9:** Oso yofe Soulìyeso Hipìlu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkìlik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentohofofoho. Hwapingo kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkìlik ajwo so'mo yonto meehtìmentisofoho.

¹⁷ Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwosopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kih'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentaningkofi Anitu wopingo ulohofahoninkki a'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho. ¹⁸ Hwaho a'amu anepo emoyontifi yo'mayo wonyoso yahoninkofi Anitu nuhwononto simeho tango umentisofoho. Osopo emoyontaninkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahoninkki, ¹⁹ a'amu temtitifo kengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uyimentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho. ²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mihwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mihwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentaninkofi soswo *foua hantilet fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahoninkki a'amu Anituye hungkuno lutihwamojo sohwo Samuel imo'nimentisofoho.

²¹ Samuel nohumentaninkki a'amu Isilaeliso Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulimentohofofoho. Ose ulahoninkofi Anitu kako Kisaye hwomu Soul sohomo uhwosopo'mentisofoho. Kakoe temtitifo Mpenyaminiyoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentaninkki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²² Uyokolofahoninkki hwe huhwo sohomo Anitu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefitimo uhwosopo'mentisofoho. Osohune'no Anitu ole ulimento, Olo hwe lohwo Ntefit Jesiye hwomu sohumne'no nje simeho nimoninckohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefit wonningka'mte hweho. ²³ Ntefitiye imu sohwo Jisasiyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isilaelife wonyo engo tangoso Jisasimo kotasimentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefitimo ulimentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Isilael somo lutihwamento, Sekwoe honingkano wonyo pi'ningo engoso fohonaopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukuji tifi finingkamno. ²⁵ Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ulimento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'enepo nopone hweho. Ngko hwe wopingo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe sifkwongo fosyo isihuto'mne'maho. Hwapingoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufo. Apilohamiye temtitoto so'nunonji a'amu temtitoto kengoso Anitumo jomo uliwo'ninngkohofo soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitatu lhwatimentisofoho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofo lontifi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mtifimokumentohofifi, Oso hwe huhwo sohmo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mtifimokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofiko uloho'mentohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasime honingkano wonyo so'no huno ko tipentifi a'amuso Pailotimo ulimentohofifi, Fonjinto'ofahumno. ²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasimo wonyo ulohopitnne so'no mtifimokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafku'nnyo mta'ni motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. ³⁰ Ioso'no Anitatu apa'no songo uliko'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasimji Jelusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'ningo engo Jisasimo uhwonimentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isael somo Jisasime hungkunoso lutihwalokwofo.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitatu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'nimasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitatu Jisasimo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mtifimokumento,

Kiko nje hwomu hwoensoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hnninngkwo hwo'nyoho.

Ose mtifimokumentisofoho. ³⁴ Nom'nepo Anitatu kako Jisasimo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasimne'no ose ulimento,

Yo'mayo wopingo uloho'mne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmonne'no yohono. ³⁵ Anitatu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jiye Hwe Wopingo Syoho Kilohofiysohomo ito'no esyohumusoso kako nope'ninngkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. ³⁶ Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomo tifi iningkamojo hweho. Kako poyo pe'ninngkahonningki

kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahon^{ing}kofi osopo pisakino wa'mentisofoho.³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohumo An^{it}tu ulⁱko'mentiso sohwo pisakino mowaso-foho.³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yⁱhwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmmentiso hweho.³⁹ Mousesiye hon^{ing}kano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopⁱngo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo tⁱfi in^{ing}kafijoso sekwoe wonyo wae yasemofⁱhwosi a'amu wopⁱngo wasemokumontonoho.⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisyafⁱhupmno. Hohonta An^{it}tuye hungkuno lⁱmotofo sohwafe hungkuno mtⁱ'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho.⁴¹ Hungkuno ole,

Sekwo yo'mayo uhwonⁱwo'nontⁱfi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syafⁱhupⁱfijoso poyo wope'nantⁱfeho.

Sekwo nohumentan^{ing}kuji ngko yo'mayo wopⁱingo yalokwe so'no a'amu losetⁱhwafijoso sekwo haloho mupa'nⁱfitnnehofo.

Hungkunomo simeho hi'ntnnono muyⁱfitnnehofo.

Oso hungkunoso Poul ulⁱmentisofoho.

⁴² Ose ulonto Pouliⁱnji Mponopasiⁱnji ango uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontan^{ing}ki ulⁱmentohofi, Nom'ne sⁱkuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo.⁴³ A'amu ango uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahon^{ing}kofi a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe hon^{ing}kanomo in^{ing}kamotofo so'nji Pouliⁱnji Mponopasiⁱnji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ulⁱmentisiyo, Sekwo An^{it}tuye hungkunomo tⁱfi fin^{ing}kamno. Kako wopⁱingo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyⁱmnno.

⁴⁴ Oso nom'ne sⁱkuno iyoho humayo somo a'amu pi'nⁱngⁱ engo ango uhu'mokiyo somo An^{it}tuye hungkuno upo'nano lontⁱfi uhu'mokumentohofofoho.⁴⁵ Ose uhu'mokahon^{ing}kofi a'amu Jutaso a'amu pi'nⁱngⁱ somo uhwonontⁱfi hintotohino umnⁱngkahon^{ing}ki Pouliⁱnji Mponopasiⁱntnne'no nakwolaho lontⁱfi sitofo ulontⁱfi sikoe hungkunomo hwotoho hmmentohofofoho.⁴⁶ Ose ko yahon^{ing}kofi siko iyoho munnⁱmentisofoho. Siko ulⁱmentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku An^{it}tuye hungkuno sⁱmo'mo selⁱmalohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nontⁱfi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofo kalohi songo ne'no mohumafitnnehofo. Sekwoe syohofoho.

Upa'nimno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho.

⁴⁷ Anitu ole nalimento,
Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwosopehono.
Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honingkano utihwamno.
Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahoningki a'amu kengoso nupa'nontifi Anituye hungkuno so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho.
Anitu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwosopo'mentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentochofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso Anituye hungkuno ango'meemo ho'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'nningkohofo so'njimo ulikofahoniningkofi hofiko sitofoso nupa'nontifi Pouli'nji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentochofofoho. ⁵¹ Pouli'nji Mponopasi'njimo siko simemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honingkano wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulimentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anitu uhwoniningkohoho. Ose ulonji oso ango sopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. ⁵² Anituye a'amu ne Antiyouk humamotofoso simeho wopingo umo'ninkahoniningkofi Anituye Towahuno'nji humamentochofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyouk imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Pouli'nji Mponopasi'njimo siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno lutihwahoningki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'njimo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentochofofoho.

² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muvo'njoso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahoniningkofi hofiko sikimo wonyo uloho'mentochofofoho. ³ Pouli'nji Mponopasi'njimo siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Sikimo iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitosyohumentaniningki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. ⁴ Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'nji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa inikingkahoniningkofi nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentochofofoho.

⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnnimentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. ⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ang o hufa'u ole, Lisitiila'nji Ntepe'njoho. ⁷ Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko ang o Lisitiila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitiila ang o hopo sopo hwe fihwo sihe wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. ⁹ Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto sihehi'nntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonimentisoso kako sihe wopingo umokiyo'ne syofisyahoningki uhwonimentisofoho. ¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jiye sihe'nji filikofohumaho. Ose ulahoningki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moyam'i nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no liwentohofi, Anitu pi'ningo pi'ningo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Pouli'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno liwo'ninkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³ Oso anitu Sus kakoe ang o engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolo hopo molinyofoho. Susiye ang o mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolahon lonji sikoe nem'no manji'mofo sisimpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moyam'i'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ulimentisiyefoho. ¹⁵ Ole ulimentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofikuji Anitu songo ne'no humayo'ne sohumo finingkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtimokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷ I

oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejapwo'ninkiso hwaho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahoninkki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahoninkkofi nekwolaho uliwo'nimentisiyefoho.

Pouli'mo sojo fongku'mentohofofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyouknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lontifi nopontifi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinontifi Pouli'mo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nofonjontifi poyofoho lontifi mempo hohnta'ni mehusimpee'mentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa Pouli'mo ho'nahumentohofo sopo uhu'mokahoninkkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo spono asomo umentisofoho. Mo'ninkka Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe spono umentisiyefoho.

²¹ Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahoninkki a'amu pi'ningo engo nupa'nontifi tifi iningkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho. ²² A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ulimentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwaso yo'mayo tango'no wohumantonoho. Oso'no hwangku sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose lutihwamentisiyefoho. ²³ Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasimo simeho umotofo spono Pouli'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwosopo'mentisiyefoho. A'amu Jisas Kila'simo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ulimentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ulimentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pamifiliya i'mofapmmentisiyefoho. ²⁵ Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lutihwanji

ango Ataliya'no umentisiyefoho. ²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahon^{ingki} Antiyouk^{imne}'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisas^{imne}'no hitoho ulo'mojoso Pouli^{nji} Mponopasi^{nji} An^{ituye} syohomne'no uhwojahon^{ingkofi} siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho. ²⁷ Siko Antiyouk asomo i'mofopahon^{ingki} a'amu hopi'nono uhu'mokahon^{ingkofi} siko yo'mayo yo'mayo An^{it'u} imentiso so'nno lut^{ihwamentisiyefoho}. Siko ole ul^{imentisiyo}, An^{it'u} a'amu kengo somne'no hon^{ingkano} hwosompeehon^{ingki} hof^ko simeho hi'ntnnono umalofofoho. ²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Ango Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.

¹ Hwe fiwa hwaho Jutiyan'a'ng osohwa Antiyouk^{imne}'no pmmentohofofoho. Osopo a'amu Jisas^{imo} in^{ingkamotofo} somo hungkuno ole lut^{ihwamentohofi}, Sekwo Mouses^{iy}e hon^{ingkano} hungkuno a'apaho si^{hu} kolo'nyo so'nno t^{ifi} min^{ingkayo}'manji An^{it'u} kako moseti^{manefoho}. Ose lut^{ihwamotofofo}. ² Oso hungkuno hiso Pouli^{nji} Mponopasi^{nji} nupa^{nonji} a'amu Jutiyan'a'ng so'nji yoka ikujoho hopa hnn^{imentohofofoho}. Oso no a'amuso ole ul^{imentohofi}, Pouli^{nji} Mponopasi^{nji} nom^{ne} a'amu Antiyouknta'ang so'nji Jelusalemmne'no fisimno. Osopo *apousel* nom^{ne} sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'nno ito^{no} wom^{ihwojantifeho}.

³ Ose lont^{ifi} uhwati^{mentohofofoho}. Nowenti^{fi} hwaho Founisiya^{nji} Someliya^{nji} osopono nohumant^{ifi} oso ango sponjo a'amu somo ul^{imentohofi}, A'amu kengo sohwa An^{itumo} hof^koe simeho uyalokwofo. Ose ulahon^{ingkofi} hof^koe simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴ Jelusalem i'mofopahon^{ingkofi} osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahon^{ingkofi} Antiyouknta'angoso yo'mayo An^{it'u} imentiso so'nno ul^{imentohofofoho}. ⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisas^{imo} in^{ingkamotofo} sohwa nol^{ikafonti} ul^{imentohofi}, A'amu kengoso Jisas^{imo} in^{ingkowalokwofoso} hof^koe a'apaho si^{hu} wakolo'nife. Ole ul^{imno}, Sekwo Mouses^{iy}e hon^{ingkano} hungkunomo t^{ifi} fin^{ingkamno}. Ose ul^{imentohofofoho}.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'nno ito^{no} mel^{wejiyo}'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Oso hungkuno so'nno ne^{no} lont^{ifi} lont^{ifi} Pita nol^{ikafonto} ul^{imento}, Nje a'amufo, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso

nakumo nejapmmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'ninkuji simeho hi'ntnnono uyantifeho. ⁸ Anitu kako a'amufe simehomo huno uyivo'ninkiso hwaho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'ninkahoninkki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uyivo'ninkiso hwaho. ⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahoningkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰ Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye honingkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo. ¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahoningki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no kako wonetima'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo iningkafijo so'no Anitu utima'mtonoho.

¹² Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentanikingkofi Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafoso Anitu itihwamentiso so'no lutihwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahoninkki Jemis ulimento, U, nje a'amufo, nje hungkuno upa'nimno. ¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no honingkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo iningkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'nimalofofoho. ¹⁵ A'amu hohonta Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hilo so'no mitimokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶ Hwangku ngko noppme hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa piwahu'mentohofofoho. Ngko wopingo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

¹⁷ Osohonta a'amu kengoso ngkine'no tipifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentoheso nje a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta Anitu limentisosso ne'no lalofoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahoningki simeho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho. ²⁰ O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofiko

hwasyo anitu somo yihufo uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Sekwo tongo honiyo hi'njoso noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. ²¹ Hohonta Mousesiye, honingkano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo lutihwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

A'amu temtitifo kengo Jisasimo iningkowawo'ningkohofo somne'no iyoswo mti'mokumentohofoho.

²² A'amu apousel sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofo so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyoukimne'no uhwojano. Ose mtitofontifi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutasinji Sailasi'njimo uhwosopo'mentohofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasiyoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofoho. Hwe wopingo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mti'mokontifi hofiko'nji uyohotimentohofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo apousel sohwona'nnonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofo so'ntnne sekwo'ne iyoswo mti'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufo selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo selimalofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pilingo engo syofisyalokwofo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'ningo'nohinofo. ²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wopingo uyifwo'ningkuhwonefoho. ²⁶ Siko Jisasije hungkuno ango'meemo lutihwanji iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutasinji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. ²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Honingkano tango'njo mosejopalokuyhwono. O'o, olomnohini tifi finingkamno. ²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufo peefo'ne uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo tongo honiyo noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. Sekwo a'mohufo

ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wopingo wohumantifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mtif'mokontifi a'amu sohwamo uhwati'mentohofofoho. Antiyouk ango sopo i'mofapontifi a'amu Jisasimo simeho umotofoso uhu'mokahonungkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofo lontifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. ³² Jutasinji Sailasi'ngki Anituye hungkuno limojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usosofito'mentisiyefeho. ³³ Osopo ne'no humamentisiyefeho. Tifi sohonta uhwati'mentohofo spono asomo uhwati'mentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyoukimo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Pouli'ngki Mponopasi'ngki ango Antiyouk sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho.

Pouli'ngki Mponopasi'ngki siko mtampo'mentisiyefeho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasi'ngki ulimento, Oso ang o ho'mo so'mo Anituye hungkuno lutihwamentihwuyo sopo oso'mno wehwaho. Hofiko wopingo ko humalofo. ³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahoningki Mpanopas ulimento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahoningki Poul ulimento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pamifiliya osopo nta'ni eliko'manto asomo umen-tisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hwaho. Oseso nekwo'nji mowanehwono. ³⁹ Oso'no Pouli'ngki Mponopasi'ngki siko yoka hnnonji mtampo'mentisiyefeho. Siko nomtampenji Mponopasi'ngki Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saipilos sopo ne'no womentisiyefeho. ⁴⁰ Poul Sailasi'ngki utimanto siko kengopo nowahoningki a'amu Jisasimo inungkawawo'nungkohofoso ulimentohofi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahoningkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasimo inungkawawo'ningkohofo somo sosofitosyohumamentisiyefeho.

16

Timouti kako Pouli'ngki Sailasi'ngki umentohofofoho.

¹ Poul ang Ntepe'nji Lisitiila'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lisitiila sopo hwe fihwo Jisasimo inungkawawo'nungkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisasimo inungkawawo'nungkisiyoho. Timoutiye kanungkwohwo a'amu Ngkilik nta'ango hwaho. ² A'amu

Jisasimo iningkawowo'ningkohoho Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ulimentohofi, Hwe wopingo hweho. ³ Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwapingoso ole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wono. Timoutiye kaningkwohwo a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngkiliknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofofoho. ⁴ Ango ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu apousel sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohoho so'no lutihwamentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi finingkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso si'meho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'nimentisofoho. A'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

Poul ango Tilouas sopo wojo hopa uhwonimentisofoho.

⁶ Nowentifi hwaho Filiyi'a'nji Ngkolesiya sopo emoyontaningkofi Anituye Towahuno ulimento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno nolutihwafikutoho. ⁷ Hofiko Misiya hwaho momingo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho. ⁸ Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tilouas ango sopo i'mofamentohofofoho. ⁹ Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwonimentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo ulimento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. ¹⁰ Ose uhwoningkahonikingki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamentihwonefoho. Nakwo huno moi'wono. Anitu ole nalimento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filutihwamno. Ose nalimentisofoho.

A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'nimentisofoho.

¹¹ Oseso nakwo angot Tilouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutlas i'mofiwentani mo'ninkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho. ¹² Oso angosopo uliko'mentani honingkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sikuno fehohnjo oso ango sopo humamentihwonefoho. ¹³ Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo

noswopontani mitimomin go sopo nakwo huno ole syafihu'mentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwonimentihwoneso moyam'i sofa nofosyohumentaningkofi uhwonontani nakwo nujwokohumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho. ¹⁴ A'mu fisi kakoe yofe Litiya ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwo'l'mokahoninkki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho. ¹⁵ Nupa'ninkahoninkki oso a'musi kakoe angomo humamotofo so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahoninkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simeho hi'ntnnono nehopi syanifisyukujimanji sekwo nje angomo nopikuji fosyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahoninkki kakoe angomo humentihwonefoho.

A'amu Filipai sohwa hofiko Pouli'nji Sailasi'njimo impo'angomo uhumatmentohofoho.

¹⁶ Sikuno fihi nakwo Anitumo jomo ujo'ne spono nowentaninkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo honingkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njos i nohumanto hungkuno yo'mayo hwangku imo'nyo'neso limoziyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofoho. ¹⁷ Oso a'mu hisi Pouli'nji nakwo'nji noneninkawento a'amusomo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyoso hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. ¹⁸ Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwo'ninkiso so'no Poul simeho wonyo umo'ninkahoninkki ikinjamo lohofonto towahuno wonyo sohumo ulimento, Jisas Kilaisiye yofe wakilimne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahoninkki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uliko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwapingsoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Pouli'nji Sailasi'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwamne'no husimpemotawomentohofoho. ²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiy'o'njo sohumo u'mantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho. ²¹ Hiko honingkano nom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum honingkano'njo

sohwona'niye hungkuno hohontajo somo mtihupeelofoho. Honingkano songoso miningkowanewhono.²² Ose ulahonìngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiy'o'njo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji hikoe hwapi'e mtihupeemofontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno.²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumati'mentohofofoho. Uhumati'mentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho.²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe si'fe iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontanìngki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nimentohofofoho.²⁶ Hohosohonta hwomihwo mikunimposo yahonìngki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwosompeefahonìngki ahwomo nano hofikoe si'fe ahomjo itolo'meehumentisofoho.²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonimentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'miwentanìngki uhwononto huno ole syafihu'mento, Impe'njo sohwa hofiko hiyae nto humpehofo lonto kakoe si'hu nomanto kakimo wojwotofahinimonto imentisofoho.²⁸ I oso'no Poul joho mohm'no ulimento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwona'ni humalohwono.²⁹ Ose ulahonìngki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Pouli'nji Sailasi'njiye si'fe ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

³⁰ Pouli'nji Sailasi'njimo mempo hohnta'ni ipemoto-swaponto ulimento, Hiko hwe engo sohwahusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono.³¹ Ose ulahonìngki ulimentisi, Kiko Jisasimne'no si'meho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwosoho. Ji'je mehomil'nji ape'nji osenohinoho.³² Ose ulonji hwe huhwo sohumo kakoe ango humamotofo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Pouli'nji Sailasi'njiye uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahonìngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho.³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Pouli'nji Sailasi'njimo kakoe angomo ipemotasonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomil intohwantnne'no Anitumne'no si'meho hi'ntnnono

uyoso'ne simeho wopingo umo'nimentisofoho. ³⁵ Iyoho longkonìngkahonìngki hwe engo Loumanta'ango sohwa hofiko hwe itokus'o'njo sohwamo lìhwojahonìngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo ulimento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sìkwatìpo filohofo.

³⁶ Ose ulahonìngkofi hwe huhwo sohwo Pouli'mo hungkuno ulimento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesìkwojantìfe'no hungkuno lìhwajohofo. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosi'si simeho pompenjiyo'nji fiwanìnyo. ³⁷ Ose ulahonìngki Poul kako hwe itokus'o'njo sohwamo ulimento, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahoni'ngkuhwoi sekwo wonyo elohofontìfi utìhwa'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no melìhwajiyo'njo miyontìfi impo'angomo siki intofo ehumalofìhwasoho. I olohonta elohofo, Siko hiyae hano uhusisi fiwanìnyo. Oso yahino nìhu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopìkuji mempo hohnta'ni ipemotewahoni'ngkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸ Ose ulahonìngki a'amu itokus'o'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahoni'ngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nontìfi Pouli'nji Sailasi'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. ³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowentìfi Pouli'nji Sailasi'njimo simeho wopingo umo'nyo'ne'entìfi ulontìfi mempo hnta'ni ipemotaswontìfi ulimentofofi, Siko olo ango lopo uliko'mahosi'si mpannyo. ⁴⁰ Ose ulahonìngkofi Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo inìngkowawo'nìngkohofo so'nji nuhu'mokontìfi hungkuno simehomo'mo nusosofitonji uliko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Pouli'nji Sailasi'njimo ikujoho wofonjantìfi imentohofoho.

¹ Pouli'nji Sailasi'nji angó Amifipouli'si'nji Apolouniya'nji uhwontawenji angó Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo angó loho'nnycoponoho. ² Poul sìkuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojo sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'nji humentisofoho. Sìkuno iyoho humayo hufa'u sìhune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwapingo lutìhwamentisofoho. ³ Ole lutìhwamento, Anituye hungkuno ole nalìmento, Hwe fihwo nopìhwosi tohino engo nomahwosi nope'nìngkuhwosi

apa'no nolikafonefaho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwati mentiso huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohune'no selalokweno. ⁴ Pouliye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono uyontifi Pouli'nji Sailasi'njimo iningkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkitlik a'amu Anitune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moyam'i sofaji iningkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'ninkohoho sohwamo nomantifi nom'ne hwe moyam'i'nji uhu'mokontifi mango engo liwo'nimentohofofoho. Ose yahoninkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotohino umninkahoninkki Jesounye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Pouli'nji Sailasi'njine'no notipeentifi utihwa'nyopo womuhumojano limentohofofoho. ⁶ Ose ko limentohofoso wonyopi tipeentifi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohoho nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwamne'no husimpentifi mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo. ⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'ninkisiyo hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho. ⁸ Ose ulahoninkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji simano hintotohino umnimentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi ushutofahoninkofi hofiko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Pouli'nji Sailasi'nji syoho imentisiye-foho.

¹⁰ Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahoninkki a'amu huhwo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji Mpeliya ango sopo komo'no uhwati mentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo ango somo humentisiyefoho. ¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wopingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'nliwo'nontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo sikuno huhwo huhwi upa'nliwo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofo limotofofoho. Ole syafihu'mentohofi, Pouliye hungkuno nehopotikeno. Anituye hungkunomo

uhwonano. Ose syafisyonifi Anituye hungkunomo atofo liwo'nimentohofofoho. ¹² Anituye hungkuno atofo lontifi Pouliye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu hwe moyamoye engo'njofoho. ¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya ango sopo Anituye hungkuno lijwao Fahon'ngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya ango sopo pmmentohofofoho. Osopo a'amufe huno yiwolo'mokontifi fonifonyo yahon'ngkofi a'amuso simano hintotohino umnimentisofoho. ¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso nupa'nontifi Pouli'mo mijo ayo momingopo komo'no uhwatimentohofofoho. I oso'no Sailas'i'ngki Timouti'ngki siko Mpeliya ango sopo humamentisiyefoho. ¹⁵ A'amu Pouli'mo ipemotawomentohofo sohwa ango Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailas'i'ngki Timouti'ngki siko komo'no wapiyo. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa Pouli'mo ul'ko'mantifi kakoe hungkuno motasimentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul ango Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mti'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto simeho tango umentisofoho. ¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo ango somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomo ulimotofo so'nji Anitune'no hungkuno hnniwo'nimentohofofoho. ¹⁸ A'amu huno hwapingo'njoso fehohnjo Epikuliyan hon'ngkanomo in'ngkamotofo so'nji fehohnjo Sitouik hon'ngkanomo in'ngkamotofo so'nji Pouli'nji yoka ikujoho pa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no liwo'n'ngkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofofoho. ¹⁹ Oseso hofiko Pouli'mo nomantifi a'amu kaunisol Aleyoupakosi'njo sopo uhumajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰ Ji'je hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapingooso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. ²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohofo so'nji hofiko hungkuno songo

upa'nontifi oso hiso'no ne'no l̄imotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino l̄imotofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisoli* Aliyoupaka sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'ningo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofitwo'nningkohoho kuyoho. ²³ Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe ango sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'ningo uhwoni'malefoho. Ole uhwoni'maleso, ijempaho anga'nohino sopo sekwo ole mt'i'mokumentohofi, Ooso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofitwo'nningkohoho sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mt'i'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho. ²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso nihu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnneho. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ififo si'mano esyaofo'ne so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uyitwo'nningkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwapingo hweho. ²⁶ Si'mo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mt'i'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofkoe hwaho ayo momingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe si'mo'mjo sohumta'ango temtitofa hopi'nonohinoso imo'nimentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwojito'nalofoho. ²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipenimopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwoni'fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ulimento, Anitu nakwoe hwapingo hweho.

Nakwoe si'mano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomini'nwoho. ²⁹ Nakwo Anituye mehomini'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mt'i'mokuwo'nningkohoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mt'i'mokuwo'nningkohoho pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰ Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njosso yo'mayo huyo'mango mt'i'mokahonningkofi Anitu nuhwononto

hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole nelalofoho, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nnikingkamno. Ose nelalofoho.

³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofihwajijo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilofihwajijo syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu utihwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no songo ulika'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjoso ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano.

³³ Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho.

³⁴ A'amu fehohnjo Poulimo ufohi'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalisiyoho. Oso'nji nom'nesinjoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Atenis uliko'manto ango Koulinne'no umentisofoho. ² Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo

sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmmentisiyefoho. Hwapingoso hwe yofe engo'njo Kitoloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo

somo wae yaofahoningki hofiko ango kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Poulinji oso a'mu siya'u'nji

hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango molimotofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho.

⁴ Engolopohamo sikkuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo ango somo swonto hofiko'nji hungkuno limotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngkilikinji Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento lutihwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul ango Koulin humenantingki pmmentisiyefoho. Siko nopalohoningki Poul hwapife ango syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo lutihwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose

ul̄imentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lont̄fi hof̄ko Poulīmo sitofo ul̄imentohofoho. Oso'no Poul kakoe hwapīfemjo hintalinyo wae loho'n̄mentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ul̄imento, Sekwo t̄kanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoh moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo sel̄ko'mahm'mo a'amu temtitifo kengo somo An̄tuye hungkuno wolut̄hwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo ango somo nul̄ko'manto hwe nom'ne temtitifo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lut̄hwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako An̄tune'no jomo ul̄wo'n̄ngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jos̄tos. Kakoe ango tajo ango'n̄jo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe K̄lis̄posiyoho. Kako kakoe ape'n̄ji sikoe mehom'i'n̄ji hof̄ko Jisas̄mo s̄meho hi'ntnnono uȳimentohofoho. A'amu Koulin pi'n̄ngoso Pouliye hungkuno nupa'nont̄fi s̄meho hi'ntnnono uyahon̄ngkofi mijo kiyoma'mentohofoho.

⁹ Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwon̄mentisoso An̄tu ul̄imento, K̄ko iyoho yohotoho. K̄ko nje hungkuno yolo fiso. K̄ko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰ Ngko k̄ko'n̄ji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnneho. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'n̄ngo imo'n̄fitnnefoho. Ose ul̄imentisofoho. ¹¹ Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahon̄ngki osopo nohumanto An̄tuye hungkuno lut̄hwamojofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngk̄lik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso s̄meho afa inont̄fi Poulīmo nakwolaho lont̄fi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no m̄ihwajijo'ne sopono ipemotas̄mentohofoho. ¹³ Ole ul̄imentohofi, Olo hwe lohwo kako An̄tune'no t̄fi in̄ngkayo so'no hon̄ngkano songo lonet̄hwalofoho. Olo hon̄ngkano songo losomo t̄fi in̄ngkowaso'manji hungkuno hohontajo somo womt̄hupeentanoho. ¹⁴ Ose ulahon̄ngkofi Poul hungkuno ul̄imoto yahon̄ngki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ul̄imento, Olo hwe lohwo hungkuno Loumnta'angomo hwotoho hmmaso'manji ngko sekwoe hungkuno upa'n̄i'mnesohilo. ¹⁵ I oso'no olo hiloso sekwoe hon̄ngkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mitopmno. Nje syohomaho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni l̄ihwat̄mentisofoho. ¹⁷ Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sous̄tenis tajo ango

mokosyohumayo sohumo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentofofofo. Ose ko yahonìngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk spono Poul asomo umentisofoho.

¹⁸ Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo inìngkamotofo so'nji nohumentanìngki sìkuno nom'ne nuyokolofahonìngki Poul oso a'amu somo uliko'ma'mentisofoho. Kako Piñisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi ango Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto ulimentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokinìmentisofoho. Hohwafo imokinìngkahonìngki yofayokinomo nokatasontifi hwaho Siliyamne'no wako'mentofofofo. ¹⁹ Hofiko ango Efesos i'mofawentifi Poul a'mu siya'umo nuliko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno lìmentohofofoho. ²⁰ Hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko nakwo'nji sìkuno pi'nìngko fohumaho. Ose ulahonìngkofi oso hungkuno somo tifi minìngkammentisofoho. ²¹ O'o kako wamonto yonto ulimento Anitu ngkimo ole ntoso'manji, Kiko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmonnoho. Ose ulonto Efesos uliko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahonìngki Poul a'amu Jisasimo inìngkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyoukimne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo Anituye hungkuno ulimentisofoho.

²³ Osopo nohumanto sìkuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filiyi'a'nji uhwontawento a'amu Jisasimo inìngkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosoyhumamentisofoho.

²⁴ A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousyoho. Oso hwe huhwo sohwae ango hwapiñgoso Alekisanliyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo Anituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako Anitune'no hungkuno wonyoangkafo lìwo'nìngkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo Anituye honìngkanomne'no lutìhwahonìngkofi kako haloho'no yonto sìmeho wopìngo umo'nìngkahonìngki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yolocho lutìhwamentisofoho. I oso'no Jisasaye hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu

Juta sofe ango uhu'mokiyoso olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lutihwoma'mentisofoho. Piisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohumu nutimanji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino lutihwamentisiyefoho.

²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngkilik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo iningkamotofo Efesos humamotofoso Apoulousimo ufo'mano lontifi hofikoe a'amu hwaho Ngkilik osopo humamotofoso somne'no iyoswo miti'mokumentohofofoho. Ole miti'mokumentohofi, Olo hwe lohumo nakwoe a'amu hwosoho ulimno. Ose miti'mokumentohofofoho. A'amu Ngkilik somne'no Anitu hitoho ulofahonungki honingkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho.

²⁸ Osopo Apoulousi'nji a'amu Juta Jisasimo miningkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnnimentohofofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako Anituye iyoswo mta'ango utihwanto ole lutihwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose lutihwahonungki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafihu'mentohofofoho.

19

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Apoulous angou Koulin osopo nohumentanungki Poul angou Antiyouk uliko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento angou Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho.

² Poul a'amu homo somo ulimento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofoto sohonta Anituye Towahuno Wopingoma'mentohofotaho. Ose ulahonungki ulimento, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho.

³ Ose ulahonungkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwae hungkuno upo'nungkahonungkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahonungki ulimento, Jounye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahonungkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no mijo wokiyosema'mno. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tifinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho.

⁵ Oso

hungkuno hiso nupo'nìngkahonìngkofi Jisasìye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahonìngkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahonìngki Anìtuye Towahuno Wopìngko a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uyìmentisofoho. Hofìko hungkuno kengo kengo lontìfi Anìtuye hungkuno lìmentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyoho.

⁸ Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasìmne'no yokumpohn'nyo lutìhwamentisofoho. Hamno hufa'u sìhune memjaofahonìngki kako ne'no lìwo'nìmojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anìtu nemokosyohumayo sopone'no sìmeho yìwolo'mokufitnne'ento lutìhwamentisofoho. ⁹ I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontìfi Jisasìmo sìmeho hi'nntnnono muyofoho. Hofìko utìhwa'nyopo Anìtuye Honìngkanomne'no wonyo hungkuno sitofo lìmentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo ulìko'manto a'amu Jisas Kìlaisìmo inìngkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sìkuno huhwo huhwi Poul mesyìlutìhwawayo sohwoe hungkuno angomo Jisasìye hungkuno lutìhwamojofoho. Oso hwe mesyìlutìhwawayo sohwoe yofe Tilanosìyoho. ¹⁰ Poul ose yontanìngki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasìye hungkuno upa'nìmentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofa kengo so'nji upa'nìmentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Anìtu Pouli'mo aho yokumpohn'nyo umokahonìngki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mti'mokumentisofoho. ¹² A'amu fihwafe hwapi'fe we'e somo Poul aho pm'mokahonìngki nomotawentìfi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo so'njimo uyahonìngkofi a'amuso hwapi'fe we'eso aho nopm'mokahonìngkofi mnokino moi'wo imo'nìmentisofoho. Towahuno wonyoso nulìko'mantìfi umentohofofoho.

¹³ A'amu Juta hwoso sohwa emoyontìfi towahuno wonyo somo wae yao'motofìhwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasìye yofe lontìfi towahuno wonyo somo wae yaofone'entìfi lìmentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulìmentohofi, Poul hungkuno lutìhwawo'nìngkiso sohune'no Jisasìyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatìmo. Ose ulìmentohofofoho. ¹⁴ A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso

hungkunoso towahuno wonyo sohumo ulimmentohofofoho. ¹⁵ Oso hungkuno towahuno wonyo sohumo ulahonìngkofi towahuno wonyo sohwo ulimento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntne'no huno niyohoho. I sekwo tìhwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. ¹⁶ Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwamo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapi'femo sìsimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapi'fe ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷ A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofoso sohwa olo hilo so'no nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasìye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸ Hwe moyam'i pi'nìng engo Jisasìmo sìmeho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yolocho ulimentohofofoho. ¹⁹ A'amu pi'nìng engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapi'ngo'njo mtì'mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe tìmopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofo lìmentohofoso *fifiti tausen* (50,000) kina imo'nìmentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Jisasìye hungkuno yokumpohn'nyo imo'nìngkahonìngki ango'meemo ho'nìngkahonìngki a'amu pi'nìng Jisasìye hungkunomo inìngkamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulimne'no yoka hungkuno ulimentohofofoho.

²¹ Osohonta Anìtuye Towahuno Wopingo Pouliye hunomo uyahonìngki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngkìlikì'nji uhwonta'mo tìfi Jelusalemno wamo, lonto lìmento, Ngko osopono u'mo hwangku ango Loum sopo uhwonìmonnaho. ²² Ose syafisyonoto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'nìngkisiyo sohwa'u Timouti'nji Elasìtosì'nji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatìmentisofoho. Poul sikimo nolìhwajonto kako hwaho Esiya sopo we'nehwo humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasìye Honìngkanomo tìfi inìngkawowo'nìngkohofo somo wonyo uloho'mentohofofoho. ²⁴ Oso ango sopo hwe fihwo kakoe yofe Ntemitìliyosìyoho. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mango syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anìtu hwasyosi Atemisìyoho. Ntemitìliyos kakoe a'amu'nji hofikoe anìtu hwasyosiye ango huyo'mango mtì'mokahonìngkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe

imotofofoho. ²⁵ Ntemitiliyos kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwamne'no joho ulahonìngki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahonìngkofi ulìmento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwapìngofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho yìwo'nìngkisoso sekwo huno moi'wono. Kako ole lutìhwalofi, sekwo anìtu aho'nji mtì'mokuwo'nìngkohofoso hwasyo anìtuyoho. Ne anefoho. Ose lutìhwalofoho. A'amu pi'nìngo engo oso hungkunoso nupa'nontìfi tìfi inìngkowalokwofo. Olo hiloso nakwoe ango Efesosì'nohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemno. ²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohini'maho. Nakwoe anìtu engosi Atemis kakoe ango wonyoangkafoso sìkinjo pa'nyo umo'nìmontefoho. Sìmo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'mu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Pouliye hungkuno Atemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahonìngki a'amuso nupa'nontìfi sìmeho tohino umnìngkahonìngki mohm'no ulìwo'nìmentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho. ²⁹ Ose ne'no ulìwo'nontìfi sìmeho fefoyo umokahonìngki hofìko afa'no afa'no nolìkafontìfi angkuhwafo uhu'mokiyo sìpono komo'no wentìfi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosì'nji Alisìtakosi'nji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho. ³⁰ Poul kako a'amufe sìmanopo waloho'mto yahonìngki a'amu Jisasìmo inìngkamotofoso uhoholo'mmtahofofoho. ³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Pouli'mne'no hwe wopìngo hweho hnnìmentohofe sohwa Pouliyepono hungkuno ole lìhwatìmentohofi, Poul kìko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lìhwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo lìwo'nontanìngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno lìwo'nìmentohofofoho. Oso a'amu pi'nìngo sohwa uhu'mokiyo so'no hwapìngoso huno muyofoho. ³³ A'amu Juta fihwa Alekìsanta sohumo a'amu somo ulone'entìfi usìtòfomotamentohofofoho. Oso'no Alekìsanta ajwomo'mo nolohofonto hofìkoe hungkunomo asomo ulìmo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴ Ose ko yahonìngki a'amuso Alekìsanta yofe uhwofontìfi Juta hweho lontìfi hungkuno afa'no afa'no mohm'no ulìwo'nìmentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofìko joho ne'no lìwo'nontanìngkofi

mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimantisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'no a'amufe ifalifaliyo syoho'no sohwo mampi'nyo fosyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'ningkuhwone'nwoho. ³⁶ A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simeho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. ³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohofe sohwa'u nakwoe Atemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisi'mne'no sitofo mujofoho. ³⁸ Ntemitiliyosi'nji kakoe syoho ulohofiyso so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'no manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife. ³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'no hwas'i'manji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. ⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontaniningkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnnehofo. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. ⁴¹ Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentaniningkofi ulimento, Fohumpopmno. Ose ulahoningki humpo'mento hofofoho.

20

Hwaho Masetouniya'nji Ngkilik'i'nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.

¹ Nohumpeehoniningkofi Poul a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofo somne'no ngkiyepono wapi'fento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahoniningkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usosofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento rije a'amufo woseli'ko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofo somo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usosofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngkilik hwaho spono umentisofoho. ³ Osopo nohumentaniningki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahoniningki a'amu Juta sohwa Pouli'mo wofonjosyano lontifi yahoniningkofi Poul kako nupa'nonto huno yiwole'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴ Nom'ne a'amu Pouli'nji umentohofe sohwa hofikoe yofe ole,

Soupata Pilosiyé hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakosi'nji Sekuntos'i'njoh. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoh. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos'i'njji T'iloufmos'i'njoh. 5 Oso a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no ango T'ilouas hontohumamentohofofoho. 6 Nakwo ango Filipai nohumentaningkuhwoni oso Síkuno Engo a'amu hofiko oso wopayo engo ka mo'nnysoso ane nyo'ne síkunoso moi'wo imo'nìngkahonìngki nakwo yofayokinomo nowentaningkuhwoni síkuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahonìngki ango T'ilouas i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nohumentaningkuhwoni síkuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango T'ilouas sopo Poul kako hwe Jutikos sohumo ulika'mentisofoho.

7 Salole síkuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo nìmentihwonefoho. * Nonìngkahonìngkuhwoni Poul a'amu somo lutihwamentisofoho. Kako mo'nìngkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne lutihwamentisoso kuntoliyopo imo'nìmentisofoho. 8 Nakwo ango yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentaningkuhwoni sikiloho pi'nìngo sijìmentisofoho. 9 Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifofo hanopo nokehumentanìngki Poul hungkuno ne'no lontanìngki tìmosaho unìngkahonìngki nìhu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso ango tokilonjwa'mjo hufa'u sìhune somta'ni pìwahu'mentisofoho. Nopìwesyahonìngki a'amu hofiko utìmano lontifi kotawentifi uhwonìmentohofoso kako poyo nto pe'nìmentisofoho. 10 Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo ulìmento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. 11 Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kutikujo lohofontifi nìmentihwonefoho. Nìmentihwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahonìngki iyoho longkonìngkahonìngki Poul nuliko'manto umentisofoho. 12 Oseso a'amuso hwomu pe'nìmentiso sohumo songo humahonìngki kakoe angomo ipemotawentifi hofiko simeho wopìngo umo'nìmentisofoho.

Poul kako ango T'ilouas uliko'manto ango Miletos sopono womentisofoho.

* **20:7:** A'amu pi'nìngo engo huno'njosso hofiko Jisasiyé mikufo'nji honìyo'nji nyo'neso hofiko huno syafìhu'motofofoho.

13 Poul nalimento, sekwo yofayokinomo ukuji ango Asous sopo woswo'nano. Ngko honingkanomo wamo. Ose nelahonìngki nakwo yofayokinomo umenthwonefoho. 14 Ango Asous sopo noswo'nontani Pouli'ngji nakwo yofayokinomo nokotosontani ango Mitilinimne'no umenthwonefoho. 15 Mitilini nta'ni nowekentani mo'nìngkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo umenthwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'nìngkanta hwaho we'e Samousimne'no umenthwonefoho. Osopo nta'ni mo'nìngkanta Miletos i'mofapmmentihwonefoho. 16 Poul nto nalimentisofoho. Sìkuno Engo Pentikousimo † ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no ango Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sìkuno pi'nìngo engo moneyakolofonehoho.

A'amu ango Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uyimentisofoho.

17 Ose nalimentiso so'no ango Miletos i'mofapmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo inìngkawowo'nìngkohofo somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwamne'no hungkuno ole lìhwatimento, Sekwo nopikuji nohonìmno. 18 Ose lìhwojahonìngki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahonìngkofi Poul ulímento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. 19 A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntonhofane'entifi hungkuno ko hnnìngkahonìngkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahonìngki ngko nje yofe hwotoho fenji sìmeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. 20 Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho manningkahonìngki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utìhwa'nyo spono sekwoe ango so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. 21 Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulímento, Honìngkano wonyo hopi'nonohinoso fohon'aopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo sìmeho hi'ntnnono uyimno. 22 Anituye Towahuno Wopingo kiko Jelusalemnno fisomtaho. Ngko haloho yonji Jelusalemmne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. 23 Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahonìngki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho.

† 20:16: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

²⁴ I oso'no ngko iyoho manningkohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masyofisyalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamofo so'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohini uyitwo'ninkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'ni'mno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikanomo sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. ²⁶ Oseso olo sikanu lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. ²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. ²⁸ Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto sejapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyo'nji hofikimo mpe imentisofoho. ²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwotimolime sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'no ajwo lopo noplkuji wonyo wosemokantifeho. ³⁰ A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikafikuji a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. ³¹ Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso iningo seyo'eno. Soswo hufau sihune neyakolofontaningki ngko imingo'nji sikanu'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

³² Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wopingo'nohini selohofitwo'ninkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo honingkano wopingo iningkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. ³³ Sekwoe hamniyoho hwapiye yo'mayo so'no hi manimo'nimentisofoho. ³⁴ O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. ³⁵ Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo iningo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uyitwo'ninkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'ninkohoho somo yakolonoho.

³⁶ Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumantifi Anitumo jomo ulimentohofofoho. ³⁷ Ose yontifi hofiko humotaho lontifi Poulimo

kehutnnoma'mentohofofoho. 38 Sekwo apa'no manohonifitnnehofo ulimentiso so'no hofiko simeho tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no ipemotawomentohofofoho.

21

Poul kako Jelusalemne'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmentihwonefoho. Mo'nìngkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango ango Patola i'mofapmmentihwonefoho. ² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahoningki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmentihwonefoho. ³ Nowekapontani hwaho Saipiños uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso ango hopo sopo yofayokino ho'yango wojomesyamto umentisofoho. ⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasimo inìngkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentanìngkuhwoni sìkuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahoningki hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko Jelusalem spono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Nakwoe sìkuno hano iyoso'no imo'nìngkahonìngki nakwo angopono nuliko'mentani umentihwonefoho. A'amu Jisasimo inìngkamotofo sohwa hofikoe ape sofanji mehom'i'ngi nakumo mitimomi'ngi sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamoyoka ulimentihwonefoho. ⁶ Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahonìngkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango Toulemes sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo inìngkamotofo so'nji noswo'nontani sìkuno anga'no fosyawo'mentihwonefoho. ⁸ Mo'nìngkanta ango Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya spono i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo

Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo ango Jelusalemmo humamotofoso Filip'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji apousel sohwamne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentofofofo. ⁹ Filip kakoe mehomisijosofofahu'nohino fafofo. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofoho. ¹⁰ Osopo nohumentaningkuhwoni si'kuno fisoso neyokolofahon'ngki hwe fihwo Anituhungkuno uyahon'ngki limojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmentisofoho. ¹¹ Nonetimanto Pouliye ahuloho nomanto kakoe si'fe aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntaho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohumo a'amu Jutaso Jelusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtitifo kengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹² Ose nelahon'ngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo iningkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jelusaleme'no nosohotoho. ¹³ Ose ulahon'ngkuhwoni Poul nalimento, Sekwo humotaho peho'no sotantikwofo. Nje si'meho tango niyohoho. Jelusalem ango sopo ngkimo impe intofanihufijoso Jisaskiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴ Ose nelahon'ngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwone, Yo'mayo Anituhungkuno umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemmjo hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusaleme'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶ A'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipenemotawomentohofoho. Oso hwe Saipilosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamojo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. ¹⁷ Humamentihwoneso Jelusalem ango sopo i'mofopahon'ngkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi si'meho wopingumo'nimentisofoho.

¹⁸ Mo'n'ngka nakwo Pouli'nji Jemis sohumo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hofikoe hwe engo sohwanji pmmentohofoho. ¹⁹ Poul a'amu sohwamo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anituhungkuno umo'nimentisofoho.

Poul kako hwe engo sohwafe hungkunomo tifi inìngkawento Anítuye ango engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anítumo isamoyoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Poulímo ulimentohofi, Nìngkwahwo. Kiko huno moi'wono. A'amu Juta pi'nìngo engoso Jisasimo inìngkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye honìngkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkohofihwafofoho.
²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofo somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi inìngkakutoho ulìwo'nìngkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwoe mehomí sohwamo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso honìngkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi inìngkakutoho. Ose ulalofoho ulimentohofofoho.
²² Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho.
²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finìngkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo inìngkayo so'no Anítumo ole ulìmalofi, Anítu kiko nehonontanìngkiji oloso uyantane'yìhwono. Ose ulìmalofi hwafofoho. ²⁴ Kiko oso hwe sohwamo ufohi'nìngkohoji hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino nìhu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nìmalofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo inìngkowalokuno so'no hofiko uhwonantifeho. ²⁵ A'amu temtitifo kengoso Jisasimo inìngkawowo'nìngkohofo somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mtì'mokuyahojìmalohwonefoho. Ole mtì'mokumalohwoni. Yahu yìhufo a'amu nom'nehwo hwoso sohumo uyifijoso sekwo nonìngkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jìlìpopijoso nonyo'eno. Yo'mayo honìngkano akngkilike iyo'eno. Ose ulimentohofofoho.
²⁶ Oso'no mo'nìngkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwamo utìmanto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hofiko Anítuye ango engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwamo oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ulimentohofofoho. Oso sìkuno somo Anítumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

Anítuye ango engo somo a'amu Juta sohwa Poulímo aho kemokosyohumamentohofofoho.

²⁷ Sīkuno aho fehohntha'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nimonto yahonīngki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Pouli'mo Anītuye ango engo somo uhwonīmentohofofoho. Nuhwonontīfi hwe moyā'mi hopi'nono ulīkafontīfi Pouli'mo aho ko'mentohofofoho. ²⁸ Nokentīfi hofīko mango mohm'no lontīfi ulīmentohofi, Sekwo a'amu Isīlael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako ango'meemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesīye honīngkano hungkunomne'no olo ango engo lomne'no hungkuno wonyo li'wo'nīngkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitifo kengo sohwamo olo ango wopīngo lomo ipemotapiso so'no ango wonyo kiho pa'nyo imo'nīngkohoho. Ose ulīmentohofofoho. ²⁹ Oso hungkuno hiso hwapīngo ole. Hofīko Pouli'mo uhwonīmentohofoso kako a'amu temtitifo kengo ango Efesosnta'ango Tīloufimos oso hwo'nji ango Jelusalem nohumentanīngki uhwonontīfi hwasyo ole syafīhu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwanji Anītuye ango engo somo ipemotaswohoho. Ose li'mentohofofoho.

³⁰ Oso'no Jelusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontīfi mango engo li'wo'nontīfi yohoto yohotofo mjalo'ho'nīmīwentīfi uhu'mokumentohofofoho. Hofīko Pouli'mo aho kemotaswopahonīngkofi Anītuye ango engomjo hoku'yo hopi'nono pi'jwahumentohofofoho.

Hwe itokusō'njo sohwamo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Pouli'mo utīma'mentisofoho.

³¹ Hofīko Pouli'mo wofonjosantīfi ikujoho posontanīngkofi hwe yofe engo'njo itokusō'njo mokosyohumayo sohumne'no hungkuno ho'nīmentisofoho. Hofīko ole ulīmentohofi, A'amu Jelusalem hofīko ikujoho fongki'nalokwofo. ³² Ose upa'nontīfi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokusō'njo sohwamo nomanto a'amu uhu'mokiyō sopo komo'no pmmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokusō'njo sohwanjimo uhwonontīfi hofīko Pouli'mo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofīko uyohohu'mentohofofoho. ³³ Hwe itokusō'njo yofe engo'njo sohwo Pouli'mo aho nokento kakoe a'amu sohwamo ulīmento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafīkuji hwe lohumo hmtofahumno. Ose ulonto ulohonīmento. Olo hwe lohwo tīhwolo. Peho imasoto. ³⁴ Ose ulohonīngkahonīngki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontanīngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengo joho lahonīngkofi hungkuno engo ho'nīmentisofoho. Hungkuno pi'nīngko engo ho'nīngkahonīngki hwe yofe engo'njo sohwo yolo'ho

hwap̄ingoso mupa'n̄immentisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwamo ul̄imento, Poul̄mo itokuso'njo sohwafe angomo motasīmno. ³⁵ Ose ulahon̄ingki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahon̄ingkofi a'amu pi'n̄ingo engo kakimo wofonjosyano lahon̄ingkofi a'amu itokuso'njo sohwa ut̄imotas̄imentohofofoho. ³⁶ A'amu pi'n̄ingo engoso t̄ifi in̄ingkasont̄ifi ul̄imentohofifi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ul̄imentisofoho.

³⁷ Hwe itokuso'njo sohwa hof̄koe angomo womotoswant̄ifi yahon̄ingkofi Poul hwe yofe engo'njo sohumo ul̄imento, Hungkuno wakil̄monne'no yohono. Ose ulahon̄ingki hwe huhwo sohwo ul̄imento, U, K̄ko Ngklik hungkuno huno'njo hwosilaho. ³⁸ Ngko huno ole syaf̄syohono. K̄ko hwe engo Ijip mta'ango sohwosi a'amu hwaho mokosyohumayo sohwamo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hos̄imno *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwosoho. ³⁹ Ose ulahon̄ingki Poul ul̄imento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwap̄ingoso hwaho Silisiya ango m̄ikun̄imposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuuhwe, olo a'amu lohwamo ul̄imonne'no yohono. Wop̄ingotaho. ⁴⁰ Ose ulahon̄ingki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahon̄ingki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahon̄ingkofi Poul Hip̄lu hungkuno'nji ul̄imentisofoho.

22

¹ Poul ole ul̄imento, N̄ngkwahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa'n̄imno. Sekwo hungkuno ntohofo so'no ngko nje hungkuno asomo wasel̄monne'no yohono. ² Ose ulahon̄ingki a'amu Jutaso hof̄koe hungkuno Hip̄luso upa'nont̄ifi songo songo mimmentohofofoho. Poul apa'no ul̄imento,

³ Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo n̄ima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolont̄hwawayo sohwo Ngkomeliyelyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe hon̄ingkano ne'njo lont̄hwamojofoho. Oseso ngko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo in̄ingkayoso sekwo ololahonta in̄ingkowalokofo hopa in̄ingkamote hwo'nyoho. ⁴ Ngko a'amu Jisas̄mo s̄imeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo uloho'motefoho. Fehohnjo poyo pe'n̄imentohofofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohefoho. ⁵ Hungkuno nehopi selalokweno.

Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wono. Hofiko nje yahino so'no waseli. Hofiko a'amu Juta ango Ntomasikos humamotofo sohwamne'no ifalifaliyo mti'mokontifi ntapmmentohofofoho. Nomanji ole limentoho, a'amu Jisasimo iningkamotofo somo ahwomo nano intohm'mo ango Jelusalem tohino engo mayo'ne'no womotasimne'no yohono lonji umentohefoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentisofo so'no ulimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)

⁶ Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasikos mofone sopo i'mofowahoninguo nihu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntoho'mentisofoho. ⁷ Osohonta hwahopo piwasyonji hungkuno ole upa'nimentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no ntohofantokuno. ⁸ Ose ho'ninkahoninguo ngko ulimentoho, Hwe engofo, kiko tihwosilo. Ose ulahoninguo ntimento, Ngko Jisas Nasaletnnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo ntohofantokuno. Ose ntimentoisofoho. ⁹ Hwe ngko'nji umentohofo sohwa hofiko pomponaho'nohini uhwonimentohofofoho. Hofiko mampaho oso hwe ntimento sohwo mupa'nyofoho.

¹⁰ Ngko ulimentoho, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahoninguo ntimento, Kiko nolikafohoji Ntomasikosimne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihnne'enji imentohe so'no walokitihwono. ¹¹ Ose ntahoninguo oso pomponaho mi'kunimpuso engoso ntimento so'no ti'mpi'nyo ni'mo'ninkahoninguo a'amu ngko'nji umentohofo sohwa ngkimo aho ni'mpo'nontifi Ntomasikosimne'no ipemotanwomentohofofoho.

¹² Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyasiyoho. Kako neyakwosafe honingkanomo tifi iningkawowo'ninkiso hweho. A'amu Juta Ntomasikos humamotofo ole hnnimentohofi, Kako hwe wopingo hweho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, Ningkwahwo Soulivo, Jiye timo apa'no uhwonimentonno. Ose ntahoninguo oso hohosohonta nje timo wopingo ni'mo'ninkahoninguo kakimo uhwonimentohefoho. ¹⁴ Nuhwoninguo ntimento, Neyakwosafe Anitu sohwo kako yo'mayo yone so'no kiko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatiamento sohumo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoho. ¹⁵ Hwangku kiko kakoe hungkuno ulihnnefoho. Kiko a'amu

somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulihnnefoho.
¹⁶ Oso'no peho'no hontohumahnno. Kiko nolikafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kiko Jisasimo jomo ulohojo'no kako jiye wonyoso wae weekumofono.

Anitu a'amu temtitifo kengo somo Poul uyimentisofoho.

¹⁷ Hwangku ngko Jelusalem apa'no noponji Anituye ango engo somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentohefoho. ¹⁸ Hwe engo sohumu nuhwoninkahoninko ntimento, Kiko komo'no Jelusalem uliko'maho. Kiko olopo humahojo'no'manji nje hungkuno luthusoso hofiko mupa'nifitnnehofo. ¹⁹ Ose ntahoningki ulimentoho, Hwe Engofo, hofiko huno moi'wono. Ngko a'amu kikimo simeho hi'ntnnono kijapwo'ninkohoho somo ango uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. ²⁰ Oso hwe Sififen, jiye hungkuno limo sohumu fonjahumentohofo sohonta osopo ngko hofiko'nji nohumanji osohi so'no nje simeho wopingo nimolninkahoninkki a'amu fonjahumentohofo sohwafe manji'mofo yo'mayoso mokosyohumantohefoho. ²¹ Ose ulahoningko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo honingkano sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuhwatimo. Ose ntimentisofoho.

Hwe itokusonjo mokosyohumayo yofe engo'njo Loumta'ango sohwo Poulimo mokosyohumamentisofoho.

²² Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahoningki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho. ²³ Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwapife yo'mayoso yojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofofoho. ²⁴ Ose yontaninkofifi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokusonjo sohwamo ulimento, Poulimo angomo ipemotasyikuji ole ulimno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ulimno.

²⁵ Ose ulahoningki hwe sohwa Poulimo hofiko impe intofontaninkofifi Poul hwe mnokino manji'mofo'njo kako'njopo humentanjo sohumu ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loumta'ango sohumu kakoe hungkuno miwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

²⁶ Ose ulahoningki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohumu ulohonimento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. ²⁷ Ose ulahoningki hwe sohumu nupa'nonto Poulimo nu'manto

ulohonimento, Ole njo. Kiko Loumnta'ango hwosilaho. Ose ulahonìngki Poul ulìmento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. ²⁸ Ose ulahonìngki hwe yofe engo'njo sohwo ulìmento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'nìmentohe hwo'nyoho. Ose ulahonìngki Poul ulìmento. Nje mpohwo Loum mta'ango hwelho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahonìngki a'amu Pouli'mo impe intofontìfi ikujoho wofonjantìfi imentohofo sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohumo impe intifohe so'no tohino engo woma'monntìkeno. Ose lonto iyoho unìmentisofoho.

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Pouli'mo hungkuno ulohoho so'no yolo ho hwapìnggo upa'nìmo lonto mo'nìngkanta Pouli'mjo ahwomo nano usìhutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunìsol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lìhwatìmento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lìhwajonto Pouli'mo ipemotasonto a'amufe sìmanopo uhumatì'mentisofoho.

23

A'amu Jutafe 'kaunìsol' sohwamo Poul kakoe hungkuno lutìhwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaunìsol* syoho'njo sohwamo tìmo yokumpohn'nyo uhwononto ulìmento, Nje hwe sìfahwe, Anìtu nohonontanìngki yo'mayo imoteso mjìmìwenji olahontajo'nji ole nnantofoho, Ngko honìngkano wonyo'njo hwoni'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahonìngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentanìngkofo sohwamo ulìmento, Pouli'ye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahonìngki Poul ulìmento, Kiko a'apaho wopìngo'njo hwosoho. Sìmeho mo'mo pisakino'njo hwosoho. Anìtu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no menìhwajiyo'ne hwosi nohumanji honìngkano ito'nohino somo hwotoho fenji nìfonjohino.

⁴ Ose ulahonìngki a'amu Pouli'njopo lohofontìfi lìmentohofi, Kiko Anìtuye hwe yofe engo'njo sohume'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anìtuye hungkuno

⁵ Ose ulahonìngkofi Poul ulìmento, Nje a'amufo. Ngko Anìtuye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anìtuye hungkuno

* **22:29:** Loumjo sohwafe honìngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohume'no ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

ole nalimento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwonimentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Satiyusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu sohwamo mango engo ulimento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lutihwawo'nìngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

⁷ Ose ulahonìngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentohofofoho. ⁸ Hwapìngoso a'amu Satiyusi sohwa ole liwo'nìngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnofo. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'nìngkohofihwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'nìngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uyìwo'nìngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofo. Ose liwo'nìngkohofofoho. ⁹ Oso'no hofikoe yokaso engo imo'nìngkahonìngki a'amu Falisi fehohnjo honìngkano hungkuno mesyìlutihwayo sohwa nolikafontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Poul kako wonyo miyìwo'nìngkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwolikeno towahuno hwolikeno Pouli'mo ulimaso'manji kakoe syohofoho.

¹⁰ Ose ulahonìngkofi yokaso mikunimposo imo'nìngkahonìngki hwe itokus'o'njo yofe engo'njo sohwo ole syafihu'mento, a'amu sohwa Pouli'mo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'nìmttonoho. Ose syafihu'mentiso so'no iyoho unìngkahonìngki kakoe a'amu itokus'o'njo sohwamo ulimento, Sekwo oso a'amu sohwamo ajwomo'mo nowekuji Pouli'mo utimafikuji sekwoe angomno fipemotasimno. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Mo'nìngkanta sikwo'miyo somo Jisas Pouli'njopo nolohofonto ulimento, Yokumpohn'nyo hmmo'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimahnnofoho. Oso pa'nyo ango Loum sopo ngkine'no apa'no ulimonnoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu Juta Pouli'mo wofonjosyano nolontifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

¹² Mo'nìngka imingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi,

Nakwo Poulimo wofonjosyano. Kako songo nohumentanìngkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofofoho.¹³ Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofo sohwa a'amu we'e pi'nìngo'maho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho.¹⁴ Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ulimentohofi, Nakwo hungkuno yokintohopono lontani ole mtitofihwono, Nakwo Poulimo wofonjosyantane'no yìhwono. Kako songo nohumentanìngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono.¹⁵ Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokus'o'njo yofe engo'njo sohune'no mo'nìngka hungkuno filìhwatimno. Ole ulimno, Nakwo Poulimo nom'ne hungkuno ulohonantane'no yìhwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ulimno. Oseso nakwo honìngkanopo Pouli'ne'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ulimentohofofoho.

¹⁶ Olo hilo so'no Pouliye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokus'o'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poulimo nofonjosyane'entifi limentohofo so'no Poulimo ulimentisofoho.¹⁷ Ose ulahoniñgki Poul a'amu mnokino manji'mof'o'njo sohune'no joho ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokus'o'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso.¹⁸ Ose ulahoniñgki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no joho ntonto ntohoho, Olo hwomu lohwo hwe itokus'o'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntohoho.

¹⁹ Ose ulahoniñgki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohumo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimento, Pehofo wantimonnto.²⁰ Ose ulohoniñgki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohofo, Mo'nìngkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaunisol*'njopo Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwapingo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwofo.²¹ Oso'no hofikoe hungkunomo kiko inìngkahutoho. Hwapingo a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyo sohwa hofiko honìngkanopo hiyaso humafikuji Pouli'mne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poulimo wofonjosyano. Poul songo nohumentanìngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohofo. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji honìngkanopo wofonjosyantifeho.²² Ose ulahoniñgki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohumo

yokumpohn'nyo ul̄imento, Olo hiloso ntokino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohumu uh-wat̄mentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis so-hwoepono Poulimo ipemotawomentohofofoho.

²³ Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofo'njo sohwa'umne'no joho ulonto ul̄imento, Siko a'amu itokusō'njo tu hantilet (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'nīngkohofo sefenti (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo tu hantilet (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo sīkwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo angō Sisaliya sopono fīwanimno. ²⁴ Nom'ne ahwomo yahuso Pouli kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohune'no ut̄motapmno. ²⁵ Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mt̄'mokumento,

²⁶ Ngko Kīloutiyos Lisiyasī'ni olo iyoswo loso hwe wopīngō yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwosimne'no mt̄'mokalokweno. Nje Felikis. ²⁷ A'amu Juta olo hwe Pouli lohumo nokentifi wofonjosyano lontifi imalofofoho. Kako a'amu Loum hweho upa'nīmale so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani ut̄ma'malohwonefoho.

²⁸ A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ul̄malofa so'no oso hwapīngoso huno waniyono lonji Poulimo *kaunisol* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹ Osopo huno ole tīpema'male, Hofiko hofikoe honīngkano hungkuno somne'no Poulimo ul̄malofafoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitnnehofo.

³⁰ Hungkuno ole nī'ma'masofoho. Hofiko Poulimo wofonjosyantifi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahotīmalefoho. A'amu Poulimo hungkuno ul̄malofa sohwamne'no ul̄malefoho. Hofiko Poulimne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jīje sīmanopo walīfe. Osohopeho.

Iyoswo ose mt̄'mokumentisofoho.

³¹ A'amu itokusō'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwae hungkunomo tīfi inīngkawentifi oso sīkwo'miyo somo hofiko Poulimo angō Antipatīlis sopono ipemotawomentohofofoho. ³² Iyoho longkonīngkahonīngki a'amu itokusō'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulimo angō Sisaliya'nō ipemotawomentohofofoho. ³³ Hofiko Sisaliya i'mofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyontifi Poulimo hwe engo

sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. ³⁴ Felikis iyoswo atofo lonto Poulimo ulimento, Kiko ntimta'ango hwosilo. Ose ulahonìngki Poul ulimento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵ Ose ulahonìngki Felikis ulimento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa imofapikujo'no ji'e hungkuno upa'nimonninho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwamo ulimento, Heloutiye ango engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumamno. Ose ulimentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poulimne'no hungkuno limentohofofoho.

¹ Sìkuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahonìngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya imofapmmentohofofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikis'no sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulimentohofofoho. ² Felikis Poulimne'no lìhwojahonìngki nopahonìngki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poulimne'no ulimento, Hwe engo Felikis sohwosi, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'nìngkino hwosoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kiko huno wopingo syafisyonji ito'no mtimokuwo'nìngkino hwosoho. ³ Oseso nakwo simeho wopingo nemo'nìngkahonìngki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwosoho. Oso'no hungkuno tifonohino wakilimne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'nìwo'nìngkino sohwosi nje hungkuno upa'nyo. ⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uywo'nìngkiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulikafifwo'nìngkiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi honìngkano nom'nemo inìngkowalokwofo sofe yofe Nasaletiyoho. Olo hwe lohwo hofikoe hwe engo hweho. ⁶ Kako a'amu temtitofo kengo sohwa nakwoe Anituye ango engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poulimo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poulimo ito'no womihwojantani ko yahoniìngkuhwoni ⁷ hwe itokusonjo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni usihuto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto utima'masofoho. ⁸ Nutimanto nalima, Sekwo olo

hwe lohumne'no hungkuno hi'njo hwas'i'manji sekwo Felikis'iyepono motawomno. Lisiyas ose nalimmasofoho.] I oso'no kiko Lisiyas sohumo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'nningkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ulimalohwone so'no wakilono. Tetulos ose ulimentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso simeho inontifi ulimentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ulimentohofohofoho.

Poul kakoe hungkuno Felikisimo ulimentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwo Poulimne'no hungkuno jo'ne uhwoniningkahoningki Poul ulimento, Kiko nakwo a'amu Juta sohwona'nimo hungkuno ito'no mihwojontaniningkino soswo pi'ningo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilimne so'no simeho wopingo nimo'ningkohoho. ¹¹ Sikuno aho hopi'nono si'e mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ulimo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hofikimo olo hiso'no ulohojo'no nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye anga engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontaniningkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofiko anga uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moyam'i ikujoho so'no ulikofontaniningko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. ¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwapingoso ne anefoho. Oso'no hofiko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitihwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwonimmalofihwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi Honingkano songomo iningkowalokwofo. Oso Honingkano somo ngko tifi iningkawenji neyakwosafe Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno somo iningkowalokweno. ¹⁵ Anitu a'amu wopingo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulikafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. ¹⁶ Ngko nje honingkano wopingomne'no syoho engo iwo'nningkohe hwo'nyoho. Oso'no Anitu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwo'nyoho mantifitnnehofo. O'o, hwe wopingo hwo'nyoho ntifitnnehofo. Ngko ole hnnimnefoho. Honingkano wopingo'njo hwo'nyoho hnnimnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahoningki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemnno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji

Anit'ute'no yahu umalefoho. ¹⁸ Ose yonji ngko Anit'uye ango engo somo nohumanji oso hiso kih'o'maso imokiyo so'no yontan'ingko nohon'īmalofofoho. Ngko a'amu osofoso-fah'u'nohino'nji nohumentani yo'mayo ito'nohino imalo-hwonefaho. A'amu pi'nīingo nakwo'nji mohumulofo. ¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumantifi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji ji'je sīmanopo lohofikuji ngkine'no hungkuno ntīfitnne'no mape'njo peho'neto. ²⁰ Mape'njo so'no ngko kaunisoli'njopo nohumentan'ingko sohonta kaunisoli sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofo. Olo hwe lohwa wantife. ²¹ Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anit'apa'no songo ulīkafo so'no sīmeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ulimentisofoho.

²² Feliks kako a'amu Jisasimo in'ingkamotofo sofe hon'īngkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokus'o'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo nopīhwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwat'īmonnoho. ²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohwamo mokosyohumayo sohumo ulimento, Kiko Pouli'mno fohontohumaho. Kako pawesoso wopīngofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopīngofoho. Ose ulimentisofoho.

Feliks kako Pouli'mo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofoho.

²⁴ Sīkuno nom'ne fiwa memjaofahon'īngki Feliks kakoe ape Ntīlusila'nji pmmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Feliks Pouli'mne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofoho. Poul a'amu Jisasimo sīmeho hi'ntnnono uyoso'no lutīhwamentisofoho. ²⁵ Kako hon'īngkano wopīngo tīpemayo so'no yo'mayo wonyo ho'naofo so'no hwangku Anit' a'amufe hungkuno ikwolofo so'no lutīhwamentisofoho. Ose ulahon'īngki Feliks iyoho unīngkahon'īngki ulimento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sīkuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶ Ose ulonto ole syafihu'mento, Pouli'mo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontolikeno. Ose syafisyonto sīkuno pi'nīingo somo Pouli'mne'no līhwajīwo'nonto Pouli'nji hungkuno hnnīmentisiyefoho. ²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahon'īngki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Feliksīye hwaho

mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Pouli'mo impo'angomo humentan'ingki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nnyo sohwo wonipa'nono ulimentisofoho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sìkuno hufa'u sìhune memjaofahon'ingki kako Jelusalemno sìmentisofoho.

² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'injopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Pouli'mne'no ulimentohofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofi, ³ Kiko nonefo'mahoji Pouli'mo Jelusalemno uhwajo. Ose ulontifi Pouli'mo honingkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mento'hofofoho.

⁴ Ose ulahon'ingkofi Fesitos ulimento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepi wamne'no yohono. ⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ Fesitos Jelusalem nohumanto nom'ne sìkuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sìhunetikeno sìkuno aho hufa'u hopi'nonohinotikeno memjaofahon'ingki hofiko Sisaliya'no umentohofoho. I'mofapontifi mo'nìngkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul wapono lonto lihwatimentisofoho. ⁷ Lihwojahon'ingki Poul nos wahon'ingki a'amu Jelusalem mta'ni pmmentohofo sohwa Pouli'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Pouli'mne'no limentohofoho. Hofiko Pouli'mo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mammentisofoho.

⁸ Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honingkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe honingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹ Ose ulahon'ingkofi Fesitos kako a'amu Juta sohwamo afofo umokumonto yonto Pouli'mo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jiye hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

¹⁰ Ose ulahon'ingkahon'ingki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohwafe hungkuno ito'no

meliswojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wono. A'amu Juta somne'no wonyo mimmentohefoho. ¹¹ Ngko wonyo honingkano imofonti'mtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'n'i'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntonhofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nanisyohtoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono. ¹² Ose ulahoniningki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jiye hungkunomo upa'nono ntonhino so'no e'wano. Sisafepono fwano. Ose ulimentisofoho.

Fesitos kako Poulimne'no Akilipa sohumo ulimentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴ Siko ango Sisaliya humentanikingki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poulimpo'angomo humentanikingki Feliks musihutufe'njo uliko'ma'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Jelusalem nosonji osopo nohumentanikingko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jiye wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶ Ose ntahoningkofi ulimento, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohumo tohino siki tuyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingofoho. Ose ulimentohefoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmmentihwone sohonta ngko mohontohumammentohefoho. O'o, mo'niningkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poulimne'no lihwatimentohefoho. ¹⁸ Ngko ole syafihu'mento, Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahoningkoko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. ¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Pouli hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fihwo kakoe

yofe Jisas osohwo poyo pe'nimēntiso so'nji oso'no yoka ulimēntohofofoho. Poul ulimēnto, Jisas songo humaho. 20 Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Pouli'mo ulohonimēntoho, Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo ji'je hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtonaho. 21 Ose ulahoningu'ngko Pouli ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahoningu'ngki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwamo ulimēntoho, Pouli impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimmonnoho. 22 Oso hungkunoso Akilipamo ulahoningu'ngki Akilipa ulimēnto, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahoningu'ngki ulimēnto, Mo'nin'gkanta kiko upa'nyo.

23 Mo'nin'gkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapi'fe wokoso'njo wonyoangkafoso yahoningu'ngki hwe itokusonjo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentofofoho. Nuhu'mokahoningu'ngkofi Fesitos Pouli'mo utimatapi'fe lihwatimēntisofoho. 24 Nutimatopahoningu'ngkofi Fesitos ulimēnto, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohumo uhwonimno. A'amu Juta Jelusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohumne'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentofofahi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. 25 I oso'no kakoe honingkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mititonji kako Sisafepono waweno ulimēntohefoho. 26 Ngko Pouliye honingkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mtif'mokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Pouli sekwoe simanopo utimatopahono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mtif'mokumne so'no ntimno. 27 Ngko a'amu impo'ango mta'ningo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe honingkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimēntisofoho.

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohomo ulimentisofoho.

¹ Akilipa Poulimo ulimento, Kiko jiye hungkuno fis. Ose ulahonìngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

² Ole ulimento, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simeho wopingo nimoniìngkohoho. Oso hungkuno a'am Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono. ³ Kiko nakwo a'am Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino yiwo'niìngkohe so'no a'am Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango sopono Jelusalem osoponohini humawo'niìngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho.

⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'am Falisi sohwafe honìngkanomo ito'no inìngkawo'niìmote hwo'nyoho. Oso honìngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango miìkunìmposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho.

Hofiko wokilano liñfijo'manji olo hilo so'no wakili. ⁶ Yo'mayo Anìtu neyakwosamo ulimentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahoniìngkofi olopo lohokweno. ⁷ Nakwo a'am Juta temtitifo siñe mta'ni hufa'u so'nwi Anìtune'no imìng'o'nji sìkuno'nji isamoyoka ulìwo'niìngkuhwonefoho.

Hwapingo soyo'mayo Anìtu neyakwosamo ulimentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸ Sekwo a'am Juta soku, Anìtu a'am poyo pe'nyo somo songo ulìkafo so'no simeho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syafihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. ¹⁰ Ose syafisyonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohefoho. A'am yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontifi niìhwojahoniìngkofi ngko a'am Jisasimo inìngkawowo'niìngkohofo somo nokenji impo'angomo intofahumentohefoho. Oso a'am hisomne'no a'am nom'neso wope'nantifeho lahonìngkofi ngko eno ulimentohefoho. ¹¹ Sìkuno huhwo huhwi hofikoe tajo ango somo nohumentanìngkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulimentoho, Sekwo Jisasimo simeho uyoso

* **26:4:** Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, honìngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

foho'naopmno. Ose ulonji hofikine'no s̄imano hintoto-hino n̄imn̄ingkahon̄ingki ango hwaho kengopono a'amu Jisas̄imo in̄ingkawowo'n̄ingkohofo somo tohino uȳmo lonji umentohefoho.

Poul An̄ituye a'amu ne imo'n̄imentiso so'no ul̄imentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹² A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapont̄fi a'amu Jisas̄imo s̄imeho uȳwo'n̄ingkohofo somo tohino uyo'ne ango Ntomas̄ikos osopono n̄ihwatiメントohofohofo. ¹³ U, hwe engo sohwosi, ngko hon̄ingkanomo nowentan̄ingko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lan̄ihumentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji ument̄hwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwon̄iment̄hwonefoho. ¹⁴ Ose uhwonontani hwahopo p̄iwahu'ment̄hwonefoho. Ngko Hip̄lu mampaho upa'n̄imentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. K̄iko s̄ihu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji k̄iko s̄ihu wosakolo'n̄monnoho. ¹⁵ Ose ho'n̄ingkahon̄ingki ulohon̄imentoho, Hwe engo t̄ihwosilo. Ose ulahon̄ingko nt̄imento, Ngko Jisas̄i'nyoho. K̄iko ngkimo wonyo nimokantokuno. ¹⁶ Nolīkafohoji filohofo. Nje syoho ntohofiyo'ne kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo s̄ikuno lomo yo'mayo uhwon̄ingkino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangku kit̄hwamne so'nji a'amumo ulohoho. ¹⁷ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwat̄mo. Hofiko kikine'no wokufonjano l̄ifijoso wokufo'ma'monnoho. ¹⁸ Ngko nokuhwaj̄i'mo k̄iko hofikoe hunomo f̄iwolo'mokahoho. Hofiko Seten̄iye s̄ikwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo f̄ipemotapohoho. Hofiko Seten̄iye yokumpohn'nyo us̄ikwaj̄ikuji ngkiyepono wap̄ife. Ngkimo s̄imeho ntap̄fijoso hofikoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo s̄imeho ntapefojo so'no hofiko An̄itu mta'ni yo'mayo wop̄ingo mapitnnefoho. Ose nt̄imentisofoho. An̄itu kako'ne moi'wo nto uhwosopo'mentisofoho.

Poul kako Ak̄ilipa sohumo kakoe syoho'ne ul̄imentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Ak̄ilipa sohwosi, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'n̄imentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. ²⁰ Oso hungkuno hiso'no a'amu ango Ntomas̄ikos humamotofo somo ul̄imentohefoho. Osoponta'ango

a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtitoto kengo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentohefoho. Ole ulimento, Sekwo honingkano wonyomo hohujo ikenjaofkuji Anitumne'no simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wonyoangkafo'nohino utihwa'nyopo fiyimno. A'amu nom'neso sehonifijoso Anituye a'amu ne kuyoho woselantifeho. Ose ulimentohefoho. ²¹ Oso hwapiingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso Anituye ango engo somo aho nifikentifi wofonjonisyantifi imentohofofoho. ²² I Anitu nifo'mawo'ninkahoninkki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo Anituye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'o Mousesi'nji a'amu nom'ne Anitu hungkuno uyahoninkki lutihwamotofo sohwanji hofiko nto limotofofoho. ²³ Ole limotofo, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwatismentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'ninkuhwosi apa'no songo likafone simo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitoto kengo so'njine'no Anituye honingkano hwosampene hweho. Ose nto limotofofoho.

Poul kako Akilipa sohumo Anituye honingkano tipemayo'ne'ento lutihwamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontaninkki Fesitos joho mohm'no ulimento, Poul kiko hwayo hohnjo hwosoho. Kiko huno pi'ningo engo tipemanji jiye huno hwayo hohnjo imo'nimahnno hwosoho. ²⁵ Ose ulahoninkki Poul ulimento, Hwe engo Fesitos sohwosi, ngko hwayo hohnjo hwonimaho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. ²⁶ Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho manningkahoninkki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'nimentiso'maho. O'o, utihwa'nyopo imo'nimentisofoho. ²⁷ Hwe engo Akilipa sohwosi, kiko a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono luyiwo'ninkino. Ngko huno niyohoho. Kiko uyiwo'ninkino.

²⁸ Akilipa Pouliye hungkunomo hotiku lohofonto ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Jiye hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahoninkki Poul ulimento, Ngko Anitumo olo'no jomo ulalokweno. Kiko'nji a'amu nom'ne olodonjo nje hungkunomo upa'ninkohoho so'nji Anituye a'amu ne ngko pa'nyo umo'nife nninkohoho. I oso'no ngko impo'angomo

humale hopaso oso ngkilaho nn̄ngkohoho. O'o, sekwo An̄tuye a'amu ne hmmo'n̄mno.

³⁰ Ose ulahon̄ngki hwe yofe engo'njo Ak̄lipa sohwo'nji Fes̄tos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Ak̄lipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji l̄ikofohumamentohofofoho. ³¹ Hof̄ko noswapont̄fi hnn̄mentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho. ³² Hwe engo Ak̄lipa Fes̄tosimo ul̄imento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi k̄ko nus̄kwajohotnnesohilo. Ose hnn̄mentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo ango Loum ne'no womentiso-foho.

¹ Hof̄ko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'ent̄fi hungkuno mtito'mentohoho so'no hof̄ko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliros oso hwae ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokusō'njo wan hant̄let (100) sohwamo umokosyohumayo hweho. ² Nakwo yofayokino At̄lamitiyom mta'ango somo kotas̄ment̄hwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahon̄ngkofi nakwo'nji ument̄hwonefoho. Hwe fihwo yofe Alis̄itakos nakwo'nji ument̄hwonefoho. Kako hwaho Masetouniya ango Tesolounikanta'ango hweho. ³ Mo'n̄ngkanta nakwo ango Saitoun ifohohosahument̄hwonefoho. Juliros kako Pouli'mne'no hitoho ulofahon̄ngki Pouli'mo ul̄imento, K̄ko ji'e a'amu olo ango lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahon̄ngki Pouliye a'amuso wopayo yo'mayoso Pouli'mo uȳmentohofofoho. ⁴ Oso ango somta'ni nowekentan̄ngkuhwoni ifofo engo ilojaofahon̄ngki oso ifofo iloja'o'mentiso sohos̄le ifofo engo'njo sohohnta'ni i'waho yontani ifofo we'e'njo sohohnta'ni hwaho we'e Saip̄los sopo woment̄hwonefoho. ⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya ango Maila sopo i'mofapmment̄hwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokusō'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Alek̄sant̄iliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento t̄pema'mentisofoho. Not̄pemanto nakumo net̄imanto nehwojamentisofoho. ⁷ Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani s̄kuno pi'n̄ingo hofohofahn'no ument̄hwonefoho. Hof̄ko syoho tohohmttnno'njo engo yont̄fi nakwo ango Nitos mofone

sopo i'mofapmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomtihupmmofahoningki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kilit osohosili nowentani ango Salimoune uyakolo'mentihwonefoho. ⁸ Oso hopo sopo hofiko syoho tohohmttnno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kilit momingo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wopingo'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole li'motofofoho. Mijo Wopingoponoho. Ango Laseya mofoneponoho.

⁹ Osopo nohumentaningkuhwoni sikuno pi'ningo memjaofahoningki sikuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'nimentisofoho. Osohonta mijo ayo nihu'no wonyo imo'nimentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwamo ulimento, ¹⁰ Sekwo upa'nimmo. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmttnno'njo engo yihwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'nimtonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'nimtonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. ¹¹ Ose ko lahonningki hwe a'amu itokusonjomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi iningkamentisofoho. ¹² Oso mijo wopingo hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo ywo'ninkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uliko'mano. Nakwo ango Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofo wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wopingo hwaho Kilitinjoponoho. Ifofommne'no hiyasomnaho.

Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.

¹³ We'enepo ifofo posipo'nnyo imo'ninkahoningki hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jefo wopingofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofiko sojo tango'njo mijo mta'ni ifiwosipemantifi nakwo hwaho Kilit momingomnophini umentihwonefoho. ¹⁴ We'enepo nowentaningkuhwoni ifofo mikunimposo hwaho Kilitnnta'ango pmmentisofoho. ¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahoningki kilonjipe monto

* **27:9:** Oso sikunoso Anitu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'nimentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohohnta'ni lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

hopo mmo'nyo'njo yahonìngki ifofo yofayokinomo motali'mo'mentisofoho.¹⁶ Nomotali'mofontanìngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentìhwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentanìngki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e husìmpemotawowo'nìngkohofoso syoho tohohmtnno'njo engo yontìfi mokohusìmpemantìfi yofayokino engomo ho'nahumentohofoho.¹⁷ Osohonta hofiko yofayokino engo sohumo mnangomo'mnophini impe swofapo'mentohofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hofiko hwaho engo Apìlika sojo'njo sopone'no iyoho unìngkahonìngki yofayokinomjo hwapi'fe ifofo'ne'entìfi pmpili'peehumentohofoso asomo pee-honìngki yofayokino mijopo mtapmmentisofoho.¹⁸ Ifofo'nji mijoo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahonìngki mo'nìngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmentìhwonefoho.¹⁹ Mo'nìngkanta nom'ne sìkuno sohumo hofiko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofoho.²⁰ Sìkuno pi'nìngo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontanìngkuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafìhu'mentìhwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantano. Ose syafìhu'mentìhwonefoho.

²¹ Sìkuno pi'nìngo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahonìngkofi Poul hofiko'nji ajwo'mta'ni nolìkafonto ulìmento, Upa'nìmno. Sekwo nje hungkunomo haloho yontìfijontentesi nakwo Kìlitnnta'ango muliko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmtnno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo.²² I oso'no ngko hungkuno waselìmonne'no yohono. Sekwo iyoho senìngkuhwoloho. A'amu sohwona'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

²³ Ngko Anìtuye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwomtame ulohofìwo'nìngkohe hwo'nyoho. Olo sìkwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto,²⁴ ntìmaho, Poul kìko iyoho kinyo'eno. Hwangku kìko Loumjo hwe engo Sisafe sìmanopo lohotnne hwosoho. Anìtu kako kikine'no hitoho ulofìwo'nìngkiso so'no a'amu hopi'nono kìko'nji humalofo sohwa songo wohumantìfeho. Ose ntìmasofoho.²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anìtu ntìmasoso ne imo'nyo so'no ngko sìmeho uyohono.²⁶ I sìmo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mofìhwosi sojopo wonyo umo'nìmontonoho. Ose ulìmentisofoho.

²⁷ S̄ikuno aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni osofosofahu'no memjofahon̄ngki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawoment̄hwonefoho. Oso s̄ikwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syaf̄hu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho.

²⁸ Ose syaf̄syont̄fi hof̄ko mijomo impe yamofo yamofo humomj̄m̄hwofofoho. Humomj̄m̄hwofoso uhwon̄mentohofoso mit̄pongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonont̄fi we'enehwo nowent̄fi apa'no humomj̄m̄hwofofoho. Osopo nuhwonont̄fi mit̄pongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. ²⁹ Ose uhwon̄mentohofoso hof̄ko iyoho un̄ingkahon̄ngki syaf̄hu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mof̄wanehont̄fi sojo osofosofahu'nohini tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yont̄fi hof̄ko mofehi'nyo komo'no wos̄'mofapono lont̄fi aho ku'mokumentohofofoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hof̄ko ole syaf̄hu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwamo uhwojano lont̄fi hof̄ko yofayokino we'e somo impe hiyamno syof̄yoho'mokumentohofofoho. Ose yont̄fi hwasyo hungkuno ul̄mentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino s̄imano hohnra'ni untufuyoho'mokano. ³¹ Ose ulahon̄ngkofi Poul a'amu itokus'o'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ul̄mento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. ³² Ose ulahon̄ngki a'amu itokus'o'njo sohwa hof̄ko yofayokino we'e somo impe hotito lohofont̄fi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³ Mofehi'nyo we'enepi wosapmmonto yahon̄ngki Poul a'amu hopi'nonohino sohwamo wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ul̄mentisofoho. Ole ul̄mento, S̄ikuno aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humentan̄ngkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waseli'monne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'n̄imno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. ³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hof̄koe s̄imanopo An̄itumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kut̄kujo lohofonto kako s̄imo'mo n̄imentisofoho. ³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonont̄fi s̄imeho wopingo umo'n̄ingkahon̄ngki hof̄ko wopayo hu'mema'mentohofofoho. ³⁷ Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwona'ni tu *hant̄let sefenti-sikis* (276)

hwona'nyoho. ³⁸ Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'nimentisofoho.

³⁹ Mofehi'nyo si'mofopahonìngki hwahopo uhwonontifi lìmentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonìmentohofoso mijo wopìngopo sojo ane wosoho'nhino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano lìmentohofofoho. ⁴⁰ Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotito-fontifi nìhu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. ⁴¹ Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahonìngki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho. ⁴² A'amu itokus'o'njo sohwa huno syafihu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. ⁴³ Ose syofisyahonìngkofi hwe a'amu itokus'o'njo mokosyohumayo sohwo Pouli'mo ufo'ma'mo lonto ulìmento, A'amu sohwamo nofonjìku'ku'ho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwasi sekwo si'mo'mo nolikofaoftikuji femoyamno. ⁴⁴ A'amu nom'ne sohwasi sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fìfohohosahumno. Ose ulahonìngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

28

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nìmentihwonefoho. ² A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopìngo nefo'ma'mentohofofoho. Ifoyo syahonìngki kwongkwongo nesahonìngki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmmentohofofoho. ³ Poul kako toho nomanto mefontanìngki homa toho uhu'nìngkahonìngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojìjwosyowahonìngki uhwonontifi lìmentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyso so'no poyo

pe'nyoso wopingofoho. Wape'nimtonoho. ⁵ Ose lahoningkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nimmentisofoho. ⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafihu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no noplhwasi wape'nimtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wopingo humamentaningki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitu pa'nyo hweho. Ose limentohofofoho. ⁷ Oso hwaho nakwo i'mofapmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliyasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopingo nelohofahoningki sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ⁸ Papiliasye kaningkwohwo mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmttnno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wopingo umokumentisofoho. ⁹ Ose yahoningki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopaloningkofi Poul a'amu hisomo wopingo umokumentisofoho.

Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

10-11 Oso hiso'no hofiko wopingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentaningkuhwone hamno hufa'u sihune neyakolo'mentisofoho. Uliko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentofofo. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso ango Alekisanti'liyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹² Nowekentani ango Silakiyus i'mofopontani osopo sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ¹³ Osopo nta'ni nuliko'mentani nowentani ango Lejiyom i'mofapmmentihwonefoho. Mo'nningkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahoningki sikuno hufa'u memjaofahoningki nakwo ango Puteyouli i'mofapmmentihwonefoho. ¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo tipemahoningkuhwoni nalimentohofi sekwo nakwo'nji fosyohumamno. Ose nelahoningkofi Sante anga'no neyokolofahoningki nakwo ango Loummne'no honingkanomo umentihwonefoho. ¹⁵ A'amu Jisasimo iningkamotofo Loum mta'angoso

nakwo sopontanīngkuhwoni nupa'nontifi hofiko pīkwato lohofontifi ango Apiyos wopayo mpe yīwo'nīngkohoho Ango Fosyowe Hufa'u Sīhune'njo sopo swo'nīmentīhwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anītumo isamoyoka ulonto sīmeho wopīingo umo'nīmentisofoho.

¹⁶ Nakwo ango Loum i'mofopahonīngkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalīmentohofi, Poul kako'ne ango tīpemahwosi wohumano. Hwe itokusō'njo fihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nalīmentohofofoho.

Ango Loum sopo Poul Anītuye hungkuno lutīhwamentisofoho.

¹⁷ Sīkuno hufa'u sīhune memjaofahonīngki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwamne'no joho ulahonīngki hofiko nuhu'mokahonīngkofi Poul ulīmento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe honīngkano hungkunomo hwotoho mafiyō hwo'nyoho. I a'amu Juta ango Jelusalem sopo ngkimo impe siki ntfontifi a'amu Loum sohwafe ahopo ho'nanīhumentofofofo. ¹⁸ A'amu Loumiso nje hungkunomo nupa'nontifi hnnīmentohofi, oso honīngkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofiko nonīsīkwojane'entifi, ¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho līmentohofofoho. Oso'no nom'ne honīngkano ane so'no hwe engo Sisa nje hungkunomo wonīpa'nono līmentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujo hwo'nyoho. ²⁰ Oso hwapīingo hiso'no sekune'no joho selohono. Ngko sekumo sehonī'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isīlael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'ango sohumne'no hontohumamotofofo. Oso hwe huhwo sohwo nto pmmentiso so'no sīmeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenīsyohumaho.

²¹ Ose ulahonīngki ulīmentohofi, A'amu Ju-tiyanta'angoso jīje hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyontifi kikimne'no hungkuno malonetīhwammentohofofoho. ²² I oso'no a'amu Jisasīmo inīngkamotofo somne'no a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho līwo'nīngkohoho so'no nakwo jīje hungkuno jīje mango mta'ni wokupo'nano.

²³ Ose lontifi oso hiso'no sīkuno ho'nahumentohofofoho. Oso sīkuno homo somo a'amu pi'nīngko engo ango Poul humawo'nīngkiso sopono pmmentohofofoho. Poul Anītu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne lutīhwamentisofoho. Hofiko Jisasīmo sīmeho hi'ntnnono

uyifitnne'ento Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningu ki limotofo sohwafe hungkuno ntnne mta'ango Jisasimne'no lutihwamentisofoho. Oso hungkunoso imingo mta'angoso ne'no lontaningu ki mofehi'nyo ningku'nimentisofoho.²⁴ Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentofofofoho. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyofoho.²⁵ Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hnningukahoningu kofi Poul ulimento Anituye Towahuno Wopingo hohontajo hwe Aisaiya sohumo hungkuno uyahoningu ki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ulimento,²⁶ Kiko oso a'amu nontifepono uhiji ole uso, Sekwo hungkuno upa'nningkuji hwapingo neso mupa'nifitnnehofo.

Sekwo yo'mayo nuhwoniingkuji neso muhwoniifitnnohofo. Ose uso.

²⁷ Anitu Aisaiyamo ulimento,
Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.
Hofikoe haloho pujomokosyohumunimentohofoho.
Hofiko timo pijiyo'nnyofoho.
Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuh-woniingkutnnesohilo.
Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'nningkutnnesohilo.
Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.
Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umokumnesohilo.
Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo upa'nimno. Olo hungkunoso Anitu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyso'no olahonta a'amu temtitifo kengo somne'no nto lihwajimaho. Hofiko nupa'nningkuji tifi uningu kafe.

²⁹ Ose ulahoningu ki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa hnnimentohofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontaningu ki Poul oso ango sopo humamentisofoho. Ango kakwo'yohwo sohumo hamniyoho uytwo'nimentisofoho. Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahoningu kofi wopingo uloho'mojofoho.³¹ Poul a'amu somo Anitu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kilais ntnne'no hungkuno lutihwamojofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahoningu hwe nom'nehwo mopijumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Lukini mtimokohono.

Loum
Olo Iyoswo loso Poul A'amu
Loummne'no Mt̄i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *t̄wenti-faif*(25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwap̄ingo neso peho'ne mt̄i'momumentisoto. Hwap̄ingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento ango Loum sponjo tajo ango somo uhwon̄imentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimō in̄ngkunyo Loumjoso kakimo ufu'maf̄kujo'no kako hwaho S̄ipen sopone'no wasimō lonto imentiso sone'no mt̄i'mokumentisofoho. Antiyoukinjo tajo ango somta'ni n̄ifo'mahon̄ingkofi kako An̄tuye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'entifi uhwaj̄imentohofofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwaj̄imentohofofoho'maho. O'o, ango'meemne huhumo uhwajimentohofofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'entifi tajo ango Efesosinjo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngk̄likine'no hungkuno motasone'entifi Koulinjo tafo ango somjo a'amuso ufo'ma'mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo ango Loumjo a'amuso non̄fo'maf̄kujo'no ngko An̄tuye hungkuno liku'meefo syoho uyimo. Ose syaf̄hu'mentisofoho. Poul ango Koulin humanto mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. An̄tuye yahino wop̄ingoso s̄imeho hi'ntnnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwap̄ingoso Loum sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisasimō in̄ngkunyo kakoe yofe Fipi osimo ango Loum motayo'ne uyahot̄imentisofoho.

Hungkuno hwap̄ingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. An̄tu mta'ango yahino wop̄ingoso womano l̄ihwas̄i'manji nakwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnnono uȳhwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofo l̄ihwas̄i t̄ifi un̄ingkohwano.

Poul kako An̄tuye hungkuno liku'mofo syoho hwap̄ingo imentisofoho.

¹ Nje a'amu ango Loummjo humalofo soku, ngko Pouli'ni Jisas Kìlaisiye syoho ulohofiysohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo lìku'mofo (*apousel*) syoho'ne nìhwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wopingo lìku'mofalokweno.

² Nìhu'no hohonta Anitu kako a'amu sohwamo kako kakoe hungkuno wopingo uyahonìngki hofiko a'amumo nolutìhwantifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno wopingo hiso

Anituye hwomu Jisas Kìlaisimne'no yolo nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas Kìlais sohwo kako Ntefitiye temtitifo somta'ni kako a'amu imo'nìmentisofoho. ⁴ Oso imo'nìmentiso huhwo sohwo kako poyo

imo'nìngkahonìngki Anitu kako yokumpohn'nyo'nji Jisas Kìlaisimo apa'no songo ulìka'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas Kìlais kako honìngkano wonyo nìhu'no ane hwaho. Kako Anituye Hwomu Ne hwaho. ⁵ Nakwoe

Hwe Engo Jisas Kìlais kako yo'mayo wopingoso nakumo naloho'mentiso so'no Anitu kako a'amu honìngkano wonyo'njo somne'no hitoho ulofahonìngki kakoe hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syohoso ntapmmentisofoho.

Nontopahonìngki nje sìmeho wopingo'nji syoho hiso yontanìngko a'amu ango'meemjoso hofiko Anituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyìkuji tìfi inìngkafitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. Oseso a'amu pi'nìngo engo hofiko

Kìlaisiye yofe engo woho'nomantifeho. ⁶ I sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango ango Loum humalofo soku Jisas Kìlais kako'nji makotìku'nyo'ne joho selahonìngki osomo sekwo tìfi inìngkowalokwofo.

⁷ Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo sìmeho wopingo sejopalokunjoso kakoe mehom ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Nanìngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi sìmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako a'amu ango Loum humalofo somo uhwonyo so'no umo'nìngkohoho.

⁸ Sìmo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu ango'meemjoso hofiko sekwo Anitumo sìmeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnmalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kìlais kako wopingo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ⁹ Ngko Anituye hwomu sohwoe

syoho so'no hi nimo'nin̄gkaningki kakoe syoho ulohofiyō sohwo'ni kakoe hungkuno wopingo lutihwalokweno. Oso'no Anitū kako ngkimo nohon'wo'nin̄gkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwi ngko kakimo jomo uliwo'nin̄gkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uliwo'nin̄gkohe hwo'nyoho.¹⁰ Ngko Mpohumo ulontnneso ole, Ngko ango Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo honingkano hmmofonihwajo. Ose uliwo'nin̄gkohefoho.¹¹ Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmentisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho.¹² Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehonimmo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohon'ngkuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho.¹³ Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahoni'mo a'amu temtitifo kengo kengo nom'ne somo ulahon'ngko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohofo hopa sekwo simeho uyife nnin̄gkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umo'nimontonoho. Ose ko nimo'nin̄gkisoso honingkanoso pikunaweho.¹⁴ Anitū ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofo'ne syoho ntapmentiso so'no a'amu Ngkilik so'nji a'amu temtitifo kengo nom'ne so'nji a'amu atofo jo'ne huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno wolutihwamne'no yohono.¹⁵ Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'nin̄gkahonjo'no humaleno.

Anituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monniningkiyohoho. Hwapingoso olo hungkuno wopingo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njoso a'amufe yahino wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hwapingofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitifo kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitū oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe honingkano wonyo somta'ni isihutofomanefoho.¹⁷ Anituye hungkunoso a'amu ne imo'nyo'ne yahino utihwa'nyopo lonetihwalofoho. Nakwo Jisas Kilaishiye hungkunomo

simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa ole nalimentohofi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwosoho. Kiko honingkano wopingo'njo hwosoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho.

A'amu Anitu kakine'no hohujo ikinjamo'nnyo somne'no simeho tohino umnalofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nningkohofoso hofikoe honingkano wonyo iyoso'no Anitu ahwomomo humaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwapingooso hofikoe honingkano wonyoso Anituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasyiwo'nningkohofoho. ¹⁹ A'amu hiso hofiko nakwo Anitumne'no huno wopingo wonayono likujimani hofiko huno wopingo wotipemantifeho. Hwapingooso Anitu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwohumaho. Yo'mayoso hiyasomo mauyoho. Oseso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho feso sohomo Anitu kako tohino engo uyimontonoho. ²⁰ Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwonimotofo so'nji olohontajo so'nji uhwonimopiwo'nningkuhwonefoho. Osomo nuhwonningkuhwasi nakwo Anitu ne sohomo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowentihwonefoho. Kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Oso hiso'no kako Anitu ne hweho. A'amu hofiko Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikujo'no Anitu kako tohino engo uyoso sohonta hofiko hungkuno anefoho. O'o, hofikoe syohofoho.

²¹ Hwapingooso hofiko Anitumne'no huno ko uyonteso hofiko kakine'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yontifi Anitu yo'mayo wopingo ulohofiwo'nningkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yontifi isamoyoka mujo'njo iwo'nningkohofoho. Oso'no hofikoe huno ilo'nnyo'njo humantifi hofiko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'nningkohofoho. ²² Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnontifesohwapingooso hofikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho. ²³ Hofiko Anitu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwae yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi hofiko hwahoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihufo homa osohwafe huyo'mango mti'mokuhumajontifi osomo hwomtame uloho'motofofoho.

Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.

²⁴ A'amu Anitumo hohujo ikinjaofiwo'nìngkohoho so'no Anitu kako hofikimo nuliko'mahonìngki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahonìngki osomo inìngkawowo'nìngkohofofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokinìwo'nìngkohofofoho. ²⁵ Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo inìngkawowo'nìngkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwapiingo ne'njo sohumne'no huno mosyafisiyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso somne'no hwotame ulohofontifi osomo inìngkawowo'nìngkohofofoho. I nakwo a'amu hn'awi Anituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'nìngkohoho so'no Anitu nuliko'mahonìngki hofiko yahino wonyo nihu'nahone iwo'nìngkohofofoho. Moya'mi sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahonìngki hofiko nom'ne moya'mi sofanji yahino wonyo loho'nìwo'nìngkohofafafoho.

²⁷ Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwamne'no fefoyo umosiyahonìngki hofiko kifosyoho loho'nìwo'nìngkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko wonimango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokinimontonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumo hohujo ikinjaofontifi hnnimentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'mingo'maho. Ose yahonìngkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hmningkamno. Ose ulahonìngki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miyiwo'nìngkiyohofoso iwo'nìngkohofofoho. ²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìngkahonìngki nom'nemo wonyo ulohofiwo'nìngkohofofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wopingo humalofo somne'no simeho tohino umniwo'nìngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'nìngkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkinìwo'nìngkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisiyiwo'nìngkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'nìngkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo

wonyo hiso hofiko nihu'no toyo yamo'nyyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo uliwo'ningkohofofoho. 30 Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'ningkohofofoho. Hofiko Anitumo simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'nijo'ningkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'nijo'ningkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnophini ho'noma'nijo'ningkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'ningkohofofoho. Ose yontifi hofiko kaningkwahwo ya'ye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofofoho. 31 Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muyiwo'ningkiyoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. 32 Anituye honingkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'ningkisoso kako nope'ningkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose naliwo'ningkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahoninki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'ningkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'ningkohofo sofe yofe hi ho'nomawo'ningkohofofoho.

2

*A'amufe honingkano wonyo somo ikwolofo yahinoso
Anitu ito'no mihwajijo'ningkiso hweho.*

¹ I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uliwo'ningkohofo. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji honingkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohini'maho. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yiwo'ningkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. ² Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohino. ³ Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'ningkohofo hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofo. ⁴ I, Anitu kako ngkimo simeho wopingo ntapiwo'ningkiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no

olo hon^{ing}kano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kⁱko huno ose losyof^{is}yalokuno. I kⁱko olo so'no huno makiyotaho. An^{it}u kako tohino komo'no mokijape hwap^{ing}goso kⁱko jⁱje hon^{ing}kano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wop^{ingo} somo in^{ing}kayo so'no umo'n^{ing}kahon^{ing}ki kohontohumaho. Kⁱko huno ose makiyotaho. ⁵ Sekwo sekwoe hon^{ing}kano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nont^{if}fi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n^{ing}kohofo kuyoho. Jⁱje wonyo hiso engo mi^{hu}'mokalokuno. A'amufe hon^{ing}kano wonyo somne'no An^{it}u kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso si^kuno sekwoe hon^{ing}kano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. ⁶Oso Si^kuno Engo homo somo An^{it}u kako a'amu hopi'nonohino hn'nⁱmo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. ⁷A'amu fehohnjoso hof^{ik}o An^{it}u'nji ango wop^{ingo} sopone'no humane'ent^{if}fi hof^{ik}o An^{it}u wop^{ingo} kuyoho nalone'ent^{if}fi hon^{ing}kano wop^{ingo} somo in^{ing}kowalokwofo. Oso a'amu somo An^{it}u kako ango songo ne'no humayo'neso uyonefoho. ⁸A'amu fehohnjoso hof^{ik}o huno hof^{ik}ine'no syaf^{ih}u'nont^{if}fi hof^{ik}o An^{it}uye hungkuno ne'njo somo hwotoho fent^{if}fi hon^{ing}kano wonyo somo in^{ing}kawowo'n^{ing}kohofo somne'no An^{it}u kako simeho tohino umn^{ing}kuhwoso'no tohino engo uyimontonoho. ⁹A'amu hopi'nono hon^{ing}kano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta An^{it}uye hungkuno si^mo'mo upa'nⁱmentohofo so'nji temtitofo kengo kengo so'nji tango mapitnnefoho. ¹⁰I, a'amu hon^{ing}kano wop^{ingo} iwo'n^{ing}kohofo somne'no An^{it}u kako wop^{ingo} kuyoho ulⁱhwosi yofe engo uyⁱhwosi hof^{ik}oe simeho somo pompengo ufisy^{im}o'montonoho. A'amu Juta so'nji temtitofo kengo kengo somne'no. ¹¹Ou, An^{it}u kako a'amufe yofe engo so'no temtitofo so'no huno mosyaf^{is}yo'njo iwo'n^{ing}kisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwononteso wop^{ingo}nji wonyo'nji yano ulofiw'o'n^{ing}kiso hweho.

¹² A'amu Mouses^{iy}e hon^{ing}kano hungkuno somo huno muyoso hof^{ik}o hon^{ing}kano wonyo imentohofo so'no An^{it}u kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mouses^{iy}e hon^{ing}kano hungkuno somo ko upa'nⁱmentohofoso hon^{ing}kano wonyo imentohofo so'no An^{it}u kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no An^{it}u ole ulonefoho. Sekwo hon^{ing}kano hungkuno sejape somo t^{if}fi min^{ing}kayo'njo kuyoho. An^{it}u kako ose ulⁱhwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. An^{it}uye yano ilofo yahinoso ito'nohinoho. ¹³A'amu

hon^{ing}kano hungkuno ko upa'nontifi min^{ing}kayo'njo somo An^{it}uye ole ulonefaho. Nje mehomⁱmaho. O'o, a'amu hon^{ing}kano hungkuno somo nto'no in^{ing}kafijoso hof^{ik}o An^{it}uye mehomⁱ ne imo'nⁱfitnnefaho. ¹⁴ A'amu temtitof^o kengo fehohnjoso hof^{ik}o An^{it}uye hon^{ing}kano somne'no huno muyo kohi hof^{ik}oe huno mta'ni hon^{ing}kano wop^{ingo} tⁱpemantifi hof^{ik}o An^{it}uye hon^{ing}kano hungkunomo in^{ing}kowalokwofo. Hof^{ik}oe huno wop^{ingo} tⁱpema'mentohofoso hon^{ing}kano hungkuno pa'nyo imo'nⁱmentisofaho. ¹⁵ A'amu fehohnjoso hof^{ik}o An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno somne'no huno muyo kohi hof^{ik}oe yahino wop^{ingo} somo in^{ing}kowentan^{ing}kofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, An^{it}u kako oso a'amu sofe sⁱmeho so'mo kakoe hon^{ing}kano hungkuno ho'nahumentisofaho. I oso'no oso a'amuso hof^{ik}o hof^{ik}oe huno mta'ni huno ole syafⁱsyⁱwo'nⁱngkohofi, Oso hon^{ing}kano wonyoso mimnehono. Olo yahino wop^{ingo} somo un^{ing}kamo. Hof^{ik}oe huno mta'ni ose syafⁱsyⁱwo'nⁱngkohifo. Oso'no hof^{ik}o hon^{ing}kano hungkuno somne'no yano ulofinⁱwo'nⁱngkohifo. ¹⁶ Sⁱkuno nom'ne somo An^{it}u kako Jisas Kⁱlaisⁱmo a'amufe huno hiyasⁱmo wojs^o ikwolofo'ne uhwajonefaho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyasⁱmo imentohofoso utⁱhwa'nyopo i'mofapⁱhwoso'no hof^{ik}oe huno mta'ni yano ilo'nⁱfitnnefaho. Oso hiso'no An^{it}uye hungkuno wop^{ingo} selⁱwo'nⁱngkoheso osohifaho.

A'amu Jutaso An^{it}uye hon^{ing}kano hungkunomo nto'no in^{ing}kafijo'manji hon^{ing}kano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.

¹⁷ A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofⁱsyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi An^{it}uye a'amu ne'nwoho. An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno huno neyalokunjo so'no An^{it}u a'amu wop^{ingo} kuyoho nalonefaho. Sekwo huno ose kosyofⁱsyalokwofo. ¹⁸ I, a'amu An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno sekumo nto losetⁱhwamentohifo so'no sekwo yo'mayo yahino wop^{ingo} An^{it}u umo'nalokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo hon^{ing}kano wop^{ingo} somne'no yano ito'no ilofⁱhwatnnⁱwo'nⁱngkofo. ¹⁹⁻²⁰ Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofⁱsyalokwofo, Nakwo An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno huno muyo tⁱmpi'nyo pa'nyo somo hon^{ing}kano utⁱhwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sⁱkwo'mjoho so'mo humalofo somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo

lut̄hwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomi we'e pa'nyo sofe hungkuno lut̄hwayo'nwoho. Ose syofisyalokwofo. ²¹ Kiko nom'ne a'amu somo lut̄hwawo'n̄ngkino sohwosi kiko huhwosi molut̄hunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iyo'eno ul̄wo'n̄ngkino sohwosi yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. ²² Kiko ole liwo'n̄ngkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wopingo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'n̄ngkino, hwe hwoso hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofikoe hwasyo anituye ango mta'ni yo'mayoso malokuno. ²³ Kiko jiye yofe ho'noma'nonji ole liwo'n̄ngkino, ngko Anituye hon̄ngkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo min̄ngkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wopingo somo wonyo imokalokuno. ²⁴ U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontan̄ngkofi a'amu temtitifo kengoso hofiko nosehonontifi Anitumne'no sitofo lalokwofo.

A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, simehomnefoho.

²⁵ Anituye hon̄ngkano hungkunomo nto'no in̄ngkahui'manji jiye a'apaho sihu kolo'nyoso wopingofoho. U, kiko jiye a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye hon̄ngkanomo min̄ngkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. ²⁶ I, a'amu temtitifo kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye hon̄ngkano hungkunomo hofijo'nno in̄ngkaweso'manji oso huhwo sohumo Anitu kakimo ole ul̄montonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho. ²⁷ I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye hon̄ngkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'n̄ngkohofo so'no a'amu temtitifo kengo mta'angoso hofiko Anituye hungkuno momokosyohumunyoso hofiko oso hungkuno homo somo ito'no in̄ngkowalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon̄ngkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohino'maho. Huno ose waseyimontonoho. ²⁸ A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'n̄mentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinoho. ²⁹ Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohini yo'mayo

loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafisyiwo'nìngkiso sohwo kako Anitumo simeho uyìwo'nìngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohumo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso honìngkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, Anituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohumo yofe engo umasofoho.

3

Yahino wonyo sohwo kako yahino wopìngo somo hwotoho mafenohoho.

¹ A'amu Jutaso a'amu temtitifo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwamo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofo pipilo. Osenoho. ²A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uyìmentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofofoho. ³ I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tìfi minìngkayo'njo yontìfi nto'no minìngkammentohofofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohofo so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyìmentiso so'no Anitu inìngo umontolaho. ⁴ Nìhu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'nìngkuhwono. I Anitu kako'nohini kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'nìngkisoso ne imo'nìwo'nìngkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, Anitu sohwosi kiko jiye hungkunoso ne'njo'nohino hwosoho.

A'amu hofiko jiye hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho.

I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jiye hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyìmontonoho.

Ose mtì'mokumentohofofoho.

⁵ Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'nìngkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahonìngkuji ole wolantìfeho. Anituye yahino ito'no inìngkayo'ne mihwajyo'ne yahinoso wopìngofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantìfeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'nìngkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole wolantìfeho. Nakwo yahino wonyo iwo'nìngkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejaposo wopìngotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho. ⁶ Oso

a'amu sohwa huno ane hwafoho. I An̄tu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiyō'manji kako hwe moyā'mi hopi'nonohinofe hon̄ngkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo. ⁷ A'amu fehohnjoso hofiko An̄tumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fosyohumayo wonyo somo nohon̄ngkujo'no An̄tuye hungkuno ne'njoso ut̄hwa'nyopo i'mofapihwosi hofiko An̄tuye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no An̄tu kako ngkimo wonyo hwosoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho. ⁸ Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo hon̄ngkano wonyo ne'no uyano. Olo hon̄ngkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko An̄tuye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fisō hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni l̄imale so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje en̄syalokwofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono hon̄ngkano nto'nohino somo nto'no mohumulofo.

⁹ Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. N̄ihu'no awonoho. Temtitifo kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji hon̄ngkano wonyomo humalohwono. ¹⁰ A'amu An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohoho sohwa ole mt̄'mokumentohofi, A'amu anga'nohino hwo hon̄ngkano wop̄ingo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinoso hon̄ngkano wonyomo humalofo.

¹¹ A'amu anga'nohino fihwo kako hon̄ngkano wop̄ingo somne'no huno'njohwo imo'nonto An̄tu'nji humamne'ento hon̄ngkano wop̄ingo t̄ipemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono hon̄ngkano hwasyo somo nto hwosopeeo'mentohofo.

Nohwosopeemofontifi An̄tumne'no hohujo nto ikinjao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako hon̄ngkano wop̄ingomo in̄ngkunyo sohwo mohumuyoho. N̄ihu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino wawo'n̄ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisakino hungkuno swap̄wo'n̄ngkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo liwo'n̄ngkohofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'n̄ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni

hungkuno wonyo swapīhwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

¹⁴ A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no sifajo'nji yok'a'nji swapiwo'n̄ngkisofoho.

¹⁵ Hofiko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fonjasyiwo'n̄ngkohofoho.

¹⁶ Hofiko ango'meemo nowentifi a'amumo tohino engo uya-honīngkofi hofiko tango engo mawo'n̄ngkohofoho.

¹⁷ Hofiko a'amu simeho afa inontifi humawo'n̄ngkohofoho sofe yahino somo min̄ngkayo'njo iwo'n̄ngkohofoho.

Oso'no simeho pompengo mifisyimofiwo'n̄ngkiyoho.

¹⁸ Hofiko Anitumne'no iyoho munyofoho.

Hofkoe yahino wonyo somne'no hofiko Anitu nehonalo-foho eso mosyafisiyofoho.

A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofoho sohwa ose mtif'mokumentohofoho.

¹⁹ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako kakoe honīngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitnne'ento nejapmmentisofoho. Nakwo honīngkano homo somo ito'no min̄ngkayo'njo so'no nakwo nakwoe honīngkanoso wopingo'njo hwona'nyoho eso mohnnanehwono. Oso'no Anitu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwoho. ²⁰ A'amu fihwo kako Anituye honīngkano hungkuno somo hofiyoko in̄ngkawesoso Anitu kako wopingo hwosoho eso mulonehoho. Hwapingo honīngkano hungkuno hiso nakwoe honīngkano wonyo so'no netihwayo'nefoho. Oso'no Anitu hungkuno hiso nejapmmentisofoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo os-ohumo Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho.

²¹ Anituye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino wopingo i'mofapisoso honīngkano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, honīngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonin̄ngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nalimentisofoho. I oso hiso nom'ne honīngkano mta'ni i'mofapohoho. ²² Honīngkano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas Kilaismimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohumo Anitu ole ulalofoho. Wopingo hwosoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nono Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifwo'n̄ngkohofoho somo Anitu sekwo wopingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne honīngkanoso mawo'nyyoponoho. ²³ Nakwo hwe moyam mi hopi'nonohino

hn'awi honingkano wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anitu'nji ahwomomo humaneso hopoenohini'maho. ²⁴ I oso'no Anitu kako huno mta'ni wopingo wonaloho'monto kako hwomu nakumo siki nejapmmentisofoho. Jisas Kilaikako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopingo kuyoho. ²⁵⁻²⁶ Anitu kako hwomu Jisas Kilaikako nakumo nejapmmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anitu kako oso wonyo homo somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako pompengo ifisyam'entisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu wonyo hohonta imentofo so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapingoso oso sikuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yafo'ne oso'no hontohumamentisofoho. Olohonta a'amu honingkano wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu a'amu homo somo ulimontono, Sekwo honingkano nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anitu kako Jisasimo tohino uyimentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anituye yahino ito'nohino somo uhwonalojuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honingkano nt'mo weho. O'o, nihu'no awonoho. Oso honingkano hiso nihi'nahone nto pijwao'maho. Oso honingkano hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anituye honingkano hungkunomo hofiy'o no iningkowentaningkuhwanesohilo. O'o, nihi'no awonoho. Yo'mayo wopingo Jisas naloho'mentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honingkano somo nto pijwao'maho. ²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyitwo'nitingkiso oso humnophini Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho. I honingkano hungkunomo ito'no iningkayo yahinoso hopoenohini'maho. ²⁹ U, oso Anitu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtitifo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anituyoho. ³⁰ Ou, Anitu ne sohwo kako anga'nohinohwu humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'nyo sohwo kako Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyoso sohomo Anitu ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo huhwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimentono,

Kíko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho.³¹ Nakwo Jisas Kílaisímo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwo Jisas Kílaisímo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkano hungkunomo ho'nomalokuhwono.

4

Anitu Apiloham sohumo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.

¹ A'amu fihwo kako ole wantimontolíkeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hwelho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kíko kakine'no pehofo ulihnnohino. Ose wantimontolíkeno. Ou, ngko ole ulimonnoho.²⁻³ Anitu Apilohammo ole mujofoho. Apiloham jíje honingkano wopingo yíwo'níngkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'níngkuhwonesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mtí'mokumentohoho sohwa ole mtí'mokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nímmmentiso hwelho.

⁴ U, pahnnímo hungkuno upa'nímno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomne'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'níngkiso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohumo kíko wopingo hwosoho ulimontonoho.⁵ Oso hwe honingkano wonyo'njo sohumo Anitu kako wopingo imokiyoso hopenoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohumo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho ulíwo'níngkisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mtí'mokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uníngkamoloso sohwo osohumo Anitu kako kíko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono.⁷ Ole mtí'mokumento, Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofíhwosi hiyaso'mo nihu'nahone ho'nasyíhwoso'no hofíko simonyo uyantífeho.

⁸ Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹ Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'nwo'nningkohofo sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'nwo'nningkiyohofo so'ntnnefoho. Hwapingooso ole nto lihwone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apiloham iye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho. ¹⁰ Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntonhonta ulimentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nnyahonta ulimentisotaho. Makolo'nyohonta ulimentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose ulimentisofoho. ¹¹ Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nnyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uyivo'nningkohofo sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho. ¹² Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apiloham iye imu nefoho. Hwapingooso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofoho.

Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyivo'nningkohofo somnefoho.

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honingkanomo iningkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo hwosoho ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ulimentisofoho. ¹⁴ Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honingkano hungkunomnohini iningkawowo'nningkohofo somnohini ulimentiso'maho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uyifijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'nningkuhwonesohilo. ¹⁵ Ihwoni.

Honìngkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honìngkano hungkuno homo somo mtìhupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honìngkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamtìhupenohoho.

¹⁶ Oseso Anìtumo u'mayo honìngkano anga'nohinoso olenoho, sìmeho hi'ntnnohino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'nìngkuhwone so'no nakwo Anìtumo mu'manehwono. O'o, Anìtu kako nakumne'no wopìngo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anìtu Apìlohammo uyìmentisoso Apìlohamìye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anìtuye honìngkano hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anìtumo sìmeho hi'ntnnono Apìlohammo hopa uyìwo'nìngkohofoso Apìlohamìye imu nefoho.

¹⁷ A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa ole mtì'mokumentohofi, Anìtu Apìlohammo ole ulìmento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'nìngo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulìmentisofoho. Anìtu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontìfe somo ulìkafìwo'nìngkiso hwewho. Yo'mayo m'mofapeso utìhwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwonìwo'nìngkisofoho. Oso Anìtu huhwo sohwo kako Apìlohammo hungkuno ulahoniìngki Apìloham kako oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono umentisofoho.

¹⁸ Anìtu Apìlohammo ulìmento, Jìje ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jìje imuso pi'nìngo engo imo'nìfitnnefoho. Ose ulahoniìngki Apìloham kako hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apìloham kako Anìtu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomì'maso nìhu'nahone a'mane imo'nìmentisofoho. I oso'no Apìloham kako Anìtu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anìtumne'no hohujo ikinjìmo'mentiso'maho. O'o, kako Anìtumne'no sìmeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitifo kengo kengo mta'ango hn'awi neyakweho.

¹⁹ Apìloham kakoe soswo *wanhantìlet* (100) uyokolofahoniìngki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho honìngkonìmentisiyoso poyo wape'nonji mofonepo honìngkononji Apìloham kako kakoe hwomumne'no Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyoso musìkwajìmmentisofoho.

²⁰ Anìtu Apìloham yo'mayo tìfi i'mofapone so'no ulahoniìngki Apìloham kako huno hufa'u syafìhu'mentiso'maho. O'o, kako Anìtumo sìmeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo

imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.
²¹ Hwapingoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho. ²² Oseso Anitu Apiloham iye simeho hi'ntnnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnnono ne'no ntapiwo'nìngkiso so'no kako hwe wopingo hweho. Ose limentisofoho.
²³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wopingo hwosoho. Oso hungkuno mti'mokumentohofoso Apilohamne'nohini'maho. ²⁴ O'o, nakwo hi'nnontnne'no mti'mokumentohofoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohumo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohumo nakwo simeho hi'ntnnnono uyimentihwone so'no wopingo kuyoho nelalofoho. ²⁵ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uyitwo'nìngkuhwone hn'nyumo wopingo kuyoho nelalofoho.

5

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wopingo kuyoho nelalofoho.

¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnnono uyitwo'nìngkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wopingo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono. ² Nakwo Anitumo ufohi'nifitnne'ento honingkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitu'nji wopingopo humayo'ne hontohumalohwono. ³ Simonyoso oso'nohini miyalokuyihwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwapingoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho. ⁴ Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofontanìngkuhwasi Anitu kako wopingo kuyoho wonalimontonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵ I yo'mayo wopingo so'no hontohumehwasi nakwo Anitumo

simeho hi'ntnnono ne'no uȳhwasi nakwo wonimango monanonehoho. Hwap̄ngoso An̄tu kakoe hitohoso nakwoe simehomo ho'nonahumentisofoho.

⁶ Nakwo wop̄ingo imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentan̄ingkuhwoni Jisas kako oso s̄ikuno An̄tu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu An̄tumo hohujo ikinj̄mo'nnyo hn'n̄mo asomo net̄mayo'ne pe'n̄mentisofoho. ⁷ Jisas kako nakumo simeho nejap̄iwo'n̄ngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantontaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo hon̄ngkano wop̄ingo'njo sohumo ufo'mayo'ne wape'n̄montolah. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu n̄ihu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'n̄imontolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. ⁸ I oso'no nakwo n̄ihu'no wonyo nohumentan̄ingkuhwoni Jisas K̄lais kako nakumo nefo'mayo'ne pe'n̄mentisofoho. Ose imentiso so'no An̄tu kako nakumo simeho nejopalokunjo so'no ut̄hwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹ Jisas nakumne'no pe'n̄mentiso so'no An̄tu kako nakumo wop̄ingo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas K̄laisi'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, An̄tu kako tohino monejaponehoho. ¹⁰ S̄imo'mo nakwo An̄tuye mango hwona'ni humamotohwone sohonta An̄tuye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'n̄mentiso so'no kako An̄tuye a'amu ne namokumentisofoho. Olohonta K̄lais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefo'ma'montonoho eso huno nayohoho. ¹¹ Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako nakumo An̄tu'nji motonefohi'n̄ngkahon̄ngki nakwo An̄tuye a'amu ne imo'nontani s̄imonyo engo yalokuhwono.

Atam'nji K̄laisi'njiye hungkunofoho.

¹² Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe s̄imo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'n̄mentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'n̄iwo'n̄ngkuhwono hwap̄ngoso nakwo hopi'nono wonyo'n̄j̄'nwoho. ¹³ An̄tuye hon̄ngkano hungkuno m'mofafe sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no An̄tu kako kakoe hon̄ngkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. ¹⁴ Oseso Atam nohumanto hon̄ngkano wonyo yonto pe'n̄mentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mj̄mo'n̄moponto Mousesiye s̄ikuno i'mofapmmentisofoho. S̄imo'mo Atam An̄tuye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu t̄finjoso hof̄ko An̄tuye hungkuno

momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hm-mentiso pa'nyoso ko mahmmentohofoso hofiko huhwa wonyo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Atam kako simo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo tifi iningkamentohofofoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu tifi iningkayo'ne moji'mofapmmentisofoho.

¹⁵ Oseso Atam'nji Jisas'i'ngi siko afa simo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino nihu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofiko nope'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no Anitu simeho wopingo mikuni'imposo nejapmmentisoso kakoe hwomu Jisas Kilaish nejapmmentisofoho. Jisas'ye yahino wopingo Atam'ye yahino wonyo somo tuyakolo-fonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso so-honta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imen-tiso hopa imentiso'maho. Atam kako simo'mo wonyo ya-hon'ngki Anitu kako nahonimentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonimentisofoho. Anitu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopingo nalohofo'ne nejapmmentisofoho. Oso wopingo naloho'mentiso so'no wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁷ Hwe simo'mjo Atam sohwo kako Anituye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'mentihwonefoho. I oso'no Anitu kako nakumo wopingo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapm-mentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo simeho wopingo uyoso osohumo Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi songo ne'no humayo'neso uyimontonoho. Oso a'amuso kako Jisas Kilaishi'ngi ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisas'i'ngi mokosyohumantokutnnefoho.

¹⁸ Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjoho'nwi hon'ngkano wonyo'njo imo'nimentihwonefoho. Oso'no poyo wape'nife nalimentisofoho. I, tifi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wopingo imentiso so'no kako nakwoe wonyo hon'ngkano somne'no poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo isihutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofoho. Oso'no Anitu kako wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁹ Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentihwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no Anitu kako a'amu pi'n'ngi engo

hn'nyumo wopingo kuyoho nalimentisofoh.

²⁰ Anitu a'amu hn'nyumo kakoe honingkano hungkuno nejapmmentiso so'no nakwo nakwoe honingkano wonyoso nihu'no wonyo honingkonimenthwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahoningkuhwoni Anitu kako nakumne'no wopingo mikunimposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nyeofoho. ²¹ Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta Anitu kako nakumo wopingo nalohofonto kako wopingo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaiknakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

6

Nakwo Jisas Kilaiknji sape'nimentihwono.

¹ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Anitu nakumo wopingo nalohofo'neso engo imokiyo'ne so'no nakwo honingkano wonyoso ne'no uyano. Ose lane'elaho. ² O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisasiknji sape'nikingkahoningkuhwoni wonyoso apa'no nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. ³ Nakwo Kilaiknakwo Jisasimo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo iningkamentihwonefoho. Nakwo Jisasimo ufohi'nimentihwone so'no kako'nji poyo sape'nimentihwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. ⁴ Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kilaiknakwo poyo sape'nifohi'nikingkahoningkuhwoni Anitu nakumo Kilaiknji pi'nimomo soho'nonahumentisofoho. Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kilaiknakwo songo ulika'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonelika'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentihwonefoho.

Oseso nakwo Kilaiknji songo ne'no humentihwanefoho.

⁵ Oseso nakwo kako'nji poyo sape'nifohi'nimentihwonehn'nyim u, Anitu Jisasimo ulika'mentiso hopaso nakwo'nji sonelika'mentisofoho. ⁶ Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohumo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olohonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo mohumu-lohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho.

⁷ A'amu s̄i'mo'mo pe'noso sohumo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸ Ou, nakwo Jisas̄i'nji poyo sape'n̄imentihwone so'no nakwo s̄imeho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo K̄ilais̄i'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁹ Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'n̄imo nta'ni apa'no songo l̄ika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmmentisofoho. ¹⁰ Jisas̄iye poyo pe'nyoso olenoho. Kako s̄ikuno anga'nohino somo pe'n̄imentiso sohonta kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo n̄ihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yaofonto An̄itumo ufohi'n̄imentiso sohwo olohonta kako An̄itu'nji songo ne'no humaho.

¹¹ Oso hopaso sekwo huno f̄isyaf̄ihu'n̄imno. Sekwo hokunonji Jisas̄i'nji poyo sape'n̄imentohofo so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo K̄ilais̄i'mo ufohi'n̄imentohofo soku An̄itu'nji humalofo. Oso'no sekwo huno f̄isyaf̄ihu'n̄imno. ¹² Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumahwoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo l̄ihwosi yahon̄ingkuhwosi ji'je hunomo huno wonyo ku'maso somo k̄oko osomo in̄ingkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso fohofa'naofo. ¹³ Oseso sekwoe s̄ife aho t̄imo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nontifi apa'no songo l̄ika'mentohofo so'no sekwoe s̄ife aho a'apaho t̄imo oso An̄itumo uȳkuji sekwo kakoe yahino wop̄ingo somo nto'nohini fiȳimno. ¹⁴ Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n̄ingkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon̄ingkano hungkuno Mouses sejapmmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofo. Oso hungkuno hiso ole nal̄imojo. Hon̄ingkano hungkunomo mt̄hupe'manji poyo wape'n̄imno. Oso hi enjwa'mo mohumulofo. O'o, An̄itu kako wop̄ingo seloho'mentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'n̄ontifi sekwo An̄ituye pompenjiyomo humalofo.

Nakwo yahino wop̄ingo sohwoe syoho ulohofiyo umo'nano.

¹⁵ Oso'no nakwo pipi yanehwono. An̄itu kako nakumo wop̄ingo naloho'mentiso so'no nakwo hon̄ingkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, n̄ihu'no awonoho. ¹⁶ U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto

kakoe hungkunomo haloho pewo'nìngkiso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'nìngkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I kiko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumahwosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anìtu umo kilososo u, kiko oso hiso yohojo'no Anìtu kako jiye hwe engo imo'nìngkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anìtu kako kikimo wopìngo hwosoho wakili'montonoho. ¹⁷ Sìmo'mo sekwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofofoho. I osohonta sekwo Anìtuye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo sìmeho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no nakwo Anìtumne'no sìmonyo uyano. ¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyesyohumentanìngki Anìtu kako hano hwosampento isìhutofosema'mentisofoho. Oseso Anìtu kako sekumo yahino wopìngo sohwoe syoho ulohofiyo semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno tìfo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiy'o'ne pahnnìmo hungkuno apa'no waseli'mo. Hohonta sekwo sekwoe sìfe aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo honìngkano nìhu'no wonyo imotofofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sìfe aho yo'mayoso Anìtumo uyìkuji yahino wopìngo sohwoe syoho ulohofiyo hmmo'nìmno. Ose ikuji sekwo honìngkano wonyo ane umo'nantifeho. ²⁰ Sìmo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentanìngki yahino wopìngoso mimmotofofoho. ²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wopìngo humamotofotaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofo so'no sekwo olohonta wonìmango senalofoho. ²² Oseso Anìtu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isìhutofosema'maho. Oso'no olohonta Anìtu kakoe syoho ulohofiyo nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wopìngo somo inìngkayo so'no sìmeho semo'nìngkahonìngki honìngkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmmentisofoho. ²³ A'amu wonyo iwo'nìngkohofo sofe mpe mayo pa'nyoso poyo

pe'niñfitnnefoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho uyitwo'ninngkuhwone hn'nimo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki nejaponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji ufohi'nimentihwone somnoho.

7

Nakwo yahino songo Jisas Kilais mta'angoso uyano.

¹ Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye honingkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselimonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hofiko honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofiko tifi iningkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi iningkapiñfitnne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho.

² A'mu fisi hwehumo uma'ninngkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentaningkuhwosi honingkano hungkuno Anitu Mousesi'mo uyimentisoso nihu'nahone sekumo mokotiku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso honingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako apwojo wohumamontonoho.

³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo simo'mjo sohwo kako songo nohumentaningkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo honingkanoso nomtihupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'ningkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wopingofoho. Oso yahino hiso honingkano hungkuno somo mtihupe'e'ne'maho. O'o, oso wopingofoho.

⁴ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hungkuno hiso ne hwapingoso ole'nefoho. Simo'mo Mousesiye honingkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kilaisi'nji sekwo poyo sape'nimentohoho sohonta sekwo honingkano hungkuno homta'ni pe'nimentohofoho. Oseso honingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, awonoho. Kilais songo lika'mentiso sohumo sekwo makotiku'nimentohofoho so'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wopingoso iyo'ne humalofo. ⁵ Hohonta nakwoe a'apaho huno simeho timo oso yo'mayo wonyoso umo limojo oso hiso ne'no yontaningkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamofoho. Oso hohosohonta Anituye

hon^īngkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'n^īngkahon^īngki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. ⁶ I ololahonta nakwo Jisas K^īlais^īnji poyo sape'n^īmentihwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokonesyohumanehoho. O'o, K^īlais nakumo is^īhutofonema'mentisofoho. Oseso ololahonta nakwo oso hon^īngkano hungkuno mt^ī'mokumentohoho somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani An^ītuye Towahunofe mampaho somo in^īngkowalokuhwono.

Yahino wonyoso nakumo wonyo namokumentisofoho.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Hon^īngkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, n^īhu'no awonoho. U, hon^īngkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontan^īngkuhwanesohilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontan^īngkuhwanesohilo. I olo so'no f^īsyaf^īhupmno. Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'n^īngkuhwalocho. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko n^īmo'n^īngkahon^īngkuhwosi ngko ole l^īmnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontan^īmnesohilo. ⁸ S^īmo'mo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi man^īmo'nyo'njo yontan^īngki An^ītuye hon^īngkano hungkuno nt^īmento, K^īko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'n^īngkuhwoloho. Ose upa'n^īmentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo n^īmo'n^īmentisofoho. Olo so'no selalokweno hon^īngkano hungkuno sohwo kako hon^īngkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso hon^īngkano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. ⁹ Hohonta ngko hon^īngkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wop^īingo hwo'nyoho syaf^īhu'motefoho. I oso hohosohonta ngko hon^īngkano hungkuno upa'n^īnonji yo'mayo imote so'no huno syaf^īsyonji l^īmentohoho, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo n^īmokosyohumentan^īngki uhwon^īmentoheso hon^īngkano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo n^īmokone so'no uhwon^īmentohefoho. ¹⁰ Oso hon^īngkano hungkuno Mouses nal^īmentisoso ole so'no nejapmmentisofoho. A'amu hof^īko hon^īngkano hungkunomo hofiy^īno in^īngkafijoso songo pa'nyo

humafitnne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limentoho, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no minngkayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho. ¹¹ Ngko huno ole syafihu'mentoho, Honingkano hungkunomo iningka'me'manji honingkano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofisyahoningko honingkano wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki kako honingkano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso honingkano hungkuno huhwo sohwo ole ntimento, Kiko poyo pe'nyo. Ose ntimentohefoho. ¹² Oseso nakwo huno nayohoho. Anitu kakoe honingkano hungkunoso nihu'no wopingo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinofoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³ Oseso pipilo. Oso wopingo hiso ngkimo poyo wanmokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wanmokumonte'no yohoho. I honingkano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo utihwa'nyopo uhwononji nje honingkano wonyo engo somo uhwoniamentohefoho. Ngko Anituye honingkano hungkunomo upo'ninkahoningko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahoningki nje simeho timo sife aho yo'mayo wonyoso umo limoteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'ninkohefoho. Oso'no honingkano wonyo yahino nihu'no wonyofoho nninkohoho.

Honingkano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴ Anituye Towahuno sohwo kako Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentisoso Mouses kako mtimokumentisofoho. I oso'no oso honingkano hungkuno homo somo ngko minngkayo'njo yahoningko yahino wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwoe syoho ulohofiyi imo'nimentohefoho. ¹⁵ Ngko nje yahino wonyo iwo'ninkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wopingo'nohini uyimo ko lonji oso yahino wopingo hiso mimmnehono. I oso yahino wonyoso miyo'njo uyimo ko lonji oso wonyo engoso iwo'ninkohefoho. ¹⁶ Ngko honingkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no honingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ngko wopingo uhwoniengkohono. ¹⁷ Yo'mayo wonyo iwo'ninkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'ninkohe hiso nje huno mta'nimaho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo

imo'nìngkahonìngki oso wonyo hiso yalokweno. ¹⁸ Ngko huno ole niyohoho. Nje sìmeho mo'mo wopìngoso momnauyoho. O'o, nje sìmeho wonyo'nohino umo lìmojofoho. Nje hunoso yo'mayo wopìngo'nohini uyìmo ko lontnneso nje sìmeho sohwo wopìngo hiso miyonehoho. Oso'no wopìngo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ¹⁹ Yo'mayo yahino wopìngoso umo ko lonji yontnneso ngko miywò'nìngkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontnneso oso wonyo hiso ngko iwo'nìngkohono. ²⁰ Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'njo umo lontnneso oso hiso ngko iwo'nìngkohono. Oso hiso nje huno mta'nì'maho. O'o, nje sìmeho sohwo fiyo ntahonìngki ngko iwo'nìngkohono. Hwapìngoso nakwoe sìmeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje sìmeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wopìngoso umo ko lontnneso yahino wonyo somo hwosopeefiwo'nìngkohe hwo'nyoho. ²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafìsyìwo'nìngkoho, Anìtuye honìngkano hungkunoso wopìngo'nohinofoho. Ose syafìsyìwo'nìngkohono. ²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole honìngkonalokweno. Yahino wonyoso nje sìmeho mo'mo mnanoweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'nji nje hunomo Anìtuye honìngkano hungkuno wopìngo sohwo mnawojo sohwo'nji ikujoho fongki'nalokusyo. Nje huno somo ngko Anìtuye honìngkano hungkuno sohwae syoho ulohofiyi hwo'nyoho. I oso'no nje sìmeho sohwo kako yahino wonyo sohwae syoho ulohofiyi hwého. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo wonìhumajì'monto yahonìngki ngko youwo youwo lalokweno. Nje sìmeho honìngkano poyo pe'nyo somo ipenìmotowalokunjo somta'nì tìhwo wontìma'montolo. Ngko nìhu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kìlais nakwoe Hwe Engo sohwo kako honìngkano wonyo yokumpohn'nyo somta'nì ngkimo isìhutofonìmayo'ne hwého. Kako ngkimo asomo ntìma'maso so'no ngko Anìtumo isamoyoka ulalokweno.

8

Kìlais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wopìngoso nejapmmentisofoho.

¹ Oseso nakwo Kìlais Jisasì'nji ufohi'nnyo so'no Anìtu nakwoe honìngkano wonyo somne'no sìmeho tohino muhmnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta

nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho. ² Hwapingoso Anituye Towahuno sohwo nakwo Kila's Jisasi'nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako ngkimo poyo n̄mokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipen̄motawenohoho. ³ Mouses kako Anituye honingkano hungkuno neyakwosamo uyimentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano nto'no iningkapifitnne'ento nejapmentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe simeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani honingkano homo somo nto'no miningkammentihwonefoho. Oseso nakwo honingkano hungkuno ito'no iningkayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentaningkuhwoni honingkano hungkuno hiso nakumo wopingo monamokumentisofoho. I oso'no Anitu kako wopingo namokumentisofoho. Hwapingoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahoningki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'ninkahoningki Anitu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahoningki Kila's oso hiso'no poyo imo'nimentiso so'no Anitu kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. ⁴ Honingkano hungkunoso ole lonet'hwalofoho. Sekwo honingkano wopingomnohini finingkamno. I Anitu kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olohonta nakwoe simeho yo'mayo wonyo umo lihwosi ko yososo nakwo miningkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo Anituye Towahuno Wopingo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani honingkano wopingo'nohini somo tifi iningkowalokuhwono. Oseso Anitu nonahononto wopingo kuyoho nelalofoho.

⁵ Oseso a'amu hofikoe simeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahoningki oso homo somo hofiko tifi iningkawowo'ninkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ninkisofoho. I, a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo hofiko kakoe mampahomo iningkawowo'ninkohoho so'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ninkisofoho. ⁶ Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ninkiso so'no hofiko

poyo pe'nìngkuji tìkanomo ufitnnefoho. I, Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nìngkiso so'no hofìko wopìngo nohumafìkuji sìmeho pompenjiyo'nji wohumantìfeho.⁷ Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentanìngki hofìko Anìtuye mangohwa imo'nìmentohofofoho. Hwapìngoso hofìko Anìtuye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hofìko Anìtuye hungkuno homo somo inìngkayoso hopo'maho.⁸ A'amu hofìko yo'mayo wonyo hofìkoe sìmeho umo lonteso iwo'nìngkohoho. Oso a'amu hiso hofìko Anìtuye sìmeho wopìngo umo'nyo'neso mmokufitnnohofo.

⁹ I oseso Anìtu kakoe Towahunoso sekwoe sìmeho mo'mo humunyo'manji sekwo sekwoe sìmehoso yo'mayo wonyoso umo lìhwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo Anìtuye Towahunofe yahinomo inìngkowalokwofo. I, a'amu fihwo kako Anìtuye Towahuno ane hwo'manji kako Anìtuye a'amu hwo'maho.¹⁰ Yahino wonyo sohwo kako jìje a'apahomo poyo kumokososo u, Kìlais kako jìje sìmeho mo'mo humunyo hwosì'manji jìje huyo'mangoso songo wohumamtonoho. Hwapìngoso Anìtu wopìngo hwosoho nto kilìmentisofoho.¹¹ Jisas kako poyo pe'nìngkahonìngki Anìtu kako apa'no songo ulìka'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwosì'manji kako Kìlaisìmo ulìka'mentiso hopaso kako jìje a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwapìngoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

Anìtu kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomì namokuwo'nìngkohoho.

¹² U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe sìmeho umo lonte osomo peho'no inìngkowalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumahao. Osohumnohini unìngkowanano.¹³ Nakwo nakwoe sìmeho yo'mayo wonyo uyano lìfijo'manji u oso hiso ifijoso sekwo poyo pe'nìngkuji tìkanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe sìmeho mo'mo Anìtu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwasì'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomafìkuji yahino wonyo sìmeho umo lìwo'nìngkiso somo monje yasyìkuji poyo umokantìfeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumantìfeho.

¹⁴ A'amu Anìtuye Towahunofe mampahomo haloho pewo'nìngkohofoso hofìko Anìtuye mehomì nefoho.¹⁵ Anìtu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamofo'ne nejapmmentiso'maho. Nakumo apa'no impe

hopa nantofo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, Anitu kakoe mehomni ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wopingo nejapmmentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomni'awi nohumentani nakwo Anitu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho uliwo'nningkuhwonefaho. ¹⁶ Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo kako nakwoe simeho mo'mo humunyo sohwo ole nalivo'nningkohoho, Kiko Anituye mehomni hwosoho. Ose nalivo'nningkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomni'nwoho. ¹⁷ Oseso nakwo Anituye mehomni hn'nimo Anitu kako kakoe mehomni hn'nne'no yo'mayo elofisosyohumasoso nejaponefaho. Anitu kako yo'mayo Kilaisimo uyososo nakumo nejaponefaho. Olohonta nakwo Jisas'i'ngi mojoku'nningkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lihwasi maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilaisiye yofe engo so'nji kakoe ango wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefaho.

Hwangku nakwo Kilaisi'ngi nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefaho.

¹⁸ Nakwo Anitumne'no syoho yontaniningkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo mikunimpososo ujo ehontojwasyoso somo uhwoniningkuhwasi nakwo olo tango we'e loso'no huno mosyofisyanehwono. ¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu mti'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumanifi Anituye mehomni ne hn'nimo utihwa'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'nningkaningki hontohumaho. ²⁰ Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mti'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahoniningki yo'mayoso wonyo imo'nimentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'nningkiso uhwonliwo'nningkuhwoneso apa'no wopingo imo'nyo'ne hontohumaho. ²¹ Nakwo Anituye mehomni ne hn'nimo ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso apa'no wopingo imo'nonefaho. Oso hohosohonta yahino wonyoso nihu'nahone moi'wo imo'nningkuhwosi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumenti'hwanefaho.

²² Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu mti'mokumentisoso oso wopingo i'mofapone so'no

hontohumafikuji hofiko tohino tipemayoso moyam'i sofa hofiko mehomu aswo mantifi tohino tipemawo'nìngkohoho oso hopa tipema'mopikujo somta'angoso ololahonta u'mofapmmontonoho. ²³ I, yo'mayo tohino Anitu mti'mokumentiso osomnophini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangku nakumo nejapone so'no hofiko huno syafihupitnne'ento kakoe Towahuno sìmo'mo nejapmmentisofoho. I ololahonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemnìngkahoni'ngki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somta'ni nìhu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejapihwosi nìhu'nahone nakwo kakoe mehomu ne imo'nyo'ne namokonefoho. ²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumahwosi oso ne homo somo nuhwonìngkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho. ²⁵ U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syofisyihwasi sìmeho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi iningo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'awi humentanìngkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wopingo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefo'mawo'nìngkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno moneyahonìngki nakwoe sìmeho mo'mnophini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yolo ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakwoe sìmeho mo'mo nakune'no hitoho ulofahonìngki kako Anitumo nakune'no yolo uliwo'nìngkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso Anitu kako'nohini upa'nìwo'nìngkohoho. ²⁷ Mpohwo kako'nohini nakwoe sìmeho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahonìngki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujoso'no nto'no uliwo'nìngkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anitu kako a'amuso nje yahinoso ifitnne'ento imentiso osomo uhwosopo'mentisofoho. A'amu hiso hofiko Anitumo sìmeho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anitu kako oso homo somo wopingo umokiyo'ne hweho. ²⁹ Hwapingo hohonta Anitu kako nakumne'no huno

uyahonìngki Anìtu nje hwomu hopa imo'nìfitnne'ento nahwosopo'mentisofoho. Oseso Kìlais nela'wehwo kako sìmo'mta'ango sohwo imo'nìngkahonìngki nakwo a'amu pi'nìngko engo hn'nwi homníngkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. ³⁰ Hohonta Anìtu nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nahwosopo'mentiso hn'nìmo ngkimo nì'mapitnne'ento joho nalìmentisofoho. Joho nalonto wopìngo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wopìngo kuyoho. Wopìngo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentìhwaneffo.

Anìtu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monesìkwa jonehoho.

³¹ I oseso Anìtu kako nakumo yo'mayo wopìngo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syofìsyanehwono. Anìtu nakwo'nji humanto nefo'mawo'nìngkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohofìwo'nìngkohofo somne'no huno pi'nìngko mosyofìsyanehwono. O'o, hofìko nakumo moneyakolo-pitnneffo. ³² Anìtu nakune'no hitoho ulofahonìngki kakoe Hwomu kakine'no sìmeho uyìwo'nìngkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'nìngko mosyafìhu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwatìmentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmontiso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefo'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

³³ Anìtu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'nìmo sekwo wonyo kuyoho eso tìhwo wonalìmontolo. O'o, Anìtu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wopìngo kuyoho nalìwo'nìngkisofoho. ³⁴ Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapìfe eso tìhwo walìmontolo. O'o, Kìlais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso sohwo kakoe kanìngkwohwo Anìtuye aho anga sohohnta'ni nohumentanìngki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahonìngki Kìlais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

³⁵ Jisas Kìlais nakumo hitoho mìkunìimposo engo nejapìwo'nìngkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino tìpemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofo oso'no umofonyo iyo'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lìhwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lìhwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kìlais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo

wae menamofonehoho. ³⁶ Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Nakwo jiye a'amu hn'nwi jiye syoho
mjimopontaningkuhwoni a'amu hofiko nona-
honontifi nonafotofontifi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonontifi fonjasyiwo'nningkohofo
hopaso nakumo nahonontifi wofonjonesyantife'no
yalokwofo.

Ose mt'i'mokumentohofafofo.

³⁷ Oso hiso'no nakwo huno mosyofisyalokuyhwono. O'o, Jisas Kilaikas nakumo simeho mikanimposo engo nejapwo'nningkiso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo nihu'nahone monje esyahonningkuhwoni Anitu yo'mayo homo somo uyakolofo'ne namokuwo'nningkisofoho. ³⁸ Ou, ngko olo so'no simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anitu ngkimo hitoho mikanimposo engo ntapiwo'nningkiso oso'no wae yanimofo'ne sohwo mohumuyoho. O'o, nihu'no awonoho. Oseso Kilaikas nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahuno wonyo so'nji yo'mayo hohonta i'mofapmentiso oso'nji tifi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji ³⁹ i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anitu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menafonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaikas nakumo wopingo naloho'mentiso oso'no Anitu kako hitoho ne'no nejapmmihwonefaho.

9

Poul kako a'amu Isilael somne'no simeho tango uyimentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaikaye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahuno Wopingo nje simeho mo'mo humaso sohwo'ni ngkimo olo so'no nehopeho ntantofaho. ² Nje a'amu Jutaso hofiko Jisas Kilaikimo miningkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofikine'no niyohoho. ³ A'amu Jutaso hofiko nje ningkwahwo nampohwosafoho. Hofiko nje temtitifo mta'angofaho. Oso'no hofiko Anituye a'amu ne imo'nyo

so'no nimo'nìngkohoho. U honìngkano wo'nnycopontentesi u ngko Anìtumo olo so'no jomo ulahoni'mo Anìtu kiko nje a'amu Jutaso hofiko jiye a'amu ne imo'nìfitnne'no kiko ngkimo ti'kanomo nìhumajo ose uli'mnesohilo.⁴ Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isìlael sofe imu'nwoho. Anìtu kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netìhwamentisofoho. Nakumo Anìtu ole nalìmento, Sekwo ngkimo nìfohi'nyo'ne olo honìngkano lomo ifijo so'no ngko wopìngo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe honìngkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohofo'ne yahino wopìngo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nalìmentisofoho.⁵ Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtitifo somta'ni Anìtu kakoe hwomu Kìlais osohumo nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'nìmentisofoho. Anìtu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho huli'memokosyohumawo'nìngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uyìhwano. Nehopeho.

Hwe moyamí hopi'nono Anìtu kakine'no uhwosopo'mentisofoho.

⁶ A'amu Juta fehohnjoso Anìtumo sìmeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anìtuye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anìtu a'amu Juta somo kakoe mehomí imo'nyo'ne ko uhwosopo'mentisoso fehohnjoso Jutafe temtitifo ko hi hofiko kakoe a'amu ne'maho.

⁷ Apìlohamìye imu fehohnjo somo Anìtu uhwononteso hofiko Apìlohamìye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anìtu Apìlohammo ulìmento, Jiye hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jiye temtitifo nefoho.⁸ Anìtu Apìlohamìye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahoningki kako hwomu anga'no ti'pema'mentiso sohwo osohwo kako Anìtuye mehomí hweho. I nom'ne ti'pema'mentiso oso hwa hofikoe imuso hofiko Anìtuye mehomí'maho.⁹ Oso hungkuno Apìlohammo ulìmentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofìhwoso'no ngko asomo wapmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ulìmentisofoho.

¹⁰ Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomí imo'nìmentisofoho. Oso hufa'u mehomí sohwa'uye kanìngkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho.¹¹ Oso

hwomu hufa'u Lepekafe simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomji imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anitu kako hwomu anga'nohino sohumu kakoe mehomji imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyafisiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewo'nangkiso hweho.

¹² Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo simeho mo'mo mnwendanjo sohonta Anitu Lepekamo ulimento, Oso hwomu simo'mjo sohumu nom'ne jiye hwomu tifinjo sohwoe syoho ulohofiyon'nehwo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

¹³ Anituye hungkuno mtif'mokumentohofi, Anitu ole limento, Ngko Aisakiye hwomu tifinjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose limentoisofoho.

¹⁴ Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso ntino'hini'maho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho.

¹⁵ Anitu Mousesimo ole ulimento, U ngko hwe fihune'no wopingo wakiloho'mo uli'mo u ngko kakimo wopingo uloho'mnaho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho.

¹⁶ Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopingo i'me'no Anitu kako ngkimo wopingo wantoho'mtonoho. Ose malimnephono. O'o, Anitu kakoe huno mta'ni mtitofihwosi a'amumo wopingo uloho'mtonoho.

¹⁷ Oso'no Anitu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumamentiso osohumu ole ulimento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumajif'mentohefoho. Hwapingoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isilael somo utmahm'me'no kiko yokumpohn'nyo imo'nangkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu ango'meemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohonangkuji nje yofeso woho'nonimantifeho. Ose ulimentisofoho.

¹⁸ Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anitu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono lihwosi u kakine'no hitoho ulo'mtonoho. U Anitu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syafisyososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umo'nono ose syafisyososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

Olo hungkuno loso Anituye simeho tohino'nji hitoho ulofoso'ne

¹⁹ Oseso Anitu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'nìwo'nìngkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantifeho. Nakwoe yahino wonyo iwo'nìngkuhwone so'no Anitu kako yoka peho'no nalìwo'nìngkohoho. Yo'mayo imo'nìwo'nìngkiso so'no sìmo'mo Anitu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno syafìsyìwo'nìngkiso osomo tìhwo uloja'o'montolo. ²⁰ Ose ntìkujo'no ngko ole ulìmno, U, kiko a'amu hwahoponjo fihwosi Anitumne'no yoka ujoso kiko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mtì'mokoso osohumo ole ulìmontolaho, Kiko olo pa'nyo peho'no nìmtì'mokumentohino hwo'nto. Ose ulìmontolaho. ²¹ A'amu hwakwontoho syoho'njo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo ho'nasiyo'ne mtì'mokuhwosi nom'ne sakinjo jopaho iwontofasiyo'ne mtì'mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'ni mtì'mokiyoso u oso kako hwapìingo hweho. Kakoe syohofoho.

²² Oso yahino oseso Anitu huhwo'njoho. Anitu a'amu honìngkano wonyo imotofo so'no tohino womapìfe lìmentisofoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe sìmeho tohino oso'nji utìhwa'nyopo ulìkemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uyìhwonesohilo. O'o, Anitu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahonìngki hontohumaho. I oso'no hofiko hahn'nyo ne'no yahonìngkofi Anitu kako tohino engo uyìmentisofoho. ²³ I Anitu kakoe yahino wopìingo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anitu kako a'amu fehohnjo wopìingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentiso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wopìingo so'nji mapitnne'ento imentisofoho. Hwapìngoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. ²⁴ Oso a'amu wopìingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitifo kengo kengo'nwoho. ²⁵ Houseya sohumo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitifo kengo somne'no ole mtì'mokumentisofoho. Anitu ole lìmento, Hwe moyam'i hofiko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ulìmonnaho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hofikimo sìmeho muyo'njo sìmo'mo imentohe somo ole ulìmonnaho, Ngko sekumo sìmeho sejopalokweno.

²⁶ Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho sìmo'mo ulìmentohe oso ango'meemjo a'amu somo ole ulìmonnaho.

Ngko Anitu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.
Houseya ose mtif'mokumentisofoho.

²⁷ I Aisaiya hwe nom'nehumo Anitu hungkuno uyahonungki limentiso sohwo kako a'amu juta somne'no ole mtif'mokumento,

A'amu Isilaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'ningo engo ko imo'nifijo somta'ni Anitu kako anga'no anga'nohino manefoho.

²⁸ Hwapingoso a'amu honungkano wonyo'njo somo Anitu hofikoe yahino wonyo so'no hungkuno ulihwosi tohino komo'no uyonefoho.

²⁹ Oso hungkuno Aisaiya simo'mjo mtif'mokumentisososo olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'nungkiso osohwo kako nakwoe temtitifo fehohnjo anga'no anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Isilael hn'nimo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaofhwonesohilo.

Aisaiya ose mtif'mokumentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no Anituye a'amu ne imo'nane'entifi hofiko syoho engo imento-hofofoho.

³⁰ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitifo kengoso hofiko nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohofo'maho. O'o, hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahonungkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho ulimentisofoho. ³¹ I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye honungkano hungkunomo nto'no inungkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofo so'no Anitu kako wopingo kuyoho ose mulonehoho.

³² Hwapingoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lontifi honungkano hungkuno osomo nto'no inungkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofofo. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu honungkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi piwahu'mentohofofoho. ³³ A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mtif'mokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon sopo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohefoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafkuji wopwesantfeho.
 I a'amu oso engkwosaho homo somo simeho hi'ntnnono uyifijoso hofiko wonmango munonehoho.
 Jisasimne'no ose mtimkumentohofofoho.

10

A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingoso nto'no ma'mentofo'maho.

¹ U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ninkohoho soku, olo so'no nje simeho wopingo nimoninkohoho. Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne imo'nifitnne'enji Mpohumo jomo ne'no uliwo'nalokweno. ² Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo uningkowan ko lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. ³ Anitu kako nakune'no a'amu wopingo imo'nifitnne'ento Jisas Kilaikis nakwoe hwaho lopo uhwati'mentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo yontifi huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo honingkano hungkuno somo ito'no iningkowasoso wopingo umo'nantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. ⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Kilaikis kako honingkano hungkuno somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaikisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako oso a'amu osohumo ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moyami hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵ Mouses hungkuno osohi so'no mtimkumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho ntone'ento kako Anituye honingkano osomo nto'no iningkwalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono nto'nohini iningkawe sohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁶ I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo hwosoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilaikis nakumo nefo'mayo'ne ahwomo mta'ni tihwo wositimamontolo. ⁷ A'amu poyo pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilaikis pe'nimentiso osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho. ⁸ O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho. A'amu Anituye hungkuno mtimkumentohofi, Anituye hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomo weho. Oso hungkuno mnawojo

loso olenoho. Sekwo Kīlaisimō simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'nīngkuhwono.⁹ Olenoho. Kīko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hwaho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nīmentiso osohumo Anītu kakimo pi'nīmo nta'ni apa'no songo ulīka'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohojilmanji Anītu kako kikimo asomo wokitīma'montonoho.¹⁰ Nakwo Anītu kakimo simeho hi'ntnnono uyīhwaso'no Anītu kako ole wonalīmontonoho, Sekwo nje mehomí wopīngo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anītu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutīhwehwaso'no Anītu kako nakumo asomo netīmanefoho.

¹¹ A'amu Anītuye hungkuno mtī'mokumentohofo sohwa ole mtī'mokumentohofi, U, a'amu Anītumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anītuye sīmanopo lohofīhwosi kako wonīmango munonefoho. Ose mtī'mokumentohofofoho.¹² Anītu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkīlik oso'nnonji nakwo temtitifo kengo kengo hn'nīmo nahoniwo'nīngkisoso Anītu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino nahoniwo'nīngkisofoho. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anītuyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anītumo fonefo'maho ulīkujo'no kako yahino wopīngo wonyoangkafo uloho'montonoho.¹³ A'amu Anītuye hungkuno mtī'mokumentohofo sohwa ole mtī'mokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kīlaisimō fonefo'maho ulīhwaso'no kako wonefo'ma'montonoho. Nonefo'mahwosi kako asomo netīmanefoho.

¹⁴ A'amu hofīko Jisasimō simeho hi'ntnnono moyo'njoso hofīko kakimo jomo mulīfitnnefoho. A'amu hofīko Jisasīye hungkuno mupa'nyo'njoso hofīko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono moyīfitnnefoho. A'amu nom'neso hofīko nom'ne a'amu somo Jisasīye hungkuno molutīhwayo'manji u oso a'amu hiso hofīko hungkuno homo somo mupa'nīfitnnefoho.¹⁵ Anītu kako Jisas Kīlaisimne'no hungkuno wopīngo nom'ne a'amumo lutīhwayo'ne somo molīhwajyo'manji oso a'amu hiso hofīko molīku'mopitnnefoho. A'amu Anītuye hungkuno mtī'mokumentohofo sohwa ole mtī'mokumentohofi, A'amu Anītuye hungkuno līku'mofo'njo sohwafe hungkunoso upa'nīfitnne'no hofīko oso a'amu huhwo sohwamo utīmafīkuji nakwo'nji fosyohumamno, ulantīfeho. Ose ulīkuji hofīkoe yofe woho'nomantīfeho.

A'amu Isīlael fehohnjoso hofīko Anītuye hungkuno wopīngo somo tīfi nto'no minīngkayo'njofoho.

¹⁶ I oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko Anituye hungkuno wopingo upa'nontifi hofiko simeho umentohofo'maho. Aisaiya ole mti'mokumento, U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahon'ngkuhwoni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono tihwo uyimaho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoh. ¹⁷ Oso'no nakwo huno ole nayohi, Simo'mo nakwo Anituye hungkuno upo'ningkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonelikafono. Nakwo Kilaismne'no hungkuno wopingo upo'nontani nakwo Anitumo simeho uyalokuhwono.

¹⁸ Oseso ngko ole waselohonimonne'no yohono. Hofiko Anituye hungkuno wopingo mupa'nimmmentohofofo. O'o, hofiko nto upa'nimentohofofo. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa hofiko ole so'no mti'mokumentohofi,

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'nimentisofoh.

Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino sponjoso nto mjipa'nimmmentohofofo.

Ose mti'mokumentohofofo. ¹⁹ Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohonimonne'no yohono. A'amu Islaeliso oso hungkuno homo somo nupa'nontifi neso huno nto'no mosyafihu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofiko huno nto'no syafihu'mentohofofo. Oso hiso'no Anitu kako Mousesimo hungkuno uyahon'ngki Mouses kako ole mti'mokumento,
Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imentohofo so'no ngko a'amu kengo kengo somo nje hungkuno uyimmo.

Wopingo ulohohm'me'no nohon'ngkuji sekwoe simeho tohino wasemn'montonoho.

Ngko a'amu huno'maso osomo utimahm'me'no nohon'ngkuji sekwo yoka wolantifeho.

Mouses olo hungkuno loso ose mti'mokumentisofoh. ²⁰ I Aisaiya kako olo hungkuno loso yolojoso'no iyoho imentiso'maho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo limento,

A'amu ngkine'no huno mosyafisyo'njos oso hofiko ngkine'no hafihafe matipewo'nngkiyohofoso olohonta hofiko ngkimo nto tipenohonima'nngkohofo.

A'amu nom'neso hofiko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohon'wo'nngkiyohofoso oso'njo utihwa'nyopo i'mofapmmentohefoho.

Ose limento. ²¹ I oso'no Anitu a'amu Islael somne'no ole limento, Engolopohamo ngko

a'amu somne'no womotohuli*jis*syosyohumamonji ajape ulohofahon*ing*ko hofiko nje hungkunomo hwotoho nifentifi hohujo ikinjan*imof**wo*'n*ing*kohofoho. Aisaiya ose mit*m*okumentisofoho.

11

Anitu kako a'amu Isilael fehohnjo somo wopingo uloho'mentisofoho.

¹ Oseso ngko ole waselohon*im*monne'no yohono. A'amu Isilael somo Anitu uhwosopo'mentiso oso hofiko Anitune'no hohujo ikinj*imof*ahon*ing*kofi Anitu kako oso a'amu homo somo wae nihu'nahone yao'mentisotaho. O'o, awonoho. Nihu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupiye hwomu Mpenyamin*iy*e temtitifo mta'ango hwo'nyoho. ² A'amu Isilael hohonta Anitu nahwosopo'mentiso hn'nimo Anitu kako moho'nonafe. Hwe fihwo Ilaija sohumo Anitu hungkuno uyahon*ing*ki kako a'amu Isilael somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ul*imentiso* so'no sekwo huno seyohoho. Kako Anitumo ole ul*imento*, ³ Hwe Engo sohwosi, a'amu sohwamo ji*je* hungkuno uyahon*ing*ki li*motofo* oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosyalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofo. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no simeho kijopalokweno. I oso'no hofiko ngkimo wofonjon*isyantife*'no hofiko ngkine'no hafihafe ntipeent*kwofo*. Ose ulahon*ing*ki ⁴ Anitu kako kakine'no aku hungkuno pehofo ul*mentono*. Anitu ole ul*imento*, Ki*ko*'nohini'maho. O'o, ngko a'amu *sefen tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofiko oso hwasyo anitu Mpal sohune'no hwomtame mulohof*wo*'n*ing*kiyohofo. O'o, hofiko ngkimo simeho ntopalokwofo. Ose ul*mentisofoho*.

⁵ Olohonta oso pa'nyoso Anitu kako yalofoho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo Anitu kako hitoho ulofahon*ing*ki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wopingo nelohofahon*ing*ki nakwo kakoe a'amu nehn'nwi humalohwono. ⁶ I nakwo nakwoe hon*ing*kano wopingo imotohwone so'no nahwosopo'mentiso'maho. O'o, nakwoe hon*ing*kano wopingomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wopingo monalohofe'nesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopehwonesohilo. Ose'manji Anitu nalohofososo ne ane'nesohilo.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu Isilael fehohnjo hofiko ole hwasyo syaf*is*y*wo*'n*ing*kohof*i*,

Nakwo hon^{ing}kano hungkunomo ito'no in^{ing}kowaso'manji An^{it}u kako nakumo ole wonalⁱmontonoho, Sekwo wop^{ing}o kuyoho. Ose wonalⁱmontonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafisyon^{tifi} hof^{ik}o syoh^o engo yalokwofo. I oso'no An^{it}u kako k^ako'ntnne uhwosopo'mentiso osomnohini An^{it}u kako wop^{ing}o kuyoho ulⁱmontonoho. I a'amu nom'neso hof^{ik}o An^{it}uye hungkuno somo haloho maposo oso a'amu fe simehoso yokumpohn'nyo nto imo'nⁱmaho. ⁸Oso hiso'no a'amu An^{it}uye hungkuno mtⁱ'mokumentohof^o sohwa a'amu juta somne'no olo so'no nto mtⁱ'mokumentohof^o, Hof^{ik}oe huno simeho osomo An^{it}u kako saho hopa kuwojahon^{ing}ki nakwo hungkuno hof^{ik}imo ula-hon^{ing}kuhwoni hof^{ik}o haloho mupa'nyo'njo yont^{tifi} muhwonyo'njo imentohof^ofo.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mjⁱmo'nⁱmoponto olohonta ne'no weho.

Ose mtⁱ'mokumentohof^ofo. ⁹Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanⁱmo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mtⁱ'mokumentisof^ofo.

A'amu Jutaso hof^{ik}oe wosopayo engo nonont^{tifi} hof^{ik}oe yo'mayo ho'yango wop^{ing}o somo uhwonont^{tifi} ole syafisyyⁱwo'nⁱngkohof^o, Ihwoni, An^{it}u kako nakumo wop^{ing}o nelohofalofo.

Ose nalohofonto wop^{ing}o kuyoho nelalofo.

Oso hunoso hwasyo syafisyyⁱwo'nⁱngkohof^o hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

¹⁰Hof^{ik}oe tⁱmoso sⁱkwo'mjoho imo'nⁱngkuhwosi hof^{ik}o yo'mayo somo tⁱmo nto'no muhwoniⁱfitnneho.

Yo'mayo tango u'masoso hof^{ik}oe hano uyoso engkulo engkulokano wowant^{tife}ho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yo'mayo wop^{ing}o An^{it}u uyonte somne'no sⁱmonyo ko yont^{tifi} kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mtⁱ'mokumentisof^ofo.

An^{it}u a'amu temtitifo nom'ne somo kako'ntnne utⁱma'montonoho.

¹¹I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohonⁱmonne'no yohono. A'amu Jutaso hof^{ik}o An^{it}uye hungkunomo haloho mapososo'no hof^{ik}o piwahu'mentohofoso nⁱhu'nahone piwahu'mentohofotaho. O'o, nⁱhu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hof^{ik}o An^{it}uye hon^{ing}kano wop^{ing}o somo ito'no minⁱngkayo'njo yont^{tifi} sompeeo'mentohof^o so'no An^{it}u a'amu temtitifo kengo somne'no kakoe mehomⁱ ne imo'nⁱngkujo'no kako asomo utⁱmayo'ne joho ulalof^ofo. An^{it}u a'amu kengo somo wop^{ing}o ulohofontan^{ing}kuhwosi

a'amu Jutaso hofiko nuhwonìngkuji hofiko simeho tohino umnìngkuhwoso'no hofiko Anìtumne'no huno apa'no syafìsyìkujo'no Anìtumo apa'no u'mayo so'no hi umo'nìmontonoho. ¹² A'amu Jutaso hofiko honìngkano wonyo imentohofo so'no Anìtu kako a'amu kengo somo wopìngo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofiko Anìtumne'no hohujo ikinjaofahonìngkofi a'amu kengoso hofiko Anìtune'no huno wopìngo tìpema'mentochofofo. Oseso a'amu Jutaso hofiko Anìtune'no huno apa'no syafìsyìkuji asomo i'mofapìkujo'no Anìtu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nìmo kako wopìngo mìkunìmposo engo wonaloho'montonoho.

¹³ Sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango soku sekwo upa'nìmno. Anìtu kako ngkimo a'amu temtitifo kengo kengo sokumo kakoe hungkuno lìku'mofo'no syoho ntapmmentiso so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'nìngkahonìngki yalokweno. ¹⁴ Ngko olo syoho hiloso yonji ole syofìsyalokweno, Sekwo temtitifo kengo kengo soku Anìtuye hungkunomo upa'nìngkuji simeho uyìkujo'no Anìtu kako wopìngo waseloho'montonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehonìngkuji hofiko huno ole wosyofìsyantìfeho. A'amu kengoso hofiko nakwoe Anìtu'njopo humafitnnohontìfi hofiko apa'no Anìtumo simeho uyìfitnne'no Anìtuye hungkuno losetìhwahm'me'no a'amu Juta anga'no anga'no Kìlaisìmo simeho uyantìfeho. ¹⁵ Anìtu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitifo kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji simeho afa inalokwofo. Oso'no tìfi no'mo a'amu Jutaso hofiko Anìtumo apa'no simeho uyìkujo'no Anìtu kako hofikimo asomo utìmayoso a'amu poyo pe'nontìfeso songo ulìkafo oso pa'nyofoho. ¹⁶ Nakwo a'amu Juta hn'nwiye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo sìmo'mjoso Anìtumo uyìwo'nìngkuhwonefoho. Oso'no nakwo oso wosopayo tìfinjo nìwo'nìngkuhwoneso oso hi'nji Anìtuyefoho. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anìtuye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoeffo.

¹⁷ Pahnìmo hungkuno upa'nìmno. Anìtu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wopìngoso hulìmentisofoho. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso Anìtu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syoho soponjo iyo somo mufohu'mentisofoho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syoho soponjo sohunta'nì afofo manto ne engo into'nìmentisofoho. Oso iyo syohoponjoso hwapìngoso Apìlohamìyoho. Iyo

pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitofo kengo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno.¹⁸ Sekwo a'amu temtitofo kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisofoho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹ Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofoho. Ose wolantifitaho.²⁰ O'o, ose'maho. Hofiko Anitumo si'meho hi'ntnnono muyimmentohofo so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofo kengo soku, Anitumo si'meho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo mesehumat'i'mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ninckutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono.²¹ Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'ninckutoho.²² Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitohu ulofo so'nji si'meho tohino umnyo so'nji uhwoninckuhwono. Yo'mayo Anitu iwo'ninkisoso ito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wopingo somne'no uliko'ma'mentofoho somne'no Anitu kako hofikine'no si'meho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitohu ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitohu selofihwaso'no Anitu kako sekune'no hitohu ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no si'meho muyikujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho.²³ Oseso a'amu Juta somo Anitu wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no si'meho hi'ntnnono apa'no uyikujo'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no womifohu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisyososo kako hoponoho.²⁴ Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako nosemanto sekumo kakoe syoho ne sponjio iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwapingoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somta'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwapingo sopo apa'no ufophotofoso syoho engo'maho.

Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitohu ulofalofoho.

²⁵ Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ninkohoho soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nnyo so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe

moho'nom'a'nifitnnehonji hungkuno hiso uti'hwa'nyopo ujwo ehontojwasyi'mo waselmonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Anitune'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjihumamentohofofoho. Hofiko ose ikinjihumahoningu'ngkofi Anitu kako a'amu temtitofo kengo kengo somta'ni anga'no anga'nohino uhwosopo'mentisoso hofiko Anitumo simeho uyimopalokwofo. ²⁶ Oso'no Anitu uhwonososo a'amu temtitofo kengo mta'ango uhwosopo'mentisoso kakine'no simeho nto uyikujo'no hopoenohini uhwoni'ngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo utima'montonoho. Anituye hungkuno mtimokumentohofo sohwa ole mtimokumentohofi,

A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne imofaponefaho. Kako imofapihwosi a'amu Isielael Jekoupiye imu hofikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefaho.

²⁷ Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho selimentoheso olohonta nto imofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mtimokumentohofo. ²⁸ A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno wopingo somne'no nakwolaho lontifi Anituye mangohwa imo'nimentohofofoho. Ose imo'nin'ngkahoningu'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwosopo'mentiso oso'no kako hofikoe hofiyakwosamne'no syafisyonto kako apa'no asomo utima'monte'no yalofoho. ²⁹ U Anitu kako a'amu somo wopingo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wopingo uloho'montonoho. Hwapingoso Anitu kakoe hunoso mikwesiyafisyonehoho.

³⁰ Hohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo in'ngkowentaningu'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I olahonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahoningu'ngkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahoningu'ngki kako sekumo wopingo selohofalokusoso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wopingo uyalokwofo. ³¹ Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulofhwoso'no hofikoe honingu'ngkano wonyoso noho'naofikujo'no Anitu kako sekwo'nji hofikimo wopingo waseloho'montonoho. ³² Sekwo a'amu hopi'nonohino sekumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwapingoso Anitu

kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

³³ Ihwoni. Nakwoe Anit'u kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso nihu'no mifikunimposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapiingo somo pipi wotipemantanto. O'o, nihu'no awonoho. Anit'u kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitofwo'nningkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. ³⁴A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofo sohwa ole mtimokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anit'u sohwoe huno oso pa'nyoso huno tihwo uyohoho. Anitumo huno tihwo umasoto.

³⁵ Anit'u kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapiingo hweho. I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

³⁶ Anit'u kako yo'mayoso hwapiingo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anit'u kako yo'mayo hopi'nonohino somo kaningkwohweho. Oso'no nakwo Anit'u kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

12

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

¹ Nje a'amu soku, Anit'u kako nakune'no hitoho ulofwo'nningkiso so'no kako nakumo wopingo nalohofwo'nningkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fosyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyimno. Uyikujo'no sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyimno. Yo'mayo wonyo jiye simeho umo lonteso monje yasyikuji sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohini fiyimno. Yo'mayo iwo'ningkohofoso kakine'no kaki'no syafisyikuji fiyimno. Anitumne'no hwomtame ulohofo yahino neso osohifoh.

² Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukuji sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anit'u kako sekumo huno wopingo sejapihwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no

huno seyīhwosi in̄ingkakuji yahino hiso'no An̄itu kakoe s̄imeho wop̄ingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

An̄itu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wop̄ingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap̄iwo'n̄ingkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³ Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo An̄itu kako ngkimo n̄ifo'mawo'n̄ingkiso so'no waselīmonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohini ole syaf̄ihu'n̄ingkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syaf̄ihu'n̄ingkutoho. O'o, sekwo huno ole f̄isyaf̄ihu'mno. Nje yo'mayo yahino wop̄ingoso ngkinta'ango'maho. O'o, An̄itu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisyaf̄ihu'n̄imno. ⁴ Nakwo huno wosyof̄isyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sīfe a'apaho t̄imo s̄imeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'n̄ingkisofoho. ⁵ Oso hopaso nakwo a'amu Jisas K̄laisīmo s̄imeho wop̄ingo uȳiwo'n̄ingkuhwone hn'nwi nakwo K̄laisīye a'apaho fe-hohnj̄'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'nwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

⁶ An̄itu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'n̄imne'no huno syaf̄isyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejap̄imentisofoho. An̄itu kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahonīngkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uyososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe s̄imeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. ⁷ U a'amu fihwo kako homn̄ingkwa'wehwasamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'n̄ingkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako nom'ni hwamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'n̄ingkuhwoso'no hofiy'o'no wolutihwano. ⁸ U a'amu fihwo kako nom'nimo usosofitofo'ne syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'n̄ingkuhwoso'no hofiy'o'no usosofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'n̄ingkuhwoso'no kako s̄imeho wop̄ingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'n̄ingkuhwoso'no kako a'amu somo hofiy'o'no womokosyohumano. A'amu fihwo kako kon̄ingkwa'wehune'no hitoho ulof̄ihwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako s̄imonyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.

⁹ Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujo
mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikuji
ufomapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no
hohujo ikinjaofikuji yahino ne'njo wopingo somo aho
yokumpohn'nyo fkesyohumamno. ¹⁰ Sekwo nom'ne a'amu
somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejapwo'nningkiso
hopaso simeho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amufe
yofe ho'nomafikuji sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

¹¹ Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no
semo'ningkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo
fiyimno. Po'nifo imo'ningkutoho.

¹² Yo'mayo so'no Anitu wosejapmmo nalimentiso so'no
mane'eno lhwasi simeho wopingo'nji humehwasi wohon-
tohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo
yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpoh-
two Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho
yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo
ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'imapmno. A'amu
ango kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikujo'no
sekwo hofikimo wopingo ulohofikuji sekwoe angomo
hofiyo'no utimapmno.

¹⁴ A'amu sekumo wonyo selohofwo'ningkohoho
somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wopingo
ulohofo'ne jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo
ulohofo'ne jomo nulikutoho. O'o, wopingo ulohofo'ne jomo
ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wopingo u'mante so'no
Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo
simonyo fijo'nilohopmno. U a'amu somo yo'mayo tango
u'mante so'no humotaho likujo'no sekwo hofikimo
humotaho fijo'niliimno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no
huno syafisyikuji hupe hwaningo fongki'ningkuji hwahopo
pawomno. ¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'ningkuji
nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo
nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyhwoloho. O'o, sekwo
a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno.
Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'ningkutoho. O'o,
sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno.
Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi
huno'nji'nwoho. Ose syafisyikutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no sekwo
yahino wonyo hofikimo aku nulohofikuji. O'o, sekwo
yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no

wopingofoho liwo'nìngkohofo oso'nohini fiyimno.
 18 Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafisyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyo'ne honìngkano mawentihwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa inìngkuji sekwo hofiko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosyohumamno. 19 U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somoaku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, Anitu kako oso wonyo homo somo uhwonìngkuhwosi simeho tohino umnìngkuhwoso'no kako oso wonyo homo somoaku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole mtimokumentohofi,
 Oso yahino wonyo somoaku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.

Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngkoaku umonnoho.

Anitu kako nakumo ose nalimentisofoho. 20 Nom'ne hungkuno nalimentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujo'no kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'nìngkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no wonimango engo unimontonoho. 21 Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko sìmano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wopingo ulohofohojo'no kakoe simeho pompengo ifisyimofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo nihu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

13

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano.

¹ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofiko siki imofapinyo hwa'maho. O'o, Anitu kako hofikimo uhuma'jìwo'nìngkiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'nìngkohofoso Anitu mta'angofoho. ² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwaoe hungkunomo haloho maposo'njohwotoho fewo'nìngkiso sohwo kako oso yahino wopingo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anitu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'nìngkiso hweho. A'amu ose yoso sohwo kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. ³ A'amu nto'no humawo'nìngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwamne'no iyoho miyonehoho. O'o,

a'amu yahino wonyo iwo'nìngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko honìngkano nto'nohino somo tifi finìngkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jiye yofe woho'nokuma'mtonoho. ⁴ Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo Anìtuye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wopìngo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwapìngoso kakoe ahomo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anìtu a'amu honìngkano wonyo'njo somo tohino uyo'ne syoho uyìmentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohumo enjwa'mo wohumano. Hwapìngoso peho'neto. Hwapìngoso hufa'uyoho. Sìmo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohini'maho. O'o, nom'ne ole, Anìtu kako nakumo huno wopìngo sìmeho mo'mo ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wopìngoso, Wonyo kuyoho monalonehoho. Ose lìhwasi a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe honìngkano hungkunomo hofiy'o'no unìngkowanano.

⁶ Oseso oso hwapìngo hufa'uyo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne joho nalikujo'no uyantanoho. Hwapìngoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko Anìtuye syoho'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'nìngkahonìngki syoho yokumpohn'nyo yìwo'nìngkohofofoho. ⁷ Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyoho joho selikujo'no sekwo uyìmno. U sekwo hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikuji hofikoe yofe foho'nomapmno. Hwapìngoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasi inìngkowanehwono honìngkano neso mno.

⁸ Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangku uloho'mne'eno lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wopìngo'maho. Olo yahino lomo finìngkamno. Anìtu kako sekumo sìmeho mìkunìmposo sejapìwo'nìngkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohino somo sìmeho ne'no ne'no uyano lìkuji ne'no uyìmno. A'amu fihwo kako a'amu hopi'nonohino somo sìmeho uyìwo'nìngkiso sohwo kako Anìtuye honìngkano hungkunomo nto'no inìngkowalofoho. ⁹ Anìtuye honìngkano hungkuno Mouses nejapmmentisosso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiy'o'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne

a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso honⁱngkano hungkuno hiso'nji nom'ne honⁱngkano hungkuno Anⁱt^u nejapmmentiso so'nji hwapi^{ngoso} anga'nohino. Oso hwapi^{ngoso} ne anga'nohino hiso olenoho. Si^{meho} kⁱko inⁱwo'nⁱngkino pa'nyoso kⁱko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo si^{meho} uyo.¹⁰ U a'amu kako si^{meho} nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofⁱkimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honⁱngkano hungkuno hopi'nonohino somo tⁱfi nto'no inⁱngkunyo hweho.

Nakwo Anⁱtuye honⁱngkano somo tⁱfi nto'no unⁱngkowano.

¹¹ Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo si^{meho} uyimno. Olo sⁱkuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fⁱsyafⁱhupmno. A'amu Anⁱtuye yahino wopⁱngoso somo minⁱngkayo'njo yalokwofo soku sekwo saho fosyawotofo. Filⁱkapmno. Jisas kako nakumo asomo netⁱmayo'nne sⁱkunoso sawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Si^mo'mo nakwo Anⁱtuye hungkuno somo si^{meho} hi'ntnnono uyomahonⁱngkuhwoni sⁱkuno pi'nⁱngo neyakolo'mentisofoho. I olohonta sⁱkuno moi'wo umo'nⁱmonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo si^{meho} yokumpohn'nyo uyimno.¹² Sⁱkwo'mjohoso moi'wo umo'nⁱmontonoho. Iyoho longkonyoso we'enepi walongkonⁱmontonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaofⁱhwasi nakwo Anⁱtuye yahino wopⁱngoso somo unⁱngkowano.¹³ Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofⁱko hano hinjopo emⁱwo'nⁱngkohofo hopaso nakwo honⁱngkano nto'nohino uyano. A'amu hofⁱko sⁱkwo'mjoho'mo humalofoso hofⁱko yokumpohn'nyo yoho'nontⁱfi mijo yokumpohn'nyo nontⁱfi nonilohofontⁱfi a'mohufo yontⁱfi hofⁱko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'nⁱkwo'mantⁱfi yoka hnnontⁱfi hofⁱko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'nⁱwo'nⁱngkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso nⁱhu'nahone noho'naofⁱhwosi apa'no miyanehwono.¹⁴ O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlaisⁱye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopⁱngoso'nohino somo unⁱngkohwano. Nakwo nakwoe si^{meho} yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

14

Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofo ulikutoho.

¹ A'amu fihwo kako Anⁱtumne'no huno we'e'nohino tⁱpemaso sohumo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kⁱko huno kengo kengo'njo sohwosi i'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o,

sekwo kakimo nutimafikuji ole ulimno, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'nìngkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. ² A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'nìngkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohini nìwo'nìngkiso hwelho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohini tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'nìngkiso hwelho. ³ I hwe kako tongo oso yo'mayoso nìwo'nìngkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso manìwo'nìngkiyohofo somo sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso yo'mayoso manìwo'nìngkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo nìwo'nìngkiso oso hune'no, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. ⁴ U kiko a'amu tihwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiysohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohumo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'no sofe hwapingoso Anituyoho. Oso huhwo sohwafe hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no tifi inìngkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentanìngkuhwosi hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Mopwahupitnnehofo.

⁵ A'amu fihwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Olo sìkuno loso sìkuno engomnoho. Oso'no ngko olo sìkuno losomo Anitumne'no syafisyi'mo iyoho wohumamo. Ose syafisyi'hwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. Sìkuno hopi'nonohinoso afa'nohinofoho. Oso'no ngko sìkuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisyi'kujo'no Anitu kakoe hunomo nosetihwahwoso'no sekwo osomnohini hmniìngkamno. ⁶ A'amu anga'nohino fihwo kako olo sìkuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sìkuno Engofoho lonto iwo'nìngkiso hwelho. A'amu nom'nihwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso nìwo'nìngkiso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto nìwo'nìngkiso hwelho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitune'no jomo ulonto nìwo'nìngkiso hwelho. U

a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'nìngkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'nìngkiso hwelho. Oso'no kako huhwo Anitumo isamoyoka uliwo'nìngkiso hwelho.

⁷ Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. ⁸ O'o, awonoho. Anit'u kako'nohini nakwoe sìkunoso mokosyohumawo'nìngkisofoho. Anit'u kako nakumo songo fosyohumamno ose nelahonìngki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo unìngkohwono. U Anit'u kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nìmno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho. ⁹ Kìlais kako poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nìmentohofo so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hwelho.

¹⁰ I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonontifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye sìmanopo lohofìhwasi nakwoe hungkuno so'no Anit'u kako ikwolofonefoho. ¹¹ Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu Anituye hungkuno mtì'mokumentohofo huhwanji olo so'no mtì'mokumentohofi,

Hwe Engo Anit'u sohwo kako ole lìmento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'nìmontonoho.

Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinoso hofiko nje yofe ho'nonìmafìkuji hofiko ngkine'no hwomtame wontohofantifeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinoso hofiko ngkimo wontantifeho. Kìko Anit'u ne hwozoho. Ose wontantifeho.

Ose mtì'mokumentohofofoho.

¹² Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'nìngkuhwone so'no nakwoe Anitumo nakwoe yahino hwapìngo so'no yolozo wolijwaofantanoho.

Nakwo a'amu Anitumo simeho uyìwo'nìngkuhwone hn'nwiye yahinoso a'amu Anit'u mne'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.

¹³ Nakwo a'amu Anitumo simeho uwo'nìngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisysìhwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyan. Ngko olo yahino loso i'me'no

nom'ne a'amuso hofiko nonehoningkuji hofiko nje yahino homo somo wonyofoho ko likuji hofiko nnungkapikuji hofikoe huno wonyo imokinifitnnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'nningkohe so'no a'amu nom'neso hofiko Anituye honingkano mta'ni piwahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono. ¹⁴ Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo entihwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo Anitu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wopingo'nohinifoh. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofsyalofoho. Ngko olo hiloso nimeso nje honingkanoso wonyo umo'nimtonoho. Kako huno ose syafsyososo u kako noso'manji kakoe honingkano hiso nihu'no wonyo umo'nimtonoho. ¹⁵ U kiko yo'mayo wosopayo niwo'niningkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohoningkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho muyalokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no noningkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. ¹⁶ Kiko yo'mayo yahino iwo'niningkino so'no wopingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohoningkuji wonyofoho kilikujo'no kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hwapingoso olenoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako honingkano nto'no iningkayo so'no nefo'mawo'niningkisofoh. Kako nakwoe simeho pompenjiyo ifisyonomofifwo'niningkisfoho. Kako nakwoe simeho wopingo namokuwo'niningkisofoh. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wopingo'nohini ulohofano. ¹⁸ A'amu ose iwo'niningkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no Anitu kako kakoe simeho wopingo umo'halofoh. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohumo uhwonontifi hwe wopingo hweho lalokwofo.

¹⁹ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosyofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwo'niningkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'ngi yo'mayo yahino nakwo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'niningkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. ²⁰ A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo

Anitu kakoe yahino wopingoso utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'nimontonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo nyone'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'ninkohoho somo nakwo nikwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imo'ninkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hinnonji honingkano wonyomo uningkowantanoho.

²¹ Huno wopingoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo niwo'ninkoheso yo'mayo mijo niwo'ninkoheso yo'mayo yahino iwo'ninkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lhwosi ngkimo nninkape'manji kakoe yahino wonyo imo'nonoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wopingofoho.

²² Oso yo'mayo yahino hiso'no Anitu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yolofo ljetafahotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'ninkinosa yo'mayo nonyo wosopayo niwo'ninkino so'no jije simehoso wonyofoho mahnnyo'manji kiko simonyo fiyo. ²³ A'amu fihwo kako wosopayo nyone'so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lhwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwapingoso yo'mayo iwo'ninkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'nji ole syafisyyiwo'ninkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinofoho. Ose syofisyonani iwo'ninkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

15

Nakwo Kilaisiye yahinomo uningkowan.

¹ Nakwo Anituye huno engo tipema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anituye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofikimo u'masoso hofiko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofikimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohini huno syafihu'ninkuhwaloho.

² Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno syafihu'ninkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anitumo simeho unyo

somo ufo'mano. Oseso nakwo hofikimo ufo'mehwaso'no hofiko Anituye yahino wopingo ne somo iningkakuji hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ³ Oso'no nakwo huno nayohoho. Kilais kako kakoe humayo so'no syafihu'nimentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonafisyonto hwahopo pmmentisofoho. Kilaisiye yahino hiso'no hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofo, A'amu kikine'no hungkuno wonyo kilifijoso oso hofikoe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokanisyohoho.

Oso hungkuno hiso Kilaisimne'no mti'mokumentohofofoho.

⁴ Oso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa hofiko oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo Anitumne'no huno tipemayo'ne mti'mokumentohofofoho. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofo'nefoho.

Oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono.

⁵ Anitu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofo'ne sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofo'ne nefo'mawo'ninkiso hwaho. Oso'no kako nakumo Kilais Jisas iye hunomnohini nehopi iningkohwasi oso huno homo somnohini aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonefo'ma'montonoho.

⁶ Oseso sekwo simeho afa iningkuji sekwoe huno anga'nohino so'nji sekwo Anituye yofefoho'nomapmno. Oso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwaho.

Kilais kako Jutafe temtitoto osomnohini ufo'mawo'ninkiso'maho. O'o, temtitoto hopi'nonohino somo ufo'mawo'ninkisofoho.

⁷ Jisas Kilais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne netima'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo simeho afa inyo'ne utimanu. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko nakumo nahoninkuju Anituye yofe woho'nomantifeho.

⁸ Hohonta Anitu a'amu Juta sofe ajuyohwosamo hungkuno uyimentiso so'no Kilais kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofiyu imo'nimentisofoho.

⁹ Oso'nohini'maho. O'o, Anituye hitoho engoso a'amu temtitoto kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasyihwosi hofiko hi Anitumo simeho wopingo uyifitnne'ento Jisas pmmentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofo, Oseso ngko jiye hungkunoso a'amu temtitoto kengo somo ulimonnoho.

Ngko jiye yofe ho'nomayo'ne ta walimmonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mt̄'mokumentohofi,
Sekwo a'amu temtitifo kengo s̄ikunonji sekwo a'amu
Juta An̄itu sehwosopo'mentiso os̄ikunonji sekwo
An̄itumne'no s̄imonyo fiȳimno.

¹¹ Nom'nepo ole mt̄'mokumentohofi,
Sekwo a'amu temtitifo kengo soku sekwo An̄ituye yofe
foho'nomapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo An̄ituye yofe engoso
foho'nomapmno.

¹² Nom'nepo Aisaiya kako K̄laisimne'no ole
mt̄'mokumento,
A'amu fihwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu
sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefaho. Oso hwe engo
huhwo sohwo kako oso temtitifo kengo sofe Hwe
Engo hweho.

Hof̄ko kakimo s̄imeho uȳkujo'no hof̄kimo asomo
ut̄mayo'ne wohontohumant̄feho.

Aisaiya ose mt̄'mokumentisofaho. ¹³ Oso'no An̄itu kako
nakwoe s̄imeho hi'ntnnono uyo'neso hwapiingo hweho.
Nakwo An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ingkuhwone
sohumo kako nakumo asomo net̄mayo'ne hontohumalohwono.
Oso'no sekwoe s̄imeho wop̄ingo so'nji sekwoe
s̄imeho pompenjiyo so'nji An̄itu kako engo wosejapono.
Oso'no sekwo An̄ituye Towahunofe yokumpohn'nyo no-
maf̄kuji yo'mayo An̄itu sekumo wop̄ingo waseloho'mo
selimentiso so'nno sekwo s̄imonyo fiȳimno.

*Poul kako An̄ituye syoho iwo'n̄ingkiso so'no kako s̄imonyo
imentisofaho.*

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'nno huno niyohoho.
Sekwo An̄ituye yahino wop̄ingo so'nji kakoe huno engo
not̄pemant̄fi sekwo An̄ituye hungkuno wop̄ingoso
lut̄hunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo
hofiyo loho'nalokwofo. ¹⁵ I oso'no ngko olo iyoswo
fehohnjo semti'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo
huno sefohotofo'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo
selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mt̄'mokalokwe
so'nno ngko iyoho mannyofoho. Hwapiingo An̄itu kako
ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmmmentisofaho.
¹⁶ Oseso ngko K̄lais Jisas̄iye syoho ulohofiyo sohwo'ni
ngko sekwo a'amu temtitifo kengo sokune'no An̄itu'nji
ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno
wop̄ingoso selalokweno. Ngko olo so'nno n̄imo'n̄ingkohoho.
A'amu temtitifo kengo kengoso hof̄ko An̄itumo u'mayo'ne
n̄imo'n̄ingkohoho. An̄itu kakoe Towahuno wop̄ingo sohwo

a'amu homo somo wopingo umokahoninguhwosi Anitu kakoe simehoso wopingo umon'ni montonoho.

¹⁷ Ngko olo syoho Kila's Jisasi'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno. ¹⁸ I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'nin'gkohe so'no maselimnehono. O'o, yo'mayo syoho Kila's kako'nohini iwo'nin'gkiso so'no a'amu temtitofe kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi tifi in'ngkawowo'nin'gkohoho so'no waselimonne'no yohono.

¹⁹ Kila's kakoe yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahoningu'ki yo'mayo kengo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nin'gkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo ni'fo'mahoningu'ki ngko Kila'siye hungkuno wopingoso ango Jelusalem mta'ni ema'mentoheso ango homo homo ne'no ulimwenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nahumentohefoho.

O'o, Kila'siye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho. ²⁰ Ngko olo so'no ni'mo'nimentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo Kila's kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wopingoso liku'mofo'ne ni'mo'nimentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto lutihwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no molutihwamnehono. ²¹ O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentiso Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mti'mokumento,

A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njoso hofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'nin'gkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwoni'mo osopo nta'ni hwaho Sipen osopono wamo limentisofoho.

²² Oseso ngko sekwoe ango sopono wose'ma'monji ko yontnneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo nikiloi'peehoningu'ki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho. ²³ Soswo pi'nin'go engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. ²⁴ Oseso ngko sekumo simo'mo sehon'i'mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipen sopono wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumahm'mo nje simeho wopingo kaki'no wanimo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho Sipen honingkanoso ntihwafikujo'no ngko wamonnoho.

²⁵ I oso'no s̄imo'mo ngko An̄tuye a'amu Jelusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wos̄yohojamonnoho. ²⁶ A'amu Masetouniya so'nji Ngk̄ilik so'nji hof̄iko An̄tumo s̄imeho uȳwo'n̄ingkohofoso hof̄iko hof̄ikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi An̄tuye a'amu Jelusalemmjo somo hof̄iko yo'mayo so'no umofonyo iwo'n̄ingkohofo somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho. ²⁷ Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofofo wop̄ingofoho. Oseso s̄imo'mo a'amu Jelusalemmjoso hof̄iko An̄tuye hungkuno upa'nontifi hof̄iko a'amu temtitifo kengo somo hof̄ikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hof̄iko a'amu An̄tuye hungkuno ujo'ne uhwati'mentohofofoho. Oso'no a'amu temtitifo kengoso hof̄iko olahonta a'amu Jelusalemmjo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸ Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hof̄iko hu'mokahinnyoso ntopahon̄ingkofi ngko Jelusalemmjo a'amu sofe ahomo woho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo ngko sekwoe ango sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho S̄ipen osopono wamonnoho. ²⁹ Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u K̄lais kako nakumo wop̄ingo nalohof̄ihwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

³⁰ U nje a'amu soku, ngko olo so'no n̄imo'n̄ingkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais osohwo kako nakumo wop̄ingo naloho'mentiso so'no kakoe Towahuno Wop̄ingo sohwo nakwoe s̄imeho mo'mjo somo ujo entohojwo nas̄wo'n̄ingki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo An̄tu kako ngkimo n̄ifo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ul̄imno. ³¹ A'amu hwaho Jutiya humalofoso hof̄iko An̄tuye hungkunomo hwotoho fewo'n̄ingkohofo somne'no sekwo huno syaf̄sȳkuji, u oso a'amuso hof̄iko Pouli'mo tohino uȳiftnnoho l̄kuji oso'no sekwo ngkimo n̄ifo'mayo'ne An̄tumo jomo yokumpohn'nyo ul̄imno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jelusalemmne'no nomotas̄me'no hof̄iko nuhwonīngkuji hof̄ikoe s̄imeho wop̄ingo umo'n̄ingkuhwoso'no womantifeho. Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ul̄imno. ³² Oseso An̄tu kako olo so'no umo'noso'manji ngko s̄imeho wop̄ingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³ An̄tu kako nakwoe s̄imeho pompengo ifisyonaftwo'n̄ingkiso hwap̄ingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

16

Poul kako hwe moy'a'mi pi'ningo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹ Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'ninkohoho somo ufo'mawo'ninkisosi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wopingo ulohopmno. ² Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaismo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wopingo ulohofkuji umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwapingo kako hwe moy'a'mi pi'ningo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'ninkisiyoho.

³ Oso a'mu Pilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilaism Jisasaye syoho afa'nono iwo'ninkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. ⁴ Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjosyano lahon'ngkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitifo kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka mikonimpeso ulalokwofo. ⁵ Oso a'mu siya'uye ango somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'ninkohoho osomne'no nje a'amufo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Oso hwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uymentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwsoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶ Oso nom'ne a'mu Maliya hnne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷ I nom'ne hwe hufa'u temtitifo Juta oso mta'ango Antlounikasi'nji Juniyas ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotohwonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu apousel so'njo ajwo sopo weho. Os ohonta ngko Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaismne'no simeho kaki'no uymentisiyefoho.

⁸ Hwe nom'ne Ampiliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne

hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no s̄imonyo yalofoho.

⁹ Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji K̄lais̄mne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ul̄kuji S̄tekis oso huhumo ul̄mno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰ Ngko hwe nom'ne Apelis̄ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako K̄lais̄ye hungkunomo nto'no in̄ngkowalofoho.

Hwe nom'ne Alis̄toupiyulas monto hwamne'no nje monto hwafō ulalokweno. Sekwo hof̄kimo njimno.

¹¹ Hwe nom'ne nje temtitifo mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas monto hwamne'no ngko nje monto hwafō ulalokweno. Sekwo hof̄kimo njimno. Hof̄ko nakwoe Hwe Engo sohumo s̄imeho uyalokwofo.

¹² Oso a'mu hufa'u T̄laifina'nji T̄laifousa'nji siko An̄tumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusyo. Oso fa'une'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohweho. Osi kako Hwe Engo sohwoe syohoso yokumpohn'nyo iwo'n̄ngkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³ Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo K̄lais̄mo t̄ffi in̄ngkawowo'n̄ngkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴ Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Pat̄loupas̄yo, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwamne'no nje a'amuhwafo ulalokweno. Sekwo hof̄kimo njimno.

¹⁵ Ngko oso a'amu Filoulukos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu An̄tumo s̄imeho uȳwo'n̄ngkohofoso hof̄ko'nji humalofo oso hwamne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hof̄kimo njimno.

¹⁶ Sekwo a'amu anga'nō anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hof̄ko An̄tumo s̄imeho uȳwo'n̄ngkohofoso'nji noswo'n̄ngkuji osopo nuhu'mokohumaf̄kuji aho po'n̄imno. A'amu hopi'nono hof̄ko Jisas K̄lais̄mo s̄imeho uyalokwofoso hof̄ko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

17 Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'nìwo'nìngkohofo somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofo somo husilo husilofo wolohofantifi lohofalokwofo. Osomne'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo honìngkano hwasyo osomo ipemotowalokwofo. 18 Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisìye syohoso miyalokuyohofo. Yo'mayo wonyo hofikoe sìmeho umo lonte somo inìngkowalokwofo. A'amu honìngkano wonyo osomne'no mosyafìsiyo'njo osomo hofiko hungkuno wopìngoso afofo'nji ulontifeso hofiko hwasyo honìngkanomo ipemotawowo'nìngkohofofoho. 19 Sekwo Anituye hungkunomo inìngkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu ango'meemjoso nto upa'nìmentohofofoho. Oso'no ngko sekune'no sìmonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nìmo'nìngkohoho. Sekwo yahino wopìngo somo tìpemafìkuji osomnophino finìngkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafìsyìkutoho. 20 Anitu kako nakwoe sìmeho somo pompengo imokiyo hwapìngō sohwo kako we'enepi Setenìmo nìhu'nahone hwotoho fehwosi kakimo sekwoe sìflaku'nyo'mo uhumatì'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako sekumo wopìngo waselohofono.

A'amu Pouli'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loummjo somo nakwoe a'amufoho ulìmentohofofoho.

21 Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'nìngkuhwuyo sohwo kako sekumo nje a'amufo selalofoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtitifo mta'ango sohwa Lusiyօasìyo Jesounìyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

22 Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo ntahoningki ngko sekune'no semtì'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo sìmeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

23 Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalofoho. Ngko kakoe angomo humentanìngko wopìngo nìmokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'nìngkohofo somo kako hofikimo wopìngo ulohofìwo'nìngkisofoho.

Elasítos sohwo kako olo ango loponjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'nìngkiso

hwaho. Oso hwo'nji nenìngkwa'wehwo Kwatosì'nji siko sekumo nekwoe a'amufo selalokusiyo.

²⁴ [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako kakoe yahino wopìngoso sekwo hopi'nonohino sokumo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

Nakwo Anìtuye yofe woho'nomano.

²⁵ Ngko Jisas Kìlaisìye hungkuno wopìngo losetìhwawo'nìngkoheso Anìtu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso olohonta Anìtu kako utìhwa'nyopo ujo mehontojwahumasofoho. ²⁶ Anìtu kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa hofìko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mtì'mokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no Anìtu kako syoho hiso nejopahonìngki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitifo hopi'nonohinoso hofìko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahonìngki hofìkoe hunoso ehohosìhumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofìko oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyìkuji kakoe yahino wopìngo somo nuhwonìngkuji tìfi unìngkapìfe. ²⁷ Oso Anìtu huhwo sohwo kako'nohini huno hwapìngo'njo hwaho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kìlais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anìtuye yofe engolopohamo woho'nomehwano.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mtî'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *tîwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolîkeno olo iyoswo sîmo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mtî'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anîtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mtî'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pîlisila'nji nohumantîfi hwapîfe ango syoho yontîfi Anîtuye hungkunoso liku'meeo'motofofaho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkîlik pi'nîngō engo so'nji sîmeho hi'ntnnono uyîmentohofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anîtuye hungkuno ne'no lontanîngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antîme we'epo'maho. O'o, antîme engo mîkunîmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako sîmeho tango'nji mtî'mokumentisofoho. Oso sîmeho tango iyo hwapîngoso olenoho. Iyoswo anga'no sîmo'mo mtî'mokuyahotîmentisoso imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tîfi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nîmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mtî'mokuyahojiyoso hufa'u sîhunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mtî'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mtî'mokiyo hwapîngoso olenoho. A'amu Jisasîmo inîngkunyo Koulinjoso Poulimo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonîmentohofo so'no Poul kako aku hofîkine'no mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofo lîhwasi nakwo tîfi unîngkohwano.

¹ Anîtu kako ngko Pouli'nîmo nîhwosopo'mentisoso Jisas Kîlaisîye hungkuno a'amu somo lîku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmmentiso sohwo'nnonji nenîngkwa'wehwo Sousîtenisî'nji ² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kîlaisîmo ufohi'nontîfi kakoe a'amu ne imo'nîmentohofoho. Oso hiso'no Anîtu kakine'no sekumo sehwosopo'mentisofoho. Sekwo'nohinî'maho. O'o, hwe moyâ'mi ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisîmo jomo ulîwo'nîngkuhwone

hn'nimo nahwosopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moy'a'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nihu'no anga'nohino hweho.³ Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist'nji siko'monta'i siko sekumo wopingo selohofohosisi si'meho pompenjiyo wosejapanjiyoho.

Poul kako Anitumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulimentisofoho.

⁴ Kilaist Jisas kako sekumo wopingo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefisyonji Anitumne'no isamoyoka uliwo'nningkohefoho. ⁵⁻⁶ Nakwo Kilaistye hungkuno selimenthwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi sekwo Kilaistmo ufohi'nningkahon'ngkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopingo so'no huno tipemantifi sekwo nom'ne a'amu somo lutihwayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist kako utihwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentan'ngkofi Anitu sohwo kako kakoe yo'mayo wopingoso sejopalofoho. Kakoe wopingo somne'no sekwo umofonyo mifitnnehofo. ⁸ O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontan'ngkuhwoi sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuji sekwoe sikunoso moi'wo umo'nimontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaistye Sikuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohofikuji wonimango masenonehoho. ⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisas Kilaist nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji si'meho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo Kilaist'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anitu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mi'kwesyaftisyonehoho. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hofiko Anitune'no uhu'mokumotofoso hofiko husilo husilofo loho'mentofofofo.

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waseli'monne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Sekwo yoka hnnontifi husilo husilofo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino filikuno huno anga'no'nohini fisyaf'hupmno. ¹¹ U nje a'amu soku oso ape Kilouwe siye ango'mta'ango

a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnnalokwofo. Ose ntimalofofoho.

¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syafisyonifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo iningkowalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo iningkowalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Kilaishiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo.

¹³ Pipinetu. A'amu pi'ningo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'nimentohofotaho. Ngko Pouli'iyo hwojiyafiku'nnyopo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kilaishiye a'amu'nwoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kilaismne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho.

¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'ningo'maho. O'o, Kili'sposi'nji Ngkaiyas'injimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹⁵ Oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko ole malifitnnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnnehofo.

¹⁶ U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyoohono. Sifefanosiye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno.

¹⁷ Kilaishiye a'amu oso mijo kiyomayo syohoso montapmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho ntapmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo lutihwawo'nningkohoho hopaso ngko hungkuno molutihwamnehono. O'o, Kilaishiye a'amu hwojiyafiku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafihupitnnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no eholhosasiyo'ne hungkuno tifo lutihwawo'nningkohoho hwo'nyoho.

Nakwo Kilaismu uhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji nto uhwonimentihwonefoho.

¹⁸ A'amu Anitumo miningkayo'njo iwo'nningkohofoso hofiko Kilaishiye a'amu hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syofisyalokwofo, oso hungkuno liwo'nningkohofoso

hwayohosi hungkunofoho. Ose syofisyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayiwo'nningki, Kilaik kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafku'nnyomo poyo imo'nimentiso sohune'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho.¹⁹ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofo sohwa hofiko a'amu Kilaismne'no nakwolaho liwo'nningkohofo somne'no ole mtimokumentohofi,

Anitu ole limento, A'amu hwahoponjoso hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'nningkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkano pi'ningo pi'ningo hofikoe huno mta'ni imofiwo'nningkohofo somo ngko wae weeo'monnoho.

Anitu ose limentisofoho.²⁰ A'amu Anitumo miningkayoso hwahoponjo somne'nohini huno syafisyiwo'nningkohofoso hofiko ole liwo'nningkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutihwane'entifi syafisyiwo'nningkohofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho loponjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho loponjo huno somnohini syafisyiwo'nningkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnnohofo. O'o, awonoho. I oso'no Kilaishiye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'nningkuhwone somo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simeho wopingo umo'nivo'nningkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lutihwawo'nningkuhwone somne'no hofiko nalivo'nningkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'nningkohofo kuyoho. Ose nalivo'nningkohofoho.

²² I a'amu Jutaso ole liwo'nningkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunoso Anitu mta'ango'manji uhwoningkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi uningkowan. A'amu Ngkilik oso hwa ole liwo'nningkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wopingofoho syofisyaso'manji oso hungkuno homo somo huno

naihwoso'no t̄fi un̄ngkowan. ²³ I oso'no nakwo hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkuhwoneso olenoho. K̄lais kako nakwoe wonyomne'no iyo hwojiyaf̄ku'nnyomo poyo imo'n̄mentisofoh. I oso'no a'amu Jutaso hof̄ko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lont̄fi won̄paho ikin̄wo'n̄ngkohofofoh. A'amu Ngk̄lik sohwa hof̄ko oso hungkuno homo somo nupa'nont̄fi ole liwo'n̄ngkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoh. Ose liwo'n̄ngkohof kuyoho. ²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofo kengo kengo hn'n̄mo An̄tu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo An̄tuye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, K̄lais kako nakumo asomo net̄mayo'ne poyo pe'n̄mentiso sohumo nuhwonontani uhwon̄ment̄hwoneso nakwo An̄tuye yokumpohn'nyo so'nji An̄tuye huno wop̄ingo so'nji uhwonalokuhwono. ²⁵ Oso hon̄ngkano An̄tu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hof̄ko huno syaf̄syont̄fi hof̄ko ole liwo'n̄ngkohofi, Olo hon̄ngkano loso ne anefoh. Hwayo hohnjofoh. Ose lont̄feso hof̄koe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji An̄tu kakoe huno hwap̄ingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hof̄kimo yakolo'nnyofoh.

²⁶ Ou, nje a'amu soku, An̄tu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne joho sel̄mentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n̄mentohofo kuyoho. ²⁷ A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njos An̄tu kako oso a'amu homo somo won̄mango ufisȳmo'mo lonto a'amu huno'masoso hof̄ko nje hon̄ngkanomo t̄fi nn̄ngkap̄kuji nje a'amu ne imo'n̄fitnne'ento uhwosopo'mentisofoh. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo An̄tu kako oso a'amu homo somo won̄mango ufisȳmo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'n̄fitnne'ento hof̄kimo uhwosopo'mentisofoh. ²⁸ A'amu hwahoponjoso hof̄ko yo'mayo so'no ole liwo'n̄ngkohofi, Wonyofoh. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoh. Ose liwo'n̄ngkohofofoh. Oso homo somne'no An̄tu kako oloso ngko'nefoh. Woma'mo l̄mentisofoh. An̄tu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoh. Moi'wo umo'nono l̄mentisofoh. Oso'no yo'mayo so'ne hof̄koe yofe ho'nomawo'n̄ngkohof somo An̄tu kako wae yao'mentisofoh. ²⁹ An̄tu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo An̄tuye t̄mopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono. ³⁰ An̄tu kako nakumo Jisas K̄laisi'njopo menehumaj̄'mentisofoh. Oso'no An̄tu kako K̄laisiye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syof̄syalokuhwono. K̄lais kako nakumo wop̄ingo

naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako honingkano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho. ³¹ Oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofe sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohwae yofe'nohini woho'nomano.

2

Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'enji maselimmentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapingo'njo hwosoho. Ose ntifitnne'enji maselimmentohono. ² O'o, ngko nje simeho somne'no ole nto hnnimentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselimnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. ³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nnimentisofoho. ⁴⁻⁵ Sekwo nje huno somo tifi nnungkapifitnne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi iningkafitnne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'nningkohofe pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahoningko Anitu kakoe Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofefoho.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.

⁶ Anitu kako huno engo nejapmmentisosso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo somo lutihwawo'nningkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'nningkohofe sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe

yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho. ⁷ Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso lutihwawo'ninkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. ⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'ninkohoho sohwa hofiko oso huno hwapingo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitu pomponaho hwapingo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasyikutnnesohilo. ⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno nihu'no hohonta mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'awi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso

yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo

oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu si'meho uyivo'ninkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁰ Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitu kakoe Towahuno wopingo sohwo netihwamentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utihwa'nyopo nahononto yo'mayo wopingo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu tihwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fi'hwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitu kakoe Towahuno sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. ¹² I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'awi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anitu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso oso hiso yo'mayo wopingo Anitu kako siki nejapivo'ninkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. ¹³ Yo'mayo wopingo Anitu kako nakumo siki nejapivo'ninkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani mose-lalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anitu kakoe

Towahuno Wopingo nakumo lonetihwahoningu selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwalokuhwono.

¹⁴ U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wopingoфе hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho. ¹⁵⁻¹⁶ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofe sohwa ole mtimokumentohofi,
Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno somne'no huno tihwo uyohoho.

Anitu sohumo tihwo wolutihwamontolo. O'o, nihu'no awonoho.

Ose mtimokumentohofe. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingo hi'njo hn'nimo Kilaiksofe kako huno fehohnjoso nejapmentisofoho. Oseso a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwoningu kuhwosi kako yamofo uloho'montonoho. Olosa wopingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofo mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wopingtono sohumo yahino wopingo utihwamontonoho.

3

Anituye a'amu ne somo mokosyohumawo'ningkohofo sohwa hofiko Anituye syoho ulohofijo hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheso ngko a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somo uliwo'nningkohe pa'nyoso sekumo hungkuno maselimentohefoho. O'o, ngko a'amu hofiko simeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo iningkawowo'nningkohofo pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohefoho. Oso hohosohonta sekwo Kilaishiye yahino somne'no mehomilongo pa'nyo humamentohofefoho. ² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomilongo pa'nyo soku nohumentaningu kofi ngko amno

mijo'nohini sejapmmentohefoho. Anítuye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manímmmentohofofoho. I olohonta hohonta sekwo manífitnnehofo. ³ Hwapíngoso sekwo Anítuye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'níngkohoho kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'níngkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini iníngkawowo'níngkohoho kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. ⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anítu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anítuye syoho ulohofiyu hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anítuye hungkuno wopíngoso selahaníngkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anítumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho. ⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anítuye hungkuno ipisayo uyo hulohoho hopa hulasehumentohefoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahoníngki Anítu kako oso ipisayo homo somo hwapíngko sohwo kako engo imokalofoho. ⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso huliwo'níngkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'níngkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anítu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. ⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyu so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. ⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anítuye syoho ulohofiyu hwoya'yoho. Sekwo soku Anítuye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofo peho'no loho'mentohofoto.

A'amu Anítuye syoho'njo sohwo kako angomolihwo'níngkiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anítuye ango pa'nyo soku Anítu kako ango hiso molalofoho. ¹⁰ Anítu kako ngkimo wopíngko ntohofonto kako

kakoe syoho wopingo ntapmmentisoso yonji ngko ango ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohefoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko oso hwosaho hopo sopo ango neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso ango hiso wonyo imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofthupife. ¹¹ I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentoheso Jisas Kilaishyoho. Oso hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'o, awonoho. ¹² A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo ango wamolimo lihwosi'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, singkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. ¹³ I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso sikuno Jisas Kilaish kako nakwoe hungkuno ikwolofo'ne somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'ninkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso ninkahoningkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'ninkuhwone somo yamofo nalohofihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'niye syoho ne so'no huno wonayono. ¹⁴ U hwe fihwo kako ango oso hwosaho hopo sopo hofiy'o'no moloso'manji oso kakoe ango homo somo toho manonehoho. O'o, awonoho. Oso ango hiso toho manyo'njo nto'no molohinowentaninkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho. ¹⁵ U hwe fihwo kako oso hwosaho hopo sopo kako ango nto'no mamojo'njo yoso sohwoe angoso toho ninkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'nimontonoho. Syoho hiso ne ane umo'nimontonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yangoso momanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifiwo'ninkohoho pa'nyo hweho.

Anituye a'amu neso hofiko Anituye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo iningo seyihwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitu kakoe ango kuyoho. Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho ajwomo'mo humaho. ¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anituye ango sokumo kako wonyo semokoso sohumo u, osohumo Anitu kakoe kakimo oso wonyo hiso aku uyimontonoho. Wayo

weeo'mtonoho. I hwap̄ingoso sekwoe s̄imehoso An̄tuye
ango wop̄ingo'nohiniponoho.

*Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso
noho'nomafikutoho. O'o, An̄tuye yofe'nohini
foho'nomapmno.*

18-20 A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo
An̄tu kako uhwononteso hofikoe huno neso n̄ihu'no
ane kuyoho ul̄wo'n̄ingkisofoho. Hohonta hwe fihwo
Joup kako An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentiso sohwo ole
mt̄'mokumento,

A'amu olo hwaho loponjo huno somnohini
in̄ngkawowo'n̄ingkohoho somo oso huno
ne ane huhwo sohwo hofikimo nano
mokojil̄pemawo'n̄ingkohoho.

Joup ose mt̄'mokumentisofoho. Hwe nom'ne An̄tuye
hungkuno mt̄'mokumentiso sohwo ole mt̄'mokumento,
An̄tu kako a'amu olo hwaho loponjo yo'mayo yo'mayo
so'no huno'njo sohwafe hunomo uhwononteso
hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'n̄ingkisofoho.

Hungkuno ose mt̄'mokumentisofoho. U, hwe fihwo kako
hwasyo hungkuno hnnnonoho. A'amu fihwo kako sekwo'njo
sopo humaso sohwo kako olo hwaho loponjo yo'mayo somo
in̄ngkawowo'n̄ingkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njo
hwo'nyoho. Ose liwo'n̄ingkiso sohwo kako yo'mayo hwa-
hoponjo wonyo so'no hohujo ikinjaofihwosi kako An̄tuye
hungkuno ne'njosso womano. Oso huno wop̄ingo hiso nom-
ahon̄ingkuhwosi a'amu fehohnjoso hofiko nuhwon̄ingkuji
ole ulantifeho. Kako ilo'nnyohwo imo'n̄ingkohoho. Ose
ko ulifijoso oso hwe huhwo sohumo An̄tu kako nuh-
won̄ingkuhwosi hwe sohwo wal̄montono oso huno'njo
nto imo'n̄ingkohoho wal̄montonoho. ²¹ Sekwo nakwo
a'amu hwahoponjo hn'nyumo nen̄ingkapikuji sekwo husilo
husilofo ihwatim̄o'n̄ingkutoho. U sekwo a'amufe yofe
noho'nomafikutoho. Yo'mayo An̄tu mt̄'mokumentisosso
sekwo'nefoho. ²²⁻²³ I hwap̄ingoso sekwo K̄laisiye kuyoho.
I K̄lais kako An̄tuye hweho. Nakwo a'amu hufa'u s̄ihune
ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'ni nakwo
sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho
lopo yo'mayo An̄tu ho'nahumentisosso sekwo'nefoho. An̄tu
kako songo humayo'ne sejapmmentisosso sekwo wop̄ingo
humayo'ne sejapmmentisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmenti-
soso sekwo ango songo ne'no humayo sopo t̄pihwonyo'ne
sejapmmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo
so'nji t̄fi no'mo imo'none so'nji An̄tu kako sekumo
sefo'mayo'ne sejopalofoho.

4

Anitu kako Kîlaisiye syoho ulohofiyô sohwafe syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.

¹ Sekwo ngko Poul nontnne'no Apoulous'i'ngi nom'ne sohwamne'no olo so'no huno fisyafihupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwona'ni nakwo Kilaishye syoho ulohofiyu hwona'nyoho. Kilaish kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahon'ngki nakwo sekumo sejopalokuhwono. ² A'amu nom'nimo Anituye hungkuno lutihwawo'n'ngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono. ³ Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo nt-hopijoso ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'n'ngi mosyafihu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'nimnehono. ⁴ Hwapingoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wopingofoho huno ko syafihu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losomne'no ngko yamofo nto'no pipi loho'nimnehono. I oso'no ngko hwe wopingo hwo'nyoho eso mahnnimnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wopingofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimontonoho. ⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo wojoso kako utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wopingo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wopingo'njo hwosoho. Kiko wopingo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofofoho.

⁶ U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wopingo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nìngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasyìkuji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomafìkutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolìkutoho. Pouli'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose lìkuji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasyìkutoho. ⁷ I sekwo yo'mayo huno wopingo syafìsyìwo'nìngkohofoso ntì'mta'angoto. Oso

huno wopingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitu kako sekumo sejapmmentisofoho.

⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu Anituye hungkuno lonetihwamentohoho sohwamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'nimalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'nifijontentesi nje simehoso wopingo nto nimo'ningkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo.

⁹ Ngko huno ole syofisyalokweno. Anitu kakoe hungkuno liku'mofwo'nningkuhwone (*apousel*) sohwona'nimo nom'ne a'amu sohwafe sifiki'nyo'mo nehumajif'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe timopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'ninkiso somo nehonalo kwofo. ¹⁰ Nakwo Kila siye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mofwo'nningkuhwone so'no a'amu hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole nalivo'ningkohofihwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose nalivo'ningkohofofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofihu'nalokwofo nakwo Kila siye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo.

I nakwo Anituye hungkuno liku'mofwo'nningkuhwone sohwona'nimo a'amu hofiko nakumne'no sitofo nalivo'ningkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose nalivo'ningkohofofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. Hofiko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'mingohwas'i'maho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. A'amu hofiko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofihu'nalokwofo.

¹¹ Nakwo a'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwona'ni mijoho'no hohonta humamentihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwapi'e wonyo'nji nohumentan'ningkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo ango'meemo uku'mofahon'ningkuhwoni nakwoe ango sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho. ¹² Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji

nakwo syoho tohohmtnno'no yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho t̄ipemalokuhwono. A'amu pi'n̄ingo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hof̄kimo wop̄ingo ulohoho'ne Mpohumo jomo ul̄wo'n̄ingkuhwonefaho. Hof̄ko nakumo wonyo nelohofahon̄ingkofi nakwo hof̄kimo oso wonyo hiso hof̄kimo aku muyofaho. O'o, nakwo t̄imo'nohini uhwontohumalohwono. ¹³ Hof̄ko nakune'no sitofo wonyo nelahon̄ingkofi nakwo hof̄kimo s̄imeho pompengo if̄syumofo'ne hungkuno wop̄ingo'nohini ul̄wo'n̄ingkuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naof̄wo'n̄ingkohofo pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olahonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hof̄ko Pouliye yahinomo t̄ifi un̄ingkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mt̄i'mokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofo'ne'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomisoku, ngko sekumo hitoho ntfantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'n̄ingkuji huno nto'no f̄isyaf̄hupmno. Yahino wop̄ingoso wolosetihwamne'no yohono. ¹⁵ A'amu pi'n̄ingo engo hwal̄keno anga'nohino hwal̄keno, oso hwa hof̄ko sekumo nose'mant̄fi hof̄ko K̄laisiye yahino so'no losetihwawo'n̄ingkohofoso oso wop̄ingofaho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen̄ingkwohwo sohwo pi'n̄ingohwo'maho. O'o ngko sen̄ingkwohwo ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko n̄ihu'no s̄imo'mo Jisas K̄laisiye yahino so'no losetihwahon̄ingko sekwo kakoe hungkuno wop̄ingo somo nupa'nont̄fi K̄laisiye kakimo in̄ngkawent̄fi sekwo nje mehomis ne imo'n̄imentohofofoho. ¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo wasel̄monne'no yohono. Sekwo ngko sen̄ingkwohwo ne sohwo'niye hunoso maf̄kuji sekwo nje yahino somo t̄ifi fin̄ingkamno. ¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no n̄imo'n̄iwo'n̄ingkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo K̄laisiye syoho somo hofiy'o'no mokosyohumawo'n̄ingkiso hweho. Ngko K̄laisiye yahino wop̄ingo osomo in̄ngkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefaho. Oso K̄laisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofaho. Timouti kako sekumo a'amu ango'meemjo somo An̄tuyehungkuno lutihwawo'n̄ingkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifì hofiko hofikoe hunomnophini iningkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. ¹⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje honingkano mopijasiyo'njo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso ango hopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nimentohofo osohwafe hungkunoso mupa'nimnehono. O'o, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofo uloho'monnoho. Oso syoho hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, li'mo uhwonimonnoho. ²⁰ Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'ningkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafobo. Oso'no hofikoe syoho iwo'ningkohofoso ne'njofoho. ²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwajiyo'ne simeho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimonnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiy'o'no iningkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimonnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nnycoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe ango sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino nihu'no wonyoso a'amu Anitumo iningkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnnehofo. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fiwo kako kaningkwohwoe ape ma'masofoho. ² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohumo sekwo wae yaofikujo'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mukukutoho.

³ Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'maleno. ⁴⁻⁵ Sekwo Kilaishiye yofe so'no uhu'mokuwo'ningkohofo sopo uhu'mokahoni'ngkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisaskiye yofe so'no

uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniyé ahomo hwe huhwo sohumo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohumo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujo'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaís asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohumo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohumo wae feeopmno ulimentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'nìngkohofoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu kolofofisi'ngkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mikufo hopi'nonohino somo nihu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mikufo nihi'nahone wonyo umo'nìmontonoho.

⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hwaho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'nìwo'nìngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopingo'nohini wohumantfeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo nihi'no aneso hofiko wonyo somne'no fonjokisahumentohoho hopa umo'nantfeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kilaísyo. ⁸ Oso'no nakwo nohumehwasi Kilaís kako wonyo nihi'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofisyihwasi nakwo yahino wonyo nihi'no ane nohumehwasi honìngkano wopingo'nohini uyano. Hungkuno nehopi'nohini wolano.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mti'mokumentoheso ole mti'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'nìngkohofoso sohwanji sekwo nomajopohi'nìngkutoho. Ose semti'mokimentohefoho.

¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mti'mokumentohe'maho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'nìngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafe yo'mayoso hufo iwo'nìngkohofofoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohumo hwotoho fentifi

hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'nìngkohofofoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwamo uliko'mano likujì'manji sekwo ntì'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwamo sekwo uliko'mapitnneso honìngkano aneponoho. ¹¹ I oso'no nje hungkuno semti'mokumentohe hwapìngo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anìtuye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yìhwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'nìngkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe honìngkano hwasyo somo inìngkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo nìngkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'nìngkutoho. O'o, nìhu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo manìfitnnehofo. ¹²⁻¹³ A'amu Anìtuye a'amu ne mmo'nyoso hofìkoe yahino somne'no nakwo yamofo mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe syoho neso Anìtuye a'amu neso hofìko nakwo'nji humalohwono, hofìkoe yahino somo yamofo ulohofasoso nto'no womìhwojantanoho. A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'nìngkiso'manji sekwo kakimo ulìmno.

Kìko nakwo'nji nejokohumahotoho.

Ose ulìmno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mtì'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo finìngkamno.

6

Nakwo a'amu Kilaisìmo inìngkawo'nìngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwolofo'ne ango sopono ipemotohwalocho.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anìtumne'no sìmeho unyo sohwa'u siko yoka hnnìngkohosìsi siko oso yoka hiso ikwolofo'ne sopo motusoso wopìngotaho. O'o, a'amu Anìtumo sìmeho muyo'njoso hofìko oso hungkuno somo mìhwajiyoso wopìngo'maho. Oso'no sekwo wonìmango masotaho. Anìtuye a'amu ne sohwa hofìko nto'no womìhwajìfe. ² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anìtuye a'amu ne hn'nwi hwe moyamì

olo hwaho lopo humalofo sofe hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusiyo so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mīhwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo. ³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho loponjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho. ⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwasī'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mīhwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anītumo minīngkayo'njo sohwamo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. ⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonīmango wasenono. Sekwo Anītuye a'amu ne sohwanjī'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyo'neso mohumuliyoho. Awolaho. O'o, a'amu pi'nīng humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'nīngkohoho kuyoho. ⁶ Anītuye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohumo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anītumo sīmeho hi'ntnnono moyo'njo sohwamo sikoe hungkunoso motu'mayoso nīhu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anītuye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anītuye honīngkano somta'ni nto pīwahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo sīmeho tohino ne'no peho'neto. Hofikoe syohofoho. U, hofiko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo tīmo'nohini uhwontohumamno. Senīngkwa'wehwosafoho. ⁸ I sekwo ose miyalokuyohofo. O'o, sekwo soku sekwo senīngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo itīhwantifi sekwo hofikoe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹ A'amu yahino wonyo'njos o hofiko Anītu mokosyohumaso ango sopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe sīmehomnohini hwasyo hungkuno hnnīngkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anītu oso hwamo tīfi inīngkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne

hwe'nji kifosyoho loho'nìwo'nìngkisiyo oso hwanji¹⁰ hufo iwo'nìngkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontìfi nilohofìwo'nìngkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofo lìwo'nìngkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'nìngkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anìtuye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafoho.¹¹ I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anìtu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anìtu kako sekumo wopìngo kuyoho selalofoho. Hwapìngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako wopìngo selohofahonìngki Anìtuye Towahuno sohwo kako sekwoe sìmeho mo'mo syoho yalofoho.

Anìtuye a'amu ne hn'nwi nakwo Anìtuye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

¹² A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anìtu kako ngkine'no hano mokitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no honìngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monìfo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monìsìkwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenìmokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono.¹³ A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe sìmehomnefoho. Nakwoe sìmehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangku Anìtu kako a'apaho songo nejapìhwoso'no a'amufe sìmeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fìsyafìhupmno. Anìtu kako hwe'nji ape'nji mtì'mokumentisoso a'apahoso akngkilìke'ne mtì'mokumentiso'maho. O'o, nìhu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anìtumo inìngkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anìtu kako nakumo nefo'mayo'nefoho.¹⁴ Anìtu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohumo ulìka'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasìmo pi'nìmo mta'ni ulìka'mentiso hopaso nakumo hwangku nelìkafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fìsyafìhupmno. Sekwo Anìtuye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kìlaisìyefoho. Oseso ngko Kìlaisìye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kìlaisìye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'nìmontaho. O'o,

n̄ihu'no awonoho. Nehopeho. ¹⁶ Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mt̄ihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso n̄ihu'no anga'no umo'n̄imontonoho. Oso'no huno maseyotaho. An̄itu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hihn'nji ufohi'nisososo sikoe a'apahoso n̄ihu'no anga'nohino. Ose nalohoho. ¹⁷ Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo K̄lais̄mo ufohi'noso sohwo siko aka umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohino. ¹⁸ Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiȳmno. An̄ituye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo in̄ngkawowo'n̄ngkohofoso hof̄ko oso hon̄ngkano wonyo homo somo upesemotowano l̄kuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'n̄ngkuji hiyaso fo humpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'n̄ngkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho. ¹⁹ Sekwo olo so'no huno waseyono. An̄itu kakoe Towahuno Wop̄ngoso sekumo sejopahon̄ngki sekwo kako'nji humalo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe ango kuyoho. I oso'no k̄ko ji'je a'apahoso k̄ko kakwo'yohwosi momokosyohumuhnno. Oso'no ji'je hunomnohini in̄ngkahutoho. ²⁰ O'o, awonoho. An̄ituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwap̄ngoso An̄itu kakoe hwomu anga'nohino sohwoe hon̄yo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wop̄ngoso An̄ituye s̄meho wop̄ingo umokiyo'neso oso'nohini fiȳmno.

7

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Oso hungkuno sekwo ngkine'no mt̄'mokumentohoho so'no ngko sekumo aku wasemt̄'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwsijo humayoso oso wonyo'maho. ² I oso'no a'amu pi'n̄ingo engo hon̄ngkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no s̄meho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho l̄hwos̄'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syaf̄sȳkuji'manji e, hwehwamo uma'n̄mno. ³⁻⁴ Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwamo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwosi ji'je ape saho wofosyowaho kil̄hwoso'no k̄ko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki ji'je hwehwamo afa saho

wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho.⁵ Siko ape nomaningkohosi si siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'ningkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa iningkohosi sikuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepi fehumunyo. Ehumahosi si Mpohumo jomo ulinyo. Oso wopingofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no mihumokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokinyo'njo yohosisi humentaningkohosi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho.⁶⁻⁷ Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntonohonimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofo sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likuijimanji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moyam mi hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwosijo ngko hopa humafijoso oso wopingofoho. I, Anitu kako nom'ne a'amu sohumo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'nehumo ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwosijo fosyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo mumanya'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulihwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahoni'ngkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofiyu uningkohwantifeho.

⁸ Hwe moyam mi ape moma'nyo'njo sikunonji moyam mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohofo osofahnnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wopingofoho.⁹ U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisyoso u, ngko hwehwamo uma'ni'mo lososi oso wopingofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape womam loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'ni'mo lososi kako hwehwamo mumanya'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

¹⁰ U, sekwo hwe moyam mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo honingkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitu ntapmma-sofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jiye hwehumo nuliko'mahotoho.¹¹ U a'mu hisi kako kakoe hwehumo uliko'ma'masosi kako kengo nompo siki humasosi kako nom'ne huhwamo mumanya'nonehoho. O'o, kako siki wohu-

mamo loso'manji wopingofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo simo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko siṁeho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwosi sekwo sekwoe apeso wae yaofikutoho.

¹² Olo hungkunolo ngko Pouli'ni nje huno mta'ni syofisyonanji waselimne'no yohono. A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohoho sohwa olo so'no mamti'mokumentohofofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo iningkunyo sohwo kakoe ape kako Kilaismi miningkayo'njos i kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaofihwoloho. ¹³ U, a'mu fisi kako Kilaismi iningkunyo siye hwehwo kako Kilaismi miningkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohumo kakoe apesi kakoe hwehumo muliko'manehoho. ¹⁴ Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako Kilaismi iningkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaismi iningkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo miningkunyo siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehom i somo Anitu kako ole ulihwonesohilo. Sekwo nje mehom i ku'maho. Ose ulihwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo tifi ne'no iningkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehom i tipemahosi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'no Anitu huno syofisiyhwoi mehom i sohumo wopingulo'hontonoho. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehom i siṁeho pompengo'nji humafitnne'ento joho seliwo'nningkisofoho. Ikujoho mafongki'nifitnnehofo. Oso hiso'no hwe Kilaismi iningkamentiso sohwoe ape kako Anitumo iningkayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokiliko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaismi iningkahosi i kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaismi iningkawesi i ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamti'hupenohoho. ¹⁶ U, Kilaismi iningkuso a'mu ne siki kiko jiye hwehwo kako Anitumo miningkayo'njo osohumo kiko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaismi iningkaweso sohwo umo'nimontolikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaismi iningkayo sohwasi sekwoe ape sofa hofiko Anitumo miningkayo'njo

sofamo sekwo hofiko'ngi humafikuji ufo'mapijoso hofiko Kilaismo iningkamentohofoso umo'nantifetikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nuliko'mahotoho.

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wopingo Anitu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'no syafisyikuji olo so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu ango'meemjo humalofo somo uywo'ningkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'no nohumentaningkofi Anituu kako sekumo kakine'no iningkayo'ne joho selmentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyofisyano. Yo'mayo yahino wopingo hiso Anituu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmentisofoho. ¹⁸ Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolooso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohofoso sohwo kako hwangku sohonta Kilaismo iningkahwosi hwangku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'ni'montolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitofo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohwo kako Anitumo iningkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'ni'montolaho. O'o, awonoho. ¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'ngi a'apaho sihu makolo'nyo so'ngi oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njosoo Anituye hungkunomo tifi nto'no iningkayo so'nohino. Osomne'nohini fisyafihupmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yolooso waselimne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyso sohwo hamniyoho motipemaso'nyo siki ulohofiyso sohwo kako ose nohumentaningki Anituu oso hwe huhwo sohumo kakimo iningkayo so'ne joho ulahonengki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo iningkawento kako oso siki syohoso ne'no mijimiwalofoho. Nusikwajiyoen. Oso hwe huhwo sohumo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe honingkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, honingkano wonyoso somta'ni Kilaism kako kakimo isihutofokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyso'nyo o'o kakoe syoho'nohini iwo'ningkiso sohwo kako Anitumo iningkohwasi kako Kilaism syoho ulohofiyohwo umo'ni'montonoho. Osese kiko a'amufe

syoho siki syoho ulohofiyontan^{ing}kuji An^{it}tu kako kakine'no joho kilⁱmaso'manji oso syoho homo somne'no kⁱko sⁱmeho tohino kumn^{ing}kuhwoloh. O'o, kⁱko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tⁱfi no'mo kⁱko oso syoho siki yontan^{ing}kiji oso syoho homo somo ulⁱko'mayo'ne hon^{ing}kano nto i'mofapⁱhwoso'no kⁱko oso hon^{ing}kano homo somo fin^{ing}kayo. ²³ An^{it}tu kako nakumo hon^{ing}kano wonyo somta'nⁱ mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe honⁱyo usⁱ huma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jⁱje hunomo nomokokilo'mokokisyohumafⁱkutoho. ²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wop^{ingo} kengo kengo a'amu yontan^{ing}kofi An^{it}tu kako a'amu homo somo kakimo in^{ing}kayo so'no joho ulahon^{ing}ki oso a'amu hiso hofⁱkoe yahino kengo kengo somo musⁱkwojⁱfitnnehofo. O'o, oso yahino wop^{ingo} kengo kengo hiso An^{it}tu'nⁱji ne'no fiyⁱmno.

Hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵ Sekwo hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntonhonⁱmalofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu An^{it}uye hungkuno mtⁱ'mokumentohofo sohwa mamti'mokumentohofo. I oso'no An^{it}tu kako ngkimo wop^{ingo} ntonhofonto kako huno wop^{ing}oso ntopantokunjo so'no nje huno mta'nⁱ waselⁱmne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo hon^{ing}kano somo mipesemotawenohoho. ²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo An^{it}uye a'amu ne hn'nⁱmo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'n^{ing}kohofo hopaso ne'no fosyohumantⁱkuno. Oso yahinoso wop^{ingo}foho. ²⁷ Ihwoni. Kⁱko ape hi'nⁱjo hwosⁱ'manji oso ape homo somo kⁱko nusⁱkwajohotoho. I, kⁱko ape ane sohwosi ape mayoso'no huno nosyafⁱsyohotoho. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nⁱmo lososi ou, kako uma'nono. Oso hon^{ing}kano hiso wonyo'maho. O'o, wop^{ingo}foho. I oso'no hwe moy'a'misioswa hofⁱko olo hwaho loponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wop^{ingo}'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wop^{ingo}foho.

²⁹ U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. An^{it}uye syoho iyo so'ne sⁱkunoso pi'n^{ing}go'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako An^{it}uye syohoso yokumpohn'nyo iwo'n^{ing}kiso oso pa'nyoso hwe ape'nⁱjo sohwo kako uyono. ³⁰ A'amu sⁱmeho tango'nⁱjo humantⁱfi humotaho lalokwofoso hofⁱko

oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisysikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simeho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisysikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'ninkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'ningo engo syafisysihwoloh. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono.³¹ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisysikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nintonoh.

³² Ngko ole'no nimoninkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisysikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisysiwo'ninkisofoho. Kako Anitu kakoe simeho wopingo umokiyo oso'ne'no huno syafisysiwo'ninkiso hwaho. ³³ Hwe ape'noj sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisysiwo'ninkiso hwaho. Yo'mayo kakoe apefe simeho wopingo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisysiwo'ninkiso hwaho. ³⁴ Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hwaho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehom oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisantifeho. Ngko Anituye simeho wopingo umokumo li'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honingkano wopingo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanko sofa hofiko nakwoe hwehwafe simeho wopingo umokano likuji hofiko yo'mayo ango mehom oso nto'no wemokosyohumanifeho. ³⁵ Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyio iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontaninkiji yo'mayo jiye syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwosi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji kiko Anituye syoho somne'no jiye simano motekulofo.

³⁶ Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufophoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no simeho fefoyo uyihwoso'no kako oso

ape masoso oso honingkanoso wonyo'maho. ³⁷ I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohofe'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwononteso hwe wopingo hweho ulimontonoho. ³⁸ Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopingoso yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nimoninngkohoho. Oso syafisyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto iningkawo'nningkiso oso humnophini uma'nono. ⁴⁰ I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wono. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anitune'no tongo fonjokisasyiwo'nningkohoho oso'ne hungkunofoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'nningkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'awi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofo. A'amu huno kengo'njos oso syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisafisy. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. ² A'amu

fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. ³ U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uywo'ninkiso oso hune'no Anituu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anituu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'ninkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anituu ne sohumo miningkayo'njo sohwa hofiko ole liwo'ninkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwamne'no hofiko iningkawentifi hwomtame ulohofiwoninkohoho. I nakwo hn'nwiye Mpohwo Anituu kako anga'nohino hwo humaho. Kako yo'mayoso hwapiingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anituu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtimokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anituu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anituu pi'ningo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anituu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta hwasyo anitumo iningkamotofoso hofiko olahonta nakwoe Anituu ne sohumo kahopi iningkowalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anituu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwo'ninkohofoso hofiko nifijoso u hofiko oso hwasyo anituu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anituu sohune'no yahu fonjokisasyiwo'ninkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. ⁸ Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anituu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anituu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wopingofoho. Ose monalonefoho. ⁹ I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyafihupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wopingofoho. Honingkano wonyo anefoho. Ose syafisyikuji

oso yahu hiso sekwo nonontanìngkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehonìngkuji ole wolantìfeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko lìkuji yahu nifijo'manjì u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentìfeho. Ose ikujo'no Anìtu kako wonyofoho ulìmontonoho.

¹⁰ Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'njì'nwoho lìwo'nìngkohoho soku sekwo oso hwasyo anìtuye ango somo nosyukuji yahu nìngkahonìngkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafìhu'nyo sohwo kako nosehonìngkuhwosi kako oso yahu hwasyo anìtu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantìfeho. ¹¹ Ihwoni, senìngkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kìlais kako asomo utìmayo'ne poyo pe'nìmentiso oso hwe huhwo sohumo sekwoe huno wopìngo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantìfeho. ¹² Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohumo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kìlais huhumo wonyo ulohofantìfeho. ¹³ Oseso ngko yahu fehohnjoso nonì'moho. Hwapìngoso ngko oso yahu hiso nìmeso nje nìngkwahwoe honìngkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manìmnehono.

9

Poul kako Anìtuye hungkuno lìku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.

¹ Ngko Anìtuye hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmentohofofoho. O'o, Anìtu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonisyo humanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisìmo uhwonìmentohofoso ngko huhwo'ni uhwonìmentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahonìngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohoho so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nìmentisofoho. ² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho loso Anìtu kako Poulìmo tuyìmmenisofoho. Ose ko lontìfi sekwo soku sekwo Anìtuye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontìfi inìngkamentohoho so'no sekwo huno wopìngo neso ole tìpema'mentohofi, Poul kako Anìtuye syoho nehopi

yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anituye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofiko nje syoho somne'no yoka ntwo'nìngkohofo so'no ngko olo hungkuno homo losomoaku ulwo'nìngkohono. ⁴ Nekwo Mponopasi'nji Anituye hungkuno a'amu somo ulhwaso'no hofiko nekumo wosopayo ejapifijo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho. ⁵ Pita'nji nom'ne hwe Anituye hungkuno liku'mifo (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jisasie konìngkwa'wehwo sohwanji hofiko moyam'i Anitumo inìngkawowo'nìngkohofo osofamo ape ma'mento hofoho. Hofiko Anituye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mofalokwofo somo sekwo wosopayo yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. ⁶ I nekwo Mponopasi'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notipementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'nìngkuhwoyo. I nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno selahonìngkofi sekwo wopayo uywo'nìngkohofo kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anit'u kako yahino nto'nohini'maho elhwonesohilo. ⁷ Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwife a'amu itokuso'njo sohwa hofiko siki syoho liwo'nìngkohofo. O'o, awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'nìngkohofo. A'amu wopasyoho iwo'nìngkiso oshwo kako siki syoho liwo'nìngkohofo. O'o, kako wopayo nomahwosi wanimontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'nìngkohofo. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanimontonoho.

⁸ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo humalohwone hn'awi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohino'maho. O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho. ⁹ Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mt'mokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho feehonìngkuji sekwo hofikoe mango somo nopijumofikutoho. Ose mt'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahonìngkuhwoyi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanimontonoho. Anit'u kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nalimentisotaho. ¹⁰ O'o, nakwo a'amu hi'nnontnne'no syafisyonto nalimentisofoho. Anit'u kako olo yahino loso'no umo'nìngkohofo. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutofifo'nìngkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahonìngki hu'memawo'nìngkiso sohwo'nji

siko wosopayo fehohnjoso nomahnne'enji syafisyonji syoho iwo'nìngkisiyofoho. ¹¹ Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomne'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. ¹² Nekwo sekumo noseliko'mahoningkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahonìngkofi sekwo hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentionohofoho. Ose uyimentionohofo so'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso uloho'mentohofoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho. Hwapingooso nekwo ole syafihu'mentihwoi, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnnehofo, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji Anituye hungkuno loneti'hwalokusiyo. Ose syafihupitnnehofo. Nekwo Kilaikakoe hungkunoso mopijwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hofikoe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³ Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hofiko Anituye ango engo somne'no wopayo Anitumne'no ho'nasyiwo'nìngkohofoso a'amu oso ango homo somjo syoho'njo sohwa hofiko nomantifi niwo'nìngkohofoho. Oso ijempoho Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'nìngkohofo soponjo a'amu syoho'njo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'nìngkohofoho. ¹⁴ Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo honìngkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anituye hungkuno loneti'hwawo'nìngkohofo sohwa hofiko oso hungkuno hiso loneti'hwahonìngkuji nakwo a'amu hn'awi nupa'nìngkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso honìngkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵ Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wopingo'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohumanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'enji momti'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wopingo numo'nìmaho. Oso nje simeho wopingooso

a'amu fihwo kako wae ntahofofnoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontaho. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. ¹⁷ Hungkuno selalokwe hwapingooso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonihwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne honingkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohini ulohofiwon'ingkohe hwo'nyoho. ¹⁸ I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo lutihwawo'n'ngkohe so'no ngko hamniyoho manti'mtentesi oso yahinoso nto'nohini'maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko esetihwalokwe so'no nje simeho wopingo nimoin'ningkohoho. Oso simeho wopingooso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moyam' mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyohweho.

¹⁹ Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyomo'nimonjimaho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyimo'nimentoheso hwe moyam' mi hopi'nonohini hofiko Anitumo simeho uyifitnne'enji imentohefoho. ²⁰ Ngko a'amu Juta somo Kilaismo in'ngkafitnne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji Kilaisyey hungkuno lutihwamentohefoho. I ngko Kilaismo simeho uyalokwe so'no Kilaikako Jutafe honingkano hungkuno somta'ni ngkimo ishutofonima'mentisofoho. Oso'no ngko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko Kilaisyey hungkunomo in'ngkafitnne'enji ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno lutihwawo'n'ngkohefoho. ²¹ Oso pa'nyoso a'amu temtitofe kengoso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo solnji ngko hofiko'nji nohumanji ngko

huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'nìngkiyohono. Ose yontanìngko nohonontifi hofiko Kìlaisìmo inìngkafitnne'enji iwo'nìngkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anìtuye honingkano hungkuno so'no inìngo maniyofoho. O'o, ngko Kìlaisìye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'nìngkohefoho. ²² A'amu fehohnjoso hofikoe sìmeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnyoso hofiko huno ole syafìsyìwo'nìngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umo'nìmontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahoningkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafìsyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohonìngkuji hofiko Kìlaisìye hungkuno wopìngo somo nupa'nìngkuji hofiko sìmeho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu ango'meemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo inìngkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehonìngkuji hofiko Anìtumo inìngkafitnne'enji oso yahinoso iwo'nìngkohe hwo'nyoho. ²³ A'amu fehohnjoso hofiko Kìlais Jisasiye hungkuno somo tifi inìngkakuji oso homo somo Anìtu kako hofikimo wopìngo ulohofo'ne'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopìngo ntohofone'nji yalokweno.

Nakwo Anìtuye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wopìngoso womantanoho.

²⁴ A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano lìkuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopìngoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anìtu mta'ni yo'mayo wopìngo mayo'ne sekwo Anìtuye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nìmno. ²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yango womano lìkuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjimìwekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nìmonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anìtuye syoho yalokuhwone hn'nwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no wentìhwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. ²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofapìwo'nìngkohofofoho. Hano ikitokitofo

so'njō'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anītuye syoho iwo'nīngkohono. A'amu yīhufo wopolofano līkuji hofīkoe meso siki wofantīhm'maho. O'o, hofīko yīhufo ne somo nuhwonīngkuji wofantīfeho. Oso pa'nyoso ngko Anītuye syoho yalokweso siki miyalokuyohono.²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnophini minīngkowalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje sīmeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anītu kako syohoso yīhufo nemo uhwonontīfi polofoho oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anītu kako ngkimo olo hungkuno loso wantīmontonoho. Kīko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kīko yo'mayo yahino wonyo jīje sīmeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kīko ho'yango momatnnophino. Anītu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofo nalohofīhwoso'no nakwo osomo inīngkuhwaloho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofīko Anītuye hungkunomo hwotoho hmmentohofo somne'no sekwo huno olo so'no fīsyafīhupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isīlaelīfe ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofīko Ijip nulīko'mantīfi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mouses^tnji a'amu Isīlael so'nji hofīko osopo nohumentanīngkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Sīki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, honīngkano utīhwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofīko mijo ayo engo momīngko sopo i'mofīwahonīngkofi Anītu kako hofīkimo mijo ayo engo huhwo sohumo mtīhupīhwojahonīngki a'amu hopi'nonohino hofīko osopo wako'mentohofofoho.² A'amu hiso hofīko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontīfi hofīko kako'nji ufohi'nontīfi kakimo inīngkawentīfi hofīko himo homo somo enjwa so'mo humantīfi mijo engo somo wako'mentohofofoho.³⁻⁴ Oseso hofīko mijoho uyahonīngki Anītu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahonīngki hofīko nīmentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nīmentohofoso oso mijo hwapīngoso Kīlaisīyoho. A'amu hofīko hano loho'nowentanīngkofi Kīlais kako hofīkimo hofīyo emokosyohumamojo hweho.⁵ I oseso Anītu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wopīngko ulohofahonīngki hwe moyā'mi pi'nīngko engoso hofīko yahino wonyoso yahonīngkofi Anītu kako nuhwononto oso hwaho

a'amu ane sopo Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umokahonìngki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nìmentisoso nakumo honìngkano wopingo netihwayo'ne imo'nìmentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'nìngkahonìngki wonyo imentofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono. ⁷ Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo inìngkawentifi hofiko hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono. ⁸ I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isìlael pi'nìng engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahonìngkofi Anitu kako oso sìkuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko *tiwenti-tili tausenifoh* (23,000). ⁹ I oso'no nakwo Anitumo yamofo nulohofihwaloho. A'amu Isìlaeliso hofiko Anitumo yamofo ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'nìngkiyohino hwosoho ulahoniìngkofi Anitu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahonìngki a'amu pi'nìng engo somo homaso toho lofopijisyu'mo'mentofofoho. ¹⁰ I yo'mayo Anitu iwo'nìngkiso so'no yoka hnnìngkuhwalo. A'amu Isìlaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahoniìngkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'nìng engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentofofo a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentofofo so'no Anituye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa hofiko nakumo honìngkano wopingo netihwayo'ne iyoswomo mtì'mokumentohofofoho. Nakwo olahonta nohumentanìngkuhwoni sìkuno moi'wo umo'nìmonto yahonìngki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honìngkano homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwono. ¹² Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honìngkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako noplwasyonoho. ¹³ A'amu hopi'nonohino hn'nìmo yo'mayo honìngkano wonyo nontimne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afanohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalìmentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olahonta

nefo'malofoho. Oseso honingkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwoe yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo l̄hwosi ko yososo, Anitu nefo'mayo'ne honingkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejap̄hwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanocho.

Nakwo Anitumo iningkohwasi towahuno wonyo so'nji iningkohwaloho.

¹⁴ Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahoningki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofkuji i'waho fiyimno. ¹⁵ Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafhupmno. ¹⁶ K̄lais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisas̄ye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'n̄ngkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyoy usihuma'mentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohofontani nontani K̄lais̄ye a'apahofoho liwo'n̄ngkuhwono. K̄lais kako a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. ¹⁷ Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moyam'i pi'n̄ngo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani n̄malohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸ Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafhupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'n̄ngkohofi nakwo Anitu'nji mafofoto'n̄ngkuhwono. ¹⁹ Ngko hungkuno hwapingooso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi lohumaho. Ose loselalokweno. ²⁰ O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokin̄ngkutoho. Sekwo hofiko'nji mīhu'mokin̄fijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho. ²¹ Sekwo nuhu'mokontifi K̄lais̄ye honiyoy'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji non̄ngkutoho. O'o, sekwo oso honingkano hufa'uyo homo somo sin̄ngkakutoho. Sekwo

Anitu'ngi wohumano likuji sekwo towahuno wonyo so'ngi nohumafikutoho.²² Sekwo oso honingkano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo si'meho wonyo wonejapmmontonoho. Hwapingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantontaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo whoh'nomehwano.

²³ A'amu fehohnjoso ole liwo'nningkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'nningkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowentan'ningkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho.²⁴ Yo'mayo nakwo uyano lhwasoso huno nakune'no syofihu'ningkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

²⁵⁻²⁶ Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojsos Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwoso sohune'no fonjokisayohino mta'angotaho. Ose ulohoningkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

²⁷ U hwe fihwo kako Anitumo si'meho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lihwosi joho selihwoso'no u sekwo wosihwano likuj'i'manji u sekwoe hunofoho. Noho fiwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmnimno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'ningo syafisyikuji. O'o, sekwo toho'nohini hmnimno.²⁸ I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahu-malofo mta'angofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisyikuji noningkutoho.²⁹ Hwapingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso ni'me'manji nje honingkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syafisyalofoho. Olo yahu hiloso ni'meso ngko hwasyo

anitumo hopa iningkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso noningkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo honingkano somo hano pito-fonesyalokwofoso wopingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. ³⁰ Ngko Anitumo wosopayo'ne isamoyoka uli'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

³¹ Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likujimani sekwo simo'mo huno ole fisyaftihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simeho wopingo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikuji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiyikuno. ³² Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitifo kengo so'nji a'amu Anitumo iningkawowo'nningkohofo so'ntnne'no huno fisyaftihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'nningkohofo somo seningkafijo'manji hofikoe honingkano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. ³³ Ngko huhwo'nkiye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simeho wopingo umo'none'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'nningkohefoho. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wopingo ulohofo'neso syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkafitnne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11

¹ Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nniningkapmno.

Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukuji hofiko hofikoe mnokinoso ufehu'mokohinantifeho.

² Sekwo ngkine'no huno syanifisyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmentohe somo sekwo hofiyi iningkowalokwofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. ³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. Unakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwona'niye mnokino engoso Kilaisiyo. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofafe mnokino engoso huhwafoho. ⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino

manji'mofo so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole liwo'nìngkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho.⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwonìngkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanj'i'mo'nyo iwo'nìngkohofa pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyo hm'nìwo'nìngkohofa pa'nyo hm'nniyoho.⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapi'e mopa'nyosimo a'amu nuhwonìngkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyo hwe sohwafe mijiyo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyo tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyo somo hwapi'e wopa'nono.⁷ Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwona'nimo kako pa'nyo mtif'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwona'ni nakwoe mnokino somo nopo'nìngkuhwaloho. I oso'no moy'a'mi sofa hofiko hwewhamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwewhafye yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwapingoso hohonta Anitu kako hwe mtif'mokumentisososo ape mta'ni yafo manto mtif'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mtif'mokumentisofoho.⁹ Anitu kako apeso hwewhamo ufo'mayo'ne mtif'mokumentisofoho.¹⁰ Oseso moy'a'mi sofa hofiko hofikoe hwewhamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife.¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simeho uyifwo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwona'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moy'a'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'nìngkuhwono.¹² Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafo nopemanto ape mtif'mokumentisofoho. I ololahonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'nìngkohofa so'no Anitu kako hwomu apefe

simehomo mt̄i'mokuwo'n̄ngkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinoso An̄tu kako hwap̄ingo hweho.

¹³⁻¹⁵ Nakwoe yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijijo sawemo engoso mahm'nyoso oso wop̄ingo'maho. I hwoya'mi sofa hof̄ikoe mijijo sawemo engoso oso wop̄ingofoho. Hof̄ikoe wokosofoho. Oso mijijo sawemoso An̄tu kako hof̄ikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uȳimentisofoho. ¹⁶ Oso'no sekwo huno olo so'no f̄syaf̄humpno. A'mu fisi kako Mpohwo An̄tumo jomo ujo'ne tajo ango somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwap̄ife mopa'nyo'njo iyoso oso wop̄ingotaho. O'o, wonyofoho liwo'n̄ngkuhwonefoho.

A'amu Kouliniso hof̄iko K̄laisimne'no syaf̄siyo'ne hon̄yo'nji wosopayo'nji n̄mentohoho sohonta hof̄iko yahino wop̄ingo somo nto'no min̄ngkammentohofoho.

¹⁷ Jisas nakwoe wonyomne'no pe'n̄imentiso so'no syaf̄siyo'ne uhu'mingo so'no hon̄ingkano hungkuno wasel̄monne'no yohono. Ngko ole masel̄mnehono, Sekwo An̄tumne'no nuhu'mokont̄fi sekwo An̄tu kakine'no hwomtame ulohofo yahinoso wop̄ingo yalokwofo. Ose masel̄mnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino wonyo yalokwofo so'no sekwo m̄ihu'mokiyo'njo yont̄fijontentesi oso wop̄ingo'nesohilo.

¹⁸ Ole upa'n̄malefoho. Sekwo nuhu'mokont̄fi sekwoe huno kengo kengo so'nji husilo husilofo lohofalokwofo. Simeho afa minyofoho. Ngko oso hungkunoso upa'n̄male so'no ngko huno ole syof̄syalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syof̄syalokweno. ¹⁹ Sekwo husilo husilofo lohofalokwofo so'no a'amu An̄tuye hungkuno ne somo t̄fi in̄ngkowalokwofo so'no ut̄hwa'nyopo uhwonantanaho. Oso wop̄ingofoho. I oso'no sekwo simeho afa minyo'njo ikuji An̄tumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho. ²⁰ Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'n̄imentiso so'no huno syaf̄siyo'ne nuhu'mokont̄fi wopayo nonont̄fi sekwo nto'no mohumulofo. O'o, sekwo K̄laisimne'no mosyof̄syalokuyohofo. Sekwo wopayo siki nalokwofo.

²¹ Ou, sekwo nuhu'mokont̄fi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotoswapont̄fi sekwo nom'ne a'amu somne'no huno monosyaf̄hu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hof̄iko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho. ²² Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo An̄tuye a'amu homo somo simeho muyaloku liyohofo. Sekwo hof̄ikimo

wonimango ifisyimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano likuji sekwo sekwoe angomo humafikuji hmni'mno. Sekwo Anituye tajo ango somo peho'no motoswapohoho. I oso'no ngko peho hungkuno selimnehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntaho. O'o, nihi'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnohono.

Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo oso hwamo kakoe honiyo'nji a'apaho'nji uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Ngko olo hungkuno Jisas ntapmmentiso loso nto selimentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisasimo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto ²⁴ Anitumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohofalokwe loso sekwo hwangku huno syanifohupitnne'enji selohofalokweno. Hwangku sekwo olo hopa ne'no ikujo. Ose ulahoningki nimentohofofoho. ²⁵ Oso wopayoso moi'wo nosojwaofahoningkofi Jisas kako oso noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulimento, Olo ipisayo mijolo nje honiyofoho. Ngko sekwo Anitu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje honiyo usihuma'monnohono. Hwangku sekwo nje poyo pe'nyo so'no syanifisyikuji sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino Kilais nejapmmentisoso sekwo ole lutihwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakumo huno nafohotofo'nefoho. Nakwo ose yontaningkuhwasi a'amu nom'neso nonahoningkuji hofiko Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno wotipemantifeho. Sekwo oso yahinoso ne'no mijimwentaningkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A'amu fiso hofiko Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nifijoso hofikoe honingkano wonyofoho.

²⁷ Kilais oso yahino nejapmmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako Kilaisiye simeho wopingo mumokiyo'njo yoso sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nososohwo kako Kilaisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho. ²⁸ Oseso a'amu fihwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji wanimo lihwosi simo'mo kako kakoe simeho huno osomo nto'no syafihu'nngkuhwosi

into'nohini imo'nìngkuhwoso'no wanono. ²⁹ Hwapìngoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'nìmentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako Kìlaisìye a'apaho'nji honìyo'nji siki nososohumo Anìtu kako oso a'amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne'no tohino uyìmontonoho. ³⁰ Sekwo oso yahino iwo'nìngkohofo so'no hwe moyá'mi pi'nìngo hofìko sekwo'nji humalofo fehohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofìko poyo nto pe'nìmentohofofoho. ³¹ U sekwo sekwoe honìngkano somne'no huno nto'no syafìhu'nìngkuji nontìfijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafìkutnnesohilo. ³² I oso'no Anìtu kako nakwoe wonyo so'no huno syafìsyìhwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomí hn'nwiye honìngkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anìtu ose yoso'manji hwangku sohonta a'amu pi'nìngo engoso hofìkimo tìkanomo mìhwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo nìngkuji Kìlaisìye a'apaho'nji honìyo'nji wonano lìkuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumafìkuji hofìko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafìkuno. ³⁴ U a'amu fihwo kako mijoho uyìhwoso'no kako kakoe ango'mo sìmo'mo wanìmontonoho. Tìfi kako sekwo'nji humahwosi wanìmontonoho. Sekwo Kìlaisìye honìyo'nji a'apaho'nji nìfijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetìhwamonnnoho.

12

Anìtuye Towahuno Wopìngoso sohwo kako yo'mayo syoho nakumo nejapìwo'nìngkiso so'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho Anìtuye Towahuno Wopìngoso nejapìwo'nìngkiso so'no sekwo huno nto'no mosyafìsiyoso wopìngo'maho. ² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anìtu ne sohumo sìmeho mummentohofoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anìtu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotasìmentiso sohumo sekwo tìfi inìngkamentohofofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamofoho. ³ Oso hohosohonta yo'mayo Anìtuye Towahuno sohwo kakoe mehomí hn'nìmo nejapìwo'nìngkiso so'no sekwo huno maseimofoho. I oso'no olohonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu

Anítuye Towahuno Wopíingo hi'njo sohwo kako Anítu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'níngkiso sohwo kako Jisasimne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasíye Towahuno ane sohwo kako Jisasímo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anítuye Towahuno Wopíingo syoho kengo kengo nejapíwo'níngkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. ⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'níngkuhwoneso Anítu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'níngkuhwonefoho. ⁶ Anítuye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anítu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapíwo'níngkiso hweho. ⁷ Anítuye Towahuno Wopíingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejapíwo'níngkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontaníngkuhwasi a'amu hofíko nonahoniñgkuji hofíko Anítuye yokumpohn'nyo somo wonehonantífeho. ⁸ Anítuye Towahuno Wopíingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino nto'no uyimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoniñgkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopíingo Anítu mta'angoso utíhwamontonoho. Anítuye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoniñgkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anítu mta'angoso a'amu somo ulimontonoho. ⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoniñgkuhwosi oso hwe huhwo sohumo Anítu kako yo'mayo yoneso'no huno uyososo hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyíhwosi walimontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoniñgkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopíingo umokumontonoho. ¹⁰ Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwae yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopíingo kengo a'amu hofíko miwo'níngkiyohofoso Anítuye yokumpohn'nyo itíhwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehwo kako Anítuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopíingo Anítuye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutíhwamontonoho. Nom'nihwo kako Anítuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'níwo'níngkiso so'no yo'mayo imo'níwo'níngkiso so'no kako ole walimontonoho. Oloso Anítuye Towahuno

mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'nìngkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahoni'ngkuhwosi kako neso walimontonoho.¹¹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nìmo nejapi'wo'nìngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nnohini nejapi'wo'nìngkisofoho.

Nakwo Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwaho.

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejapi'wo'nìngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnnìmo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso sìmano sìfe sìmeho yo'mayo hiso Anitü kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisìmo inìngkawowo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. ¹³ Ihwoni. A'amuf Juta hn'nnonji a'amu temtitofo kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyso'no nji a'amu sìkinjo sìkunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitü kakoe Towahuno Wopìngo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wopìngo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'nìmo nehumanto kako mijolìmo hopa imo'nìngkahoni'ngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwaho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sìfe'nohini'maho. O'o, nakwo tìmo sìmano sìfe aho yo'mayo hn'njì'nwaho. ¹⁵ Nakwoe sìfe sohwo ole walimontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'nìngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso ulìko'ma'mo. Ose ulìhwosi a'apaho hiso ulìko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sìfe sohwo a'apaho loso fehohnjo hwewho. ¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole walimontolaho. Ngko tìmo hwoni'maho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hwewho. ¹⁷ I nakwoe a'apaho tìmo'nohini'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. ¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitü kako nakwoe a'apaho

so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mt'i'mokumentisofoho. ¹⁹ Nakwoe a'apahoso timo'nohini'manji i a'apaho'maho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mt'i'mto. ²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'nìngofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaistimo inìngkawowo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'nìngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nj'i'nwoho.

²¹ U timo sohwo kako aho sohumo ole mulonehoho. U, kiko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohumo ole mulonehoho, U, kiko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho. ²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafisyyiwo'nìngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofisyyihwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho. ²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisyyiwo'nìngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nìkuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofisyyiwo'nìngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofiko timo nahonifijoso wonimango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. ²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopìngofoho. Utìhwa'nyopo weho. Anitu kako nakwoe a'apaho mt'i'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mìngohwon'i'maho ose loso sohumo Anitu kako syoho engo uyimontonoho. ²⁵ Hwapìngoso nakwoe a'apahoso mtihupo mtihupe loho'nìngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'nìngkuhwano. ²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnoso so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jiye a'apaho fehohnjo so'no wopìngo hwosoho kilìhwoso'no jiye a'apaho hopi'nono sìmonyo uyimontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fisyafihupmno. Sekwo Kilaistye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kilaistye a'apaho fehohnjo kuyoho. ²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anitu kako a'amu kakine'no simeho uyìwo'nìngkohoho somo syoho kengo kengo kengo uyìwo'nìngkisofoho. Sìmo'mjo

syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo (*apouseI*) syoho'njofoho. Osopo a'amu Anitutu hungkuno uyahon'ingki nom'ne a'amu somo uliwo'nningkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno lutihwawo'nningkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wopingo a'amu hofiko miwo'nningkiyohofoso itihwawo'ningkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umokuwo'nningkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'nningkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofiko huno muyo'njoso liwo'nningkohofofoho. ²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. Anitutu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunoso liku'mofo syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitutu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahon'ingki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitutu kakoe hungkuno a'amu somo lutihwayo syohoso nejapmmentisotaho. Anitutu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wopingo a'amu miwo'nningkiyohofoso itihwayo'ne syoho nejapmmentisotaho. ³⁰ U Anitutu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, Anitutu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I Anitutu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitutu kako a'amu anga'no anga'no'nohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejapiwo'nningkisofoho. ³¹ I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejapiwo'nningkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafikuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafikujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon'ingkano wonyoangkafoso wosetihwamne'no yohono.

13

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyiwo'nningkiyohemanji oso ngko hofikimo yo'mayo hungkuno uliwo'nningkoheso sakinjofoho. Ahwomo yokino fonjahon'ingkofi yoka ho'nliwo'nningkiso pa'nyo hwo'nyoho. ² Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon'ingki Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahon'ingki yo'mayo hwahoponjo

huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahonìngki ngko nom'ne a'amu somo sìmeho muyìwo'nìngkiyohe'manji u ngko yo'mìngohwoni'maho. Ngko Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohe sohwo'ni ngko oso hwofìki'nyo nongkumo ole ulìme, Kìko kengo nompo filohofayo ulìmeso oso hwofìki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo sìmeho muyìwo'nìngkiyohe hwo'nì'manji Anìtu nonohonìngkuhwosi jìje syohoso ne ane hwosoho wantìmontonoho. ³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'nìngkohofo somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anìtuye hungkuno lutìhwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahonìngkuji ngko wopìngofoho ko ulìmeso u ngko nom'ne a'amu somo sìmeho muyìwo'nìngkiyohe'ne'manji Anìtu kako ngkine'no huno wopìngo syanìfìsyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo sìmeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako olo yahino lomo unìngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe sìmehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohumo wopìngo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wopìngo so'nji hi ko umo'nìngkahonìngki kako oso a'amu huhwo sohumne'no sìmeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wopìngo iwo'nìngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. ⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo sìmeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyafìhu'niyonto kakoe sìmeho wopìngo imokinyo'ne huno mosyafìsyìwo'nìngkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo sìmeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofìko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohofo so'no kako huno mosyafìsyonehoho. ⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe sìmehoso wopìngo mumo'nìwo'nìngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anìtuye yahino wopìngo osomnohini uhwononto kakoe sìmehoso wopìngo umo'nìwo'nìngkisofoho. ⁷ Kìko nom'ne a'amu sohwamo sìmeho nehopi uyìwo'nìngkino'manji u hofìko kikimo wonyo kilohofìkujo'no kìko oso tango hiso nomahoji sìmeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'nìngkohoji kìko oso a'amu somo sìmeho hi'ntnnono

ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopingo wosyafihu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko piwahupijo'manji kiko nusikwajijo'eno. O'o, kiko hofikimo nulikafohoji honingkano wopingo tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko hiyaso mohumuhnnohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'nningkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahoninkki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefaho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefaho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefaho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowentihwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho. ⁹ I ollehonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahoninkki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho. ¹⁰ Hwangku sohonta Jisas K'lais yo'mayo huno hwapingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefaho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no eholosonasyonefaho. ¹¹ Hohonta ngko mehomie we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefaho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomie we'efe yahino oso imoteso nihu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefaho. ¹² Oso pa'nyoso ollehonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofaho. I hwangku sohonta eholosonasyihwoso'no Anitufe sohuma uhwoninkkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonayimtonoho. Olohonta ngko Anitufe kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olohonta Anitufe kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefaho. ¹³ Yahino hufa'u sihune ne'no nowentihwoneso olenoho. Nakwo Anitufe kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi iningkayo. Oso'nji yo'mayo Anitufe kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowentihwonefaho. I oso homo somjo yakolo'nnnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anítuye Towahuno Wopingo hungkuno uya-honìngki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anítuye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisyikuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnysoso olenoho. Anítu kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nhummo filutihwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²⁻³ Hwapingoso a'amu fihwo kako hungkuno Anítuye huno mta'ango a'amumo ulahonìngki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'nontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnnnonohino Anítumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopingo somo iningkayo'ne hofikimo huno ufophotofalofoho. I oso'ni a'amu simeho tango'njо somo wopingo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anítuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'nìngkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anítumnohini ulalofoho. Hwapingoso a'amu sohwa hofiko olo hungkuno Anítuye Towahuno mta'ango so'no huno moyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anítuye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohumo uyalofoho. ⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno moyo'njо lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnohini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anítu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njosо ulalokunjo sohwo kako Anítuye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Oso'no sekwo Anítuye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno moyoso'no hi semo'nìngkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anítuye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. ⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anítuye Towahuno somta'ni mayoso oso wopingofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnysoso sekwo mayo so'no nim'o'nìngkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anítuye Towahuno mta'ni Anítuye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nim'o'nìngkohoho. A'amu kako Anítuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anítuye hungkuno uywo'nìngkohoho somne'no miwolo'moku

los'o'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofiko upa'nifijo'manji oso a'amu huhwo sohwae yahinoso honjenoho. ⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu ntihwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno losetihwayoso ose seli'me'no sekwo hofiyu upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontaningkuhwosi a'amu hofiko nupa'ninkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yolocho neso pehofo lalofoho wolantifeho. ⁸ Hohonta a'amu fihwa hofiko ikujoho fongki'nyo'ne yihufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho. ⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'ninkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkunoso sakinofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapiangoso hofiko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. ¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwapiango so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantimontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose ntihwoso'no ngko huhwo'ni ulimonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwoyo. ¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofe'mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'ninkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'nìngkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. ¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho. ¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. ¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'nìngkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'nìngkuhwosi ole wosyafihu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafihu'montonoho. ¹⁷ Ihwoni. Kiiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jiye hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohumo mufo'manehoho. ¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'nìngo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontnne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo ango somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo lutihwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'nìfijoso oso wopingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'nifitnnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'nìfitnne'entnne'no walimonne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomí we'eso ilofìwo'nìngkohoho pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehomí milongoso hofiko honìngkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miywìwo'nìngkiyohofo. Sekwo oso mehomí honìngkano wonyo miywìwo'nìngkiyohofo hopa

hm̄mo'n̄imno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafō seyihwoso'no aho yokumpohn'nyo f̄kesyohumamno. ²¹ A'amū An̄ituye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa ole mt̄'mokumentohofo, A'amū Jutaso hof̄iko nje hungkunomo haloho mapewo'n̄ingkiyohofo so'no ngko nom'ne a'amū kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwamo a'amū Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wol̄hwaj̄monnoho.

Hof̄iko oso a'amū huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humaf̄kuji hof̄iko ngkimo moningkap̄itnnehofo.

An̄itu ose ul̄imentisofoho. ²² Ose mt̄'mokumentohofo so'no nakwo huno ole nayohoho. S̄ikuno fehohnjoso An̄itu kako mampaho kengo kengo uȳwo'n̄ingkisoso a'amū kakine'nohini in̄ingkawowo'n̄ingkiso oso'nohini'maho. O'o, a'amū An̄itu kakine'no min̄ingkayo'njo iwo'n̄ingkohoho oso huhwamo uȳwo'n̄ingkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hof̄kimo it̄hwawo'n̄ingkisofoho. A'amū An̄itumo in̄ingkawowo'n̄ingkohofoso hof̄iko An̄ituye hungkuno hof̄koe hungkuno'nji lut̄hwentan̄ingkofi uhwonont̄ifi ole liwo'n̄ingkohofi, Olo hungkuno loso wop̄ingofoho. An̄itu kako nelalofoho. Ou, An̄itu kako hungkuno uyalokusoso hof̄kimo ufo'mayo'nefoho. I a'amū An̄itu kakimo s̄imeho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hof̄kimo mufo'manehoho.

²³ Oseso a'amū kako An̄ituye hungkunomo nto'no min̄ingkayo'njo sohwo kako sekwoe yahino An̄itumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontan̄ingkuji nose'mahwosi nosehon̄ingkuhwosi kako ole wasel̄imontonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho. ²⁴ I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo An̄itu mta'ango hungkuno lut̄hwahon̄ingkuji oso hwe sohwo kako nosehon̄ingkuhwosi u nosepa'n̄ingkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe s̄imeho montimo me hopa wonahmmontonoho. ²⁵ Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe s̄imeho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syaf̄isyihwosi kako ole wal̄imontonoho, An̄itu kako nje s̄imeho mo'mo nohonalofoho. Ose lihwosi kako An̄itumne'no hwomtame ulohof̄hwosi kako ole wal̄imontonoho, An̄itu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose sel̄hwosi kako An̄ituye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo An̄itune'no hwomtame ulohof̄o yahinoso nto'no flyimno.

²⁶ Oso'no nje a'amū soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo An̄ituye yofe ho'nomayo'ne

uhu'mingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafiku. A'amu fihwo kako ta walimontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yolo wo sethwamontonoho. Nom'nihwo kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anituyu uyisoso waselimontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso waselimontonoho. Oso hungkuno homo somo a'amu hofiko huno moyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'ne humo uyahoningki hungkuno homo somo hungkuno neso yolo lījwafo'ne hwaho. Oso hwo kako oso hungkuno hiso neso waselimontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofo'ne foh. ²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano līkujit'manji u anga'no hinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'no. Oso hungkuno homo somo hwe simo'mjo sohwo nto losojwaofthwoso'no osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofthwoso'no osopo nom'ne hwo walimontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no uwolo'mokalimonte hwaho. ²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentaningkuhwosi'tmanji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofiko hungkuno malifitnneho. O'o, hofiko mampi'nyo wohumanitfeho. Hofiko mampi'nyo humafikuji Anituyu'nji huno'nohini wosyofisyantifeho. ²⁹ I a'amu nom'ne somo Anituyu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyitwo'nningkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa hofiko woselantfeho. A'amu nom'neso hofiko nohumafikuji Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantfeho. Huno ole wosyofisyantife, Olo hungkuno loso Anituyu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyikuji yano ulofantfeho. ³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno Anituyu mta'ango lontaningkuhwosi nom'ne a'amu oso hwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentaningkuhwosi Anituyu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno ujososo walimo līhwosi yahoningkuhwosi oso a'amu kiko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kiko mampi'nyo fosyohumaho. Oso a'amu tifinjo huhwo sohwo kako Anituye hungkuno waselono. ³¹ Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anituyu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapithwoso'no sekwo

anga'no anga'nohino soku oso syoho hofijo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'nìngkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantifeho. ³² A'amu Anit'u kako hungkuno uywo'nìngkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyihwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho. ³³ Anit'u kako simeho afa inyo yahinoso hwapingo hwefo. A'amu hungkuno lomtnnawé iwo'nìngkohofo oso yahinoso Anit'u mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴ Nakwo Anituye hwe moya'mi ango'meemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'nìngkuhwone hn'nwiye uhu'mingo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'nìngkohofo pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malifitnnehofo. Hwapingoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'mingo homo somo momokosyohumafitnnehofo. ³⁵ Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso huno muyo'manji hofiko oso uhu'mingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohonìngkutoho. O'o, hwangku hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'mingo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno lifijoso wonimango unimontonoho. ³⁶ Sekwo oso yahino homo somo minìngkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwapingo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohofo kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo uliwo'nìngkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyon. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye honìngkano hungkunofoho. Ose wosyafisyon. Oso hunoso mosyafisyo'manji kako mango'nohino hwefo. ³⁸ A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohumo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. ³⁹ Oseso, nje a'amu soku, Anit'u kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno

mta'ango mampaho kengo kengo liwo'nìngkohoho somo nɔpijumofikutoho.⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho sponjo yahino nto'nohini fiyimno. Sekwo sihufisahufi hungkuno likaofikutoho.

15

Kilais kako poyo nto pe'nìmentiso sohwo apa'no lika'mentisofoho.

¹ Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisas iye hungkuno wopingo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi inìngkawentifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. ² Oso hungkuno upa'nìmentohofo somo sekwo tifi ne'no inìngkakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'no Anitü kako sekumo asomo setimahwoso'no sekwo ahwomomo wohumantifehe. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitü kako asomo mosetimanehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nyoso nupa'nonji sejapmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa hofiko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mtì'mokontifi nalìmentohofofoho. Oso mtì'mokumentohofoso ne imo'nìmentisofoho.

⁴ Jisas kako poyo pe'nìngkahonìngki hofiko soki-momo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, Kilais kako poyo pe'nìngkuhwosi sìkuno hufa'u sihune imo'nìngkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho lìmentohofofoho. Oso lìmentohofoso ne imo'nìngkahonìngki Kilais kako nolikafonto⁵ hwangku kako Pitamo u'ma'mentisofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwamo u'ma'mentisofoho.

⁶ Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no inìngkamontofoso hofiko nuhu'mokontifi humenantìngkofi Kilais kako hofikimo u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'nìngi engo hiso hofikoe *faif hantlet* (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'nìngoso songo humalofo. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nìmentohofofoho. ⁷ Sìkuno nom'nemo Kilais kako Jemisimo * u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe

* 15:7: Jemisuhuwo sohwo kako Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohofo somo mokosyohumamentiso hwheho.

inomokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino sohwamo apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I t̄ifi sohonta ngko Pouli'n̄mo n̄'ma'mentisofoho. Kako ngkimo n̄ihu'no hwotohonepo n̄'mahon̄ngki ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'n̄mentohefoho. ⁹ Si'mo'mo ngko K̄lais̄mo min̄ngkayo'n̄jo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohefoho. I oso'no An̄tu kako ngkimo kakoe hungkuno l̄ku'mofo (*apousel*) syohoso yo'm̄ngohwo'n̄mo hopa peho'no ntapmmentisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) sohwamo enjwa'mo humaleno. ¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wop̄ingo yalokwe loso hwap̄ngoso An̄tu kako ngkine'no hitoho ulofahon̄ngki ntapmmentisofoho. An̄tu kako ngko yo'm̄ngohwo'n̄mo hopa wop̄ingo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'n̄mentiso'maho. O'o, kako ngkimo wop̄ingo ntohofahon̄ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwamo uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, An̄tu kako ngkimo wop̄ingo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon̄ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno. ¹¹ I sekwo huno ole syaf̄sȳkutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hof̄ko syoho ntiso imalof̄hwalo. Ose l̄kutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo K̄lais̄ye syoho ulohofiyso sohwona'ni oso hungkuno K̄lais kako poyo pe'nonto apa'no songo l̄ika'mentiso so'no a'amu pi'n̄ingo engo somo ulahon̄ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyont̄fi sekwo kakoe a'amu ne imo'n̄mentohofofoho.

A'amu hopi'nono hof̄ko poyo pe'n̄mentohofoso hwangku hof̄ko nol̄ikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min̄ngkayo'njoso hof̄ko An̄tuye a'amu ne'maho.

¹² Ou, nakwo ole l̄wo'n̄ngkuhwono, K̄lais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'n̄mentiso sohumo An̄tu kako pi'n̄mo mta'ni apa'no songo ul̄ka'menton. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hof̄ko sekwo'nji humalofoso hof̄ko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n̄ngkujoso apa'no songo mol̄ikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo. ¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hof̄ko mol̄ikafont̄fijontentesi An̄tu kako kakoe hwomu K̄lais̄mo mul̄ikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo sel̄mentihwoneso ne ane imo'n̄ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo sel̄mentihwone somo sekwo

simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. ¹⁵ Oso hofikoe hungkunoso nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'ninkuhwone hn'awi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwapingoso Anitu kako Kilaismo ulika'mentiso oso'no yolo ho seliwo'ninkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefoho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kilaishuhumo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. ¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kilaishuhumo ulikafoso ne ane'nesohilo. ¹⁷ U Anitu kako Kilaismo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mentaningkutnnesohilo. ¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaismo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentaningkutnnesohilo. ¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaismo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'awi nakwo Kilaishasomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'ninkuhwaso'no kako asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyitwo'ninkuhwone hn'nimne'no hitoho mikunimposo ulofihwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kilaishako poyo pe'ninkahoningki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitrne'ento simo'mo Kilaismo ulika'mentisofoho. ²¹ Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nihwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilaishako songo likafo'neso likofihwonima'nimentisofoho. ²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaishiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomimo'ninkahoningkofi Anitu kako oso mehomihomo somo Kilaismo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho. ²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'awiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaishiyo. Tifi no'mo Kilaishako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'awi nelikafonefoho.

²⁴ Kilaishako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo

so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofiko yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta K̄lais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kan̄ngkwohwae ahopo ho'n̄sȳhwosi ul̄montono, K̄ko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefaho.

25 Oso'no K̄lais kako yo'mayoso nomokosyohumahwosi kakoe mango sohwamo hwotoho wahmmontonoho.

26 Kakoe mango sohwamo wae yaofonefaho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. N̄ihu'nahone songo nohumanefaho. 27 Oso hiso'no a'amu An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohoho sohwa ole mt̄'mokumentohofi, An̄tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe s̄iflaku'nyo'mo ho'nahumentisofaho. Ose mt̄'mokumentisofaho. I oso'no nakwo huno nayohoho. An̄tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe s̄iflaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho.

28 T̄fi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso An̄tu kako kakoe hwomufe s̄iflaku'nyo'mo ho'nasȳhwoso'no K̄lais kako kan̄ngkwohumo ul̄montono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahon̄ngkuhwosi An̄tu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko An̄tu a'amu poyo pe'nyo somo ul̄kafonefaho esomo min̄ngkayofaho.

29 Oso hungkuno a'amu poyo pe'n̄ngkujoso apa'no songo mol̄kapitnnehofo eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no ȳwo'n̄ngkohofo. A'amu fehohnjoso hofiko An̄tumo in̄ngkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'n̄mentohofofaho. Nope'n̄ngkahon̄ngkofi a'amu nom'ne mijo mokiyomasoso hofiko a'amu poyo pe'n̄mentohoho hiso songo līkafo'ne so'no huno syafisyontifi ole līmentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'n̄mentohoho somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantife. Ose līmentohofofaho. Ou, An̄tu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mul̄kafonefaho eso hungkuno nehopi lontifi jontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnnesohilo.

30 S̄ikuno huhwo huhwi nakwo An̄tuye hungkuno līku'mofontan̄ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nal̄wo'n̄ngkohofofaho. I oso a'amu poyoso mol̄kapitnnefaho eso nehopi lontifi jontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo.

31 U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo K̄lais Jisasimo

sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahonìngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikeno ntnne'no hontohumaleno.³² Ngko anglo Efesos sopo nohumentanìngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofonisýantifi inomokomanyimalofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango ni'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohumo minìngkayo'njos olo liwo'nìngkohof, Nakwo poyo pe'nìngkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo ni'hu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe honìngkano wonyo somne'no huno pi'nìingo engo peho'no wosyofisýantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontashn'awi mo'nìngkanta nakwo poyo wope'nano.

³³ A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'nìngkohofoso hofikoe honìngkano wonyo somo sekumo ipesemota-wofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe honìngkano yahino wopingo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofikimo ujokohumafifikutoho.³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikuji yahino wopingo osomne'no huno nto'no fisýafifikutoho. Honìngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nìmno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango masenìngkoho liyohoho.

Anitu kako a'amu poyo pe'noso sohumo nulikafihwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofiko ole lohonìwo'nìngkohof. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'nìngkuji likapitnneto. ³⁶ A'amu hofiko hungkuno ose liwo'nìngkohofoso hofiko huno ni'hu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofìwo'nìngkohofo soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyikuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi timoso mafokafonehoho. ³⁷ Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwonìwo'nìngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho.

O'o, ne n̄ihu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. ³⁸ An̄itu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syaf̄ihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'n̄ingkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo l̄ikofanefoho. ³⁹ Ihwoni yo'mayo An̄itu mt̄'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Ȳihufofe kengofoho. Inan̄iku mijomo emoyiwo'n̄ingkiso oso pahoso kengofoho. ⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mt̄'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso t̄ipomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho. ⁴¹ Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hof̄koe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso l̄ikafoso hof̄ko hof̄koe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijafō nakwo pi'n̄imomo ho'nosyointaneso wonyo imo'n̄iwo'n̄ingkohoho. A'apaho songo l̄ikafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. ⁴³ Pijafo nakwo pi'n̄imomo ho'nosyiwon̄n̄ingkuhwoneso piso imo'n̄iwo'n̄ingkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo l̄ikafososo oso wonyo angkaofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. ⁴⁴ A'mopijafō nakwo pi'n̄imomo ho'nasyiwo'n̄ingkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne l̄ikafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. ⁴⁵ Oso hiso'no a'amu An̄ituye hungkuno mt̄'mokumentohofō sohwa hof̄ko ole l̄imentohofi, An̄itu kako hwe s̄imo'mjo mt̄'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mt̄'mokumentohofofoho. I t̄ifi no'mo K̄ilais nakwoe hwaho lopo imo'n̄imentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwapingo hweho. ⁴⁶ Ahwomomjo a'apahoso nakwo s̄imo'mo ma'mentihwone'maho. O'o, s̄imo'mo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku t̄ifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomanefoho. ⁴⁷ Hwe s̄imo'mjo sohumne'no An̄itu kako hwaho nomanto a'amu mt̄'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I

t̄finjo imo'n̄imentiso K̄lais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. ⁴⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no An̄tu kako hwe hwahopo nta'ni mt̄'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hof̄ko An̄tumo in̄ngkawowo'n̄ingkohofoso hof̄ko oso hwe ahwomo mta'ni pmmentiso K̄lais osohwo hopa imo'n̄fitnnefoho. ⁴⁹ Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nj̄'nwoho. Hwangku sohonta nakwo K̄lais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰ Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yolo ho wasel̄monne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wop̄ingo An̄tu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso An̄tuye ango wop̄ingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho. ⁵¹ Sekwo upa'n̄imno. An̄tu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lījwanimo'masoso ngko wasel̄monne'no yohono. Nakwo An̄tumo in̄ngkawowo'n̄ingkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho. ⁵² Ou, s̄ikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'n̄ingkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo t̄mo lo'ntnno komo'no imo'naneffoho. I oso kounoho yoka hiso ho'n̄ingkuhwoso'no a'amu poyoso hof̄ko nol̄kaf̄kuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'naneffoho. ⁵³ Ihwoni. An̄tu kako ole nal̄imento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'n̄iwo'n̄ingkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no went̄hwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso n̄ihu'nahone ho'naof̄kuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho. ⁵⁴ Oso s̄ikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'n̄iwo'n̄ingkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mt̄'mokumentohofoso ne umo'n̄imtonohoh. Hungkuno hiso olenoho.

An̄tu kako poyo pe'nyo somo n̄ihu'nahone hwotoho hm-
mentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwamo n̄ihu'nahone
uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwosi jiye yokumpohn'nyoso
nt̄'mo weho. Awonoho. N̄ihu'nahone moi'wo'nnyo

hwosoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'n̄wo'n̄ngkohoho hwap̄ngoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe hon̄ngkano wonyo so-hwo namokuwo'n̄ngkohoho. Nakwo An̄tuye hon̄ngkano hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Hon̄ngkano wonyo yalokuhwono. ⁵⁷ I oso'no An̄tu kako nakumo Hwe Engo Jisas K̄lais nejapmmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo so-hwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no An̄tu kako poyo pe'nyo yahino somo n̄ihu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo An̄tune'no isamoyoka ul̄wo'n̄ngkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko s̄meho sejopalokweno. Sekwo An̄tuye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf̄kuji osohonta piso'mo'nyo sen̄ngkuhwoso'no nus̄kwaj̄kutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohof̄kuji An̄tu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmnīngkamno. An̄tu kako pi'n̄imo mta'ni nel̄kafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo An̄tu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo in̄ingo mof̄kutoho.

16

A'amu Kouliniso hof̄ko An̄tuye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'n̄ngkohoho somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo An̄tuye a'amu nom'ne Jelusalem humalofo so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohon̄malofo so'no ngko olo hungkuno loso wasel̄imne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo ut̄hwamentohe hopaso sekumo woset̄hwamne'no yohono. Sekwo ole fiȳimno. ² S̄ikuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho t̄pemawo'n̄ngkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syaf̄sȳkuji fehohnjoso nomaf̄kuji sekwoe ango somo kengopo foh'o nahumno. Ose hu'mesyontan̄ngkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehofo. ³ Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwosopomno. Oso a'amu huhwo sohwamo ngko hof̄kimo iyoswo hon̄ngkano imofo'neso uȳl'mo ngko hof̄kimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahot̄monne'no yohono. ⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo

somo ngko ole syafisýi'mo, Ngko huhwo'ni wamolime'manji u hofiko'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwonimo lonto kako hano uyoso'no sikuno ho'nahumentiso'foho.

⁵ Nje hunoso ole syafishu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mitito'malefoho. Oso'no simo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekaptm'mo wose'ma'monnoho. ⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontikeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamntikeno. Ose'manji moi'wo imo'nìngkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono ntì'mo wamo li'mo yahoni'mo sekwo ngkimo nonifo'mafikuji honingkanopo wonihwojowantifeho. ⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no seliko'mayoso ngkilaho. O'o, Anitu kako ngkimo sekwo'nji sikuno sawemo humayo so'no ntìhwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho. ⁸ Ngko olo ango Efesos lopo nohumentan'i'mo oso Sikuno Engo (*Pentikous*) * Anituye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmmentiso sikuno somne'no syafisiyo'ne sikuno osohwo nto i'mofapihwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwamo nuliko'mahm'mo sekwoe angopono wapmonnoho. ⁹ Hwapingo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso lutihwahonìngko a'amu pi'nìngo engoso hofiko inìngkowalokwofo. I oso'nji a'amu pi'nìngo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiy'o'no umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho wopingo'nji wohumamtonoho. Sekwo upa'nìmno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho. ¹¹ I oso'no a'amu fihwo huno ole syafisiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'mìngohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinjimofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho wopingo umokumno. Oseso hwangku sekwo kakimo kakoe honingkano somo uhwojapikujo'no kako ngkimo woni'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni'mayo'ne hontohumaleno.

¹² Nenìngkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousimo ole uliwo'nìngkoho, Kiko ango Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji

* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

uhuji uhwonae. Ose uliwo'nìngkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangku sohonta Anìtu kakine'no honìngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anìtuye syoho somo wonyo umo'nìmo lìhwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyìmno. Sekwo Anìtune'no sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fìkemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'nìngkuji yokumpohn'nyo lohofìkuji aho yokumpohn'nyo fìkemokosyohumamno. ¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'nìngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo sìmeho uyìkuji sekwo hofìkimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sìtefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofìko oso hwaho Ngkìlik osopo humantìfi Anìtumo sìmo'mo inìngkamentohofofoho. Oso'no hofìko hofìkoe huno mta'ni hofìko Anìtuye a'amu ne somo hofiyò'no ufo'mawo'nìngkohofofoho. ¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'nìngkohofo somo sekwo hofìkimo enjwa'mo fos-yohumamno. Sekwo hofìkoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofìkimo ufo'mawo'nìngkohofo somo sekwo hofìkimo tìfi finìngkamno.

¹⁷ Sìkuno pi'nìngo engo somo ngko sekwoe sìmano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefìsyahoniìngko oso hwe hufa'u sìhune sekwoe angoponta'ango sohwa Sìtefanosiyo Foutiyunetasìyo Akaikosiyo hofìko sekwoe sìmano mafohi'nontìfi ngkimo nì'mahoniìngkofi ngko sìmonyo imalefoho. Hwapìngoso sekwo hopi'nono monì'mapitnnohofo. I oso'no hofìko nonì'mahoniìngkofi ngko sekwo'nji humentani hopa sìmonyo yalokweno. ¹⁸ Hofìko ngkimo nì'mantìfi sìmeho wopìngo nìmokumalofofoho. Sekwoe sìmeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofìko Anìtuye syoho hofiyò yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofìkoe yofeso foho'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anìtuye a'amu neso hofìko Anìtumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'nìngkohofo hofìko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pìlisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofìko Anìtune'no uhu'mokuwo'nìngkohofo a'amu so'nji hofìko sekwo Anìtumo inìngkowalokwofo so'no hofìko nakwoe a'amufo selalokwofo. ²⁰ Anìtuye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofìko nakwoe a'amufo selalokwofo. Nakwo Anìtuye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo

aho popotohumo'nìwo'nìngkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'nìmno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mtì'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mtì'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufo.

²² U a'amu fihwo kako Anìtumo inìngkayoso ngkilaho loso sohwo kako tìkanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kìlais kako komo'no noho wapono nìmo'nìngkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wopingo ne'no waselohofono. ²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kìlais Jisasi'mo humalofo sokumo ngko sìmeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mtì'mokohono. Hungkuno osohopeho.

[†] **16:21:** Poul kakoe aho'nji mtì'mokumojo'maho. O'o, kako nolahonìngki nom'nehwo mtì'mokumojofoho. Olo hungkuno honìngkanomo wo'nyo loso Poul kako mtì'mokumentisofoho.

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'no loso Poul A'amu Koulin somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tìwenti-faif'i*nji (25) *tìwenti-sikisi'*nji (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso si'mo'mjo nto mt'i'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'no mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo soponjo ango we'e sopo humanto mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Poulimo Anitu kako Jisas Kilaishiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe neningkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkilik ango Koulin sopo Jisas Kilaishiye iningkawowo'ninkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngkilik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaishiye iningkawo'ninkohoho so'ntnne'no mt'i'mokalokuhwayo.

² Nekwo ole'no emo'ninkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi pompenjiyo wosejapanjiyoho. Ose'no emo'ninkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'ninkiso so'no Poul kako isamoyoka ulimentisofoho.

³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye kaningkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'nwiye naningkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'ninkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. ⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simeho tangoso nohayo namokuwo'ninkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simeho tango'njo humentaningkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'ninkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo

tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'nìngkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe sìmeho tangoso wopìngo engo namokuwo'nìngkisofoho. ⁶ Oseso nakwo sekumne'no Anìtuye hungkuno losetìhwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapìngoso yo'mayo tango ne'mawo'nìngkiso so'no Anìtu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'nìngkiso somo sekwo nahoniìngkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anìtu kako Poulìmo ufo'mawo'nìngkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafìhupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anìtumne'no yokumpohn'nyo wolohofantìfeho. ⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopitne'entani emo'nìngkisoso ne umo'nìmonte'no huno eyohoho. Hwapìngoso yo'mayo tango nakumo ne'mahoniìngki Anìtu nakumo nefo'mawo'nìngkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anìtu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentanìngkuhwone yo'mayo tango engo mìkunìmposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahoniìngki nakwo huno ole syafìhu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyìhwono ose syafìhu'malohwonefoho. ⁹ U Anìtu kako poyo pe'nìfitnne'ento olo sìkuno ho'nahumentiso lomo huno syafìhu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwapìngoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno honìngkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayìhwoloho. O'o, Anìtu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulìkafìwo'nìngkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰ Oso tango engo nìhu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahoniìngki Anìtu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'nìngo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anìtu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹ Sekwo hoku nakumne'no Anìtumo jomo ulìfijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantìfeho. Oseso sekwo hwe moyà'mi pi'nìngo engo sokuye jomo ulìfijo somo Anìtu kako upa'nìngkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no sìmonyo ikuji Anìtumo oso hiso'no isamoyoka engo mìkunìmposo ulantìfeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulìmentiso'maho. O'o, ne'njo ulìmentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'nìngkohoho. Anitu kako nefo'mawo'nìngkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahonìngki nakwo oso wopingo sose yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnnìwo'nìngkìhwone so'no nakwo simeho wopingo namo'nìngkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofìwo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mti'mokuwo'nìngkuhwoneso fahosìhwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yolo neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofo likuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemantifeho. Sìmo'mo sekwo nakumne'no fahosìhwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yolo neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyìhwoso'no sekwo nakune'no simeho wopingo ne'no wasemo'nìmontonoho. Ose ifijo'manji oso Sìkuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no sìmonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no sìmonyo engo ifitnnefoho.

¹⁵⁻¹⁶ Sìmo'mo ngko huno ole syafìhu'malefoho. Sekwo nakumo nahonìngkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entnne'no yohono. Ngko sìmo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwotì'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'nìngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wopingo engo wonamo'nìmontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafìkuji hwaho Jutiya sopone'no wonìhwojantifeho. ¹⁷ Ngko huno ose kosyafìhu'maleso ne mmo'nìngkahonìngki sekwo huno ole kosyonifìsyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno nalìwo'nìngkiso hweho. Kako a'amu hwahponjoso ole nalìwo'nìngkohofo pa'nyo hweho. Hofìko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho unìwo'nìngkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonifìsyalokwofo. ¹⁸ Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe tìmo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselìmnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini selìwo'nìngkohefoho. ¹⁹ Sailasìyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kìlais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetìhwamentìhwonefoho.

Jisas Kìlaisìye hungkunoso iwolo'mo iwolo'mìngo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako lìmentisoso ne imo'nìwo'nìngkiso hweho. ²⁰ Anìtu kakoe hungkuno pi'nìngo engo nalìmentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'nìngkisofoho. Oseso nakwo Anìtuye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹ Anìtu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'nìngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kìlaisìmne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²² A'amu yahu haloho lojwaofìwo'nìngkohofo so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyìmtionoho. Oso hopaso Anìtu kako kakoe Towahuno Wopìngo nakwoe sìmeho so'mo ho'nonasyìhwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo nakwoe sìmeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anìtu kako wosejapmmo nalìmentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapìngofoho.

²³ Ngko sekumo hwasyo hungkuno selì'mtentesi Anìtu kako nje hwasyo hungkunoso utìhwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesìhwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapìngoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴ Nom'ne hungkuno somo sekwo sìmeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molìjwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe sìmeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anìtumne'no sìmonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo sìmeho wopìngo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo sìmonyo uyantìfeho.

2

¹ Nje sìmeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka selì'meso sekwoe sìmeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. ² Ngko sekwoe sìmeho tango ifisyasemo'meso'no nje sìmeho wopìngo nìmokiyoso tìhwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo sìmeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje sìmeho wopìngo nìmokiyoso pipi uyantìfito. Awonoho. ³ Oso iyoswo

simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mi'hwatnn'ngkutnne'enji semti'mokimentohefoho. Ose mi'hwatnn'ngkujo'manji ngko nopp'me'no sekwo nje simeho wopingo ni'mokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyan'mopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono.

⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mjali'miwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo tango sejapec'e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no ni'mo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmno, ulimentisofoho.

⁵ Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohofo kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako won'mango engo mi'kuni'imposo unonehonji ngko huno ikwesyaft'syonji oso hungkuno homo somne'no apa'no wasel'monne'no yohono. A'amu hopi'nonohin'i'maho. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohofo kuyoho. ⁶ Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi hohujo ikinjimofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinjimofikutoho. ⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wopingo uti'hwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikuji kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako Anitumo ni'hu'nahone usikwajonoho li'kuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸ Oseso ole'no ni'mo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo uti'hwamno. ⁹ U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo yamofo selohofo'nefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonn'ngkohwantifit'keno monn'ngkayo'njo uyantifit'kenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰ Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisosso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kila'siye timopo oso

huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno.¹¹ Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofo'ne oso hwe huhwo sohumo nihu'nahone honingkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako ango Tilouas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoh.

¹² Ngko ango Tilouas sopo Kilaishiye hungkuno wopingo so lutihwayo'ne i'mofopahoningu Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwosompemokosyohumamentisofoh. ¹³ I oso'no ngko neningu kwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pilningo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Kilaishiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwamo uyakolofiwon'ningkohofofoh.

¹⁴ Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'ninkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaishiye yokumpohn'nyo nejapiwo'ninkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwamo uyokolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaishiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahoningu kuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaishi'mne'no huno malokwofo. Oso huno wopingo hiso akino wopingo wojaofiwo'ninkiso hopaso oso a'amu homo somo wojumofalofoho. ¹⁵ Kilaishiye akino hiso a'amu Anituye honingkano sopo humalofo somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofo so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwapingoso Kilaishiye akino foh. ¹⁶ A'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofo Kilaishiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahoninguji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaishi'mne'no huno moyofoho. A'amu Anituye honingkanopo humalofo Kilaishiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkaofohohi likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaishi'mne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmmentiso losomo ihnne hopoenohinosa tihwosilo. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi

Anituye hungkuno liku'mofwo'nningkohofofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiy hn'awi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'awi Anitu nehontohumentaniningkuhwosi Kilaishiye hungkunoso wolku'meefantano.

3

A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofwo'nningkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semti'mokiyohé so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mti'mokuyahottimentofofomo somo sethwawo'nningkohofofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofofo, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohofo so'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofofo. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. ² Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofo somo a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³ Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahoniningko sekwo oso hungkuno homo somo tifi iningkamentohofo so'no sekwo Kilaishiye iyoswo mti'mokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso sohwae Towahuno'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwapingo olenoho. Kilaishiye kako nakwoe huno nefohotofahoningki nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyivo'nningkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho. ⁵ U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohnningkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho yivo'nningkuhwoneso hoponoho syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo

nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶ Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapiwon'ningkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses honingkano hungkuno mti'mokumentiso somo nto'no miningkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wopingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no iningkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso honingkano somo iningkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo iningkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷ Hohonta oso honingkano hungkunoso Anitu sojopo mti'mokonto kako Mousesimo uyimentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesime ifehu'mokosyahoningki Mousesiye simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahoningki a'amu Isielaeso hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye simo'mango somo apa'no muhwonimmentohofofoho. Ti fi sohonta Mousesiye simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nihu'nahone simpe'nimentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko iningkawentifi poyo imo'nimentohofoso simo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸ Yahino songo Anituye Towahuno Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'ningkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikunimposofoho. ⁹ Hohontajo honingkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'no ko i'mofapmmentisoso a'amu oso honingkano hungkuno homo somo upa'nontifi uningkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo iningkaweso'manji Anitu kako wopingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso simo'mjo somo yakolo'nnyofoho. ¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikunimpososo hohontajo simo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto sikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹ Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'enepi nowento moi'wo imo'nimentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe

pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso s̄imo'mjo somo n̄ihu'no yakolo'nnyofoho.

12 Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowent̄hwone so'no nakwo huno neyahon̄ngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo K̄lais̄ye hungkunoso ut̄hwa'nyopo yokumpohn'nyo l̄ijwaofalokuhwono.

13 Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe s̄imo'mangopo hwap̄fe pmpinyo'nnyoso oso s̄imo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontan̄ngki a'amu Is̄lael̄so muhwoni'fitnne'ento ifehu'mokahin̄mentisofoho.

14 Mouses kakoe s̄imo'mangopo hwap̄fe'nji ifehu'mokahin̄mentisofoho

a'amu Is̄lael̄so hof̄koe hunomo p̄ijwahin̄mentohofofoho. Oseso hof̄ko An̄tu'nji mokot̄ku'nnyo'ne hungkuno somo atofo ne'no ko l̄ikuji hungkuno hwap̄ingo ne hiso hof̄koe hunoso mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwap̄ingo neso olenoho. K̄lais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho.

Oso'no hof̄ko K̄lais̄mo in̄ngkakujo'no hof̄koe hunoso wehohosasyant̄feho.

15 I olohontajo hi'nji hof̄ko

Mouses̄ye hon̄ngkano hungkuno homo somo atofo l̄ikuji oso hwap̄fe Mouses kakoe s̄imo'mangopo ifehu'mokahin̄mentisofoho oso hopaso hof̄koe hunomo p̄ijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hof̄koe s̄imeho mo'mo momnawo'nnyofoho.

16 I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hof̄ko nakwo Hwe Engo sohumo s̄imeho uyifijo'manji An̄tu kako oso hwap̄fe hof̄koe hunomo p̄ijwahinyoso wae yaof̄hwosi kako hof̄koe hunomo huno wop̄ingo yano uyimontonoho.

17 Oso Hwe Engo An̄tu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. An̄tuye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohumo momotokilo'mokomokosyohumanehoho.

O'o, yo'mayo wonyo somta'ni An̄tuye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohumo is̄hutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho.

18 Nakwo K̄lais̄mo in̄ngkowalokuhwone so'nwi nakwoe s̄imo'mangopo

hwap̄fe mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo An̄tu'nji humawo'n̄ngkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahon̄ngki a'amu nonahonont̄fi nakwo t̄mo hon̄ngkonyo hopa nahonont̄fi hof̄ko An̄tuye pomponaho somo uhwonalo kwof. An̄tuye Towahuno sohwo nakwoe s̄imeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mīhwoso'no nakwo K̄lais̄ye yahinoso ne'no mewo'n̄ngkuhwoso'no a'amu nahon̄ngkukuji nakwo K̄lais hopa imo'nalokuhwone hn'n̄mo wonehonant̄feho.

4

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahonìngki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuyìhwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo yìwo'nìngkohofoso wonìmango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi nìhu'no nakwolaho lìmentìhwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo inìngkafitnne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyìhwono. O'o, nakwo Anituye tìmo utìhwa'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lìjwasemofìwo'nìngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'nìngkuji huno ole wosyofìsyantìfeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofìsyantìfeho. ³ Olo hungkuno wopingo lìjwaofìwo'nìngkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko tìkanomo walokwofo. ⁴ Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkisoso kako oso a'amu Kìlaisìye hungkuno wopingo somo sìmeho hi'ntnnono munyo sofe tìmomo pijiyò'meehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kìlaisìye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lìsyahonìngki hofiko muhwonyo'njo iwo'nìngkohofofoho. Kìlais kako hofikimo hitoho ulofahonìngki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kìlais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵ Oso hungkuno lìwo'nìngkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole lìwo'nìngkuhwono. Kìlais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tìfi inìngkawowo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyò'nnwoho. ⁶ Hwapìngoso hohonta Anitu ole lìmento, Sìkwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose lìmentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe sìmeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kìlaisìye sìmo'mango weho.

⁷ Hwakwontoho'ne pahnnìmo hungkuno so'no fìsyafìhupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'nìmontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe sìmeho mo'mo

lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho.

⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko naftofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo nihu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho.

¹⁰ Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasimo wofonjosyantifi imentohofo hopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono.

¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasaye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentaningkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasaye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono.

¹² Nakwo Anituye hungkuno wopengoso a'amu somo lutihwawo'nningkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Ioso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mtimokumentiso sohwo ole mtimokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mtimokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumlahfano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasimo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasimo ufohi'ningkuhwaso'no songo nelikafithwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho.

¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Jisasaye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'ningo engo Jisasimo iningkafijo'manji a'amu pi'ningo engo Anitumo isamoyoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso

woho'nomantifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan̄ngkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'n̄imonto ko yohonjoso nakwo iyoho monan̄ngkiyohoho. Hwap̄ingoso s̄ikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anit'u mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'n̄iwo'n̄ingkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepi wehwoso'no moi'wo umo'n̄imontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anit'u kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowent̄hwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syof̄syalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syof̄syalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo t̄imo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyaf̄siyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no t̄imo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo t̄imo uhwonalokuhwoneso we'enepi moi'wo umo'n̄imontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo t̄imo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowent̄hwonefoho.

5

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentochofofoho.

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'enepi molohinawehwosi wonyo umo'n̄imontonoho. I wonyo imo'n̄ingkuhwoso'no Anit'u kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anit'u kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojosō engolopohamo ne'nohini nowent̄hwonefoho. ² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwap̄ife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³ Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwap̄ife ane siki mohumanehoho. ⁴ Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'n̄ingkuhwone

so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapi'fe songo pa'ningo so'no namo'nìngkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho loponjolo poyo pe'nìwo'nìngkiso somo uliko'mehwasi songo ne'no nìhu'nahone nohumanefoho. ⁵ Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anìtu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Sìmo'mo kako kakoe Towahuno Wopìngo sohwo nejapmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anìtu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahonìngki nakwo olopo sìmeho wopìngo'nji fosyohumentani Anìtu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wopìngo sopo mohumane'nwoho. ⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwapìngoso nakwo oso homo somo sìmeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸ Oseso nakwo olopo sìmeho wopìngo'nji fosyohumentani Anìtumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anìtu'nji kakoe hwapìngopo fosyohumayo'ne namo'nìngkohoho. ⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anìtu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'nìngkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anìtuye sìmeho wopìngo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰ Hwapìngoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofo'ne sopo Jisasiye sìmano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentanìngkuhwasi yo'mayo yahino wopìngo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kìlais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopìngo'njososo wopìngo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njososo tohino nomapitnnefoho.

A'amu Anìtu'nji sìmeho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyon tani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyifitnne'entani syoho

yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anit'u kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho.¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'nningkiyohofo. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'nwo'nningkohofofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyonifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'nwo'nningkohofofoho. Hofikoe yahino simeho pi'ningo'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyonifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'nningkoheso nohonwo'nningkohofo so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Illoho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno.¹⁴ K'lais kako nakumne'no hitoho mikonimposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'nimentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'nimentihwone hopa imo'nimentisofoho.¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'nimentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'awi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'ningkuhwalofo. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'nningkohofo somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwo'nningkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji K'laisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso ololahonta ngko K'laisimne'no huno ito'no syofisyalokweno.¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako K'laisi'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'nimaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Ololahonta yahino wopingoso

nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapiengoso Anituyoho. Si'mo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kila'si kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentiso so'no nakwo Anit'u'nji si'meho afa ininni'nwoho. Oseso Anit'u kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitnne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejapwo'nningkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole lutihwawo'nningkuhwono. Anit'u Jisas Kila'si'mo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitnne'no honingkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe honingkano wonyo somne'no Anit'u kako apa'no huno mi'kwyafisyiwo'nningki yohoho. Oseso Anit'u kakoe mango sohwamo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne honingkano neso lijwamofo'ne syohoso nejapmmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kila'siye si'mo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anit'u kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kila'si kako nakumne'no hitoho mi'kunimposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hm'mo'nimno. ²¹ Kila'si kako wonyo honingkano ane sohumo Anit'u kako nakwo hopi'nonohino hn'niwiye honingkano wonyoso Kila'si'mo kisahumentisofoho. Nakwo Kila'si'nji ufohi'noso'manji Anit'u Kila'siye honingkano wopingo'nohini nejapososo wopingo kuyoho wonalimontonoho.

6

A'amu Anituye hungkuno lutihuku'mofo syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'nningkohofoho.

¹ Nakwo Anit'u'nji syoho iwo'nningkuhwone hn'niwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anit'u kako sekumne'no wopingo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'nningkuhwalo. ² O'o, Anituye hungkuno oleso upa'nimno.

Ngko sekumne'no hitoho ntonoso sohonta sekwoe humotahoso upa'nimentohefoho.

Sekumo asomo setimayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nimno. Olohonta Anit'u kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anit'u kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anituye syoho ulohofiyso sohwo'nimo a'amu nje yahino somo nohoningkujo'no honingkano wonyo

nohonìngkiji'manji Anìtuye syohomne'no hwasyo
 hungkuno mjantìfitnnohonji honìngkano wopìngo'nohini
 yalokweno. A'amu fihwo kako Anìtuye honìngkanomo
 tìfi unìngkamo loso sohwo nohonìngkuhwosi ngko
 honìngkano wonyo imeso'no kako nohonìngkuhwoso'no
 kako pìwasyoso'manji oso nìhu'no wonyofoho.
⁴ Oso'no sìkuno huhwo huhwi nakwo Anìtuye syoho
 ulohofiyò sohwona'ni nakwo a'amu somo yahino
 wopìngo'nohini itìhwalokuhwono. Yo'mayo tango
 ne'mante so'no nakwo Anìtumne'no yokumpohn'nyo
 ne'no lohofìwo'nìngkuhwono. Ou, hofìko nakumo wonyo
 nalohofoso hofìko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no
 lohofìwo'nìngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofìko huno ole
 uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso
 Anìtuye syoho ulohofiyò ne hwafoho. Huno ose uyono.
⁵ Hofìko nakumo hwanìngo nafonjontìfi impe nantofontìfi
 nakwo mango sohwa nonafotofontìfi joho wonyo'nji
 nalìwo'nìngkohofefoho. I oso'no nakwo Anìtumne'no
 yokumpohn'nyo ne'no lohofìwo'nìngkuhwono. Nakwo
 syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji
 humawo'nìngkuhwonefoho. ⁶ Nakwo yahino ito'nohino
 yontani huno wopìngo'nohini mokosyohumalohwono.
 A'amu nakumo wonyo nalohofontìfi somo yoka kunto'no
 mulìwo'nìngkiyìhwonefoho. O'o, yahino wopìngo'nohini
 ulohofìwo'nìngkuhwonefoho. Nakwo Anìtuye Towahuno
 Wopìngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo
 sìmeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonanì'maho. O'o,
 sìmeho nehopi uyalokuhwono. ⁷ Anìtuye yokumpohn'nyo
 mentane so'no nakwo Anìtuye hungkuno nehopi'nohini
 ulalokuhwono. Nakwoe honìngkano ito'nohinoso mekino
 hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe
 yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo
 wonyo wonelohofantìfi yalokwofoso nakwoe honìngkano
 ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefo'malofoho. ⁸ A'amu
 fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomanìfeso nom'nihwa
 nakwoe yofe monje yasyìwo'nìngkohofeo. A'amu fehohnjoso
 sitofo ko nalontìfeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho
 somne'no hungkuno wopìngo'nohini lìwo'nìngkohofefoho.
 Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiy'o'njo yalokuhwono.
 O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno
 nehopi'nohino ko ulahonìngkuhwoni a'amu fehohnjoso
 hwasyo hungkuno'njo kuyoho nalìwo'nìngkohofefoho.
⁹ A'amu fehohnjoso nahonontìfi a'amu kengo hwasoho
 nalontìfi hohujo ikinjonamofìwo'nìngkohofefoho.
 A'amu fehohnjoso nahonontìfi nakwoe a'amu hwafoho

nalìwo'nìngkohofofoho. Sìkuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anìtu kako nakwoe honìngkano ito'no monehwajiy'o'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰ Nakwo sìmeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo sìmonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwona'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'nìngko engoso uyìwo'nìngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anìtuye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'nìngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe sìmehomjo hungkunoso yolooso selalokuhwono. Nakwo sekumo sìmeho engo ne'njo sejopalokuhwono. ¹² Nakwoe sìmehoso hano mopìku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe sìmeho nemo'nìngkahonìngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo sìmeho mohwosampo'nawo'nnyo soku nakwo'nji sìmeho afa inyo ku'maho. ¹³ I sekwo nje mehomì soku senìngkwohwosa hungkuno selìwo'nìngkohofo hopaso waselìmonne'no yohono. Nakwo sìmeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo sìmeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe sìmehoso nakumne'no fohwosampo'nìmno.

Sekwo Anìtuye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'nìngkutoho. O'o, sekwo Anìtuye ango wopìngo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anìtumo minìngkayoso hofìkoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anìtumo inìngkunyo soku sekwo hofìko'nji nomajopohi'nìngkutoho. Hofìkoe yo'mayo yahinoso hofìko'nji ikutoho. O'o, honìngkano wonyo'nji wopìngo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sìkwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nìhu'no awonoho. ¹⁵ Kìlaisì'nji Seten'nji siko sìmeho afa linalokusyo. Nìhu'no awonoho. Oseso a'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji sìmeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nìhu'no awonoho. ¹⁶ Nakwo huno nayohoho. Anìtu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe ango wopìngo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anìtuye ango hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosyalokuhwono. Nìhu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anìtuye ango'nwoho. Anìtu hungkuno ole nalìmento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji nomohu'mokin'ngkuhwasi hofiko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moyamifoho.

¹⁷ Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento, Sekwo oso a'amu ngkimo monn'ngkape'njo somne'no sekwo hohujo ikinjaofikuji uliko'mafikuji nje yahino songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomisemoku'mo wosetimama'mo.

¹⁸ Ngko sen'ngkwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomuhwahninji nje mu sopeehnnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwapingo sohwo'ni selalokweno.

7

¹ U nje a'amu soku, oso hungkuno wopingo hiso mtimokoheso Anitu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofisyihwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honingkanomo ipemotonawe so'nji nihi'nahone ho'naofihwasi Anituye yahino wopingo somo uningkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo wonimango uyoso'no iyoho wonanono. Honingkano wopingo ito'nohino somo uningkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mtimokumentiso somo hofiko tifi iningkamentohoho so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto. ³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴ Hungkuno yolo'nohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyonneso nje simeho wopingo ni'mo'niwo'ni'ngkisofoho. Simonyo yiwo'ni'ngkohefoho.

⁵ Nakwo ango T̄louas ul̄ko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nan̄mojofoho. ⁶ I oso'no An̄tu kako kakoe a'amu s̄meho tango'njo somo s̄meho wop̄ingo umokiyoso hwap̄ingo hwaho. An̄tu kako Taitas n̄ihwat̄imentiso sohwo kako none'manto nakwoe s̄meho wop̄ingo namokumentisofoho. ⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmmentiso so'ne nakwo s̄imonyo m̄ikun̄imposo yontani s̄meho wop̄ingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentan̄ngki sekwo hofiyu umokosyohumamentohofefoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nal̄imento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso hon̄ingkano wonyo so'no s̄meho tango seyahon̄ngki ito'no m̄ihwaj̄imalofo kuyoho. Sekwo ngko'nji s̄meho afa inyo'ne syaf̄syont̄fi nje hungkunomo in̄ngkayo'ne semo'n̄ngkohoho. Ose upa'n̄mentiso so'no ngko s̄imonyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo s̄imo'mjo ngko sekumne'no semti'mokimentohe so'no sekwoe s̄meho tango ko seimentisoso ololahonta nje s̄meho tango maniyantofiyoho. I s̄imo'mo ngko mt̄'mokumentohe sohonta sekumo s̄meho tango seyo'ne so'no huno syaf̄syonji ngko s̄meho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso s̄meho tango se'mayoso s̄kuno pi'l̄n̄go'maho. O'o, s̄kuno t̄foponoho. ⁹ Oseso ololahonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko s̄imonyo yalokweno. Hwap̄ingoso sekwo sekwoe s̄meho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso s̄meho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofe so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso s̄meho tangoso An̄tu huhwo sejapmmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰ An̄tu kako kakoe a'amumo s̄meho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu hon̄ingkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji An̄tumo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso An̄tu kako s̄meho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu An̄tumo s̄meho munyoso s̄meho tango uyihwoso'no oso s̄meho tango hiso hof̄koe yahino wonyo somo m̄iwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hof̄ko t̄kanomo ufitnnefoho. ¹¹ Ou, sekwo huno ito'no f̄ikwesyaft̄hupmno. Oso s̄meho tango An̄tu sejapmmmentisoso sekumo yahino wop̄ingo wop̄ingo set̄hwamentisofoho. Sekwo yahino wop̄ingo ito'nohino

somo hi semo'nìngkahonìngki sekwo olo honìngkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no lìkafontifi hungkuno homo somo ito'no mìhwatìmentohofofoho. Mìhwajontifi oso hwe honìngkano wonyo'njo sohumo yoka ulontifi honìngkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lontifi oso hwe huhwo sohwoe honìngkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofìhwatìmentohofofoho. Ose imentohofo so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso ngko oso hwe honingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye t̄mopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'n̄ngkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho. ¹³ Oso hiso ne imo'n̄mentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'n̄mentisofoho.

Oso'nohini'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto s̄imonyo engo imentisofoho. Hwap̄ingoso kako sekwo'nji nohumentan̄ngki sekwo kakimo ut̄mantifi yahino wop̄ingo'nohini uloho'mentofo so'no kakoe s̄imeho hofiyu umokumalofofoho. Oso'no nakwo sekumne'no s̄imonyo selohofalokuhwono. ¹⁴ S̄imo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye s̄imanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango manni'mentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitasi'mo uli'mentohezo nehopi imo'n̄imentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'n̄ingkohe hopaso oso hungkuno Taitasi'mo uli'mentohezo ne imo'n̄imentisofoho. ¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo ut̄mantifi wop̄ingo uloho'mentofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyu'no in̄ngkamentofoho so'no huno syaf̄isyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no nt̄imentisofoho. ¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko s̄imonyo yalokweno.

8

*A'amu Anitumo in'ingkawo'n'ingkohofoso hofiko nom'ne
a'amu somo ufo'mawo'h'ningkohofofoho.*

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontnne'no waselimonne'no yohono.

A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'nìngkohoho somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. ² Hofiko nohumentanìngkofi tango mìkunìmposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofo uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo mìkunìmposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafìsyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno yolo ho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulìmentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnophini inìngkamentohofofoho. Hamniyoho ilìfeeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalìmentohofi, Anituye a'amu ango Jelusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingtonaho. ⁵ Ose nelahonìngkofi nakwo huno ole syafìhu'mentìhwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofìsyahonìngkuhwoni hofiko sìmo'mo hofikoe sìmeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nìhu'nahone uyìmentohofofoho. Nakwo Anituye sìmeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nìmne'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohomo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulìmentìhwonefoho. ⁷ Yo'mayo syoho iwo'nìngkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'nìngkohoho kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofijo lutìhwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingtono ti'pemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'nìngkahonìngki hofijo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo sìmeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'nìngkohoho hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentnne'no yalokweno.

⁸ Ngko hamniyoho engo uyìmno maselìmnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'nìngkahonìngki hofijo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohint'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose

wonayi⁺montonoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaⁱs nakumne[']no wonyoangkafo naloho[']mentiso so[']no sekwo huno seyohoho. Kako yo[']mayo hopi[']nonohino mokosyohumunyo hwapi⁺ngō sohwo kako nakumo nefo[']mayo[']ne umofonyo hwapi⁺ngō imentisofoho. Sekwo yo[']mayo wopi⁺ngō ahwomo mta[']ni mayoso[']no kako oso wopi⁺ngō homo somo ulⁱko[']motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilaⁱs kako sekumne[']no ose imentiso so[']no sekwo a[']amu nom[']ne somne[']no huno syafisⁱkuji ufo[']mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne[']no wolijwasemo[']mne[']no yohono. Sekwo nom[']ne soswo somo oso syoho hiso ulⁱka[']mentohofo so[']no sekwo syoho hiso olahonta moi[']wo fesyojwaopmno. A[']amu hopi[']nonohinoso oso hamniyoho hu[']meesiyo syoho yalokwofoso sekwo niⁱhu[']no siⁱmo[']mo oso hiso[']no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu[']meesiyo ema[']mentohofofoho. ¹¹ Oseso olahonta oso syoho hiso moi[']wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo[']nⁱngkahonⁱngki ema[']mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi[']wo esejwafo[']ne hi wasemo[']nono. Oso hamniyoho sekwo anga[']no anga[']nohino soku mokosyohumawo[']nⁱngkohofo somo yo[']mayo so[']no yano ulofiyi⁺kuji fehohnjo a[']amu nom[']ne somo ufo[']mayo[']ne foh[']naopmno. ¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafⁱkuji nom[']ne a[']amu somo ufo[']ma[']mo huno yokumpohn[']nyo syafisⁱkujo[']no Anⁱtu kako siⁱmeho wopi⁺ngō wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so[']no mosyofisyalofiyoho. O[']o, jiⁱe we[']e mokosyohumunyoso nom[']ne a[']amu somo ufo[']mano liⁱkuji hamniyoho fehohnjoso uyifijoso sekwo Anⁱtuye siⁱmeho wopi⁺ngō umokantifeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom[']ne a[']amu somo ufo[']mayone syoho engo yokumpohn[']nyo yontanⁱngkuji oso a[']amu hiso sekwoe hamniyoho nomafⁱkujo[']no syoho ane[']njohwo wopi⁺ngō'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O[']o, ngko Anⁱtuye a[']amu neso yo[']mayo ito[']no humayo[']ne umofonyo miyoso[']no selalokweno. ¹⁴ I olahonta sekwo yo[']mayoso pi[']nⁱngō engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso[']no sekwo a[']amu olahonta umofonyo inyo somo ufo[']mapijo[']manji tⁱfi no[']mo sekwo umofonyo ifijo[']manji hofⁱko osohonta oso hiso[']no pi[']nⁱngō mokosyohumunyo[']manji wosefo[']mantifeho. Sekwo ose ifijo[']manji sekwo hopi[']nonohino yo[']mayo so[']no ito[']no fosyohumayo[']ne umofonyo mifitnne kuyoho. ¹⁵ Oso hopaso a[']amu Anⁱtuye hungkuno mtⁱ'mokumentohofo

sohwa hofiko a'amu Isielael a'amu mohumunyo sopo nohumentanìngkofi Anìtu wosopayo ahwomo mta'ni uyìmentiso somne'no ole mtì'mokumentohofi, A'amu kako wosopayo pi'nìngo engo hu'mema'mentiso so- hwo kako wosopayo nilìfeesiyoso ane hweho. A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso so- hwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho. Ose mtì'mokumentohofofoho.

Poul kako Taitasi'ngi nom'ne a'amu sohwanji hofiko ango Koulin sopone'no lihwatìmentisofoho.

¹⁶ Anìtu kako Taitasi'mo huno wopingo uyahoniìngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko Anìtumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁷ Ngko oso syoho hiso'no ko ulìmentoheso ngko huno ole syofìsyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yontì'mtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pihwonesohilo. ¹⁸ Oseso Taitasi'ngi nom'ne a'amu sohwo'ngi sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu Anìtumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako Anìtuye hungkuno hofijo lutìhwawo'nìngkiso so'no hofiko kakoe yofe ho'nomawo'nìngkohofofoho. ¹⁹ Oso'nohini'maho. O'o, oso a'amu hiso hofiko oso hwe sohumo ngko'ngi a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwosopo'mentofofo hweho. Olo syoho yalokuhwoneso nakwo Anìtuye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'nìngkahoniìngki utìhwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonalìfitnnohontani oso hwe huhwo sohumo hofiko uhwosopo'mentofofo sohwo'ngi uhwojalokuhwono. ²¹ Nakwo Anìtuye tìmoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe tìmopo yahino wopingo ito'nohinoso uyantane'no yìhwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'u'ngi nom'ne hwe anga'nohino sohwo'ngi uhwojalokuhwono. Sìkuno pi'nìngo engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofo ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'nìngkahoniìngki hofijo yalofoho. Sekwoe yahino wopingo so'no ngko oso hwe huhwo sohumo ulìmentohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofijo wohu'mesyantìfe so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe ango pone'no sìmeho wopingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³ Taitas

sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'nìngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwuyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anìtumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho sofe sìmano mafohi'nonji siko Kìlaisìye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo.²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwamo sekwo hofiyu utìmafìkuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofìko huno ole wosyofìsyantìfeho. Yo'mayo hungkuno wopìingo Poul kako a'amu Koulin somne'no nalìwo'nìngkisoso ne'njofoho wosyofìsyantìfeho.

9

Anìtuye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

1 Sekwo oso hungkuno Anìtuye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'nìmentohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maselìmnehono. ² Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe sìmanopo sekwoe yofe ho'nomawo'nìngkohefoho. Ole ulìwo'nìngkohono. Soswo anga'no mehonìhwatìmentìhwone sohonta a'amu hwaho Ngkìlik ango Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ulìka'mentohofofoho. Ose ulìwo'nìngkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontìfi hofìko hi'nji olo syoho hiloso ulìkofalokwofo. ³ Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'nìngkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafìsyonji oso a'amu hiso sekwoe ango pone'no uhwojalokuhwono. ⁴ Ngko sekwoe yahino wopìingo so'no a'amu lomo ulìwo'nìngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko wonìmango engo wannìmontonoho. I sekwo hokunonji wonìmango wonanìmontonoho. ⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syofìhu'male, Ngko olo a'amu lomo ango Koulin sopo kakine'no uhwatìme oso hamniyoho sekwo uyohojano lontìfe so'no hofìko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tìfi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakulìsyosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo sìmeho uyalokwofo so'no sekwo sìmeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno f̄isyaf̄hupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano l̄fijo'manji sekwoe hunomnohini in̄ngkakuji foholnaopmno. A'amu fehohnjo hof̄ko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo selikujo'no a'amu fihwa hof̄ko s̄meho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wop̄ingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho s̄meho wop̄ingo'njo uyo sohumo An̄tu kako oso humne'no s̄monyo yalofoho. ⁸ An̄tu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejap̄hwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso il̄feesiyo'neso sejap̄neso hopoenohino hwaho. Oseso sekwo ito'nohini nohumaf̄kuji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso il̄feesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wop̄ingo ulohofo'neso hopoenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso a'amu An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa ole mt̄'mokumentohofi, A'amu fihwo An̄tuye yahinomo in̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hwaho.

Oso yahino wop̄ingoso ne'no mj̄miwentan̄ngkuhwosi An̄tu kakimo ne'nohino hofiyo womokosyohumamontonoho.

Wop̄ingo ulohofo'montonoho.

Ose mt̄'mokumentohofofoho. ¹⁰ An̄tu kako a'amu hn̄n̄mo yo'mayo uyo hujo'ne nejaponteso t̄fi wopayo nyo'neso nejap̄wo'n̄ngkiso hwaho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'n̄ngkuhwosi ne pi'n̄ingo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso An̄tu kako pi'n̄ingo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no An̄tu engo imokahonīngkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no a'amu pi'n̄ingo engo sekwoe yahino wop̄ingo so'no An̄tumo isamoyoka m̄ikunimposo ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wop̄ingo yalokwofo so'no yo'mayo wop̄ingoso hufa'u umo'n̄montonoho. S̄imo'mo An̄tuye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n̄ingo engoso hof̄ko An̄tumo isamoyoka ul̄kuji kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hof̄ko huno ole wosesyof̄syantifeho. A'amu Koulin̄so hof̄ko K̄laisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no in̄ngkowalokwofo.

Mango'nohin+i'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefi'syikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofo'ne so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmentiso so'no nakwo isamoyoka mtkunimposo ulano. Hwomu huhwo sohwae mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mijjo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko nalwo'nningkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mt'i'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namti'mokiwo'ningkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini waselimonne'no yohono. ² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'ningkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo miningkowalokuyihwono. ⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofo'neso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'n'i'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Setenye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtihupesoso hoponoho. ⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moy'a'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnnohontani

nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso honingkano Anitumo u'mayo somo wopijwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofo'ne mokosyohumalohwoneso oso honingkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mtihupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kilaismo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho.⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fentifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'ninkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷ A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwifo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilaishiye a'amu ne'nwoho likuijimanji sekwoe ne somne'no apa'no huno fiikwesyafighupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kilaishiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kilaishiye a'amu'nwoho.⁸ Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofo'nefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kilaismo oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo.⁹ Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyiwo'ninkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho.¹⁰ U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mtimokuwo'ninkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwo'ninkisoso kako none'mahoningki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sakinjofoho.¹¹ Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiwo'ninkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semti'mokiwo'ninkohe hopaso waselmonnoho. Huno ose waseyono.

¹² A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofikoe yahino so'nji

oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyonifi hofikoe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'awi yano minanehwono. ¹³ I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honingkonungkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. ¹⁴ Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwona'ni Kilaishiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefaho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentofo so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentofofofo. ¹⁵ A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohoho somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'ningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'ningkuhwosi oso syoho Anitu nejapmentisososo sekwo'njo ajwo sopo engo umo'nimontanoho. ¹⁶ Ose imo'ningkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaishiye hungkuno wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohofo. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'ningkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mt'i'mokumentohofoho. ¹⁸ Nakwo huno ole nayoohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'ningkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohumo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole l̄imotofo, Anitu kakoe hungkuno l̄iku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo l̄imotofo sohwamne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

1 Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno l̄iwo'n̄ingkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. 2 Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in̄ingkayo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon̄ingkanomo ipesemotafijo so'no Anituye s̄imeho wonyo umo'n̄imontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni s̄imeho wonyo wan̄mo'n̄imontonoho. Ihwoni. Ngko pahnn̄imo hungkuno we'enehwo wasel̄monne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyaf̄iso hwehwamne'no hini huno syaf̄isyiwo'n̄ingkohoho hopaso ngko sekumo K̄laisiyepono sehwat̄i'me'no sekwo kakimnohini huno fisyaf̄ihupmno. Sekwo nom'nhumo un̄ingkowan l̄ifijoso Anitu kako s̄imeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni s̄imeho wonyo wosejapmmontonoho. 3 I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nn̄ingkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ul̄imentiso so'no Efa kako hwasyo hon̄ingkanomo in̄ingkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'maf̄ikujo'no sekwo Anituye hon̄ingkanomo hofijo in̄ingkawowo'n̄ingkohoho somo nusikwojikuji hwasyo hon̄ingkanomo in̄ingkayo so'no ngko iyoho nn̄ingkohoho. Sekwo K̄laisimnohini in̄ingkayo yahinoso nusikwajifitnnohontnne'no selalokweno. 4 Hwap̄ingoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofeo. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syaf̄isyiwo'n̄ingkohofoho. Hohonta nakwo Jisas K̄laisiye hungkuno wop̄ingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wop̄ingo ma'mentohofoho. I ollohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofo kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontan̄ingkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

⁵ Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwamo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'ninngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Nihu'no awonoho. ⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'ninngkohofo hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'ningo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefaho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentehe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefaho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntonhofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefaho. Oso yahino wopingo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohumentaningko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofaho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefaho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefaho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahoningkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmmentohofofaho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefaho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjimi'momnefaho. ¹⁰ Kilaishiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'noman'i'me'no a'amu Ngkilik sofe ango'meemo ho'ninngkaningkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meenihufitnnefaho. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simeho sejapito'ninngkohhe so'no Anitu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'ninngkohofoso sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'ninngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe honingkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje

syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'nìngkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahonìngkofi sekwo oso homo somo inìngkawo'nìngkohofoho. ¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'nìngkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji honìngkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'nìngo pomponaho engo'nji imokinìwo'nìngkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu Setenìye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwamo nuhwonontifi a'amu wopìngofoho senìwo'nìngkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hofikoe yahino yontifiyo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.

¹⁶ Sìmo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'nìngkohofo sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyìkujì'manji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetìhwantifi hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofo hopaso ngko nje yofe whoh'noma'nìmonne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'nìngkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'nìngkohofo hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'nìngo hwahoponjo yahinomo inìngkawentifi hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofo sohwafe yahinomo we'enehwo inìngka'mo nje yofe whoh'noma'nìmonne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'njì'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'nìngkohofo sohwamo tifi inìngkawo'nìngkohofo so'no huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimpo'nosemotahwosi sekwo inìngkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyìhwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofiwonìngkiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe sìmo'mangopo ajonyo sefonjahonìngki sekwo kakimo tìmo'nohini uhwontohumawo'nìngkohofo kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo

ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moselohol'meso'no ngko won+mango wann+montonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no wasel+monne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hof+koe yofe yo'mayo so'no ho'noma'n+iwo'n+ingkohofo hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'n+monne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'n+i'mno. ²² Hof+koe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnn+iwo'n+ingkohofo. Nakwo a'amu Hip+lu hwona'nyoho. Ose lahnn+iwo'n+ingkohofo. I ngko huhwo'ni Hip+lu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnn+iwo'n+ingkohofo, Nakwo a'amu Is+lael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Is+lael hwo'nyoho. U, Ap+loham+ye imu hwolaho. Ngko huhwo'ni Ap+loham+ye imu hwo'nyoho.

²³ U hof+ko An+tu ye syoho ulohofiyu hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnn+imo. Hof+ko K+la is+mne'no syoho iwo'n+ingkohofo somo ngko hof+kimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hof+kimo uyakolofohono. Ngko impo'angomo humayoso s+ku no pi'n+ingo niyakolofooso ng+ko hof+kimo uyakolofohono. An+tu ye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho n+fonjont+ifeso ngko hof+kimo uyakolofohono. S+ku no pi'n+ingo ngko poyo wape'n+i'monji iyoso hof+kimo uyakolofohono. ²⁴ A'amu Juta sohwa hof+ko ngkimo impojonyo s+ku kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no n+fonjontan+ingkofi *teti-nain* (39) imo'n+imentisofoho. ²⁵ S+ku no hufa'u s+hu ne somo a'amu Loum sohwa hof+ko sohwe sonyo ikujoho'nji n+fonku'mentohofofoho. S+ku no fihwi hof+ko ngkimo sojo'nji n+posi'mentohofofoho. S+ku no fihwi ngko yofayokinopo nohumentan+ingko yofayokino hiso wonyo imo'n+imentisofoho. Oso hiso s+ku no anga'nohino emoitentohe'maho. O'o, s+ku no hufa'u s+hu ne emoyonji wonyo imo'n+imentisofoho. I s+ku no nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'n+imentiso sohonta ngko s+ku no anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶ S+ku no pi'n+ingo engo ngko An+tu ye syoho somne'no a'amumo l+ku'mofontan+ingko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu wonyo hon+ingkano'njo sohwa hof+ko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hof+ko ngkimo hon+ingkanopo wonyo won+mokant+fi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtitifo kengo huhwanji ngkimo wonyo won+mokant+fi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentan+ingko

yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisas̄ye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho.²⁷ Ngko s̄ikuno pi'n̄ingo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtnno'njo iwo'n̄ingkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontnne sohwo'ni s̄ikuno pi'n̄ingo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'n̄imotefoho. S̄ikuno pi'n̄ingo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapi'e so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohini'maho. O'o, s̄ikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji n̄i'mawo'n̄ingkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n̄ingkohofo sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wopingo'nohini ufo'mahm'mo hofiyu umokosyohumayo so'ne'nohini syafisyiwo'n̄ingkohefoho.²⁹ Oso a'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontnne'no s̄imeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no s̄imeho tohino wannimontonoho.

³⁰ A'amu omomo hungkuno liwo'n̄ingkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'n̄iwo'n̄ingkohofo hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'n̄imonne'no yohono.³¹ Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄ye kaningkwohwo ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwae yofeso ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho.³² Ngko ango Ntomas̄kos sopo nohumentaningko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwae hwe mnokino manji'mofo'njo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Pouli'mo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'n̄ingkohofo kuso somo ngko Pouli'n̄imo aho n̄ike'ne a'amu sohwamo uhumati'mentisofoho.³³ Ose ko uhmojahoningki Jisas̄ye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meen̄syontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni n̄ihu'nahone hiyaso joku'n̄ingkale'mo'mentohefoho.

*Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo
hopa hon̄ingkonyo so'ne'no An̄itu Poulimo hungkuno
ul̄imentisofoho.*

¹ A'amu hof̄ikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hof̄ikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnn̄monne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n̄ingkohofo somo monje yasiyo'ne won̄mango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo hon̄ingkononji An̄itu kako hiyaso hungkuno nt̄imentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwan̄humentiso so'nji wasel̄monne'no yohono. ² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofoso fahn'no m'mofape sohonta An̄itu kako kakoe a'amu ne sohwo'n̄mo kakoe ahwomomjo ango sopone'no n̄motas̄mentisofoho. Nje huyo'mango'no hini motas̄mentisot̄keno. A'apaho hi'nji motas̄mentisot̄keno. Ngko huno maniyohoyohoho. An̄itu kako'no hini huno uyohoho. ³ Ose seloheso apa'no wasel̄monne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. An̄itu kakoe ahwomomjo ango sopone'no n̄motas̄mentisofoho. Nje huyo'mango'no hino ma'mentisot̄keno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisot̄keno. Ngko huno maniyohoyohoho. An̄itu kako'no hini huno uyohoho. ⁴ Oseso ngko An̄ituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wop̄ingo wonyoangkafo ko upa'n̄imento heso nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'n̄imento he so'no ngko nje yofe ho'noma'n̄i'mtentesi oso yahino hiso ito'no hinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'n̄imnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'n̄mo l̄ime'manji ole'no hini wasel̄monne'no yohono. Ngko nehopi'no hini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'no hini ho'noma'n̄i'mtententesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo masel̄'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'no hinoso nosel̄'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'n̄imnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnn̄ingkohe somne'no ho'n̄ingkisoso a'amu soku ngkimo yano ntoi'kutoho. O'o, An̄ituye hungkuno loset̄hwawo'n̄ingkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'n̄ingkohe so'ntnne'no sekwo nto nohon̄motofo somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'n̄imonnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umnimojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'mingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahonìngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohofa pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. ⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole ulimentoho, Kiko olo tango hiloso wae feenimofo. ⁹ Ose ko ulahonìngko Anitu ole ntimento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wopingo'nohini wakiloho'monnoho. Nje wopingo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwapingooso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohumo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentoisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wopingo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo niweho. ¹⁰ Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko ntopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njosongkimo niweho.

Poul kako a'amu Koulinife simeho hi'ntnnono Anitumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'nìngkohofo sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'nìngkohofo pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimantifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'nìngkiyohofo. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nìmo oso a'amu hwasyo seliwo'nìngkohofo sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnnehofo. ¹² Ngko sekwo'nji nohumentanìngko yo'mayo tango ko ni'mahonìngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'nìmentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywò'nìngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syanifisonto sekumo setihwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho.

Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonontifi yomo imentohofofoho. ¹³ Sekwo oleso peho'no hnnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wopingo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syonifisyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentohereso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo maselimentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feenimopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentohereso hufa'u imo'nimentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifo'mayo'ne jomo maselimnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimmo'ningkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homningkwohwo'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasyiwo'niningkiyohofo. I oso'no kaningkwohwo'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomni somo umasiyo'neso elofisasyiwo'niningkohofofoho. ¹⁵ U ngko seningkwohwo sohwo'ni simeho mikanimposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anit'u'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikanimposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntapiwo'niningkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wopingo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hwelho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'niningkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syonifisyantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwatimentohesohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohe fo ntapmmentohofotaho. Ose

kosyonifisyalokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohumo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uh-watmentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa inwo'nningkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'nningkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mtimokalokwe loso sekwo nuhwoningkuji olo so'no wosyofisyatifikah. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wopingo imo'nyo'ne hungkuno loso mtimokalofoho. Ose wosyofisyatifikah. I oso'ne'maho. Nakwo Ktlaisiye a'amu hn'nne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mtimokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofo'ne semti'mokiyalokweno. ²⁰ Ngko olo so'no iyoho nniningkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmttnno'njo selimeso manohonifitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nniningkohoho. ²¹ Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolah. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wosaselmontaho. Oso homo somne'no iyoho nniningkohoho.

13

A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho.

¹ Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Anituye

hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u s̄ihunetaho, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no s̄imeho afa in̄ngkuji ujo ehontojwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantano. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u s̄ihune imo'n̄ngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentan̄ngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho wasel̄imonno. ² Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwahnne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto sel̄imentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo sel̄'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmmonno. ³ Sekwo ose nuhwon̄ngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. K̄lais kakoe hungkuno ntopahon̄ngki ngko hungkuno hiso sel̄wo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono K̄lais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso woset̄hwamontonoho. ⁴ Hohonta K̄lais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'n̄ngkahon̄ngki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnycopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta An̄tuye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo K̄laisi'nji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwas An̄tuye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no An̄tuye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no m̄ihwajiyo'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano in̄fijoso huno ito'no f̄isyafihupmno. Sekwo K̄laisiye yahino somo nehopi lin̄ngkowalokwofo. S̄imeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. K̄lais kako sekwoe s̄imeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo K̄laisiye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano fin̄mno. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohon̄ngkuji yano in̄ngkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako K̄laisiye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo hon̄ngkano wonyo mifitnne'entani nakwo An̄tu sefo'mayo'ne jomo uliwo'n̄ngkuhwone'nwoho. Hwap̄ingoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe hon̄ngkano wop̄ingo'nohini somo sehon̄ngkuji nakwo An̄tuye

hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuji sekwo Kìlaisìye honìngkanomo ito'nohino finìngkamno.⁸ Nakwo Kìlaisìye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kìlaisìye hungkuno ne somo sosofitofo'ne'entani yìhwono.⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo sìmonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nìmo'nìngkohoho. Sekwo Kìlaisìye yahino ne somne'no sokafo mafìkuno. Oso hiso'no sìkuno huhwo huhwi Mpohumo jomo ulìwo'nalokweno.¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwapìngoso sekwo hungkuno homo somo haloно pekujo'no hwangku ngko se'mahm'mo yoka maselìmnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mìhwajijo'ne Kìlais ntapmmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofo'ne ntapmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'nìngkuji honìngkano ito'nohinomo finìngkamno. Nje hungkunomo haloно ito'no popmno. Sekwo sìmeho afa'nohini inìngkuji sìmeho pompenjiyo'nji fosyohumantìkuno. Ose ifijo'manji Anìtu kako hitoho hwapìngo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofijo wosemokosyohumantonoho.¹² Sekwo Kìlaisìmo inìngkawo'nìngkohofo soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nìmno. Anìtuye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho.¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako sekumo wopìngo waselohofono. Anìtu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo kako sekwoe sìmeho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mt̄i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *t̄wenti-tu'nji* (22) *t̄wenti-faif̄i'nji* (25) nto uyakolo'mentisopol̄keno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mt̄i'mokumentisofoho. Hwap̄ingo a'amu Juta fehohnjo Jisas̄imo in̄ngkunyoso hof̄ko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo An̄tuye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofantan̄ngkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ul̄imento, Hof̄ko Jisas K̄lais̄imo s̄imeho hi'ntnnono uyahon̄ngkofi An̄tu hof̄kimo ut̄makwoho. A'amu fihwo hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkayo sohwo hwe wop̄ingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan̄i'nji* (1) *tu* (2) *so'nji* Poul kako K̄lais̄iye syoho ulohofi imo'n̄mentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *tili'nji* (3) *foua* (4) *so'nji* s̄imeho hi'ntnnonoso hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mt̄i'mokinyofoho. Sohe engo *faif̄* (5) *so'nji sik̄is* *so'nji* ole mt̄i'mokinyofoho. Nakwo hofiyo humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantano. Ose mt̄i'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mt̄i'mokumentisot̄keno Koulin humanto mt̄i'mokumentisot̄keno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi t̄fi un̄ngkohwano.

1-2 Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas K̄lais̄imo s̄imeho uyont̄fi uhu'mokuwo'n̄ngkohfo sokumo, ngko Pouli'ni olo iyoswo semt̄i'mokiyalokweno. A'amu Jisas K̄lais̄imo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohfoso ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufo loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n̄imno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hof̄ko ntapmmentohofo'maho. O'o, Jisas K̄lais̄ poyo pe'n̄mentiso sohumo Mpohwo An̄tu apa'no ul̄ka'mentiso oso hwo'nji nan̄ngkwohwo An̄tu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji n̄ihwasopomentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan̄ngkwohwo An̄tu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄i'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop̄ingo selohofohos̄si s̄imeho pompenjiyo

wosejopanjiyoho. ⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas Kìlais poyo pe'nìmentisofoho. Oso'no Setenìye honìngkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nìmo yokumpohn'nyo nemokosyohumentanìngki nakwoe Mpohwo Anìtu nje hwomu hwahopo uhwatìmo syofìsyahonìngki Jisas kako eno ulonto kanìngkwohwoe hunomo inìngkawento Jisas asomo netìmayo'ne pe'nìmentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo Anìtuye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'nìngkuhwano.

Anìtuye honìngkano anga'nohino weho.

⁶ Anìtu sekumo sìmeho sejaponto Jisas Kìlais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'nìmentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne joho selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofontìfi nusìkwojaofontìfi hungkuno kengo somo inìngkowalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo inìngkawo'nìngkohofo so'no nje hi ntìkofahonìngki ngko yomo yalokweno. ⁷ Oso hungkuno kengo somo Anìtuye angopono mipesemotasonehoho. O'o, nìhu'no awonoho. Anìtuye honìngkanoso nìhu'no kenga'nohinofoho. Kìlaisìye hungkuno wopìngo somo a'amu fiso hofìko iwolo'mokontìfi hwasyo hungkuno losetìhwalokwofo. ⁸ I nakwo nose'mehwasì'manji a'amu ahwomomjoso se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo sìmo'mo selìmentìhwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo selìhwasì'manji nakumo tìkanomo menehwajonefoho. ⁹ Hohonta hungkuno ole nto selìmentoheso i olohonta apa'no selalokweno. Anìtuye honìngkanomne'no hungkuno sìmo'mo selìmentoheso so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso Anìtuye honìngkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako tìkanomo wamtonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no fìsyafìhupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselìmentohono. O'o, Anìtu kako nje yofe ho'nomayo'ne selìmentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selontì'mtentesi ngko Kìlaisìye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul Anìtuye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waselìmo. Anìtuye hungkuno wopìngo selìwo'nìngkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho. ¹² Olo hungkuno loso a'amu lontìhwamentiso'maho. O'o, nìhu'no awonoho. Jisas Kìlais kako'nohini ntìhwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe honìngkanomo ito'nohino inìngkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo

nto upa'nimentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaismi someho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weeo'mo limotefoho. ¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afanono lonetihwamentohofo osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mousesiye honingkano hungkunomo we'enehwo iningkamotofofoho. I ngko engo iningkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo iningkamote sohwo'ni i olohonta Anituye honingkano songo ntopahonjo somo iningkowalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahoningki wopingo nthohofonto kakoe syoho ulohofiyo'ne nihwosopo'mentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu ntihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopingo wolutihwamo. A'amu Juta'mnoini'maho, o'o a'amu temtitofo kengo kengo somo kako wolutihwano lonto Jisas Kilaismi ntihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohumo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohonimentohe'maho. ¹⁷ U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* simo'mo imo'nimentohofo sohwa Jelusalem humalofo sohwamo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonimentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane sopono womentohefoho. Tifi no'mo ngko ango Ntomasikos sopono asomo umentohefoho.

¹⁸ Oso'no Jisasimo uhwonimentohe sohonta soswo hufa'u sihune niyokolofahoningki osohonta ngko ango Jelusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohefoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnnimentihwayofoho. ¹⁹ *Apousel* nom'ne sohwamo ngko muhwonimmentohefoho. O'o, Jisasie koningkwa'wehwo Jemisi'nji Pita ntnnohini uhwonimentohe hwo'nyoho. ²⁰ Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jelusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohefoho. ²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaismie hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. ²³ A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo iningkowentaningkuhwone so'nyumo kako fonjahumojo sohwo olohonta Jisas Kilaismi simeho hi'ntnnono

uyonto nom'ne a'amu somo Jisasîye hungkuno lutîhwalofoho. ²⁴ Ose upa'nontîfi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentofofofoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofîko simeho afa inimentohofofoho.

¹ Soswo aho hopi'nono sîfe mta'ni osofoso fahu'no niyakolofahonîngki Mponopasi'nji Jelusalemnno asomo wowaho lontai Taitasîmo utîmentai umentîhwonefoho. ² Anîtu kako ngkimo ntahonîngki ngko umentohefoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafe ango so'mo uhu'mokumentîhwonefoho. Osopo ngko Anîtuye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo kengo somo lutîhwawo'nîngkohe so'nno oso hwe engo sohwamo lutîhwamentohefoho. Hwapîngoso oso syoho yîwo'nîngkohe so'nno nakwolaho ntîfijoso ne mmo'nonoho. ³ Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngkîliknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofîko nakwo Juta sohwona'niye a'apaho sîhu kolo'nyo yahino so'nno hungkuno me-ejofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngkîliknta'ango so'nno huno ko uyahonîngki hofîko Taitasîye a'apaho sîhu wokolofano me-ejofoho. ⁴ Oso ango homo somo nohumentahonîngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe honîngkanomo humentanîngkuhwoni Jisas Kîlaisîye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmmentohofo sohwa Jutafe honîngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantîfi imentohofofoho. ⁵ Hofîko Taitasîye a'apahomo sîhu kolofo so'nno nelahonîngkofi nakwo eno mujo'njo imentîhwonefoho. Nakwo hofîkoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe honîngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kîlaisîye hungkuno so'nohini waho'nîngkuhwono. Jutafe honîngkano hungkuno so'nji mîhu'mîngoso nakwolaho li'mentîhwonefoho. Oso'no hofîkoe hungkuno somo minîngkayo'njo imentîhwonefoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho manni'mentisofoho. Hwapîngoso Anîtu nakwo a'amu hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohino nahoniwo'nîngkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitifo kengo somo lutîhwawo'nîngkohe so'nno hwe engo

sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho.
⁷ O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitifo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ⁸ Ou, Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahonungki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'nningkiso hwaho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'nō'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo kengo somo lutihwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmmentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa hofiko yofe Jemisyo, Pitayo, Jounyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntapmmentiso so'no huno uyahonungki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitifo kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no yiwo'nningkuhwone hwona'nyoho. ¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efohoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no huno syafisyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimoni'ningkahonungki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'nningkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.

¹¹ Ti fi sohonta nakwo Antiyouk nohumentahoningkuhwoni Pita none'mahonungki ngko a'amufe ti mopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefoho. Hwapingoso kako huno wonyo tipema'mentisofoho. ¹² Simo'mo Jemis a'amu Jelusalem mta'ango uhwati'mentiso sohwa m'mofopontanungkofi Pita kako a'amu temtitifo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni ni'mentisofoho. I oso'no a'amu Jelusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahoningkofi Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitifo kengo kengo so'nji wosopayo manimmentisofoho. Hwapingoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'nningkohofoho. A'amu Jelusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syonihufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. ¹³ Pita ose imentiso so'no

a'amu hofiko Pitamo tifi iningkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mento hofofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo manimmentisofoho.¹⁴ Oso huno wonyoso syofisyonantifi Jisas iye hungkunomo miningkayo'njo yontaningkofi uhwonimentohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentoho, Kiko a'amu Juta hwosoho. I oso'no kiko a'amu temtitofo kengo somne'no ole so'no kumo'ninkohohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo uningkafe. Oso'no kumo'ninkahoninkki peho'no syofihu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ulimentohefoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtitofo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'nif'maho. O'o, nakwo Juta Mouses iye honingkano hungkunomo iningkawowo'ninkohofo sohwa mta'ango hwona'nyoho. ¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyitwo'ninkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses limentiso hopi'nonohinomo iningkayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jiye yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wopingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwapingo honingkano nihi'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefo, Jiye yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso honingkano somnohini iningkowaso'manji Anitu ole wonalimtonoho. Sekwo wopingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahoninkuhwoni i ose'manji olontona Anitu wopingo kuyoho nelalofoho. Hwapingo nakwo honingkano hungkunomo iningkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwapingo ole, nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu honingkano hungkunomo iningkayoso oso'nohinoso hopo'maho. ¹⁷ Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wopingo kuyoho najoso'no nemo'ninkahoninkki nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mouses iye honingkano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas Kilaisimo simeho uyontifi sekwo a'amu temtitofo kengo Mouses iye hungkunomo miningkayo'njo honingkano

wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo honingkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kila's kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kila's nefo'mahoningu'nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

¹⁸ I hwoni. Honingkano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji honingkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kila'simo si'meho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no honingkano hungkuno somo iningkayo'manji nakwo honingkano wonyomo apa'no humalohwono.

¹⁹ I ngko honingkano hungkunomo atofo lonji huno ole tipema'mentoho, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no iningkayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokonihumajiyo'njo yalofoho.

²⁰ O'o, Jisas Kila's nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnnyopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kila's nje si'meho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohumo si'meho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingooso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo si'meho ntaponto ngkine'no poyo pe'nimentisofoho.

²¹ Anitu ngkimo wopingo ntohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honingkano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kila's kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kila's kako poyo pe'nimentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

3

Honingkano hungkuno somo iningkayo yahino so'nji Jisas Kila'simo si'meho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino ytwo'nningkohofo soku, si'mo'mo nakwo Jisas Kila's sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnnyopo poyo pe'nimentiso so'no hofijo losetihwahoningkuhwoni sekwo Kila's ne sohumo hopa ti'mo uhwonimentohofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisyao'malofofoho.

Sekwoe huno somo hwasyo honingkanomo tihwo ipesemotapmmasoto.² Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkamentohoho so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo sejapmmentisotaho. O'o, sekwo Jisasaye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohoho so'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso sejapmmentisofoho.³ Sekwoe huno wopingoso pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wopingofo yokumpohn'nyo'nji hofijo emantifi osopo huno wopingoso ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'ningo so'nji wesejwaofantife'no yalokwofo.⁴ Sekwo Anituye Towahuno'nji hofijo humamotofo so'no iningo laseyohoho. Oso'no syafisyikuji ne anefoho wolantifetaho. Awonoho. Ne anefoho malifitnnehofo.⁵ Apa'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkayo'ne Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasaye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkofo so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa Apilohamne'no ole mti'mokumentohofi, Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulimento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honingkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho.⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apiloham iye mehomni ne hweho.⁸ Nihi'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimento, a'amu temtitifo kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontapifitnne so'no ngko wopingo kuyoho ulimentisofoho. Huno ose uyimento so'no kako Apilohammo olo hungkuno wopingo loso ulimento, Kiiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtitifo kengo kengo so'njimo wopingo uloho'mnefaho. Anitu Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa mti'mokumentohofofoho.⁹ Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtitifo kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu kako hofikimo wopingo ufo'mawo'ninkiso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu honingkano hungkuno so'no ole

liwo'nìngkohofi, Ngko honìngkano hungkuno somo inìngkayo so'ne Anìtu nje wonyoso wae weenìmofono. Oso hungkuno somo huno ose syafìhupijo'manji, Hofìko tìkanomo ufitnnefoho. Hwapìngoso a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofo, A'amu honìngkano hungkuno nìhu'no kenga'nohino somo minìngkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mtì'mokumentohofofoho. ¹¹ Nom'ne Anìtuye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopeekok ole mtì'mokumento, A'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anìtu kako wae imofìhwosi kìko wonyo honìngkano ane hwosoho ulìhwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mtì'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako honìngkano hungkuno'nohini inìngkayo sohumo Anìtu kako ole mulonehoho. Kìko wopìngo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. ¹² Honìngkano hungkunomo inìngkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Honìngkano hungkunomo inìngkayo'neso Anìtuye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo honìngkano hungkuno nìhu'no hopi'nonohino somo ito'nohino inìngkaweso sohwo kako wonyo honìngkano nìhu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako nìhu'no anga'no wonyo yoso'manji nìhu'nahone tìkanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho. Ose nalìmentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu wonyo honìngkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofìko tìkanomo ufitnnefoho. I oso'no nakwo honìngkano hungkunomo ito'no minìngkayo'ne so'no Kìlais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kìlais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofo, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohumo Anìtu kako kakimo hohujo ikinjìmofìhwosi tohino engo uyonefoho. Ose mtì'mokumentohofofoho. ¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anìtu Apìlohammo ulìmentisoso ne imo'nìmentisofoho. Apìlohamìye imuhwo Jisas Kìlais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofìkoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no sìmeho hi'ntnnono ufijo'manji Anìtu kakoe Towahuno wopìngoso a'amu homo somo uyìmontonoho.

Anìtuye honìngkano hungkuno somo Anìtuye hungkuno sohwo wae meeofonehoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulofiswo'nningkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho. ¹⁶ Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'ningo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'no ulimentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilaishiyo. ¹⁷ Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahon'ngki osohonta Anitu Mousesimo hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno tifinjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho. ¹⁸ Oso'no hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno tifinjoso olenoho. Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

¹⁹ I oso'no Anitu kako Mousesimo oso hon'ngkano hungkuno tifinjoso peho'no umentisoto. Olenoho. Anitu kakoe hon'ngkano wopingo netihwayo'ne nejopahon'ngki a'amu hn'nwi kakoe hon'ngkano hiloso mtihupewo'nningkuhwone'nwoho. Mousesimo hon'ngkano hungkunoso uyimentiso sohonta Anitu kako huno syafihu'mento, Olo hon'ngkano hungkuno loso ne'no nowentan'ngkuhwosi Apilohamiye imuhwo Jisas oso humne'no ulimentiso sohwo hwahopo poso sohonta hon'ngkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahon'ngki Mouses kako a'amu somo uyimentisofoho. ²⁰ I oso'no Anitu kakoe hungkuno Apilohammo uyimentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. Anitu kako'nohini uyimentisofoho.

Hon'ngkano hungkuno loso nakumo mesyolonetihwayo'nefoho.

²¹ Oso hungkuno tifinjoso Anitu Mousesimo uyimentisoso hungkuno simo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye hon'ngkano hungkunomo tifi in'ngkohwaso hn'nwi Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho.

U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo. ²² O'o, Anituye hungkuno mit'mokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nangkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahoningkuhwone osohonta honingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumajif'mentisofoho. Osopo nohumentaniningkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honingkano Anitu netihwamentisofoho. ²⁴⁻²⁵ Oso'no honingkano hungkuno loso Anituye yahino wopingoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilaismakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisoso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomini'nwoho. ²⁷ A'amu Jisas Kilaismo iningkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaismye huno nomantifi Kilaism imentiso pa'nyo yalokuhwono. ²⁸ Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaismo iningkowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohin'i'nwoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyso'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moyam'i mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilaismakwoe simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono. ²⁹ Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apilohamye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnnimo hungkuno simehomo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo

pe'nìngkahonìngki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahonìngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyu pa'nyo hweho. ² Hwapìngoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tìfi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sìkuno kanìngkwöhwo ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantìhwone hweho. ³ Oso pa'nyo nakwo humamentìhwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomì pa'nyo humentani nakwo honìngkano hungkuno somo enjwa'mo humentani honìngkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumajì'mentisofoho. ⁴ Oso sìkuno Anìtu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwatìmentisofoho. Kona'wohi Jisasìmo aswo mahonìngki kako honìngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. ⁵ Anìtu kakoe hwomu uhwojahonìngki kakoe hwomuso nakwo honìngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo isìhuto nalohofonto Anìtuye mehomì ne namokumentisofoho.

⁶ Nakwo kakoe mehomì ne imo'nyo so'no netìhwayo'neso Anìtu kakoe hwomufe Towahuno nejopahonìngki Towahuno sohwo ehuhnnaofonto Anìtumo ulìwo'nìngki, Mpohwo, Mpohwo. ⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomì'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomì hn'nyumo yo'mayo Anìtu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'nìngo syafìhu'mentisofoho.

⁸ Sekwo temtitifo kengo soku, hohonta sekwo Anìtu ne sohumo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anìtu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofoho. ⁹ I ololahonta sekwo Anìtu ne sohumo tipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta Anìtu kako sekumo tipesemalofoho. Oso'no sekwo honìngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumantìfe'no liyalokwofo. Oso honìngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho. ¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo sìkuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo tìmo uhwonìwo'nìngkuhwone so'no Anìtu kako wopìngo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. ¹¹ Oso'no ngko sekumne'no huno pi'nìngo engo syofìsyalokweno. Anìtuye hungkuno

losetihwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalok-weno. Ne'maso imo'nonetikeno.

¹² Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hm'mo'nimno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohummamotofo kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentaningko sekwo ngkimo wonyohofifo ntoho'mentohofofoho. ¹³ Honingkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo tipemanji sekuyepono asomo ponji Anituye hungkuno losetihwamentohefoho. Sekwo iningo laseyohoho. ¹⁴ Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahoniningki sekwo ngkine'no hohujo mikinjanimofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofifo ntoho'mentohofofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas Kila'sis sekumo se'mahoniningkofi sekwo wopingo umokosyohumamentohofoho pa'nyoso ngkimo nimokosyohumamentohofofoho. ¹⁵ Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo honingkano nom'ne kengo so'no syafisyonitifi simeho wopingo lasemo'niningkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo simeho engo ntapmmentohofoho so'no niffo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontapikutnnesohilo. Ngko huno ole niyohoho, Sekwo ngkimo niffo'mayo'manji ole wontantifeho. Nakwoe timo wokitihwofiyano. Wonyoangkafo nimokosyohumamentohofofoho. ¹⁶ I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahoningko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnmalokwofo.

¹⁷ A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwapingoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni womenihumojantife'no yalokwofo. ¹⁸ A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, honingkano wopingomo mijimiweneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentani'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wopingofoho. ¹⁹ U nje mehom, simeho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehom aswo mayo'ne tohino engo umniwo'niningkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no nimnalofoho. Oso tohino mjanimnimithwosi sekwo sekwoe simeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kila'simo

n̄ihu'nahone uȳikuji kako sekumo sehula'afonefoho.
²⁰ Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo masel̄imnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n̄ingo engo syof̄syalokweno.

Ap̄iloham̄iye ape Hekal̄i'nji Sola'njiye pahnn̄imo hungkuno Poul mt̄'mokumentisofoho.

²¹ Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye hon̄ingkano hungkunomo enjwa'mo wohumantife'no yalokwofo soku, oso hon̄ingkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho.
²² Hungkuno hiloso ole naliso, Ap̄iloham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tis̄maso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Ap̄iloham̄iye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho. ²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomis aswo mayoso a'amu mawo'n̄ingkohoho pa'nyofoho. I Ap̄iloham̄iye ape ne Sola hwonjo ape n̄ihu'no a'manesi An̄itu hungkuno Ap̄iloham ya'umo ul̄imentiso so'no Sola mehomis ma'mentisofoho. ²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnn̄imo hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Ape sofahusi siko An̄ituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyohoho. S̄imo'mjosi Hekal kako hwof̄iki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo An̄itu kako Mousesiimo hon̄ingkano hungkuno uȳimentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyiso a'amufoho. ²⁵ Hwof̄iki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho. Pone engo Jelusalem hwof̄iki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jelusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hof̄iko hon̄ingkano hungkuno somo in̄ngkawowo'n̄ingkohoho so'no hon̄ingkano hungkuno hiso hof̄ikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hof̄iko oso hungkuno somo syoho ulohofiyiso hwafoho. Hekaliye mehomis pa'nyofoho. ²⁶ I An̄ituye hungkuno nom'neso Ap̄iloham̄iye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofimaho. O'o, ape nefoho. Kako An̄ituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jelusalem songoponoho. A'amu hn̄ni'mo momekilo'mokonehumajiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho. ²⁷ Aisaiya oso ango pone Jelusalem hufa'uyo so'no An̄ituye hungkunomo ole mt̄'mokumentisofoho. Ole nalimento, K̄ko ape hwonjo siki, s̄imonyo fiyo. K̄ko mehomis aswo momaso'njo ko yonji k̄ko mango engo'nji isamoyoka njo. Hwap̄ingoso mehomis pi'n̄ingo engo wosejapmmonnoho.

Jiye mehomiso ape syoho ulohofiyi siye mehomimo uyakolo-pitnnefaho.

Aisaiya ose mt̄i'mokumentisofaho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu s̄imo'mo Ap̄lohammo hungkuno uyonto t̄ifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyimentisofaho. ²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyi siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyimentisofaho. Oso pa'nyo olahonta Anituye Towahuno nakumo Anituye a'amu ne nemokahon̄ngki nakwo tango malokuhwono. A'amu hon̄ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo. ³⁰ I oso'no a'amu Anituye hungkuno mt̄i'mokumentohofoso ole mt̄i'mokumentohofi Anitu Ap̄lohammo ulimento,

Syoho kilohofiyi si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyi siye hwomu sohwo kako jiye hwaho yo'mayo ho'yangoso momanehoho.

O'o, jiye ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹ Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyi siye mehomimaho. Nakwo hon̄ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Hon̄ngkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomimnwoho.

5

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohuman.

¹ Seten̄ye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Hon̄ngkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

² Sekwo upa'n̄mno. Ngko Pouli'ni hungkuno wasel̄monne'no yohono. Huno ole losyofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho s̄ihu kolo'nyo'manji Jutafe hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkayoi'manji Anitu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'n̄imentono.

³ Ngko apa'no wasel̄imo. A'amu fihwo kako Anituye a'amu ne imo'nyo so'ne kako hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkawesoso kakoe a'apaho s̄ihu kolofo'manji oso hwe huhwo sohwo hon̄ngkano hungkuno n̄ihu'no hopi'nonohinomo un̄ngkaweno. N̄ihu'no kenga'nohonomo min̄ngkayoi'manji u hon̄ngkano wonyo kenga'no iso'manji n̄ihu'nahone t̄ikanomo wene hweho. ⁴ Sekwo wonyo wayo'ne hon̄ngkano

hungkuno inìngkawowo'nìngkohofo'manji sekwo Jisas Kìlaisìmo nto usìkwojao'malofo kuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anìtu sekumne'no selohofìwo'nìngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho. ⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahonìngkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso somne'no sìmeho hi'ntnnono uyahonìngkuhwono Anìtuye Towahuno Wopìingo kako nakwoe wonyo honìngkanomo wae yaofalofoho. Oso'no tìfi no'mo Anìtu utìhwa'nyopo, Nje mehomì wopìingo ne kuyoho nalonefaho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. ⁶ Nakwo Jisas Kìlaisìye mehomì ne imo'nìngkuhwone so'no u a'apahomo sìhu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kìlaisìye mehomì ne imo'nyoso ole, Jisasìye hungkunomo tìfi inìngkayo so'nji a'amu nom'ne somo sìmeho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisasìye mehomì nefe yahinofoho.

⁷ Sìmo'mo sekwo Jisasìmo tìfi hofiyò inìngkamotofoho. I sekwoe yahino wopìingo somo tìhwo piywasehumasoto. Jisasìye hungkuno somo inìngo mopmno eso tìhwo selìmasoto. ⁸ Anìtu'maho. O'o, kako oso honìngkano wonyo somta'ni Jisasìmo uhwojahonìngki sekumo sesìhutomentiso hwaho. ⁹ Toho we'e sjontanìngkuhwosi ifofo yososo toho engo sjìhwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo honìngkanomo inìngkowalokwofo. ¹⁰ I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahonìngkuhwosi oso hwasyo hungkunomo inìngkowalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofìkuji Jisasìye hungkunomnohini ngko inìngkowalokwe hopaso finìngkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho sìhu fìkolo'nìmno, ose seloso sohwo hwasyo honìngkanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anìtu kako tohino uyonefaho.

¹¹ A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole lutìhwawo'nìngkiso, A'amu honìngkano hungkunomo inìngkayoso a'apaho sìhu kolo'nyo somo ose inìngkaofijo'manji Anìtu hofìkoe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko lutìhwanti'ntentesi a'amu honìngkano hungkunomo inìngkowalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nìmentiso so'no ulalokwe so'no hofìko ngkimo tohino ntapìwo'nìngkohofofoho. ¹² A'amu sekwoe a'apaho fìkolo'nìmno selalokwofoso hofìko

hofikoe a'apahomo nihu'nahone sihu kolo'nifijoso sekumo seliko'mafikuji nihu'nahone mose'mafikutnnehofo. Oso'no nim'o'ninckohoho.

¹³ U nje a'amu soku, honingkano hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesihuto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesihuto'mentisoto. Apa'no honingkano wonyomo iningkayo'netaho. Nihu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simeho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho. ¹⁴ Yo'mayo honingkano hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. ¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hnningkuji simeho tohino semningkuhwoso'no tango iningkuji ikujoho fongki'nifijo'manji i sekwo i'waho fiyimno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

Anituye Towahuno Wopingofoe yahino'nji a'amu hwaho loponjo hn'nwiye yahino so'ntnne hungkunofoho.

¹⁶ Hungkuno ole waselmonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wopingofoe mampaho jiye hunomo huno kiyihwoso'no simeho kumo'noso somo tifi finingkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jiye simeho umo lihwosi ko yososo miyonehoho. ¹⁷ Ihwoni, jiye simeho ole kilalofi, Olo honingkano losomo hano fiyo. I Anituye Towahuno Wopingo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jiye simeho umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, nje honingkanomo tifi nniningkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jiye simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiy. Kiko yo'mayo uyimonji yalokunoso kiko hopo'maho. ¹⁸ Kiko Anituye Towahuno Wopingomo tifi iningkusoso kiko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnnohino.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, honingkano wonyomo hano iyoso, ²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohumo tifi iningkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofo lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho. ²¹ Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no

hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonifonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo liwo'nìngkisofoho. Sìmo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselìmonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'nìngkohofoso hofìko Anìtu nemokosyohumayo sopo mahufitnnefoho.

²² I oso'no nakwo Anìtuye Towahuno Wopìngofe mampahomo inìngkowasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anìtu'nji hungkuno hnnìngkuhwasi sìmeho wonyohofiy'o'nji wohumantanoho. Oso'no Anìtu'nji a'amu so'njimo sìmeho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo Anìtuye Towahuno Wopìngofe mampahomo inìngkowasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo sìmeho wonyo muyanehwono. O'o, sìmeho wopìngo'nji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofìhwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wopìngo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'nìmontonoho. ²³ Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe sìmeho uyìmonto ko yososo nakwo honìngkano wopìngo'nohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honìngkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopìjwonamofe'njo umontonoho. ²⁴ Jisasìye a'amu ne hn'awi olo so'no nano mtito'mentìhwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo sìmeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafìsyìwo'nìngkuhwono. Mpano. Jisasìye iyo hwojiyafìku'nnyopo oso hiso'no nto pe'nìmentisofoho. Ose syofìsyontani honìngkano wopìngomo humalohwono.

²⁵ Anìtuye Towahuno Wopìngo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejapìwo'nìngkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sìkuno huhwo huhwi unìngkowan. ²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafìsiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no sìmano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anìtuye Towahuno Wopìngofe mampahomo tìfi inìngkawowo'nìngkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohumo honìngkano wopìngo somo apa'no

típemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulíkutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini hofijo ulífijoso Anítuye honíngkanomo apa'no fípemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonímno. Seten kako yamofo selohofahoníngkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno. ² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofíkimo ufo'mapmno. Ufo'mapijo'manji sekwo Jisas Kílaisíye hungkuno ne somo uníngkowantífeho. ³ Hwe fihwo ole hnnalofi, Ngkimo peho'no nífo'mapitnnehofo. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. ⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'níngkino somo kíko ito'no uhwonyo. Wopingo'nohino uhwoníngkohoji jíje símeho wopingo wakumo'nímontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'níngkiso somo uhwoníngkohoji ole nosyafísyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafísyohotoho. ⁵ O'o, Anítu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehoníngkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

⁶ A'amu sekumo Anítuye hungkuno losetíhwalokuso sohumo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyímno.

⁷ Hwe fihwo kako Anítumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulíhwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anítumne'no hwasyo iníngkawo'níngkiso sohwo ne ane umo'nímontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnníngkutoho. ⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe símeho umo'nyoso ose iwo'níngkiso'manji u kako níhu'nahone tíkanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anítuye Towahuno Wopingo uloso somo iníngkaweso'manji u kako Anítuye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho. ⁹ Honíngkano wopingo somo nohumentani Anítuye syoho wopingo so'no piso'mo'nyo namo'níngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mjímíhwasi síkuno Anítu ho'nahumentiso somo yo'mayo wopingo nomane'nwoho. ¹⁰ Oso'no síkuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne honíngkano típemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasímo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkohoho somo ne'nohini ufo'mafíkuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'nimentiso so'no Pouł kako s̄imonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso s̄imo'mo nom'ne humo ulahon̄ingko kako mt̄i'mokohoho. I olopo nje aho'nji mt̄i'mokalokweno. Sekwo uhwon̄imno. Ifalifaliyo loso m̄ikun̄imposo mt̄i'mokalokweno. ¹² A'amu fehohnjo hungkuno loset̄hwalokwofoso hof̄ko sekwoe a'apaho s̄ihu sekolofo'ne umo'nalofoho. Hwap̄ingoso ole. Hof̄ko a'amu a'apaho s̄ihu kolofoso yahino somo in̄ngkawo'n̄ingkohofoso sofe s̄imeho wopingo umo'nyo'ne foho. I oso a'amu hungkuno loset̄hwalokwofoso hof̄ko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no s̄imeho hi'ntnnono ufijo'manji An̄ituye a'amu ne imo'n̄iftnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino loset̄hwant̄ifijontentesi a'amu hon̄ingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hof̄ko a'amu noloset̄hwalokwofo somo tango uȳikutnnesohilo. Oso'no a'apaho s̄ihu sekolofo'ne umo'nalofoho. ¹³ A'amu a'apaho s̄ihu kolo'nyo'ne hungkuno loset̄hwalokwofo sohwa hof̄ko hon̄ingkano hungkuno hopi'nonohinomo min̄ngkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho s̄ihu kolofo'ne loset̄hwayo hwap̄ingoso ole. Hof̄ko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'n̄ingo engo somo uhwon̄imno ulahon̄ingkofi a'amu Jutaso hof̄koe yofe ho'nomalokwofo. ¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo nttnneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas K̄lais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwap̄ingoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo mon̄mokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho. Oso'no hwahoponjo yo'mayoso n̄ihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo in̄ngkowalokwofoso hof̄ko ngkine'no nakwolaho ntant̄kwofoso. ¹⁵ A'apaho s̄ihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho s̄ihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, An̄itu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho. ¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahon̄ingki in̄ngkawo'n̄ingkohofoso hof̄ko An̄ituye a'amu nefoho. Osomne'no An̄itu kako hitoho ulof̄hwoso'no s̄imeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohé so'no sekwo nom'ne tango ntap̄ikutoho. O'o, ngko Jisas iye syoho ulohofiyó sohwo'n̄imo a'amu tohino engo ntapont̄ifeso nje a'apaho ime'nohino foho.

18 Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wopingo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Pouli'ni semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

Efesos

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no Mt̄i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S̄mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'nji* (29) *teti wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopol̄keno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesosinjo somne'nohini mt̄i'mokumentiso'maho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sponji a'amu Efesos so'nji uhwonifitnne'ento mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwap̄ingoso olenoho. Nakwo K̄laisi'nji humalohwone so'n̄mo An̄tu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop̄ingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Jisas K̄laisinta'ni An̄tu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sponje'no mt̄i'mokuyahot̄mentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mt̄i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno s̄mo'mjoso olenoho. K̄laisinta'ni a'amu Jisasimō in̄ngkunyoso s̄imeho afa'njo wohumanifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi t̄ifi un̄ngkohwano.

¹ Ngko Pouli'nji K̄lais Jisasīye hungkuno a'amumo uyohoj̄ku'mofo (*apousel*) syoho so'ne An̄tu n̄hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo An̄tuye a'amu soku ango Efesos nohumantifi K̄lais Jisasimō in̄ngkawowo'n̄ngkohofo sokune'no olo iyoswo loso mt̄i'mokalokweno. ² Nan̄ngkwoho An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop̄ingo selohofohosisi s̄imeho pompenjiyo wosejapanjiyoho.

K̄lais yo'mayo wop̄ingo naloho'mentisoso olenoho.

³ Nakwo K̄laisi'nji humalohwone hn'nyumo An̄tu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop̄ingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisīye kan̄ngkwohwo An̄tu osohumo isamoyoka ulano. ⁴ Hohonta An̄tu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta

nakwo Kìlaisì'nji humayo'ne Anìtu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe sìmeho kìho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe sìmano sopo wolohofantantonoho nje sìmano sopo wolohofantìfeho. Ose syafìhu'mentisofoho.⁵ Sìmo'mo Anìtu kako nakune'no hitoho mìkunìmposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomí ne namokiyo'ne Jisas Kìlais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwatìmne'ento syafìhu'mentisofoho. Anìtu kakoe huno homo somo mìkwesyafisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyìmonnaho lonto sìmeho wopìngo umo'nìngkahonìngki nejapmmentisofoho.⁶ Nakwo honìngkano wonyomo nohumentanìngkuhwoni Anìtu kako wopìngo'nohini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo Anìtumo isamoyoka ulìhwasi kakoe yofe woho'nomano. Hwapìngoso nakwo Jisasi'nji humalohwone so'no Anìtu kako nje mehomí kuyoho nalìmentisofoho.

⁷ Kìlais nakumne'no kakoe honìyo usìhumanto poyo pe'nìmentiso so'no nakumo honìngkano wonyo mta'ni isìhutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe honìyo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wopìngo hiso Anìtu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafofoho. ⁸ Anìtu huno wopìngo hwapìngo'njo sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahonìngki kakoe yo'mayo wopìngoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no Anìtu kako huno uyohoho. Hofìkimo ufo'mayo'nefoho. ⁹ Anìtu kakoe mehomí hn'nwiye wonyo wayo'ne Jisas uhwatìmne'ento lìmentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olahonta ujo ehontojwahumentisofoho. ¹⁰ Oso Anìtuye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso sìkuno Anìtu kako hwosopeehumentiso sohwi i'mofapìhwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mtì'mokumentisoso mìhu'mokoso sohonta Kìlais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njhwo imo'nonefoho.

¹¹ Yo'mayo Anìtu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no Anìtu kako nakwo a'amú Juta hn'nìmo nje mehomí ne imo'nìfitnne'ento kako Kìlaisìye temtitofomo nehumati'menti hn'nwoho. Anìtu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafìhu'mentisoso ne imo'nìmentisofoho. ¹² Nakwo sìmeho Kìlaisìmo uyìmentìhwone sìmo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wopìngo nalohofone so'no hontohumehwasi Anìtuye yofe engoso woho'nomano.

13-14 Sekwo temtitifo kengo mta'ango soku, Anitu sehwosopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wopingo ne'njoso upa'nontifi Kilaik sekumne'no asomo setimayo'ne sohumo sekwo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofo so'no kakoe Towahuno Wopingo yofe sehwoe'ne sejapmmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohumne'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimento so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitnne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwono. Oseso yo'mayo naloho'mentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wopingo sohwoe yofe whohonomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wopingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.

15 Ngko ole upa'nimalo, sekwo Hwe Engo Jisas sohumo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simeho uyalokwofo. 16 Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyoka uliwo'ninkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'ninkohono. 17 Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye kaningkwohwo Anitu yo'mayo wopingo hwapingo sohwo osohumo ole uliwo'ninkohono, Anitu kiko jiye Towahuno wopingo sohwo a'amu ango Efesos humayo somo uyahoninkohoji Towahuno sohwo kako huno wopingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahoninkuhwosi hofiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose uliwo'ninkohono. 18 Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'ninkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwosopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no eholhosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitnne'ento limentiso so'no sekwo simeho wopingo'nji wohontohumantifeho. 19-20 Jisas Kilaik kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mikunimposo so'nji Kilaishiyo ulikafonto ahwomo somo

kakoe aho angahohnta'ni mihumajif'mentisofoho. Osopo Kilaís kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anítume simeho hi'ntnnono uyifwo'níngkíhwone hn'nímo oso yokumpohn'nyo mítkunímposo Kilaísímo ulíka'mentiso hiso nefo'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono. ²¹ Kilaís kako Anítuye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnnonji a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nímo Kilaís kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohini'maho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohini kako ne'no wohumantí'mtonoho. ²² Anítu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaísímo enjwa'mo ho'nasyonto Anítu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumatí'mentisofoho. ²³ A'amu Kilaísíme'no huno nayifwo'níngkiso so'nwi Kilaísíye a'apaho'nwoho. Kilaís kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo Kilaísíye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilaís kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

2

Nakwo poyo pa'nyo nohumentaníngkuhwoni Kilaís yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anítu nakumo songo nelikofalofoho.

¹ Hohonta sekwo temtitifo kengo kengo soku honíngkano wonyomo nohumantífi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'níwo'níngkiyohofo hopa sekwo Anítuye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anítu tohino engo womapife límentisofoho. ² Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo iníngkawentífi yo'mayo towahuno wonyo sofe hwe engo Seten oso hwae hungkunomo haloho po'motofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anítuye hungkunomo hwotoho fewo'níngkohofo somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho. ³ Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitifo kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seteníye temtitifo'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simeho umo nelahoningki imotohwonefoho. Nakwo ose humentaníngkuhwoni Anítu nakwoe honíngkano wonyo somne'no simeho tohino umníngkahoningki Anítu kako a'amu hn'nímo tango engo uyimne'ento límentisofoho.

4-5 Nakwo honingkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentanìngkuhwoni Anìtu hitoho mìkunìmposo ulofahonìngki Kìlais yo'mayo wopìngoso naloho'mentisoso Anìtu kako nakumo Kìlaisì'nji songo nelìka'mentisofoho. Anìtu kakoe mehomi so'nne'no umo'nìngkahonìngki kako asomo netìma'mentisofoho. ⁶ Nakwo Kìlais Jisasìmo humalohwone so'no Anìtu kako Kìlaisì'nji nakwo'njimo songo nelìkafonto kakoe yofe engo nejopahonìngki ahwomomo Kìlaisì'nji humalohwono. ⁷ Ose naloho'mentisoso kako hitoho mìkunìmposo nejapeso kako engolopohamo a'amu tìfi imo'none so'nji ne'no netìhwawo'nìngkisofoho. Anìtu kakoe huno mta'ni wopìngo uloho'mo lonto wopìngo nalohofìwo'nìngkisofoho. Kìlais nakwoe wonyomne'no poyo pe'nìmentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engo nejopahonjo somo uhwonakwofo. ⁸ Anìtu kako wopìngo uloho'mo lìmentiso so'no nakwo kakimo sìmeho hi'ntnnono uyìmentìhwone sohonta Anìtu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho ulofo yahino uyalokuhwone hwapìngoso nakwo'maho. O'o, Anìtu huhwo kako hwapìngo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho. ⁹ Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapìngo'maho. ¹⁰ Anìtu kako nakumo namti'mokumentiso sohwo nakwoe hwapìngo hweho. Nakwo yahino wopìngomo inìngkayo'ne Anìtu kako Kìlais nejapmmentiso so'no Kìlais Jisas nakumne'no yo'mayo wopìngo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. Anìtu oso yahino wopìngo somo hofìko inìngkafitnne'ento nakumne'no nto'no esyohumamentisofoho.

A'amu Juta so'nji temtitifo kengo kengo so'nji Anìtu'nji ufohi'nyo'ne Jisas kako temtitifo anga'nohino umokumentisofoho.

¹¹ Ngko sekwoe hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo Anìtumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sìhu kolo'nnyo sohwa hofìko sekumne'no ole lìwo'nìngkohofì, Sekwo temtitifo kengo mta'ango soku a'apaho sìhu makolo'nyo so'no sekwo Anìtumne'no huno maseyokuyoho, selìwo'nìngkohofoho. ¹² Oso hohosohonta sekwo Kìlaisìmne'no i'waho yontìfi Anìtuye mehomi mmo'nyo kuyoho. Sìmo'mo Anìtu a'amu Juta somo uhwosopo'mentisoso kakoe hungkuno wopìngo kako'nji makotìku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitifo

kengo'mta'ango soku yolo'ho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi tifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo Anitu sohumne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. ¹³ Sekwo Anitune'no kengopo nohumentaningkofi Kila's Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no kako impo'nosetima'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'nimentohoho kuyoho.

¹⁴ Si'mo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo si'kunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'nimenthwoneso nakwoe honingkanomo tojo hopa pi'jwahinimenthwonefoho. I Kila's nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo si'meho pompenjiyo'nji nohumentaningkuhwoni temtitifo anga'nohino namokumentisofoho. Oso si'meho pompenjiyo hwapi'ngoso Kila'siyo. ¹⁵ Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu Jutafe honingkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho si'hu kolo'nyo yahinosa a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'nimentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe honingkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo kengo sokunonji nakwo hn'nimo Jisas kako'nji nakumo monakojiwonto temtitifo anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo si'meho afa inimenthwone'nwoho. ¹⁶ Kila's kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe si'meho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kila's kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo kengo hn'nimo temtitifo anga'nohino namokonto nakwo Anitu'nji si'meho afa inimenthwonefoho. ¹⁷ Kila's kako noponto a'amu Juta Anitu'nji mofonepo humamotofo so'nji sekwo temtitifo kengo kengo'mo Anitune'no humamotofo soku nonjimo olo hungkuno wopingo loso nalimento, Sekwo si'meho afa'njo hmmo'nimno. ¹⁸ Ose nalimento so'no Kila's kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitifo kengo si'kunontne'no yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anituye Towahuno Wopingo anga'nohino sohwo kako honingkano namohmmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi Anitumo u'malokuhwono.

Nakwo a'amu Anitumo iningkawo'ninkuhwone so'nwi nakwo ango ne'nwoho.

19 Oseso sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofo. O'o, sekwo Anituye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi Anit'u'nji sekwo'montohwasi humalofo. 20 Sekwo soku Anit'u angolalokunjo pa'nyo kuyoho. Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwona'nnonji a'amu Anituye hungkuno uyahonìngki limotofo sohwona'nnonji kako nakumo hwosoku hwosaho pa'nyo nawonjimentiso hwona'nyoho. Kìlais Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku angoloko yokino kuyoho. 21 Angoloko yokino hopi'nonohino soku Kìlais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofofoho. Olo angoloko hiloso Anit'u kako hwapiingo hweho. Angoloko hiloso Anit'u nomolihwosi engo imokuhwosi kako oso angoloko wonyo ane wopingo'nohino sopo wohumamontonoho. 22 Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anit'umo inìngkawo'nìngkuhwone hn'nnonji nakwo Kìlaisimo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'nìngkiso so'no nakwo Anituye angoloko ne nto imo'nìmalohwono.

3

Poul kako Anituye hungkuno wopingo a'amu temtitifo kengo somo lutihwawo'nìngkiso hweho.

1 Ngko Pouli'ni Kìlaisiye syoho ulohofiyoso sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwapingoso ngko a'amu temtitifo kengo sokumo Anituye hungkuno wopingo losetihwawo'nìngkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo intofanihumentohofofoho. 2 Sekwo olo so'no nto upa'nìmentohofo so'no ngko huno syafisyojhono. Anit'u sekumne'no hitoho ulofahonìngki kako yo'mayo wopingo waseloho'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmmentisofoho. 3 Anituye hungkuno wopingo sohiyaso'mo wo'mojoso ntihwahonìngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohefoho. 4 Olo iyoswo losomo atofo lìfijoso sekwo huno ole waseyono. Kìlaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwanihumentisofoho. 5 Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso Anit'u kako a'amu somo mutihwammojofoho. I ololahonta Anituye Towahuno Wopingo kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Anit'u kakoe hungkuno uyahonìngki limotofo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho. 6 Hungkuno wopingo hiyaso'mo wo'mojo hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kìlaisiye hungkuno wopingo somo upa'nìmentohofo so'no sekwo

a'amu temtitofo kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Juta so'nnonji nakwo temtitofo afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wopingo Kilaís Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anítu yo'mayo nakumne'no hwosopeehumentisoso womantanoho.

⁷ Anítu kako ngkimo kakoe hungkuno wopingooso uyohojíku'mifo'ne níhwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wopingo sohwoe syoho ulohofiyó hwo'nyoho. Anítu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahoníngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo níisosofito'mentisofoho. ⁸ Anítuye hwe moya'mi ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anítuye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'nímo Anítu kako wopingo ntohofonto nje wonyoso wae yanímo'mentisofoho. I Anítu olo syoho a'amu temtitofo kengo somo kakoe hungkuno wopingo lutíhwawayo so'no níhwosopo'mentisofoho. Anítuye hungkuno wopingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wopingooso Kilaísímo weho. U a'amu sakinjo sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kilaísímo wotípema'mtonoho. ⁹ Símo'mo Anítu yo'mayo mtí'mokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafe temtitofo so'nji temtitofo kengo kengo so'nji afa imo'nífitnne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno eholhosísiyo'ne Anítu olo syoho loso ntapmmmentisofoho. ¹⁰ Hwapingooso Anítu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji Anítu kako mekilo'mokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahoníngki hofíko kakine'no uhu'mokuwo'níngkohofofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontífi hofíko Anítuye huno wopingo so'no huno uyohoho. ¹¹ Hohonta a'amu ahwomo'nji hwaho'nji mamtí'mokiyo sohonta Anítu ose imne'ento huno syafisyonto nakwoe Hwe Engo Kilaís Jisasímo nejapmmmentiso so'no ne imo'nímentisofoho. ¹² Nakwo Kilaísímo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkuhwone so'no nakwo Kilaísí'ngji ufohi'nontani nakwo Anítumo u'mayo so'no iyoho monenalofiyoho. Hwapingooso Kilaís sohwo kako Anítumo u'mayo'ne honíngkano hweho. ¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e waselímo. Ngko Anítuye hungkuno a'amu temtitofo kengo

sokumo seliwo'nìngkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'nìngkuhwoloh. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno.

Kilais kako hitoho mìkunìmposo sejopalofoho.

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anìtu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno. ¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto sìmentohofo so'nji nakwo hwahoponjo temtitifo hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anìtu kako kakoe yofe neso nanìngkwohweho. Oso'no kako menalimentisofoho. ¹⁶ Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwapingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofìhwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. ¹⁷ Sekwo simeho Anìtumo uyìwo'nìngkohofo so'no Kilais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fìsyafisyìwo'nìngkuno. Iyo ppmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpoh'nnyo kemokosyohumawo'nìngkiso pa'nyoso Anìtu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisyìkuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. ¹⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anìtuye mehomi hopi'nonohino soku Kilais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kilaisìye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nìhu'no yokintahoponoho. ¹⁹ Kilaisìye mìkunìmposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tìfofoho. I oso'no sekwo Kilais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anìtu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wopingo'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰ Anìtuye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwoe huno tìfo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. ²¹ Oso'no nakwo Anìtuye mehomi hn'nwi yo'mayo wopingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'nìngkuhwone hn'nwi Anìtuye yofe'nji Kilais Jisasìye yofe'nji nakwo engolopohamo ne'no whohonomewo'nìngkuhwano.

4

*Nakwo Anítumo iníngkawo'níngkuhwone hn'nwi nakwo
Kílaisiye a'apaho'nwaho.*

¹ Ngko Anítuye syoho iwo'níngkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anítu kakoe mehomí hn'nímne'no wonyoangkafo humayo so'no joho nalímentiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no uníngkohwano.

² A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofíkuji hungkuno hofiyó hofohofahn'no ulímno. A'amuso hofíko wonyo sekumo selohofíkujo'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofíkutoho. O'o, wopíingo'nohini ulohopmno. Símeho finímno.

³ Anítuye Towahuno Wopíingo sohwo kako símeho afa inyo yahino nejapmentiso so'no nakwo mtitofo anga'nohino pa'nyo impe hopa nto monakilo'mokumaho. Oseso oso símeho afa inyo yahino ne'no mjimíkuno.

⁴ Nakwo Anítumo símeho uyíwo'níngkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwaho. Anítuye Towahunoso anga'nohino hwého. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anítu'nji wonyoangkafopo humayo so'no

Anítu nakumo joho lonetíma'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohini hontohumalohwono. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais sohwo anga'nohino hwého. Nakwoe símeho hi'ntnnnohino uyo yahinoso Anítu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anítu uhwononteso hwapíingo neso kenga'nohinofoho. ⁶ Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anítuyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentaníngkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wopíingo namokuwo'níngkiso hwého. Kako nakwoe símehomó humaho.

⁷ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nímo Kílais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwapíingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmentisofoho. ⁸ Olo hilo so'no Anítuye hungkuno ole nalímento,

Kílais kako songo líkafonto ahwomomo apa'no símentiso so-honta kako kakoe a'amu pi'níngoso Seten kako impe intofahumentiso somo isíhutofomotasímentisofoho. Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyímentisofoho.

Ose nalímentisofoho. ⁹ Oso hungkuno so'no huno wosyofísyano. Kako ahwomomo apa'no símentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Símo'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmmentisoso kako hwahomo'mo

a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho. ¹⁰ Olo hwe lohwo kako s̄imo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohot̄mo s̄imentisofoho. S̄imentiso so'nji kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono K̄lais̄mo weho. ¹¹ An̄tuye syoho kengo kengo iyo so'ne K̄lais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohoj̄ku'mofo'ne (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo An̄tuye hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu An̄tuye hon̄ngkanomo t̄ipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo An̄tuye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lut̄hwayo'ne syoho uyalofoho. ¹² Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso An̄tuye a'amu neso hof̄ko kakoe syoho hofiyu ulohofiyu'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo K̄lais̄ye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'n̄ngkuhwasi ufo'mo'nano. ¹³ K̄lais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejap̄wo'n̄ngkiso so'no nakwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkuhwone hn'nwi nakwo s̄imeho afa unantanoho. U nakwo An̄tuye hwomumne'no huno afa'nohini wonaȳmtonoho. Oso hohosohonta nakwoe s̄imeho mo'mo An̄tuye hungkuno'nji An̄tuye huno'nji nakwoe hunomo engo enaof̄hwoso'no nakwo K̄lais pa'nyo sokafo umo'nantanoho. ¹⁴ Osohonta nakwo mehom pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehom pa'nyoso hintalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hof̄koe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hof̄ko oso ifofo hopa sekumo umpo'noset̄mant̄ife'no yalokwofo. Osomo sekwo t̄ifi in̄ngkakutoho. ¹⁵ O'o, nakwo An̄tuye hungkuno ne somo ne'no in̄ngkohwasi a'amu hopi'nonohino so'nji s̄imeho in̄ngkuhwasi K̄lais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wop̄ingoso nakwoe s̄imeho mo'mo engo wenao'montonoho. ¹⁶ K̄lais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe s̄ife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahon̄ngki a'apahoso syoho ito'no iwo'n̄ngkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hof̄ko syoho nto'no mifitnnehofo. Oso'no K̄lais kako syoho kengo kengo nejap̄mmentisoso nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi s̄imeho afa in̄ngkuhwasi K̄lais̄ye a'apaho hn'nwi engo imo'n̄ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Anituye a'amu neso hofiko yahino songo malokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nìngkohofo oso pa'nyoso sekwo imo'nìngkutoho. Hofiko hunoso siki wo'nnyofoho. ¹⁸ Hofikoe huno piku'nnyo so'no sìkwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohofo. ¹⁹ Hofikoe honìngkano wonyo somne'no hofiko wonìmango munyofoho. O'o, hofiko honìngkano wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no sìmeho fefoyo uyalofoho.

²⁰ Oso yahino hiso Kìlais losetìhwamentisotaho. Nìhu'no awonoho. ²¹ Kìlaisìye yahino wopìngo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tìfi inìngkowahonìngkofi a'amu Jisasìye hungkuno neso nto losetìhwamentohofohofo. ²² Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nìhu'nahone fohol'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe sìmeho umo lìmojoso olenoho. Sekwoe hunomnöhini inìngkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honìngkano hwasyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nìhu'nahone fohol'naopmno. ²³ Sekwoe hunoso sekwoe sìmehoso nìhu'no songo umo'nono. ²⁴ Sekwo a'amu soku songo hmمو'nìmno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honìngkano nìhu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵ Osesso sekwo hwasyo hungkunoso fohol'naopmno. Apa'no nolìkutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnñimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kìlaisìye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnñimno. ²⁶ Sekwo sekwoe sìmeho wonyo semo'nìngkuhwoso'no huno ntol'no fìsyafìhupmno. Sekwo honìngkano wonyo ifitnnoho. Sekwo sekwoe sìmeho tohino nowentanìngkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. ²⁷ A'amu sìmeho wonyo umo'nìwo'nìngkiso osohumo Seten ehuhnnaofìwo'nìngkisofoho. Oso'no sekwo Setenìmne'no hoku'yo nohwosocomputmafìkutoho. ²⁸ A'amu yo'mayoso hufo iwo'nìngkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wopìngo'nohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. ²⁹ Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolìkutoho. O'o, hungkuno wopìngo'nohini nom'ne

a'amu somo usosofitofo'ne filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohini filimno. 30 Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahuno Wopingo simeho tango ifisyimofikutoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo yofe nahwofo'ne nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni nihu'nahone ishutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohomo simeho tango ukutoho. 31 Sekwo olo yahino loso foholnaopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho. 32 Sekwo a'amu somo simeho uyikuji yahino wopingo'nohini ulohopmno. Kilaik sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikuji wonyo hiso wae hmmopmno.

5

Nakwo pomponahopo wohumano.

¹ Anituye mehomu soku Anitu hitoho engo sejapiwo'ninkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi finingkamno. Kako pa'nyo hmmo'nimno. ² Kilaik kako nakumo hitoho engo nejapmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso ihn'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso yahino wopingo somo finingkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikuji oso yahino wonyoso motipemapitnnehofo. ⁴ Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'ninkohofoso, hungkuno wonyo liwo'ninkohofoso, a'amu kako ho.yangomnohini syafisyonto woma'mo liwo'ninkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji Kilaik'nji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnnefoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso

sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofitwo'nìngkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafitupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi inìngkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'nìngkohoho somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. ⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafitukotoho. ⁸ Sekwo soku, hohonta sìkwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehumajitmasofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafitkuji hano ito'no femoyimno. ⁹ Anituye pomponaho loso yahino wopingo'nji honìngkano nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji utihwa'nyopo ujo ejokwojasyiwo'nìngkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. ¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne honìngkano tipemafitkuji osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. ¹¹ A'amu sìkwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'nìngkohoho so'nji sekwo ejoku'nohumafitukotoho. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe honìngkano wonyo somne'no hungkuno ulikuji honìngkano wopingo utihwamno. ¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'nìngkohoho so'no ngko sejo so'no wonimango nnìngkahonìngki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. ¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yiwo'nìngkohoho somo utihwa'nyopo ujo ehontojwasyiwo'nìngkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwonìngkuji yahino wonyo somo whohonomafitukotoho. ¹⁴ Oso a'amu homo somne'no ta lìmotofoso ole nalohi,

Kiko saho wotnno sohwosi, kiko honìngkano wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'nìngkohoho pa'nyo humawo'nìngkino, filikaho.

Kilais kakoe pomponaho jiye simehomo wolakisyono.

¹⁵ Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafitupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'nìngkohoho hopa nohumafitukotoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'nìngkohoho hopaso fosyohumamno. ¹⁶ Olohonta yahino wonyo pi'nìngo engo wo'nnycoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofeo. O'o, yo'mayo iwo'nìngkohofoso Anitumne'no fiyimno. ¹⁷ Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji

yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikuji tifi yo'mayoso ito'no fiyimno.

¹⁸ Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nìngkuji nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikujo'no kako sekumo wosehula'ofono. ¹⁹ Oso'no sekwo nuhu'mokukuji sekwo Anituye hungkuno hnnìngkuji kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anitune'no syafisýkuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni lìkuji simeho ajwo mo'mta'ni filulìka'nìngkuno. ²⁰ Yo'mayo se'maso so'no nanìngkwohwo Anitumo isamoyoka ulimno. Wopingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anitumo isamoyoka ulimno. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako wopingo'nohini nalohofiko'no nìngkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹ Sekwo Kìlaisiye hungkunomo tifi inìngkowalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²² Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno.

²³ Hwapingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'nìngkohofiko'no. Oso hopaso Kìlais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kìlaisiye a'apahofoho. Kìlais oso a'amu somo asomo utimayo'ne poyo pe'nìmentiso hweho. ²⁴ A'amu Kìlaisiimo simeho uyìwo'nìngkohofoso hofikoe kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moyam'i sofa hofikoe hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵ Hwe sohwasi, sekwo sekwoe a'musyamne'no simeho epufohi filohopmno. Kìlais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uyìmentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'nìmentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uyimno. ²⁶ Kìlais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nìmentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho honìngkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. ²⁷ Oseso Kìlais kakoe a'amu neso hofikoe kakoe sìmanopo lohopijo sohonta hofikoe honìngkano wonyo nìhu'no ane kiho'maso nìhu'no

wonyoangkafo'nohini lohopitnnefoho. ²⁸ Oseso sekwo hwe sohwasi sekwo upa'nimno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'nìngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa inimmentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wopingo ulohofihwoso'no kako kakoe a'apahomo wopingo ulohofalofoho. ²⁹ Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uywo'nìngkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'nìngkohoho. Oso pa'nyoso Kìlais kako kakoe a'amu ne somo wopingo emokosyohumawo'nìngkiso hweho. ³⁰ Hwapingo neso nakwo Kìlaisiye sife aho a'apaho'nwoho. ³¹ Anituye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kanìngkwohwo'ya'umo uliko'mahwosi kakoe ape'nji womokotiku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makotiku'nisoso siko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nalimentisofoho. ³² Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwapingo neso hufa'uyoho. Hwapingo hiyasoso ole, Kìlais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. ³³ Oso'nohini'maho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontrne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasi sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'nìngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moyam'i sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

6

Mehomi so'nji kanìngkwohwo'ya'u'njiye hungkunofoho.

¹ Sekwo mehomí soku, senìngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho popmno. Anitü hofiyó ose ifitnne'ento lìmentisofoho. ² Anituye hungkuno ole nalohi, Kìko jìje mpohwo na'uye hungkunomo tifi finìngkayo. Ose nalisofoho. Olo honìngkano hungkuno lomo inìngkuso'manji Anitü kako wopingo wakiloho'montonoho. Olo honìngkano hungkuno sìmo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. ³ Ne hiso olenoho. Kìko hnìngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kìko hwaho lopo wopingo nohumentanìngkiji soswo pi'nìng engo wokiyakolo'montonoho.

⁴ Sekwo hamnìngkwohwo'yoswasi, sekwoe mehomife hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nulikutoho. Sikoe mehomí somo Anituye hungkuno lutìhwahosìsi hofiyó mokosyohumahosìsi hofiko hahn'nyo ifijo'manji hofikoe honìngkanomo siko nto'no mìhwajinyo.

A'amu syoho ulohofiyso 'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'nìngkohofe hungkunofoho.

⁵ Sekwo syoho ulohofiyso soku, sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nìngkohofe sohwafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo sìmeho hufa'uyo'njo imo'nìngkutoho. O'o, sekwo hofìkoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyìmno. Sekwo Kìlaisìye hungkunomo tìfi inìngkawo'nìngkohofe hopaso sekwoe hwe engo sohwae hungkunomo tìfi nto'no finìngkamno. ⁶ U sekwo a'amu wonahoni'fe lìkuji a'amufe hunomo afofo umokano lìkuji hofìkoe tìmopo syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kìlaisìye syoho ulohofiyso kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwae syoho yokumpohn'nyo ifijoso sekwo yahino Anìtu umo'nìwo'nìngkiso somo inìngkowalokofo. ⁷ Sekwo sìmeho wopingo'nji sekwoe syoho fiyìmno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohini syoho miyalokuyohofo. O'o, sekwoe Hwe Engo Anìtuye syoho yalokwofo. ⁸ Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiyso 'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anìtu hofìkoe syoho somo uhwonìwo'nìngkiso sohwo hofìkoe syoho wopingo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiyìwo'nìgkohofe soku sekwo a'amu homo somo hofiyso mokosyohumamno. Sekwo iyoho lìmofo yahinoso foh'o'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anìtu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'nìngkiso hwaho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sìkinjo so'njimo uhwononteso afaf'nohino uhwonìwo'nìngkohoho.

Anìtuye a'amu neso hofìko hwe ikujoho'ne kako mekino sampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselìmonne'no yohono. Sekwo Anìtu'nji makotoku'nnyo soku, Anìtu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'nìmno. ¹¹ Seten kako sekumo yamofo selohofìwo'nìngkiso so'nno sekwo Anìtuye mekino, sampe, yo'mayoso nomafìkuji yokumpohn'nyo fìkesyohumamno. Setenìye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. ¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mofongki'nalokuyìhwono. O'o, nakwo Seten'nji towahuno wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahuno wonyo hiso hofìko a'amu sìkwo'mjoho'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofo. Hofìko hwahopo emoyontìfi ahwomomo emoyìwo'nìngkohofefoho. ¹³ Oso'no sekwo Anìtuye mekino, sampe, yo'mayoso olohonta mapmno. Ose mafìkuji yo'mayo wonyo

i'mofap̄hwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohof̄kuji Seten'nji towahuno wonyo so'nji ikujoho fongki'nifijoso sekwo hof̄kimo tuyakolopitnnefoho. Nuyakolof̄kuji yokumpohn'nyo ne'nlo lohopitnnefoho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'no nakwo huno wosyof̄syano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo l̄hwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo waloho'montonoho. Mango sohwa hof̄ko oso hwe huhwo sohomo wofonjosyano l̄kuji me f̄fijoso mupolopitnnefoho. Hwap̄ingoso kako nto'no esyohumunyo hwaho. Oso pa'nyoso Seten nakumo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesyohumano. Nakwoe sampe, mekino, moyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho pa'nyofoho.

Hon̄ngkano wop̄ingo'nohini uyano. Wonyo hon̄ngkano ih-waloho. Oso hon̄ngkano wop̄ingo'nohinoso sekwoe swokinoponjo ikujoho melikosafo pa'nyofoho.

An̄tuye hungkuno wop̄ingo a'amufe s̄meho pompengo if̄sȳmofo'neso wolut̄hwano. Oso hiso sekwoe s̄ife manji'mofo pa'nyofoho.

Seten̄ye yo'mayo tango ne'maso so'no An̄tu kako nefo'mayo'ne so'no s̄meho hi'ntnnono uyano. Oso s̄meho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo An̄tu asomo net̄imayo'ne so'no huno wosyof̄syano. Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyofoho.

An̄tuye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso An̄tuye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo hos̄mno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wop̄ingo sohwo hungkuno lomne'no wonet̄hwamtonoho.

Yo'mayo melikosafo hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesyohumano.

¹⁸ Mpohumo jomo ne'no ul̄mno. Kakoe Towahuno Wop̄ingofe yokumpohn'nyo sejap̄hwoso'no An̄tumo jomo ul̄mno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo An̄tuye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ul̄kuno. ¹⁹ Sekwo Mpohwo An̄tumo ngkimo ni'fo'mayo'ne jomo ole ul̄mno. An̄tu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nani'sȳhwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasȳmo An̄tuye hungkuno wop̄ingoso a'amufe hunomo eholosasiyo'ne ul̄mo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no jomo ul̄mno. ²⁰ Ngko a'amumo An̄tuye hungkuno lut̄hwawo'n̄ingkohe hwo'nyoho. Oso'no ngko

impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo i'mo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Tikikos neningkwa'wehwo Anituye syoho ulohofiyo wopingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo nima'maso so'no yolohe waselimonte hweho. ²² Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho.

²³ Naningkwohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kila'si'nji siko'monta'i sekwoe si'meho pompenjiyo semokohosi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji si'meho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejapanjiyoho. ²⁴ A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kila'si'mo hitoho ulofoso musikwajijo'njo iwo'nningkohofo osomo Anitu kako wopingo uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mit'mokohono. Osohopeho.

Filipai

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mt̄i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'nji* (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mt̄i'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ul̄ika'mentisofoho. Poul olo iyoswo mt̄i'mokiyo hwap̄ingoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentan̄ingki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahot̄imentohofo so'no Poul kako isamoyoka ul̄imonto mt̄i'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahot̄imentohofofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeefiloutaitas̄yoho. Oso hwe Epeefiloutaitas huhwo sohwo Pouli'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino t̄ipemahon̄ingki Poul oso hwe huhwo sohumo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwaj̄imoto oso iyoswo so'nji mt̄i'mokuyahot̄imentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. S̄imonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 hon̄ingkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mt̄i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofo l̄ihwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

¹ Sekwo An̄tuye a'amu soku ango Filipai humawo'n̄ingkohoho somne'no ngko Pouli'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas K̄laisiye syoho ulohofiysohwoya'i olo iyoswo loso semt̄i'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas K̄lais oso hune'no s̄imeho uȳwo'n̄ingkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwosopo'mentohofo sohwanji a'amu An̄tuye syoho somne'no sefo'mawo'n̄ingkohoho sohwatnne'no semt̄i'mokiyalokuhwayo. ² Mpohumo olo'no jomo ul̄wo'n̄ingkuhwoyo. Nan̄ingkwohwo An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko sekumo wop̄ingo selohofohos̄si sekwoe s̄imeho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo ul̄wo'n̄ingkuhwoyo.

Poul kako An̄tumo isamoyoka ul̄imentisofoho.

³ Ngko sekumne'no huno syasyefisyontrnne s̄ikuno somo ngko nje An̄itumo isamoyoka ul̄iwo'n̄ingkohono. ⁴⁻⁵ Hwap̄ingoso sekwo An̄ituye hungkuno s̄ikuno s̄imo'mjo upo'noma'mentofo somta'ni sekwo Jisas K̄ilaisiye hungkuno wop̄ingo a'amumo ujo'ne syoho somne'no n̄ifo'ma'mop̄iwo'n̄ingkohofo kuyoho. Oso'no ngko An̄itumo sekumne'no jomo ul̄iwo'n̄ingkohe sohonta ngko s̄imonyo iwo'n̄ingkohefoho. ⁶ Ngko huno ole nto niyohi, An̄itu kako sekwoe s̄imeho mo'mo syoho wop̄ingo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mij̄mop̄ihwosi sekwoe hon̄ingkano wop̄ingo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas K̄ilais kako asomo poso sohonta An̄itu oso syoho wop̄ingoso moi'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo hon̄ingkano wonyo ane'njo humantifitnne kuyoho. ⁷ Ngko s̄imeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwap̄ingoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas K̄ilaisiye hungkuno wop̄ingoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohon̄ingkahon̄ingkofi ngko aku hungkuno ulahon̄ingko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n̄imentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho nt̄imentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo n̄ifo'ma'mop̄iwo'n̄ingkohofofoho. Sekwo An̄itumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi ngkine'no syonifisyontrifi Mpohumo ngkine'no jomo ul̄iwo'n̄ingkohofofoho. ⁸ Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas K̄ilaisiye hungkuno wop̄ingoso a'amumo lut̄hwawo'n̄ingkuhwoni'nwoho. Ose humentan̄ngkuhwoni An̄itu kako kakoe wop̄ingoso nalohofiwō'n̄ingkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no s̄imeho wop̄ingo n̄mo'n̄ingkohoho. An̄itu kako nje s̄imehomo t̄imo uhwon̄iwo'n̄ingkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no n̄mo'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas K̄ilais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole n̄mo'n̄mojoso wasehon̄imonne'no yohono.

⁹ Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo An̄itu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n̄ingkuhwasi ne'no mij̄mop̄ihwosi m̄ikun̄imposo engo umo'nono. Oso'nji sekwo An̄itumne'no huno engo tipemafkuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no f̄syaf̄hupmno. ¹⁰ Ose syaf̄syikuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syaf̄syikuji

osomnohini uyimno. Oso'no Mpohumo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo honingkano wonyo ane'njo imo'nìngkuji Jisas Kìlais kako a'amufe hungkuno ikwolofo'ne sìkuno somo kako ole selonefaho. Sekwo wopingo'nohini kuyoho. Wonyo honingkano ane'njo kuyoho. Ose selonefaho. ¹¹ Ou, sekwo olopo nohumafìkuji Jisas Kìlais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejapìhwosi sekwo honingkano wopingo'nohini uyantìfeho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wopingo'nohino somo a'amu nosehonìngkuji Anìtuye yofe engo noho'nomafìkuji Anìtumo isamoyoka ulantìfeho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'nìngo engoso Jisasìye hungkuno upa'nìmentohofoho.

¹² Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole seyìhwolohoko. Jisasìye hungkuno wopingooso impo'angomo into'naweho. Ose syafìsyìkutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango nì'mahonjoso a'amu pi'nìngo engoso hofìko Jisasìye hungkunomo upo'nalokwofo. ¹³ Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyo humayo Sisa oso hwae a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantnne'no Jisasìye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofìko huno ole uyohoho. Ngko Jisas Kìlaisìye syoho ulohofiyìwo'nìngkohe so'no impo'angomo humaleno. ¹⁴ I ngko impo'angomo humale so'no a'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono we'e uyìwo'nìngkohofoso hofìko impo'ango somne'no iyoho ko unìngkahonìngki hofìko ngkimo nohonìmentohofo so'no hofìko iyoho munyofoho. Oso'no hofìko Anìtumo sìmeho hi'ntnnono engo uyontìfi kakine'no yokumpohn'nyo humalofo. Oso'no hofìko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yontìfi Anìtuye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶ A'amu fehohnjo huno wopingo'njoso hofìko Anìtuye yofe ho'nomayo'ne Jisasìye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofìko olo so'no huno uyohoho. Ngko Pouli'ni olo impo'angomo humaleso Jisas Kìlaisìye hungkuno ito'nohino lìwo'nìngkohe so'no Anìtuye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofìko ngkine'no hitoho ulofahonìngki hofìko Anìtuye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hofìko nje syohomne'no sìmeho wonyo umo'nìngkahonìngki nje yofe monje yanisyontìfi hofìko hofìkoe yofe ho'noma'nyo'ne Kìlaisìye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohofo. ¹⁷ Oso'no hofìkoe hunoso nto'nohini'maho. O'o,

hofiko ngkimo woniyokolofantifi hofiko ngkimo tango wontopantifi yontifi hofiko Anituye hungkuno nto'no mulalokuyohofo. ¹⁸ Huno ose ko syofisyahoningkofi ngko simonyo yalokweno. Hwapingoso a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu Anituye yofe ho'nomawo'ninkohoho sohwanji hofiko Jisas nye hungkuno ho'nimiwahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohin'maho. O'o, ne'no wamjimo'nifmontefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisas'ni humalo-hwoyo.

¹⁹ Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahoningkofi Jisas Kilaisye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango ni'manteso ngkimo wopingo ntahofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ²⁰ I ngko olo so'no nimono'ningkohoho. Ngko yo'mayo i'meso ngko wonimango mannonehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloho'monnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntapiwo'ninkisoso ito'nohini uyimonne'no yohono. Olohonta'niyo' mayo i'me'no Jisas Kilaisye yofe engo imo'none'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'ni'mo, u songo humahm'me'no ngko ole'no nimono'ningkohoho. Ngko Jisas'ye yofe whohonomannoho. ²¹ Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisas'ni songo humaleno. Oso wopingofoho. I oso'no ngko poyo pe'ni'mo Jisas'ni Anitu'njopo humayoso oso yakolo'nnyofoho. ²² Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. Simo'mjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mjimo'nimiwesoso oso wopingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. ²³ Olo hilo so'no ngko simeho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'ni'me'no Jisas'ye ahwomomjo ango sopo humayoso olo hwaho loponjo humayo somo yakolo'nnyofoho. ²⁴ I oso'no ngko poyo pe'ni'me'no ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho. ²⁵ I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyongi huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mjimihwasit sekwoe simeho hi'ntnnohino uyoso engo imo'ningkuhwoso'no simeho wopingo mikunimposo wasemo'ni'montonoho. ²⁶ Oseso ngko sekumo apa'no se'mahoni'mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisye yofe whohonomantfeho.

A'amu Filipai so'nji Pouli'ngi nomajoku'nìngkuji Jisasimne'no tohino womantifeho.

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sìkuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kìlaisìye hungkuno tìfi inìngkakuji wopìngo'nohini fosyohumamno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'nì'maleso olenoho. Sekwo sìmeho anga'nohino so'nji nomajoku'nìngkuji sekwo Anìtuye hungkuno a'amu somo lutìhwafìkujo'no hofìko Jisas Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo Anìtuye hungkuno nakwolaho selìkujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohofìkuji kakoe hungkuno ne'no wolutìhwantifeho. Oso'no upa'nì'mo. ²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'nìngkuji sekwoe mango sohwamne'no iyoho masenonehoho. O'o, sekwo Anìtumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofìko nosehonìngkuji huno ole uyono. Nakwo tìkanomne'nwoho. Hwapìngoso Anìtu kako hofìkimo yokumpohn'nyo sososifofosyohumentanìngki uhwonalokuhwono. Oso hunoso Anìtu kako sekwoe mango sohwamo uyìmontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anìtu kako sekumo sefo'mawo'nìngkiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutnne kuyoho. ²⁹ Sekwo a'amu Anìtu'nji makotìku'nyo sokumo Anìtu yahino hufa'u sekwoe sìmeho wopìngo semokiyo'ne sejapmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kìlaisìye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kìlaisìmne'no tohino womantifeho. ³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo ngkimo nto nohonìmentohofofoho. Ngko Anìtuye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'nìngo syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I olohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji olohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohi'nìmentìhwone so'no Anìtumne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'nìmo ne'malofoho.

2

Nakwoe yofe monje esyìhwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.

¹ Sekwo Kìlaisì'nji makotìku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kìlais sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe sìmeho wopìngo lasemo'nìngkohoho. Anìtuye Towahuno Wopìngo sekwoe sìmehomo humentanìngki

kako'nji simeho afa inontifi kakoe hungkunomo tifi linngkowalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahonngki sekwo hofikine'no hitoho laselokwoho. ² Sekwo eno ntifijo'manji sekwo huno anga'no inngkuji simeho afa inngkuji sekwo nje simeho wopingo wonimokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. ³ Sekwo huno sekumne'nohini syafihu'nngkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'nngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe honngkano wopingo somne'no huno ole syafisyikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisyikutoho. ⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafisyikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisyikuji ufo'mapmno.

Kilais kakoe yofe monje ehinngkahonngki Anitu kakoe yofe hiso ho'nima'mentisofoho.

⁵ Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kilais imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini inngkuji tifi finngkamno. ⁶ Jisas Kilaisye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho.

I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisiyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumammentisofoho.

⁷ O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuliko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho.

Kako syoho ulohofiyu pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwonimentohofofoho.

⁸ Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kanngkwahwoe hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'nno eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu honngkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

⁹ Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehnngkahonngki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uyimentisofoho.

¹⁰ Jisasimmo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ah-womomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofo so'nji Jisasimne'no hwomtame ehu-mafkuji kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹ A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho. Jisas Kila's sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji naningkwohwo Anitu huhwo'njiye yofe yok-intahopo ne'no waweno.

Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumano.

¹² Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nn̄ingkammentohofofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentan'mo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nn̄ingkamno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikuji kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo huno ole fisyafigupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho seningkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹³ Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yo'mayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no kakoe syohoso uyantanoho. Anituye hungkunomo tifi iningkay'o'ne hunoso Anitu kako nejapiwo'nningkisofoho.

¹⁴ Yo'mayo syoho kiko fiyo kilwo'nningkohoho so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofo. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'nningkohofoso simeho wopingo'nji fikuno. ¹⁵ E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomu soku olo hwaho loponjo a'amu honingkano wonyo pi'ningo'njo lopo nohumentan'ingkuji sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosehoningkuji sekwoe yahinoso wonyofoho maselifitnnefoho. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo sikwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa liswahon'ngkuji ¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno wolutifeho. Ose'manji Jisas Kila'siye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uyimonnoho. Hwapingoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentan'ngkuhwososo uhwonimmonnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

17 A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjok-isasyiwo'nìngkohofo hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimentohofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjonisihumantifitkeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'nìngkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'nìmontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekumo womotasefahi'nìmonne'no yohono. 18 Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'nìngkuhwasi simeho wopingo wonamo'nìmontonoho.

*Poul kako Timouti sohwoe hungkuno
mti'mokumentisofoho.*

19 Ngko sekwoe angopono Timoutimo lihwatimne'enji Hwe Engo Jisas Kilaishi jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no honingkano somo hwosampesoso ngko we'enepi wolihwatimonne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no wantimontonoho. Ngko nupa'nì'mo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. 20 Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwae simeho sekumne'no afa iniwo'nìngkuhwoyo. 21 A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohofo sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohini syafisyiwo'nìngkohofofo. Hofiko Jisas Kilaishiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo yiwo'nìngkohofofo. 22 Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hweho. Mehomi sohwa hofiko homningkwohwosamo ufo'mawo'nìngkohofo hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaishiye syohomne'no nifo'mawo'nìngkiso hweho. 23 Ngkimo yo'mayo ni'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo wolihwatimo. 24 Ngko sekwoe ango sopo se'mayo'ne Anitu honingkano nìmofiyone'ne jomo ulalokweno. Ngko honingkano noni'mofihwoso'no ngko sekumo we'enepi wose'ma'monnoho.

*Poul kako Epeefloutaitas sohwoe hungkuno
mti'mokumentisofoho.*

25 Ngko huno ole niyohi, ngko nenìngkwa'wehwo Epeefloutaitas sekwoe ango pone'no wolihwatimo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'nìngkuhwoyo hweho. Hohonta

sekwo kakimo ngkiyepono uhwati'mento'ho fihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'nìngkiso hweho. ²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo ti'pema'mentiso so'no upa'nìmentohofo so'no kako huno pi'nìngo syasyefisyonto wasehonimonte'no yalofoho. ²⁷ U nehopi. Kako mnokino engo ti'pemanto wape'nìmonto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'nìmmmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohini ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontnne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole lìmento, Pouli'mo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wopìngo umokumentisofoho. ²⁸ U nje simeho wopìngo nìmo'nìngkahonìngki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwonìngkuji sekwoe simeho wopìngo wasemo'nìmintonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. ²⁹ Sekwo kakimo nuhwonìngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wopìngo uyìkuji utìmapmno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwamo uhwonìngkuji osohwafe yofeso foho'nomapmno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofijo'no foho'nomapmno. ³⁰ Sekwo ikanopo humantifi Pouli'mo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwati'mento'ho fohofoho. Kako ngkimo noni'manto kako Jisas Kìlaisìye syohomnohini huno syafisyonto kako we'enepi wape'nìmonto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwamo hofikoe yofeo foho'nomapmno.

3

A'amu Kìlaisìmo simeho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hweho.

¹ Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mti'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisìmne'no simonyo fiyimno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo manningkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

² Sekwo a'amu hwasyo liwo'nìngkoho fohofoho sohwamne'no i'waho nto'no fiyimno. Hofiko sekumo hofikoe honìngkano hohontajo somo upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo. ³ A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'nìwo'nìngkoho fohofoho. Sekwo Jisasìmo simeho hi'ntnnono uyìkuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'nìfijo'manji Anituye a'amu ne

umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahuno'nji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame yihumawo'nningkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyonteri oso hiso'no isamoyoka uliwo'nningkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono. ⁴ Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwamo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'nimnesohilo. ⁵ Hwapingoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nimahoningki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sikhune i'mofopahoningki nje a'apahomo hofiko sihu nikolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isielael hwo'nyoho. Ngko Mpenyaminye temtitofo mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo iningkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe honingkano hungkunoso hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nimentohefoho. ⁶ Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no nimo'ningkahoningki a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'ninkohofo somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe honingkano hungkuno somo iningkayo so'no nohoninguji wontantife kiko honingkano wonyo nihu'no ane hwosoho. ⁷⁻⁸ Yo'mayo hohontajo ngko yahino wopingo imote so'no yofe engo nomanji, Wopingo hwo'nyoho, ko hnnonji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no niyahoningki hohontajo yahino sakinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno tipemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wopingo so'no syafihu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso monifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntaho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji ⁹ ngko Jisas Kilaisimo ufohi'imentihefoho. Yo'mayo honingkano hungkuno somo hofijo'no iningkamote so'no Anitu kako kiko wopingo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohe so'no wopingo hwosoho ose ntimentisofoho. ¹⁰ Ngko olo anga'nohino loso'no nimo'ningkohoho. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisyimmo oso Jisas lika'mentiso sohontajo

yokumpohn'nyo ma'mentisoso s̄ikuno huhwo huhwi won'fo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'n̄ngkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'nyo yonto pe'n̄mentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho mann̄ngkohoyohoho. Oso'no n̄mo'n̄ngkohohoh. ¹¹ Ngko ose i'mo Jisas apa'no nt̄ikafo so'no wohontohumamonnaho.

Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹² Ngko ole maselimnehono. Ngko hon̄ngkano wonyo ane'njo Jisas K̄lais pa'nyo nto imo'n̄ngkohono. O'o, ose maselimnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'n̄monne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto n̄ma'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'n̄monne'no syoho yalokweno. ¹³ Nje a'amu soku, ngko Jisas hon̄ngkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'n̄ngkohono, ose mosyof̄syalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo n̄t'ma'mentiso so'ntnno in̄ngko mofonji huno mosyof̄syalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syof̄syalokweno. Yo'mayo t̄fi no'mo ma'mne so'no syaf̄syonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno. ¹⁴ A'amu mjake'we hnnon̄t̄fi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'n̄ngkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no An̄tu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas K̄lais kako ngkimo yo'mayo ntoho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumant̄l'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

¹⁵ A'amu Jisas K̄lais kakoe hungunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso maf̄kuji oso pa'nyo hmmo'n̄mno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji An̄tu kako oso hiso'no noset̄hwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho. ¹⁶ Oseso An̄tu kako yo'mayo nto set̄hwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf̄kuji t̄fi fin̄ngkamno.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'n̄ngkohe somo nn̄ngkopalokwofo somo nuhwon̄ngkuji fin̄ngkamno.

¹⁸ Olo so'no ngko s̄ikuno pi'n̄ingo engo somo sel̄imentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje t̄mo mta'ni t̄mijo n̄swahopohoho. Hwap̄ingoso a'amu pi'n̄ingo engo hof̄ko Jisas ye hon̄ngkanomo in̄ngkayso so'ne poji yontan̄ngkofi uhwononji t̄mijo n̄swopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hof̄ko Jisas K̄lais iyo hwojiyaf̄ku'nnyo

somo pe'nimentiso sohwoe mango hwafoho. ¹⁹ Yo'mayo wonyoso hofiko simeho sohwo umo lonte sohwo hofiko anituyoho. Osomo iningkawowo'ninkohofofoho. Hofiko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hofiko wonimango muniwo'ninkisofoho. Oso'no hofiko hwa'mo hwa'mingo iwo'ninkohofofoho. Hofiko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syafisyiwo'ninkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko tikanomnefoho. ²⁰ I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kilaik kako ahwomo mta'ni kako asomo pihwosi asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ²¹ Jisas Kilaik huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinosa kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

4

Poul kako a'amu Filipai somne'no honingkano hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wopingo nimokuwo'ninkohofo kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontnne so'no huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

² Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisasimo ufohi'nimentisiyo so'no yoka hungkuno hnniwo'ninkisiyoso noho'naofohosisi siko simeho afa hmnninyo. ³ Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'ninkuhwoyo sohwosimo hungkuno wakilimne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kilaishiye hungkuno syoho somne'no nifo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kilemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji syoho afa'nono imentihwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso Anituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴ Sekwo sikuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiyimno. Ngko apa'no waselimne'no yohono. Kakine'no simonyo fiyimno.

⁵ A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehoninkujuji wopingofoho huno

uyimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaikis kako we'neipi wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fisyafihupmno. ⁶ Sekwo yo'mayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anitumo jomo ulikuji isamoyoka ulimno. ⁷ Anitu simeho pompenjiyo nejapwo'ninkisoso a'amu hwahoponjo hn'awiye huno nayiwo'ninkisoso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kilaikis'ni ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejapwo'ninkisoso nakwoe huno somo wopingo nemokosyohumaho.

⁸ U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselimonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohini fisyafihupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wopingo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyafihupmno. Yahino wopingo somnohini fisyafihupmno. A'amu yo'mayo wopingo'nohini iwo'ninkohoho oso'no huno fisyafihupmno. Wonyo so'no nosyafisyikutoho. Sekwo yo'mayo Anitumne'no isamoyoka ujo osomnohini fisyafihupmno. ⁹ Yo'mayo yahino ngko losetihwamentohe ma'mentohofo so'nji yo'mayo ngkine'no upa'nimentohofo so'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwonimentohofo so'ntnno huno syafisyikiji tifi nninkapmno. Ose ikuji Anitu kako simeho wopingo nejapmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohofo'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰ Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanifisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no ntihwayo'ne honingkano motipemantifi ngkimo hofiyu nifo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso mukunimpasofoho. Ngko simonyo yonji Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹¹ Ngko yo'mayo so'no jomo maselimnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo hwoni'manji ngko hunoso olo'no syafisyiwo'ninkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ose liwo'ninkohe hwapingoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojo so'no tipemanji wopingo'nohini humalen. ¹² U ngko sikuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miyi'mo u ngko hoponoho. U, ngko sikuno nom'nemo motipemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyalokuyohono. ¹³ Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilaikis kako kakoe yokumpohn'nyo'nji

n̄isososifotofo'ne so'no yo'mayo n̄i'mante so'no ngko s̄imeho wop̄ingo'nji humawo'n̄ingkohe hwo'nyoho.

¹⁴ Yo'mayo tangoso ngkimo n̄i'mahon̄ingki sekwo ngkimo n̄ifo'malokwofoso wop̄ingofoho. ¹⁵ Sekwo hwe moy'a'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko sekwo'nji humanji K̄lais Jisas̄iye hungkuno loset̄hwoma'mentohe sohonta ngko hwaho Masetouniya ul̄iko'mahon̄ingko oso hohosohonta sekwo ngkimo n̄ifo'ma'mentohe ofofoho. An̄ituye a'amu nom'ne angoponta'angoso mon̄ifo'masofoho. O'o, sekwo'nohini n̄ifo'ma'mentohe ofofoho. ¹⁶ Ou ngko ango Tesolounika humentan̄ingko sekwo ngkimo s̄ikuno anga'no anga'nohino somo n̄ifo'ma'mentohe ofofoho. ¹⁷ Sekwo ngkimo n̄ifo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko s̄imonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno masel̄imnephono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntapiwo'n̄ingkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo An̄itumne'no huno engo syaf̄isyont̄fi kakoe syoho somne'no huno ne'no syaf̄isyont̄fi sekwo ngkimo yo'mayoso n̄ifo'mawo'n̄ingkohofo. Oseso An̄itu kako yo'mayo wonyoangkafoso sekumoaku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no s̄imonyo m̄ikun̄imposo yalokweno. Oso s̄imonyo iyoso yo'mayo ntapiwo'n̄ingkohofo somo yakolonoho. ¹⁸ Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miȳimnephono. Yo'mayo Epeef̄loutaitas sekumta'ni manto n̄imatapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu An̄itumne'no yahu fonjokisasyiwo'n̄ingkahon̄ingkofi An̄itu s̄imeho wop̄ingo umo'n̄iwo'n̄ingkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahon̄ingkofi An̄itu kako s̄imeho wop̄ingo umo'n̄ingkohoho. ¹⁹ Jisas K̄lais yo'mayo hwap̄ingo sohwo'nji ufohi'n̄imentohoho so'no nje An̄itu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho. ²⁰ Nakwoe An̄itu sohwo kako nan̄ingkwohwaho. Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji s̄ikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Sekwo An̄ituye a'amu Jisas K̄laisimo ufohi'n̄imentohoho sokumo ngko nje a'amufo selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hof̄iko sekune'no, nakwoe a'amufo selalokwofo. ²² An̄ituye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinoso hof̄iko nakwoe a'amufo selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'n̄ingkiso Sisa sohwoe

angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no
nakwoe a'amufo eso nihu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

23 Nakwoe Hwe Engo Jisas Ktlais sohwo kako sekumo
wopingo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no Mt̄i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S̄mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'nji* (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopol̄keno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mt̄i'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwafe Syoh iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mamti'mokinyofoho. Oso iyoswo mt̄i'mokiyo hwap̄ingoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nousitik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hof̄iko Jisas̄imo in̄ingkunyo Koulousinjo sofe s̄imeho hi'ntnnnonohino somo wonyo umokontan̄ingkofi Poul kako olo iyoswo loso hof̄ikimo ito'no m̄ihwajiyō'ne mt̄i'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno s̄mo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt̄i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo l̄ihwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

¹⁻² Ngko Pouli'ni K̄lais Jisas̄iye hungkuno a'amumo uyohoj̄ku'mofo (*apousel*) syoho'no hwo'nyoho. An̄tu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni n̄ihwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen̄ingkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mt̄i'mokalokuhwayo. Sekwo An̄tuye a'amu soku K̄lais̄imo s̄imeho hi'ntnnnono uyont̄ifi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n̄ingkohhoho. Nanīngkwohwo An̄tu kako sekumo yo'mayo wop̄ingo selohof̄ihwosi sekwoe s̄imeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n̄ingkohhoho.

A'amu Koulousiso hof̄iko An̄tumo s̄imeho hi'ntnnnono uyimmentohofofoho.

³ Nekwo jomo ujoso engolopohamo nekwo sekune'no isamoyoka nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄iye Mpohune'no isamoyoka ulalokuhwoyo. ⁴⁻⁶ Hwap̄ingoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta s̄mo'mo ne'mo An̄tuye hungkuno wop̄ingo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofofoho. Yo'mayo wop̄ingo An̄tu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womant̄ifeho.

Oso'no sekwo Kìlais Jisasimo simeho hi'ntnnnono nehopi uyontifi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo simeho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wopingo se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wopingo loso upa'nontifi yahino wopingo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno simo'mo upa'nimentohoho sohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahonìngki oso yahino wopingo somo ema'mentofofofo. ⁷ Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wopingo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohumo nekwo kakine'no simeho afa uyalokuhwoyo. Kako Kìlaisiye syoho ulohofiyi wopingo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyi efo'mawo'nìngkiso sohwo Kìlaisiye syoho somo wopingo mokosyohumawo'nìngkohoho. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo kako sekumo simeho afa inyo yahino wonyoangkafo sejapmentiso so'no Epeefilos kako elimentisofoho.

Poul kako a'amu Koulousi somne'no Anitu yokumpohn'nyo utofo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

⁹ Oso hungkuno homo somo simo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo Anitumo sekumne'no jomo ulomawo'nìngkuhwuyo. Olo so'no jomo ulalokuhwayo, Anitu sekwo yo'mayo ifitnne'ento limentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako nosefo'mahonìngkuhwosi sekwo Anituye yahino wopingo so'no huno wopingo tipemafikuji Anituye hunomne'no huno waseyimtononoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo. ¹⁰ Oseso yo'mayo yahino wopingo nakwoe Hwe Engo hi umo'none somo sekwo inìngkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe simeho wopingo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'nìmtononoho. U sekwo Anitumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'nìmtononoho. ¹¹ Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo wonyoangkafose kako yokumpohn'nyo setofihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. ¹² Oseso simeho wopingo'nji nohumafikuji nanìngkwohwo Anitumo isamoyoka ulantifeho. Hwapingo se kako kakoe mehomis somne'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofoneso mapitnne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone

hn'awi nakwo womantanoho. ¹³ Hohonta mewoso sohwafe kaningkwohwo Seten kako sikwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumamentisofoho. I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaj'i'mentiso hn'awi pomponahopo humalohwono. ¹⁴ Honingkano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentaningki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe honingkano wonyoso wae enaofonto nakumo isihutofonema'mentisofoho.

Kilais kakoe yahino'nji syoho ntnne hungkunofoho.

¹⁵ Nakwo Anitu sohomo muhwonyo'njo iwo'nningkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwonimentohofo sohwo kako Anitu'nji nihi'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayoso mamti'mokumentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho. ¹⁶ I Anitu kakoe Hwomumo ulahoningki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwonwo'nningkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'nningkuhwone so'nji kako mt'i'mokumentisofoho. Kako Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Kako a'amu ahwomomjo sohwamo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino mt'i'mokumentisososo Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ¹⁷ Yo'mayo mt'i'mokumentisososo kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'nningkiso hweho. ¹⁸ Nakwo kakine'no iningkawo'nningkuhwone so'nwi kakoe a'apaho'nwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'ningkahoniningki Anitu kakimo nihi'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. ¹⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uyimentisofoho. Ose uyimentisoso Jisasi'nji kaningkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihi'no afafoho. ²⁰ Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imo'nimentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwana'nimne'no Anitu kako simeho afa unano lahoniningki Jisas kaningkwohwoe hunomo iningkowahoniningki iyo hwojiyafiku'nnyo somo a'amu sohwa Jisasimo fonjinto'fosyahoniningkofi Jisas kakoe honyo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo

ifisyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nakumne'no hwosampo'mentisofoho.

²¹ U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi honingkano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasi Anitu'nji mohummamotofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamotofo kuyoho. ²² I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumati'mentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwosopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo honingkano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenonehoho. ²³ I sekwo syoho ole fiyimno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simeho hi'ntnnono uykuji kakoe honingkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso honingkano hwasyomo ipesomotawelohoho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohoho somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwamo u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wopingo homo losomne'no syoho ulohofiyohwo'nyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.

²⁴ Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo iningkawo'ninkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno. ²⁵ Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono. ²⁶ Hohonta olo hungkuno hiloso nihi'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimentohofofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwamne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²⁷ Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe simehomo humaho. Oso'no hwangku sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofo hopi'nonohino soku upa'nifitnne'ento loneti'hwamentisofoho.

²⁸ Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yolo'nohini losetihwalokuhwono.

I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyohohosasiyo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisyyiwo'ninngkuhwono. Hwapingoso nakwo ole namo'ninngkohoho. A'amu nihu'no hopi'nonohinoso hofiko honingkano wonyomne'no i'waho ikuji Kilaismoi iningkayo yahinoso engo imo'ninngkuhwoso'no hofiko a'amu ne imo'ninngkuji Anitumo u'mapitnne'entani syoho engo yalokuhwono. ²⁹ Olo syoho tohohmtnno'nojyalokwe loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Kilaism Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'nji yalokweno.

2

A'amu Koulousiso hofiko simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikujo'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemopife.

¹ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje simano manohonyo'no imotofo sohwa hnnontnne'no syoho engo yalokweno. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno. ² Ole so'no nimoininngkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'ninngkuji simeho finimno. Sekwo Jisas Kilaismne'no huno ehhosahinngkuji Kilaism ne sohune'no huno waseyono. Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ololifohoh. Kilaismyoho. ³ Yo'mayo huno wopingo hiyaso'mo wojosowotipema'mo liso'manji u Kilaism weho. Osouhuma'ni wotipema'monnoho. Anituye huno mikunimpeso hopi'nonohinoso Kilaism ehuhnnawo'nnyo hweho.

⁴ A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'no selihwoso'no sekwo mopiwasayo'ne olo hungkuno loso ngko yolo hoso selalokweno. ⁵ Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hnne'no simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakoe syoho hofiyohohosasiyo'ne olo hungkuno loso nje yokumpohn'nyo nji'wahohwono.

Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶ Kilaism Jisas sekwoe Hwe Engo imo'nimentiso so'no sekwo kako'nji hano femoyimno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisayaf'hupmno. ⁷ Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'ninngkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'ninngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wopingo losetihwamentihwone somo simeho hi'ntnnono engo

uyimno. Yo'mayo Anitu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikuji sekwoe simehomo engo weesemofhwono.

⁸ A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokokilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntnne'no wolosetihwantife'no yohofo. Hofiko Kilaisiye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syafisyskuji sekwo i'waho nto'no fiyimno.

⁹ Hwapingoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinosa Kilaisiye a'apahomo ehuhnnamo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho. ¹⁰ Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto seloho'maho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahuno yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'nngkiso hweho. ¹¹ A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi a'apaho sihu kolo'nimotofo hwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji honingkano wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwassoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho. ¹² Mijo kiyomayo huyo'mango so'no wosyofisano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe honingkano wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasimo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisas'i'nji songo humayo'neso nelikofalofoho.

¹³ Hohonta sekwo sekwoe honingkano wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitifo kengo soku Anituye hungkunomo tifi miningkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu sehonimentisososo sekwo honingkano wonyo somo humantifi poyo pe'nningkohofo hopa humentaningkofi sehonimentisofoho. I ololahonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahoningki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho. ¹⁴ Oso honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uymentisososo mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo

honìngkano wonyo nakwo imotohwoneso Anìtu nomanto Jisasìye iyo hwojiyafìku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. ¹⁵ Kìlais kako iyo hwojiyafìku'nnyomo poyo pe'nìmentiso sohonta kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anìtu nje mango hwamo utìhwa'nyopo uyakolofohefoho ulahonìngki Seten kako wonìmango unìmentisofoho.

Nakwo Jisasì'nji poyo nto sape'nìmentìhwonefoho.

¹⁶ Anìtu kako yo'mayo naloho'mentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne honìngkano hungkuno selìfijo'manji osomo sekwo tìfi inìngkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sìkuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafìsiyo'njo sìkuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selìfijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. ¹⁷ Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tìfi imo'none so'no netìhwayo'nefoho. I olohonta Kìlais kako poso sohwo yahino ne somo hwapìingo hweho. ¹⁸ A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'nìngkiso so'no selìhwoso'no u ngko wojo uhwonìngkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe honìngkanomo minìngkayo so'no kako sitofo noselìhwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafìsyìwo'nìngkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'nìwo'nìngkiso hweho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo kako Kìlais nakwoe Hwe Engo sohumo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasìmo ufohi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'nìmo yokumpohn'nyo yano nejapiwo'nìngkisoso nakumo mehuli'mokonasyìwo'nìngkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'nìmo Anìtuye yokumpohn'nyo'nji huno wopìingo'nji nejaponto sokafonemokalofoho.

²⁰ Sekwo Kìlaisì'nji sape'nìmentohoho so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofìko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnnehofo. I oso'no sekwo hohontajo honìngkano hungkunomo inìngkafijo so'no sekwo hofìkimo enjwa'mo humalofo. ²¹ Olo honìngkano hungkuno lomo sekwo peho'ne inìngkowalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahomo nomokosyohumafìkutoho. Yo'mayo wosopayo nonìngkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. ²² Hungkuno hiso a'amu hofìkoe

huno mta'ni syafisyonifi loneti hwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'nimoto yalofoho. ²³ A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisyiwo'niningkuhwoni, U a'amu honingkano wopingo'njofoho. Hwapingoso hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasyiwo'niningkohofofoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji honingkano wonyo so'nji wae yafo'o'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, nihu'no awonoho.

3

Anitu kako Kilaist'ni nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.

¹ Anitu kako Kilaist'ni nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilaist'ni yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilaist'nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohnta'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no yihwono.

² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisyafihupmno. ³ Hwapingoso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'niningkahoniningki Anitu kako wopingo nemokosyohumaho. ⁴ Kilaist'nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utiwha'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo kako'nji nohumafikuji kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simeho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simeho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo umokonto kako oso humnophini iningkowalofoho. ⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'niningkohofo somo Anitu kako simeho wonyo uyonefoho. ⁷ Hohonta honingkano wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentaniningki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olahonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofo, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwoloho. ⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohnni'ngkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. ¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'nimentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso Anitu kako hwapi'ngko hweho. Sikuno huhwo huhwi Anitu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitu kako pa'nyo semokalofoho. ¹¹ Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole liwo'niningkuhwoni, A'amu temtitifo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'no hwafoho. U Jutafe honingkano hungkunomo in'ningkuwo'niningkohofofoho. Honingkano hungkunomo min'ningkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu sakinjofoho. Ose liwo'niningkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. Kilais nakwoe songo humayoso hwapi'ngko sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nimo nonafohi'nonto kako nakwo hinjoho'nimo humaho.

Nakwo hitoho inyo yahino somo uningkohwano.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwosopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi finingkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hofikimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikuji sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno. ¹³ Sekwo a'amu so'nji fo'ma'nimno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umo'noso so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. ¹⁴ Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufohi'nimno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'nimno. Simeho inifijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumanitfeho. ¹⁵ Kilais kako simeho pompenjiyo nejap'wo'niningkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kilais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne

so'no nakumne'no joho nalimentisofoho. Oso'no sekwo soku s̄ikuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka ul̄wo'n̄imno. ¹⁶ K̄laisiye hungkuno wonyoangkafoso sekwoe s̄imeho mo'mo nomaf̄kuji huno wop̄ingo sejap̄ihwosi yo'mayo iwo'n̄ingkohoho somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo K̄lais mta'ni huno wop̄ingo t̄ipemaf̄kuji sekwo filut̄ihun̄imno. Hon̄ingkano wop̄ingo somo m̄ihwatnn̄imno. Ose ifijoso sekwo An̄itumne'no s̄imeho wop̄ingo semo'n̄ingkuhwoso'no sekwo An̄ituye hungkuno'njo Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso An̄ituye Towahuno sejapeso An̄ituye yofe ho'nomayo'ne filut̄ihun̄imno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo hungkuno wolano l̄ikuji ou syoho uyano l̄ikuji sekwo Jisas̄i'nji ejoku'no humaf̄kuji sekwo Mpohwo An̄itumo isamoyoka ul̄kuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisas̄iye yokumpohn'nyo'nji fiȳimno.

A'mu somontohwa An̄ituye s̄imeho wop̄ingo umokiyo'ne yahinofoho.

¹⁸ Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwa-hopo pawomno. Hof̄kimo enjwa'mo fosyohumamno. Hof̄koe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moya'mi sofa hof̄ko ifitnne'ento imentisofoho.

¹⁹ Sekwo hwe sohwasi sekwoe moya'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo s̄imeho wonyo semo'n̄ingkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nul̄kutoho. O'o, hungkuno hofiyō'nohino ul̄imno.

²⁰ Sekwo mehomí soku, sen̄ingkwohwo sena'wohijafe hungkunomo s̄ikuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no An̄itu kakoe s̄imeho wop̄ingo umo'n̄imtonoho.

²¹ Sekwo homn̄ingkwohwosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife s̄imeho wonyo umokukutoho. Oso hwap̄ingo hiso ole, yoka, sitofo, s̄ifajo hungkuno ul̄wo'n̄ingkutoho. Yo'mayo ulohof̄kujo'no hof̄ko s̄imeho tohino umn̄ingkuhwoso'no hon̄ingkano wonyomo wowant̄feho.

Syoho ulohofiyō so'nji mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.

²² Sekwo syoho ulohofiyō soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo t̄ifi fin̄ingkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehon̄ingkahon̄ingki syoho yokumpohn'nyo iwo'n̄ingkohoho oso pa'nyoso ne'no fiȳikuno. Hwap̄ingoso sekwo An̄ituye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo.

²³ Yo'mayo hopi'nonohino uyano l̄ikuji s̄imo'mo ole f̄syaf̄hupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no

miyalokuyihwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyikuno. ²⁴ Sekwo iningo seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefaho. Oso ho'yango neso Anitu nto hwosopeehumentisofaho. Sekwo Kilaishiye syoho ulohofiyi soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. ²⁵ A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefaho. Nakwoe honingkano wonyomne'no Anitu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanehwono.

4

¹ Sekwo hwe engo syoho selohofiyi sohwamo mokosyohumawo'ninngkohofo sohwasi, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'ninngkohofo sohwamo yahino wopingo'nohini ulohopmno.

Olo yahino lomo finingkamno.

² Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikuji Mpohumo jomo ulikuji isamoyoka ne'nohini ulikuno.

³ Sekwo Anitummo nakune'no nefo'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno lutihwayo'ne honingkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapiengoso Kilaishiyo. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentaningki Kilaishi ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo lutihwahoningu a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofanihumentohofofoho. ⁴ Oso'no olo hungkuno Kilaishi ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no lutihwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anitu ntapmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no eholosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anituye syoho ulohofiyi'nwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anitummo iningkawo'ninngkohofo so'nji nohumafikuji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafisyikuji Anituye honingkano wopingo utihwamno.

⁶ Hungkuno ulikujo'no siki hungkuno so'nji wonyo hungkuno so'nji nolikutoho. O'o, Anituye hungkuno nto'nohino esyohumafikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno hofiyi'nohini filimno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohoningujo'no sekwo aku hungkuno ito'nohino ulimno.

*Poul kako Tikikosi'njि Ounesimosi'njimo
lìhwatìmentisofoho.*

⁷ Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umo'nìngkahonìngki nakwo'nji syoho yalofoho.

⁸ Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. ⁹ Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lìhwojalokuhwoyo. Tikikosi'njि siko nose'mahosìsi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetìhwanjiyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulìmentisofoho.

¹⁰ Alisìtakos sohwo impo'angomo ngko'nji humantìhwoyo sohwo kako nje a'amufo selalofoho. Mak, Mponopasiye konìngkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto selìmale hopaso sekwo kakimo utìmafìkuji hofiyò mokosyohumamno. ¹¹ A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitifo mta'ango hufa'u sìhune sohwa hofìko Anituye yo'mayo hopi'nonohinosa a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'nne syoho engo yalokuhwono. Hofìko wonyoangkafo nìfo'malokwofo.

¹² Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Kako huhwo Kìlais Jisasìye syoho ulohofiyò hweho. Sìkuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo ulìwo'nìngkiso hweho. Ole ulìwo'nìngkohi, Anitù sohwosi, kìko a'amu Koulousi somo hofìko kikine'no yokumpohn'nyo lohofo'neso kìko ufo'maho. Hofìkimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'nno hofìko sokafo umo'nìfe. Jiye huno hopi'nonohinomo hofìko huno uyìhwoso'no osomo tìfi wokinìngkapìfe. Epeefìlos Anitumo jomo ose ulìwo'nìngkisofoho. ¹³ Ngko sohwo'ni Epeefìlos sohumne'no huno ole niyohi, Kako a'amu Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontnne'no sefo'mayo'nne syoho engo yalofoho. ¹⁴ Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'nìngkiso sohwo'nji Ntemasì'nji siko nekwoe a'amufo selalokusiyò.

¹⁵ A'amu Laoutisiya mta'ango Anitumne'no inìngkawo'nìngkohoho somo nje a'amufo ulalokwe so'no sekwo ulìmno. Nom'ne a'mu Nimifa'nji a'amu kakoe angomo Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho so'njimo nje a'amufo ulalokwe so'no ulìmno. ¹⁶ Olo iyoswo losomo

sekwo atofo losojwaofikuji a'amu Laoutisiya hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho somne'no uyimno. Hofiko atofo walife. Nom'ne iyoswo a'amu Laoutisiya somne'no uyahotimalesso hofiko nosejapikujo'no sekwo hoku atofo filimno. ¹⁷ Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho Anitu kijapmmasoso kiko ito'no esyohumahoji ne'njo fiyohoho.

¹⁸ Olo iyoswo si'mo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahonìngko mti'mokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouli'ni nje aho'nji mti'mokalokweno. Nje a'amufo selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no inìngo nìmofikutoho. Anitu kako yo'mayoso wopìngo waseloho'montonoho. Ngko Pouli'ni mti'mokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul A'amu

Tesolounika somne'no

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo simo'mjo loso a'amu Tesolounika somne'no mt'i'mokumentisofoho. Poul hohonta Anituye syoho yiku'mo'mojo sohonta kako Filipai uliko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto Anituye hungkuno yano uymentisofoho. Nuyahoninkki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkilik pilningo engo so'nji Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uymentohofofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Poulimo impe untfantifi yahoningkofi sikwo'miyomo hiyaso li'mofonto Atenis osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasimne'no simeho hi'ntnnono songo uymentohofo somne'no huno pilningo uyahoningki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lihwajmentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honingkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lihwojonto Sailasi'nji siko ango Koulin i'mofamentisiyefoho. Oso hopo sopo Poul a'amumo Anituye hungkuno ulontaninkki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulimo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahoningki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mt'i'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasimo iningkunyo sofe simeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi untingkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo Anitu'nji Hwe Engo Jisas Kilaishi'njimne'no simeho uywo'nningkohoho sokune'no mt'i'mokalokuhwono. Sailasi'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mt'i'mokalokuhwono. Sekwo Anitu'nji Hwe Engo Jisas Kilaishiye mehomisoku, siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

A'amu Tesolounikaso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontifi wopingo humamotofofoho.

² Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamoyoka uliwo'nìngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anitumo jomo ujoso'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. ³ Sekwo Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'nìngkohofofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofo. O'o, sekwo Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yontifi a'amu nom'ne somne'no simeho hi'ntnnono uyontifi wopingo ulohofifwo'nìngkohofo kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais asomo peso'no hofijo uhwontohumalofo. Oso'no sosyefisyonteri Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Nakwoe a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. Anitu sekune'no hitoho engo sejapifwo'nìngkiso sokumo kakoe mehomu imo'nyo're nto sehwosopo'mentiso kuyoho.

⁵ Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'nìngkahonìngkofi Anituye Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahonìngki sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Honìngkanoso wopingofoho. Nonefo'mawo'nìngkohofifhwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho lìmentohofofoho.

⁶ Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasìye honìngkanomo inìngkamentohofofoho. Inìngkowentanìngkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango sejapmentohofofoho. I oso'no Anituye Towahuno sohwo simeho wopingo sejopahonìngki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofofoho. ⁷ Oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkìliknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopingomo sehonontifi yahino homo somo senìngkamentohofofoho. ⁸ A'amu Masetouniya so'nji Ngkìlik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwahonìngkofi angomeemo ho'nìngkahonìngki a'amu hopi'nonohinosa sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso'no upa'nìmentohofofoho. Nakwo hano angomeemo emoyontani sekune'no nelahonìngkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo yiwo'nìngkuhwonefoho. ⁹ Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahonìngkuhwoni nakwoe hungkuno

upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anitu somo ho'naofontifi sekwo Anitu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyso imo'nimentohoho so'no nelalokwofo. ¹⁰ Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofo. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasiyoho. Kako poyo pe'nìngkahoniñgki Anitu ulika'mentisofoho. Oso'no hwangku Anitu kako a'amufe wonyo honingkano so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisasimo simeho uywo'nìngkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

2

Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imenti-sofoho.

¹ Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho imentihwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'nimentisofoho. ² Nakwo ango Filipainta'ango sekuyepono pmmentihwonefoho. Filipai humentanìngkuhwone sitofo nalimentohofoso tohino engo ma'mentihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahoniñgki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwona'ni nopahoniñgkuhwoni a'amu pi'nìngko nakwolaho ko nelahoniñgkofi nakwo Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ³ Oso hungkuno selihwoneso hwasyo hungkuno'nji selimentihwone'maho. O'o, nehopi'nohini selimentihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo honingkano imo'mentihwone'maho. O'o, wopingo'nohini selohofontani Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ⁴ Anitu nakumo yamofo nto naloho'mentisofoho. Yamofo nalohofonto nalimento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasi hoponoho, nalimentiso oso'no lijwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wopingo umo'nyo'ne mulalokuyihwono. O'o, Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo fe'nonehalofoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokummentihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne selimentihwone'maho. Olo hilo so'no Anitu huno uyohoho. ⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne miyalokuyihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyso (apousel) hwona'nyoho. ⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejopontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji

nohumentan^{ingkuhwoni} sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyu esyohumawo'ⁿingkiso hopaso esesyohumament^{ihwonefoho}. ⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmment^{ihwone} so'no nakwo An^{it}uye hungkuno wosejopantani iment^{ihwonefoho}. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontan^{ingkuhwasi} a'amu hofiko nakumo nonahon^{ingkuji} nakumo fonjonasyont^{fijontentesi} wop^{ingo}'nesohilo. Hwap^{ingo}goso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmttnno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. An^{it}uye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo s^kwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imot^{ihwonefoho}. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho liment^{ihwonefoho}.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahonimentohofofoho. An^{it}u huhwo nto nahon^{it}maho. Sekwo An^{it}umo simeho hi'ntnnono uyalokwofo s^kunonji sekwo'nji nohumentani nakwo An^{it}uye hon^{ing}kanomo in^{ing}kowentani wop^{ingo}'nohini humament^{ihwonefoho}. Wonyo hon^{ing}kano mimment^{ihwonefoho}.

¹¹ Hwe fihwo

kakoe mehomimo wop^{ingo} ulohof^{it}wo'ⁿingkiso hopaso nakwo sekumo wop^{ingo} seloho'ment^{ihwonefoho}.

¹² Anga'no anga'nohino sokumo An^{it}uye hungkuno loset^{ihwentani} huno sefohotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokument^{ihwonefoho}. Anga'no anga'nohino sokumo An^{it}uye simeho wop^{ingo} umo'nyo so'ne nakwo hon^{ing}kano wop^{ingo}'nohini in^{ing}kayo so'ne lut^{ihwament}ihwonefoho. An^{it}u huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo ni'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumaf^{ikujo}'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

A'amu An^{it}umo simeho hi'ntnnono nehopi uyont^{ifi} yokumpohn'nyo lohofont^{ifi} tango engo tipema'mentohofofoho.

¹³ Nakwo An^{it}uye hungkuno selontan^{ingkuhwoni} sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nont^{ifi} An^{it}u mta'angofoho limentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno An^{it}u nejapmmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'n^{ing}kahon^{ing}kofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no An^{it}u kako huno fohotofohotofo selohofahon^{ing}ki sekwo hon^{ing}kano songomo in^{ing}kamentohofofoho. Oso hiso'no nakwo

Anitumo isamoyoka uliwo'nìngkuhwonefoho. ¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olahonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasimo inìngkawo'nìngkohoho so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo tipemalokwofo. ¹⁵ A'amu Jutaso Jisasimo mohumayo'njososo hofiko a'amu Anitu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwamo fonjasyontifi tipemalokwofo. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiko hwe moyamoi hopi'nonohino sofe mango hwafoho. ¹⁶ Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno walutìhwantane yahonìngkuhwoni hofiko nakwoe honìngkano piywonomafalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'nìmentohofofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasìye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wotipemantifeho.

Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafihu'mentisofoho.

¹⁷ U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae enao'mentohofo sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyonteri nakwo sìkumehomi pa'nyo humamentìhwonefoho. Sekwoe sìmano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe sìmeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono.

¹⁸ Nakwo sekumo wose'mantane'no yìhwono. Ngko Pouli'ni sìkuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pìkupi'jo naloho'mojofoho.

¹⁹ Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe sìmanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo tipemane so'no huno mosyofisyalokuyìhwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyonteri sìmonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehonìngkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. ²⁰ Sekwoe yahino wopingo so'ne

syofisyon tani Jisas iye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wopingo namo'ninkohoho.

3

Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Nakwo sekune'no ne'no syosyefisywo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailasi'nji nekwo ole mtitofontai nekwo ango Atenis sopo nohumentai ² Timouti sekuyepono wolihwojantayo'yihwoyo. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anituye syoho yontani Jisas Kilaisiye hungkuno lutihwawo'ninkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwajihwoyo. Kako Anituye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho. ³ Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino mayoso'no Anitu limento, Tohino wotipemantifeho. Ose limentisofoho. ⁴ Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemanefoho. Ose selahoningkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'nimentiso so'no huno seyohoho. ⁵ Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten kako sekumo afofo'njo sejapihwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae lihwajihwoyo.

Timouti hungkuno wopingo Poulimo moti'mahoningki Poul simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁶ Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyontifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisyw'o'ninkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentaningkuhwone sekwo simeho hi'ntnnnono yokumpohn'nyo uyisyw'o'ninkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho. ⁸ Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no

yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho.⁹ Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'nìngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamoyoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono.¹⁰ Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo uliwo'nìngkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifijo'manji nosehonìngkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojayo'ne Anitumo jomo ulimentisofaho.

¹¹ Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntnne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honìngkano namofiy'o'ne jomo ulalokuhwono.¹² Hwe Engo sohumo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa inìwo'nìngkohoho so'nji sekwo nufo'ma'nìwo'nìngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umajo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofìwo'nìngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono.¹³ Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honìngkano wonyo ane wopingo'nohini lohopitnne kuyoho.

4

Honìngkano wopingo somo finìngkamno.

¹ Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yìhwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'no yo'mayo honìngkano yahino nto setìhwamentìhwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e inìngkowalokofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisasìye simanu mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yìhwono. Oso honìngkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fìkesyohumantokuno.

² Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selìmentìhwoneso sekwo huno moi'wonoho.³ Sekwo yahino wopingo somo inìngkayo so'no Anitu ole umo'nalofoho. Honìngkano wonyo ane'njo wopingo'nohino finìngkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meeopmno.⁴ Ape mayo yahino so'no honìngkano ito'nohini fìsyafìhupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwasi, sekwo ape

womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisiykuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho.⁵ Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnophini syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahoninkki ape hufo hopa iwo'ninkohofihwafoho.⁶ Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohwafe ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikanimpuso uyonefaho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yolo nto selimentihwonefaho.⁷ Anitu kako nakumo honingkano wonyomo iningkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o honingkano wonyo ane wopingo'nohini somo iningkayo'ne nahwosopo'mentisofaho.⁸ Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnophini mafewo'ninkiyohoho. O'o Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'ninkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopingo'nohini nejapwo'ninkiso sohumo hwotoho fewo'ninkisofaho.

⁹ I a'amu nom'ne somo simeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. O'o Anitu oso hiso'no nto setihwamasofaho.¹⁰ Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simeho umotofo somo sekwo simeho uywo'ninkohofo kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyaftisyikuno¹¹ Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyaftisyikuno. Sekwoe humayoso hofijo nto'no fosyohumafikuji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyikuno. Hohonta ose nto selimentohefaho.¹² Ose ifijo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njososekwoe honingkanomo sehoninkkuji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnnehofo. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mulifitnnehofo. O'o sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofaho.

¹³ U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'ninkahoninkki ntimo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'ninkohofofaho.

Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njos o hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho.¹⁴ Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisysywo'ninkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyitwo'ninkuhwonefaho. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko Jisasi'nji ufohi'ninkahoninkofi Anitu songo humayoso uyimentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefaho.

¹⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisasaye hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moyam songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nimentohofoso somo simo'mo mupeenehwono. ¹⁶ O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahoninkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo joho lihwosi Anituye kounoho yoka ho'ninkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefaho. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaismne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso somo Anitu songo ulikafonefaho. ¹⁷ Oso hohosohonta nakwo hwe moyam Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netimahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nimentohofoso so'nji himopo noswo'ninkuhwasi osopo Hwe Engo sohumo sit'mowanefaho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humentihwanefaho. ¹⁸ Oso hiso'no sekwo seningkwa'wehwasamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujo'no hofikoe simeho wopingo umo'nimentonoho.

5

Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesyo humano.

¹ Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono. ² O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontaninkuhwosi imo'nonefaho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohofo oso hopa imo'nonefaho. ³ Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wopingohontanoho. Nakwo wopingo humalohwono. Ose hnninkuji nohumentaninkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moyamifa mehomia aswo womantifi umninkiso

hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnehofo. Sıkuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasîye hungkuno hilo somo sekwo sîmeho hi'ntnnono uyontîfe so'no pomponahopo humalofo. Sıkwo'mjoho'mo mohumulofo. O'o sıkuno homo somo sekwo yomo mifitnnefaho. Oso sıkuno hiso a'amu hupo uyantîfi pîwo'nîngkofo hopaso imo'nonefoho. ⁵ Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasîmo sîmeho hi'ntnnono uyîwo'nîngkuhwone so'nwi sıkwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono.

⁶ Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango fosyawehfaho hopa fosyowehwaloho. O'o nakwo Jisasîmne'no tîmo hontohumehwasi huno nto'no wehohososonasyono. ⁷ A'amu Jisasîmne'no huno mosyafîsiyo'njo iwo'nîngkohofoso hofiko saho'nohini fosyawowo'nîngkohofo hopa sîkwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo fosyawowo'nîngkohofofoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontîfi nilohofîwo'nîngkohofoso sîkwo'miyomo nonilohofîwo'nîngkohofofoho. ⁸ I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'nîngkuhwone sohwona'niye hunoso eholosahinyî'nwoho. Nakwo Anîtumo sîmeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo sîmeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jîje swokinopo wakufongku'mo lîhwosi yîhwoso'no jîje sampe swokinopo womokisahinîmnoho. U jîje mnokinopo wafongku'mo lîhwosi yîhwoso'no kîko jîje sampe wahoholo'nîmonnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'nîmentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lîhwosi poso sohune'no syofîsyîhwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. ⁹ Anîtu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlais nakumo asomo netîmayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas nakwo kako'nji songo fosyohumayo'ne nakumne'no pe'nîmentisofoho. Oso'no nakwo poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumanefoho. ¹¹ Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi senîngkwa'wehwasamo hungkuno wopîngô'nohini ulîkuji hofikoe sîmehomo yokumpohn'nyo fisosofitofîsyohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'no fikuno.

Hungkuno ae'ryeofoho.

¹² Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yîhwono. A'amu nakwoe Hwe Engo

sohwoe hon̄ingkanomne'no loset̄hwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fosyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho.¹³ Sekwo hofikoe syoho so'no huno nto'no f̄isyaf̄hupmno. A'amu homo somo s̄imeho uȳkuji hofikoe yofe ho'nomaf̄kuji wop̄ingo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnningkutoho. O'o s̄imeho afa in̄ngkuji wop̄ingo fosyohumamno.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ul̄imno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiȳimno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ul̄imno. A'amu An̄itumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne iyoho un̄wo'n̄ingkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. An̄ituye hon̄ingkanomo ul̄iko'mano l̄ifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ul̄imno.¹⁵ A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohof̄kutoho. O'o, s̄ikuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wop̄ingo'nohini ulohof̄kuno.

¹⁶ Engolopohamo sekwo s̄imeho wop̄ingo'nji fohumantokuno.¹⁷ Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ul̄ikuno.¹⁸ Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji se'maso so'no An̄itumo engolopohamo isamoyoka ul̄ikuno. Jisas K̄lais kakoe a'amu somne'no An̄itu olo yahino loso'no umo'n̄ingkohoho. Oso'no sekwo t̄ifi fin̄ngkamno.

¹⁹ Yo'mayo An̄ituye Towahuno selisosó sekwo hwotoho fekutoho.²⁰ A'amu An̄ituye hungkuno sel̄fijo somo sekwo hohujo ikinj̄im̄fikutoho.²¹ Yo'mayo hungkuno upa'n̄ingkohofoso An̄itunta'ango so'ne yamofo fiȳimno. Hungkuno ne'njo somo aho f̄ikesyohumamno.²² Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiȳimno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³ An̄itu kako s̄imeho pompenjiyoso hwap̄ingo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wop̄ingo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wop̄ingo esemokosyohumahwosi nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais asomo poso sohonta An̄itu sekumo wop̄ingo semokonefoho.²⁴ An̄itu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wop̄ingo namokonefoho. An̄itu ose nal̄imentiso so'no ne imo'nonefoho.

²⁵ Nakwoe a'amu soku, sekwo An̄itu nefo'mayo so'no Mpohumo jomo ul̄imno.

²⁶ An̄ituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ul̄imno.

²⁷ Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselⁱmonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mtⁱ'mokalokuhwoneso nⁱngkwahwosamo atofo filutⁱhwamno.

²⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlais kako wopⁱngo wosemokosyohumano. Ngko Pouliⁱ'ni olo iyoswo loso mtⁱ'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika

Olo Iyoswo T̄finjo loso Poul A'amu

Tesolounika somne'no

Mt̄'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S̄mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo s̄fe'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo t̄finjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mt̄'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo s̄mo'mo mt̄'mokuyahot̄mentisoso nomant̄fi hof̄ko Jisas K̄lais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mt̄'mokumentisoso hof̄ko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofo hwasyohohnta'ni lont̄fi hof̄koe hunoso ole syaf̄ku'mentohofofoho. Poul kako olo iyoswo mt̄'mokisylo loso Hwe Engo sohwoe S̄kuno nto i'mofapohoho lont̄fi hof̄ko pisomo'nyo yont̄fi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lont̄fi siki humant̄fi nom'ne a'amufe syohomne'no hof̄koe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lut̄huni'wo'ingkohofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo t̄finjo loso mt̄'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 hon̄ngkano we'e 2-'nji sohe engo 3 hon̄ngkano 11-'njo sopo weho.) Iyoswo s̄mo'mjo mt̄'mokuyahot̄mentisoso sohonta hamno hufa'uliken no hufa'u s̄ihunet̄keno nto pamentisopo olo iyoswo t̄finjo loso mt̄'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hof̄ko huno ose syof̄syontan̄ngkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no m̄hwajiyō'ne olo iyoswo loso mt̄'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi t̄fi un̄ngkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni Sailas̄'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semt̄'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika soponjo soku An̄tumo in̄ngkowalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo An̄tu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji a'amu kuyoho.

² Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Nan̄ngkwohwo An̄tu sohwo'nji Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohohos̄si siko s̄imeho pompenjiyo wosejapanjiyoho.

Poul An̄tumo isamoyoka ulalofoho.

³ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofo soku, nakwoe a'amu kuyoho. Sìkuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka ulìwo'nìngkuhwantanoho. Oso yahino hiso wopìngofoho. Hwapìngoso olenoho. Sekwoe sìmeho hi'ntnnono Anìtumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji sìmeho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofo somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontìfi tohino engo sejopahoniìngkofi sekwo Anìtumne'no musìkwajiyò'njo yokumpohn'nyo lohofontìfi Anìtumo sìmeho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani sìmeho wopìngo namo'nìwo'nìngkohoho.

Anìtu kako a'amu hwahoponjofe honìngkanomne'no hungkuno ikwolofonefaho.

⁵ Anìtu hungkuno ikwolofo'ne hwapìngo sohwo ito'nohini yìwo'nìngkiso hweho. Sekwo Anìtuye yahino wopìngoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangku sekwo Anìtuye angopo humayoso hoponoho. ⁶ Anìtu oso a'amu sekumo wonyo selohofo somo kako aku tohino uyonefaho. Oso yahinoso ito'nohinoho. ⁷⁻⁸ Sekwo tohino mawo'nìngkohofo soku nakwo'nji Anìtu usijo'no nehumajonefaho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahoniìngkuhwosi a'amu nuhwonìfitnnefaho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nopìhwosi a'amu Anìtumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasìye hungkunomo tìfi minìngkayo'njo somo Anìtu kako aku tohino uyonefaho. ⁹ Oso a'amu homo somo uhwonìngkuhwosi sekwo nìhu'nahone umo'nantìfe kuyoho ulonefaho. Hwe Engo sohwoe sìmano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefaho. Nìhu'nahone tohino ne'no nomapitnnefaho. ¹⁰ Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnnefaho. A'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono umotofoso sìmeho wopìngo'nji humafitnnefaho. Osohonta sekwo hofìko'nji nohumafitnnefaho. Hwapìngoso oso hungkuno selìmentìhwone somo sekwo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofofaho.

Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofaho.

¹¹ Oso hiso'no syofisyonteri sīkuno engolopo-hamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumo jomo uliwo'nīngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitū kako humayo wonyoangkafo so'no sehwosopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasimō simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingo uyano līfijoso Anitū kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wopingo Hwe Engo Jisasimne'no yalokwofoso moi'wo esojwaofikujo'no wosefo'mano. ¹² Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasīye yofe woho'nomantifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwapingoso ole, Anitū'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kīlaisi'nji siko nakumo wopingo nalohofiswo'nīngkisiyo monta'iyoho.

2

Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.

¹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nōpihwosi nakumo menahu'mokone so'no woselimonne'no yohono. ² A'amu fehohnjo ole maselikuji, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sīkuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohofo. U nom'neso ole maselikuji, Anituye Towahuno ole ntaho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sīkuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. U a'amu nom'ne ole maselikuji Poul ole mt'i'mokuma, Hwe Engo sohwoe sīkuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohofo'manji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'nīngkuhwoloho. ³ Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono niyikutoho. Olo sīkuno loso siki sohonta m'mofaponefoho. Awonoho. Sīmo'mo a'amu pi'nīng engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utiwha'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tīfi no'mo kako tīkanomo wene hwefo. ⁴ Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'nīngkohofoso fohonaopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyani'föhupmno. Ose uliwhosi Anituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitū ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

⁵ Hohonta sekwo'nji nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo inīngo laseimaho. ⁶ Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe honingkanomo pījwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitū kako oso hwe

sohwoe s̄ikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho. ⁷ Sekwo huno moi'wono. Olohonta a'amu fiso An̄tuye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe hon̄ngkanomo nop̄ijumofonefoho. Oso hon̄ngkano p̄iku'nnyoso moi'wo imo'n̄ngkuhwoso'no oso hwe An̄tuye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. ⁸ Oso hohosohonta oso hwe An̄tuye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo ut̄ihwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mammtnnō'nji hwe huhwo sohumo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponaho engo'nji ut̄ihwa'nyopo nop̄ihwosi oso hwe wonyo sohumo n̄ihu'nahone wonyo umokonefoho. ⁹ Oso hwe An̄tuye hungkunomo hwotoho fe'ne sohumne'no nom'ne hungkuno wasel̄monne'no yohono. Kako Seten̄ye yokumpohn'nyo'nji nop̄ihwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo it̄ihwanefoho. A'amu fehohnjoso nuhwon̄ngkuji kakimo in̄ngkafitnnefoho. ¹⁰ Oso a'amu hiso An̄tuye hungkuno ne'njo somo s̄imeho ufijo'manji An̄tu kako asomo ut̄imanefoho. I oso'no An̄tuye hungkuno ne'njo nakwolaho l̄ifijoso n̄ihu'nahone imo'naopitnnefoho. ¹¹ An̄tu kako hungkuno lahon̄ngkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ul̄ifitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'n̄ngoso nupa'n̄ngkuji s̄imeho hi'ntnnono uȳifitnnefoho. ¹² Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo s̄imeho hi'ntnnono muyoso hon̄ngkano wonyo somo in̄ngkayo so'no umo'nalokusoso hof̄ko An̄tuye tohino engo nomapitnnefoho.

An̄tu sekumo asomo set̄imayo'ne nto sehwosopo'mentisokuyoho.

¹³ Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo s̄imeho sejap̄iwo'n̄ngkiso soku s̄ikuno engolopo-hamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamoyoka ul̄iwo'n̄ngkuhwantanoho. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta An̄tu asomo set̄imayo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no An̄tuye Towahuno sohwo sekwoe hon̄ngkano wop̄ingo'njo semokahon̄ngki sekwo temtitofo kengo s̄imo'mjo soku hungkuno ne'njo somo s̄imeho hi'ntnnono uȳiwo'n̄ngkohofo kuyoho. Oso'no An̄tu asomo noset̄imanefoho. ¹⁴ An̄tu sekumo olo so'no sehwosopo'mentisofoho. S̄imo'mo nakwo An̄tuye hungkuno wop̄ingo sel̄iment̄ihwonefoho. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no hwangku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais sekwoe s̄imeho mo'mo ema'mentisoso asomo set̄maso sohonta moi'wo

esojwaofonefaho. Oso'no sehwosopo'mentisofoho. ¹⁵ Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno losetihwamentihwone so'nji ifalifaliyo semti'mokimentihwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji tifi finingkamno.

¹⁶ Nakwoe Mpohwo Anitu kako simeho wopingo nejapmentisofoho. Kako wopingo'nohini nalohofonto yo'mayoso siki nejapiwo'ninkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitofwo'ninkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohumentihwane'no hontohumalohwono. ¹⁷ Oso'no Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko sekumo sosofitofosesyohumahosi yokumpohn'nyo semokahoni'ngkohosi sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wopingo'nohini uyantifeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

3

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

¹ Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no yihwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefo'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno angomeemo woho'nimuweno. Noho'nimiwahoni'ngkuhwosi sekwo nupa'ninkuji simeho uyantifeho. ² Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohofwo'ninkohoho sofe aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

³ Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'nivo'ninkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no moseti'manehoho. ⁴ Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno selimentihwone somo sekwo ito'no iningkowalokwofoso ne'no uningkowantifeho.

⁵ Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, Anitu sekumo simeho sejapiwo'ninkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo sei'masoso sekwo Jisas Kilais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyantifeho.

⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo ntropahon'ngki olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Seningkwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo miningkayo'njo osohumo

uhwotif'mapmno. ⁷ Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fosyohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumammentihwonefoho. ⁸ Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mmentihwonefoho. O'o nakwo mpe seloho'motohwonefoho. Mofehi'nyo so'nji sìkwo'miyomo nakwo syoho engo tohohmttnno'nji imotohwonefoho. Hwapingoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. ⁹ Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo honingkano wonyoangkafo so'no wosetihwantane'no imentihwonefoho. Ose imentihwone homo somo sekwo tifi iningkayo'nefoho. ¹⁰ Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'o nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uyimo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwonefoho.

¹¹ I oso'no ole upa'nìngkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihuniwo'nìngkohofihwafoho. ¹² Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimonne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji sìmeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyo fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³ I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wopingo so'no piso'mo'nyo ikutoho. ¹⁴ Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwofikuji kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe honingkano wonyo somne'no wonimango unimtonoho. ¹⁵ I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'o, seningkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wopingo ufohotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo sohwo sìmeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako sìmeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷ Ngko Pouli'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufo. Iyoswo hopil'nonohino mtif'mokuwo'nìngkoheso nje aho'nji ole mtif'mokuwo'nìngkoho, nje a'amufo. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

18 Nakwoe Hwe Engo Jisas Kılais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopingo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Poul

Timoutimne'no Mtî'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *tetiwan'nji* (31) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolîkeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mtî'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anîtuye syoho mjîmîwento Timoutimo ango Lisitila sopo nta'ni tîpema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunesiyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honîngkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkîlik hweho. Pouli'nji Timouti'nji ango Loum sopo Anîtuye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosînjo tajo ango somo Anîtuye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tîfi oso impo'ango somta'ni nusîhutofahoningkofi kako hwaho we'e Kîlit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoyîmentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honîngkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honîngkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosînjo somo mokosyohumayo'ne uhwotî'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahoningki olo iyoswo loso mtî'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lîhwasi tîfi unîngkohwano.

1-2 Nje hwomu Timouti sohwohnne'no ngko Pouli'nji olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Anîtu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isîhutofonemayo'ne sohwo'nji Kîlais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno lîku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentisiyo hwo'nyoho. Kîko Timouti sohwosi kîko Anîtumo sîmeho wopîngô umahnno so'no kîko nje hwomu ne imo'nîmentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nîmo'nîngkohoho. Nanîkgkwohwo Anîtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kîlais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofîhwoso'no siko kikimo wopîngô kilohofohosîsî sîmeho pompenjiyo wokijapanjiyoho. Oso'no nîmo'nîngkohoho.

A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'nìngkohoho sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³ Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olahonta apa'no wakilimne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwamo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. ⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sakinjo so'nji ne'no lutihuniwo'nìngkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokinìwo'nìngkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikafìwo'nìngkisofoho. ⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no nihu'nahone foho'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jiye hungkunomo tifi kinìngkapifijo'manji hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafikuji simeho wopingo umo'nantifeho. ⁶ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahonìngki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnnìwo'nìngkohofofoho. ⁷ Hofiko Anituye honìngkano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahonìngki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole liwo'nìngkohofo, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'nìngkohofofoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe honìngkano hungkuno nejapmmentisoso oso honìngkano hungkuno homo somo nakwo nto'no inìngkowaso'manji nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso honìngkano hungkunoso wopingofoho. ⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye honìngkano hungkunoso a'amu honìngkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honìngkano wonyo yontifi hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'nìngkohofo so'ntnnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahoponjo honìngkano

osomo inìngkawowo'nìngkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kanìngkwohwo'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyìwo'nìngkohoho oso hwantnne'nefoho. ¹⁰ Anìtuye honìngkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilìke'nji kifosyoho loho'nìwo'nìngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomí hufo mawo'nìngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'nìngkohoho so'nji hwasyo hungkuno lìwo'nìngkohoho so'nji a'amu hofìko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lìhwono lìwo'nìngkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anìtu kakoe honìngkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anìtuye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'nìwo'nìngkohofofoho. I oso'no nakwo Anìtuye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayìhwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ Anìtu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutìhwawayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopìngo hiso losetìhwalokweno. Anìtu huhwo sohwo kako wopìngo'nohini iwo'nìngkiso sohwo kako sìmeho nto'no namokiyo'neso hwapìngo hweho.

Anìtu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anìtumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kìlais Jisas kako huno ole syanìfìhu'mento, Poul kako nje syoho ntöhofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanìfìsyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nìhwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³ Hohonta ngko Jisasìmne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'nìtìhwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofìkimo fonìfonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anìtu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapìngoso ngko Jisas kakoe hwapìngo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo sìmeho hi'ntnnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anìtu kako ngkine'no hitoho ulofahoningki ntìma'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopìngo ntöhofonto nontìmantu kako'njopo ngkimo menìhumati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo sìmeho uyo so'no lontìhwamentisofoho. Kako ngkimo sìmeho mìkunìmposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo sìmeho engo uyalokweno.

15 Olo hungkuno loso n̄ihu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'n̄ifijoso hofiko s̄imeho hi'ntnnono uȳife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo K̄lais Jisas kako nakwo a'amu hon̄ingkano wonyo'njo hn̄n̄imo asomo net̄imayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmentisofoho. Oso hungkuno hiso n̄ihu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe hon̄ingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. 16 K̄lais Jisas kako kakoe yahino wop̄ingoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Pouli'n̄imo hon̄ingkano wonyo'njo sohwo'n̄imo kako s̄imo'mo wop̄ingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohon̄ingkuji huno ole wosyof̄syant̄feho. Pouli kako An̄itumō wonyo ne'no ulohofahon̄ingki An̄itu kako oso wonyo hiso'no Pouli'mo tohino komo'no mumentisofoho. O'o, An̄itu kako Pouli'mne'no hontohumayo uloh'o'mo sohwo Pouli'mo wop̄ingo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyaf̄ihinant̄feho. K̄lais kako oso hwe n̄ihu'no wonyo sohumne'no wop̄ingo umokumaso hopaso An̄itu kako ngkimo oso hopa wan̄imokumontonoho. An̄itu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syaf̄isȳikuji hofiko K̄lais Jisas̄imo s̄imeho hi'ntnnono uȳikuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. 17 Oseso An̄itu kako yo'mayo wop̄ingo'nohini iwo'n̄ingkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwap̄ingoso An̄itu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumant̄hwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwon̄ifitnnefoho oso huhwo sohwo kako kako'nohini An̄itu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo An̄ituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

18 Nje hwomu Timouti sohwosi, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmment̄hwone sohonta An̄itu kako nakumo kikine'no hungkuno nal̄imentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syaf̄isyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo k̄iko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji An̄ituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko An̄itumō nakwolaho l̄ifijoso hofiko kikimo wonyo kilohof̄ikujo'no An̄ituye hungkuno hiso ji'e sampe mekino pa'nyofoho. 19 K̄iko K̄lais̄mne'no s̄imeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo

fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jiye simeho mo'mo ho'nakisiywo'nningkiso somo kiko hofijo finingkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'nningkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofofoho. ²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'nimentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofo lonji hwasyo liwo'nningkisiyo so'no ngko sikimo Setenye ahomo uhumat'i'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malishnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyitwo'nningkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'nningkohofo sohwanji hwe engo sohwantnne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofijo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wopingo somo tifi ntono uningkowantanoho. ³ Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohumo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoni'ngkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'nningkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'nningkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'nningkohoho. ⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho loponjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajyo'ne hweho. Simeho

pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuho ho'nahumentisoso i'mofopahonìngki Kìlais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honìngkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honìyo wopìngoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utìmaya'ne so'no umo'nìngkohoho. Oso honìngkano hiso utìhwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutìhwayo'ne nìhwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitìhwalokuyohono. O'o, nehopi lokitìhwalokweno. Anitu kako a'amu temtitifo kengo somo asomo utìma'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo sìmeho hi'ntnnono ntapìfitnne'ento hofikimo lutìhwayo'ne nìhwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no nìmo'nìngkohoho. Hwe moya'mi ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyìkuji hofiko wopìngo'nohini humafìkuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sìmeho tohino muhmyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafìsyìkuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nìmo'nìngkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nìmo'nìngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafìsyìkuji he manji'mofo ito'no fiyìmno. Sekwo huno ole so'no nosyafìhu'nìngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose lìkuji yo'mayo he manji'mofo hamniyoho engo ihn'naofìkuji mijiy'o'nji a'apahomne wokososo wopìngo wopìngo ihn'nìngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yì'mo'nìngkutoho. ¹⁰ Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomí nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lìfijo'manji sekwo Anituye syoho wopìngo'nohini fiyìmno. Oso syoho wopìngo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹ Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuju nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafìkuji Anituye hungkuno upa'nìmno. ¹² Ngko olo yahino loso'no manìmo'nìngkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopìngo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwamo Anituye hungkuno lutìhwayo so'no manìmo'nìngkiyohoho. O'o, moya'mi

sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³ Simo'mjo hwapiingoso Anitu kako Atam si'mo'mo mti'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Setenye hwasyo hungkunomo si'meho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto si'meho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moyam'i sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵ Oseso olahonta moyam'i sofa hofiko mehomai aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo si'meho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko si'meho iningkuji hofiyon'no ufo'mafikuji honingkano wopingo'nohini tipemafikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji humentaningkuji Anitu kako oso moyam'i hofo sofafe wonyomjo tohino somta'ni ishutofumanefoho.

3

A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwamne hungkunofoho.

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umon'ntmontonoho. ² Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentaningkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohmo nuhwoninguji hofiko yahino wonyoso nihu'no motipemapifitnnehofo. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'ninkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohmo a'amu angkengomta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono. ³ Kako mijo yokumpohn'nyoso ninkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no si'meho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo si'meho wopingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'ninkuhwoloho. ⁴ Kako kakoe ape'nji mehomai'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho.

Kakoe mehomí sohwa kaníngkwohwoe hungkunomo haloho'no upeentifeho.⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehomí'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amú Anítumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho.⁶ A'amú Anítumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amú simeho hi'ntnnono Anítumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anítu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohumo wae yaofonefaho.⁷ A'amú Anítumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yolocho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohumo uhwoníngkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kakoe hwe wopingo hweho. Kakoe yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjuli'kujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopwahu'montonoho. Kakoe Anítuye a'amú somo honíngkano wopingo'nto'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amú yahino wopingo wopingo'njo somne'no mtifmokalokwe loso i a'amú oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anítuye a'amú ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofo.

A'amú Anítuye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amú Anítuye syoho'njoso hofiko hofikoe yahino somne'no huno nto'no wosyafihu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anítumne'nohini wosyafihupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo níngkukuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amú mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafisyikutoho.⁹ A'amú Anítuye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnnifitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnnehofo. O'o, hofiko Anítu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anítuye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini uníngkamo. Ose syafihu'níngkukuji Anítuye yahino wopingo'nohini uyife.¹⁰ A'amú Anítuye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji

sekwo s̄imo'mo uhwoniṁno. Oso homo somo sekwo yahino wop̄ingo'nohini uhwoniſijo'manji e'wano hof̄ko An̄tuye syohoso uȳife. ¹¹ I hof̄koe a'musya hofanji yahino wop̄ingo'nohini uȳife. Hof̄ko nom'ne a'amu somne'no sitofo nol̄ikutoho. Oso moya'mi hofo sofa hof̄ko yo'mayo yahino iwo'n̄ngkohofo huhwo sohwo hof̄kimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hof̄kimo u'masoso hof̄ko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hof̄ko yo'mayo yahino iwo'n̄ngkohofoso nto'nohini uȳife. ¹² A'amu An̄tuye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomī'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³ A'amu An̄tuye syoho'njo sohwa hof̄ko hof̄koe syoho wop̄ingo'nohini ikuji hof̄koe humayo yahinoso wop̄ingo'nohini'manji a'amuso hof̄kimo nuhwoniŋkuji hof̄koe yofe noho'nomaf̄kuji yo'mayo hungkuno K̄lais Jisas mta'angoso lut̄ihwawo'n̄ngkohofo somo hofiyō upo'nantifeho.

An̄tuye hungkuno hwap̄ingoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mt̄i'mokalokwe losomo sekwo atofo likuji An̄tuye mehomife yahino wop̄ingo so'no huno wop̄ingo wot̄ipemantifeho. Sekwo An̄tuye mehomī soku, An̄tu kako angō kuyoho. An̄tu kako sekwoe s̄imeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo An̄tuye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumaf̄kuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo it̄ihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ An̄tuye hungkuno hwap̄ingo ujo ehontojwahumentisoso n̄ihu'no wop̄ingofoho. An̄tuye hungkuno hwap̄ingoso Jisas K̄laisiyo. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wop̄ingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo s̄imeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas K̄lais kako nakwo a'amu hwaho loponjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako ut̄ihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

An̄tuye Towahuno Wop̄ingo sohwo kako K̄laisiye yahino hwap̄ingo neso net̄ihwahon̄ngki oso yahino hiso nto'nohini uhwoniwo'n̄ngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wop̄ingo osenohini uhwoniwo'n̄ngkohofofoho.

K̄laisiye hungkunoso a'amu temtitofo hopi'nonohino sofe angō'meemo ho'n̄imentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofiko kakine'no huno syafisyonifi
simeho hi'ntnnono umentohofoho.
Anitu kakoe hwomu Kilaismo ahwomomo
utima'mentisofoho.

4

*A'amu hwasyo hungkuno lutihwawo'nìngkohoho sohwafe
hungkunofoho.*

¹ Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yolo ole nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'nìngkuji hofiko Setenimo tifi inìngkafitnnefoho. ² Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa hofiko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofiko simeho mo'mo wonimango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho. ³ Hofiko hwasyo hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso nonìngkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomni ne somo uyimentisofoho. A'amu Kilaismo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'no somne'no huno uyahonìngki oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka ulìwo'nìngkohofoho. ⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso wopìngofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵ Ou, yo'mayo Anitu mti'mokonto wopìngofoho nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka ulìwo'nìngkuhwone'manji yo'mayo wopìngo'nohini imo'nalofoho.

*Poul Timoutimo ulímento, Kiko nto'no humahoji Anituye
hungkuno nto'no filutihwaho.*

⁶ U ngko Poul'i ni olo hungkuno kikine'no mti'mokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo lutihusoso u kiko Kilaism Jisasìye syoho ulohofiyne umo'nìmonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi inìngkuso'manji kiko Kilaism yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷ Kiko senìngkwohwosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'nìngo engo nosyafisyonohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye

yahino so'no huno nto'no syofisyonahoji osomnohini nto'no iningkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸ Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'nìngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin'wo'nìngkuhwonefoho. Oso wopingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnohini tifi nto'no iningkowasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentanìngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anit'u'nji ne'no humentanìngkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'nìngkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰ Anit'u kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne honìngkano imo'mentisofoho. Nakwo Anit'u kako songo ne'no humaso sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anit'u kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitnne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no iningkafitnne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹² Timouti sohwosi, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohonìngkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'mìngohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jiye yahino wopingo yahonìngkiji kohonìngkuji tifi wokinìngkapife. Yo'mayo hungkuno ujoso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Honìngkano wonyo ane wopingo'nohini fiyo. ¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofo fiso. Kiko Anituye yahino wopingo so'no syoho toho mtnno'njo fitihwaho. ¹⁴ Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonjimokumentohofo sohonta Anit'u kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesyafisyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'nìngkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentanìngkiji a'amu hofiko nokohonìngkuji hofiko oso jiye syoho wopingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'nìngkino so'no huno

nto'no syafisyojoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno
nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho.
O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo.
U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo
haloho kupewo'ninkohoho so'njimo Anitu kako kiko'nji
wosetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulimento, Kiko a'amumo yahino wopingo'nohini ulohofo.

¹ Timouti, kiko hwe engo sohwamo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofijo'no ulohoji hofikimo honingkano nto'no hmmofihwajo. Hofiko jije mphowosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwamo honingkano jije ningkwahwosamo imofihwajiwon'ningkino hopa hmmofihwajo. ² Jije na'ujamo honingkano nto'no mihwajiwon'ningkino hopaso nom'ne moyam'i sofamo oso hopa hmmofihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwajiwon'ningkino hopa hmmofihwajo. Kiko moyam'i songo sofanji nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'ningkino hopaso honingkano nto'no fiyo. Wonyo honingkanoso yohotoho.

Apwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan'ngkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo apwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomis somo kako nonyo wosopayo hofijo umojofoho. Kako fo'mofo'mo hofijo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomis sohwa hofiko homningkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantfeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufo'mane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji imingo'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe

hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafsiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wopingo poyo nto pe'niyoho. ⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'nngkohoho somo homnngkwohwo homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apidojo sofanji oso hungkuno homo somo tifi nto'no iningkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mulifitnneho. ⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hwaho. Olo kakoe honingkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'nngkohoho sofe honingkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹ Apidojo kako hwe anga'nohinohumo uma'nimentisosi kakoe soswo sikisiti (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mt'i'mojo. Apidojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitnne'eno. ¹⁰ I apidojo hofo sofa hofikoe honingkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomu somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahonngkofi wosopayo'nji ango'nji uyimotofo sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofo sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahonngki hofikimo ufo'ma'motofo sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofo, osofate yofe so'nohini iyoswomo mt'i'mokukuji sekwo ufo'mapmno. ¹¹ I sekwo moyam'i songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohofo sofate yofeso nomt'i'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono likuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo iningkakuji Kilaisiye syoho wopingo somo uliko'mantifeho. ¹² Oso moyam'i sofa simo'mo hofiko nakwo Kilaisimne'nohini syoho uyano ko limentohofo osomo ne'no uningkowanu majo'njo yontifi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nontifi oso hungkuno hohonta nakwo Kilaisimnohini syoho uyano limentohofo somo mtihupeelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nngkohofoso hofiko apidojo hofo sofamo ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yolocho nto ulontifi aku mtihupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho. ¹³ Nom'ne yahino apidojo songo sofa iwo'nngkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho. Hofiko siki hungkuno liwo'nontifi nom'ne a'amufe yahino syoho

yo'mayo so'no ukinjihwojano lontifi iwo'nìngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'nìngkuhwoneso liwo'nìngkohofofoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho. ¹⁴ O'o, ngko moyam'i songo soafe hwehwo poyo nto pe'nìmentohofo sofamo ole uliwo'nìngkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'nìngkuji sekwo mehomitipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'nìngkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahoni'ngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwoni'ngkuji hofiko nakumo sitofo monalifitnnehofo. ¹⁵ Nakwo huno nayohoho. Moya'mi apìwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye honìngkano wopìngo somo nuliko'mantifi hofiko Setenìye honìngkano somo tifi inìngkowalokwofo. ¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no sìmeho hilntnnono uyìwo'nìngkohofo sofe temtitifo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe apìwojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofoso hofiko oso apìwojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso motipemapifitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso apìwojo hopifahwosa ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwawo'nìngkohofo sohwa hofikoe syoho wopìngo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸ Hwapìngoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontanìngkuhwosi kiko kakoe sìmuyo somo hnnanosiyiswohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho. ¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjulimasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sìhunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakilifijo osomo kiko nupa'nìngkohojimanji haloho pofo. ²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako honìngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo mìhumajohoji osopo kiko kakoe

honìngkanoso nto'no mìhwajo. Oseso a'amu Anìtuye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofìko honìngkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyìfe.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anìtu'nji Kìlais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe tìmopo kilalokweno. Oso'no kìko nto'no finìngkayo. A'amu Anìtuye syoho'njo sohwa hofìko kikimo enjwa'mo humalofo somo kìko nto'no mokosyohumaho. Kìko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no mìhwajijo sohonta kìko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'nìngkohoji kìko jiye sìmeho mo'mo huno komo'no ole syafìsyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jiye sìmeho mo'mo huno komo'no ose syafìsyohotoho. U kìko jiye a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kìko hofìkimo yahino afa'nohino ulohofo. ²² Kìko a'amu fihumo kako Anìtuye syoho iyoso'no kìko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U sìmo'mo kìko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafìsyohoji kìko uhwonjoso nto'nohini uhwonìngkiji'manji ou kìko osohumo Anìtuye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kìko Anìtuye syohoso komo'no usoso kako honìngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kìko oso yahino homo somne'no kìko i'waho nto'no ehumahoji u kìko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwosi ngko jiye yahino somne'no hungkuno we'e wakilìmo. Jiye sìmeho kumnalofìwo'nìngkiso so'no kìko ahu'mo mijo'nohino nonìngkohotoho. O'o, kìko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jiye mnokinoso moi'wo wakumo'nìmontonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anìtuye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakilìmo. Anìtuye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nìhwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofìkoe honìngkano wonyoso utìhwa'nyopo yahonìngkofi a'amu hofìko nuhwonontìfi wonyofoho huno umontonoho. Oso honìngkano homo somo nto'no mìhwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofìko hofìkoe honìngkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'nìngkohofe so'no kìko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofìkoe yahino wonyo somo ujo ehtonjwasyonefoho. Oso a'amu hofìko oso a'amu homo somo hofìkoe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopìngoso utìhwa'nyopo wentanìngki uhwonìwo'nìngkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopìngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sìkuno somo utìhwa'nyopo

i'mofaponefoho.

6

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohof wo'nìngkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'nìngkohofo hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyso somo ole uso. Sekwo huno ole fisyaftiupmno. Sekwoe hwe engo sohwamo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyso wonyo hwafobo maselifitnnehofo. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'nìngkuhwone so'ntnne'no sitofo mulifitnnehofo.

² I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyaftiupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohumo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuji syoho wopingo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafobo.

Engolopohamo kiko hwe moyam' mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi inìngkayo'ne huno ufohotofo. ³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'nìngkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji ⁴ kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo sakinjo so'no ole liwo'nìngkohoho, Nakwo hungkuno hnnyoso kengko kengko'nohini wohnnano liwo'nìngkohoho. Hofiko ose hnningkahonìngkofi olo yahino loso imo'nìwo'nìngkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisyio, ⁵ hofiko yoka hungkuno hnìwo'nìngkohofoho. Oso a'amu hiso

hofiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisyiwo'nningkohofoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowaso'manji ho'yango womantanaho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingo woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisiyo'njo yoso'manji ole wasyofsyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisyihwosi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohofo sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohofo. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'ningkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapi'fe'nji'n'i'manji u nakwo ole wolano, Ooso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hofiko ho'yango engo mayo'ne syofsyalokwofoso hofiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nuli'kafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiko ni'hu'nahone tikanomo ufitnnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwapingooso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'ningkahon'ngki hofiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo ni'hu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho ulimentisofoho.

¹¹ Timouti sohwosi, kiko Anituye syoho ulohofiyne sohwosi oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko honingkano wopingo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mitifo. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohofo. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohini ulohofo. ¹² A'amu kako Kilaisimo simeho

hi'ntnnono uȳiwo'n̄ngkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'n̄ngkiso hwaho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolof̄hwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofap̄hwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso k̄ko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo k̄ko aho yokumpohn'nyo f̄ikemokosyohumaho. An̄tu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. K̄ko K̄lais̄mo s̄meho hi'ntnnono uȳiwo'n̄ngkino so'no a'amu pi'n̄ingo engo somo yolo ho nto lij̄waof̄iwo'n̄ngkino hwosoho. ¹³ An̄tu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji K̄lais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohumo kakoe hwapi'ng so'no yolo ho lij̄mo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan̄ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴ K̄ko nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako ut̄hwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji k̄ko An̄tuye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji k̄ko t̄fi nto'no fin̄ngkayo. Osomo in̄ngkahuji k̄ko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, j̄je wop̄ingo humayo so'no a'amu hof̄ko nokohon̄ngkuji hof̄ko An̄tuye hungkuno somne'no sitofo malifitnnehofo. ¹⁵ Oso s̄ikuno An̄tu ho'nahumentiso nto'nohino somo An̄tu kako nakwoe hwaho ut̄hwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo K̄lais Jisas̄mo uhwat̄montonoho. An̄tu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no s̄imonyo iyoso hwapi'ng hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n̄ngkohofo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶ Oso An̄tu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'n̄iwo'n̄ngkiso hweho. An̄tu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo t̄fonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n̄ingo a'amu anga'nohino hwo kako nol̄kafonto An̄tumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangku hohonta nakwo An̄tumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n̄ngkohofo somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n̄ngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo

mokosyohumalofo moi'wo imo'n̄wo'n̄ngkiso osomo s̄meho uȳkutoho. O'o, sekwo An̄tumo s̄meho nehopi uȳimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo s̄monyo iyo'ne yo'mayoso nejap̄wo'n̄ngkisoso kako hwap̄ingo hweho. ¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wop̄ingo'nohini fiȳimno. Oso syoho engo hiso ikiji hof̄koe s̄meho wop̄ingo umo'n̄montonoho. Sekumo yo'mayo An̄tu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹ Hof̄ko ose ifijo'manji t̄fi no'mo yo'mayo wop̄ingo hof̄kimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hof̄ko songo ne'no humayo'neso womant̄feho. Ose uso.

Timouti sohwosi k̄iko j̄je syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U k̄iko Timouti sohwosi, olo syoho An̄tu kijapmmenisoso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hof̄ko olo hwaho loponjo huno loso nefoho li'wo'n̄ngkohoho so'nji yo'mayo hungkuno sakinjo so'nji mokosyohumant̄fi An̄tuye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no k̄iko hohujo fikinjafo. Oso hungkuno hiso An̄tuye hungkuno somo mangohwo imo'n̄mentisofoho. ²¹ A'amu fehohnjoso ole li'wo'n̄ngkohofi, Nakwo huno hi'nj̄t'nwoho, hwasyo ose lont̄fi hof̄ko An̄tuye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

An̄tuye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

2 Timouti

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul

Timoutimne'no Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Timouti iyoswo simo'mjoso Poul kako ango Efesos sopo mamnehono huno ose uyahonìngki mt'i'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammenton. Hofiko kakimo impe intofontifi ango Loumne'no motasimentohofofoho. Oso ango hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahonìngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimoto olo iyoswo tifinjo loso mt'i'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ango Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo Anituye hungkuno joso'no woni'mango'no yonohonto mt'i'mokumentisofoho. Kako simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohofhwosi Anituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi unìngkohwano.

¹ Nje hwomu Timouti sohwosi, ngko Poul Kìlais Jisasìye hungkuno a'amumo lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt'i'mokalokweno. Anìtu kakoe huno mta'ni nonìhwosopento ntìmento, A'amu Kìlais Jisasìmo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtitifo imo'nìngkahonìngkuji ango songo ne'no humayo'ne uyìmonnoho. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu ango'meemjo somo filutihuku'mofo. Ose ntonto nìhwatìmentiso hwo'nyoho.

² Timouti, kiko nje mehomí sohwosimo ngko simeho kijopalokweno. Nanìngkwohwo Anìtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kìlais Jisasì'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo kilohofohosisi kikine'no hitoho ulofhwoso'no jiye simeho pompenjiyo wokijopanjiyo.

Nakwo Anituye hungkuno wopingo somne'no woni'mango nanyo'eno.

³ Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi iningkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni Anitumo tifi iningkowalokweno. Nje simeho ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimo'nningkahoningu'ki kakoe simeho wopingo umokumonne'no yohono. Imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpohumo jomo uliwo'nonji kikine'no huno syakufisyonji isamoyoka uliwo'nningkohono. ⁴ Ngko nokiliko'mahoningu'ki kiko humotaho sontimahnno so'no huno syakufisyonji nje simeho wopingo wanimo'nono lonji wakohonmonne'no yohono. ⁵ Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwaho. Simo'mo jiye atohwo Louis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningu'ki hnna'wohi Yunis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningu'ki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simeho hi'ntnnono ne uyalokuno. ⁶ Oso'no jiye hunoso olo so'no kufohofafalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonjimokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahoningu'ki Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Oso kijapeso engo umo'nono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikimo kijapeso engo umo'nono. ⁷ Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmmentono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofo'ne nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye honingkanomo nto'no iningkayo'ne, oso'no nejapmmentono.

⁸ Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo lutihwahoji wonimango kiningu'kuhwoloh. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno lutihwanji impo'angomo humale so'no kiko wonimango kiningu'kuhwoloh. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno lutihwahoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho. ⁹ Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne honingkano nto hwosampento kakoe mehomini ne wopingo'nohini imo'nyo'ne joho nelalofoho. Nakwo honingkano wopingo imotohwone so'no Anitu kako joho monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto joho nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwaho mamti'mokumentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto

hwangku Kìlais Jisas nejapmne'ento lìmentisofoho. ¹⁰ I olohonta Kìlais Jisas kako nakumo nto none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honìngkanoso utihwa'nyopo weho. Kìlais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honìngkano hwosampo'mentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹ Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nìhwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. ¹² Oso hiso'no olo tango hiloso nì'mahonìngki ngko wonìmango mannyofoho. O'o, ngko Kìlais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohumne'no huno niyohoho. Olo syoho ntapmentiso somo kako hofijo nìmokosyohumentanìngkuhwosi olo syoho loso ne'no nowentanìngkuhwosi oso Sìkuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³ Oso hungkuno lokitìhwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofijo finìngkayo. Kìlais Jisas'i'ngi nohumahoji kakoe hungkunomo inìngkahiji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo. ¹⁴ Olo syoho wopingo loso Anìtu ji'je ahomo ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anìtuye Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapìhwosi wokufo'mano.

¹⁵ Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelosi'i'ngi Hemoujenesi'i'ngi oso hwa'u'ngi a'amu hopi'nono hwaho Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanji ngkine'no hohujo nto ikinjanimo'malofofoho. ¹⁶⁻¹⁷ I hwe anga'nohino Ounesifoulos, ngko impo'angomo nohumentahonìngko kako ango Loum i'mofaponto ngkine'no hafìhafe ti'pento ti'penohonima'nìmasofoho. Kako ngkine'no wonìmango munyofoho. O'o, sìkuno pi'nìngo engo kako noni'mahonìngki nje simeho wopingo nìmokonto yokumpohn'nyo nìsosofito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulos'i'montohwamo wopingo umokosyohumamontonoho. ¹⁸ Hohonta ngko Efesos osopo nohumentanìngko Ounesifoulos kako nifo'mawo'nìmentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sìkuno Engo hungkuno ikwolof'o'ne somo Anìtu kako Ounesifoulosimne'no hitoho ulofìhwosi wopingo ulohofonefoho.

¹ Oseso nje hwomu sohwosi, nakwo Kìlais Jisasimo ufohi'nìngkahoni'ngkuhwoni Anìtu kakoe yokumpohn'nyo nejapìwo'nìngkisofoho. ² Oso'no kiko Anìtuye hungkuno ngko a'amu pi'nìngo engo somo ulìwo'nìngkahoni'ngko kiko upa'nìmentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amumo lutìhwawo'nìngkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo wolutìhwahwono.

³ Kiko Kìlais Jisasìye syoho'njo sohwosi olo syoho losomne'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. ⁴ Pahnñimo hungkuno hufa'u sìhune wakilìmo. Hungkuno sìmo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyi sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe sìmeho wopìngo umo'none'ento kako sìmeho anga'nohino'nji kakoe syoho wopìngo iwo'nìngkiso hweho. Nomihwoe syoho miyìwo'nìngkiso hweho. ⁵ Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkiso so'no huno mosyafìsiyo'njo monje yasyonto sìkuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofo ne'no iwo'nìngkiso hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. ⁶ Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'nìngkiso hweho. Wosopayo sìmo'mjoso toyo yìhwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. ⁷ Oso hungkuno hufa'u sìhune somne'no huno fìsyafìsyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo eholosakisyìhwoso'no hungkuno hwapìngó ne so'no huno ito'no wakiyìmontonoho.

⁸ Olo hungkuno loso'no sìkuno huhwo huhwi huno fìsyafìsyo. Jisas Kìlais, Ntefitìye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nolìkafonto nìhu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wopìngoso ngko lutìhwawo'nìngkohe hwo'nyoho. ⁹ I oso hungkuno hiso lutìhwawo'nìngkohe so'no a'amu wonyo hwosoho ntontìfi impo'angomo nìhumojahoni'ngkofi ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anìtuye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifofo hopa ango'meemo womanjao'mtonoho. ¹⁰ I Anìtu nje a'amu ne imo'nìfitnne'ento nto uhwosopo'mentiso somne'no oso hungkuno lutìhwawo'nìngkoheso upa'nìfijoso Kìlais Jisasimo sìmeho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no

humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango n̄masoso wopingofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'n̄meso s̄meho wopingo'nji tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu K̄lais Jisasimne'no liwo'n̄ngkohoho loso nehopeho.

Nakwo kako'nji poyo sape'n̄mentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahoni'ngkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinjimofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji liwo'n̄ngkuhwonefoho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo liwo'n̄ngkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n̄liwo'n̄ngkohoho.

A'amu Anituye syoho hofijo yalokunjo sohumo Anitu kako yofe engo uyalofoho.

¹⁴ Jiye a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohotofiwō'nyo. Ole uso. Anituye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waselimonne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn̄ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n̄ngkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jiye syoho somne'no kiko wonimango makinonehoho. Syoho hofijo isoso Anitu wakilimontonoho. Nje syoho ntahofoyo wopingo hwosoho. Ose wakilimontonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho. ¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn̄liwo'n̄ngkohoho somne'no i'waho fiyimno. A'amu hofiko hwasyo hungkuno ose hnn̄liwo'n̄ngkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo honingkanomo ikinjafo'ne wolipemotowantifeho. Anitumne'no hohujo ikinjimo'malofofoho. ¹⁷ Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n̄liwo'n̄ngkohoho.

Hwe hufa'u Himeneyosi'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino yiwo'ningkisiyo hwa'uyoho. ¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwosopisyaf'iwo'ningkohofofoho. Ole lutihwalokwofo, Jisasimeye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tihi no'mo apa'no molikafe'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy:iwo'ningkohofo fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalokwofo.

¹⁹ Anituye a'amu neso hofiko mnangkwosaho yokumpohn'nyo wonjiwo'ningkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwae a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako honingkano wonyo nihiu'nahone miyonehoho. Nihiu'nahone honingkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofo somne'no pahnni'mo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'n:ingo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mti'mokumentohofofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wopingo sopo wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'njo somo uyantifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji whohonaofantifeho. ²¹ A'amu fihwo yo'mayo honingkano wonyo, huno wonyo, oso nihiu'nahone ho'naofihwosi kihane nohumentaniningkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohofo pa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi'umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wopingo uyimtonoho.

²² Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'ningkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofo. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo uliwo'ningkohofo so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji honingkano wopingo hano fiyimno. Kilaus Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno. ²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njoso hofikoe siki hungkunomne'no yoka hnniwo'ningkohofofoho. Hofikoe

hungkunomne'no kilohonìngkujo'no'manji kiko hohujo fikinjafo. Hofiko'nji yoka hungkuno nohnningkutoho. ²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kìlais Jisasiye syoho ulohofiyso sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulofìhwoso'no wopingo ulohofono. Kako Anituye yahino wopingo sohfiyo wolutìhwano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wopingo'nji wohumano. ²⁵ Oso a'amu Anitumne'no hohujo nto ikinjìmo'malofo sohwamo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyso sohwo kako hungkuno pompenjiyo ulìhwosi Anituye honìngkanomo apa'no u'mayo'ne ufo'mano. Anitu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo nìhu'nahone noho'namofikuji Anituye hungkuno ne'njo somo unìngkowantìfitìkeno. ²⁶ Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Setenìye hunomo inìngkowalokwofo. I Anituye hungkuno ne'njo upa'nìfijoso huno eholosasyìhwoso'no Setenìye hofoyo mta'ni wohumpeentìfeho. Anituye hunomo unìngkowantìfeho.

3

Sikuno ae'uyo mofone sopo a'amufe yahino wonyo mikunìmposo i'mofaponefoho.

¹ Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nìmo lihwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. ² Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syafìhupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho ntnnohini syafìhupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'noma'nìfitnnefoho. Ole lìfitnnefoho. Nakwo'nohino huno'njì'nwoho. Ose lìfitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofo'nji ulìfitnnefoho. Kanìngkwohwo'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wopingo ulohofahonìngkujoso hofiko isamoyoka ulantìhm'maho. Anituye yo'mayo so'no sìfajo hungkuno ulìfijoso honìngkano wopingo somo hwotoho fìfitnnefoho. ³ Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnningkiji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu Anitumo minìngkayo'njosso hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno lìfitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'nìngkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fonifonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko honìngkano

wopingo'njo somne'no nakwolaho ulifitnnefoho. ⁴ Hofiko hofikoe a'amu somne'no tokoyo'ofo ulohopitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnnifitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapingo'njo'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wopingo umo'nyo'neso oso hofikoe anituyoho. ⁵ Hofiko Santemo uhwonikingkuji Anituye hungkuno ko likuji mango'nohini hwafoho. Anituye yokumpohn'nyo kakoe honingkanomo ito'no iningkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujo fikinjamofo.

⁶ Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko poji poji yontifi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ulifitnnefoho, Anituye hungkuno wolosetihwano. Ose ulikuji hofikoe angomo nosyukuji hofiko'nji humafitnnefoho. Nohumafikuji hofikoe hwasyo hungkuno lutihwafikuji moyam'i fehohnjo honingkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo moyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo iningkawekuju yo'mayo wonyo simeho umo lifico so'no syafihupitnnefoho. ⁷ Oso moya'mi hofo sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko lifico sofa Anituye hungkuno neso hofiko huno muyofafoho. ⁸ Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janes'i'nji Jampilesi'nji * siko Mousesiye mangohwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nyo'njofoho. Hofiko Anitu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono moyo'njofoho. ⁹ I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janes'i'nji Jampilesi'njiye yahinomo uhwonontifi ne anefoho lontifi miningkayo'njo imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwonikingkuji miningkofitnnehofo.

Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho.

¹⁰ I kiko sohwosi, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutihwawo'nningkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapingo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anituye syoho iwo'nningkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontifi wonyo ko

* **3:8:** A'amu Jutaso hofikoe mpoeso ole, Janes'i'nji Jampilesi'nji siko Mousesiye sikuno i'mofapmmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'nimojiyehwauyoho.

ntohofahon'ingkofi ngko hwe moy'a'mi somo simeho uy'wo'n'ingkohefoho. ¹¹ A'amu Antiyouk, Aikouniyam, Lisitila oso a'amufe angopo nohumentan'ingko hofiko tango engo ntapmmentohofo so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango n'i'ma'mentiso somta'ni Anitu kako wae enima'menton. ¹² Ou, hwe moy'a'mi hopi'nono Kila'is Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye hungkunomo hofijo un'ingkowan lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'n'ingkuji yo'mayo tohino uyantifeho. ¹³ Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofikoe hon'ingkano wonyoso nomjimwentifi hon'ingkano wonyo mikunimposo imo'n'ingkahon'ingki a'amu nom'ne somo hon'ingkano hwasyomo ipemotawowo'n'ingkohofihwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwamo hwasyo hungkuno ulihwoso'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

¹⁴ I Timouti sohwosi, Anituye hungkuno lokitihwamentihwone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumaho. Nakwo a'amu lokitihwamentihwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. ¹⁵ Kiko mehomi we'e sohwosi nohumanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mtimokumentohofo somo kiko nupa'nonji huno wopingo syofisyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopingo ne'no kijopahon'ingki olohonta kiko Kila'is Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahon'ingkini kako kikimo asomo kitimayo'ne hweho. ¹⁶ Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwamo huno wopingo uyahon'ingki a'amu sohwa iyoswomo mtimokumentohofo. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonetihwayo'nefoho. Nakwoe hon'ingkano wonyomne'no utihwa'nyopo ujo ehontojwasiyo'nefoho. Ujo ehontojwasyihwoso'no nakwo Anituye hon'ingkano nto'no in'ingkayo'ne nefo'mayo'nefoho. Hon'ingkano wopingo'mne'no lonetihwayo'nefoho. ¹⁷ Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofijo hn'nimo yo'mayo syoho wopingo so'no yokumpohn'nyo nejaponto Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

4

Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filutihwaho.

¹ Nakwoe Hwe Engo Kila'is Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nimentohofo so'njiye hungkuno

ikawlof^hwosi hof^kkoe yahino somne^{'no} yano ilofone sohwo kako noph^hwosi a'amu hopi^{'n}onohino somo yofe engo^{'n}jⁱ umokosyohumanefoho. Oso K^klais Jisas huhwo sohwo^{'n}jⁱ kan^gnkwohw^o Anⁱt^u'ntnne^{'no} sikoe tⁱmopo hungkuno yokumpohn^{'nyo} wakilⁱmonne^{'no} yohono. ² S^kkuno huhwo huhwi kⁱko a'amu somo Anⁱtuye hungkuno filutⁱhwaho. A'amu Anⁱtuye hungkuno upo^{'n}ano lⁱkuji nto^{'no} esyohumentan^gkujo sohonta filutⁱhwaho. I a'amu Anⁱtuye hungkunomne^{'no} mosyafⁱsiyo^{'n}jo humentan^gkujo so^{'n}tnnne^{'no} kⁱko Anⁱtuye hungkuno yokumpohn^{'nyo} uso. A'amuso hof^kko K^klais Jisasⁱmo sⁱmeho hi^{'n}tnnnono uyⁱfitnne^{'eno} lohoji kakoe hungkuno yokumpohn^{'nyo} uso. A'amu honⁱngkano wonyo^{'njoso} hof^kkoe wonyoso noho^{'na}ofⁱkuji Anⁱtuye yahino wopⁱng^o somo inⁱngkayo^{'ne} hungkuno yokumpohn^{'nyo} filutⁱhwaho. A'amu honⁱngkano wopⁱng^o somo uyo^{'ne} usosofitofoh^oji ufo^{'m}aho. A'amu jⁱje hungkunomo haloho maposo^{'n}jo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo^{'no}hini filutⁱhwaho. ³ Hwangku sohonta a'amu hof^kkoe hunomnohini inⁱngkafitnnefoho. Osohonta ole wolantⁱfeho. Anⁱtuye yahinomo nakwolaho. O'o, yo^{'m}ayo nakwoe sⁱmeho wopⁱng^o namokiyo^{'ne} oso^{'no}hino upo^{'n}ano. Ose lⁱfijoso a'amu hwasyo hungkuno lutⁱhwayo pi^{'n}ingoso yo^{'m}ayo hungkuno sⁱmeho wopⁱng^o umokiyo^{'ne}hini lutⁱhwafitnnefoho. ⁴ Hof^kko Anⁱtuye hungkuno ne^{'n}jo somne^{'no} haloho pⁱgwomokosyohumunⁱngkuji a'mane hungkuno somo upa^{'n}ifitnnefoho. ⁵ I oso^{'no} kⁱko sohwosi, yo^{'m}ayo tango ku^{'m}asoso jⁱje huno nto^{'no} eholhosakisyⁱhwoso^{'no} Anⁱtuye yahino somnohini sⁱmeho anga^{'no}hino^{'n}jⁱ nto^{'no} finⁱngkayo. Jⁱje syohoso a'amu somo Anⁱtuye hungkuno yokumpohn^{'nyo} filutⁱhwaho. Kⁱko Anⁱtuye syoho ulohofiy^o sohwosi kⁱko a'amu somo ufo^{'m}ayoso syoho ne^{'n}jo fiyo.

Nje syohoso moi^{'wo} umo^{'n}i monte^{'no} yohoho.

⁶ Oso hungkuno kikine^{'no} mtⁱ'mokohe somo kⁱko hofiy^o finⁱngkayo. Nje s^kkuno we^{'ene}ponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonⁱsyantⁱfe^{'no} yalokwofo. Ngko ahwomomno wasⁱmne hwo^{'ny}oho. ⁷ Ngko mjake^{'we} hnnyoso yokumpohn^{'nyo} yoho^{'n}onji ne sopo nto i^{'mo}fohono. Anⁱtumo sⁱmeho hi^{'n}tnnnono uyⁱmⁱwenji oso syoho Anⁱt^u ntapmmentisoso moi^{'wo} esojwaofohono. ⁸ Mjake^{'we} hnnyo somjo ho^{'y}angoso nje Hwe Engo ngkine^{'no} ntomo^{'no}hino esyohumaho. Ho^{'y}angoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi^{'n}onohino sofe yahino somne^{'no} yano nto^{'no}hini ilof^hwosi kako ngkimo ntonefo,

Kiko hwe wopingo hwosoho. Ose ntonefaho. Ngkimno-hint'maho. O'o, a'amu hopi'nono Kila's Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofo somo ose ulonefaho.

Hungkuno ae'uyofaho.

⁹ Timouti sohwosi, kiko ngkiyepo komo'no fipe. ¹⁰ Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto ni'hwot'mo'maho. Kako hwahoponjo yahino somne'no umo'n'ngkahon'ngki ango Tesolounika'no nto umaho. Kilesenis kako ango Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako ango Ntalimesiya'no nto umaho. ¹¹ Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepo fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho. ¹² Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto li'hwajimaleno.

¹³ Kiko wapmmo lohoji ango Tilouas nje manji'mofo sawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji ni'motape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mtimokinyo so'no ni'mo'n'ngkohoho. Oso'nji ni'motape.

¹⁴ Alekisanta kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefaho. ¹⁵ Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'n'ngkiso hweho.

¹⁶ A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no mi'hwajiyo'ne sopo ngko nolohofonji nje hungkuno simo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo monifo'mayo'njo imentohofofaho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo ni'hwot'mo'mentofofaho. Oso ntohofo so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. ¹⁷ I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wopingoso hofiko lutihwamentohefaho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'nimentohofofaho. Anitu ni'fo'ma'mentiso so'no hofiko mofonjanisiyo'njo imentohofofaho. Oseso olahonta ngko wopingo humaleno. ¹⁸ A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo nontimahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumaso sopo womenihumajimontonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'no woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wakilimonne'no yohono. Kiko nje a'amufo eso a'amu Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji Ounesifoulosimontohwantnne'no uso. ²⁰ Elasitos kako ango Koulin sopo ne'no humaho. Tiloufimos kako

mnokino t̄ipemahon̄ngki ngko kakimo ango Miletos sopo ul̄ko'ma'mentohefoho. ²¹ K̄ko komo'no f̄pe. K̄ko ifoyo hamnoso m'mofape sohonta k̄ko jefo somo komo'no f̄pe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hof̄koe yofeso Yupulos, Piyutenis, Linos, Kiloutiya oso hwanji a'amu Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofo olopo humalofo sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu k̄ko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mt̄i'mokohono. Osohopeho.

Taitas

Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tetiwan'nji* (31) *teti-et'i'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mt'i'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngkilik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Pouli'nji Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Ti fi Pouli'nji Taitasi'nji hwaho we'e Kilit soppone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumat'i'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi ti fi uningkohwano.

¹ Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kila siye hungkuno a'amumo liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt'i'mokalokweno. Anitu nonihwosopento ntimento, Kiko a'amu uhwosopo'mentohe sohwa hofikoe simeho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usosofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje honingkanomo nto'no iningkayo'ne filutihwahoho. Ose ntonto nihwatimentisofoho. ² Olo syoho hwapi'ngoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapi'fijo somo songo ne'no humayo'neso uyimmonnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno nihi'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³ Ti fi no'mo oso sikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wopingo songo ne'no humayo'ne loso ho'ninkahoninkki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmmentisoso ngko a'amu somo lutihwalokweno.

⁴ Taitas sohwosi ngko Anituye hungkuno kilahoningko kiko simeho hi'ntnnono uyongji nje hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simeho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no ni'mo'ninkohoho. Naningkwohwo

Anitu sohwo'nji Jisas Kila's asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopingo kilohofohosisi sikoe simeho pompenjiyoso kijape so'no nimo'ningkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵ Oso hwaho Kilit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwaofohoji ango'meemjo a'amu Jisas Kila'simo simeho hi'ntnnono uytwo'ningkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwosopofo. Ose kilonji kiliko'ma'mentohefoho. ⁶ Ole kilimentoho, Hwe engo uhwosome sohwa olo yahino loso'nji wohumantifeho. Hwe huhwo sohumo a'amu nuhwonontifi honingkano wonyo somo nihu'no muhwon'wo'ningkohoyoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'ningkiso hweho. Sikoe mehomu Jisas Kila'simo simeho hi'ntnnono uyontifi kaningkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'ningkohofoho. Mehomu hisomo a'amu nuhwonontifi yahino wopingo'nohini somo uhwon'wo'ningkohofoho. ⁷ Hwapingooso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako honingkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako noningkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. ⁸ O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopingo umokosyohumahwosi ango'nji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopingooso kako simeho wopingo'njo uyhwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no iningkayo'ne umo'nono. Kako honingkano nto'nohonomo uningkaweno. Yo'mayo honingkano wonyoso nihi'no miyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yashwosi Anituye yahino somo uningkaweno. ⁹ Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyhwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe honingkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kilit pi'ningo engoso hwasyo hungkuno liwo'ningkohofoho.

¹⁰ Hwapingo so a'amu Kilit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'nningkohofofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaismo si'meho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'nningkohofi, A'amu Jisas Kilaisyehungkunomo iningkawowo'nningkohofo sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahonningkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo iningkowalokwofo. ¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'no sohwamo filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi honingkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'nningkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye honingkano wopingo so'no hunu nto'no mosyafisyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹² Hwe fihwo Kilnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho. A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'nningkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'nningkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose limentisofoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohojo'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no hunu syafisyyikuji si'meho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukuji Jisasimo si'meho hi'ntnnono nto'no uyantfeho. ¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'nningkohofo sofe honingkano somo hofiko tifi miningkafitnneho.

¹⁵ A'amu honingkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo si'mehomo wonyo mumokanehoho. O'o, hunu wopingo'nohini syafisyyiwo'nningkohofofoho. I a'amu honingkano wonyo'njo Anituye hungkunomo miningkayo'njosoyo'mayo somo uhwonontifi hunu wonyo pisakino'njosoyafisyyiwo'nningkohofofoho. Yo'mayo honingkano wonyo iwo'nontifi wopingo yalokuhwono lontifi yiwo'nningkohofofoho. ¹⁶ Mango'nohini ole liwo'nningkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no hunu nayohoho. Ose ko lahoningkofi yo'mayo yiwo'nningkohofo somo nakwo nuhwonontani nakwo hunu nayohoho. Anitu ne sohumo miningkayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo

yontifi hahn'nyo yipwo'ninckohofoho. Syoho wopingooso mikkwifitnnehofo.

2

Hwe moyami sokafso sofe hungkunofoho.

¹ I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no hofiko Anituye honingkano somo tipemafikuji osomo nto'no uningkowantifeho. ² Hwe engo sohwamo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo honingkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasye hungkunomo tifi iningkakuji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³ Oso pa'nyoso ape sokafso sofamo ole ulohoho. Sekwo honingkano wonyo nihu'no mifitnnehofo. O'o, honingkano wopingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo noningkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moyamisongo sofamo honingkano wopingo so'no wolutihwafe. ⁴ Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomisomo simeho uyikuji hofijo umokosyohumamno. ⁵ Ose lutihwafikuji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikuji honingkano wopingo'nohinimo finingkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe ango yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomijnimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fo humamno. Ose lutihwafikuji nto'no iningkafijo'manji a'amu nom'neso oso yahino wopingo somo uhwoningkuji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mulifitnnehofo.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶ Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwamo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. ⁷ Taitas sohwosi yo'mayo wopingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokinengkapife. Oso'no jije honingkanomne'no nto'no fisyaftsyo. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'ninckwoso'no syoho loso ito'no fiyo. ⁸ Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo kohoningkukuji hofiko honingkano

wonyoso motipemapitnnehofo. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'nningkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likuji nakwoe honingkano wonyo ane so'no wonyopi tipekuji wonimango unimontonoho.

Syoho ulohofiysohwafe hungkunofoho.

⁹ Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiysohwamo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiysohwamo ole fiyimno. ¹⁰ Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyyikuji syoho wopingo'nohini yontaningkukuji hwe engo sohwa simeho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkukuji Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no huno ole wosyofisyyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwamo filutihwahoho.

Nakwo honingkano wopingomo nohumehwasi Jisas Kilaishiye Sikuno somne'no wohontohumano.

¹¹ Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simeho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwatimentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahoningki olahonta a'amu hopi'nonohino hn'nime asomo netimayo honingkano somo hwosampo'mentiso hweho. ¹² Hohonta nakwoe honingkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentaningki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olahonta Anitu wopingo naloholmentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjamofikuji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikuji Anituye yahino wopingo somo nto'no finingkamno. Anituye syohomne'no simeho semo'niningkuhwoso'no huno wopingo'nohini fisyyafihupmno. Ose nelalofoho. ¹³ Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilaishiye Asomo Netimayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilaishiye sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahoningkuhwosi uhwonane'nwoho. ¹⁴ Jisas Kilaishiye nakwoe honingkano wonyo somta'ni isihutofo'ne pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne

hofikoe honingkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopingo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

¹⁵ Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usosofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyohwosoho. A'amu fihwo kiko a'amu sakinjofoho lihwosi kiyoloho.

3

Anituye a'amu ne hn'awi yahino wopingo'nohini uyihwano.

¹ Taitas sohwosi, jiye a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufophotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiyimno. ² Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujohonofongki'nangkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumafikuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wopingo'nohini ulohopmno. Ose ulohoho.

³ Kiko huno moi'wonohoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmoothwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto honingkano wonyomo ipenemotapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'nangkahonangki nakwo tifi inangkowentani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'nimotohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'nimiweho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'nimiweho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴ Ose nohumentanangkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto honingkano wonyo somta'ni ishutofonema'mentisofoho.

⁵ Nakwoe yo'mayo honingkano wopingo'ne poyo pe'nimentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahonangki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimentiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enao Fahonangki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto

huno wopingo songoso nejapmmentisofoho. ⁶ Jisas Kilaís nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. ⁷ Ose yonto yo'mayo Jisas Kilaís nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehomí wopingo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopingo so'nji wonejapmmonto yahonìngki hontohumalohwono.

⁸ Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'nìngo kumti'mokiyalokwe loso kiko a'amú somo yokumpohn'nyo filutìhwahoho. A'amú Anitumo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofoso olo hungkuno losomo inìngkakuji hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wopingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹ Taitas sohwosi a'amú siki yoka hnnìwo'nìngkohofo somne'no i'waho fiyo. A'amú hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisyìwo'nìngkohofo somne'no i'waho fuyakolofo. Honìngkano hungkuno somne'no iku-joho hungkuno hopa hnnontanìngkujoso i'waho fuyakolofo. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso mon-efo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰ A'amú fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amú somo wahusilo'mo lihwosi hungkuno kengo ulososo oso a'amú sohumo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jje hungkuno simo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohumo hohujo fikinjìmofo. ¹¹ Oso a'amú oseso kiko huno kiyohoho. Kako honìngkano wopingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahonìngki kako kakoe yahino wonyo somo musìkwajiyohofo.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno loso nto mtito'malenó. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepoно uhwatìmonne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no nì'maho. ¹³ Oso hwe Senas hungkuno mihwajijo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofijo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo honìngkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴ Kiko'nohini'maho. O'o, hwe moyá'mi hopi'nonohinoso ufo'mapifijoso hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nìmontonoho. A'amú umofonyo iyo sohwamo

ufo'mapife. Siki humayoso wopingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵ Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo iningkowalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo simeho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufo ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohofo.

Anitu kako hofijo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mtif'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Filemoun

Olo Iyoswo Loso Poul Kako Hwe

Filemounne'no Mtî'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolîkeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mtî'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Pouliye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimosiyo. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Pouli'imo u'ma'mentisofoho. Nu'mahonîngki Poul kako Anituye hungkuno ulimentisofoho. Nulahonîngki Ounesimos kako sîmeho iwolo'mokumentisofoho. Sîmeho iwolo'mokahonîngki Poul Filemounîyepono asomo uhwajîmonto olo iyoswo loso mtî'mokuyahotîmentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tîfi unîngkohwano.

¹ U nje nîngkawahwo Filemoun, nje hungkuno tîfo upa'nyo. Ngko Pouli'ni nekwoe nîngkawahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mtî'mokalokuhwuyo. Ngko a'amumo Jisas Kîlaisîye hungkuno ulimale so'no hofîko ngkimo impo'angomo intofanîhumalofofaho. U Filemoun kîko nekwo'nji Anitumne'no syoho afa hwosoho. Nekwo sîmeho kijopalokuhwuyo. ² Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwuyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akiposi'njoho. Akipos ngko pa'nyo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofonto Anituye hungkuno lutîhwalofaho. Nom'ne a'amu Jisas Kîlaisîmo inîngkawentîfi jîje angomo uhu'mokuwo'nîngkohofo somo hungkuno loso mtî'mokalokuhwayo.

³ Nanîngkwohwo Anitû sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisî'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopîngô selohofosisi sîmeho pompengo wosejopanjiyo.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohumo sîmeho uyîmojo hweho.

⁴ Nje nîngkawahwo Filemoun, ngko Anitumo jomo ulontnne sohonta ngko kikine'no isamoyoka mîkunîmposo ulîwo'nîngkohefoho. ⁵ Hwapîngoso ole, Olo hungkuno

losos upa'nimalefaho. Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas osohumo simeho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohumo iningkuwo'ningkohoho oso'ntnne'no simeho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno.⁶ Olo so'no nimono'ningkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkuhwone hn'awi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'ningkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejapwo'ningkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno.⁷ Filemoun kiko a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohoho somo simeho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitonji nje simeho wopingo kiko nimokuwo'ningkino hwosoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufsyontifi simeho wopingo umo'ningkohoho.

Poul Filemounimo ulimento, Kiko Ounesimosimo maho. Jiye ningkwahwo hopa umo'nono.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko iningkayo'neso nokili'mnesohilo. I oso'no ngko simeho kijapmentohe so'no olo so'no jomo wakilohonimonne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaisiye syohomne'no impo'angomo humaleno.¹⁰ Oso'no Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'nikingkiso hwaho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunoso Ounesimosimo ulahon'ngko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'nimasofoho. Oso'no ngko kaningkwohwo pa'nyo humaleno.¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimosiyo kakoe yofe hwapingoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jiye syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyohwaho. Kako wefo'ma'montonoho.

¹²⁻¹⁴ Anituye syohomne'no impo'angomo nohumentanimo kiko ango kengopo nohumahoji ngkimo manifo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wopingo nonimokosyohumantnnesohilo. I oso'no jiye syoho kilohofiyohwaho ngko'nji humayo so'no ngkimo wopingo nimokosyohumahwoso'no nje simeho wopingo wanimo'nimonte'no yohoho. Jiye uyohope hwaho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jiye honingkano jiye syoho kilohofiyohwaho.

osohumo asomo utimayo'ne mopijwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jiye hunofoho. Oso'no kikiyepo Ounesimos sohumo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohumo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

15-16 Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyohweho. I ololahonta syoho kilohofiyohohino hwo'maho. O'o, kako hnniŋgwa'wehweho. Hwapingoso kako Hwe Engo Jisasimo simeho uyivo'ninckiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso olelkeno, kiko'nji ne'no nohumuhnne so'no kakuhwoti'mo'mentonono. Neninckwohwo Ounesimosimo simeho uyimentohe hwo'nyoho. I ololahonta kiko kakimo simeho engo uyimonnoho. Kako jiye syoho kilohofiyohiji hnniŋgwa'wehwo'njoho.

17 Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tatohwo hwosoho syonifisyivo'ninckino'manji kiko ngkimo ntahofigivo'ninckino hopaso kiko Ounesimosimo ulohofo. 18 Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno filhwajo. Ngko jiye yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. 19 Ngko Pouli'ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mti'mokalokweno. Ngko jiye hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokitihwahonincko kiko olo hungkuno hilo somo simeho hinntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kilimentohe so'no kiko ngkimo aku peho ntapmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. 20 U nje ninckwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye syoho ntnne'no syafisyojoji kiko Ounesimosimo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.

21 Olo hungkuno ngko kikimne'no mti'mokuyohojalokwe loso kiko uhwoninckohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimosimne'no yahino wopingo kiko ulohoho so'no kilohe somo tifi iningkahaji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wopingo ne'no mjimisoso jiye yahino wopingoso nje hungkuno kilohe loso jiye hunoso nje hunomo woniyakolo'monnoho. 22 Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no anga'no ito'no fesyohumaho. Hwapingoso sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulivo'ninckohoho so'no hontohumaleno.

Anitu sekuyepono ngkimo asomo wonihwajono ntnne'no yalokweno.

Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofofoho.

²³ Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisasaye syohomne'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikimne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho.

²⁴ A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikimne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikimne'no syokufisyalokwofo.

²⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaos kako yo'mayo wopingo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hip̄ilu

Olo Iyoswo loso A'amu Hip̄ilu somne'no Mt̄i'mokumentohofoho. Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hip̄ilu loso t̄ihwo mt̄i'mokumentisot̄ikeno. Iyoswo mt̄i'mokomayo sopo a'amu mt̄i'mokumentohofo sohwamne'no yofeso mamti'mokiyofoho. A'amu fiso hof̄koe hunoso olenoho. Poul mt̄i'mokumentisofoho. A'amu fiso hof̄koe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Mak̄ja sohwa mt̄i'mokumentohofofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, t̄ihwo mt̄i'mokumentisot̄ikeno. A'amu olo iyoswo hilo mt̄i'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisas̄imo in̄ingkunyo somne'no mt̄i'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso nt̄ipo humentan̄ingkofit̄ikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwapi'ngō mt̄i'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisas̄imo in̄ingkunyo sofe s̄imeho hi'ntnnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohofo'ne yokumpohn'nyo umokumonto mt̄i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofo l̄ihwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

An̄ituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmmentisofoho.

¹ Hohonta s̄ikuno pi'n̄ingo somo An̄itu kako kakoe hungkuno neyakwosamo uȳmentisofoho. S̄ikuno fehohnjoso kako a'amu sohwamo uyahon̄ingki hof̄ko nal̄imotofofoho. S̄ikuno nom'nemo An̄itu kakoe hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon̄ingki nal̄imentisofoho. ² I nakwo a'amu olahontajo hn'n̄imo An̄itu kakoe hwomumo kako hungkuno uyahon̄ingki Jisas nal̄imentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo An̄itu ul̄imento, K̄ko hwaho'nji ahwomo'nji mt̄i'mojo. Ose ulahon̄ingki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mt̄i'mokumentisofoho. Oso mt̄i'mokumentiso so'no An̄itu kako Jisas̄imo ul̄imento, K̄ko'nefoho ul̄imentisofoho. ³ Nakwo An̄ituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo An̄itu ne sohwoe yokumpohn'nyo'nji An̄ituye yofe engo'nji uhwon̄wo'n̄ingkuhwonefoho. Kako An̄ituye yahino ne somo nakumo net̄hwayo'ne hweho. Jisas kako

hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji huli'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yaofo'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomo sonto kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nnyo hweho.

⁴ Oso yofe engo Anit'u kakoe hwomumo mulimentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nnyo hweho. Yofe engo loso ole, Anituye Hwomufoho.

⁵ Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso Anit'u hohonta a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ulimento,
Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jiye Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole limento,
Ngko kaningkwohwo'ni humaleno.
Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisasimnohini ulimentisofoho. ⁶ Anit'u kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uh-watimoto yonto Anit'u kako a'amu ahwomomjo somo ulimento,

A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe fohon'nomapmno.

Ose ulimentisofoho. ⁷ Anit'u kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi,
Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mtimokahoningko nje syohomne'no hofiko emta'mingo ifofo'nji oso hopa iwo'ningkohofofoho.

Ose nalimentisofoho. ⁸ I Anit'u kakoe Hwomumo ole ulimento,

Kiko Anit'u sohwosi, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohumantinne hwosoho.

Jiye a'amufe honingkano nto'nohino mihwajontihnnne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino mihwajiyo somo a'amu hiso nuh-woninguji nto'nohinoho kilifitnnefoho.

⁹ Kiko yahino ito'nohino so'no kumo'n'wo'n'ngkohoho.
Yahino wonyoso ngkilaho liwo'n'ngokino hwosoho.

Oso'no ngko jiye Anit'u sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopo'mentohefoho.

Oso'no jiye simeho wopingo kumokuwo'n'ngkoheso jiye a'amufe simeho wopingo somo yakolo'nnyofoho.

Ose ulimentisofoho. ¹⁰ Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ulimento,

Hwe Engo sohwosi, simo'mo ne'mo kiko hwaho'nji ahwomo'nji jiye aho'nji mt'mokumentohino.

¹¹ Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefaho.

I kiko ose'ne'maho. O'o, kiko ne'no nohumantohotnne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwapife yofoho imo'nìngkiso oso hopa imo'nonefaho.

¹² A'amu sohwa hwapife ku'mokasyontifi nom'ne songo iwo'nìngkohofo hopaso kiko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji kiko nom'ne songo woh'nahumonnoho.

I oso'no kiko huno mìkwesyaftihutnnehino. O'o, ne'no nohumantohotnne hwosoho.

Anitu ose ulimentisofoho. ¹³ Hohonta Anitu kakoe hwomumo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jiye mango sohwa jiye sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkuno ulimentisososo Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohini ulimentisofoho. ¹⁴ A'amu ahwomomjoso hofiko Anitu kakoe syoho ulohofiyofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako asomo utima'mne somo ufo'mapifento uhwajwo'nìngkisofoho.

2

Anitu asomo netimayoso mikunimposo wonyohofiyofoho.

¹ Oseso oso hungkuno neso Anituye hwomu nejapmmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwojihwaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi unìngkohwano. ² Hohonta Anituye hungkuno a'amu ahwomomjoso hofiko hwahoponjo a'amu somo uyahonìngkofi a'amu hwahoponjo hiso hofiko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahonìngkofi oso yahino wonyo somne'no Anitu hofikimo tohino engo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hofiko a'amu hwahoponjo somo uyimentisososo hungkuno nehopeho. ³ Anitu nakumo asomo netimayo'ne honìngkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaofihwas'i'manji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nt'mte wanehwono. Honìngkano nìhu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo simo'mo olo hilo so'no a'amu

somo ulimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo iningkawentifi hungkuno homo somne'no nalimentohofofoho. ⁴ Hofiko hungkuno hiso nolutifhwentaningkofi Anitu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahonningki hofiko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofo itihwamentohofofoho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahoningki Towahuno sohwo a'amu somo Anituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uymentisofoho.

Nakumo asomo netimayo'ne hwapingoso Jisasiyoho.

⁵ Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no Anitu kako a'amu ahwomomjo somo uhwosopo'mentiso'maho. ⁶ O'o, Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo somo hwe fihwo ole mtif'mokumento,

U Anitu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'nimne'no kiko huno peho'ne syonefisyalokuno.

Nonemokosyohumanji nakwo a'amu wonyo hn'nimne'no kiko huno pehofo syonefisyalokuno.

⁷ Kiko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hofiko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumatif'mentohinofoho.

Kiko jije yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸ Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mtif'mokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, ni'hu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'nningkoho yihwono. O'o, ni'hu'no awonoho. ⁹ I oso'no hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Hwapingoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahoningki Jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyomne'no tohino engo nomanto poyo pe'nimentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yokintahopo uhmajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uymentisofoho. Osohumo uhwonalokuhwono.

¹⁰ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mtif'mokumentiso hweho. Kako hwapingofoho. Anitu kako kakoe mehomis

pi'ningo engo ne'njoso ngkiyepono pikuji ngko'njo lopo humafikuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento limentisofoho. Anitu ose likwato lohofonto kako huno ole syafihu'mento, A'amuso hofiko ngkiyepono sapifitnne'no nje hwomu kako hofikoe wonyo honingkanomne'no tohino mayoso wopingofoho. Anitu ose syofisyahoningki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'nipa'nyo imo'nimentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo nihu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no netimayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho.¹¹ Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisasjanji nakwo'nji naningkwohwo anga'nohinoso Anituyoho. Oso'no Jisas kako nje ningkwahwosafo nalonteso wonimango munalofiyohoho.¹² Jisas Anitumo ole ulimento,
U Anitu ngko nje ningkwahwo nampohwosamo kikine'no ulimonne'no yohono.

Hofiko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko jiye yofe ho'nomayo'ne ta walimonnoho.

¹³ Jisas kako apa'no ole limento,

Ngko Anitune'no simeho hi'ntnnono uymonnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno limento,

Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomii Anitu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.

Ose limentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'nimentisofoho.

¹⁴ Oso mehomii Anitu Jisasimo uymentisoso hofiko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'nimentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'ningkoho. Oso'no nakwo poyo pe'n'wo'ningkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'nimentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Setenye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho.¹⁵ Nakwo mehomii we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nanimentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'nimentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nasihuto'mentisofoho.¹⁶ Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o,

Ap̄lohamiye imu hn'nyumo nefo'mayo'ne imentisofoho.
¹⁷ Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'n̄mentisoso homn̄ngkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofo u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo hon̄ngkanoso miyo'njo imentisofoho. I homn̄ngkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahon̄ngki hofikoe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yafo'ne hon̄ngkano imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo An̄tu'nji ufohi'nyo'ne huli'mokomokonesyohumawo'n̄ngkiso hwaho. ¹⁸ Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi hon̄ngkano wonyomo upenemotamo lihwosi yososo Jisas wonefo'ma'montonoho. Hwap̄ngoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho loponjo tangoso Jisas̄mo hon̄ngkano wonyomo upemotamo li'mentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofo nalohofo so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

3

Jisas̄ye yofe engoso Mouses̄ye yofemo yakolo'nnyofoho.

¹ Nje a'amufo, sekwo An̄tuye mehom i ne imo'n̄mentohoho soku, An̄tu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwosopo'mentisofoho. Jisas kako An̄tuye hungkuno uyohoj̄ku'mofo sohwo kako nakwo An̄tu'nji humayo'ne huli'mokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enafo'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohumo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwo'n̄ngkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisas̄mne'no huno ne'no syof̄syihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wot̄pemehwano. ² An̄tu oso syoho hiso'no Jisas̄mo uhwosopeehon̄ngki Jisas syoho hiso hofiyo esojwao'mentisofoho. S̄imo'mo Mouses kako a'amu Is̄lael somo An̄tumo ufohi'nyone huli'mokosyohumamentisofoho. Tīfi sohonta Jisas huhwo oso syoho Mouses hopaso kako ma'mentisofoho. ³ Nakwo ango wop̄ingo uhwonantaneso ango wop̄ingo homo somo yofe engo mulīwo'n̄ngkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo mulīwo'n̄ngkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo An̄tuye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisas̄yoho. Mouses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hwaho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mouses̄ye yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁴ Ango

hopi'nonohinoso a'amu mol̄wo'n̄ngkohofofoho. I oso'no An̄tu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mt̄'mokumentiso hweho. ⁵ Mouses An̄tuye syoho ulohofiyso sohwo kako An̄tuye hungkunomo t̄ifi in̄ngkawento An̄tuye angomo wop̄ingo mokosyohumamojo hweho. An̄tu Mouses̄mo yo'mayo An̄tu kako hwangku yoneso'no lut̄hwamentiso so'no Mouses a'amu somo lut̄hwamojo hweho. ⁶ I oso'no Jisas K̄lais sohwo kako An̄tuye syoho ulohofiyso hwo'maho. O'o, kako An̄tuye Hwomu hweho. Jisas kako huhwo An̄tuye hungkunomo in̄ngkawento An̄tuye ango hn'n̄mo wop̄ingo nemokosyohumawo'n̄ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi K̄lais̄mo s̄meho hi'ntnnono ne'no uȳhwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentan̄ngkuhwosi nakwo ne'no nohumentihwanefoho.

A'amu An̄tuye hungkunomo hwotoho fewo'n̄ngkohofoso hof̄ko usijo'no mohumaftnnefoho.

⁷ An̄tuye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n̄fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸ Hohonta a'amu Is̄lael̄so hof̄ko An̄tuye hungkunomo haloho upa'nont̄fi hahn'nyo yont̄fi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Hof̄ko hwaho a'amu ane sopo nohumant̄fi An̄tu nto'no monefo'mayo'njo iwo'n̄ngkino hwosoho nt̄motofofoho.

⁹ Seyakwosa osopo nohumentan̄ngkofi soswo *fouti* (40) uyakolofontan̄ngki yo'mayo wop̄ingo ngko ut̄hwamentohe somo uhwon̄motofofoho.

Hof̄ko ko uhwon̄motofoso hof̄ko ngkimo sitofo nt̄motofofoho.

¹⁰ Oso'no oso a'amu homo somne'no s̄meho tohino n̄mn̄ngkahon̄ngki l̄imentoho,

A'amuso hof̄ko nje yahinomo min̄ngkayo'njo yont̄fi nom'ne hon̄ngkanomo usampewo'n̄ngkohofofoho.

¹¹ Oseso nje s̄meho tohino n̄mn̄ngkahon̄ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole l̄imentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hof̄ko mot̄pemapitnneho. N̄hu'no awonoho.

An̄tu ose l̄imentisofoho.

A'amu Is̄lael̄so hof̄ko An̄tuye hungkuno hwotoho hm-motofo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwalo.

¹² Nje a'amufo, sekwo huno f̄isyaf̄hupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako An̄tu songo humaso sohumo s̄meho hi'ntnnono muyo'njo

ihwosi Anitumo nihu'nahone hohujo ikinjaofihwosi kako honingkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano.¹³ Sekwoe sikuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo sikuno huhwo huhwi sekwoe seningkwa'wehwosafe hunomo Anituye hungkuno so'no huno filanifohotopmno. Ose lifohotofikuji sekwo ufo'ma'nimno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso osohumo honingkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo honingkano loso'no wopingofoho lifhwosi Anituye hungkunomo nihu'nahone hahn'nyo yonoho.¹⁴ Simo'mo nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoma'mentihwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u Kilaistye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono.¹⁵ Nakwo huno nayohi, Anituye hungkuno ole nalohi,
Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Anitu ose nalimentisofoh.

¹⁶ Hohonta Anituye hungkunomne'no hahn'nyo tihwa imentohofoto. Hwe moyamis Isilaeliso Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofoho.¹⁷ Anitu kakoe simeho tohino umnyoso nowentaningki soswo fouti (40) uyakolo'mentisofoho. Oso simeho tohinoso tihumo uyimentono. A'amu honingkano wonyo yontifi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'nimentohofo hofikoe pijafoso osopo wentanjo somne'no Anituye simeho tohino umnimentisofoho.¹⁸ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso tihumne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Oseso tihumne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'nningkohofo somne'no limentisofoho.¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo ytwo'nningkohofo so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehofo.

4

Anituye a'amu neso hofiko usijo'no humayo'ne hungkunoho.

¹ Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fosyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe

fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye honingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motipihwonyo'njo umo lìhwasi nakwo iyoho wonanono.² Nakwo Anituye hungkuno wopingo upo'nantaneso a'amu Isielaeso upa'nimotofo oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofiko hungkuno wopingo ko upo'nìngkahonìngkofi hungkuno hiso mufo'ma'mmentisofoho. Hwapingoso hofiko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofiko simeho hi'ntnnono muyimmentohofoho.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mtif'mokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fijijo somne'no ole lìmentono,

Oseso ngko nje simeho tohino nìmnìngkahonìngki hungkuno yokumpohn'nyo ole lìmentoho,
Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Nihu'no awonoho.

Ose lìmentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. ⁴ Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo somo hwe fihwo sìkuno iyoho humayo somne'no ole mtif'mokumento,

Anitu kako yo'mayo mtif'mokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sìkuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

⁵ Olo hungkuno loso'no apa'no ole mtif'mokumento, Hofiko nje usijo'no humayo yahinoso nihu'no motipemapitnnehofo.

Ose mtif'mokumentisofoho.

⁶ A'amu sìmo'mo Anituye hungkuno upa'nìmentohofoso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyimmentohofoso so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo motipema'mentohofoho. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo simeho hi'ntnnono uyìmentohofoso so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemantifeho. Oso hungkunoso ne'no weho. ⁷ Oseso Anitu kako nom'ne sìkuno ho'nahumentisofoho. Oso sìkuno ho'nahumentiso hiso'no ole lìmento, Olohontanoho. Oso sìkuno ho'nahumentisoso soswo pi'nìngo uyokolofahoniìngki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahoniìngki ole mtif'mokumento, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nìfijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mtif'mokumentisofoho.

⁸ Jousiywa kako Mousesiye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isielael somo hwaho Kenan sopo

ipemotawomentisofoho. Oso hwaho hopo sopo Anitu a'amu Isael somo olopo nihu'nahone usijo'no fosyohumamno ulontentesi Anitu kako hwangku no'mo nom'ne sikuno usijo'no humayo'neso moho'nasyihwonesohilo. ⁹ I oso'no Anitu kako nom'ne sikuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso Anituye a'amumne'no weho. Anitu kako sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. ¹⁰ Hwe fihwo kako Anituye usijo'no humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso Anituye yokumpohn'nyo'nji iwo'nningkiso hweho. Oso'no kako Anituye usijo'no humayo yahino somo humaho ¹¹ Nakwo nakwoe simano sopo yo'mayoso nopujonaofihwoso'no yokumpohn'nyo elifoti'mesihwasi Anitu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Isaeliso hofiko Anituye hungkunomne'no hahn'nyo imentohofo pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo Anituye usijo'no humayo yahinoso nakwo motipemanehwono.

¹² Anitu kakoe hungkunoso ne'no nowentaningki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. Sihi sihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho mikupo yokino osomo kujomotasyiwo'nningkiso oso hopa Anituye hungkunoso nakwoe simeho somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe simehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netihwawo'nningkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no Anituye hungkunoso oso sihi sihumampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofoho. ¹³ Yo'mayo Anitu mtimokumentisos Anitune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utihwa'nyopo wentaningki Anitu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'nningkuhwone so'no tifi no'mo Anitu nonalohononefoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.

¹⁴ Nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo Anituye Hwomu Jisasiyoho. Kako ahwomo ne somo Anitu'nji humaho. Osohumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo uliwo'nningkuhwono. Oso'no nakwo oso simeho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. ¹⁵ Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentaningki yo'mayo honingkano wonyomne'no

nakumo impo'nonetimawo'nìngkiso hopaso Jisasimo impo'nìtìmaneso kako honìngkano wonyo nìhu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umps'o'nonetìma'mto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofìhwoso'no kako wonefo'ma'montonoho.¹⁶ Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kanìngkwohwo Anìtu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapìnggo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anìtumo jomo ulìhwasi kako nakumo nefo'mahwosi wopìnggo wonaloho'montonoho.

5

Jisas kako nakwo'nji Anìtumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netìmayo'ne hwapìnggo hweho.

¹ A'amu Jutaso hofìko'njo mta'ango hwe fihumo uh-wosopo'mentohofo sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo honìngkanomne'no Anìtumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anìtu uhwonyo'ne kisi'meehumentisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako sihune fehohnjo somo honìngkano wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno nto'no mosyafìsiyo'njo somo u a'amu Anìtuye honìngkanomne'no inìnggo mo'nyo somo kako hofohofahn'no ulohofìhwosi ufo'ma'montonoho. ³ Kako hofìko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo honìngkanomne'nji a'amufe wonyo honìngkanomne'nji Anìtumne'no yahu fonjokisasyìwo'nìngkiso hweho.

⁴ Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anìtumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anìtu kako Eloun Mousesìye kola'wehwo sohumo uh-wosopo'mentiso hopaso uhwosopo'montonoho.

⁵ Kìlais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malìmmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malìmmentisofoho. Anìtu kako ole ulìmento,

Kìko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko ji'je Mpohwo'nyoho.

⁶ Ose ulìmentisoso nom'nepo Anìtu ole ulìmento, Kìko a'amu ngkimo motanìfohi'nyo'ne syohoso Melìkisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulìmentisofoho.

⁷ Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo humamentiso sohonta kako Anìtumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulìmojo hweho. Anìtu kako'nohini Jisasimo poyo pe'nyoso'no

ufo'mayo'ne hweho. Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo iningkayo so'no hi umo'nингkahonингki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitü Jisasimo ufo'ma'mentisofoho. ⁸ Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho. ⁹ Yo'mayo tohino u'mahonингki kako wonyo honингkano nihu'no mimmentisofoho. Oso'no kako wopingo'nohini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'nингkuhwone hn'nimo kako nakumo asomo netimaso sohonta songo ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁰ Oseso Anitü Jisasimo ulimento,
 Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.
 Jisasimo ose ulimentisofoho.

Nakwo mehom i we'eso humawo'nингkohofo hopa humehwalo ho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enaifo'ne sohune'no hungkuno pil'ningo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nnyo'njo kuyoho. Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwapingoso pipi losetihwanehwono. ¹² Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'nimentohofo soku olohonta sekwo nom'ne somo molutihwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso tifo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako Anituye hungkuno hwapingo neso apa'no wolosetihwano. Sekwo Anituye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso manifitnnehofo. O'o, amno'nohino nalokwofo. ¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nohini niwo'nингkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Honингkano wopingo mo iningkayo'ne huno nto'no muyo hweho. ¹⁴ U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafefoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye hungkunomne'no huno ne'no syafisyiwo'nингkiso sohwo kako honингkano wopingo so'ngi wonyo so'ntnno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

6

Nakwoe simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano.

¹ Oso'no nakwo Anituye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no upo'nantanoho. Hungkuno

amno pa'nyoso simo'mo upa'nimentohoho oso'nohino upa'nìngkuhwalo. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikin-jaofìhwasi Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Mon-efo'manehoho.

² Nakwo honìngkano songo tìpema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo utìhwayo'ne mijo fìkiyomapmno.

Anìtuye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulon-jimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nolìkapitnnefaho.

A'amu wonyo Anìtuye hungkunomo haloho maposo'njosò hungkuno ikwolofìkuji nìhu'nahone tìkanomo ne'no nohumantokutnnefaho.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'nìwo'nìngkuhwalo. O'o, oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyìhwaso'no ³ Anìtu nefo'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu Anìtuye hungkunomo upa'nontìfi huno wopìngo tìpemahoningkofi Anìtu a'amu homo somo wopìngo ulohofahoningki hofìko Anìtuye Towahuno Wopìngo ma'mentohofofaho. Oso a'amuso hofìko Anìtumne'no hohujo ikinjaofìkuji hofìko Anìtuye honìngkanomo inìngkayo'neso apa'no pipi tìpemapitnnefaho. Awonoho. ⁵ Hofìko Anìtuye hungkuno wopìngo somo huno uyahoningki inìngkawentìfi hofìko Anìtuye yokumpohn'nyo somo uhwonontìfi yo'mayo tìfi no'mo imo'none so'no huno uyìmentisofaho. ⁶ Oso hohosohonta a'amu hiso Anìtumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hofìko huno apa'no ikwesyañsiyoso honìngkano anefoho. Awonoho. A'amu Anìtumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofaho. Hofìko Jisasìmo apa'no utìhwa'nyopo into'ofasyontìfi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷ Hwaho fipo ifoyo syonteso Anìtu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hulìfijoso wosopayo ne umo'nìmontonoho. ⁸ I oso'no wosopayo mofokafe'njo ih-wosi hoja wonyo yongo'njo so'nohini ne ane fokafo so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no Anìtu kako hwaho wonyo nìhu'nahoneponoho walìmontonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumne'no mtì'mokalokweno.

⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anìtuye hungkunomo hwotoho

fewo'nìngkiso somne'nefoho. Sekwo Anìtuye hungkunomo tìfi inìngkowahonìngkuji Anìtu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nantìfeho.¹⁰ Sekwo Anìtumo sìmeho wopìngo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopìngoso ulìkofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'nìngkohofo somta'angoso olöhonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no Anìtu kako inìngo momofalofiyoho.¹¹ Nakwo ole'no namo'nìngkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji sìmeho Anìtumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fi'kemokosyohumamno.¹² Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo a'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyìwo'nìngkohofo sofe yahinomo finìngkamno. Hofìko piso'mo'nyo miyo'njo yontìfi yokumpohn'nyo lohofontìfi yo'mayo Anìtu wosejapmonnoho ulìmentiso so'no hofìko nomane'entìfi ne'no hontohumawo'nìngkohofofoho.

Yo'mayo Anìtu nalìmentisoso mane'no sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.

¹³ Hohonta Anìtu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Apìlohammo uyìmentisofoho. Ngko Anìtu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no kìko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'nìmontonoho.¹⁴ Anìtu ose ulonto ulìmento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wopìngo kilohohm'mo jìje imuso pi'nìngo engo wokijapmonnoho. Ose ulìmentisofoho.

¹⁵ Oseso Apìloham kako ne'no nohontohumanto Anìtu ulìmentiso so'no inìngo mamo'mmentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ulìmontonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'nìngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meeħufitnnehofo.¹⁷ Oso a'amu somo Anìtu wopìngo waseloho'monnoho ulìmentisoso hofìko yo'mayoso nomapitnne'ento huno uyo'ne'ento Anìtu kako hungkuno yokumpohn'nyo ulìmentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso mìkwalonehoho.¹⁸ Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. Anìtu kako nakumo wopìngo waseloho'monnoho nalìmentisofoho. Anìtu kakoe hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no Anìtu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo Anìtuye

hungkuno ne imo'nimentiso so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitofalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono. ¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso'no nakwo iyoho monanìngkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne honìngkano pi'ku'nnyo somo Jisas kako hwosampo'mentisofoho. Kako nakumne'no sìmo'mo napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Melikisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

7

Melikisetek kako a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hweho.

¹⁻² Melikisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwapìngoso olenoho. Honìngkano wopìngo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Melikisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwapìngoso olenoho. Sìmeho pompengo ifafo'ne hweho. Melikisetek kako Anitu ahwomomo humaso sohumo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Apìlohamiye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohofo sohwamo Apìloham nofonjasyonto kakoe angopono nowentanìngki hwe engo Melikisetek sohwo honìngkanopo nìsw'o'nonto Apìlohammo aho ulonjimokumentisofoho. Apìloham yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne anga'no uyimentisofoho. ³ Melikisetek kanìngkwohwo'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso sìkuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'nimentiso sìkuno somo u poyo kape'nimentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamti'mokumentohofofoho. Melikisetek sohwo kako Anituye hwomu Jisas pa'nyo Anitumo a'amu'nji ne'no ufohi'nìwo'nìngkiso hweho.

⁴ Melikisetekiye yofe engo so'no sekwo huno fìsyafìhupmno. Neyakwo Apìloham sohwo hwe engofoho li'wo'nìngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwapìngo hweho. Apìloham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Melikisetekiye yofe Apìlohammo uyakolo'mentisofoho. ⁵ Jekoupiye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hofiko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo

hwafaho. Anitu olo honingkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Isilael hofikoe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womantifefoho. Lifaiye temtitofo sohwa a'amu Isilael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Apiloham iye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hofikoe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'nningkohofefoho.⁶ I oso'no Melikisetek kako Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. Apiloham kako yano ilofahinyoso Melikisetekimo uyimentisofoho. Uyahoningki Melikisetek kako Apilohammo Anitu hungkuno uyimentiso sohumo aho ulonjimokumentisofoho.⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'ningkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusyontife sohwoe yofeso monjenoho.⁸ Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'nningkohofefoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Melikisetekimo uyimentisofoho. Osohumne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Melikisetekye yofeso Lifaiye temtitofo sofe yofe somo yakolo'nnyofoho.⁹ I oso'no olo hungkuno loso wolihwano. Lifaiye temtitofoso hofiko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'nningkohofefoho. I oso'no Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Oseso Melikisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho.¹⁰ Hwapingoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Apiloham kako Melikisetekimo honingkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uyimentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uyimentisofoho.

A'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹ Hohonta hwe moyam'i hofiko honingkano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ulimento, A'amu Lifaiso hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho'neso hofiko yahu wofonjokisyosyantife. Ose ulonto Anitu kako Elounimo oso syoho so'no simo'mo uhwosopo'mentisofoho. I oso'no yahino simo'njo yahu honiyo usihumayoso a'amumo wopingo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu Anitu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso tifi peho'ne i'mofapmentisoto.¹² U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hofikoe yahino uyohopo'nifijoso honingkano hungkuno hi uyohopo'nimtonoho.¹³ Oso yahino songo uyohopeso

Anitu kako nakwoe Hwe Engo Jisasimne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitifo mta'ango'maho. O'o, Jisaskiye temtitifo sohwa hofiko oso syoho a'amufe wonyo wae yafo so'no nihu'no mimmotofohoh. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitifo mta'ango hweho. Oso temtitifo somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yafo syoho so'no mulimmentisofoho.

Jisas kako a'amu Anitu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵ Jisaskiye temtitifo kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu Anitu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. ¹⁶ Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko Lifaiye temtitifo mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitifo mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofonto kako a'amu Anitu'nji motufohi'nimentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'ninngkiso hweho. Oso'no Jisas kako Anituye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. ¹⁷ Oso'no Anitu Jisasimo ulimento,

Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso Anitu kako wae yao'mentisofoho. Hwapingooso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso monefo'manefoho. ¹⁹ Oso honingkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso nakumo wopingo Anitu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no Anitu kako honingkano nom'ne songo hwosampo'mentisofoho. Oso honingkano songoso nakwo Anitu'nji ufohi'nyoso hponoho.

²⁰ Anitu kako Jisas a'amufe wonyo wae nihu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Anitu Jisaskiye temtitifo somne'no uhwosopo'mentiso'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwosopo'mentohofo'maho. O'o, hofiko homningkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofofoho. ²¹ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasimo ole so'no uhwosopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo

wae n̄ihu'nahone ihwosi An̄itu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Ole ul̄imento,
Ngko An̄itu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

Kiko a'amufe wonyo wae n̄ihu'nahone yohoji ngko'nji motan̄ifohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ul̄mentisofoho. ²² An̄itu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ul̄mentiso so'no nakwo huno ole nay-ohi, Jisas kako nakwo'nji An̄itumo motonafohi'nyo'ne pm-mentisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso hon̄ingkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

²³ Hohonta a'amu pi'n̄ingo a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njō sohwa humamotofoho. Hwap̄ingoso hof̄iko songo ne'no humamotofo'maho. O'o, hof̄ikoe syohoso noho'nasyont̄ifi pe'n̄imento hofofoho. ²⁴ I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'hō likafonto songo ne'no humayo hwēho. Kako a'amu An̄itumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. ²⁵ I Jisas huhwo sohwo kako An̄itu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moya'mi An̄itumo u'mane'entani nakwo Jisas̄mo s̄imeho hi'ntnnono uȳhwaso'no Jisas kako asomo net̄imanefoho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefo'mayo'neso hoponoho.

²⁶ Jisas kako yofe engo a'amu'nji An̄itumo ufohi'nyo'ne syoho'njō sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefo'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njō lohn'nnonji nohumanto kako wonyo hon̄ingkano n̄ihu'no mimmentisofoho. O'o, wop̄ingo'nohini humamentisofoho. Oso'no An̄itu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumant̄ifi Jisas kako'nohini yokintahopo uhumat̄imentisofoho. ²⁷ A'amufe wonyo wae yao'motofo sohwa hof̄iko s̄ikuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofoho. S̄imo'mo hof̄ikoe wonyomne'no fonjokisasyont̄ifi t̄ifi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njō hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'n̄imo lonto kako s̄ikuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso n̄ihu'nahone wae yao'mentisofoho. ²⁸ Hohontajo hon̄ingkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo hon̄ingkano'njō sohwamo oso syoho so'no uhwosopo'mojofoho. I An̄itu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisas̄mo

uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasimo uhwosopeso nto'nohino. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

8

Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.

¹ Hungkuno lalokuhwone hwapingo ole, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofo'ne nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho. ² Osopo nohumanto Anituye ango wopingo ne somo a'amu Anitumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso ango neso a'amu molimentohofo'maho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

³ A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako huhwo'nji Anitumo yo'mayo anga'nohinoso yano uyimtononoho. ⁴ Jisas kako olahonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miyihwonesohilo. Hwapingo ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hofiko hohontajo honingkano hungunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosyaloko. ⁵ I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njos o hofiko a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofo itihwaloko. Syoho neso Kilais kako Anituye ango ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso ango ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife ango wamolimoto yahoningki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo ango huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofiyomoso. ⁶ I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nnyofoho. Hwapingo Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumo ufohi'nyo'ne imotofo somo hwafilo'nnyofoho. Jisas nye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofo itihwayo imotofoso moi'wo imo'nonefoho.

Anitu'ngi mokotijwonasiyo'ne honingkano songoso hohontajo somo yakolo'nyofoho.

7 A'amufe wonyo wae yahino simo'mjoso olenoho. Hofkoe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofofoho. Oso yahino simo'mjo hopantentesi Anitu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo. 8 I oso'no Anitu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ulimento, A'amu Isael sikunonji, Juta sikunonji sekwo upa'nimno. Ngko Anitu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nji mokotijwahinyo hungkuno songoso we'enepi waselimo.

9 Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uyimentohe pa'nyo'maho.

O'o, hohonta seyakwosa sohwamo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokotijwahinyoso uyimentohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hofiko tifi miningkammentohofefoho.

Oso'no ngko hofikimo hohujo ikinjimo'mentohefoho.

10 Olo hungkuno songo ngko'nji mokotijwahinyoso a'amu Isael somo tifi no'mo uyimonne'no yohono.

Hungkuno songo loso hofikoe hunomo, hofikoe simehomo whoh'nahumonne'no yohono.

Hofikimo ngkimo wantife, Kiko nakwoe Anitu hwosoho. Ose wontantifeho.

Ngko hofikimo ulimonnoho. Sekwo nje mehomi kuyoho. Ose ulimonnoho.

11 Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno songo hofikoe simehomo ho'nahumeso hofikoko homningkwa'wehwasamo oso hungkuno hiso molutihwafitnnehofo.

Sekwo Anitumne'no huno fisyafihupmno.

Kakimo simeho uyimno.

Oso hungkunoso lutihwamentohofe oso hohosohonta molutihwafitnnehofo.

Hwapingoso a'amu hopi'nono engo'nji we'e'nji hofikoe hunoso ngkine'no huno nto'no syafihupitnnehofo.

12 Osohonta ngko hofikine'no hitoho ntoi fahoningkuhwosi hofikoe wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hofikoe wonyo homo somne'no apa'no huno mosyafihu'mnehono.

Anitu ose limentisofoho.

13 Anitu kako nakumo mokotijwonasiyo'ne hungkuno songo nalimentiso so'no hohontajo honingkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane'njo imokumentisofoho.

Oso hohontajo hungkunoso n̄ihu'nahone moi'wo
umo'n̄imonte'no yohoho.

9

A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yaofe syoho'njo sohwa hofiko yahu honiyo Anitune'no sisyahumentohofoho.

¹ Honingkano hohontajo mokotijwahinyo hungkuno s̄imo'mjoso Anitu kako ngkine'no syanifisiyo'ne yahino so'nji hwapife ango so'nji a'amu Isael somo uymentisofoho. ² Oso hwapife ango molimentohofoso ang hufa'u'njoponoho. Oso ango s̄imo'mjo hoku'yo'njo sopo Anituye Angofoho l̄motofo somo sikiloho'nji epohumayo'nji Anitumne'no wopayo ho'nahinyoponoho. ³ Oso hwapife ango homo somo ajwopo hwapife pmpilipeesyonifi oso ango nom'neso Anitu kako humawo'n̄ingkisoponoho l̄motofofoho. ⁴ A'amu Jutaso hofikoe hamniyoho ho'yango yo'mayoso nohu'meesyonifi yo'mayo Anituye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso mt̄'mokontifi ho'nahumentohofoho. Oso ango homo somo epohumayo na'nohino mt̄'mokontifi osopo hwone mijo sisasyontifi toho into'mentohofoso Anitumne'no t̄kayo akino wopingo'njo usimokuwo'n̄ingkohofoponoho. Nom'neso hofiko ipofo na'nohinoso mt̄'mokumentohofoho. Oso ipofo homo somo ahwonte na'nohino wo'nnyoso oso wosopayo mona ahwomo mta'ango Anitu uymentisosso wo'nnyomnoho. Nom'neso ole, Anituye yokumpohn'nyo a'amu somo utihwayo so'no Elouniye mno somta'ni fesiyo sapmmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe hungkuno mt̄'mokonto a'amu somo uymentisofoho. Oso'nji oso ipofo homo somo weho. ⁵ Oso ango homo somo Anitu kako humayo'neponoho l̄motofo so'no utihwayo'neso hofiko oso ipofo sopo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeloh'o'nji mt̄'mokumentohofoho. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yaofe'ne yahu honiyo sisyasiyo'neponoho. I oso ango homo somjo yo'mayo yolojo joso eholosasiyo'neso nom'ne s̄ikunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamti'mokumnehono.

⁶ Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye ango somo ho'nahumentohofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yaofe syoho'njo sohwa s̄ikuno huhwo huhwi hofiko hwapife ango hoku'yo s̄imo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yaofe syoho

imotofofoho. ⁷ I oso'no soswo anga'no uyokolofahonìngki sìkuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwo kako oso ango ajwo so'mo humentisofoho. Oso ango homo somo kako yahu honìyo nomotaswonto Anìtumo ulìmento, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo honìngkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu honìyo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto Anìtumne'no ho'nahumentisofoho. ⁸ Oso yahino hiso'no Anìtuye Towahuno Wopìngo nakumo ole lonetìhunyofoho. A'amu sìkinjoso oso ango ajwo so'mo Anìtu humawo'nìngkisoponoho mulìmotofo sopo mohufitnnehofo. O'o, olo honìngkano loso pìku'nawo'nnyoponoho. ⁹ Oso hwapi'fe ango hiso nakwoe hunomo eholosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwapìngoso ole, yo'mayo yahu so'nji Anìtumne'no ho'nasiyoso a'amufe honìngkano wonyomne'no hofìkoe hunomo wonyo hwo'nyoho hnnìwo'nìngkohofoso wae mmofonehoho. ¹⁰ Oso honìngkano hungkuno Mousesìmo Anìtu sìmo'mo uyìmentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohini uyìmentisofoho. Oso yahinoso yamofo hungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentanìngki honìngkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas Kìlais kakoe honìyoso nakwoe wonyomne'no usìhuma'mentisofoho.

¹¹ Oso honìngkano songo Anìtu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto i'mofapmmaho. Honìngkano songoso Kìlaisìyoho. Kìlais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae nìhu'nahone yaifo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo Anìtuye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwapi'fe ango homo yakolo'nnyofoho. Hwapìngoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso molìmentohof'o'maho. Hwahoponta'ango'maho. ¹² O'o, Kìlais kako yahu *meme'nji mpulìmokau'njiye honìyo'nji* oso ango Anìtu humaso somo motahumentiso'maho. O'o, kakoe honìyo nakwoe wonyo nìhu'nahone wae enaifo'ne Anìtumo uyonto humentisofoho. Oso honìyoso sìkuno pi'nìngomo usìhuma'mentiso'maho. O'o, sìkuno anga'nohino somo usìhuma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitofo nemokahonìngki nakwo kako'nji ne'no nohumentìhwanefoho. ¹³ Hwe fihwo kako honìngkano hungkuno fehohnjomo ito'no minìngkayo'manji osohumo Anìtu uhwononto kiho pa'nyo imo'nìmentiso somo

uhwonimentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpulimokau* tohomo fonji'mofonto oso hwakufo so'nji nom'ne yahu hon'yo'nji a'amu kih'o'njo sohumo kisuhumentisoso kih'o'maso imokumentisofoho. ¹⁴ I oso'no Kila'siye hon'yo oso yahu hon'yo somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'e Anitumo uyimonto yahon'ngki Anituye Towahuno songo ne'no humawo'nningkiso sohwo kako Kila's hon'ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hnniwo'nningkuhwoneso Jisas kako wae enaoftwo'nningkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo Anitu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiy'o'nwoho.

Jisas Kila'siye hon'yo songoso nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne imo'nimentisofoho.

¹⁵ Oseso Jisas kako nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi nakwo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nalimentisoso womantano. Hwapingoso nakwo hohontajo hon'ngkano hungkunomo ito'no min'ngkayo'njo yontani hon'ngkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no kako nakumo hon'ngkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho.

¹⁶ A'amu olo hwaho loponjo sohwo ole liwo'nningkohi, Ngko poyo pe'nime sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento liwo'nningkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'nningkahon'ngki a'amuso nuhwonontifi oso hwoe yo'mayo ho.yangoso kakoe mehomimne'no lontifi uy'wo'nningkohofoho. ¹⁷ Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento limentiso sohwo nohumentan'ngkuhwosi momapitnneho. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofo. O'o, poyo pe'nningkuhwoso'no yo'mayoso womantifeho. ¹⁸ I oso pa'nyo nakwo Anituye hungkuno Mousesimo simo'mo uyimentiso so'no huno wosyofisyano. Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji Anitu'nji mokotiku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yaofoso hofiko yahu hon'yo musihumaso'njo yontifijontentesi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hofiko yahu hon'yo usihuma'mentohofo so'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. ¹⁹ Simo'mo Mouses hwe moyam'i somo yo'mayo hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino Anitu'nji

mokotiku'nyo so'ne ulimentisofoho. Nulonto kako yahu *meme'nji mpulimokau* mu'nji nofonjasyonto honiyoso mijo'nji ahwontemo sisyi'mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu *sipsip* lohwo ho'yo fayo honiy'o'nohino so'nji nomanto hwolimpopo somo popojonto yahu honiy'o'nji mijo'nji yomanto iyoswo Anituye hungkuno'njo hwe moyam'i so'njimo ifoli'posi'mee'mentisofoho.²⁰ Mouses ose yonto ulimento, Olo honiy'o ifoli'posi'meesemofohe loso Anit'u'nji mokotiku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no finingkamno.²¹ Ose ulonto kako yahu honiyoso hwapi'e ango'nji iku'yo yo'mayo oso ango homo somjo Anituye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifoli'posi'mee'mentisofoho.

²² Ihwoni, a'amu honingkano hohontajo somo iningkamotofoso yo'mayo somo hofiko honiy'o'nji ifoli'posi'mee'motofoso Anit'u nuhwononto wopingo uhwonimentisofoho. Honiy'o musihumaso'manji Anit'u hofikoe honingkano wonyo somo wae meeofonehoho.

Jisas Kilais nakwoe wonyo wae yafo'ne kaningkwohumo kako yano inimentisofoho.

²³ Yo'mayo hwapi'e angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofo netihwayo'nefoho. Hwapi'e ango homo somjoso honiy'o'nji ifoli'posi'mee'mentohofo so'no Anit'u uhwonimentisoso yo'mayoso wopingo uhwonimentisofoho. I oso'no ahwomomjo ango neso ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu honiyoso hopo'maho. O'o, yahu honiyoso wopingo monamokiyo'njo yontaningki Anit'u nahonimentisofoho.²⁴ Jisas kako nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta kako hwapi'e ango a'amu molimentohofo ango ajwo ne mo'mjo ango Anit'u humawo'nningkisoponoho mulimentohofo somo mahumentisofoho. Oso ango homo somo ahwomomjo ango ne somo yamofo netihwayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjo ango ne somo noswonto Anituye simanopo nohumanto nakumne'no syoho iwo'nningkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufe wonyo wae syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako soswo anga'no anga'no uyokolofahoningki yahu honiy'o'nji motasyiwo'nningkisofoho. I oso'no Jisas kako kaningkwohwo Anitumo a'amufe wonyomne'no sikuno pi'nningomo inimentiso'maho.²⁶ U Jisas sikuno pi'nningo engo yontentesi kako Anit'u nakwoe hwaho simo'mo mtimokumentiso somta'ni poyo pe'nipe'nyo mijimihwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahopo sikuno moi'wo umo'nimonto yahonjo somo

noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwiye wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho Anitumo intimentisofoho.²⁷ A'amu hopi'nonohini olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi sikuno anga'nohino somo poyo pe'n'wo'n'ningkuhwonefoho. Poyo pe'n'ningkuhwasi nakwo Anitu'nji hungkuno ikwolof'o'ne so'no wanefoho.²⁸ Oseso Jisas Kilais kako sikuno anga'nohino somo kako Anitumo nakwo hopi'nonohino hn'nwi wonyo wae nihu'nahone yafo'ne kakoe a'apaho inonto pe'n'ntimentisofoho. Ose pe'n'ntimentiso so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nopihwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'nimo netimayo'nefoho.

10

Yahu honiyo hohontajoso a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofoso hopo'maho.

¹ Oso hohontajo honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso yo'mayo wopingo tifi imo'none so'no yamofo netihwayo'nefoho. Oso hungkuno simo'mo uyimentisoso hungkuno wopingo tifinjoso afa'maho. O'o, hohontajo honingkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo anga'no anga'nohino somo sekwoe wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nalimentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo intengkamotofoso hofikoe huno simeho wopingo neso imokiyo'ne'maho. ² O'o, hohontajo honingkano hungkunoso a'amufe honingkano ne wopingo imokontentesi a'amu hiso Anitumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasyutnnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hofikoe honingkano wonyo somne'no wonimango ne'no uningkahonikingki hofikoe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisasyiwo'n'ningkohofofoho. ³ I oso'no soswo huhwi huhwi hofiko yahu fonjokisasyontifi hofikoe honingkano wonyomne'no huno ufohofoto'nefoho. ⁴ Hwapingoso yahu honiyoso a'amufe wonyo wae meeofonehoho. O'o, nihu'no awonoho.

⁵ Oso'no Kilais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto Anitumo ole ulimento, A'amufe wonyo honingkanomne'no yo'mayo yahu kijapiwo'n'ningkohofoso ngkilaho lalokuno. I oso'no kiko ngkine'no hwahoponjo a'apaho somne'no enisyohumahoningkini hofikoe honingkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

6 A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyontaningkofi jiye simeho wopingo makumo'nìngkiyohoho.

7 Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mti'mokumentohofoso ngko jiye hunomo kiningkape'e'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. ⁸ Simo'mo Kìlais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'nìngkohofo so'no kiko ngkilaho liwo'nìngkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijapiwo'nìngkohofoso jiye simeho wopingo makumo'nìwo'nìngkiyohoho.

Oso honingkano hungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofiko ko iningkamotofo so'no oso hungkuno hiso Kìlais Anitumo ulimentisofoho. ⁹ Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngko nto pohono. Jiye simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahoningki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohofo yahino somo wae yaofonto kako Jisasìye a'amufe wonyo wae yaifo'ne kakoe a'apaho inyoso Anitu nomanto hohontajo yahino somo uyohopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas Kìlais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho inimentisofoho. Sikuno anga'nohino somo inimentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu nahonimentisoso wopingofoho limentisofoho.

Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yaifo'neso hopenoho.

¹¹ A'amu a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'mmotofofoho. ¹² I oso'no Kìlais kako a'amufe wonyo wae yaifo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentisofoho. Ose inimentiso so'no nakwoe wonyo honingkano hopi'nonohino imentihwone so'nji olohontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. ¹³ Osopo nohumanto Anitu kako Jisasìye mangohwa nje sifiki'nyo'mo wonihumajononto hontohumaho. ¹⁴ Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaifo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no nihu'nahone

wop̄ingofoho l̄imentisofoho. Ose l̄imentiso so'no nakwo wop̄ingo imo'nalokuhwono.

¹⁵ An̄tuye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nal̄imentisofoho. S̄mo'mo ole nalohi,

¹⁶ Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokot̄ku'nyo hungkunoso uȳmonnoho.

Osohonta nje hon̄ngkano hungkunoso a'amufe s̄imehomo hof̄koe hunomo woho'nahumonnoho.

An̄tu ose l̄imentisofoho. ¹⁷ An̄tuye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nal̄imento,

Oseso ngko hof̄koe yahino wonyo so'nji hon̄ngkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyaf̄siyo'njo uȳmonnoho.

Ose nal̄imentisofoho. ¹⁸ U An̄tu kako nakwoe wonyo wae n̄ihu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no An̄tumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. N̄ihu'nahone enao'mentisofoho.

Nakwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳihwasi kako'njo t̄fonepo wohumano.

¹⁹ Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe hon̄yo us̄ihuma'mentiso so'no nakwo An̄tu humaso ango sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanonehoho.

²⁰ Jisas kako nakumne'no poyo pe'n̄imentiso so'no hon̄ngkano songo oso ango An̄tu humaso sopone'no swane'no hwosampo'mentisofoho. Hohonta hwap̄ife pmpil̄peehinyoso oso hon̄ngkano somo p̄iku'nawo'nnyofoho. I kakoe a'apaho in̄imentiso so'no oso hon̄ngkanoso n̄ihu'nahone hwosampo'mentisofoho.

²¹ Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae n̄ihu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo An̄tuye temtitifo hn̄n̄imo nemokosyohumawo'n̄ingkiso hwewho. ²² Hohonta yo'mayo somo yahu hon̄yo ifol̄ip̄ost̄'mo'mentohofo somo An̄tu uhwon̄imentisoso wop̄ingo uhwon̄imentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe hon̄ngkano wonyomne'no poyo pe'n̄imentiso so'no An̄tu nahon̄imentisoso wop̄ingo nahon̄imentisofoho. Oso'no nakwoe hon̄ngkano wonyo somne'no nakwo s̄imeho tango moneyalofiyoho. I hohonta hof̄ko hof̄koe a'apaho An̄tu uhwonyo'ne mijo yoma'n̄imentohofo hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi An̄tumo u'mano. Hwap̄ingoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho.

²³ Nakwo nom'ne a'amu somo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yolo ho lijwaof̄wo'n̄ingkuhwone

so'no simeho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalimentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'nifo humehwaloho. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalimentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uyimtononoho. ²⁴ Olo so'no huno wosyofisyano. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno wopingo tipemehwasi hofiyu uyano. ²⁵ Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnnono uyifwo'nifngkuhwone hn'nwi nakwo Jisasaye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nusikwajihwaloho. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uliko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne wofo'mo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofo'mo'nano. Hwapingoso Jisas'njji hungkuno ikwolofo'ne sikunoso mofoneponoho.

Nakwo Anituye Hwomu Jisasimne'no hohujo ikinjimofihwaloho.

²⁶ Nakwo Anituye hungkuno ne somo huno nayihwoso'no osopo nakwolaho lihwasi honingkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso honingkano wonyo wae enafo'neso Anitumo peho uyanehwono. Nihi'no awonoho. ²⁷ Ose yaso'manji nakwo nakwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolofo'ne ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofihwasi Anituye mango sohwona'nimo toho mikunimposo somo nonanone'nwoho. ²⁸ Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fihwo kako Mousesaye honingkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako honingkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u sihune osohwa wonyo somo uhwonontifi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwafo so'manji oso hwe Mousesaye honingkano hungkunomo minifngkayo'njo sohumne'no hitoho mulofe'njo yontifi fonjahumentohofofoho. ²⁹ A'amu Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentiso somne'no ngkilaho limentiso so'no ose imentohofo'manji a'amu nom'nehwo kako Anituye Hwomumne'no ngkilaho loso'manji oso hwe huhwo sohumne'no Anitu kako peho ulohofonet. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mikunimposo engo mane hweho. Hwapingoso oso hwe huhwo sohumne'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe honyo usihuma'mentisofoho. I oso'no usihuma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasimne'no sitofo ulifwo'nifngkohoho. Anituye Towahuno

Wopingo sohwo nalohofifwo'nìngkiso sohumne'no ngkilaho lìwo'nìngkohoho.³⁰ Anìtu kako ole lìmentiso so'no huno nayohoho. A'amu honìngkano wonyo iwo'nìngkohoho somo ngko Anìtu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uyìmonnaho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nalìmento, Hwe Engo Anìtu sohwo kako kakoe hwe moy'a'mife yahino wopingo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefoho.³¹ A'amu yahino wonyo'njo somo tango mìkunìmposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no honìngkano wopingo'nohinimo unìngkowano.

Nakwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyìhwasi wolohofano.

³² Hohonta sekwo Anìtumne'no sìmo'mo nupa'nontìfi sìmeho hi'ntnnono uyahoniìngkofi a'amu wonyo selohofahoniìngkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofefoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno fìsyafìhupmno. ³³ Sìkuno fehohnjo somo hofìko sekumo hwe moy'a'mife tìmopo sehumajontìfi hungkuno wonyo sitofo'nji selontìfi tango sejapmmentohofefoho. Sìkuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso pa'nyo tohino mentanìngkofi sekwo hofìkimo nuhwonontìfi ufo'mano lontìfi imentohofoso sekwo hofìko'nji tohino soma'mentohofefoho.³⁴ Sekwoe a'amu fehohnjo hofìko Anìtumo sìmeho hi'ntnnono umentohofeo so'no impo'angomo uhumojahoniìngkofi sekwo hofìko'nji tohino soma'mentohofefoho. Sìkuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho.yangoso a'amu nom'neso wae esemofahoniìngkofi sekwo ho.yango so'no huno engo mosyafìsiyo'njo yontìfi hwahoponjofoho. Womapi'fe lontìfi sìmeho wopingo'nji sìmonyo imentohofefoho. Hwapìngoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho.yango neso ahwomomo weho. Ne'no nowentìhwonefoho.

³⁵ Oseso yo'mayo so'no sekwoe sìmeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasyìkutoho. O'o, Anìtu kako wopingo selohofonefoho.³⁶ Sekwo yokumpohn'nyo lohofìkuji Anìtuye hungkunomo tìfi finìngkamno. Ose ifijo'manji Anìtu yo'mayo wopingo wosejapmmo selìmentisoso wotìpemantìfeho.³⁷ Anìtuye hungkuno iyoswomo mtì'mokumentohofoso ole nalohi,

Sìkuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nalìmentiso sohwo we'enepi wapmmontonoho.

Kako miyonehoho.

38 Nje a'amu honingkano nto'nohino'njoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko songo no humafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjanimopijo oso a'amu somne'no nje simeho wopingo manimo'nonehoho.

Ose nalimentisofoho. ³⁹ I oso'no nakwo Anitumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo tikano somo tohino ne'no mayo sopono mowanehwono. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uytwo'ningkuhwone hn'awi nakwo simeho wopingo'nji songo ne'no humentihwanefoho.

11

Mpohwosafe simeho hi'ntnnono Anitumo uyo yahino hwapingoso olenoho.

¹ Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wopingo Anitu sekumo waseloho'monnoho nalimentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wopingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahoningki Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ² A'amu hohontajo sohwa hofiko Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimotofo so'no Anitu ulimento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmmentohofo so'no nje a'amu ne kuyoho selalokweno. ³ Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. Anitu hungkuno lahoningki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'nimentisofoho. ⁴ Ae'mta'ni nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosyofisyano.

Apel

Apel kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako yahu *sipsip* fonjokisahumentisos Anitune'no iloho yahoningki Anitu nuhwononto, Nje a'amu nehwosoho ulimentisofoho. Apel ye kola'wehwo Kein kako Anitu hungkuno uyimentiso somo hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahoningki Anitu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako Anituye hungkunomo iningkawento pe'nimentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso honingkano wopingo somo nakumo netihwawo'niningkisofoho.

Inouk

⁵ Inouk kako nohumanto Anituye yahinomo tifi iningkawento Anituye simeho wopingo umokumentisofoho. Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako poyo mape'nimentonono. O'o, Anitu a'apaho hi'nji

ut̄ma'mentisofoho. Oso'no a'amuso hof̄ko kakoe pijafō so'no haf̄hafe wonyopi t̄pmmentohofoho. ⁶ A'amu An̄tumo s̄meho hi'ntnnono moyo'njo sohwo kako An̄tuye s̄meho wop̄ingo mumokonehoho. Hwap̄ingoso hwe fihwo kako An̄tumo u'ma'mo loso sohwo kako An̄tu humaso so'no s̄meho hi'ntnnono uȳwo'nono. Oso'nji a'amu An̄tune'no t̄pewo'n̄ngkiso osohumo An̄tu wop̄ingo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no s̄meho hi'ntnnono uȳwo'nono.

Niwa

⁷ Niwa kako yo'mayo t̄fi imo'none so'no muhwoniyonto kako An̄tuye hungkunomo nupa'nonto s̄meho hi'ntnnono uȳmentisofoho. Oso'no kako yofayokino angō'njo m̄ikunimposo mt̄i'mokumentisoso hof̄ko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan̄ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'n̄mentohofoho. A'amu homo somo Niwa kako An̄tumo s̄meho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyō lut̄hwamentisoso hof̄ko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofō'neso wo'nnyofoho. Niwa kako An̄tumo s̄meho hi'ntnnono uȳmentiso so'no An̄tu ul̄mento, K̄ko nje a'amu ne hwosoho. Ose ul̄mentisososo An̄tu a'amu hopi'nono kakimo s̄meho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofo somo oso hiso ul̄wo'n̄ngkisofoho.

Ap̄loham

⁸ An̄tu Ap̄lohammo hungkuno ulahon̄ngki Ap̄loham kako hungkuno homo somo s̄meho hi'ntnnono uyonto t̄fi in̄ngkawomentisofoho. Ap̄loham kako kakoe angō sopo nul̄ko'manto An̄tu hwaho nom'ne wokijapmmo ul̄mentiso sopo umentisofoho. Ap̄loham kako huno ole syaf̄hu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syaf̄syonto kako An̄tumo s̄meho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. ⁹ Oso hwaho hiso'no An̄tu kako ul̄mento, Ap̄loham kinonji j̄je imu so'njine'no hwaho sejapmnefoho. Ose ul̄mentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwapi'fe angō mol̄mentisofoho. Osopo Ap̄loham kakoe hwomu Aisak̄janji hofiyakwo Jekoup̄janji humamentohofoho. Hof̄ko kih̄n'nawo'nnyo hwafoho.

¹⁰ Osopo nohumant̄fi An̄tuye huno mta'ni pone engo wamt̄i'mokumo l̄mentiso so'no hof̄ko hontohumamentohofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

¹¹ Ap̄loham̄ye ape Sola kako a'manesi mehom̄i mmo'nyo hwonjo imo'n̄mentiso sohonta An̄tu ul̄mento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon̄ngki Sola

Anituye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no Anitu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahoningki Sola hwomu ma'mentisofoho. ¹² Oso'no Ap̄loham nihu'no a'mane imo'nonto poyo wape'n̄imonto mofone sopo kako a'amu pi'n̄ingo engo sofe homningkwohwo imo'n̄imentisofoho. Oseso Ap̄lohamiye imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'n̄ingo engo uhwon̄wo'n̄ingkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwon̄wo'n̄ingkuhwone oso pa'nyo imo'n̄imentihwone'nwoho. Ap̄loham Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Ap̄lohamiye imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofo malifitnnehofo. Oso pa'nyo imo'nalokuhwono.

¹³ Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'n̄imentohofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofo hopa syaf̄syontifi simeho wopingo umo'n̄imentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwapingo' maho. O'o, olopo we'nehwo wohumantanoho. Ose limentohofoho. ¹⁴ Ose limentohofo somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofo. ¹⁵ Hofiko oso ango uliko'ma'mentohofo so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmentohofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syaf̄syontifijontentesi hofiko honingkano notipemafikutnnesohilo. ¹⁶ O'o, ose malimentohofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho loponjomo yakolo'nyo sopone'no hontohumamentohofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango mumn̄immentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸ Anitu Ap̄lohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'n̄ingo engo wokijapmmmonnoho. Ose ko ulonto Anitu kako Ap̄lohammo yamofo uloho'mentisofoho. Ap̄loham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho. ¹⁹ Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'n̄ingkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'n̄ingkuhwoni, Ap̄loham kakoe hwomu poyo pe'n̄imentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

²⁰ Aisak kako An̄tuye hungkunomo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentiso so'no kakoe hwomu Jekoupi'ngi Isou oso hwa'umo yo'mayo t̄ifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹ Jekoup kako An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentiso so'no kakoe s̄ikuno poyo pe'nyoso moi'wo umo'n̄imoto yahoningki Jekoup kako kakoe mnopo ijofas̄ito ehumanto An̄tuye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²² Jousep kako An̄tu ne'no s̄imeho hi'ntnnono uȳmentiso so'no kako t̄ifo nepo poyo wape'n̄imoto yonto kako a'amu Is̄lael somo ul̄imento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'maf̄kuji nje yokinoso non̄motawekuji hwaho Kenan sopo foho'nan̄humno. Ose ul̄imentisofoho.

Mouses

²³ Mousesiye kan̄ingkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwon̄imentisiyoso hwomu wop̄ingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u s̄ihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwap̄ingoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Is̄lael somo ole ul̄imento, Sekwo hwomu t̄ipemaf̄kuji fonjahumno. Ose ko ul̄imentiso so'no siko An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho mun̄immentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Mouses kako An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako An̄tuye a'amu Is̄lael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwap̄ingoso ole, kako syaf̄ihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje s̄imeho wop̄ingo n̄imokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Is̄lael so'nji nohumahm'mo An̄tuye hungkunomo un̄ingkamo. Ose syaf̄isyonto ²⁶ ole so'no syaf̄ihu'mento, An̄tu uhwosopo'mentiso sohwo K̄lais oso humne'no ngko tohino mayoso wop̄ingofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose syaf̄ihu'mentisofoho. Hwap̄ingoso kako yo'mayo An̄tu wop̄ingo ulohofo'ne so'no syaf̄ihu'mentisofoho.

²⁷ Mouses An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳmentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe s̄imeho

tohino so'no iyoho munyo'njo yahon̄ingki hwaho Ijip ul̄ko'manto Mouses kako An̄itu'nji humayo so'no huno uyahon̄ingki yokumpohn'nyo ito'nonto ul̄ko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmmentisofoho. ²⁸ Mouses kako An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uȳimentiso so'no kakoe a'amu Is̄lael somo ul̄mento, Sekwo yahu *sipsip*nofonj̄ikiji hon̄iyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fifulohopmno. Ose imentofo so'no a'amu ahwomomjo sohwa kako Is̄lael sofe mehomi tis̄maso somo mofonjasivo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tis̄maso somo fonjohumentisofoho.

A'amu Is̄lael pi'n̄ingo engoso An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uȳimentohofoho.

²⁹ A'amu Is̄laeliso An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uȳimentohofoho so'no hof̄iko mijo ayo Mijo Hon̄yo'nohinofoho * liwo'n̄ingkohoho sopo noso'n̄ingkahon̄ingki nongkihnta'ni wako'mentohofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa in̄ingkawomentohofoho sohwamo hof̄iko mijo ajwo sopo nto wekahon̄ingkofi mijo asomo fokumo lohofonto oso a'amu sohwamo mijo m̄ihulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Lehap ango Jelikou humamojosি kako An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uȳimentiso so'no kako hwe hufa'u Is̄laelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Is̄laeliso An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uȳimentohofoho so'no hof̄iko pone engo Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawentifi ku'moku'mofone'no yontan̄ingkofi s̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahon̄ingki sokilojoso n̄ihu'nahone piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahon̄ingki a'amu Is̄laeliso hof̄iko a'amu Jelikou hopi'nono An̄ituye hungkunomo hwotoho hmmotofo somo fonjahumentohofoho. Osohonta Lehap kako hwe tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

³² Nom'ne sohwamne'no wamt̄'mokumonntaho. U, Ngkiteyoun, Mpakal, Samisoun, Jefita, Ntefit, Samuel, a'amu An̄itu hungkuno uyahon̄ingki limotofo oso hwamne'no hungkuno sejo'neso s̄ikuno hopo'maho. ³³ Oso a'amu huhwo sohwa hof̄iko An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono umotofo so'no hof̄iko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe itokus'o'njo sohwamo uyakolo'mentohofoho. Hof̄iko hof̄ikoe a'amu somo hofiyoo mokosyohumantifi hon̄ingkano nto'no m̄ihwat̄imentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwamo yo'mayo An̄itu wosejapmmo ul̄mentisoso

* **11:29:** Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokentifi sikiswojo (*laiyoun*) toho lofone'entifi siki siwojo'njo somo uhumatimmentohofoso a'amumo toho malofe'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo p̄ijwomokosyohumamentisofoho. ³⁴ A'amu Anitumo iningkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimantifi toho engo sijimentiso sopo uhumojahoninguangkofi a'amu somo toho manimmentisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofantifi imentohofoso muhmni'mmentisofoho. Hofiko po'nifo nohumentaninguangkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwamo uyakolo'mentohofoso fonjofepmnaofomentohofofoho. ³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahoninguangkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahoninguangkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwafe hungkuno mininguayon'no uyantifitaho. O'o, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafkuji songo humayoso womantifeho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulimentohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwo sonyo fongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwamo impo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofofoho. ³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofo nihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomantifi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentohofoso hofiko yahu *sipsip'nji meme* paho so'nji hofikoe hwapi'e imo'nonto yo'mayo a'apahomne'no umofonyo inyo so'nji emoyahoninguangkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁸ Oso'no hofiko ango ane pa'nyohwa honinguangkanontifi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofoho. Oso hwe moyam'i Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoso hiso hofiko a'amu honinguangkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohini'maho. O'o, hofikoe honinguangkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nnnyofoho. ³⁹ Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no

Anitu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofofoho. 40 Hwapingoso Anitu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinoso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnnehofo. O'o, hofiko nakumne'no hontohumalofo.

12

Nakwoe Hwe Engo Jisas honingkano netihwayo'ne sohune'no huno wosyofisyano.

1 Oso a'amu sisihwayo pa'nyoso Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinoso nto netihwamentohofofoho. Hofikoe hungkunoso upa'nwo'nningkuhwono. Oso'no nakwo Anituye honingkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso Anituye honingkano wopingo pижwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'nningkiso so'nji nihu'nahone noho'nosyihwasi simeho anga'nohino'nji oso syoho yokumpohn'nyo Anitu nejopalokuso oso nto'no uyano. 2 Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no honingkuhwasi kakimne'nohini huno wosyofisyano. Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso kako nihu'no yokumpohn'nyo imokane hweho. A'amu iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentohofoso yofe nihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso wonimango engo unyoso'no mosyafisiyo'njo yonto kako po'nifo mmo'nimentisofoho. O'o, hwapingoso Jisas kako huno syafihu'mento, Anitu nje simeho wopingo nimokonefoho. Oso'no syafisyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono Anitumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'nimentisofoho. Oseso olohonta kako kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

Anitu nakumo tango nejapososo nakumo wopingo namokiyo'nefoho.

3 Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi nihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye syohomne'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisyikuji

sekwoe syoho wopingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo iningkakuji syoho ito'no fiyimno. ⁴ Sekwo yo'mayo honingkano wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko honingkano wonyo so'ne nakwolaho liwo'niningkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho. ⁵ Oso hungkuno Anitu kakoe mehom i hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofo'ne nalimentiso so'no iningo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohwosi, nakwoe Hwe Engo kako jiye honingkano nto'no efisopekuhwajiyo'ne, Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho pofo.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho. Anituye honingkanoso tango mikunimposo niyantofoho. Ose syafisyohotoho.

⁶ O'o, aamu hopi'nono Anitu nje mehom i kuyoho uliwo'niningkiso somo, Honingkano wonyo nihu'no yohotoho uliwo'niningkisofoho.

A'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji Anitu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷ Kiko Anituye hungunomo tifi iningkahiji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohofo. Hwapingoso Anitu kako jiye honingkanomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehom i hwosoho. Naningkwohwosa hofiko hofikoe mehom i hn'nimo nakwoe honingkanomo efisopenehwajiw'ningkohofofoho. ⁸ Nakwo aamu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwoho. Oso'no Anitu kako kakoe honingkanomne'no nto'no wefisopenehwajono. Anitu kako jiye honingkanomo nto'no momekuhwajiyo'manji kiko kakoe mehom i hwosi'maho. O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwosoho.

⁹ Nakwo naningkwohwosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahoningkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawo'niningkuhwono. Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honingkanomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pehwasi honingkano wopingo'nohini uyan. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawo'niningkiso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano. ¹⁰ Hwahoponjo naningkwohwosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe honingkano nto'no menehwajiw'ningkohofofoho. I naningkwohwano Anitu kako kakoe honingkanomne'no efisopenehwajahoningki

nakwo wopingo imo'nalokuhwono. Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umo'nantanoho. ¹¹ A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwajikujo'no nakwo tango engo wotipemantano. I oso'no nakwo wopingo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkano wonyomo somne'no menehwajihwoso'no ne unto'nimontonoho. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyo'nefoho.

Nakwo yokino ito'nningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.

¹² Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. ¹³ Sekwoe honingkano nto'no mihwajikuji a'amu sife po'nifo'njo seningkape sohwo kako mapiwasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

¹⁴ Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino foho'naopmno. Sekwo honingkano wonyo nihi'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo muhwoniifitnnefoho. ¹⁵ Anitu kako wopingo waseloho'mo. Wosefo'ma'mo. Ose nalihwoso'no a'amu fihwo kako nupa'ningkuhwosi Anitumo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikuji fo'ma'nimo. Anitu kako nefo'mayoso nakwolaho ulihwasi hofohofahn'no nakwoe simeho wonyo wonamo'nimontonoho. Simeho wonyo namo'ningkuhwoso'no a'amu pi'ningo engo somo tohino uyantanoho. A'amu simeho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo honingkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohumo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonoho. ¹⁶ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwoloho. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitumo hwotoho hmmentiso pa'nyo ihwoloho. Isou kako mijoho engo uyahoningki kaningkwohwo Aisak kakoe tisimaso sohumo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje ningkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoupimo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahoningki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahoningki

kan̄ingkwohwo Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.

18-21 An̄itu kako a'amu Is̄rael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uyimentiso sohonta himo s̄ikwo'mnoso hwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisososo toho ahwomo mta'ango uhwonontifi ifofo engo yahoningki hi ul̄ikofahoningki iyoho m̄ikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohumo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohini'maho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohumo fonjahumno. Ose ho'n̄ingkahoningki a'amuso iyoho un̄ingkahoningki hofiko Mouses̄mo ul̄imentohofi, Mouses k̄iko An̄itumo ole uso, Oso hungkuno tango m̄ikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'n̄ingkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahoningkofi Mouses ul̄imento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nn̄ingkohoho. Ose ul̄imentisofoho.

22 I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofo pa'nyoso sekwo muhwoni'mmentohofohofo. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon An̄itu songo humaso sohwoe ahwomomjo ango engo Jelusalem osopo i'mofapmmalofo. Osopo a'amu ahwomomjo n̄ihu'no pi'n̄ingo engoso s̄imonyo yontaniningkofi i'mofapohofo. 23 Osopo sekwo An̄ituye mehomí hopi'nono tisimaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe An̄itu nto mt̄'mokumentisoso ahwomomo weho. An̄itu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofone yano ulofijo sohumo sekwo i'mofapohofo. A'amu An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'n̄imentofofo somo An̄itu kako Wopingo kuyoho, ul̄imentiso osomo wopingo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofo. 24 Jisas kako An̄ituye angopo ne'no siyo'ne honingkano songo kakoe honiyo'nji hwosampo'mentiso sohwo osohumo sekwo i'mofapohofo. Kakoe honiyo so'nji nakumo kako'nji mokojijwonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe honiyo usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyyoso hwofilo'nnnyofoho.

Nakwo An̄ituye mampaho somo haloho nto'no pehwasi i'waho nto'no uyano.

25 Sekwo nto'no f̄isyafihupmno. Hohonta An̄itu Mouses̄mo hungkuno yokumpohn'nyo uyahoningki

a'amu Isilaeliso haloho maposo'njo imentohofofoho. Oso'no hofikoe honingkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofofoho. Tohino homo somo hofiko muyakolo'mmentohofofoho.

Osese K̄lais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmmentisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso nt̄'mte waneto. N̄ihu'no awonoho.²⁶ Hohonta An̄tuye mampaho hwofiki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'n̄ngkahon'ngki hwaho hwomihwo imentisofoho. I oso'no olohonta An̄tu ole nelalofi, Sikuno nom'nemo hwomihwo ihwosi hwaho n̄ihu'nahone wae yao'mnefaho. Hwaho'nohino'maho. O'o, ahwomo hi'nji wae imnefaho. Ose nelalofaho.²⁷ Oso hungkuno hwomihwo ihwosi hwaho wae yao'mnefaho nelalofonjo hwap̄ingoso ole, yo'mayo yo'mayo An̄tu olo hwaho lopo mt̄'mokumentisososo hwomihwo ihwosi wae yonefaho. I yo'mayo An̄tu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentihwonefaho.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo s̄imonyo uyano. An̄tu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwoneponoho. Oso'no nakwo An̄tumo isamoyoka ulihwasi kakoe s̄imeho wopingo umo'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyu ulohofiyano. An̄tuye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wanano. ²⁹ Hwap̄ingoso nakwoe An̄tu kako yo'mayo wonyo iyoso'no n̄ihu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso n̄ihu'no ngkilaho. Ose nelalofaho.

13

Nakwo An̄tuye temtitofo hn'nwi s̄imeho unano.

¹ Nakwo An̄tuye a'amu ne hn'nwi nakwo s̄imeho ne'no un̄ngkuhwano. ² Olo hilo so'no in̄ingo mofe'eno. A'amu kengoso ango kengo'mta'ango se'mafkujo'no sekwo yo'mayo so'no hofikimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'n̄ngkohofoso hofiko a'amu ahwomomjo somo yofe m̄hwofe'njo yontifi hofiyu umokosyohumamen-tohotofofoho.

³ A'amu An̄tuye syohomne'no impo'angomo uhumati'mentohofo somne'no sekwo hitoho selof̄hwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo An̄tuye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofkujo'no hofikoe a'apaho tohino umn̄ngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴ Ape ma'nyo yahinoso wopingofoho. I oso'no hwe so-hwo kako kakoe ape'nji yahino wopingo'honini uyanjiyoho. U a'amu fihwo oso yahino wopingo somo mtihupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anitu kako tango uyonefoho.

⁵ Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofo so'no sekwoe simeho wopingo semo'nìngkuhwosi hoponoho fihnimno. Hwapingoso Anitu ole nelalofi, Ngko sekumo mosesikwajimnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofoho.

⁶ Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nìngkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anitu nifo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hofiko yo'mayo ngkimo ntohopijo so'no ngko iyoho mannoneyehoho.

Ose wolano.

Anituye hungkuno lonetihwamotofo sohwafe yahinomo tifi unìngkuhwano.

⁷ Hwe engo sohwa Anituye hungkuno losetihwamotofo sohwamne'no iningo mofe'eno. Hofikoe humayoso ne into'nimojo so'no huno syafisyikuji hofikoe yahino so'nji simeho hilntnnono uyo so'ntnne tifi finomokoho'nawopmno.

⁸ Jisas Kilaishiye yahinoso hohontajo mta'angoso olohontajo'nji tifi no'mjo'ntnneso ito'nohino iwo'nìngkiso hweho. Kako kakoe huno mikwesyaftsiyo'njo iwo'nìngkiso hweho. ⁹ Oseso a'amu yahino kengo kengo'njos o sekwoe simeho somo wonyo semakufitoho. Hofikoe hungkunoso losetihwafikujoso sekumo yokino wesemano likuji ifijoso sekwo Anituye honìngkanomo nusikwajipitnnoho. Anituye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wososofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feenimno. Ose lifijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

Anituye simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.

¹⁰ Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uywo'nìngkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo inìngkawentifi hofikoe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasywo'nìngkohofo osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwapingoso Jisas hofikoe wonyo nihu'nahone wae yaofo'ne pe'nimentiso so'no hofiko simeho hi'ntnnono muywo'nìngkiyohofofoho.

11 A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hof̄iko yahu fonjokisasyontifi yahu hon̄yo'nohini oso ango An̄itu humayoponoho mulimentohofo somo motahumentohofofoho. Hon̄yo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji mikufo so'nji yo'mayoso ango mempo mongkihnatni toho n̄iwo'n̄ingkisofoho. 12 Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Ango Jelusalem mempo hohnta'n ni nope'nonto a'amufe wonyo wae n̄ihu'nahone yao'mentisofoho. 13 Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon̄ingkano hungkuno somo ul̄iko'mehwasi Jisasimo tifi un̄ingkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohofo pa'nyoso wonelohofantifeho. 14 Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwap̄ingo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono. 15 Nakwo K̄laisiye a'amu'nwoho liwo'n̄ingkuhwoni'ni nakwoe yahino ole, s̄ikuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo An̄ituye yofe ho'nomawo'n̄ingkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo An̄itumo isamoyoka'nohini ul̄wo'n̄ingkuhwone'nwoho. 16 A'amu nom'ne somo wop̄ingo ulohofontani fo'ma'n̄iwo'n̄ingkuhwono. An̄ituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo yahino nakwoe s̄imeho umo liwo'n̄ingkiso somo monje weszano. Oso yahino hufa'u sofa'u An̄itumne'no yaso'manji An̄itu s̄imeho wop̄ingo umok̄imtonohoh.

17 A'amu yofe engo'njo An̄ituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hof̄iko sekwoe huyo'mango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hof̄ikoe hungkunomo haloho popmno. Hof̄ikimo enjwa'mo hofiyofosyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no An̄itu hof̄ikimo ulohon̄ingkahon̄ingkuhwosi hof̄iko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hof̄ikoe hungkunomo hofiyoin̄ngkayo so'no u ito'no min̄ingkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n̄ingkahon̄ingki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hof̄iko s̄imeho tango tuyonehoho. O'o, s̄imeho wop̄ingo'njo hof̄ikoe syohoso uyantifeho. U, hof̄iko s̄imeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnnehofo.

An̄itu nakumo nefo'mayo'ne jomo ulano.

18 Nakwo ole syof̄isyalokuhwono. An̄itu nakwoe s̄imehomo nahononteso wop̄ingo nehonalofoho. Nakwo kakoe hon̄ingkano wop̄ingo somo engolopohamo nto'no un̄ingkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. 19 I olo so'nji Mpohumo jomo

ul̄imno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ul̄imno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n̄ngkahon̄ngki An̄tu apa'no songo ul̄ika'mentisofoho. Jisas kako nakwo An̄tu'nji n̄ihu'nahone mekoj̄jwonusiyo'ne kakoe hon̄yo us̄humanto pe'n̄mentiso so'no olohonta kako nakwo kakoe yahu *sipsip* hn̄n̄imo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. ²¹ Oso'no ngko sekumne'no An̄tumo ole ulalokweno. An̄tu kako s̄imeho pompenjiyo umokiyo'ne hwap̄ingo sohwo kako yo'mayo wop̄ingo wosejapmmo l̄hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomaf̄kuji An̄tu sekwo yo'mayo ifitnne'eno lososo hofiyu uyant̄feho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. An̄tuye s̄imeho wop̄ingo umokiyo'ne kako Jisas K̄lais̄ye yokumpohn'nyo'nji sekwoe s̄imehomo syoho yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'n̄ngkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowent̄hwonefoho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²² U nje a'amufo, olo hungkuno mti'mokalokwe loso t̄fofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofo loset̄hwentan̄ngkuji sekwo t̄mo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho. ²³ Nom'ne hungkuno sekwo upa'n̄imno. Nen̄ngkwa'wehwo Timouti osohumo hof̄ko impo'ango mta'ni nto is̄hutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴ Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ul̄imno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵ An̄tuye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemis

Olo Iyoswo loso Jemis

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sife fehohnjo hopi'nonohint'keno tetit'keno (30) —oso'no nakwo huno monayofoho—oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemis Jisas'ye kon'ngkwa'wehwo mt'i'mokumentisofoho. Oso Jemis huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosyohumawo'n'ngkiso hwaho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isilael temtitofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hof'ko ango kengo'mo humantifi tango engo ti'pementan'ngkofi olo iyoswo loso Jemis oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso nt'po humanto mt'i'mokumentisot'keno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Jemisi'ni Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist'inji sikoe syoho ulohofiyu hwo'nyoho. Nje a'amu Isilael temtitofo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso Jisas Kilaistimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho soku sekwoe angopo nul'ko'mantifi ango'meemjo humalofo so'ntnne'no olo iyoswo loso semt'i'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufo selalokweno.

Yamofo nalohofoso yokumpohn'nyo namokiyo'nefoho.

² Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo simeho wopingo wasemo'nono. ³ Hwapingo ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohofo'nefoho. Tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. ⁴ Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso i'waho ikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo'nji yokumpohn'nyo lohopijoso sekwo mopiwahupitnnehofo. Ose ikujo'no Anitu nosehon'ngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontan'ngkuji wasehonimontonoho. Wopingo humentan'ngkuji wasehonimontonoho.

A'amu kako huno wopingo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵ Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulimno. A'amu fihwo huno wopingo so'no Anitumo jomo ulososo huno wopingo uyimontonoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muywo'nningkiso hwaho. O'o, engo'nohino uywo'nningkiso hwaho. Sekwo jomo ujoso'no Anitu kako yoka maselonehoho. ⁶ U oso a'amu sohwo kako simeho hi'ntnnono nehopi uyhwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafisyihwoloho. Anitu kako wontapmmontolikeno. Montape'njo umontolikeno. O'o, a'amu simeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ififo hwalohwalofo iwo'nningkiso pa'nyo hwaho. ⁷ Kako Hwe Engo wontapmmontonoho lihwosi, syafisyihwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohumta'ni yo'mayoso momanehoho. O'o, a'amu simeho anga'nohino'njoso Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anitu uyimontonoho. ⁸ Ihwoni, a'amu simeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pi'ningo engo'njo hwaho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako honingkano anga'nohino somo miningkayo'njo hwaho. O'o, huno pi'ningo engo syafisyonto honingkano ito'no motipemaso hwaho.

A'amu ho'yango ane so'nji ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunofoho.

⁹ Hwe fihwo Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'nningkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako simeho wopingo umo'nono. Anitu osohumo uhwononto yofe engo mulalofoho. ¹⁰ Anitu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no sakinjo ne anefoho liwo'nningkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'nningkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naofihwoso'no kako simeho wopingo umo'nono. Hwapingoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'mtonoho. ¹¹ Wokoso fiyoso mofehi'nyo si'mofapihwosi yokumpohn'nyo lihwosi yofoho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mjimihwosi hamniyoho engo so'no notipehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'nimontonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamofo ulohofo'ne hungkunofoho.

¹² Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahoningkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wopingo umo'nono. Yamofo hiso moi'wo nto ulohofosejwaofahoningki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofo'manji osohumo Anitu nto nalimentiso loso'no

uyimontonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uyimontonoho. Ose nalimentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. ¹³ U simeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo honingkano wonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso Anitu ntopahoningki wonyo honingkano loso yohono. Ose lihwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso Anitumo miputihwanehoho. Anitu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne miputihwanehoho. ¹⁴ O'o, hwe sohwo huno wonyo syofisyahoningki oso huno wonyoso honingkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahoningki wonyo hilo so'no nimo'ninkohoho liwo'ninkiso hwaho. ¹⁵ I kakoe huno wonyo somo iningkawesoso wonyo honingkano uyimontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo yihwosi wonyo honingkano ne'no iwo'ninkuhwosi poyo pe'nikwato lohofihwosi nihi'nahone umo'nimontonoho.

¹⁶ Nje a'amufo, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo honingkano wonyo engomo ipesemotaweloho. ¹⁷ Yo'mayo wopingo nefo'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. Anitu nejapitwo'ninkisofoho. Anitu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mtimokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I Anitu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohini yahino wopingo'nohini nalohofitwo'ninkiso hwaho. ¹⁸ Anitu nakwo kakoe mehomu imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohini iningkawento kako naningkwohwo imo'nimentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtitofo Anitu namtitmokumentiso somne'no umo'nantanoho.

Anituye hungkuno upo'ninkuhwasi tifi uningkohwano.

¹⁹ Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'nifijoso aku hungkuno komo'no ulikujo'no yoka wohnnantifeho. O'o, sekwo yo'mayo upa'nifijo so'no huno ito'no syafisyikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno ito'no aku ulimno. Oso yahino iningkafijo so'no yokaso ikujohoso komo'no molifikafonoho. ²⁰ A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako Anituye honingkano wopingomo miningkayao hwaho. ²¹ Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji honingkano wonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'ninkisososo hwotoho fijioso oso hungkuno Anitu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofiyu tifi finingkamno.

Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohu-mantikutnnefoho.

²² Anituye hungkuno losomo tifil'nohini finingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso miningkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'niningkiso hweho. ²³ Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyiwo'niningkiso sohwo kako kakoe simanomo timo honingkonyomo ko honingkononto u kako mohoniningkoniso pa'nyo hweho. ²⁴ Kako kakoe simanano kiho somo honingkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simanano kiho so'no iningo mofonto nje simanano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyiwo'niningkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yiwo'niningkiso pa'nyo hweho. ²⁵ Anituye hungkuno honingkano wonyo mta'ni isihutofonemawo'niningkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapiingo ne so'mo ne'no uhwoniso'niningkiso sohwo kako simeho wopingo umo'niningkahoniningkuhwosi Anitu wopingo uloho'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo iningkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'niningkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinosa kako Sante uhwonyoso ne ane sakinjo hweho. Mango'nohino hweho. ²⁷ Anitu huno ole syafisyiwo'niningkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntapiwo'niningkiso sohwo ole yiwo'niningkiso, sikumehomi somo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji apipojoso sofamo tango u'manteso oso moyam'i sofamo kako wonyohofijo ufo'mawo'niningkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo honingkano wonyo somo miningkayo'njo'manji nakwo honingkano wopingo'nohini somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo Anitu kako wopingo wonahoni'montonoho.

2

Nakwo a'amu hopi'nonohino somo hitoho afa'nohino won-alofono.

¹ Nje a'amufo, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nnyo sohumo simeho hi'ntnnono uyiso'niningkohoho kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisafihupmno. A'amu fihwo yofe engo'njo sohumo wopingo ulohofikujo'no nom'ne sohwo ho'yango ane sohumo hohujo ikinjimofikutoho. ² Hwe fihwo wokoso wopingo'nji manji'mofo yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahoni'ngki hwe

nom'ne hwapife wonyo imo'njo sohwo tifi swohoho.
³ Hwe simo'mjo wokoso wopingo'njo sohumo wopingo ulohofikuji ulantife, Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wopingo lopo fosyohumaho. I hwe tifinjo hwapife wonyo'njo sohumo wonyo ulohofikuji ulantifeho, Kiko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jije hunofoho.⁴ Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopifijo so'no ole syofisyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopingo'njo hweho. Hwe hwapife wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uywo'nningkohoho. Oso honingkano wopingo'maho.

⁵ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. A'amu yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulifijo'manji hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso Anitu kako engo umokumontonoho. Anitu ole nto nalimentisofoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofiko'nefoho. Ose nalimentisofoho. ⁶ I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonimango uywo'ningkohoho kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njosso yo'mayo tango sejapifo'ningkohofofoho. Hungkuno ito'no mihwajiyo ango sopono a'amu hamniyoho engo'njosso ipesemotawowo'ningkohofofoho. ⁷ Oso a'amu hiso hofiko Jisas K'laisiye yofe so'no sifajo liwo'ningkohofofoho. Oso yofe wopingo Anitu kako K'laisiye mehomisokumo uyimentiso so'no sifajo liwo'ningkohofofoho.

⁸ Nakwoe Hwe Engo Anitu oso hwoe hungkuno a'amu mit'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo simeho in'wo'ningkohoho hopaso nom'ne a'amu somo uyimno. Sekwo oso hungkuno somo in'ngkafijo'manji sekwo honingkano wopingo uyantifeho. ⁹ I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohumo wopingo ulohofikuji nom'ne sohwo ho'yango ane osohumo hohujo ikinjaofikuji sekwo honingkano wonyomo ufitnne kuyoho. Anitu selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho kuyoho. ¹⁰ Hwe fihwo Anituye honingkano hungkuno hopi'nonohinomo ko in'ngkawowo'ningkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo miningkayo'njo'manji osohumo Anitu ulonefo, Kiko honingkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'ningkino hwosoho. ¹¹ Hwapingoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalimentiso sohwo nom'ne hungkuno nalimento, A'amumo nofonjasivo'eno. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko a'mohufo ko miyo'njo sohwosi i nom'ne sohumo fonjahiso'manji kiko honingkano

wonyomo nohumanji Anituye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hmmahnno hwosoho.¹² Nakwo Anituye hungkunomo miningkayo'njo'manji Anit'u kako tohino wonejapmmontonoho. Anituye hungkuno hiloso iningkuhwasi'manji nakwo honingkano wonyomo usikwojantanoho. Oso'no Anituye hungkuno so'no simo'mo syafisyojoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo.¹³ Hwe fihwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anit'u oso hwe sohumo yo'mayo hungkuno ikwolofo'ne sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulofiwo'nningkiso sohwo hungkuno ikwolofo'ne sohonta Anit'u kakine'no hitoho ulofiwhosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fihwo simeho hi'ntnnnonohino uyo yahino wopingo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴ Nje a'amu soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko Anitumo simeho hi'ntnnnono uyifwo'nningkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu somne'no wopingo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe simeho hi'ntnnnono uyoso hopo'maho. Kako Anituye a'amu ne hwo'maho.¹⁵ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnnono uyoso i hofiko hwapi'fe wosopayo'no umofonyo iyo'manji¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontifi uliwo'nningkohofi, Anit'u kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Anit'u kako wosopayo'nji hwapi'fe tohohmttnno semokiyo'ne wosejapono. Noho fiwanimno. Ose ulontifi hofikoe a'apahomo mufo'mayo'njo yontifi oso yahinoso ne'njo'maho.¹⁷ Simeho hi'ntnnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopingo miyo'manji kakoeffoh.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokofo. A'amufe honingkanomne'no mosyafisiyo'njo yontifi ole hnnalokofo, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Honingkano wopingo somne'no huno mosyafisiyo'njo uyano. O'o, simeho hi'ntnnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofisyalokofo. I a'amu fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto honingkano wopingomo miningkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe honingkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Simeho hi'ntnnnonohino neso ane hweho. I simeho hi'ntnnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetihwamne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntolahoninkki honingkano wopingo'nohini

iwo'nìngkohe sohwo'nìmo nohonontifi huno ole seyohoho. Kakoe simeho hi'ntnnnonohino uyoso ne'njo hweho. 19 Ole lolalokwofo. Anitu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo simeho hi'ntnnnono luyalokwofo. Ose'manji wopingofoho. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo simeho hi'ntnnnono uyontifi yomo yomo yontifi iyoho unalofoho. 20 Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wopingo mulohofe'njo ifijoso sekwoe simeho hi'ntnnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

21 Hohonta neyakwo Apiloham sohwo Anituye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Apiloham ose yahonìngki Anitu nuhwononto ulimento, Apiloham wopingo hwosoho. Nje hungkunomo haloho nìpewo'nìngkino hwosoho. 22 Sekwo huno ito'no fìsyafìhupmno. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnnono uyonto Anituye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Apiloham kako simeho hi'ntnnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto simeho hi'ntnnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. 23 Oso'no Anituye hungkuno a'amu mtì'mokumentohofoso ne imo'nìmentisofoho. Hungkuno ole,

Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnnono uyoso'no Anitu nuhwononto Apiloham honìngkano wonyo anehwo uhwononto ulimento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mtì'mokumentohofofoho. Hwapingooso Apiloham kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Apilohamne'no nje a'amu hweho lìmentisofoho. 24 Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopingo ulohofo so'manji Anitu nuhwononto ulìwo'nìngki, Hwe wopingo hweho. I hwe nom'nehwo Anitumo simeho hi'ntnnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohumne'no hwe wopingo hweho majofoho.

25 U a'mu nom'ne Lehap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofahonìngki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoho. Jousyiwa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahonìngki Lehap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honìngkanomo asomo uhwojahonìngki mango sohwa motipihwonimmentohofofoho. Oso yahino Lehap imentiso so'no Anitu uhwononto ulimento, Lehap kako

ape wonyo honingkano ane pa'nyiyoho. ²⁶ Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto uliko'mahwoso'no kako poyo wape'nimontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitohu mulofe'njo'manji kakoe simeho hi'ntnnonohinoso ne ane hwaho. Poyo pe'nnyo hwaho.

3

Kiko jije hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amufo, hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne syohoso sekwo a'amu pilningoso monalikutoho.

Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno lutihwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no miningkayo'njo nimanji tohino engo romanefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofo'nefoho.

² Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino ytwo'ningkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno

wonyo nthu'no majo'njo sohwo kako hwe wopingo ne hwaho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uyimo lihwosi ko yososo kako miyonehoho.

³ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahomo nano intofwo'nningkuhwonefoho. Hwapingoso nakwoe honingkanomo ito'no neningkayo'nefoho. Oso'no oso

nano we'e so'nji nakwo honingkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'ningkuhwonefoho. ⁴ U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honingkanomo

kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho mihwajiyo we'e somo honingkano nom'nemo wamo lonto aho mihwajahoni'ngki kale engo sohwo oso honingkano somo tifi iningkawowo'ningkisofoho. ⁵ Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Ti'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihmント iyo hopi'nonohino somo toho naofiwo'ningkisofoho. ⁶ Nakwoe melanyo oso ti'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofisyon tanio yo'mayo simehomo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'ningkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso simeho toho hopa nonto honingkano wonyo imokuwo'ningkiso hwaho. Olo hungkuno wonyoso ti'kano mta'ango foho. ⁷ A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yihufo, homa, mijomjo so'nji

nakwo hofikoe huno somo hwotoho fehon^{ing}kuhwoni hofiko enjwa'mo humawo'n^{ing}kohofofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnnehofo. ⁸ I oso'n'o hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso simeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno lⁱwo'n^{ing}kisofoho. Melanyo sohwo iku'nant^{ing}o wonyo a'amumo fonjasiy'o'ne pa'nyo hweho. ⁹ Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anitu sohumo isamoyoka uliwo'n^{ing}kuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anitu pa'nyo mtⁱ'mokumentiso somo sitofo uliwo'n^{ing}kuhwone'nwoho. ¹⁰ Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swapiwo'n^{ing}kisofoho. Nje a'amufo oso yahinoso wopingo'maho. ¹¹ Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolifaweho. O'o, awonoho. ¹² Nje a'amufo, iyo fisayo somo ikwonjayo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lⁱfaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mifonanehwono. Iose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wopingooso Anitu mta'angofoho.

¹³ Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wopingo notipemanto yo'mayoso huno uyⁱwo'n^{ing}kisohwolaho. Kako humaso'manji kako hon^{ing}kano wopingo'nohini yihwosi a'amu nom'ne somne'no wopingo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wopingo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. ¹⁴ I jiⁱje simeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jiⁱje yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafisyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anituye hungkunomo in^{ing}kowalokweno. Ose syafisyonji kiko hwasyo hungkuno hnnalokuno. ¹⁵ Oso hunoso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho. ¹⁶ A'amu fihwo oso huno syafisyⁱwo'n^{ing}kisoso simeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'nⁱwo'n^{ing}kiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yⁱwo'n^{ing}kiso hweho. ¹⁷ I Anitu kakoe huno wopingooso nejaposo'manji nakwo huno wonyo ane wopingo'nohini wosyofisyantanoho. I nakwo nom'ne a'amu sohwanji ikujoho mafongki'nyo'manji simeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeentanoho. Nom'ne

a'amu somne'no hitoho nalof̄hwoso'no hof̄kimo ufo'mantanoho. U nakwo An̄tuye huno wop̄ingo hi'njon̄'manji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wop̄ingo'nohini ulohof̄wo'n̄ingkuhwone'nwoho. Mango'nohino liwo'n̄ingkuhwone'n̄'maho. O'o, ne'njo'nohini liwo'n̄ingkuhwone'nwoho. ¹⁸ A'amu s̄meho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji s̄meho afā inontani nakwoe yahinoso wopuyō pa'nyofoho. Wopuyō hiso hulasoso wopuyō engo me'wampe'njo umo'n̄imontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe hon̄ngkano wop̄ingo'nohini imo'nonefōho.

4

A'amu hwahoponjo yahinomo in̄ingkawowo'n̄ingkiso so-hwo An̄tuye mango hweho.

¹ Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'n̄ingkisoto. Yo'mayo so'no s̄meho fefoyo semo'nonto huno wop̄ingoso ehilofahon̄ngki s̄meho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'n̄ingkisofoho. ² Yo'mayo so'no hi semo'n̄ingkahon̄ngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjosyantife'no ȳwo'n̄ingkohofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontifi womano lontifi i oso'no mayo hon̄ngkanoso p̄iku'nnyo so'no sekwo yoka hnnontifi ikujoho fongki'n̄wo'n̄ingkohofoho kuyoho. Sekwo An̄tumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontifeso momaso'njo ȳwo'n̄ingkohofoho kuyoho. ³ I oso hi semo'n̄ingkiso so'no An̄tumo jomo ulifijo'manji kako mosejaponehoho. Hwap̄ingoso sekwoe huno ito'no mosyaf̄siyo'njo yontifi a'apahomnōhini syaf̄sȳwo'nontifi jomo ulahon̄ngkofi mosejap̄wo'n̄ingkisofoho. ⁴ Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisiasi lohofonto hwehwōe mango sohwanji humawo'n̄ingkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'n̄ingkiso'manji kako An̄tuye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo An̄tuye mehomī soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisiasi lohofonto hwehwōe mango sohwanji humawo'n̄ingkisiyo pa'nyo kuyoho. ⁵ An̄tuye hungkuno ole naliso, An̄tu kako nakumo namti'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejap̄mmentisofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'n̄wo'n̄ingkiso

hwaho. Oso hungkunoso siki mt̄'mokumentohofo so'no losyofisyalokwofo.

⁶ I oso'no oso simeho fefoyo yo'mayoso nelohofahonìngki Anìtu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyi nefo'mawo'nìngkiso hwaho. Anìtuye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontifi hahn'nyo iwo'nìngkohofo somne'no Anìtu kako ngkilaho liwo'nìngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'nìngkohofo somo Anìtu wonyohofiyi ufo'ma'mtonoho. ⁷ Oso'no sekwo Anìtuye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomne'no enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo Setenìmo hwotoho fìfijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho. ⁸ Sekwo Anìtu kakine'nohini wosyofisyanò lìfijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefisyonò. Sekwo honìngkano wonyo'njo sohwasi oso wonyo hiso nìhu'nahone fohofnaopmno. A'amu hofkoe aho kihofnjo honìngkonontifi mijo yatìku'nontifeso kihofmaso imo'nìwo'nìngkiso hopaso sekwoe simehoso wasemo'nono. Sekwo simeho hufal'u'njo soku sekwo Anìtumo jomo ulimno. Sekwoe wonyo wae weesemo'montonoho. ⁹ Sekwoe honìngkano wonyomne'no hi tango seyìhwoso'no humotaho filimno. Sekwo honìngkano wonyo'njo tìkafo jalokwofo soku sekwo humotaho filimno. Sekwoe honìngkano wonyo so'no simeho wopingo'njo soku hi tango waseyono. ¹⁰ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Ngko wopingo ane hwo'nyoho. Kiko monifo'mayo'manji ngko nìhu'nahone hwo'nyoho. Ose ulifijo so'no Anìtu sekwoe simeho anga'nohino sehonìngkuhwosi kako sekwoe yofe whohonomamtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofo nulohotoho.

¹¹ Nje a'amufo, Anìtuye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofo wonyo hungkuno'nji nohnnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofo uloso sohwo kako Anìtuye honìngkanimne'no sitofo lalofoho. Sekwo Anìtuye honìngkanomne'no hungkuno wonyo lìfijo'manji sekwo Anìtuye hungkunomo hwotoho fìfijoso Anìtuye hungkunomo ito'no womìhwojantife'no yalokwofo. ¹² Honìngkano hungkuno hwapingo Anìtu kenga'nohino hwaho. Kako'nohini a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyo hwaho. Kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utimayo'ne hwaho. U kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tìkanomo mìhwajone hwaho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofo

uje soku hofikoe honingkanomo ito'no mihwajiyo ku'maho.
Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'nìngkuhwalofo.

¹³ Sekwo ole hnniwo'nìngkohofo, ololahontalikeno mo'nìngkalikeno nakwo ango nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yihwasi hamniyoho engo wotipemantanoho. Ose hnniwo'nìngkohofo soku haloho upa'nìmno. ¹⁴ Sekwo mo'nìngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso ti'kayo pa'nyo'nwoho. Ti'kayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'nìngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo si'kuno pi'nìngo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. ¹⁵ O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohumo ole umo'noso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano. ¹⁶ I ololahonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisyikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyaftihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohumo umo'nososo oso'nohino uyano. ¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako honingkano wopingo so'no huno uyo'manji oso honingkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'nìngkiso hweho.

5

A'amu hamniyoho engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunomo halofo upa'nìmno. Si'kuno mofonepo moi'wo umo'nìmonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapi'fe nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisyontifi si'meho wopingo'njo humawo'nìngkohofo kuyoho. Yahino olo so'no fisyaftihupmno. Nakwo yahu fihimo wosopayo engo uyontaneso engo imo'nìngkahonìngki nakwo fonjasyontane noniwo'nìngkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofo'njo imo'nìngkahonìngkofi we'enepi sekwoe si'kuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'nìmaho. Sekwo a'amu wonyo honingkano ane somo hungkuno ito'no mihwajiyo anga somo ipemotapontifi hofikine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasyiwo'nìngkohofofo. Hofikoe hungkuno ane'njo nohumentanìngkofi fonjahumentohofofoho.

Upa'nimno. Sekwoe syoho selohofiyoso syoho tohohmtnno'njo yahonìngkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentanìngkofi syoho selohofiyo sohwafe humotahoso ho'nìngkahonìngki nakwoe Hwe Engo Anìtu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'nìngkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafìsyìkuji joho lìkuji humotaho filimno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nìmonte'no yohoho. Hwapìfe somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyìwo'nìngkohofoso wonyo umo'nìmontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no sìmeho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa nìhu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolo-hofano.

⁷ Oseso nje a'amufo, sekwo hofiyo fohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wopìngo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyu uhwontohumawo'nìngkisofoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyu fohontohumamno. Kakoe sìkuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe sìmeho fisosofitofìsyohumunìmno.

⁹ Nje a'amufo, Sekwo yoka'nji sitofo'nji hnnyo'eno. Anìtu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopìhwosi kakoe sìkuno hungkuno ikwoloko'neso we'enepi umo'nìmonte'no yohoho. ¹⁰ Nje a'amufo, Hwe Engo sohwae hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu lìmotofo sohwamne'no fìsyafìhupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahonìngki Hwe Engo hofikimo utìmayo'ne hofiyu hontohumamotofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyu fohontohumamno. ¹¹ Ole lìwo'nìngkuhwoni, Anìtuye a'amu tohino mantìfeso yokumpohn'nyo lohofontìfi sìmeho wopìngo'njofoho. Ose lìwo'nìngkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'nìmentohofoho. Kako tango mìkunìmposo notìpemanto Anìtumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Tìfi Anìtu kako Joupìmo wonyoangkafo uloho'mentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso Anìtu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahonìngki sìmeho wopìngo mìkunìmposo nejapìwo'nìngkiso hweho.

Nakwo hufa'u sìhunehwamne'no lohono eso nolìhwalo.

¹² Nje a'amufo, olo hungkuno tango'njo upa'nimno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anitumne'no lohono eso nolikutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lifijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ulikuji eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ulikuji awonoho eso nehopi'nohino ulimno. Sekwo Nehopi Anitumne'no lohono eso hwasyo ose lifijoso Anitu kako tohino sejapoloho.

Anituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wopingo umokumontonoho.

¹³ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wopingo'njo humaso'manji kako Anitumo isamoyoka ulihwosi Anituye yofe ho'nomayo'ne ta walono.

¹⁴ A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hofiko nopikuji hwone mijo ahopo ehasikuji a'apahopo aho ulonjimokukuji Hwe Engo Jisas sohumo wopingo umokinyo'ne jomo ulife.

¹⁵ A'amu hiso Hwe Engo sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uytwo'nngkohofo'manji Hwe Engo sohumo jomo ulihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohumo wopingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo honingkano wonyo'njo'manji Anitu wonyo homo somo wae weeo'montonoho. ¹⁶ Sekwo honingkano wonyo imalofo'manji seningkwa'wehwosamo yolocho ulimno. Sekwo seningkwa'wehwosanjimne'no Hwe Engo sohumo jomo ulifijo so'no kako nosefo'mahwosi wopingo wosemokumontonoho. A'amu honingkano wonyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohumo jomo uloso'manji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mtonoho. ¹⁷ Ilaija Anituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'ne jomo ulahoningki soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofontaningki ifoyo mahu'immojofoho.

¹⁸ Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'ne apa'no jomo ulahoningki ifoyo syahoningki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

A'amu Anituye honingkanomo hwosopeefososo nakwo asomo utimano.

¹⁹ Nje a'amufo, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo uliko'manto honingkano wonyomo apa'no iningkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu

huhwo sohumo hon^īngkano wop^īngomo asomo ipemota-soso so'no ole so'no huno f^īsyaf^īsyo.²⁰ A'amu fihwo kako nom'nehwo hon^īngkano wop^īngomo asomo ipemota-so so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso t^īkano mta'ni iwosipema'masofoho. An^ītu kako hwe wonyo sohwoe wonyo hon^īngkano somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Saimoun Pita

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Saimoun Pita mt'i'mokumentisofoho. Pita kakoe ango Mpet'saita humanto inaniku syoho imojo hweho. Ti fi kako Jisas iye inomokomoyo imo'nimmentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasimo iningkunyoso hofikoe angopo uliko'mantifi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mt'i'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nihu'no toho pa'nyo oso a'amu homo somo uma'monto yahoninkki Pita nakwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi Anituye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umti'mokiyimmentisotikeno. Sailas Pitafe Ngkilik hungkunoso ito'no mihwajonto mt'i'mokumentisotikeno. Olo iyoswo loso Pita ango Loum humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Pita'ni Jisas Kilaishiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'no hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anitu sehwosopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapingo sopo nuliko'mantifi hwaho Pountosi'ngi Ngkolesiya'ngi Kapotousiya'ngi Esiya'ngi Mpitiniya osopmmeemne'no humpo'mentofo sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. ² Anitu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simeho mo'mo Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kilaishiye hungkunomo sekwo tifi nto'no iningkafitnne so'no kako sekwoe honingkano wonyo somo wae yasemofo'ne syoho iwo'niningkisofoho. Jisas Kilaishiye honiyo sekumne'no usihuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahoninkki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anitu sekune'no simeho wopingo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehonto-humaho.

³ Anitu kako nakune'no hitoho engo ulofahonìngki kakoe hwomu Jisas Kìlais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwati'mentisofoho. Jisas nope'nìngkahonìngki Anitu kako apa'no songo ulìka'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisiye kanìngkwohwo Anitu osohumo isamoyoka ulìhwasi kakoe yofe woho'nomano. ⁴ Yo'mayo wopingo nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi maneso Anitu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wopingo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentìhwonefoho. Anitu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho. ⁵ Sekwo Anitumne'no huno ne'no syafìsyontìfi sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofo so'no Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofijo semokosyohumentanìngkuhwosi sekwo yo'mayo wopìngoso womantìfeho. Sìkuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netimayo'ne poso sohonta yo'mayo wopingo nakumne'no nto'no esyohumasoso utìhwa'nyopo i'mofapìhwoso'no uhwonantanaho.

⁶ Sekwo Anitu yo'mayo wopìngo sejapone so'no huno syafìsyìkuji sìmonyo fiyìmno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho senìngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopìngo sekwo tìfi no'mo mapitnne so'no sekwo huno syafìsyìkuji sìmeho wopìngo'nji fosyohumamno. ⁷ Anitu kako ole syofìsyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofìko ngkine'no sìmeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monnoho. Anitu kako ose syofìsyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mti'mokuwo'nìngkohofo sohwa hofìko ahwomo yokinoso toho engo sopo iloho yontìfi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'nìngkahonìngki ahwomo yokino ne'nohinoso lìfawowo'nìngkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe sìmeho hi'ntnnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofonehoho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'nìngkuhwoso'no sekwoe sìmeho hi'ntnnonohino uyoso ne'no nowentìhwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe sìmeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'nìngkuhwoso'no ne'no nowentìhwonefoho. Oseso Jisas Kìlais utìhwa'nyopo pìhwoso'no sekwoe sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafìkuji Kìlaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafìkuji ne'no

nohumantokutnnefaho. ⁸ Sekwo Kìlaisìmo muhwonyo'njo ko yontìfi kakine'no sekwo sìmeho umentohofofaho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontìfi kakine'no huno ne'no syafìsyontìfi sìmonyo yalokwofo. Oso sìmonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no sìmonyo iwo'nìngkohoho somo hwofilo'nnyofofaho. U a'amu hofìko oso sìmonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofìkoe huno nto'no eholhosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. ⁹ I hwapìngoso nakwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anìtu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofaho. Huyo'mango songo hiso Anìtu'nji ne'no humayo'nefaho.

¹⁰ Oso wopìngo Anìtu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa hofìko hungkuno hiso ifalifaliyo mtì'mokontìfi hwapìngo ne so'no wejokwojosyano lontìfi syoho engo ko umentohofoso hofìko hwapìngo ne so'no huno mosyafìhu'mmentohofofaho. ¹¹ Kìlaisìye Towahuno osohwo kako hofìkoe sìmeho mom'mo nohumanto hofìkimo ulìmento, Tìfi no'mo Kìlais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefaho. Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, Sìkuno ntìsomo imo'noneto. Oso sìkuno homo somo peho peho imo'noneto. ¹² Oseso Anìtu hofìkimo utìhwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sìkuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tìfi imo'nìfijo osomne'no lalokweno. Ose lutìhwamentisofaho. A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofoso sohwa hofìko olo hungkuno loso sekune'no mtì'mokumentohofofaho. Oseso olohonta a'amu Anìtuye hungkuno wopìngo selìmentohofoso oso hungkuno hiso selìmentohofofaho. Anìtu kakoe Towahuno Wopìngo ahwomo mta'ni uhwojahonìngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahonìngki hofìko oso hungkuno hiso selìmentohofofaho. I a'amu ahwomomjoso hofìko Anìtuye hungkuno hwapìngo ne so'no wotìpemantìfi'no yalokwofo. Neso hofìko huno muyofaho.

Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne Anìtu nakumo joho nelalofaho.

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesyafìsyìkuji nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kìlais kako utìhwa'nyopo asomo pìhwosi kako sekumo yo'mayo wopìngoso sejapone so'no huno syafìsyìkuji nto'no fesyohumamno. ¹⁴ Hohonta sekwo Anìtumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe sìmehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo inìngkamotofofaho. I

oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomisoku, sekwo kakoe hungkunomnohini finingkamno. ¹⁵ Anitutu kako kakoe mehomisimo'nyo'ne sehwosopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitutu pa'nyo honingkano wonyo'maso hmmonimno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'niningkuhwoneso honingkano wonyo'maso uyano. ¹⁶ Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa hofiko ole mtimokumentohofi, Anitutu naliamento, Ngko honingkano wonyo ane hwo'nyoho. Oso'no sekwo hoku honingkano wonyo ane fosyohumamno.

Ose mtimokumentohofofoho.

Anitutu kakoe Hwomu Jisas Kilaies olo hwaho lopo uh-watimentiso sohwo kako nakumo mpe enemayo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentisofoho.

¹⁷ Sekwo Anitutum ojomo ulantifi, sekwo ole uliwo'niningkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no fisyafighupmno. Naniningkwohwo huhwo sohwo kako a'amufe yofe engo somne'no mosyafisiyo'njo iwo'niningkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofifwo'niningkiso hweho. Oso'no sekwo Anituye mehomis olo hwaho lopo humalofo soku olo hwaho loso sekwoe hwapingopo'maho. O'o, kihin'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwapingo neso ahwomomnoh. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnno huno nto'no fisyafighupmno. Anituye simehoso tango ifisyimofanoho likuji huno nto'no fisyafighupmno. ¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwosafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofoho. I oso honingkano sakinjo homo somo humentaningkofi Anitutu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitutu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwahoponjo hamniyoho wonyo imo'nifwo'niningkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho. ¹⁹ O'o, kako sekumo Kilaiesiye honiyo oso'nji mpe esemanto isihutofosema'mentono. Oso honiyooso olo hwaho loponjo hamniyoho hopi'nono mihu'mokininingkuhwosi oso honiyo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofikoe wonyomne'no yahu sipsip wonyoangkafo'nohini wonyo ane'njoso fonjokisahumotofoho. Oso pa'nyoso Kilaies kako honingkano wonyo nihu'no ane sohwo kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. ²⁰ Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anitutu kako Kilaiesimo uhwosopo'mentisofoho. Kilaies huhwo sohwo kako olohonta sikuno moi'wo umo'nimonte

somo sekumo wopingo selohofo'neso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²¹ Kila's kako sekumo nosefo'mahon'ingki sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anitu kako Kila'simo apa'no songo ulifikafonto yofe engo uyimentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anitu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyikuji simeho wopingo'nji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anituye hungkuno ne somo iningkowalokwofo so'no sekwoe simeho wonyo ane pa'nyo imo'nangkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo. Oso sekwo simeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso seningkwohwo'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anitu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Naningkwohwo ya'u siko nakumo songo humayo nejapwo'nangkisiyoso moi'wo umo'nimontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anituye hungkuno ne mta'angofoho. Kila's Anituye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa ole mtimokumentohofi, Nakwo hwe moyami olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho.

Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso silifiyo lonto yofoho iwo'nangkisofoho.

²⁵ I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowenthwonefoho.

Ose limentohofofoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

2

Nakwoe Hwe Engo Jisas kako engkwosaho fom-pokumo miyo'njo ne'no wontnnawo'nangkiso pa'nyo hweho.

¹ Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no simeho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujoso foho'naopmno. ² Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohini liwo'nangkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anituye

hungkuno ne somne'no humotaho filimno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sīkuno huhwo huhwi nonīngkuji yokumpohn'nyo nito'īn̄ngkuji An̄tu'nji wop̄ingo wohumantifeho. ³ An̄tu kakoe yahino wop̄ingo setīhwamaso so'no sekwo in̄ngkawentifi oso homo somne'no huno syafisyonifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas K̄lais songo ne'no humawo'n̄ngkiso sohumo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnnawowo'n̄ngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentofofoho. I oso engkwosaho homo somo An̄tu kako nohwosopento yofe engo mulmentisofoho. ⁵ Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawowo'n̄ngkiso pa'nyo soku Jisas K̄laisimo nu'mafikujo'no Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyu imo'n̄ngkuji An̄tumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no An̄tuye sīmeho wop̄ingo umokumno. Oso'no nakwo Jisas K̄laisimne'no yo'mayo syoho yasoso'no An̄tu kakoe sīmeho wop̄ingo umo'n̄montonoho. ⁶ A'amu An̄tuye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa Jisasimne'no ole mtif'mokumentohofi,

Upa'n̄mno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohumayo'ne engkwosaho wop̄ingo wonyoangkafo anga'nohino sohumo uhwosopo'mentofoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohefoho.

I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohe sohumo hofiko sīmeho hi'ntnnono uyikiji hofiko kakine'no wonīmango munonehoho.

Ose mtif'mokumentohofofoho. ⁷ A'amu K̄laisimo sīmeho hi'ntnnono uyivo'n̄ngkohoho somo oso engkwosaho K̄lais sohwo kako hofikimo hofiyu ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo sīmeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mtif'mokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n̄ngkohoho sohwa nakwolaho lontifi syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentofoho loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwap̄ingo imo'n̄ngkohoho.

Ose mt̄'mokumentohofofoho. ⁸ I nom'nepo a'amu simeho hi'ntnnono moyo'njo somne'no hof̄ko ole mt̄'mokumentohofi,
Oso engkwosaho ho'nao'mentohofo sohumo a'amu hof̄ko entofomaf̄kuji wop̄wesant̄feho.

Ose mt̄'mokumentohofofoho. A'amu hof̄ko An̄tuye hungkunomo hwotoho fewo'n̄ngkohofoso hof̄ko oso hungkuno homo somo entofomaf̄kuji hof̄ko wop̄wesant̄feho. An̄tu kako oso yahino hiso i'mofapone so'no huno uȳmentisoso ne imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moy'a'mi An̄tuye temtitifo'nwoho.

⁹ Sekwo sokumo An̄tu kakine'no sehwosopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'n̄mentohofofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyu kuyoho. Oso'no An̄tu kako sekumo hon̄ngkano wonyo ane imo'nyo'ne sehwosopo'mentiso kuyoho. Sekwo An̄tuye a'amu ne sokumo kako sekumo wop̄ingo selohofiwu'n̄ngkiso so'no nom'ne a'amu somo filut̄hwamno. Ole nakumo naloho'mento, S̄mo'mo sekwo s̄ikwo'mjoho'mo nohumentan̄ngkofi kako kakoe pomponaho wop̄ingopo mesehumaj̄'mentisofoho. ¹⁰ S̄mo'mo sekwo a'amu s̄ikinjo pa'nyo humamotofofo. I ololahonta sekwo An̄tuye temtitifo neku humalofo. Hohonta An̄tu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo huno maseyo kuyoho. I ololahonta kako sekumo wop̄ingo selohob'mentiso so'no huno seyahon̄ngki sekwo s̄imeho ne'njo uyalokwofo.

Nakwo An̄tuye syoho ulohofiyu umo'nano.

¹¹ Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo wasel̄monne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso s̄imeho umo lonte so'ntnne'no hohujo fikinjaopmno. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho l̄kuji hohujo fikinjaopmno. ¹² Sekwo a'amu An̄tuye hungkunomo in̄ngkawowo'n̄ngkohofo soku sekwo a'amu An̄tuye hungkunomo hwotoho fewo'n̄ngkohofoso so'nji ajwopo nohumaf̄kuji sekwo hon̄ngkano wonyo ane hano nto'no f̄wan̄mno. Sekwo a'amu An̄tuye hon̄ngkanomo in̄ngkawowo'n̄ngkohofoso so'no hof̄ko sekumo sitofo sel̄wo'n̄ngkohofoso a'amuso hof̄ko ikinjaofont̄fi sekwoe syoho wop̄ingo somo sehonont̄fi oso s̄ikuno An̄tu kako hungkuno ikwolofo'ne poso sohonta hof̄ko An̄tu kakoe yofe noho'nomapitnnefoho.

¹³ Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyi'kuji'manji olo hwaho loponjo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'nìngkiso sohwoe hungkunomo tifi finìngkamno. Anitu kako sekumo hofikoe sifilaku'nyo'mo sehumaji'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. ¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwamo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwamo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi finìngkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiysohwa hofiko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwajikuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewe'nìngkohoho osohwafe yofeso woho'nomantifeho. ¹⁵ Anitu kako olo so'no umo'nìngkohoho. Sekwoe yahino wopingo'nohini yahoni'ngkuji a'amu hofiko Anituye syoho wopingo somne'no sitofo liwo'nìngkohoho sofe huno wonyo syafisyiwo'nìngkohoho somo sekwoe yahino wopingoso hofikoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. ¹⁶ Sekwo oso honìngkano hungkuno Mouses sejapmentiso somta'ni Anitu isihutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo honìngkano wonyoso nihu'no mifitnnehofo. Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nìmaleno. Oso'no ngko honìngkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohini ulohofiyimno. ¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso foh'o'nomapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simeho uyikuji hofikimo wopingo'nohini ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foh'o'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foh'o'nomapmno.

Jisas Kilaisiye hwotohomo inimokoho'nawehwasi tohino womano.

¹⁸ Sekwo syoho ulohofiysohwa soku, sekwo sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nìngkohoho sofe hungkunomo haloho popmno. Hofikoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fosyohumamno. Hwe engo wopingo selohofiwo'nìngkohoho somnohinimaho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwo'nìngkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ¹⁹ Sekwo Anitune'no honìngkano wopingo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nìngkohofoso hofiko tohino siki sejapikujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo

umo'nimontonoho. 20 Sekwo honingkano wonyo imofikujo'no hofiko tohino sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentaningkuji Anitu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini yontaningkuji hofiko sekumo tohino siki sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentaningkuji Anitu kako sekumo wopingo waseloho'montonoho. 21 Hwapingoso oso tohino siki mayo yahino homo somo iningkayo'ne Anitu kako sehwosopo'mentisofoho. Kilaikako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiy'o'no setihwamentisofoho. Kakoe hwotohomo finingkamno. 22 Jisas kako honingkano wonyoso nihu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'nimmentisofoho. 23 Hofiko kakimo sifajo ko ulahoningkofi kako hofikimo sifajo aku mulimmentisofoho. Hofiko tohino ko uyahoningkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mikunimposo wosejapmmmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anitu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofitwo'ninkiso sohwae ahomo yo'mayo hiso ho'nahinonto kako Anitu ufo'mayo'ne hontohumentisofoho. 24 Jisas kako kakoe a'apaho wopingo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahoningki kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimmentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wopingomnohini uningkowantanoho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopingo semokumentisofoho. 25 Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo honingkano hwasyomo uhwosopentifi we'mo imo'naofamentohofofoho. I olohonta Kilaikako sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'ninkiso sohwo kako asomo nosetimahoningki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku iningkowalokwofo.

3

Hwe moyamisiyoswafe hungkunofoho.

¹ A'amu nom'ni hwamne'no syoho ulohofiyitwo'ninkohoho sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'ninkohoho oso pa'nyoso sekwo moyamisihwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi miningkayo'no ikujo'no sekwo hofikimo hungkuno pi'ningo lutihwafikutoho. O'o, hofiko sekwoe yahino wopingo somo sehoningkuji

wopingofoho hnn̄ngkuji hofiko huhwa sekwoe Anitumo tifi woseningkapife. ² Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantifeho, Nje ape kako Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkisosi kako yahino wopingo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nīpewo'ningkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anituye hungkunomo tifi uningkamo. Hofiko sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkuji ose wohnnantifeho. ³ Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahonife likuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'n̄ngo syafihu'ningkutoho. ⁴ O'o, sekwoe simeho ajwomo'mo oso wokoso wonyoangkafoso fotofahinimno. Oso simehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno simeho tohino masemnyo'njo sekwoe simeho wopingo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyonimofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anitu kako nokohoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'n̄mintonoho. ⁵ Hohonta moya'mi sofa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hofiko oso simeho'mjo wokoso hiso foto'n̄mentohofofoho. Oso wokoso hisonofoto'nontifi hofikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho. ⁶ Apilohamiye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Apilohamiye hungkunomo tifi iningkawento nje hwe engo hwosoho ulimentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo tifi iningkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa selifijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nantifeho.

⁷ Sekwo hwe ape'njo sohwasi sekwo huno wopingo tipemafikuji sekwoe ape sofanji hofiy'o'no fosyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofade yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'no sekwo hofikine'no syafisyikuji ufo'maprnno. Oso hwoya'mi hofo sofamo Anitu kako hofikimo wopingo uloho'mentiso so'no hofiko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopingo ulohofikujo'no sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo ujoso yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho Anitumo jomo ujo somo masehoholofonehoho. O'o, kako wosepa'n̄mintonoho.

Nakwo simeho afa iningkohwasi wohumano.

⁸ Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no waselmonne'no yohono. Sekwo simeho afa iningkuji nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Sekwo seningkwa'wehwosamne'no hitoho

selof⁺wo'n⁺ingkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi⁺nonohino somne[']no hitoho selof⁺hwoso[']no wop⁺ingo ulohopmno. Yokumpohn[']nyo yahinoso foho[']naopmno. ⁹ U, a'amu sekumo wonyo selohof⁺kujo[']no u sekwo hof⁺kimo aku uyo[']eno. Hof⁺ko sitofo sel⁺kujo[']no sekwo sitofo aku nul⁺kutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofol[']ne isamoyoka ul⁺mno. Sekwo ose ikujo[']no An⁺tu kako wop⁺ingo waseloho[']montonoho.

¹⁰ A'amu fihwo kako An⁺tuye hungkuno fehohnjo mt⁺'mokumentiso sohwo ole mt⁺'mokumento,
U a'amu kako ngko simeho wop⁺ingo[']nji wohumamo li⁺hwosi[']manji kako hungkuno wonyo[']nji hwasyo hungkuno[']nji malonehoho.

¹¹ Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaof⁺hwosi kako yahino wop⁺ingo[']nohini uyono.

Kako simeho pompenjiyo so[']no syoho ihwosi oso yahino wop⁺ingo hiso not⁺pemahwosi oso yahino homo somo t⁺fi un⁺ingkaweno.

¹² An⁺tu kako kakoe a'amu yahino wop⁺ingo[']njo somo uh-won⁺wo'n⁺ingkisofoho.

Oseso An⁺tu kako s⁺kuno engolopohamo hof⁺ko jomo ul⁺wo'n⁺ingkohofo somo haloho pewo'n⁺ingkiso hweho.

Oseso An⁺tu kako a'amu hof⁺ko wonyo iwo'n⁺ingkohofo somo uhwononto kako hof⁺kine[']no simeho tohino umn⁺ingkuhwoso[']no kako tohino uyo[']ne hweho.

Ose mt⁺'mokumentisofoho.

Nakwoe yahino wop⁺ingo iwo'n⁺ingkuhwone somne[']no tohino mayoso wop⁺ingofoho.

¹³ U sekwo hon⁺gkano wop⁺ingomo wowano li⁺kuji yokumpohn[']nyo yoho[']n⁺fijoso wonyo t⁺ihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. ¹⁴ I oso[']no sekwoe yahino wop⁺ingo somne[']no tohino maf⁺kuji u sekwo simehyo engo fly⁺mno. I oso[']no sekwo sekwoe yahino wop⁺ingo somo in⁺ngkowentan⁺ngkuji hof⁺ko nosehon⁺ngkuji hof⁺koe yahino wonyo so[']nji sekumo iyoho wesemofano li⁺kuji selohof⁺kujo[']no sekwo iyoho sen⁺ngkuhwoloho. Huno pi[']n⁺ingo sey⁺hwoloho. ¹⁵ O'o, awonoho. I K⁺lais kako ji⁺je Hwe Engo imokohojo[']no kako[']nohini wokumokosyohumano. I oso[']no a'amu hof⁺ko sekumo ole woselohonant⁺feho. Sekwo yo[']mayo wop⁺ingoso womano lont⁺fi hontohumalofoso peho[']neto. Ose selohon⁺ngkujo[']no sekwo hof⁺kimo hungkuno asomo komo[']no ujo[']neso sekwo nto[']no fesyohumamno. Hungkuno hiso hof⁺kimo hofiy⁺no f⁺lut⁺hwamno. Sekwo hof⁺koe hunomo monje isy⁺kutoho.

16 U sekwo yo'mayo iwo'nìngkohoho so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwosoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kìlaisimo inìngkowalokwofo so'no sitofo selikujo'no hwangku sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonimango engo unimontonoho. ¹⁷ U nakwoe yahino wopingo iwo'nìngkuhwone somne'no Anìtu ole lososo tohino womapife lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lìhwasi miyanehwono. Oso hiso nìhu'no wonyofoho.

Kìlais kako nakwoe wonyo wae yaifo'ne pe'nìmentisofoho.

¹⁸ I nakwoe Hwe Engo Kìlais kako wonyo nìhu'no ane sohwo kako Anìtuye pone'no upenemotasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sìkuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nìmentisofoho. Hwe wopingo'nohini sohwo nakwo wonyo hn'nìmo nayohope sohwo pe'nìngkahonìngki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo lìkafonto kako songo humaho. ¹⁹ Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tìkanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'nìmentohoho osomo kakoe hungkuno wopingo lutìhwamentisofoho. ²⁰ Oso a'amu hiso hofiko Nìwa nohumentanìngki hofiko Anìtuye hungkunomo hwotoho hmmotofofoho. Oso'no Anìtu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anìtu kako hofiko hofikoe honìngkano wonyoso noho'naofikuji ngkimo simeho wontopantifitìkenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Nìwa kako yofayokino nomti'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sìhune'nohini humamentofofoho. Anìtu mijopo mta'ni songo nohumentanìngkofi asomo utìma'mentisofoho. Mijomo mape'nìmmmentohofofoho. ²¹ Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Nìwa'montohwamo Anìtu mijo mta'ni songo nohumentanìngkofi asomo utìma'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yaifo'ne'maho. O'o, Anìtu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no utìhwayo'nefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kìko ngkimo mijo wokiyonìmapife lohoji u kìko Mpohwo Anìtumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jìje honìngkano wopingomo nto'no unìngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho. ²² Jisas kako ahwomomno sìmentisososo osopo nosonto kanìngkwohwo Anìtuye aho anga sohohnta'ni humaho. A'amu ahwomomjo

hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

4

*Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi
Kilaisimne'no tohino womano.*

¹ Kìlais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nìngkuhwasi Kìlais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anìtuye honìngkanomo ito'nohino inìngkawento yahino wonyo somne'no nìhu'no ngkilaho ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofìko kakimo tohino uyìwo'nìngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honìngkano wonyo somo nìhu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Honìngkano wonyo hiso oso hwe sohumo apa'no momokosyohumanehoho. ² Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafìkuji yo'mayo wonyo sekwoe sìmeho umo lonto a'amu yonte hopa somo inìngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anìtu kakoe sìmeho wopìngo umokiyo'ne somnohini fiyìmno. ³ A'amu Anìtuye hungkunomo hwotoho fewo'nìngkohofo sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofofoho. Hofìkoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no sìmeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontìfi nilohofo, wosopayo engo ne'no nìwo'nontìfi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no nìwo'nontìfi fonìfonyo yahino yontìfi Anìtuye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anìtu hwasyo hwoso sohumo hwomtame ulohofontìfi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'nìngkahonìngki imotofofoho. ⁴ Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontìfi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofìko'nji apa'no miyalokuyohofo. Oso'no hofìko nosehonontìfi yomo yontìfi sitofo selalokwofo. ⁵ Hwangku sohonta Anìtu oso a'amu hisomo hofìkoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofo'ne hohwafo sopo humafìkuji osopo Anìtu'nji hofìkoe hungkunoso ikwolopitnnefoho. Anìtu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'nìmentohofo sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyo'neso nto'no esyohumaho. ⁶ Hohonta Kìlais kako a'amu poyo nto pe'nìmentohofo sofepono nowento kakoe hungkuno wopìngoso uyìmentisofoho. Oso a'amu hiso hofìko nakwoe hwaho lopo nohumantìfi honìngkano wonyo somo inìngkawentìfi a'amu hopi'nonohinoso

pe'niwo'nìngkohofo hopaso pe'nìmentohofofoho. Kìlais a'amu homo somo u'manto hofikoe huyo'mango Anìtu'nji humafitnne'ento kakoe hungkuno wopìngoso ulìmentisofoho.

Syoho ulohofijo wopìngo sohwo Anìtuye pompenjiyoso yano ulofiyonefoho.

⁷ Olo hwaho loponjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'nìmonto yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasyìkuji huno nto'no syafìsyìkuji ehhosasesyìhwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulìwo'nìngkuno. ⁸ Oso'no nakwo olahonta nohumentanìngkuhwoni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafìsyìkuji sìmeho uyìkujo'no hofikoe yahino wonyoso sekumo selohofikuo'no'manji oso wonyo homo somo sekwo sekwoe hohujopo meho'naopmno. ⁹ A'amu nom'neso hofiko sekumo se'mafìkujo'no sekwo hofikimo hofijo ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wopìngo ulohofoho so'no iyoho senìngkuhwaloho. o'o, sìmeho wopìngo'njo fiyìmno. ¹⁰ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anìtu kako syoho wopìngoso sejapmmentisofoho. Oso'no sekwo Anìtuye yokumpohn'nyoso nomafìkuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno. Sekwo ose ikujo'no Anìtuye syoho ulohofijo wopìngo soku sekwo Anìtuye yahino wopìngoso yano ulofiyalokwofo. ¹¹ Hwe fihumo Anìtu kakoe hungkuno lutìhwayo'ne syoho uyo so'manji kako wolutìhwano. Anìtu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uyoso'manji Anìtu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofijo ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofiko nosehonìngkuji ole wolantìfeho, Jisas Kìlaisìye a'amuso wopìngo'nohini iwo'nìngkohofofoho. Ose lìkuji hofiko Anìtuye yofe engo woho'nomantìfeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'no nowentìhwonefoho.

Hofiko Kìlaisìmo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofantìfeho.

¹² Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho lìkuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo fosyohumamno. ¹³ Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo sìmonyo fiyìmno. Hwapìngoso oso wonyo sekumo selohofalokwofoso Kìlais huhumo uloho'mentohofofoho. Oso'no Kìlais kako asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji utìhwa'nyopo

i'mofapihwoso'no sekwo simonyo engo ikuji simeho wopingo'nji wohumantifeho. ¹⁴ Sekwo Jisas Kilaishiye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selikujo'no'manji sekwo simonyo engo fiyimno. Hwapingoso Anituye Towahuno yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho. ¹⁵ A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiyo, yo'mayo yo'mayo hufo, yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe fosyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no nihu'no ikutoho. ¹⁶ U hwe fihwo kako Jisas Kilaishiye yofe so'no kako tohino tipemaso'manji wonimango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kilaish we'e imo'nimentohoho so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulikuji Anitu kakoe yofe foho'nomapmno.

¹⁷ Oso sikkuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anituye mehomni ne hn'nimo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso simo'mo ne'maso'manji a'amu Anituye hungkunomo haloho mapewo'nengkiyohofoso Anitu kako tifi no'mo tohino mitkunimposo uyonefoho. ¹⁸ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu Anituye hungkunomne'no wopingo'nohino ytwo'nengkiso sohwo kako Anitu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fosyohumayo'ne olahonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nengkohofoso tifi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mtimokumentohofoho. ¹⁹ Anitu kako a'amu fi-humo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako honengkano wopingo'nohini ihwosi kako Anitu kakimo umt'mokumentisoso oso hwae ahomo wohumano. Anitu kako sekumo asomo wosetima'monnoho selimentiso so'no syafisyikuji hunoso ole waseyono. Anitu kako hungkuno selimentisoso ne umo'nimontonoho. Huno ose waseyono.

5

Sekwo hwe engo sohwasi Anituye yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.

¹ Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole waselimne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje t̄mo so'nji K̄lais kako tohino engo nomanto pe'n̄ngkahon̄ngki uhwon̄mentohefoho. Jisas K̄lais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiye ahopo wohu'meesehumonne'no yohono. ² Sekwo An̄tuye a'amu ne yahu *sipsip* pa'nyoso hof̄ko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho An̄tu kako sejapmaso loso'no sekwo s̄meho semo'n̄ngkuhwoso'no hofiyō'no fiȳmno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'o, sekwo An̄tumne'no syaf̄sȳkuji syoho yokumpohn'nyo fiȳmno. ³ Oso a'amu An̄tu kako sekwoe ahopo sehumaj̄'mentiso somo sekwo hof̄koe hwe engo sohwasi hof̄kimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf̄kuji yoka ul̄ikutoho. O'o, hof̄ko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wop̄ingo somo sehon̄ngkuji hof̄ko oso sekwoe yahino wop̄ingo homo somo hof̄ko t̄fi wosen̄ngkopant̄feho. ⁴ Sekwo ose ikujo'ne'manji An̄tuye yahu *sipsip* somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu *sipsip* somo woma'mo l̄hwosi ut̄hwa'nyopo asomo poso sohonta An̄tu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafoso sejapososo engolopohamo ne'no nowent̄hwonefoho.

Nakwoe hunoso nto'no syof̄sȳihwasi nakwoe yofeso monje ehin̄ngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowano.

⁵ Oso'no sekwo hwe songo sohwahnnonji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku An̄tuye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'n̄mno. An̄tuye hungkunoso ole nelalofi, An̄tu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho f̄fijo somo kako hof̄kimo ilojaof̄hwosi ngkilaho ul̄montonoho. I oso'no a'amu hof̄ko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'n̄ngkohoho somo An̄tu kako hof̄kimo wop̄ingo ulohof̄wo'n̄ngkiso hweho.

⁶ Oso'no sekwo sekwoe s̄meho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'n̄ngkisoso monje feehumno. Monje yasȳkuji sekwo An̄tuye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. An̄tu kakoe s̄ikuno jiye yofe woho'nokuma'mo l̄hwosi ou, kako jiye yofe ho'nokumayoso hoponoho. ⁷ Yo'mayo tango sekumo se'masoso sekwo

Anitu sekumo hofijo'no semokosyohumaso sohwoe ahopo foho'nahumno.

⁸ Sekwo nto'no humafikuji Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiyimno. Seten kako sikisiwojo pa'nyo sohwo hano utihwa'nyopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'nìngkiso hwaho. ⁹ Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikuji yokumpohn'nyo lohofikuji Setenimo mjiyohotofapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu angolmeemjo humalofoso hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo. ¹⁰ Anitu kako wopingo nalohofiwonìngkiso sohwo kako sekumo Kilaist'ni ufohi'nyo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso we'neipi sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohofo'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantfeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho. ¹¹ Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehohoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sialasimo ulahoningko kako mti'mokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sialas sohwo kako nenìngkwa'wehwo ne hwaho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wopingo nalohofiwonìngkiso so'no huno nto'no wosyaf'hupifenji semti'mokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahoningki sekumo yolo ho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'nìngkuji aho yokumpohn'nyo fkemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilounjo * somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufo selalofoho. ¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwonìngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nìmno.

* **5:13:** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnñimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwapingoso a'amu Mpapilounjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

Sekwo K̄laisi'ngi humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

2 Pita Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mtif'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-et'nji* (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohoho somnefoho. Olo iyoswo tifinjo mti'mokinyo hwapengoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo inungkunyo soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwamne'no i'waho fiyimno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kila siye syoho ulohofiysohwo'ni kako'ne hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kila is kako yahino wopingo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjotohino somta'ni isihutofonemayo'ne hwaho. Sekwo soku oso hiso'no upa'nontifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyontifi Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno. ² Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wopingo selohofohosisi sekwoe simeho wopingo engo wasemo'nimontonoho.

Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nah-wosopo'mentisofoho.

³ Anítuye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anítuye yahino wopingo somo iníngkayo'ne nejapmmentisofoho. Nakwo Jisasimne'no huno engo típemehwasi yo'mayo nejapmmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne joho nalímentisofoho. ⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anítu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe honíngkano ito'no iníngkayo'ne wose-japmmo nalímentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe

simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasi nakwo Anituye yahino wopingo womantanoho.

⁵ Oseso nakwo Anituye honingkano ito'nohino iningkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohini'maho. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo honingkano wopingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohini'maho. O'o, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasi Anitu kako yo'mayo hofiko ifitnne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. ⁶ Nakwo oso'no huno nto'no naihwoso'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. ⁷ Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofijo ufo'mano. Hofijo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

⁸ Oso yahino ngko seloheso ne'no mjimihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas K'laisiye yahinoso nakumo toyo enafihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'nimontonoho. ⁹ Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako timp'i'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu timp'i'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae yimo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako iningo mofalofoho. ¹⁰ Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no joho selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso yahino ngko selohe somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'nngkuji a'amu hofiko nosehoningkuji ole wose-lantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mopiwahupitnnehofo. ¹¹ O'o, sekwo Anituye yahino wopingoso nomafikujo'no oso honingkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwosompo'naweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikuji kako sekumo hofijo semokosyohumanefoho.

¹² Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'nngkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahoningki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. ¹³ I ngko olo so'no nimo'nngkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo

ngko olo hwaho lopo songo humahm'mo sekwo huno aku syafisyyo'ne olo hungkuno hiloso sekumo ne'no waselimonne'no yohono.¹⁴ Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepi ngko olo hwaho lopo uliko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kila's kaka olo hilo so'no ngkimo huno nto lanifohoto'masofoho.¹⁵ Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mtimokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syafihupitnne'enji mtimokosesyalokweno.

Nakwo Anituye pomponahoso Kila'simo wentaningki uh-wonimentihwonefoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kila's kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kaka asomo pe-e'ne so'ntnne'no nose-lahonningkuhwoni sekwo nto upa'nimentohofefoho. Oso hungkuno nakwo Kila'simne'no selimentihwone hwapi'ngoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kila'si'nji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo timo uhwonimentihwonefoho.¹⁷⁻¹⁸ Ou, oso hwofiki'nyo sopo nakwo nohumentaniningkuhwoni kaningkwohwo Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'nimahoningki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahoningki nakwo ole upa'nimentihwoni, Ooso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wopingo nimom'nantohofoho. Nje simehoso kakine'no wopingo nimom'nantohofoho. Nakwo ose ho'ninkahoningki upa'nimentihwonefoho.

¹⁹ Oseso a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mtimokumentohofeo somo nakwo nupo'nontani nehopi limotofo lontani simeho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjoho so'mo tipomponaho hopa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosyontaniningkuhwosi iyoho walongkonimo lihwosi iyohohwe'nji i'mu sitmofapitwo'ninkiso uhwonitwo'ninkuhwone hopaso Jisas kaka oso i'mu hopa imo'ninkuhwosi kaka kakoe pomponahoso sekwoe simeho mo'mo lasesyonefoho.²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahoningki limotofo sohwa iyoswo mtimokumentohofeo somo nakwo atofo lontani a'amu fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kaka oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisyyihwosi yolo molijwaofonehoho. Awonoho.

21 Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulimne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofiko hunomo kakoe huno mta'nnohini tipemanto uyahon'ingki a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

2

A'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'ningkohofo sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

¹ Hohonta a'amu fehohnjoso hofiko a'amu Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole maselifitnnehofo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose maselifitnnehofo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikuji hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simeho hi'ntnnono uyifijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas Kilais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisoso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinjimo'mentohofoho. Hofiko hohujo ikinjimo'mentohofoho so'no hofiko wonyo komo'no imo'nifitnnefoho. ² A'amu pi'ningo engoso nakwo Anituye a'amu ne'nwoho likuji hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo uningkowantifeho. Oso a'amu hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amu nom'neso hofiko nuhwoningkuji Anituye a'amu nefoho syafisyikuji hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantifeho. ³ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'ningkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likuji sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikuji wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumalofo.

⁴ A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofo sohwamo Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwonimentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumati'mentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo

⁵ Hohonta hwe moy'a'mi hofiko Niwa'nji humamento'hofo somo Niwa kako yahino wopingo so'no hungkuno yolo'ho ko lutihwahon'ingki hofiko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mento'hofo so'no Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahon'ingki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahon'ingki oso a'amu hiso hofiko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wopingo'no'hino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamento'hofo'foho. ⁶ Oso a'amu ango pone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoula'jo humamotofoso hofikoe hon'ingkano wonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso ango hopo sopo t'posyo ho'nao'mentisoso hwakufo nimo'nimentisofoho. Oseso ololahonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'n'ingkohofoso hofiko oso ango hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uyihwoso'no hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolo'fo so'ne sikuno somne'no iyoho unono. ⁷ Oso ango hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne utima'mentisoso anga'no'hino hwe'ho. Kakoe yofeso Loutiyo'ho. ⁸ Oso hwe wopingo Lout huhwo sohwo kako a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uyimentisofoho. ⁹ Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso somo yo'mayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'n'ingkiso hwe'ho. Oso'nji Anitu kako a'amu hon'ingkano wonyo'njo somo hungkuno ikwolo'fo'fo sohonta tohino nuyone'foho. Huno ose wonayono. ¹⁰ A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikuji Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji nakwo Anitumo enjwa'mo humayoso nakwolaho likuji yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo in'ingkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyone'foho. Hofikoe tohinoso nom'ne somo yakolo'nnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ingkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnohini in'ingkawowo'n'ingkohofofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofo ujoso'no iyoho munyofoho. ¹¹ I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolo'nnyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'njo huhwo sohwamne'no Anitumo sitofo mujo'ne hwafoho.

¹² Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo wonyoso hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iwo'n'ingkohofofoho. Hofiko yahwohuno'njo hwafoho.

Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijoso hofiko oso hiso'no sitofo wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesuososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho.¹³ Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uywo'nìngkohoho so'no hofiko tango engo womantifeho. Hofiko wonimango munyo'njo yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwa'nyopo iwo'nìngkohofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'nìngkohofoho. Ole seliwo'nìngkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyaofisyo pa'nyo'njo hwafoho.¹⁴ Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'nìngkohofoho. Hofikoe honingkano wonyo somne'no inìngkayo'ne mijoho uywo'nìngkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'nìngkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'nìngkoho yohofo somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo honingkanomo inìngkayo'ne ipemotawowo'nìngkohofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho.¹⁵ Hofiko honingkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko ololole nonje nonje ilohofomiwo'nìngkohofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpelyouye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho.¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso maliwo'nìngkoho yohoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye honingkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohumo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'nìsyahonìngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ulimentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo piywahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwawo'nìngkohofoso hofiko mijili'mno somo jefo yonto sa'nìwo'nìngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njos oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mtihupo'meefiwo'nìngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko ango nihu'no si'kwo'mjoho so'mo humafitnne'ento sokafo esyohumaho.¹⁸ Oso a'amu hiso hofiko hofikoe yo'mayo wonyo

iwo'nìngkohofo somne'no hofiko hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofoho. Hofiko nihu'no huno anefoho. Hofiko nom'ne a'amu wonyo honingkanomo kahopi ho'nosyalokwofo oso a'amu somo hofiko afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole lutihwawo'nìngkohofi, Yo'mayo wonyoso jiye simeho kumo'nìngkiso somo noho fiyo. Ose ulahonìngkofi a'amu hiso hofikimo tifi inìngkowalokwofo. ¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosó hofiko ole lutihwawo'nìngkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe simeho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahonìngkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. Hofiko yahino wonyofe syoho ulohofiyofoho. ²⁰ A'amu fisó hofiko Jisas Kilaís kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'nìmentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'nìmmmentohofoso hofiko wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fisó hofikoe hofikoe wonyo honingkano somo hohujo ikinjaofikuji osopo hofiko honingkano wonyoso nto ho'naopijoso apa'no nomafikuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafijo'manji oso hohosohonta hofikoe fosyohumayo somo Anitu kako hofikimo nihu'no wonyo fosyohumentanìngkuji uhwonìmontonoho. ²¹ Oso a'amu hiso hofiko honingkano wonyo nihu'nahone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wopingo humafikuunnesohilo. I oso'no hofiko Anituye honingkano wopingo somne'no huno wopingo tìpema'mentohofoso homo somo hofiko aku hohujo ikinjaof'mentohofoso so'no hofiko tohino miķunìmposo engo womantifeho. ²² A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso siwojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi lìwo'nìngkohofo. Siwojo kakoe yahinoso hwolaho mjasyìhwosi apa'no womanìmontonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijìwo'nìngkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye honingkanomo tifi we'enehwo inìngkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaof'wo'nìngkohofoso hofiko siwojo yahu osohwafe yahino'njofoho.

3

Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo nōponefoho.

¹ Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mt̄i'mokalokwe loso iyoswo s̄imo'mjo so'nji olo t̄finjo lo'nji hungkuno wop̄ingo nto upa'n̄imentohofo so'nō sekwo huno aku syaf̄siyo'nē semti'mokiyalokweno. ² Hungkuno hiso olenoho. Hohonta An̄itu kakoe a'amumo hungkuno uyahon̄ingki hof̄ko mt̄i'mokumentohofo sohwa hof̄ko yo'mayo t̄fi no'mo imo'none so'nō mt̄i'mokumentohofofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'nē hungkuno nakwoe Hwe Engo K̄lais kako nakwoe wonyomne'nō poyo imo'n̄imentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwona'nta'ni upa'n̄imentohofo so'ntnne'nō sekwo huno nto'nō f̄syaf̄hupmno.

³ S̄imo'mo sekwo huno olo so'nō huno waseyono. We'enepi s̄ikuno ae'uyoso moi'wo umo'n̄imo l̄hwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hof̄ko yo'mayo hof̄koe hunoso umo lonto yahonjo somo hof̄ko t̄fi in̄ngkawowo'n̄ingkohofoso hof̄ko sekumne'nō sitofo woselant̄feho. ⁴ Hof̄ko sekumo ole woselant̄feho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole sel̄mentisotaho. Hwangku ngko asomo wapmmmonnaho. Ose sel̄mentisotaho. I kako nt̄i'mo humaho. Nakwo kakimo muhwonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. An̄itu hohonta yo'mayo mt̄i'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'n̄imentisoso ne'nō wo'mopontan̄ingki nakwoe ajuyohwosa hof̄ko nohumamopont̄fi pe'n̄imentohofo somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'nō weho. Oso pa'nyoso ne'nō nowent̄hwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hof̄ko sitofo ose woselan̄t̄feho. ⁵ Hof̄ko olo hungkuno anga'nohino losomo s̄imeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta An̄itu kako hungkuno'nohini lahon̄ingki hwaho'nji ahwomo'nji imo'n̄imentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. ⁶ Oseso s̄ikuno nom'nē somo An̄itu kako lahon̄ingki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahon̄ingki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo mapolo'menton. ⁷ Oso pa'nyoso t̄fi no'mo An̄itu lahon̄ingkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon̄wo'n̄ingkuhwone somo An̄itu l̄hwoso'nō toho nonasyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hof̄ko An̄itumne'nō hohujo ikinjaof̄wo'n̄ingkohofo somne'nō oso S̄ikuno Engo An̄itu'nji hof̄koe wonyo so'nē

hungkuno ikwolopitnnefaho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumaho. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofo'njo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸ Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyikutoho. Anitu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Anitu kako huno syafisyonteso sikuno anga'nohinoso soswo wan tausen (1,000) pa'nyofoho. U soswo wan tauseniso (1,000) sikuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo sikuno so'ne atofo liwo'nningkuhwone hopaso Anitu kako oso sikuno so'ne atofo majofoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho limentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syafisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno limentisoso iningo mofalofoho. O'o, kako iningo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syafisyalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikanomo uyoso'no nihu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkine'no simeho hi'ntnnono yiwo'l mokukuji wontapi'e. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu honingkano wonyo'njo somne'no hontohumaho.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefaho.

¹⁰ Oseso a'amu hufo uyantife piwo'nningkohofo hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe sikuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso sikuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefaho. ¹¹ Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno syafisyikuij olohonta sekwoe humayoso pipi wehumantifito. Sekwo honingkano wopingo'nohini ikuji Anituye yahino wopingomnohini nto'no finingkakuno. ¹² Ose ikuji sekwo Anituye Sikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso sikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho ningkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefaho. ¹³ Hohonta Anitu kako ole nalimento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mt'i'mokumnefaho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wopingo'njos mapitnnefaho. Anitu ose nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohontohumano.

¹⁴ Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo n̄ihu'nahone ho'naofikuji yahino wop̄ingo'nohini iyoso'no syoho engo ikuji oso s̄ikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no An̄itu kako sekumo t̄mo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji s̄imeho afa unant̄feho. ¹⁵ Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwap̄ingoso kako nom'ne a'amu hof̄koe hon̄ingkano wonyo somo hohujo ikinjaof̄kuji ngkimo t̄fi wonn̄ngkap̄fento hontohumaho. Olo hungkuno ngko semti'mokiyalokwe hiloso An̄itu kako nen̄ngkwa'wehwo Poul huhumo uyahon̄ingki kako huhwonji sekune'no iyoswo mt̄'mokumentisofoho. ¹⁶ U yo'mayo iyoswo Poul mt̄'mokuwo'n̄ngkisoso kako s̄ikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mt̄'mokuwo'n̄ngkisofoho. Hungkuno fehohnjo mt̄'mokonteso yolo ho ne t̄ipemayo'ne'entani syoho engo iwo'n̄ngkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso An̄tuye hungkunomo hof̄ko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hof̄koe hwasyo hunoso iwo'n̄ngkohofoso hof̄ko Pouliye hungkuno yolo ho neso huno muyahon̄ingki hwasyo lut̄hwawo'n̄ngkohofofoho. Pouliye hungkuno'nohini'maho. O'o, nom'ne hungkuno An̄tuye iyoswo mta'ango hi yolo ho neso hwasyo lut̄hwawo'n̄ngkohofofoho. Oso'no hof̄ko tohino engo not̄pemapitnnefoho.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu An̄tuye hungkuno hwasyo lut̄hwamojo so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso a'amu An̄tuye hungkuno hwasyo loset̄hwawo'n̄ngkohofoso hof̄ko sekumo hon̄ingkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nop̄wahupitnnoho. ¹⁸ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n̄mentiso sohune'no sekwo kakine'no s̄imeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe s̄imeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wop̄ingo somne'no sekwo huno engo f̄tipemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwaneffoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Joun Mtî'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *fouti'nji* (40) *sikisiti'nji* (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolîkeno olo iyoswo sîmo'mjo loso Jisasîye inomokomoyo Joun mtî'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo sîmo'mjoso nto mtî'mokumentisohwo olo nom'ne loso mtî'mokumentisofoho. Hungkuno hwapîngoso afafoho. Oso'no hofîko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mtî'mokumentisofoho. Hofîko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya ango'mmeemjo Jisasîmo inîngkunyo somne'no mtî'mokuyahotîmentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nosîtikîso hofîko a'amu Jisasîmo inîngkunyofe sîmeho hi'ntnnnonohino somo wonyo umokontanîngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mtî'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapîngoso olenoho. Sîmeho uyoso'no huno syafîhunoh. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, honîngkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun ango ntîpo humanto mtî'mokumentisotîkeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lîhwasi tîfi unîngkohwano.

Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapîngó hweho.

¹ Jisas Kîlaisîmne'no ngko ifalifaliyo wamtî'mokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapîngó hweho. Nakwoe hwaho mamtî'mokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo nupo'nontani kakoe sîmo'mangomo tîmo nuhwonontani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentîhwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. ² Olo songo humayo hwapîngó lohwo kako utîhwa'nyopo i'mofopahonîngki nakwo uhwonîmentîhwonefoho. Uhwonîmentîhwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anîtuye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imo'nonto utîhwa'nyopo i'mofopahonîngki uhwonîmentîhwonefoho. ³ Yo'mayo hopi'nono upa'nîmentîhwone so'nji uhwonîmentîhwone

so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji simeho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'nji simeho afa ufohi'nningkuhwone hopaso sekwo'nji simeho afa ufohi'nano. ⁴ Olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso tifi iningkafijo'manji nakwoe simeho'nji sekwoe simeho'nji wopingo'nohini umo'nimontonoho.

Nakwo honingkano wopingo'mohnini wemoyihwano.

⁵ Olo hungkuno Anituye hwomu nalimentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anitu kako wopingo'nohinoso hwapingo hweho. Kako wonyo honingkano nihu'no ane hweho. ⁶ Oso'no nakwo Mpohwo'nji simeho afa ufohi'nano kolihwas i nakwo honingkano wonyomo ose o mohumentaningkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷ Nakwo Mpohwoe hungkunomo iningkowasoso Jisas kako iningkawowo'ningkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwa-haponjo so'nyuye simeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwas'i'manji Jisas Anituye Hwomu sohwoe honiyo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

⁸ Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'manji nakwoe simehomne'no hwasyo hnnalokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monauyoho. ⁹ Nakwoe wonyo yolo ho lijwaofaso'manji Anitu wopingo'nohini iwo'ningkiso sohwo kako moneskajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwo simeho kiho'maso'nji wohumantanoho. ¹⁰ Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anitu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwapingoso Anitu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

2

Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.

¹ Nje mehom i soku, olo hungkuno mti'mokalokweso sekwo honingkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anitu'nji humaho. Nakwoe wonymne'no kako Mpohumo jomo ulimontonoho. Oso hwe wopingo sohwo Jisas Kilaisiyo. Yo'mayo iwo'ningkiso so'no Mpohwo simeho wopingo umo'n'wo'n'ngkisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonymne'no tohino mikunimposo ma'mentisofoho. Kakoe honiyo nakwoe wonyo

wae yafo'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohini't'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofo sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofijo iningkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto iningkuhwono. Nakwo kakoe aamu ne nto imo'nangkihwono. ⁴ Aamu ole lososo, Ngko Anituye aamu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no miningkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. ⁵ Aamu Anituye hungkunomo ito'no iningkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'nimontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anitumo humahnno. ⁶ Aamu fihwo ole lososo, Ngko Anituye aamu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe honingkano Jisasaye honingkano pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷ Nje aamu soku, olo hungkuno sekwo iningkayo'ne mit'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nimotofofoho. ⁸ I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso ollehonta Jisasimo uh-woninkahoninkuhwoni honingkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wopingooso weho.

⁹ Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako aamu nom'ne sohumo simeho wonyo uyososo sikwo'mjoho'mo humaho. ¹⁰ Aamu fihwo aamu nom'ne sohumo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako aamu nom'ne somo honingkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. ¹¹ Aamu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako sikwo'mjoho'mo emoyonto honingkano'no pijipijo iwo'nangkisofoho. Kakoe wonyomne'no timpl'nyo imo'nonto honingkano ito'no muhwonyofoho.

¹² Nje mehomu soku, Anitu kako Jisasimne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno. ¹³ Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo ollehonta oseno humaso sohumo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwasi sekwoe

yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohumo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Sekwo mehom i soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohumo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'nìngkuhwoloho.

¹⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyikutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo inìngkaweso sohwo kako Anìtuye hungkuno ne'njo somo minìngkayofoho. ¹⁶ O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo tìmo uhwononto hi umo'nìngkahonìngki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anìtu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo honìngkanofoho. ¹⁷ Yo'mayo hwahoponjo so'nji honìngkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anìtuye hungkunomo inìngkayo sohwo songo ne'no nohumantìhwonefoho.

Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofo sohwa nto i'mofapohofo.

¹⁸ Nje mehom i soku, sìkuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'nìmentohofofoho. Jisas Kìlaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofo. Oso'no nakwo huno ole. Sìkuno moi'wo umo'nìmonte'no yohoho. ¹⁹ A'amu fehohnjo nto neliko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnnesohilo. I oso'no nto neliko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰ I oso'no sekwo Anìtuye Towahuno Wopingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo honìngkano neso huno moi'wo nto seimaho. ²¹ Sekwo honìngkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo honìngkano ne so'nji honìngkano hwasyo so'nji yofe uwofiko'nìngkohofofoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

²² Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo tìhwolo. Hwe ole liwo'nìngkiso hweho. Jisas sohumo Anìtu nakumne'no uhwosopo'mentiso'maho. Ose liwo'nìngkiso sohwo kako Jisas Kìlaisiye mango hweho. Kako Mpohwo Anìtu'nji kakoe Hwomu Jisas'njimo ngkilaho uliwo'nìmojo hweho.

23 A'amu fihwo Anituye Hwomu sohumo ngkilaho liwo'nìngkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'nìngkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohumo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkiso sohwo Mpohwo huhune'no simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkiso hweho.

*Anituye Towahuno hungkuno ne'no
lonetihwawo'nìngkiso hweho.*

24 Oso hungkuno hohonta upa'nìmotofoso aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso simeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anit'u'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. 25 Olo hilo so'no nalimentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohumentihwanefoho.

26 A'amuso sekumo honìngkano hwasyomo ipemotasewofitnnohontnne'no semti'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono. 27 Sekwo Anituye Towahuno nto mahonìngkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wopìngo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolosetihwahwono. Kako hungkuno nehopi'nohini losetihwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wopìngo losetihwaso hopaso sekwo Jisas Kìlaisimo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

28 Ou, nje mehomí soku, sekwo Jisasimo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohofìhwasi wonìmango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. 29 Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kìlais sohwo hwe wopìngo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu honìngkano wopìngo'nohini iwo'nìngkiso sohwo Anituye mehomí ne hweho.

3

Olohonta nakwo Anituye mehomí'nwi humalohwono.

1 U Mpohwo Anit'u kako nakumne'no hitoho mìkunìmposo nejapmmentisofoho. Kako nakumo nalìwo'nìngki, Nje mehomí kuyoho. Ose nalìwo'nìngkiso hweho. Oso'no pisopisaho lìkuji huno fusyafìhupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anituye mehomí ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso Anitune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hofìko huno muyofoho. 2 Ou nje a'amu soku, nakwo Anituye mehomí nto imo'nìngkuhwono. Nakwo hwangku pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'naneffoho.

Hwapingoso nakwo Jisas ne sohumo uhwonanefoh. ³ A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumaso sohwo kako honingkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako simeho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴ A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nìngkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anituye hungkunomo mtihupewo'nìngkisofoho. ⁵ Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'nìmentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako Anituye honingkano hungkunomo mamti'huposo'njo hweho. ⁶ A'amu Jisasimo humaso sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo honingkano wonyo iwo'nìngkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

⁷ Nje mehomisoku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amu honingkano wopingo'njo Jisas Kìlais pa'nyo sohwo hwe wopingo'nohino hweho. ⁸ Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amu olopo humaso sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Setenye mehomis hweho. Anituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'nìngkiso so'no wae yafo'ne pmmentisofoho. ⁹ A'amu Anituye mehomis imo'nyo sohwo kako honingkano wonyomo minìngkayo'njo hweho. Hwapingoso Anituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, Anituye hwomu hweho. ¹⁰ Anituye a'amu neso tìhwolo. Setenye a'amu neso tìhwolo. Oso'no huno nayìhwoso'no'manji oloso'no huno wosyofisyano. A'amu honingkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo osohwo Anituye a'amu'maho. O'o, Setenye a'amufoho.

A'amu nom'ne'nji simeho inyo yahinoso olenoho.

¹¹ Sìmo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nìmentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno. ¹² Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Setenye a'amu hweho. Konìngkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapingoso ole. Kein kako honingkano wonyomo inìngkamojo hweho. Apel kako honingkano wopingo'mo inìngkamojo hweho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'eno. ¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyìwo'nìngkamojo somo simeho uyìwo'nìngkuhwone'manji nakwo huno ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho.

Hwapingo ole, Nakwo Seteniye hantojo t̄kano honingkano somo uliko'mentani Anituye hantojo songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simeho moyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino m̄ikunimposo ne'no umnonefaho. ¹⁵ A'amu koningkwa'wehumne'no simeho tohino umnoso sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hwaho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu nom'ne sohumo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefaho. ¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentisofaho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'awi poyo pe'nasoso wopingofoho. Jisas hnne'efaho. ¹⁷ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho hi'njo sohwo koningkwa'wehwo umofonyo yalofonjo sohumo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uywo'n̄ingkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hwaho. ¹⁸ Nje mehomu soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohini ulihwaloho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofhwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'n̄ingkohofoso Anitumne'no iyoho munonehoho.

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye honingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo Anitu'njopo lohofhwasi nakwo wonimango monanonefaho. ²⁰ I oso'no jiye simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnniwo'n̄ingkino'manji Anitu jiye simehomo yakolo'nnyo hwaho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwapingo'njo hwaho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho Anitu huno uyohoho. ²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano. ²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'n̄ingkuhwone'manji yo'mayo iwo'n̄ingkuhwone so'no Mpohwoe simeho wopingo umo'n̄ingkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. ²³ Anituye hungkunoso olenoho. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kilaishiye yofe somo simeho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumo simeho uyihwano. Oso hiso kako nalinyofaho. ²⁴ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi iningkawowo'n̄ingkiso somo

Anitu kakimo ufo'malofoho. Anitu kako hwe huhwo sohumo humaho. Anitu kakoe Towahuno Wopingoso nejopahonìngki Towahuno sohwo ole netihwalofoho. Anitu nakumo humaho.

4

Anituye Towahuno ne'oji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu pi'nìngo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'nìfijo oso hungkuno somo sìmeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahoniñgkuhwosi sekwo yamofo fiyìmno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwolìkeno. Hwahoponta'ango hwolìkeno. ² Huno ito'no tìpemapitnne'no yamofo fiyìmno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'nìmentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho. ³ Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasìye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'nìmentohofi, Jisasìye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

⁴ Nje mehomí soku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmimalofo. Hwapìngoso oso Towahuno jiye sìmeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo nìhu'nahone uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofìkoe hungkunoso hwahoponta'angofoho. Setenìye a'amuso hofìko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'nìwo'nìngkohofoho. ⁶ I oso'no nakwo Anituye'nwoho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'nìmtionoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitune'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo nenìngkapìfijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo monenìngkapìfijoso hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷ Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no sìmeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no sìmeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho.

A'amu nom'ne somne'no umo'n̄iwo'n̄ingkiso sohwo kako An̄ituye mehomifoho. Kako An̄itune'no huno uyalofoho. ⁸ A'amu nom'ne somo s̄imeho muyoso An̄itune'no huno muyīhwafoho. O'o, An̄itu s̄imeho uyoso kako hwap̄ingo hweho. ⁹ An̄itu nakune'no hitohi m̄ikun̄imposo nejapmmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohumo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwatīmentisofoho. Oso'no An̄itu nakune'no s̄imeho nejaponto netīhwamentisofoho. ¹⁰ S̄imeho inyo neso ole, nakwo An̄itomo s̄imeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, An̄itu nakumo s̄imeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino m̄ikun̄imposo mayo'ne nejapmmentisofoho. ¹¹ Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no An̄itu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono. ¹² Nakwo hopi'nonohino so'nwi An̄itomo muhwonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon̄iwo'n̄ingkuhwone somo s̄imeho ne'no uȳiwo'n̄ingkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo s̄imeho nejape so'no huno wonayīmontonoho.

¹³ Kakoe Towahuno nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, An̄itu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. ¹⁴ Mpohwo An̄itu a'amu hwahoponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwatīmentisofoho. Oso hiso uhwon̄imentihwone so'no selalokuhwono. ¹⁵ A'amu fihwo Jisas̄imo s̄imeho hi'ntnnono nehopi uȳihwosi a'amu somo ole uloso, Jisas An̄ituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo An̄itu kakimo humaho. Kako An̄itomo humaho. ¹⁶ Nakwo huno wonayono An̄itu nakune'no hitohi nejapmmentiso so'no nakwo s̄imeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso An̄itu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n̄iwo'n̄ingkiso sohwo kako An̄itu'nji humaho. Oso'no An̄itu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷ Jisas nakumo nonehumentan̄ingki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wop̄ingo yalokuhwoneso olehoho. S̄ikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofo'ne somo nakwo yokumpohn'nyo nolohofihwasi wonimango monanonefoho. Hwap̄ingoso nakwoe songo humayoso olo hwaho lopo Jisas sohwo nakwoe s̄imeho mo'mo humaho. ¹⁸ A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n̄iwo'n̄ingkiso sohwo iyoho miȳiwo'n̄ingki yohoho. O'o, iyoho iyoso n̄ihu'no awonoho. Iyoho iyo hwap̄ingoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno

wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. ¹⁹ Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nìwo'nìngkohoho. Hwapìngoso Anìtu kako nakune'no sìmo'mo umo'nìmentisofoho. ²⁰ A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no sìmeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohumo sìmeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaho loponjo a'amu uhwonìwo'nìngkiso somo sìmeho muyo'manji kako Mpohwo Anìtumo muhwonyo sohumo sìmeho pipi uyìmontolo. ²¹ Jisas Kìlais ole nalìmento, Kìko Anìtumne'no sìmeho uyo'manji jìje a'amu homne'no sìmeho uyo. Ose nalìmentisofoho.

5

A'amu Jisasìmo tìfi inìngkawowo'nìngkohofoso yo'mayo hwahaponjo yahino somo hwotoho fewo'nìngkohofoho.

¹ Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo Jisasìyoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anìtuye mehomì hweho. A'amu Mpohumo sìmeho uyìwo'nìngkiso sohwo kakoe mehomì'ntnne'no sìmeho uyìwo'nìngkiso hweho. ² Nakwo Anìtumo sìmeho uyìhwasi kakoe hungkunomo tìfi inìngkowaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anìtuye mehomì somo sìmeho nehopi uyìwo'nìngkuhwone'nwoho. ³ Nakwo Anìtuye honìngkanomo tìfi inìngkowaso'manji nakwo Mpohumo sìmeho nehopi uyìwo'nìngkuhwonefoho. Anìtuye honìngkano somo tìfi inìngkayoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejapìwo'nìngkiso hweho. ⁴ Anìtuye a'amu neso yo'mayo hwahaponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwapìngō ole, Nakwo Jisasìmne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefo'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. ⁵ Yo'mayo hwahaponjo somo yakolo'nnyo tìhwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anìtuye Hwomu hweho. Huno ose uyahonìngki kako yo'mayo hwahaponjo somo yakolonoho.

Anìtu kakoe hwomumne'no hungkuno yolo ho lìmentisofoho.

⁶ Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyonìmano lonto, nje honìyo usì huma'mo lonto nakwoe hwahopo pmmentisofoho. Mijo'nohini so'no pmmentiso'maho. O'o, mijo'nji honìyo'ntnno pmmentisofoho. Anìtuye Towahuno Wopìngō hungkuno nehopi hwapìngō sohwo kako Jisasìmne'no olo

hilo so'no yolo ho limentisofoho. ⁷ Oso hufa'u sīhune sohwa Jisasimne'no yolo ho lalokwofo. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo'nji mijo'nji honiyo'nji oso hifohohalo kwofo. Oso hufa'u sīhune sohwa hofikoe hungkuno afa'no hinohohoh. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hwaho. Ose lalokwofo. ⁹ A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani ne hopeho liwo'nīngkuhwonefoho. Anitū lonte hungkunoso ne hopeho. A'amu lontife somo yakolono ho. Oso hungkuno hiso Anitū nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho. ¹⁰ A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hwaho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simeho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitū hwasyo hungkuno'njo hwaho liwo'nīngkiso pa'nyo hwaho. Hwapingo Anitū nalohoho, Jisas nje Hwomu hwaho. ¹¹ Olo hungkuno loso Anitū ne hopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejapmmentohefoho. Ose nalimentohefoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwapingo kakoe Hwomumo weho. ¹² A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitū'nji songo ne'no humayo'ne hwaho. A'amu Anituye Hwomumo mo humunyo sohwo kako Anitū'nji songo ne'no humayo'neso motipihwononefoho.

Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'hwoho.

¹³ Sekwo a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uywo'nīngkohofo soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontnne'no semti'mokiyalokweno. ¹⁴ Nakwo yo'mayo Anitū syonefisyalokunjo so'no namo'nīngkohofo lontani oso'no jomo uliwaso'no kako wonepa'nīmontonoho. ¹⁵ Nakwoe hungkuno Anitū nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo uliwo'nīngkuhwone so'no nejopalokunjosolo hifohoh. ¹⁶ Honingkano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitū kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'nīngkuhwosi tikanomo wene hwaho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohumo uhwoningkohoji oso a'amu huhwo sohumne'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo honingkano wonyo nom'neso a'amu yoso sohumo uhwoningkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yimofihwosi songo humayo'ne uyimtonoho. ¹⁷ Anituye hungkuno mtohupeso hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weeo'mtonoho. Anga'nohinoso tikanomo nihu'nahone wene foho.

18 Anituye mehomí ne sohwo kako honingkano wonyo miyo'njo yiwo'ningkiso hweho. O'o, Anituye hwomu osohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohumo Seten mupm'mokonohoho.

19 Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anituye mehomí'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Seteniyoho.

20 Nakwo huno moi'wonoho. Anituye hwomu nto pmmentono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto nejapmentono. Nakwo Anitumo ufohi'nyo'ne hwapingoso Jisasiyoho. Jisas Kilaís Anituye hwomu sohwo kako Anitu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwapingo hweho.

21 Nje mehomí soku, yo'mayo hwahoponjo jiye simeho mo'mo Anitumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Osohopeho. Ngko Joun'ni mt'mokohono.

2 Joun

Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti'nji* (60) *sikisiti-sikisit'i'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Joun afaohwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mt'i'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyinetikeno. A'amu fiso hofiko hunoso ole, A'amu Jisasimo iningkunyo temtitifo hopa imo'nohumunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiyimno ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mt'i'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt'i'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomisomo mokosyohumawo'ningkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mt'i'mokalokweno. Kiko a'mu siki, Anitu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sakinonji jije mehomisohwantnne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no simeho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Anituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no simeho umo'nalofoho. ² Jisas Kilaistye hungkuno ne'njosonakwoe simehomo wojo so'no nakwo sekune'no simehonamo'n'iwo'n'ningkohoho. ³ Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilaist'nji siko nakumne'no wopingo nalohofohosi hitoho ulofhwoso'no humayo wopingo nejapohosiso'no nakwo hungkuno nehopi'nohini hnn'ningkuhwasi simeho afa unantanoho.

Nakwo hitoho nalofo yahino somo uningkowano.

⁴ Jije mehomisefohnjoso hofiko Anitu kakoe yahino ne so'no nalimentiso hopaso hofiko kakoe honingkano ne somo iningkowalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko simonyo yalokweno. ⁵ Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakilmonne'no yohono. Nakwo nom'ne a'amusomne'no simeho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, nakwo Anituye hungkunoso simo'mo upo'noma'mentihwone oso

mta'angofoho. ⁶ Hitoho ulofo yahinoso olenoho. Nakwo Anituye honingkanomo tifi uningkowano. Hohonta olo honingkano loso upa'nimentihwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahino somo finingkamno.

Nakwo Kilaishiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

⁷ A'amu pi'ningo engoso hofiko nakumo hwasyo hungkuno nelane'entifi ango'meemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko nakumo ole nelalokwofo. Jisas Kilaishi Anitu sohwo kako nakwoe hwaho lopo a'amu imo'nimentiso'maho. Hofiko nakumo ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hwasyo hungkuno liwo'ningkohofoso Kilaishiye mango hwafoho. ⁸ Sekwo soku, oso a'amu ose sohwamne'no i'waho nto'no fiyimno. Hwapingoso sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'ningkohofoso so'no Anitu kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo selimentisoso sekwo hwasyo hungkuno homo somo iningkafijo'manji sekwo momapitnnehofo. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no iningkafijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho. ⁹ A'amu fihwo kako Kilaishiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo iningkaweso'manji osohwo Anitu kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kilaishiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohumo Anitu'nji kakoe hwomu Kilaishi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo. ¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kilaishiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohumo sekwo kakimo sekwoe ango'mno ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nulikutoho. ¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo osohumo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamti'mokumnehon. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hningkuhwasi nakwoe simehoso wopingo wonamo'nimontonoho.

¹³ Anitu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso jitje nanohwo esti'nji kakoe mehomu so'ntnne'no nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni mti'mokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne T̄finjo loso Joun Afahwo Mt̄'mokumentisofoho. Olo Hungkuno s̄mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *sikisiti'nji* (60) *sikisiti-sikis'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopol̄keno olo iyoswo ne'no t̄finjo loso Joun afahwo mt̄'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyasimne'no mt̄'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jouniye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwaj̄imoto imentisoso Ntiyout̄lefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'n̄imoto oso a'amu syoho'njo sohwamo monje esyahon̄ingki Joun kako hwe anga'nō kakoe yofe Ntemit̄iliyos osohumo yofe ho'nomanto uhwaj̄imentisofoho. Olo iyoswo loso Jouniye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemit̄iliyos syoho yahon̄ingkuhwosi hofijo umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mt̄'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo l̄ihwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

¹ Ngko An̄tuye mehomí somo mokosyohumawo'n̄ngkohe sohwo'ni ngko nje n̄ngkwahwo Ngkaiyos sohwo hnne'no olo iyoswo loso kumt̄'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi s̄imeho kijopalokweno.

² Nje a'amu sohwosi, k̄iko yo'mayo syoho wop̄ingo yontan̄ingkini An̄tu kufo'malokunjo so'nji k̄iko wop̄ingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. J̄ije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wop̄ingo humaho. I j̄ije huyo'mango wop̄ingo humaso hopaso j̄ije a'apaho hi'nji wop̄ingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. ³ A'amu fehohnjo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofoso j̄ije angopo nta'ni n̄t'mant̄ifi nt̄malofi, Ngkaiyos sohwo kako An̄tuye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofijo'no in̄ngkowalofoho. Ose ntahon̄ingkofi ngko s̄imonyo imalefoho. ⁴ Nje mehomí hofiko An̄tuye hungkuno ne somo in̄ngkowalokofo so'no upa'nonji oso'no ngko s̄imonyo iwo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Oso s̄imonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no s̄imonyo iwo'n̄ngkohofo somo yakolo'nnyofoho.

Ngkaiyos syoho wop̄ingo imentisofoho.

⁵ U nje a'amu sohwosi, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofifwo'nìngkohoho sohwamo ufo'mawo'nìngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jiye a'amu'nohini'maho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. ⁶ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olopo ni'mantifi kiko hofikimo wopingo uloho'mahnno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontanìngkuhwoni nalimalofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo jiye angopo nta'ni hano hofijo'no hmmofihwajo. Ose yahonìngkiji Anituye simeho wopingo umo'nìmontonoho. ⁷ Hofiko oso syoho yalokwofoso Kìlaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono moyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. ⁸ Nakwo Anituye a'amu ne hn'awi nakwo oso a'amu huhwo sohwamo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹ Ngko oso a'amu Ntiyoutilefesi'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohoho somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mtif'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwoe hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'nìngkiso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'nìngkiso hweho. ¹⁰ Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'nìngkiso so'no waselimonnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo kakoe angomo mipemotasyifwo'nìngkiso hweho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohumo Ntayoutilefis sohwo kako hofikoe honìngkano pijumofifwo'nìngkiso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weeo'mto yalofoho.

Ntemitiliyos sohwo kako yahino wopingo iwo'nìngkiso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwosi, kiko yahino wonyo somo tifi inìngkahutoho. O'o, honìngkano wopingo somnohini tifi finìngkayo. A'amu kako yahino wopingo'njo sohwo kako Anituye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'nìngkiso oso hwo kako Anitune'no huno mosyafisiyo hweho.

¹² A'amu hopi'nonohino sohwa hofiko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohumo

uhwonontani nakwo K̄lais̄ye yahino ne somo uhwonalokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no k̄ko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo wasel̄monji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. ¹⁴ We'enepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnnantaeho.

¹⁵ Jīje s̄imehoso pompengo uf̄syakumofono. Jīje a'amu olopo humalofo sohwa hof̄ko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu k̄ko'nji humalofo sohwamne'no nje a'amufo ulalokweno. K̄ko hof̄kimo njiyo. Oshopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mt̄'mokohono.

Jut

Olo Iyoswo loso Jut

Mt̄'mokumentisofoho.

Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *teti-faif̄'nji* (35) nto uyakolo'mentisopol̄keno olo iyoswo loso Jut mt̄'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jut̄ye so'nji Jutas̄ye so'nji afafoho. (Oso'no Mat̄yu sohe engo 13, han̄ngkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, hon̄ngkano we'e 3, osopo Jisas̄ye hohmn̄ngkwa'wehwasamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hof̄koe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisas̄ye n̄ngkawahwo mt̄'mokmentisofoho. Jut a'amu Jisas̄mo in̄ngkunyo somne'no mt̄'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu angó nt̄ponjomne'no mt̄'mokumentisot̄keno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo s̄imeho hi'ntnnnonohinoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf̄kuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohwafe hungkuno somo nupa'n̄ngkutoho. Jut ose ul̄monto mt̄'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut hon̄ngkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso nt̄po humanto mt̄'mokumentisot̄keno. Angó kako nohumanto olo iyoswo loso mt̄'mokumentiso so'nno malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofo l̄hwasi t̄fi un̄ngkohwano.

¹ Ngko Jut sohwo'ni Jisas K̄lais̄ye syoho ulohofiyō Jem̄s̄ye kon̄ngkwa'we hwo'nyoho. An̄tuye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu An̄tu sehwasopee-hon̄ngki in̄ngkamentohofo sokune'no mt̄'mokalokweno. Mpohwo An̄tu s̄imeho engo sejopahon̄ngki Jisas K̄lais kako sekumo wop̄ingo semokosyohumaho. ² An̄tu kako sekune'no hitoho ulof̄hwoso'no s̄imeho pompenjiyo so'nji s̄imeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'nno engo imo'nyo'ne'enji An̄tumo jomo ulalokweno.

K̄lais Jisas̄ye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lut̄ihwawo'n̄ngkohfo sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, s̄imo'mo ngko huno pi'n̄ingo syaf̄syonji An̄tu kako asomo net̄imayo'neso sekune'no iyoswo mt̄'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mt̄'mokalokweno. Nakwo Jisas K̄lais̄mo s̄imeho

hi'ntnnono uyaso hn'nimo Anitu kako asomo wonetima'mtonoho. Oso hungkuno Anitu nejapmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'ningkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommjahumno. ⁴ A'amu fehohnjo Anitumne'no sekwo'nji uhu'mokontifi humentaningkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumantifi hofiko poji ehumamentohofofoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, Anitu kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monaningkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe simeho uyimo lososo u uyhwono. Anitu kako simeho nejopalokuso sohwo kako tohino monejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaismne'no hofiko hohujo ikinjao'mentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofofoho sohwa olo a'amu lohwamne'no ole mtimokumentohofofoho, Oso a'amuso wonyofoho. Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Ose mtimokumentohofofoho.

⁵ A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'nimentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Isielael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'ni utimanto olopono utimatapmmentisofoho. Oseso hwe moyami Isielael fehohnjoso hofiko Anitumne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjimofahoningkofi Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. ⁶ Nom'ne so'no huno fisyafighupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitu uyimentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitu kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto sitkwo'mjoho engo so'mo infohumati'mentisofoho. Hofiko oso ahwomo nano homo somta'ni misihuto'nifitnnefoho. Oso hopo sopo nohumafikuji hofiko Anituye Sikuno Engo somo hungkuno ikwolofo'ne so'no hontohumalofo. ⁷ Ou, sekwo nom'ne so'no fisyafighupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone sponjo so'nji hofiko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofohopha imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoho'nji loho'nimotofoho. Oseso Anitu kako hofikoe honingkano wonyo somne'no tohino engo uyimentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'no humentaningkofi tohino umnalofoho. A'amu osomne'no syofisyontani iyoho neningkahonningki nakwo huno ole nayohi, A'amu honingkano wonyo yiwo'niningkohofoso tohino engo

womantifeho.

⁸I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'nìngkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo tìpemantifi hofikoe a'apahomo wonyo loho'nìwo'nìngkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo ulìwo'nìngkohofofoho. ⁹Anituye a'amu ahwomo mta'ango sìmo'mjo sohwo Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mousesìye pijafoso mayo'ne yoka hnnìmentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnnonji Seten kako Maikelìmo sitofo ulahonìngki oso'nno Maikel kako Setenìmo sitofo aku mulìmentisofoho. O'o, olo'nohini ulìmento, Hwe Engo Anìtu sohwo kako kikimo yoka hungkuno wakilono. Oso'nohini ulìmentisofoho. ¹⁰I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofo sohwa hofiko yo'mayo hwapìngō ne so'no huno nto'no muyahonìngki hofiko sitofo hungkuno liwo'nìngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnöhini syafìsyontifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'nìngkohofofoho. Oso'no hofiko nìhu'nahone wonyo imo'nnysoso tìkanomnefoho. ¹¹Hofiko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofiko Atamìye hwomu Kein kako konìngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwo kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Isìlael somo hwasyo honìngkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako Anìtumne'no yokumpohn'nyo imo'nìmentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anìtu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹²Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo sìmeho afa inìngkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasìmne'no syafìsiyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofiko wonyo so'nji sekwo'nji nuhu'mokontifi oso uhu'mìngō homo somo wonyo imokuwo'nìngkohofofoho. Hwapìngoso hofikoe honìngkano wonyo somne'no wonìmango munìngkahonìngki hunoso hofikine'nohini syafìhu'nontifi wopayo nìwo'nìngkohofofoho. I oso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafìhu'nìwo'nìngkiyohofo. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwo kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahonìngki ifoyo masiyo'njo yahonìngki ififo nìhu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafofo. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'nìmno. Oso

a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe s̄ikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefaho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofaho. ¹³ Oso a'amu oseso hofiko hofikoe honiŋkano wonyo somne'no wonimango munyo'njoso utiħwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofaho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'ninġkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto s̄ikwo'mjoho'mo imo'naofiwo'ninġkiso pa'nyofaho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitnne'ento ango nihu'no s̄ikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofaho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnnefaho.

Hofiko honiŋkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefaho.

¹⁴ Atamīye imu sohwa mjimo'nimopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'nimentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwamne'no kako Anituye hungkuno ole liamento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'ningo engo so'nji motapiso uhwaninġkohefaho. ¹⁵ A'amu Jisasīye hungkunomo tifi mininġkayo'njo somo hungkuno ikwolofo'ne sopono uhwajonefaho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi honiŋkano nihu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno nihu'no wonyo uliwo'ninġkohofefaho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. ¹⁶ A'amu huhwo sohwamo yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'ninġkohofefaho. Nom'ne a'amu sohwamne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'ninġkohofefaho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso honiŋkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahoninġki oso homo somo ininġkawowo'ninġkohofefaho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'ninġkohofefaho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno uliwo'ninġkohofefaho.

Sekwo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁷ I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofifo'ninġkohofo (*apousel*) sohwa hungkuno selimentohoho so'no huno fisyaſiħupmno. ¹⁸ Hofiko sekumo ole selimentohofi, S̄ikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu

hofiko i'mofapikuji Anituye hungkuno somne'no tikafo jifitnnefoho. Hofiko Anituye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofikuji honingkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho.¹⁹ A'amu hiso hofiko Anituye Towahuno ane nohumantifi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyonifi hwasyo hungkuno losetihwawo'nningkohofofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilo lohofalokwofo.

²⁰ U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kihomaso wopingo'nohini Anitumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisosofito'nimno. Anituye Towahuno Wopingo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimno.²¹ Sekwo nohumafikuji Anitu sekumne'no hitoho ulofitwo'nningkiso so'no huno ne'no syafisyyikuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaiste hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumamno. Nohontohumafikujo'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho.²² A'amu hofiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'no somne'no hitoho selofithwoso'no Anituye honingkano tipemayo'neso ufo'mapmno.²³ A'amu tikanomo walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no utimapmno. Nutimafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honingkano wonyo'no somne'no hitoho selofithwoso'no sekwo Anituye honingkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufo'mafikuji hofikimo wopingo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso honingkano wonyo kihomno homo somo ipenemotafitnnoho likuji i'waho fiyimno.

Jut kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

²⁴ Anitu kako sekwo mopiwasayo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilaiste sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'no kakoe ango wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji simonyo engo uyantifeho.²⁵ Nakwoe Anitu nihu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaiste naloho'mentiso so'no asomo netimane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso

nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo huli'mokomokosyohumawo'nìngkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako sìmo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamopìhwosi olahonta ne'no humahwosi hwangku kako ne'no mjohumamìwene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Juti'ni mtì'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno
Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso
Kilais kakoe Inomokomoyo Jounimo
Umentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *sikisiti-sikisit'i'ngji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopoliken olo iyoswo loso Jisas̄ye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mti'mokumentisofoho. S̄imo'mo mti'mokumentiso so'nji t̄ifi iyoswo hufa'u s̄ihune mti'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo *tetitikeno* (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisas̄mo in̄ngkunyo somo tango engo uyimentohofofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentan̄ingki An̄tu yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'no utihwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangku ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo lihwasi t̄ifi un̄ngkohwano.

¹ Yo'mayo we'enepi imo'none so'no Jisas Kilais kako ntih wahon̄ingki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mti'mokalokweno. S̄imo'mo An̄tu kako Jisas̄mo hungkuno loso ulahon̄ingki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono lihwojahon̄ingki Jisas̄ye syoho ulohofiyu sohwona'n̄imne'no hungkuno homo somo kako lontihwamentisofoho. ² Yo'mayo hungkuno An̄tu mta'ni upa'n̄imentoheso yo'mayo Jisas Kilais lontihwamentisoso yo'mayo uhwon̄imentoheso yolo ho lijwaofalokweno. ³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofo lijwamo'n̄ingkuji u nupa'n̄ingkuji hungkuno homo somo haloho pekuji t̄ifi in̄ngkafijo'manji wopingofoho. Hwapingoso sikuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto t̄ifoneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu ante'me aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisas̄iye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n̄ingkohoho sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mt̄'mokalokweno. Nakwoe An̄itu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'n̄ingkiso sohwo kakoe Towahuno Wop̄ingo so'nji siko sekumo sefo'mahosi si'meho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵ Jisas K̄ilais sohwo kako An̄ituye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lut̄hwawo'n̄ingkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo li'ka'mentonono. Songo noli'kafonto ni'hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne si'mo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n̄ingkohoho sohwafe Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi si'meho wop̄ingo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulof̄wo'n̄ingkiso sohwo kako nakwoe hon̄ingkano wonyo mta'ni isihutofonemayo'ne kakoe hon̄yo usihuma'mentisofoho. ⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n̄ingkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmmentisofoho. Nakwo Jisas̄iye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumanit̄hwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon̄ingkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hof̄ko Jisas poyo wape'nono li'mento'ho'foso Jisas̄imo uhwon̄ingkuji hof̄ko yaft'yafe ikuji humotaho engo li'fitnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸ An̄itu kako nakumo ole nal̄imento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap̄ingo hwo'nyoho. Ose nal̄imentiso sohwo olo An̄itu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwangku nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nnyo hweho.

Joun kako K̄ilais Jisas̄imo uhwon̄imentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni sen̄ingkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisas̄iye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani An̄ituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji

tohino so'nji t̄ipemalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'n̄ngkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisasimo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohe so'no ulahon̄ngko hofiko ngkimo wae yanimo'mento hofofoho. Yanimofontifi hofiko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa n̄humati'mento hofofoho.¹⁰ Olopo nohumanji s̄ikuno iyoho humayo Sante somo Anitumo jomo ulontan̄ngko kakoe Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokonisyahon̄ngki wojo hopa uhwon̄mento hefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'n̄ngkahon̄ngki ole upa'n̄mentoho,¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kit̄hwahm'me'no kiko nuhwon̄ngkohoji oso hiso iyoswomo mt̄i'mojo. Nomti'mokohoji ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n̄ngkohofo osomne'no olo hungkuno loso uyahojo. Ango Efesosi'nji Simena'nji Pekamomi'nji Taiyotaila'nji Satisi'nji Filateli'fiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahojo.

¹² Ose ho'n̄ngkahon̄ngki oso hwe hungkuno nt̄mentiso sohumo uhwon̄monji ikinjaofonji uhwon̄mentoheso sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon̄mento hefoho.¹³ Oso sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohino hwo lohofontan̄ngki uhwon̄mento hefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofo sawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohumo uhwon̄mento hefoho.¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyonji n̄ihu'no halojefoho. Humeengo pa'nyo foho. Kakoe t̄moso t̄ipomponaho pa'nyo foho.¹⁵ Kakoe sifeso sojo hwoyango hnningkiso pa'nyo foho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'n̄ngkahon̄ngki upa'n̄mento hefoho.¹⁶ Kakoe aho anga sohohnta'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho. Kakoe hungkunoso s̄ihu yohosi yohohnta'ni s̄ihu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni swopahon̄ngki uhwon̄mento hefoho. Kakoe s̄imanoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyo foho.¹⁷ Oso huhwo sohumo uhwononji ngko kakoe sifiki'nyo'mo poyo pa'nyo piwahu'mento hefoho. Oseso kakoe aho anga sohohnta'ni nokisanisyonto nt̄mento, Kiko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji esojwafo so'nji yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hwo'nyoho.¹⁸ Yo'mayo songo

humayo neso ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'nimentohe sohwo'nimo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'ninkohé hwo'nyoho. Apa'no mape'nimnehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tikanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto ntimento, Yo'mayo uhwoninkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tifi no'mo i'mofapone somo uhwoninkohoji iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mojo. ²⁰ Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentaninko nohoninkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwoninkinoso hwapingo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sponjo a'amu uhu'mokuwo'ninkohofihwafoho somo mokosyohumawo'ninkohofihwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose ntimentoisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos somo mokosyohumawo'ninkohofisomne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyoso ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokweno. ² Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo monisikwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwo'ninkohofisomne'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu honingkano wonyo'njo somne'no nakwolaho liwo'ninkohofisomne'no ngko huno niyohoho. Hofiko nose'mantifi Anitu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahoninkofi hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahoninkki sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofihwajifwo'ninkohofisomne'no ngko huno niyohoho. ³ Sekwo nje yofe so'no nninkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo

tipemalokwofo. Oso tango tipemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴ I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho hi'ntnnono kahopi ntapmmentohofo sohonta nehopi ntapmmentohofofofo. I, olohonta awonoho. ⁵ Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'malofo. Oso'no sekwo yahino wopingo imotofo so'no huno ikwesyafisyikuji sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukuji yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiyi'mno. U sekwo simeho miwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnaho. ⁶ I yahino wopingo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wopingo nimoni'ningkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wopingo nimoni'ningkohoho.

⁷ Sekwo haloho hi'nji'ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaishiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimmonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanimtonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

A'amu Simena somne hungkunofoho.

⁸ Hwe engo a'amu Simena somo mokosyohumawo'nini'ngkohoho somne'no hungkuno ole mtimmojo. Ngko simo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwaifo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nimentohe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹ Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yiwo'nini'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Seteneye a'amufoho. ¹⁰ Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. Seten kako

yamofo waseloho'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajihwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetikeno lihwosi wasehonimontonoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'ningo engo moseyakolofonehoho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi yihwoso'no sekwo po'nifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntapiwo'ningkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmonnoho.

¹¹ U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaishiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hawhoponjo yahinosa kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofo'ne sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹² Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'ningkohofo somo mokosyohumawo'ningkohofo sohwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³ Oso ango engo sekwo humawo'ningkohofo sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. A'amu pi'ningoso hofiko Seteneye yofe ho'nomawo'ningkohofo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje honingkanomo tifi nnungkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'ningkisoso kakimo ko fonjosyahoningkofi sekwo ngkine'no hungkuno yolofo lijwafo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'nimento sohonta tango mikunimposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho.

¹⁴ Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne lutihwahonningki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael somo kompemahonningki Isilaeliso piwahu'mentohofofoho.

Nopiwasyontifi hofiko hwahoponjo anitu hwasyo sohumo yofe ho'nomantifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso nimentohofofoho. Nonontifi a'mohufo imentohofofoho. ¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulasife hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo iningkowalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiy'o'njos peho'neto. ¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fiwolo'mokumno. U miwolo'mokiyo'manji we'enepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njuku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wopingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohumo ngko hofijo umokosyohumamonnnoho. Hohonta nje a'amu Isiael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohumo hofijo mokosyohumahm'mo wosopayo ahwomo mta'ango uyimmonnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mt'i'mokinyo so'nji uyimmonnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'nningkohoho somo mokosyohumawo'nningkohoho sohwamne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni timo tipomponaho pa'nyo'njo sife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo yiwo'nningkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji simeho inontifi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontifi a'amu nom'ne somo wopingo ulohofiw'o'nningkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofiw'o'nningkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wopingo imo'nonto engo imo'nalofoho. ²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo kengopo molihwajiy'o'njo yohofo. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntohofiyo sohwamo honingkano wonyomo ipitihwanto ipemotowalokunjo

so'no hofiko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uyimmo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji tohino engo uyimmonnoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo iningkawowo'nengkohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nnengkapwo'nengkohofoso olo so'no huno uyimtonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yitwo'nengkohofoso so'no yamofo waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofiko huno ole uyimtonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'nengkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi minengkayo'njoso sekwo Setenye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafisivo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wopingo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungunomo aho yokumpohn'nyo fkesyohumamno. Mokosyohumentanengkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nnengkopontanengkuji sikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'nengkuji womokosyohumantfeho. ²⁷ Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompiilosof hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikuji hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantfeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko imingo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

3

A'amu Satis somne hungkunofoho.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'nìngkohofo somo mokosyohumawo'nìngkohofo sohwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nìngkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwapingo sekwo nje hungkunomo nto'no manìngkowalokuyohofo. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafhupmno. Sekwo Anituye pono masifitnnohofo. ² Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyani'föhupmno. Sekwo yahino wopingo we'e wojo sohwo poyo wape'nìmonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usosofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino yìwo'nìngkohofo somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo yìwo'nìngkohofofoho. Ose lalofoho. ³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso nìhu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyìmo lìhwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Osohonta sekwo yomo mìkun'imposo uyantifeho. ⁴ Sekwo a'amu Satis pi'nìngko soku sekwo honìngkano wonyo'njo ko humentanìngkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo honìngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁵ Sekwo hwahoponjo yahino somo monje yasyìwo'nìngkohofo soku sekumo songo humayo so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mninho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ulìmonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ulìmonnoho.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifya somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa'ne'no hungkuno ole mt'mojo. Ngko honìngkano wopingo'nohini'no sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohumo Anitù kako oso pone engo Jelusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitù ahwomomjo pone engo Jelusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'nìngkohofo so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe sìmanopo ngko hoku'yo hwosompeesyoheso uhwonimno. Oso hoku'yo hwosompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nnìngkapontifi nje yofe nom'ne sohwamo yolofo lijwaifo'neso iyoho masenyofoho. ⁹ Upa'nìmno. Oso a'amu Seteniye yahinomo inìngkawowo'nìngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe honìngkanomo inìngkowalokuhwone hn'nwi nakwo'nohini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sìfìki'nyo'mo wopihumojamonnoho. Nopihumojao'me'no hofiko huno ole uyimontonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no nìmo'nantofoho. Hofiko huno ose uyimontonoho. ¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tìfi nnìngkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwo'nìngkohofo kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofijo wosemokosyohumamonnoho. Tìfi no'mo hwe moyam'i olo hwaho lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwoloko'ne sohonta yo'mayo tango u'maso pa'nìngoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho. ¹¹ We'enepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnnoho. ¹² Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaho pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitnnehofo. O'o, sekwo ne'no humantokutnnehofo. Ngko nje Anituye

yofe'nji nje yofe songo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalemeye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'nìngkohoho somo mokosyohumawo'nìngkohoho sohwamne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hungkuno ne'njo hwapingo sohwo'ni yo'mayo Anitu ntìwo'nìngkiso somo inìngkawowo'nìngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu ntìmentisoso yolo ho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwapingo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'nìngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifi'syontifi sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wopingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wopingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwapingoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hninalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehon. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hninalokwofo. ¹⁶ Sekwo ngkine'no we'enepi nnìngkapontifi hwahoponjo somo we'enepi inìngkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko simoyihu'nalokweno. ¹⁷ Hwapingoso sekwo ole hnniwo'nìngkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wopingo humalohwono. Ose hnniwo'nìngkohofoh. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo tìmpil'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo nihu'no wonyo nohumentanìngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano likuji

ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntokhopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wopingofoho. Mpe noho ntokhopmno. Sekwo ngkinta'ni honingkano wopingo'nohini hwapi'e halojo mapijo'manji sekwo mpe ntokhofikuji sekwoe a'apahomo ekoj+syahoningkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo wonimango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe timo timpilnyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo timo wohonantifeho.¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no nim'o'n+wo'n+ngkiso so'no hofiko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hofikoe honingkano nto'no womihwatimo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syafisyikuji yomo yaofikuji simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wopingo so'no hi semo'n+ngkuhwosi nto'no finingkamno. ²⁰ Sekwo upa'n+imno. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'n+ngkuji nohwosompentifakujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo noningkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n+motonoho. ²¹ A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohumo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohumo ngko kakimo ngko'njo lopo womihumatimmonnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowentihwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko honingkano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²² U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose ntimentisofoho.

4

A'amu ahwomomjoso Anitumne'no hwomtame ehumafo.

¹ Moi'wo ntahoningki uhwonimentoheso, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentaningki uhwonimentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa simo'mo upa'n+ngkoheso ole ntimento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo tifi i'mofaponeso wokitihwamo. ² Ose ntahoningki ngko timo komo'no uhwonimentoheso

Anituye Towahuno Wopingo ifehu'mokonisyahonìngki ngko ahwomomo nohumanji uhwonìmentoheso, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'nìngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafìhu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitù kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. ³ Ose syafìsyonji uhwonìmentoheso sojo honikotikojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentanìngki uhwonìmentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolanìngko kopmmo'nowentanìngki uhwononji lìmentoho, Anituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwonìmentohefoho. ⁴ Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentanìngki nom'ne epohumayo sìfe aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentanìngki uhwonìngkeso osopo hwe engo sohwa hofìkoe hwapi'fe halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentanìngkofi uhwonìmentohefoho. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafìhu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵ Ose syafìsyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'mìngo yonto mampaho pi'nìngko ahwomo yoka pa'nyo ho'nìngkahonìngki upa'nonji uhwonìmentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufal'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijontanìngki uhwononji lìmentoho, U, Anituye Towahunofoho. Ose lìmentohefoho. ⁶ Anituye epohumayo somo mitifongo tìmo honìngkonyo pa'nyoso lifawo'nnycoponoho.

Anituye epohumayo momìngko sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentanìngkofi uhwonìmentohefoho. Oso songo sohwa hofìkoe tìmo pi'nìngko engo'njo hofìkoe sìmano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷ Oso songo huhwo sohwa sìmo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisìwojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe sìmanoso a'mosìmano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yìhufo sìwe sohwafe a'apaho'njo hweho. ⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofìko anga'no anga'nohino sohwa hofìkoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso tìmo pi'nìngko engo'njosó a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofìko imìngko'nji hinjopo sìkuno'nji

sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'nìngkohofí,
 Nakwoe Hwe Engo Anìtu yo'mayo yokumpohn'nyo
 hwofilo'nnyo sohwosi kiko wopingo'nohino
 hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwosi olohonta
 ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantitnne hwosoho.

⁹ Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino
 sohwa hofiko Anìtu songo ne'no humantìhwone
 sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe
 engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontìfi
 noho'nomantìfi isamoyoka uliwo'nìngkohofofoho.

¹⁰ Ose liwo'nìngkohofo sohonta oso hwe engo sife
 aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino
 sohwa hofiko Anìtu kakoe epohumayo sopo humaso
 sohumne'no hwomtame ehumantìfi ipitofawentìfi oso
 Anìtu songo ne'no humantìhwone sohwoe yofe engo
 ho'nomantìfi hofikoe mnokino manji'mofo na'nohinoso
 kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumentohofofoho. Ose
 uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe
 yokumpohn'nyoso Anìtu mta'ango ntìhwamentohofofoho.
 Ose ntìhwantìfi ta ole liumentohofi,

¹¹ U, nakwoe Hwe Engo Anìtu kiko yo'mayo hopi'nonohino
 mtì'mokumentohino so'no
 a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije
 yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji ho'nomayo'ne
 kiko hopoenohino hwosoho.

Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wamtì'mokumo lonji
 imentohinoso yo'mayo imo'nìmentisofoho.

Oso ta hiso noliwo'nìngkohofofoho.

5

*Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwopopojahinyo
 uhwonimentisofoho.*

¹ Ngko Anìtu kakoe epohumayo sopo nohumanji
 uhwonimentoheso, kakoe aho anga sohohnta'ni iyoswo
 sawemo popoki'nnyoso mokosyohumamentisofoho.
 Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji
 ajwo'mjo'nji mtì'mokinyo somo impe mijaho'njosó
 lojwohofojahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni
 hufa'uyoho. Lojwohofojahinyoso hwapingo olenoho.
 A'amu sakinjo iyoswo homo somo mi'kwalofo'nefoho.

² A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole lîmento, A'amu wopîngó ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokoeafaofîhwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tîhwolo. ³ Ose ulahonîngki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nîmentohofo sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nîhu'no awonoho. ⁴ Ngko oso iyoswo homo somo nofisajîhwosi uhwonyo'ne sohumo huno uhwononji humotaho engo lîmentohefoho. ⁵ Humotaho lontanîngko hwe engo fihwo Anîtuye epohumayo momîngopo lohofonto kako ntîmento, Kîko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenîmo uyakolofonto honîngkano wonyo miyo hweho. Oso'njo kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'nne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntîmentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nîmentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nîmentiso sohumo Joun uhwonîmentisofoho.

⁶ Nuhwonîngkahonîngko Anîtuye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentanîngkofi Jisas Anîtuye Yahu Mu *Sipsip Pa'nyo* sohwo Anîtuye epohumayo mofone sopo lîkofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohumo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonîmentohefoho. Kakoe sîhwano'nji tîmo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'nne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe tîmoso Anîtuye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojîku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafîhu'mentohefoho, U, sîhwanoso kakoe yokumpohn'nyo mîkunîmposo yakolonoho. Kakoe tîmoso Anîtuye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafîhu'mentohefoho. ⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anîtu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'nî iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. ⁸ Nomahonîngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sîfe aho hopi'nonohino nom'nne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sîfîki'nyo'mo ipitofawo'mentohefoho. Nohumanji oso hwe engo anga'nô anga'nohino sohwa hofîko tampuyo pa'nîngó impe pi'nîngó'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tîkayo akino wopîngó Anîtumne'no wo'nnyo so'nji

ma'mentohofofoho. Oso t̄ikayoso a'amu Anitumne'no jomo ul̄iwo'n̄ngkohoho sohwafe hungkunofoho. ⁹ Osopo nohumantifi ta songo ole ul̄imentohofi,

Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyoso nomahoji fisaku joso hoponoho.

Hwap̄ingoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jiye honiyo usihuma'mentohinoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohinoso hofiko jiye a'amu ne imo'n̄mentohofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtitifo hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

¹⁰ Kiko oso a'amu huhwo sohwamo nomanji Anitu'njopo mokosyohumanji hofiko Anituye syoho ulohofiyone mmokumentohinofoho.

Oseso hofiko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino somo womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo ul̄imentohofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n̄imentiso sohwoe yofe ho'noma'mentohofoho.

¹¹ Ngko Joun'ni apa'no uhwononji upa'n̄mentoheso a'amu ahwomomjo pi'n̄ingo engo sohwafe mampahoso ho'n̄mentisofoho. Oso hopo sopo hofiko Anituye epohumayo so'nji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan̄ngkofi hofiko ku'moku'mofa ihumajit'mentohofoho. ¹² Hofiko mampaho engo'nji ole l̄imentohofi,

Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n̄imentiso sohwo

kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno wop̄ingoso mayo'ne kako hopoenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'nno yolo ho l̄ijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe simeho wop̄ingo umo'nono.

Mango mohm'no ose l̄imentohofoho. ¹³ Ose upa'nonji ole upa'n̄mentoho, Yo'mayo Anitu mt̄i'mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'n̄imentohofo sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono ole l̄imentihwoni,

Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n̄imentiso

sohwo'njimo isamoyoka mīkunīmposo selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji ne'no nowentīhwonefoho.

¹⁴ Ose ulahonīngkofi oso songo humalofo osofoso-fahu'nohino sohwa ole līmentohofi, Ou, nehopeho. Ose lahonīngkofi hwe engo sohwa hofīko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame imentohofefoho.

6

Joun oso iyoswo impe mijaho'njosō lojwohofojahinyoso lokoeftamo'nnyo uhwonīmentisofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonīmentoheso Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni sīmo'mjo nto lokoeftamo'mentisofoho. Ose yahonīngki songo humalofo osofoso-fahu'nohino somjo anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ulīmento, Oyomo. ² Ose ulahonīngki uhwonīmentoheso yahu (*hous*) halojo a'amu hn'nomokomīwo'nīngkiso sopo a'amu mekino'njo sohwo nokehumanto hwe engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwamo hwotohō hmmentisofoho.

³ Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofojahinyoso nolokoeftomahonīngki oso songo humalofo osofoso-fahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ulīmento, Oyomo. ⁴ Ose upo'nīngkahonīngko yahu (*hous*) honīyo'nohino a'amu hn'nomokomīwo'nīngkiso sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sponjo kehumaso sohumo a'amu hwahopo humalofo sofe sīmeho pompenjiyoso wae yafo'ne yokumpohn'nyo uyīmentisofoho. Oso sīmeho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofīko nolīkafīkuji nofonjahinīfitnnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahonīngkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho'njo hufa'u sīhune lojwohofojahinoso nolokoeftomahonīngki upa'nīmentoho oso songo humalofo osofoso-fahu'nohino somjo hufa'u sīhune sohwo ulīmento, Oyomo. Ose ulahonīngki uhwonīmentoheso yahu a'amu hn'nomokomīwo'nīngkiso sīkwo'mno sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiyō'ne mtī'mokinyoso mokaho'nīmentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta songo humalofo osofoso-fahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nīmento, Mijoho engo nto

i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako s̄ikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hof̄ko'montohwamne'no s̄ikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono s̄ife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje moho'naopitnnehofo. Ose ho'n̄ingkahon̄ingki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'n̄ingkohoho syaf̄ihu'mentohefoho.

⁷ Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon̄ingki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'n̄imento, Oyomo. ⁸ Ose ulahon̄ingki ngko apa'no uhwon̄imentoheso yahu a'amu kehumawo'n̄ingkiso hous sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolohofahon̄ingki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyō'ne hweho. Nom'nihwo t̄finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo t̄ikanomo mihwajiyo'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'n̄ingkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uyihwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikis̄iwojo wolo'menao'mtonoho.

⁹ Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon̄ingki uhwon̄imentoheso a'amu An̄tuye yofe'no poyo pe'n̄imentofo sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo An̄tumne'no ho'nasyiwo'n̄ingkohoho enjwa so'mo nohumentan̄ingkofi uhwon̄imentohefoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hof̄ko An̄tuye hungkuno lutihwamotofo so'no nom'ne a'amuso hof̄kimo fonjahumentohofofoho. ¹⁰ Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole l̄imentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, k̄iko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwosi k̄iko wopingo'nohini hwosoho. J̄ije yahino nto'nohino'njo hwosoho. Yo'mayo hungkuno liwo'n̄ingkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'n̄imontonoho. Nakwoe hon̄yo somne'no k̄iko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntonhonta umonneto. I, oso'no hof̄ko hof̄koe hungkuno somne'no

ntohonta ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahon^{ing}kofi a'amu ahwomomjo sohwa hof^{ik}ko a'amu anga^{'no} anga^{'no}hino hisomo hwapi^e halojo sawemoso uyont^{if}i ulimentohofi, Hofahiyo. Sekwo we^{'en}epi fohontohumamno. Hwangku An^{it}uye syoho ulohofiy^o sen^{ing}kwa^{'we}hwosa hof^{ik}ko sekwo sapmmentohof^o hop^a sap^{if}itnnef^oho. An^{it}uye syoho ulohofiy^o nom^{'ne} somo a'amu hwahoponjoso hof^{ik}ko sekumo fonjasehumentohof^o hopaso hof^{ik}imo fonjahufijoso sekwoe ae^{'uyo} (*nampa*) sopo hopoeno imo^{'nⁱⁿgku}hwoso^{'no} sekwo tohino so^{'no} aku tohino uyonef^oho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo^{'ne} Tohino Ma^{'ment}iso sohwo impe mijaho^{'njo} lojwohofojahinyo aho anga^{'no} hopi^{'nono} nom^{'ne} mta^{'ni} anga^{'no}hino somo lokoefomahon^{ing}ki uhwon^{iment}heso hwom^{ih}wo mⁱkun^{im}poso imentisof^oho. Oso hohosohonta mofehi^{'nyoso} sⁱkwo^{'mno} titiso pa^{'nyo} imo^{'nⁱⁿgkahon^{ing}ki} hamno hon^{if}yo^{'no}hino imo^{'nⁱⁿmentisof^oho}.

¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta^{'ni} hwahopo pⁱwahu^{'ment}isof^oho. Oso hiso^{'no} nakwo huno moi^{'won}oho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo^{'nji} mojo^{'nji} wasyⁱwo^{'nⁱⁿgkiso} hop^a hntokwaliyo pⁱwahu^{'ment}isof^oho.

¹⁴ A'amu ife popojasyⁱwo^{'nⁱⁿgkohofo} hopaso ahwomo oso hop^a popojonto moi^{'wo} imo^{'nⁱⁿmentisof^oho}. Hwof^{ik}i^{'nyo} hwanji mijo^{'njo} s^oponjo hwaho we^{'e} sohwanji hof^{ik}oe angoso nulⁱko^{'mant}ifi we^{'ene}hw^o nonje ehumamentohof^ofoho.

¹⁵ A'amu yofe engo^{'njo} hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi^{'non}ohino sohwanji a'amu itokus^{'njo} sohwamo mokosyohumawo^{'nⁱⁿgkohofo} sohwanji a'amu hamniyoho^{'njo} sohwanji a'amu yokumpohn^{'nyo} sohwanji a'amu syoho ulohofiy^o sohwanji a'amu sⁱkinjo so^{'nji} a'amu hopi^{'nono} hof^{ik}ko iyoho engo un^{ing}kahon^{ing}ki lⁱmentohofi, Nakwo sokimo^{'mo} hwa^{'imo}mo woswantane^{'no} ihwono.

¹⁶ Ose ulont^{if}i ulimentohofi, Hwof^{ik}i^{'nyo} sohwosi, oso hwe kakoe epohumayo s^op^a humaso sohwo^{'nji} hwe nom^{'ne} nakwoe Wonyo^{'ne} Tohino Ma^{'ment}iso sohwo^{'nji} siko nakumo yoka nali^sihnnnoho kⁱko nofosomahoji nakumo fⁱfihu^{'mokonasyo}. ¹⁷ U, siko nakumo yoka nali^sihnnne sⁱkunoso olohonta nto i^{'m}ofapohoho. I oso^{'no} nakwoe wonyo somne^{'no} siko nakumo aku nejapiso sohonta yokumpohn^{'nyoso} tⁱhwo waloho^{'mtolo}. O'o, awonoho. Ose lⁱmentohof^ofoho.

sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofofoho. ²⁻³ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto Anitu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mt'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ulimento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwasi sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasi we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo Anituye syoho ulohofifi sohwafe yomohu'nyopo Anitu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mt'mokosyihwasi i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hmmokumno. ⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mt'mokinyo neso atofo linyoso ole upa'nimentohoho. A'amu Isi'lael temtitifo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hantilet foutifoua tausen* (144,000) somo Anitu kakwo sohwoe ifalifaliyo mt'mokinyo hwafoho. Temtitifo homo homta'ango a'amu *tiweliftauseniso* (12,000) ma'mentohofofoho.

Jutafe temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Lupeniyeye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Ngkatiyeye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Astyafe temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Napitalaiye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Monaseye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Simeyouniye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Lifaiye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Isokafe temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Sepiyulankiye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Jousepiye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Mpenyaminkiye temtitofoso *tiweliftausenfoho* (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'ningo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofofoho.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso hwe moyam'i pi'ningo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofo joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitifo homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo

kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapi fe sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo simano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofo so'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi ¹⁰ mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netmahoninkgi nakwo wopingo humalohwono.

¹¹ Ose ulahoninkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofo'mokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹² Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wopingo yakolo'nnysoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofofoho.

Oso a'amu pi'ningo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.

¹³ Ose uhwoninkahoninkko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo ntimento, Olo a'amu hwapi fe halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalo.

¹⁴ Ose ntahoninkki ulimentoho, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahoninkko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mikunimposo imofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango mikunimpososo hwahopo uymentiso sohonta a'amu hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'ningkahoninkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe honinkano wonyo somne'no hwapi fe mijo yajijwohofo hopaso hofikoe honinkano wonyo somo Jisasaye honyo'nji wae yao'mentisoso hwapi fe kiho ane pa'nyo halojo imo'nimentisofoho. ¹⁵ Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye anga ahwomomjo somo kakoe syoho ulohofiwoninkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyoo umokosyohumawo'ninkisofoho. ¹⁶ Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho.

Mofehi'nyo hofikimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho. ¹⁷ Hwapingoso hwe hofikoe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyu mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo timo so'mo ipemotasyihwosi mijo songo ne'no humayo'ne nifitnnefaho. Osopo Anitu kako hofikoe timijo wae imofihwosi hofiko humotaho apa'no malifitnnefaho.

8

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokoefoma'mentisofoho.

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwonimentoheso apa'no uhwonimentohefaho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'nimentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahonungki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofiko songo songo miyo'njo yontifi mampi'nyo humantifi tifi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofaho. Osopo nohumentanungkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho. ² Mofehi'nyo we'enehwo nopolosahonungki uhwonungkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'njo simanopo humawo'nungkohofo sohwamo Anitu kako kounoho anga'no anga'no hu'muyimentisofoho.

³⁻⁴ Nohu'muyahonungki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo ho'nasywo'nungkohofo sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wopingo'njo usimokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofiko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wopingo'njo umentohofofaho. Kako Anituye hwe moyam'i somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wopingo'njo so'nji manto nomihu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasywo'nungkohofo sopo Anituye simano sopo wojo somo tikayo akino wopingo'njo so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. ⁵ Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwajimentisofoho. Oso toho hiso nimokwojahonungki ahwomo yoka emta'mingo engo yonto hwaho hwomihwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, oso hungkuno Anitumo jomo ujoso tikayo'nji Anituye simo sopo simentiso hungkunoso ne umo'nimonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofoso fahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontif'i ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahoningki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahoningki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u sihune imo'nimentisoso anga'no toho ningkahoningki hufa'u lohofoho.

⁸ A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahoningki hofiko toho hwofiki'nyo pa'nyo mikunimposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho. ⁹ Oso toho hiso mijo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohumo honiyo'nohino imo'nonto yo'mayo inaniku songo humamentohofoso poyo pe'nimentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentaningki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kounoho yoka lahoningki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mijili'mno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohumo mo'mentisofoho. ¹¹ Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hwelho. Oso mo'mentiso hopo sponjo mijoso iyoho'njo imo'niningkahoningki a'amu hofiko ifanimentohofoso oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'nimentohofofoho.

¹² A'amu ahwomomjo osofoso fahu'nohino sohwo kounoho yoka lahoningki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u sihune mthupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u sihune hufa'u sihune mthupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso sikwo'mno imo'nimentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo liwo'ninkiso sohonta pijijo imo'nimentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'nimentiso sohonta uhwonimentoheso siwe mikunimposo sohwo ahwomomo fekwos wahoningki uhwononji ole syafihu'mentoho, U tango mikunimposo u'mofapmmonte'no yalofoho. Siwe sohwo mampaho mohm'no ole limento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntukwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u sihune ae'uyo sohwa kounoho

yoka wolantifi yalokwofo. Nolkujo'no tango engo m̄ikunimposo wose'ma'montonoho. Ose l̄imentisofoho.

9

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka l̄imentisofoho.

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahon̄ingki uhwon̄imentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo piwahu'mentisofoho. Nop̄wesyahon̄ingki hof̄ko oso hntokwaliyo homo somo pi'n̄imo hwap̄ingo ane'njo sopo hano hwosampesoso uȳimentohofoho. ² Pi'n̄imomjo hoku'yo hwosompeehon̄ingki oso pi'n̄imo homo somjo toho engo somta'ni t̄kayo s̄ikwo'mno engoso sapmmentisofoho. Oso t̄kayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo s̄imano esyaof'o'neso s̄ikwo'mno imo'n̄imentisofoho. ³ Oso t̄kayo homo somta'ni mpompalit̄'me pa'nyo pi'n̄ingo engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompalit̄'me pa'nyo huhwo sohwa hof̄koe yokumpohn'nyoso a'nant̄hwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho. ⁴ Hof̄ko mpompalit̄'me pa'nyo sohwamo ole ul̄imentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fonifonyo imokukutoho. O'o, hwe moy'a'mi An̄tuye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamt̄'mokin'y'o'njo somo tohino engo uȳimno. ⁵ Sekwo hwe moy'a'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontan̄ngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahon̄ingkofi mpompalit̄'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nant̄hwoyo sohwa uȳiwo'n̄ingkohofo hopaso uȳimentohofoho. ⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo maf̄kujo'no poyo wape'n̄ife ko likuji tohino uȳifijoso a'amuso hof̄ko poyo pe'nyo'ne hon̄ngkanoso motipemapi'fitnnehofo. Oso hiso'no poyo umo'nano ko l̄ifijoso poyo mmo'n̄ifitnnehofo.

⁷ Ngko uhwon̄imentoheso oso mpompalit̄'me pa'nyo huhwo sohwa hof̄ko oso yahu a'amu hn̄nomokom̄wo'n̄ingkohofo sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hof̄koe ikujoho wofongki'nano lontifi ito'no esyohumentan̄ngkofi uhwon̄imentohefoho. Hof̄koe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'n̄imentohofoho. Hof̄koe s̄imanos o a'mos̄mano'njo hwafoho. ⁸ Hof̄koe mijiyoso sawemofoho. Hof̄koe mangoso s̄iwait̄mangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu s̄ihwano pa'n̄ingofoho. ⁹ Oso mpompalit̄'me pa'nyo

sohwa hofikoe swokinoso mijo yihumo sohwafe a'apaho nihu'no sojo pa'nyo uhwon*wo'n*ingkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefeeloho peengku peenjo mpuyo pi'ningo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'ningo engo sohwafe kuntu'yoka pa'nyofoho. ¹⁰ Hofikoe somiso a'amu somo montitofontan*ing*kofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mi'kun*im*poso uy*im*mentohofofoho. ¹¹ Mpompal*t*'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'nimo hwapi*ng*o ane so'mo mokosyohumawo'n*ng*kiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hipiluso ole liwo'n*ng*kohofoso Opeeton. A'amu Ngkilikiso ole liwo'n*ng*kohofifi Opal*iy*on. Oso hungkuno hwapi*ng*oso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwu'n*ng*kiso hweho.

¹² Osohonta uhwon*im*mentoheso tango engo mi'kun*im*poso si'mjoso moi'wono. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'n*nt*montonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka li'mentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka li'mentisofoho. Oso An*it*uye simano sponjo ijempoho na'nohino'njo An*it*umne'no yo'mayo ho'nasy*wo'n*ingkohofeo sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpulimokau sihwano hopa uhwon*im*entohefoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'n*mentisofoho*. ¹⁴ Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka li'mentiso sohomo mampaho hiso ole ul*mento*, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwamo nu'mahoji fisihuto'mi'hwajo. ¹⁵ Ose ulahon*ng*ki kako nowento isihuto'mi'hwaj*im*entisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwamo An*it*u kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofiko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasy*ku*ji mtitofo hufa'u umo'n*nt*montonoho. ¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwamo isihuto'mi'hwajahon*ng*kofi ole upa'n*mentoh*, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofo sohwa hofiko nihu'no pi'ningo hwafoho. *Tu hantlet miliyon* (200,000,000) hwafoho. ¹⁷ Ngko wojo hopa uhwon*ng*koheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofo sohwafe manji'mifo sojo pa'nyoso honijwo, sonjijo hwos*m*ijo'njo hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikis*wo*jo sohwafe mnokino'njo pa'nyo

hwafoho. Yahufe mango mta'ni t̄ikayo akino wonyo'njo s̄ikwo'mno hwos̄imijo'nji toho'nji sijomokoho'naweho. 18 Oso toho hiso'nji t̄ikayo akino wonyo s̄ikwo'mno'nji hwos̄imijo'nji hof̄ikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u s̄ihune hotitofonto mtitofo anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho. 19 Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hof̄ikoe somimo hof̄ikoe mangomo wo'nnycoponoho. Hof̄ikoe somiso homa a'amumo toho lof̄t̄wo'n̄ngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

20 A'amu poyo mape'nyoso hof̄iko nohumant̄fi hof̄ikoe yahino wonyomne'no s̄imeho m̄iwolo'mokiyo'njo imento-hofofoho. O'o, hof̄iko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohof̄iwo'n̄ngkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hof̄iko hwasyo an̄tuye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mt̄i'mokont̄fi osomo hwomtame imento-hofofoho. Oso mt̄i'mokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. T̄imo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho. 21 A'amu hiso hof̄iko nom'ne a'amu somo nofonjasyont̄fi ki'nyo imokont̄fi a'mohufo yont̄fi yo'mayo ho.yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hof̄ikoe s̄imeho m̄iwolo'mokiyo'njo imento-hofofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Joun̄imo iyoswo uyahoningki Joun̄ ni mentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwon̄imento-heso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan̄ingo kotofahinyo hweho. Kakoe s̄imanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe s̄ifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. ² Kakoe ahomo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikis̄iwojo hauwayo yoka hopa lahon̄ingki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n̄ngkahon̄ingki oso homo somta'ni hungkuno upa'n̄imento-hefoho. ⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n̄imento-heso wamt̄i'mokumonji yahon̄ingko mampaho ahwomo mta'ni nt̄imento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n̄ngkisoso k̄iko ifalifaliyo nomt̄i'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶ Noho'nomanto ulimento, Anitu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mt'i'mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi walimonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no Anitu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwololofo'ne sikunoso nto i'mofapohoho. ⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'nìngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno Anitu kakoe syoho ulohofiyso sohwamo uyahonìngki nalimotofoso olohonta ne umo'nìmontonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiy'o'no imojoso olohonta ne imo'nìngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahonìngki oso mampaho ahwomo mta'ni simo'mo ntimentiso hopaso olohonta apa'no ntoihi, Olohonta kiko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso kiko maho. ⁹ Ose ntahonìngki ngko nowenji ulimento, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahonìngko ntimento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. Kiko njoso humo meyo kihwosi u ji'e simeho mo'mo iyoho wakimmtonoho. ¹⁰ Ose ntahonìngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwae aho mta'ni nomanji manimentoheso nje mangomo humo meyo niyahonìngki nìngku'nìmentohesoyoho nnimentisofoho. Hwapìngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahonìngko ntimentohofi, Kiko hwe moyamia'no ango hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo oso hwamne'no oso iyoswo nìngkinoso yo'mayo imo'noneso so'no filutìhwaho. Ose ntimentohofofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentanìngko ango imayo iyo'ne iyo ntapontifi ntimentohofi, Nolikafohoji Anituye tojo ango engo Jelusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyìwo'nìngkohofo so'ntnne'no sawemo so'no yamofo fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo

Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofo somo atofo fiso. ² Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofo yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'nningkohofo sofeponoho. Oso'no kiko yamofo yohotoho. A'amu hiso hofiko ango Jelusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonifonyo yontaningkuji soswo hufa'u sihune uyakolofhwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofhwoso'no fonifonyo wesojwaofantifeho. ³ Fonifonyo hiso yontaningkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hofikoe simeho tango unyoso a'amumo utihwayo sohwa'u tifi yo'mayo imo'none so'no ulanjiyoho.

⁴ Ulontaningkohosisi soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofonefaho. Ose ntahonengki uhwonimentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mtimokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe simanopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'nimentisoso uhwonimentohefaho. ⁵ Ose uhwonimentoho, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo wonyo umokantifi sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwamo toho ulasyiwo'nningkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lihwosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'nimontonoho. ⁶ Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo mikunimposo uyimentiso so'no siko ifoyo honingkano ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefaho.

⁷ Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahoningki pinimo hwapingo ane somta'ni sikisiwojo engo si'mofapmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nontifi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸ Sikoe pijafoso honingkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohumo iyopo fonjinto'fahumentohofefaho. Oso pone engo so'no pahnnimo hungkuno liwo'nningkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijipi'njoho. Hwapingoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe honingkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipi'njo pa'nyo hwafoho. ⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentanengki a'amu temtitifo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo

kengo hwaho kengo kengo'mjoso nohumantifi oso pijafō
somo uhwonontanīngkofi sīkuno hufa'u sīhune nom'ne
ajwopo mtīhupemjao'mentisofoho. A'amu honīngkano
wonyo'njosō hofīko ole līmentohofi, Nom'ne a'amu sohwa
oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijīsyasyīkutoho. Ose
līmentohofofoho. Hwapīngoso hwe sohwa'uye yofeso
monje yasiyo'nefoho. ¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no
a'amuso sīmeho wopīngō umō'nīngkahonīngki sīmonyo
engō yontīfi wosopayo engō iloho yontīfi hofīkoe sīmeho
wopīngō umō'nyo so'no hofīkoe a'amu somo ho'yango engō
uyīmentohofofoho. Hwapīngoso ole, oso hwe sohwa'u
siko songo nohumentanīngkiye sohonta siko a'amufe
honīngkano wonyo somne'no Anītuye hungkuno ulonji
tohino uyīmentisiyefoho.

¹¹ Oseso sīkuno hufa'u sīhune nom'ne ajwopo mtīhupo
lohofonto memjaofahonīngki Anītu sikimo songo
ulīka'mentisofoho. Siko nolīkofahonīngki a'amuso
hofīko sikimo uhwonontīfi iyoho engo imentohofofoho.
¹² Hofīko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'nīmentohofoh.
Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nontīfi mango huhwo
sohwa nuhwonontanīngkofi siko ahwomomno himopo
sīmentisiyefoho. ¹³ Nosahonīngki hwomīhwo engo
imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemmjo
poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me
yao'mentisofoho. Olo hopa pīwahu'mentiso, pone aho
hufa'u mta'ni hotito'nohini anga'no pīwahu'mentisofoho.
Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no
loho'mentisofoho. Nopīwesyahonīngkofi a'amu sefen
tausen (7,000) pe'nīmentohofofoho. A'amu poyo
mape'nīmmentohofoso iyoho engo unīngkahonīngki ole
līmentohofi, U Anītu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe
Engo nehopeho. Ose līmentohofofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'nīmentisofoho. Tango
ae'uyoso i'mofaponeso uhwonīmentohefoho.

*A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni
hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka līmentisofoho.*

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho
yoka lahonīngki mampaho pi'nīngō ahwomo mta'ni ole
ho'nīmento, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho.
I olohonta nakwoe Hwe Engo Anītu'nji Kīlais
uhwatīmentiso sohwo'nji siko hwaho loso nīhu'nahone
womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho
mokosyohumayo'neso ne'no nowentīhwonefoho. ¹⁶ Ose
ho'nīngkahonīngki oso hwe engo sīfe aho hopi'nono

nom'ne mta'ni osofoso fahu'no hino sohwa Anit'u'njopo hofiko epohumayo sopo humawo'ningkoho fo sohwa hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mento hofofoho.¹⁷ Ole limentohofi,
U nakwoe Hwe Engo sohwosi kiko jiye yokumpohn'nyoso
hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oseso kiko hohonta humamopmmentohino sohwosi olo-honta ne'no humahnno.

Kiko jiye yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosy-ohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amu kikimo simeho hi'ntnnono mokijape'njosso hofiko simeho tango engo uyalofoho.

Hwapingoso jiye sikuno hofikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta kiko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu jiye hungkuno ulimotofo sohwanji jiye a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofo somo ho'yango wopingo uyimmonnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohifo somo wae weeo'monnoho.

¹⁹ Ose ulahonningkofi ahwomomjo Anituye ango engo somjo hwosompo'nowentaniningki uhwonimentoheso oso ipofo a'amu Juta hohonta mt'l'mokumentohifo pa'nyoso Anituye hungkuno'njo nakwo'nji makotiku'nyo'neso nowentaniningki uhwonimentohefoho. Oso hiso ngko nuhwonningkahonningko emta'mingo yahoningki yo'mayo mampaho ho'ningkahonningki ahwomo yoka lahonningki hwomihwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

12

Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwonimentisofoho.

¹ Ahwomomo uhwononji poji entihwayo hopaso uhwonimentohofohoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwonimentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho. ² Kako simeho'njosoi mehomai mayo'ne tohino engo umningkahonningki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³ Ose uhwononji nom'ne poji entihwayo ole uhwonimentohoho. Homa hon'yo'no hino mikun'imposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo

hwaho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehin'mentisofoho. Kakoe sìhwanoso aho hopi'nonohino'njo hwaho. ⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sìhune hotito'mentisoso mtitofo anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijsy'mokwojahonìngki hntokwaliyo hwahopo pìwahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomí aswo woma'mto yontanìngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwapìngoso kako mehomí sohumo wofonjahumonto humìhwontohumantisofoho. ⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tìfi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hwaho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahonìngki a'amu ahwomomjo sohwa hofìko oso hwomo sohumu nutìmantìfi Anìtuye epohumayo kako'nji wojo sopo uhumatìmentohofoho. ⁶ Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anìtu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentanìngki a'amu ahwomomjo sohwa hofìko wopayo uyontìfi nto'no mokosyohumentanìngkofi soswo hufa'u sìhune nom'ne ajwopo mtìhupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwonìmentoho, ahwomomo ikujoho engo lìka'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofìko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohumo inìngkamotofo sohwanji ikujoho engo fongki'nìmentohofoho. ⁸ Oso ikujoho fongki'nìmentohofoho hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofìko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fentìfi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofoho. ⁹ Oso'nno homa sohwo kakoe honìngkano ahwomomo siyo'neso nìhu'nahone hano pitofasyontìfi hwahopo nìhu'nahone ho'nao'mentohofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Setenìyoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moy'a'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno ulìwo'nìngkiso hwaho. Oso huhwo sohumo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmentohofoho.

¹⁰ Ose yahonìngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'nìmento, Olohonta nakwoe Anìtu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anìtu kako Setenìye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'nno Anìtu'nji kakoe hwomu uhwosopo'mentiso Kìlais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso ollehonta utìhwa'nyopo

nto i'mofapohoho. Olohonta siko nihu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwapingoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anituye simanopo lohofonto Anituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mjiimojo sohwo nihu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. ¹¹ Nakwoe a'amu Jisas hofiko honingkano wonyomne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'nji Anituye hungkuno a'amu nom'ne somo lutihwawo'ninkohofoso oso Anituye hungkuno hiso'nji hofikimo yokumpohn'nyo utofahoningki Setenimo hwotoho hmmentohofofoho. Hofiko olo hwaho lopo wopingo humayo so'no huno mosyafisivo'njo imentohofofoho. O'o hofiko Anituye syoho so'no mango sohwa hofikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. ¹² Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uliko'ma'mentiso so'no sekwo simonyo fiyimno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifi so'no huno uyohoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohumo hwahopo noweho'nofopahoningkofi Seten kako honingkanimentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi inifotomentisofoho. ¹⁴ I inifotofontanikingki oso a'mu simo Anitu kako yihufo siwe fefelohu usopiyofahoningki oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hnne'no ango nto'no esyohumamentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyu umokosyohumentanikingkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjihwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahoningki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentanikingki mijo ukwato lohofonto oso mijoso weningku'naofamentisofoho. ¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hnne'no simeho tohino mikunimposo umningkahoningki oso a'mu siye imu sohwamo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ninkohofofoho. Hofiko Jisasaye hungkuno lontifi iningkowalokwofo. ¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo momingo sopo loho'mentisofoho.

13

*Sikisiwojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u
i'mofapmentisiyefoho.*

¹ Ngko nohumanji uhwonimentoho. Ngko a'amu sikisiwojo pa'nyo nihu'no wonyo sohwo i'mofopahonìngki uhwonimentohefoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'no hwaho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mtì'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwano aho hopi'nonohino'no hwaho. Oso hwe sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo utihwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwae mnokino manji'mofa wo'nnyoponoho. ² Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe sihe yokumpohn'nyoso nomonyo sihe yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikisiwojofe mango'no hwaho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahonìngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uyimentisofoho. Oso'no kako Setenìye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho. ³ Oso sikisiwojo pa'nyo mnokino pi'nìng'o'no sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'no uhwonimentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjosyahonìngkofi mape'nìmmementisofoho. O'o ime nto lìmentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohumo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi inìngkamentohofofoho. ⁴ Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohumo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Ose uyahonìngki a'amu pi'nìng'o engo nohumantifi uhwonontifi hofiko oso homa sohwo'nji oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumamentohofofoho. Ose yontifi lìmentohofi, Olo a'amu sikisiwojo pa'nyo lohumo yakolo'nnyoso tìhwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso olaho hwaho. Ose lìmentohofofoho.

⁵ Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anitumne'no hungkuno nihu'no wonyo lontanìngki Anitù kako tìmo'nohini uhwonimentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontanìngkuhwosi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶ Kako Anitù sohwo'nji Anituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sihe lìwo'nìngkiso hwaho. ⁷ Kako Anituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahonìngki

Anitu kako timo'nohini uhwoningkahoningu koko Anituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitifo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸ Anitu olo hwaholo mt'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho loponjoso hofikoe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnysoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohomo hwomtame uloho'mentofofofoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikisivojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimno. ¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwati'mo lihwosi impo'angomo uhwati'montonoho. I a'amu somo hosimno'nji wofonjahumo lihwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hosimno'nji wofonjisyantifeho. I oso'no Anituye a'amu hiso hofiko yokumpohn'nyo lohofikuji Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu sikisivojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni nopolowolohofahoningu uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu sipsip sihwano pa'nyo'njo hwaho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hwaho. ¹² Oso a'amu sikisivojo pa'nyo simo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu tifinjo sikisivojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikisivojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo sikisivojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofo somo ime li'mentiso sohomo sekwo hwomtame fehumamno. Ose ulahoningu a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo tifi iningkamentohofofoho. ¹³ A'amu sikisivojo pa'nyo tifinta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'o'nningkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofiko nuhwontohumentaningu kofi toho ahwomo mta'ni hwahopo piwasiyo'ne imokumentisofoho. ¹⁴ Anitu kako oso a'amu sikisivojo pa'nyo tifinjo somo timo'nohini uhwonontaningu sikisivojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hwaho. Oseso oso a'amu sikisivojo pa'nyo tifinjo huhwo sohwo kako a'amu siki siwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'o'nningkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo honingu kano hwasyomo

ipemotamentisofoho. Hwe moy'a'mi homo somo a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo ole ul+mento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hos+mnō'nji fonjosyahon+ngkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'nne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mt+imkumno. ¹⁵ Ose ulahon+ngki a'amuso hofiko sojo huyo'mango mt+imkakahon+ngkofi a'amu t+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uy+mentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohumo a'amu hwomtame mi+humayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikis+wojo pa'nyo t+finjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ul+mento, Sekwo oso a'amu sikis+wojo s+mo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mt+imkinyo. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mt+imkinyo. Ose ul+mentisofoho. ¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnneho. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo s+mo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mt+imkinyo. A'apahopo mt+imkinyoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syafisiyo'nefoho. ¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyofisyano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofo l+hwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyofo'nefoho. Mt+imkinyo hiso olenoho, *sikis hantilet sikisiti-sikisifoho* (666).

14

A'amu wan hantilet founti-foua tausen' iso (144,000) hofikoe ta songo limentohofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwofiki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hantilet founti-foua tausen'iso* (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hofo sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. ² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho. Mampaho hiso mijifat+kusi'yoka ahwomo yoka

mpompusofe tompuyo fonjⁱwo'nⁱngkohoho'yoka pa'nyo upa'nⁱmentohefoho. ³ Ahwomomo uhwononji uhwonⁱmentoheso Anⁱtuye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofoso fahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantoho hopo sopo a'amu *wan hanti let foute-foua tausen*^{iso} (144,000) nolohofontififi ta songo lⁱmentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hofⁱkoe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hofⁱko'nohini oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho. ⁴ Oso a'amu hiso hofⁱko Anⁱtumne'no simeho anga'no uyontififi hwasyo anⁱtu sohumo tⁱfi minⁱngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nⁱmentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hofⁱko tⁱfi unⁱngkowantifefo. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni Anⁱtu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji simo'mo ma'mentisofoho. ⁵ Hofⁱko hwasyo hungkuno majofoho. Honⁱngkano wonyoso nⁱhu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwa hungkuno lⁱmentohofofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwonⁱmentoho, A'amu ahwomomjo sohwo kako Anⁱtuye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lutⁱhwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtitifo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ulⁱmentisofoho. ⁷ Kako mampaho engo'nji ole ulⁱmento, Anⁱtu kako a'amufe hungkuno ikwolofo'ne sⁱkuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mtⁱ'mokumentiso sohumo simeho uyⁱkuji hwomtame fehumamno.

⁸ Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo simo'mjo sohumo inⁱngkaponto ulⁱmento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'nimaho. Pone engo hiso nto piwahu'maho. Oso hopo spono a'amuso hofⁱko honⁱngkano wonyo mⁱkunⁱmposo iwo'nⁱngkohofoso hofⁱko a'amu kengo kengoponta'ango somo honⁱngkano wonyo homo somo kompemotapmmentohofofoho. Oso'no olohonta Anⁱtuye simeho tohinoso hofⁱkimo nⁱhu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo simo'njo sohwa'umo inⁱngkaponto mampaho engo'nji ole ulⁱmento, A'amuso hofⁱko oso a'amu siki siwojo pa'nyo sohumo u kakoe

huyo'mango sohumne'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwae mtimokinyo hi'njo'manji¹⁰ oso a'amumne'no Anitu kako simeho tango minkunimposo uyihwosi tohino engo uyimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikuji tohino engo ne'no umnonefaho. Osopo nohumentaningkuji aamu ahwomomjo sohwanji aamu hofikoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohwo'nji aamu hofikimo uhwonifitnnefaho.¹¹ Oso toho somta'ni tikayo ne'no nosyontaningkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnnefaho. O'o aamu oso sikisivojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofontifi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mtimokumentohofoso hofikoe sikuno'nji imingo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefaho. Ose ulimentisofaho.

¹² I aamu Anituye hungkunomo tifi iningkawo'nningkohoho soku Jisasimo simeho hi'ntnnono uywo'ningkohoho soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'nifijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohopitnnefaho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'nimentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mtimoho, Yo'mayo uhwonakuso somo moi'wo imo'ningkuhwosi oso hohosohonta aamu Anituye syoho ikuji pe'nifijoso simeho wopingo umo'nimentonoho. Ose ntahoningki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Ou, nehopeho. Aamu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikuji usijo'no wohumantifeho. Hwapingoso aamu Anituye syoho'njo sohwo kako Anituye hungkuno ne'no lutihwahonikingki a'amuso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi iningkamentohoho sohwa hofiko kako'nji ahwomomo sifetnnefaho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no wentihwonefaho.

Hwahoponjo wosopayo mojo mayo'ne sikunofaho.

¹⁴ Ngko nohumanji uhwonimentoheso, U himo halojo nowentaningki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo sihumampo'nyyoso kakoe ahomo nomokosyohumentaningki uhwononji uhwonimentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monjimo'nosyohumentaningki uhwonimentohefaho.¹⁵ Aamu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto aamu himopo humentanjo sohomo kako mampaho engo ulimento, Sikuno moi'wo nto imo'nimaho. Hwaho

ponjo wosopayoso toyo nto imaho. Jije hwakuhwajo sīhumampo'nyo so'nji filohm'memaho.¹⁶ Ose ulahonīngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo lohm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwomonji ngko līmentoho, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafīhu'mentohefoho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonīmentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako Anītuye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotolīkofapmmentisofoho. ¹⁸ Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hofīko yo'mayo Anītumne'no ho'nasyīwo'nīngkohofo ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso Anītumne'no toho uyofīwo'nīngkohofo somo mokosyohumawo'nīngkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotolīkofapmmentiso sohumo mampaho mohm'no ole ulīmento, Jije hwakuhwajo sīhumampo'nyoso nomahoji nantīpe *wain* somjo mojo ehumasoso filoku'memaho. ¹⁹ Ose ulahonīngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nantīpe *wain* somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu Anītumne'no sīmeho moyo'njo somo ahwonte mijo ilī'moku'mof'o'ne somo hu'mī'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo Anītuye mango sohwa hofīko Anītu mta'ango tohino engo ma'mentohofofoho. ²⁰ Oso ahwonte ipisayo mjī'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohnta'ni ilī'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni honīyo swofi-jwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tīli hantīlet* (300) *kiloumitafoho*. Oso honīyo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hofīko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

¹ Osopo nohumanji ahwomomo poji entīhwawayo nom'ne somo uhwonīmentohe so'no pisopisaho līmentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofīko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentanīngkofi uhwonīmentohefoho. Hofīko oso wonyo engoso a'amumo uyīkujo'no Anītuye sīmeho tohinoso moi'wo umo'nīmontonoho.

² Ose uhwononji uhwonīmentoheso mijo ayo engo tīmo honīngkonyo pa'nyo somo tī'melanyo'njo uhwonīmentohefoho. Oso mitīmomīngko hopo sopo a'amuso hofīko oso a'amu sikisīwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe

huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi kakoe ifalifaliyoso hofiko a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofiko oso mitimomingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tompuyo ahomo mokosyohumamentohofofoho.
³ Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyso sohwo hohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohofofoho. Ole limentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwosi kiko jiye yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'nningkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho liwo'nningkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'nimo nemokosyohumahnno sohwosi jiye yahino ito'nohino ne'njofoho.

⁴ Hwe Engofo, kiko'nohini honingkano wonyo ane'njo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njosotihwolo.

Jiye yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njosotihwolo. O'o, awonoho.

A'amu nihu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwapingooso jiye yahino wopingo'nohinoso utihwa'nyopo imofopahoningki uhwonimentohofofoho.

Oso ta hiso limentohofofoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahoningkofi ngko nohumanji uhwonimentoheso Anituye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'nningkiso somjo hoku'yoso nohwosompo'nowentaningki uhwonimentohefoho.

⁶ Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotolikofapmmentohofofoho. Hofikoe hwapifesohalojo nihu'no pomponaho'njosoyontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohofofoho.

⁷ Oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwamo solijwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe honingkano wonyo somne'no simeho tohino umnningkahoningki oso solijwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisofoho.

⁸ Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni tikayoswapihwosi ango engo montimo wehuhnnao'montonoho. Oso'no a'amuh

fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'o n̄ihu'no awonoho. Hof̄ko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hof̄ko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaof̄kujo'no osohonta a'amu hof̄ko wohotoswantifeho.

16

Solījwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso An̄ituye s̄imeho tohino wo'nnyo so'ne hungkunofoho.

¹ Osopo nohumanji An̄ituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwasi sekwo sol̄jwanyo An̄ituye s̄imeho tohino wo'nnyoso nomaf̄kuji hwahopo ayo yawojo'meemo fwontofaopmno.

² Ose ulahon̄ingki a'amu ahwomomjo s̄imo'mjo sohwo kako sol̄jwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwontofaofahon̄ingki a'amu hopi'nono sikis̄wojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame ȳhumantif̄i kakoe ifalifaliyo hof̄koe a'apahopo mt̄i'mokin̄mentohofo sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako sol̄jwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahon̄ingki mijo ayoso hon̄yo hoikufe'nohini imo'n̄ingkahon̄ingki yo'mayo mijo ayomjoso poyo pe'n̄imentisofoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u s̄ihune sohwo kako sol̄jwanyo hiso mijimomo iwontofaofahon̄ingki mijoso hon̄yo imo'n̄imentisofoho. ⁵ Hon̄imijoso nol̄ifiwahon̄ingki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo An̄itumo ul̄imento, K̄iko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwosi olohonta k̄iko ne'no humahnno sohwosi j̄ije yahino wop̄ingo'nohino iwo'n̄ingkino hwosoho. K̄iko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso ito'nohinofoho.

⁶ Hwap̄ingo so'nji a'amu j̄ije hungkuno ul̄imotofo sohwanjimo olo a'amulo hof̄ko osohwafe hon̄yo us̄humantif̄i fonjahumentohofofoho. Oso'no k̄iko hof̄kimo hon̄mijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho.

⁷ Ose ulahon̄ingki An̄ituye ijempoho yo'mayo kakine'no ho'nasyiwo'n̄ingkohofo sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upa'n̄imentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo An̄itu

Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwosi, kiko a'amufe yahino somne'no ikwololofo'neso hopoenohino hwosoho.

⁸ Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo osofoso fahu'no hino sohwo kako solìjwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahonìngki Anìtu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imoka honìngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho. ⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahonìngki a'amu hiso hofiko Anìtu oso tango uyo hwapìngso sohune'no sìfajo hungkuno ulìmentohofofoho. Hofikoe honìngkano wonyoso moho'naofe'njo yontifi hofiko Anìtuye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solìjwanyo hiso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofo somo iwontofaofahonìngki a'amu oso sìwojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawo'nìngkohofo somo sìkuno mijimofahonìngki tohino engo tipemantifi mango kilampohu'mentohofofoho. ¹¹ Oso tohino mìkunìmposo engoso ma'mopontifi Anìtu ahwomomo humaso sohune'no sìfajo hungkuno lìmopmmentohofofoho. Hofikoe hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi sìmeho mìwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solìjwanyo kako mijo engo yofe Yufletis sopo iwontofaofahonìngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nìmentisoso a'amu mofehi'nyo sì'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa ikujoho'ne sapifitnne'ento mijo tafepo sosayoso honìngkano imofahumentisofoho.

¹³ Ose uhwononji ole uhwonìmentoho, towahuno wonyo molongo sìmano'njo hufa'u sìhune sohwa anga'nohino hwo kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho.

¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u sìhune sohwa hofiko a'amu tìfi nenìngkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso itìhwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafepono wentifi Anìtumo uyokolofano lontifi a'amu Anìtu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne mìhu'mokumentohofofoho. Oso'no hofiko Anìtu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Sìkuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

¹⁵ Oso sīkuno somne'no Jisas hohonta ole nalimento, Upa'nīmno. Ngko a'amu hufo uyantīfi pohofo hopaso wap-mmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofīkoe hwapīfe wopīngo yontīfi nohontohumalofoso. Osohonta ngko nōpm'me'no hofīko hofīkoe hwapīfe esyohumunyoso nje pe sohonta wonīmango munonefoho. O'o, hofīko sīmonyo engo uyantīfeho. Ose nalimentoisofoho. Oso hwapīfe'ne fahosīhwoyo hungkuno neso olenoho. Honīngkano wopīngo moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketounīyo eso a'amu Hipīlu sofe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofao'mentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'no syafīhu'mentohefoho. Ose iwontofaofahonīngki Anītuye ahwomomjo tajo ango engo kako humawo'nīngkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'nīmento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwaifo'nefoho. ¹⁸ Ose ho'nīngkahonīngki emta'mīngō'nji ahwomo yoka'nji mjoho'nīmīwahonīngki hwomīhwo mīkunīmposo imentisofoho. Hwomīhwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwomīhwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. ¹⁹ Oso hwomīhwo huhwo sohwo yahonīngki pone engo Mpapiloun sopo mīthupento hufa'u sīhune imo'nīmentisofoho. Oso a'amu sikisīwojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo piwahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe honīngkano wonyo somne'no Anītu huno syafīsyonto sīmeho tohino mīkunīmposo umnīngkahonīngki oso ango hopo sopo tohino mīkunīmposo engo uyīmentisofoho. ²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe sponjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'nīmentisofoho. Hwaho engo sopo hwofīki'nyo hopi'nono nīhu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafō'nohino imo'nīmentisofoho. ²¹ Ahwomo mta'ni sisayo mīkunīmposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nōpiwasyyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango mīkunīmposo a'amu huhwo sohwamo u'ma'mentiso so'no hofīko iyoho unīngkahonīngki Anītumne'no sifajo hungkuno ulīmentohofofoho.

17

Ape hwa'ntesi kakoe honingkano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo iwontofahumentohoho sohwa anga'nohino sohwo ntimento, Kiko oyomo. Olo hwe moy'a'mi ango Mpapiloun humawo'nìngkohofo loso ape hwa'nyo iwo'nìngkohofo pa'nyofoho. Oso a'amu fisofe angoso mitimomin'gopo molinyofoho. Hofikoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokitihwamnoho. ² Hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa oso ape hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'nìmentohofofoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofofoho hopa imo'nìmentohofofoho.

³ Ose uhwonìngkahonìngko Anituye Towahuno Wopìngoso hwaho a'amu anepono ipenìmotamentisofoho. Osopo humanji uhwonìmentoheso ape fisi kako siki siwojo honiyo'nohino sopo kehumamentisofoho. Oso sikisìwojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo Anitune'no sifajo hungkuno mti'mokinyofoho. ⁴ Apesi kakoe manji'mofoso honiyo'nohino'njo miyo'nohino so'nji wonyoangkafofoho. Kakoe tìmno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'njofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunniyoho. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo pisakino honìngkanomo ipemotawé'ne so'nji wo'nnyomnoho. ⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe pahnnimo hungkuno ole wo'nnyoponoho. Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohofìwo'nìngkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu Anitumo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofo somo wofonjasyìwo'nìmo ehuno wo'nìyoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi ntikofahonìngki ngko yomo yonji pisopisaho lìmentohefoho.

⁷ Ose yahonìngko a'amu ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikisìwojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo sihwanoso aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'nìngkowalokunjo hwapìngo ne so'no wakilìmonne'no

yohono. ⁸ Oso sikis̄wojo ngko nto kit̄hwaheso k̄iko nto uhwon̄ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo olohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'n̄imo hwap̄ingo ane sopo nta'ni noswap̄hwoso'no An̄tu kako kakimo t̄kanomo tohino engo uȳm̄wenecho. An̄tu hwaho mam̄t̄'mokumentiso sohonta a'am̄u hof̄koe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mam̄t̄'mokumentiso sohwa hwahopo nohumaf̄kuji oso sikis̄wojo sohumo uhwon̄fijoso hof̄ko huno pi'n̄ingo engo syaf̄sȳkuji pisopisaho l̄iftnnecho. Hwap̄ingoso oso a'am̄u sikis̄wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n̄imentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'am̄u huno wop̄ingo'n̄jo sohwo kako olo so'no huno syaf̄sȳhwosi kako huno wop̄ingo wot̄pema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwof̄ki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyohoh. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwof̄ki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n̄ngkisiyoho. ¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap̄ingo nom'neso olenoho, a'am̄u yofe engo'n̄jo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'am̄u huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n̄ngkahon̄ngkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t̄fi i'mofaponecho. I'mofap̄hwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹ Oso a'am̄u sikis̄wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'n̄jo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n̄imentohofo mta'angoso olo s̄wojo lohweho. T̄fi kako apa'no i'mofap̄hwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s̄hunehwo umo'n̄montonoho. Nohumahwosi t̄kanomo wene hweho.

¹² Oso sikis̄wojo s̄hwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'n̄jo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hof̄koe yofe engoso t̄fi no'mo mapitnnecho. Hof̄koe yofe engo nomaf̄kuji oso a'am̄u sikis̄wojo pa'nyo sohwo'nji hof̄ko'nji hof̄koe a'am̄u hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumant̄feho. ¹³ Hwe yofe engo'n̄jo sohwa hof̄ko s̄imeho afa in̄ngkuji hof̄koe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'am̄u sikis̄wojo pa'nyo sohumo uȳkuji oso siki s̄wojo sohumo enjwa'mo wohumant̄feho. ¹⁴ T̄fi hof̄ko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'n̄imentiso sohwo'nji hof̄ko ikujoho fongki'n̄ngkuji Jisas kako hof̄kimo tuyakolofonecho. Hwap̄ingoso

Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nn̄ingkapmno ulahon̄ingki hofiko s̄imeho hi'ntnnono uyont̄ifi kakimo hofiyi in̄ingkowalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwamo uyakolopitnnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole nt̄imento, Oso mit̄imomingo sopo apesi kako nohumentan̄ngki uhwon̄ngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶ Oso sikis̄wojo s̄ihwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nant̄feho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahon̄ngkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahon̄ngkuhwosi hofiko oso pone somo toho ifuntofikuji n̄ihu'nahone wae yaopitnnefoho. ¹⁷ Oso hiso'no An̄itu kako hofiko ifitnne'ento kako hofikimo huno uyososo'no hofiko s̄imeho afa in̄ngkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe a'amumo mokosyohumawo'n̄ingkohoho so'nji a'amu s̄iwojo pa'nyo sohumo uyant̄feho. Oso hopa im̄ikuji An̄tuye hungkunoso ne umo'n̄imontonoho. ¹⁸ Oso ape wonyo uhwon̄ngkinosi kako oso ango pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwamo mokosyohumawo'n̄ingkisiyoho. Ose nt̄imentisofoho.

18

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'n̄imentisofoho.

¹ Oso hohosohonta uhwon̄mentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo ul̄iko'manto pmmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa lahumentisofoho. ² Kako mango engo'nji ole l̄imento,

Pone engo Mpapilouniso we'enepi n̄ihu'nahone wop̄wahu'montonoho.

Olohonta Seten̄ye angoso n̄ihu'nahone wonyo umo'n̄imontonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji hofiko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisokino'njo kiho'njo nakwo nakwolaho liwo'n̄ingkuhwone osomo humalofo.

³ Hwap̄ingoso a'amu oso hopo sopo humamotofoso hofiko hon̄ingkano wonyomo a'amu pi'n̄ingo

engo hwaho ayo yawojo'mta'ango somo kompemotawowo'nìngkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo so-hwanji oso honìngkano wonyo homo somo inìngkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho iwo'nìngkohofoso hofiko oso ango ponjo a'amu somta'ni hamniyoho mìkunìmposo tìpema'mentohofofoho.

Hwapìngoso oso angoponjo a'amu hofiko hamniyoho engo'njo nohumantìfi yo'mayo ho'yango so'no hi umo'nìmentisofoho.

⁴ Ose lahonìngki mampaho nom'ne ahwomo mta'ni ole ho'nìmento,

Nje hwe moy'a'mi soku sekwo osopo nulìko'mafìkuji olo mempo lohohnta'ni fusyolìkofaopmno.

U sekwo hofiko'nji honìngkano wonyo jwo'nìlohopitnnoho. Oso hiso'no sekwo tohino mapitnnoho.

⁵ Hofikoe wonyo engoso a'amu hu'meehumosontìfi ahwomo sì'mofìhwonesohilo.

Oseso hofikoe wonyo so'no Anìtu kako inìngo mamofone-hoho.

⁶ Hofiko Anìtuye a'amu somo wonyo uloho'mentohoho hopaso Anìtu hofikoe wonyo somne'no tohino engo uyìmontonoho.

I Anìtu oso wonyo uloho'mentohoho so'no kako aku ikwesaloku ulohofonefoho.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto kakoe huno yo'mayo umo lonte somo inìngkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo so'no Anìtu kako aku tohino uyìmontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso tohino uhwoso'no kako humotaho engo walono.

Kakoe sìmeho mo'mo ole nto hnnìmento, Ngko ape yofe engo'njì'nyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pa'nyo'nì'maho. Oso'no yo'mayo tangoso monì'manehoho.

O'o, ngko sìmeho wopìng'o'nji ne'no humantì'mnefoho. Oso'no ngko humotaho malìmnehono. Ose hnnìmentisofoho.

⁸ Sìkuno anga'nohino somo kako oso hopa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aku uyoso komo'no u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anìtu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo sohwo Mpapilounìye wonyomne'no kako yano ilofìhwoso'no mijoho engo i'mofapìhwosi

mnokino engo i'mofapihwoso'no hwe moyam'i
humotaho lìfitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji honìngkano wonyo imofontifi yo'mayo yahino wonyo imentohofo sohwa hofiko oso ango pone engo Mpapiloun sponjo toho engoso nontanìngkuhwosi uhwonifijoso oso hwe engo sohwa tìkayomo uhwonìngkuji humotaho hwaho lalìfehi'nìfitnnefoho. ¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentanìngkuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hofiko iyoho unìngkuhwoso'no ikanopo lohofikuji pisopisaho lìkuji ole lìfitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kiko ango engo yokumpohn'nyo sohwosi mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahonìngki jiye tohino aku komo'no mahino. Ose lìfitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njoso oso tìkayo somo nuhwonìngkuji sìmeho tango uyonefoho. Oso sìmeho tango uyo hwapìngoso olenoho. Ole wosyofìsyantìfeho, Nakwoe ho'yangoso tìhwo wonema'montolìkeno. Sìmeho tango engo uyìhwoso'no humotaho engo sulìfitnnefoho. ¹² Oso ho'yango engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, nìkuyoho wonyoangkafo'nji, hwapi'e wopìngo honìjwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wopìngo'njo yo'mayo mtì'mokumentohofoso'nji yahu sìhwano mta'ni yo'mayo mtì'mokumentohofo so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mtì'mokumentohofofoho. ¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofuyo, yo'mayo akino wopìngo wopìngo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afifo'nji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokomìwo'nìngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hofikinta'ni a'amu mpe imentohofofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe yìwo'nìngkohoho hopaso a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiy'o'ne mpe imentohofofoho. ¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njoso ole ulìfitnnefoho, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'nìwo'nìngkisoso noseliko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ulìfitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohofo sohwa hofiko oso ango hopo sopo tango engo i'mofopihwoso'no iyoho unìngkuhwoso'no hofiko ikano nompo nta'ni uhwonìhwojapikuji humotaho engo jongkus

mapitnnefoho. ¹⁶ Ole ulifitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwaho. Hohonta sekwo manji'mofo, hwapi'fe wopingo'nohini yontifi wokoso na'nohino wopingo so'nji nifikuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi wopingo humamentohofefoho. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahonìngki sekwoe hamniyoho wokoso wopingoso yo'mayoso nihu'nahone imo'namokwaho. Ose ulifitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnawae mojimotofo sohwa hofiko kengopo lohofikuji ¹⁸ ti'kayo ango Mpapiloun nta'ni uhwonihwojakaji ole ulifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne ntipolo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose likuji humotaho hwaho ole lali'fehi'nifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'nìngkuhwone hn'awi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepi posolohofahonìngki yo'mayoso nihu'nahone moi'wo imo'nimaho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ulifitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwasi oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe si'meho wopingo wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye si'kunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnnonji sekwo a'amu Anitu hungkuno sejopahonìngki limotofo si'kunonji sekwoe si'mehoso wopingo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no Anitu kako oso pone engo sohumo aku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaofahonìngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo mi'kunimposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulimento, Oso sojo ho'naofohe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikuji sojo hopa mohm'no nihu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwoni'fitnnefoho. Oseso Mpapiloun nihu'nahone moi'wo imo'nonefoho. ²² Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'nìngkohofo sohwamo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pom'i'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. ²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moyam'i ape songo ma'nìngkuji si'meho wopingo inìngkuji

t̄kafo jahon̄ngkujoso mupa'n̄fitnnehofo. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'n̄jo sohwa hamniyoho engo'n̄ji imo'n̄motofoso hof̄koe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wono. Sekwoe peefo so'n̄ji ki'nyo so'n̄ji a'amu pi'n̄ingo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo hon̄ngkanomo ipemotapmmentohofofoho.

²⁴ An̄tu oso pone engo somo uhwon̄mentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyont̄fi a'amu kakoe hungkuno l̄motofo sohwamo fonjasyont̄fi hof̄koe hon̄yoso oso'mo wentan̄ngki uhwon̄mentisofoho. I An̄tuye a'amu hopi'n̄nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hof̄kimo poyo umokumentohofo osohwafe hon̄yoso oso'mo wentan̄ngki An̄tu uhwon̄mentisofoho. Oso wonyo hwap̄ngoso osoho hwafoho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun piwahu'mentiso so'no hofiko simonyo engo imento hofofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'n̄ngkahon̄ngki ngko huno ole syaf̄hu'mento, a'amu ahwomomo hopi'n̄nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'n̄mentoho, Nakwo An̄tuye yofe engo woho'nomano. Nakwoe An̄tu sohwo kako nakumo kako'nohini nefo'mawo'n̄ngkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'n̄jo hweho. ² An̄tu kako a'amufe wonyomne'no yano ilof̄hwajiyoso hopoenohinoho. Oso ape wonyosi hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engomo hon̄ngkano wonyomo ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako An̄tuye syoho ulohofiyso sohwamo fonjahumentisoso oso'no An̄tu kako oso a'mu simo aku tohino uȳmentisofoho.

³ Ose lont̄fi apa'n̄o l̄mentohofi, Nakwo nakwoe An̄tuye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango t̄kayoso engolopohamo ne'no syonefoho. ⁴ Hwe engo sife aho hopi'n̄nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hof̄ko An̄tu kako a'amumo mokosyohumayo'n̄e kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumant̄fi ul̄mentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe An̄tuye yofe engoso woho'nomano. ⁵ Ose ulahon̄ngkofi An̄tuye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'n̄mento, Sekwo nakwoe An̄tuye syoho ulohofiyso soku, sekwo An̄tuye hungkunomo t̄fi in̄ngkawo'n̄ngkohofo soku sekwo a'amu yofe engo'n̄jo

soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofoho.

A'amu fe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahon'ingki wosopayo iloho engo i'mofapmmentisofoho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'nìngkahon'ìngki ngko apa'no syafìhu'mentoho, a'amu pi'nìngko engoso ahwomomo humantìfi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'nìngkahon'ìngki upa'nìmentohefoho. Ole ho'nìmento, Nakwoe Hwe Engo Anìtu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anìtu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. ⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sìkuno kakoe ape woma'mte sìkunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapi'fe oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo sìmonyo uyano. Nakwo nakwoe Anìtu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸ Anìtu kako oso ape simo manji'mofo sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahon'ìngki kako nto yohoho. Ose ho'nìmentisofoho. Oso manji'mofo sawemo halojoso Anìtuye hwe moy'a'mife hon'ìngkano wopingo somo uhwon'ìmentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwon'ìngkahon'ìngko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntìmento, Kìko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mti'mojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantìfeho. Anìtu oso a'amu wosopayo elìjwanyo sopo ne'no fìpmno nto uloso sofe sìmehoso wopingo umo'nalofoho. Ose ntonto ntìmento, Olo Anìtuye hungkuno loso nehopeho. ¹⁰ Ose ntahon'ìngki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sìfìki'nyo'mo hwomtame yìhumantan'ìngko ntìmento, O'o, filìkaho. Kìko ngkimo ose enìhumahotoho. Ngko kìko pa'nyo Anìtuye syoho ulohofiyò hwo'nyoho. Oso'no kìko Anìtumnohini hwomtame fehumamno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono uyontìfi kakoe hungkuno lutìhwawo'nìngkohofo sohwa hnnonji nakwo a'amu ahwomomjo sohwona'nnonji nakwoe syohoso afà'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anìtu kakoe hungkuno uyahon'ìngki lìmotofo sohwamo Anìtuye Towahuno Wopingo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisasìye hungkuno lìjwaofìwo'nìngkohofo sohwasimo sefo'malofoho. Ose ntìmentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehonìngki uhwonìmentoheso yahu a'amu hn'nìwo'nìngkiso halojo sohwo nohumen-tanìngki uhwonìmentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anìtuye hungkunomo nto'no inìngkawowo'nìngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'nìngkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofo so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopoeno iwo'nìngkiso hweho.

¹² Kakoe tìmoso toho sìjìso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'nìngo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofo sopo mtì'mokinyoso kako'nohino hwapìngo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofìko hwapìngo neso huno muyofoho.

¹³ Kakoe manji'mofo sawemoso honìmijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole mi'limentohofi, Anìtuye hungkuno hweho.

¹⁴ A'amu ahwomomjo itokus'o'njo hwapìfe halojo wopìng'o'njo sohwa hofìko yahu halojo sopo kehumantìfi tìfi inìngkamentohofofoho.

¹⁵ Hofìkoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'nì hwakuhwajo sìhumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swapìwo'nìngkisofoho. Oso hwakuhwajo sìhumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sìhumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwamo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwamo yokumpohn'nyo mokosyohumentanìngkuhwosi hofìko kakoe hungkunomo haloho maposo'njo ikuji minìngkayo'njo ikujo'no tango engo uyìmontonoho. Anìtu oso a'amu somne'no sìmeho tohino umnìmentiso so'nno Jisas kako hofìkimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho.

¹⁶ Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofo sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mtì'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonìmentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yìhufo yokintahopo fekwowentanìngkokofo sohwamo mango engo ulìmento, Sekwo olopono fìpmno. Anìtu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho.

¹⁸ Oseso sekwo hwe engo sohwafe a'apaho'nji hofìkoe a'amu itokus'o mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'nìngkohofo sohwafe a'apaho'nji hofìkoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho

ulohofiyso' nji a'amu siki humawo'nìngkohofo oso a'amu hopi'nonohino somo wonantifeho.

¹⁹ Ose ulahonìngki uhwonononji ole uhwonimentoho, Oso a'amu sikisìwojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njohwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwanji hofikoe a'amu itokus'o' njo sohwanji hofiko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofiko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ²⁰ Oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo kako a'amu sikisìwojo pa'nyo tìfinjo hwefeo. Kako oso hwe sìwojo pa'nyo sìmo'mjo sohwo'nji kako nolohofìwo'nonto yo'mayo engo a'amu miyìwo'nìngkiyohofo itìhwahonìngki a'amu hofiko a'amu sikisìwojo pa'nyo sohwoe yofe hofikoe a'apahopo mtì'mokinontifi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofo somo hwasyo honìngkanomo ipemotapmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofikoe oso a'amu sìwojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'njimo impe intofontifi hofiko intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofiko oso a'amu sìwojo pa'nyo sohwo'nji Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'nji songonohumentanìngki hofiko toho engo mitifongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo tìkayo hwosìmijo akino wonyo'njo sìwo'nìngkisofoho. ²¹ Oso a'amu yahupo kehumawo'nìngkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo sìhumampo'nyo swahopìwo'nìngkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjosyahonìngki yìhufo sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nontifi sìmeho nahnnimentohofofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohumentanìngkuhwosi sosowan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'nìmo hwapìngō ane sponjo hoku'yo hwosayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmmentisofoho. ² Nomotaponto Setenìmo nutimanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolofo'ne intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hwefeo. ³ Intofasyonto oso pi'nìmo hwapìngō ane sopo intohm'mofonto hoku'yo nìhu'no yokumpohn'nyo pìjwahumentisofoho. Nìhu'no impofakiyofo yahumentisofoho. Osopo nohumentanìngkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolofìhwoso'no kako hwasyo

hungkuno a'amu somo mujo'njo uyimontonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nto uyakolofihwoso'no impo'ango mta'ni isihutofihumajihwoso'no osopo we'enehwo wemoi-montonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwonimentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'nìngo engoso nohumentanìngkofi uhwonimentohefoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofo'ne yano ilofihwajiyo'ne hwafoho. A'amumo uhwonimentoheso olenoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulontifi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho. Hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi hofikoe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mtimokinyoso mamti'mokumentohofofoho. Hofikoe honìngkano wopingo somne'no mango sohwa hofiko hofikoe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofiko apa'no songo imo'nontifi Jisasinji hofiko'nji hofiko a'amu somo mokosyohumentanìngkofi soswo *wan tausen* (1,000) uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu simo'mo pe'nìmentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'nìmentohofoso hofiko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofiko oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no hontohumantifi molikafe'njo imentohofofoho. ⁶ Oso a'amu pe'nontifi pi'nìmo mta'ni simo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wopingo'njo humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo somo wopingo'nohini uloho'mentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo mafitnnefoho. O'o, hofiko Anitu'nji Kilaistinjiye syoho ulohofiyi imo'nìngkuji Kilaistinji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'no umokosyohumafitnnefoho.

Seten nihu'nahone wonyo umo'nìmtionoho.

⁷ Soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nìmo hwapingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnnefoho. ⁸ Isihutofomahonìngkuji Seten noswapihwosi kako a'amu angomeemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo nnìngkapifitnne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ulihwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko Anitu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yomaho. ⁹ Hofiko hwaho Isiela hopo sopo ifehu'mokosyahonìngkuji oso angomontonoho.

sopono Anituye a'amu Jelusalem spono Anituye a'amu neso nohumentanìngkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho.¹⁰ Anit'u kako Seten a'amu hwasyo honìngkanomo ipemotawomentiso sohomo nutimahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontanìngkuhwoso somo nìhu'nahoni wakeho'nì'mo'montonoho. Oso toho tìkayo hwosìmijo akino wonyo'njo somo Anit'u kako sikisìwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'nji nto ho'nì'mo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafìkuji imìng'o'nji hinjopo sìkuno'nji sìkwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefoho.

Hungkuno ikwololofo'ne hungkunofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwonìmentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentanìngki uhwonìmentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefoho.¹² A'amu pe'nìmentohofo hopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofiko oso epohumayo sopo lohofahonìngkofi fisaku'mentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefoho. Yo'mayo yahino wopìng'o'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'nìmentohofoso imotofo so'no iyoswomo mti'mokumentiso somta'ni kako yano ilofìhwajìmentisofoho.¹³ A'amu mijo ayomo pe'nìmentohofo sofe pijsafo mijo mta'ni Anit'u nomanto a'amu hwahopo pe'nìmentohofo sofe pijsafoso Anit'u ma'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo Anit'u utìma'mentisoso a'amu nìhu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilofìhwajìmentisofoho.¹⁴ A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilofìhwajonto oso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'nì'mo'mentisofoho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso anga poyo pe'nyo sohwafe huyo'mango hontohumalofo spono so'nji toho hisomo meho'nì'mo'mentisofoho. Oso toho hisomo a'amu pe'nìmentohofoso Anit'umo sìmeho hi'ntnnono muyoso nìhu'nahone humantokutnnefoho. Osopo humayoso poyo pe'nìwo'nìngkofoso hufa'uyoso osohifoho.¹⁵ Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'nìmomjo somo womeeho'nì'mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonimmentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'nìngkahonìngki uhwonimmentohefoho. Ahwomo sìmo'njo so'nji hwaho sìmo'mjo so'nji moi'wo imo'nìmentisofoho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho. ² Oso hohosohonta ngko uhwonimmentoheso ango songo Jelusalem uhwonimmentohefoho. Ango songoso Anìtu mta'ango hwaho songo sopo pmmentisofoho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womantifi hotifo fofolofasyìwo'nìngkohofo pa'nyo'njoponoho. ³ Anìtuye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'nìmentoho, Uhwonimno. Anìtuye ango neso a'amu'nji wo'nnyoponoho. Oseso Anìtu kako hofiko'nji humentanjoso hofiko kakoe a'amu imo'nohumalofo. Anìtu huhwo kako hofiko'nji nìhu'nahone wohumamontonoho. ⁴ Anìtu kako kakoe a'amufe tìmijoso nìhu'nahone wae umo'montonoho. Hwapingo oso hohosohonta a'amu poyo mape'nìfitnnehofo. Tohino mumnonehoho. Oso'no humotahoso apa'no malifitnnehofo. Oso yo'mayo hiso hwaho sìmo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe Anìtuye epohumayo sopo humaso sohwo ulimento, Sekwo uhwonimno. Ngko yo'mayo songo mtì'mokumalefoho. Ose ulonto ngkimo ntìmento, Kìko olo hungkuno loso mtì'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moyami hofiko nje hungkuno somo sìmeho hi'ntnnono ufijo'manji hofikoe sìmeho wopingo umo'nìmontonoho. Hwapingo hungkuno loso ne umo'nìmontonoho. ⁶ Ose ntonto ntìmento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'nìngkuhwosi ngkimo nì'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehoho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wopingo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe Anìtu'ni humahoni'mo kako nje mehomí umo'nìmontonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu sìmeho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu honìngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohefoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu

ki'nyo'njo so'nji a'amu anitu hwasyo sohumo hwomtame yihumawo'nìngkohofo so'nji a'amu hwasyo hungkuno liwo'nìngkohofo sotnne'no hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo sijìwo'nìngkiso sopone'no uftinnefaho. Oso hopo sopo toho tikayo hwosimijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo tifinjoponoho. Osopo ne'no nohuman-tokutnnefaho.

Ango songo Jelusalemmne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo nì'ma'mentisofaho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hwelho. Osohwo noni'manto ntihmento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwoe ape wokitihwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. ¹⁰ Anituye Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokanihumentisofaho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokonisyahoningki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwofiki'nyo sawemo spono ipenimotasimentisofaho. Oso hopo sopo ipenimotasonto Jelusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontanìngki ntihwamentisofaho. ¹¹ Ango Jelusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofaho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni tipomponaho timo honìngkonyo hopo hwalo'mokumentisofaho. ¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono si'e mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono si'e mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mtif'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni hoku'yoso hufa'u si'hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u si'e mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u si'e mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohojiku'mofìwo'nìngkohofo sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ntihmentiso sohwo kako toke na'nohino yamofo iyo'neso nomanto oso

pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofo imenti-sofoho. ¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hantilet* (2,400) *kiloumitafoho*. ¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofo imentisofoho. Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-foua* (144) *mitafoho*. Oso toke yamofo iyoso a'amu yamofo iwo'nningkohoho pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anitu mt̄'mokumentisoso sojo wonyoangkafo t̄ipomponaho t̄imo honingkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino t̄imo honingkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo mt̄'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo wonyoangkafoso fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo honijwo, fehohnjo hwosimijo, nom'nihwo sontijo'nji hwosimijo'nji ulohopihn'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ihn'nyo'neso mpe ȳiwo'nningkohofoso hamniyoho m̄ikunimpeso'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sponjo honingkanoso t̄imo honingkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho. ²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasȳiwo'nningkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho. ²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'nningkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafe wokoso wopingooso oso ango sopone'no motapmmentohofofoho. ²⁵ Hoku'yo engoso mopijasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'nningkisoponoho. Oso hopo sopo s̄ikuno mamiyoponoho. ²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantfeho. ²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honingkano wonyo'njo hungkuno hwasyo liwo'nningkohofoso hofiko n̄ihu'no mahufitnnehofo.

O'o, a'amu hofikoe yofe Jisasîye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Oso hohosohonta ngko nohumentanîngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso ntîhwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso tîmo honîngkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo tîmoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nîmentiso sohwo'nji Anîtuye epohumayo somta'ni swofijwaoponto ² ango pone engo somne honîngkano somo mtîhupento walofoho. Honîngkano yohosiyo hohnta'ni momtîfamo'nyofoho. Oso honîngkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'nîmonteso hamno huhwo huhwi into'nîwo'nîngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moyâ'mimo wopîngu umokuwo'nîngkisofoho. ³ Yo'mayo Anîtu ngkilaho liwo'nîngkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nîmentiso sohwo'nji Anîtuye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anîtuye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anîtuye sîmanomo uhwonîngkuji Anîtuye yofe hofikoe yomohu'nyopo mtî'mokinyofoho. ⁵ Sîkunoso apa'nno m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anîtu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'nno hofikoe kwefoho mofehi'nyoso nîhu'no anefoho. Hofikoe hwe engo imo'nîngkuji engo lopahomo ne'no nohumantîfitnnefoho.

Jisas kako nîhu'no komo'no ponefoho.

⁶ Ose ntonto ntîmento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'nîngkuji sîmeho hi'ntnnono ufijo'manji sîmeho wopîngu umo'nîmontonoho. Hwapîngoso hungkuno hiloso ne umo'nîmontonoho. Hwe Engo Anîtu kako kakoe hungkunoso a'amumo uyîwo'nîngkiso so'no hofikoe a'amumo lutîhwawo'nîngkohofofoho. Anîtu kako a'amu ahwomomjo sohwamo kîko Jounîmo yo'mayo imo'none so'no kitîhwawayo'ne uhwatîmasofoho. Oseso kîko Anîtuye syoho ulohofiyoso somo utîhwaho. Ose ntîmentisofoho. ⁷ Sekwo upa'nîmnno. Jisas ole nalîmento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no

hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi iningkaweso'manji wopingofoho. Ose nalimentisofoho.

⁸ Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwonimentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo ntihwamentiso sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahoningko ⁹ ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame enihumahotoho. Kiko jiye a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi iningkawowo'ningkohoho so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyu hwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame fihumaho. ¹⁰ Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mtimokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'enepi kako hungkuno lososo moi'wo umo'nimontonoho. ¹¹ A'amu honingkano wonyo iwo'ningkiso sohwo kako honingkano wonyo somo ne'no wamjimmontonoho. Hwapingooso honingkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu honingkano pisakino'njo iwo'ningkiso sohwo kako oso honingkano pisakino'njos o ne'no wamjimi'montonoho. A'amu kako honingkano wopingoomo nto'no iningkawowo'ningkiso sohwo kako honingkano nto'nohino somo ne'no wamjimi'montonoho. A'amu honingkano wonyo ane'njo sohwo kako honingkano wonyo ane'njo ne'no wamjimi'montonoho. Ose ntimentisofoho. Hwapingooso Jisas kako asomo pone so'no honingkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹² Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepi wapmmmonnoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji yano ulofiyu'ne wapmmmonnoho. ¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amu hofikoe honingkano wonyo ho'nao'mentofo somo ngko hofikimo hwapife songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso woningkuwantifeho. Oso pone songo Jelusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho. ¹⁵ A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwo'ningkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njos o a'amu nom'ni hwamo fonjasiyu yahino'njos o a'amu hwasyo anitu sohwamo yofe ho'nomawo'ningkohofoso

a'amu hwasyo hungkuno liwo'nìngkohofo so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo nihu'no mahufitnnefaho. ¹⁶ Ose ntonto ntimento, Ngko Jisas'i ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nìngkohofo soku nje hungkuno lomo upa'nìfitnne so'no nje a'amu ahwomomjo sohumo sekuye pone'no lihwajimalefaho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwapiingo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefaho. Ngko Imingo'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo imingo'nji liwo'nìngkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntimentisofaho.

¹⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji a'amu Jisasimo si'meho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofo kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasimo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'nìngkuhwoso'no kako wapono. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nopihwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uyimontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyipo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nomihu'mokuhwosi oso a'amu sohumo uyonefaho. ¹⁹ U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohumo Anitu kako kakimo wae yaofonefaho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalimentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeaho. We'enepi ngko komo'no wapmmonnoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fipe. Ose kilalokweno.

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas iye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose liimentisofaho. Olo hungkuno loso osohopeho.